

† Petroniu Florea

OMILII LA DUMINICI

Volumul II

Editura Episcopiei Sălajului
„Credință și viață în Hristos”
Zalău, 2023

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

PETRONIU FLOREA, episcop al Sălajului

Omilii la duminici / Petroniu Florea. - Zalău : Editura
Episcopiei Sălajului „Credință și viață în Hristos”, 2023

3 vol.

ISBN 978-606-8848-11-2

Vol. 2. - 2023. - ISBN 978-606-8848-13-6

Duminica a 13-a după Rusalii

(Pilda lucrătorilor celor răi)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

În pericopa evanghelică citită astăzi la Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie, Sfânta Biserică ne-a pus în fața ochilor noștri duhovnicești parabola Domnului Hristos despre lucrătorii cei răi ai viei.

„Dacă cele mai multe pilde ale Domnului Hristos sunt, de fapt, niște comparații dezvoltate, pilda despre lucrătorii cei răi ai viei cuprinde mai multe detalii cu valoare simbolică sau alegorică. Ea este ceea ce se numește o «parabolă alegorizantă». La tâlcuirea acestor parabole, nu avem altceva de făcut decât ca, reducând pilda la o comparație cât mai simplă, să extragem lecția pe care Mântuitorul a voit s-o dea ascultătorilor Săi prin această parabolă; și, desigur, lecția pe care Evangheliștii au avut-o în vedere pentru cititorii Evangheliilor lor. În schimb, în «parabolele alegorizante», mai multe din detaliile «tabloului» nu au numai rostul de a contura mai bine acest tablou sau de a-l face mai viu, ci au o valoare simbolică sau alegorică, aceste detalii au, adică, și un alt sens decât sensul lor literal. La tâlcuirea uneia dintre aceste parabole, va trebui deci nu numai să extragem «lecția» parabolei, ci, de asemenea, să evidențiem sensul simbolic sau alegoric al acelor detalii care comportă un astfel de sens»¹.

„Pilda despre lucrătorii cei răi ai viei este ceea ce se numește o parabolă despre istoria mântuirii. Ea arată ce a făcut

¹ **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 180.

Dumnezeu pentru mântuirea omului și cât de vinovați sunt cei care nu răspund pe măsură harului lui Dumnezeu”¹.

„În această parabolă, Domnul Hristos preia un text al prorocului Isaia, pe care-l desăvârșește. Profetul, gândindu-se la răbdarea lui Dumnezeu cu israeliții, a scris: «*Vreau să-i cânt prietenului meu cântecul lui de iubire pentru via lui. Prietenul meu avea o vie pe un deal înalt, în pământ mănăs. El a îngrădit-o, a săpat șanț împrejurul ei, a sădit-o cu viță de bun soi, în mijlocul ei a zidit un turn și a săpat un loc pentru teasc. Și aștepta să facă struguri, dar ea a făcut aguridă*» (Isaia 5,1-2)”².

„Mântuitorul preia această parabolă profetică, bine cunoscută iudeilor. În textele celor trei Evanghelii care o redau regăsim aceleași detalii cu privire la tot ceea ce a făcut stăpânul viei pentru via sa. În parabola evanghelică apar însă câteva elemente noi, astfel încât această pildă despre istoria mântuirii este, am putea spune, «adusă la zi», până la trimiterea Fiului lui Dumnezeu în lume și la uciderea Lui, și are loc o deplasare de accent, lecția parabolei vizând responsabilitatea lucrătorilor și pedeapsa care-i așteaptă pe aceștia”³.

„Domnul Hristos desăvârșește parabola preluată din Vechiul Testament. Și felul în care o alcătuiește are două dimensiuni: una istorică și una profetică. Dimensiunea istorică se referă la atitudinea lui Dumnezeu față de evreii neascultători de-a lungul veacurilor. Dimensiunea profetică se referă la ceea ce-I vor face iudeii în viitor Lui Însuși și la faptul că păgânii se vor converti și vor intra în împărăția cerurilor”⁴.

Mântuitorul Își începe parabola prin cuvintele: „*Era un om oarecare stăpân al casei sale, care a sădit vie. A împrejmuit-o cu*

¹ Ibidem.

² Andrei, Arhiepiscopul Alba Iuliei, *Op. cit.*, pp. 323-324.

³ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 182.

⁴ Andrei, Arhiepiscopul Alba Iuliei, *Op. cit.*, p. 324.

gard, a săpat în ea teasc, a clădit un turn și a dat-o lucrătorilor, iar el s-a dus departe”.

„Ca și în textul din Isaia, stăpânul viei este Dumnezeu Însuși, iar via este poporul ales”¹. „Dumnezeu îi învățase pe evrei că El era proprietarul viei și că toate posesiunile lor le fuseseră încredințate spre administrare, ca să fie folosite pentru El”².

„Pe stăpânul viei din parabolă, adică pe Dumnezeu, oamenii Îl consideră departe din cauza păcatelor lor”³.

„În această pildă avem un tablou luat din viața obișnuită. Cultivarea viței-de-vie era o ocupație străveche în pământul Canaanului. Sfânta Scriptură ne spune, de pildă, că Noe, îndată după potop, «a sădit vie» (Facere 9,20). Când Moise a trimis iscoade în pământul Canaanului, Iosua și Caleb, ca dovadă a rodniciei pământului făgăduinței, printre altele, au adus înaintea israeliților, purtată pe o pârghie, o viță-de-vie cu un strugure de o mărime neobișnuită (Numeri 13,23-27). Până astăzi se pot vedea în Țara Sfântă vii frumoase, îngrijite ca și via din Isaia 5,1-2. Astfel, de pildă, călătorind pe drumul dinspre Betleem spre Hebron, poți vedea dealurile pietroase, dar totuși «mănoase» (Isaia 5,1), ale acelor locuri plantate cu viță-de-vie «de soi bun» (Isaia 5,2); pietrele adunate de pe locul plantat sunt folosite atât pentru zidurile care susțin terasele, cât și pentru gardurile împrejmuitoare, și unele și celelalte fiind zidite din pietre fără mortar între ele; tot astfel sunt zidite și turnurile, de unde via este păzită împotriva răpitorilor (mai ales, în perioada în care se coc strugurii, împotriva păsărilor). Teascul, spre deosebire de teascurile de la noi, este săpat. Căci, într-adevăr, așa sunt

¹ **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 183.

² **Ellen G. White**, *Parabolele Domnului Hristos*, traducere de Valentin Rusu, Editura „Viață și Sănătate”, București, 2004, p. 216.

³ **Calinic Botoșăneanul**, *Duminicile...*, p. 82.

teascurile pentru struguri în Țara Sfântă. Mai peste tot, sub stratul subțire de pământ, dai de stâncă”¹.

Via din această parabolă este poporul ales. Psalmistul îi mărturisește în acest sens lui Dumnezeu: „*Via din Egipt ai mutat-o; izgonit-ai neamuri și ai răsădit-o pe ea. Cale ai făcut înaintea ei și i-ai răsădit rădăcinile și s-a umplut pământul*” (Psalmul 79,9-10). Psalmistul face aici referire la ieșirea evreilor din robia egipteană, sub purtarea de grijă a lui Dumnezeu, peregrinările prin pustii și așezarea lor în Canaan, Țara Făgăduinței.

După ce a vorbit despre cântecul de iubire al prietenului său pentru via lui, prorocul Isaia a scris: „*Via Domnului Atotțiitorului este casa lui Israel, iar oamenii din Iuda sunt sădirea Sa dragă. El nădăjduia ca aceasta să fie un popor fără păcate, dar iată-l plin de sânge. Nădăjduit-a să rodească dreptate, dar iată: răzvrătire*” (Isaia 5,7). Dumnezeu le-a mai trimis evreilor acest mesaj prin gura profetului Ieremia: „*Eu te-am sădit pe tine viță roditoare și de cel mai bun soi: Cum te-ai schimbat și te-ai prefăcut într-o coardă de viță sălbatică?*” (Ieremia 2,21).

De asemenea, „scopul lui Dumnezeu era ca prin poporul ales să împartă binecuvântări bogate asupra tuturor popoarelor. Prin Israel trebuia să fie pregătită calea pentru răspândirea luminii Sale în întreaga lume”².

„*«Lucrătorii»* cărora Dumnezeu le-a încredințat îngrijirea viei Sale și din mâna cărora El așteaptă roadele sunt păstorii lui Israel, șefii spirituali ai iudaismului, mai-marii preoților mozaici, precum și cărturarii și fariseii. Despre ei este vorba în context. Parabola, alături de pilda cu cei doi fii, este un răspuns dat *«arhiereilor și bătrânilor poporului»*. Sfântul Evanghelist Matei

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 181.

² Ellen G. White, *Op. cit.*, p. 210.

a consemnat că, ascultând aceste pilde, «*arhiereii și fariseii au înțeles că despre ei vorbește*»¹.

„Gardul cu care a fost împrejmuită via simbolizează Legea Veche”², descoperită de Dumnezeu lui Moise în Muntele Sinai, prin împlinirea căreia evreii își realizau menirea de popor ales și prin care erau feriți de amestecul cu celelalte neamuri și mai ales cu religiile lor politeiste.

„Turnul despre care se vorbește în parabolă reprezintă templul iudaic din Ierusalim”³.

„În viile din Țara Sfântă, un loc cu piatră tare și netedă este amenajat ca teasc, pe două nivele: sus, o suprafață netedă și cu un canal de jur-împrejur, este locul pe care se vor zdrobi strugurii, prin rularea deasupra lor a unei pietre grele în formă de trunchi de con; iar ceva mai jos este cavitatea săpată în stâncă în care se adună mustul”⁴.

„Teascul simbolizează jertfelnicul templului din Ierusalim”⁵.

„În plecarea departe a stăpânului, Sfântul Ioan Gură de Aur vede, pe de o parte, îndelunga răbdare a lui Dumnezeu în relație cu noi, iar pe de alta, spațiul libertății noastre”⁶.

Domnul Hristos spune în continuarea parabolei: „*Când a sosit timpul roadelor, stăpânul a trimis pe slugile sale la lucrători ca să-i ia roadele. Dar lucrătorii, punând mâna pe slugi, pe una au bătut-o, pe alta au omorât-o, iar pe alta au ucis-o cu pietre. Din nou a trimis alte slugi, mai multe decât cele dintâi, și au făcut cu ele tot așa*”.

¹ **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 183.

² **Calinic Botoșăneanul**, *Duminicile...*, p. 82.

³ **Ibidem.**

⁴ **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, pp. 181-182.

⁵ **Calinic Botoșăneanul**, *Duminicile...*, p. 82.

⁶ **Ibidem.**

„Așadar, stăpânul viei nu-și primește roadele așteptate nu atât din pricina viei înseși, ci pentru că lucrătorii viei sunt necredincioși legământului făcut”¹.

„Pentru a cunoaște contextul în care Mântuitorul a rostit această pildă, este necesar să știm că în timpul Lui întreaga vale superioară a Iordanului, probabil și țărmurile de nord și nord-vest ale Lacului Ghenizaret și, de asemenea, o mare parte a platoului galileean aveau caracter de latifundii și erau în mâinile unor moșieri străini. Numeroși dintre acești moșieri trăiau în străinătate și poate că erau priviți ca niște străini. Arendașii pot să-și ia libertăți față de trimișii stăpânului, ca în această parabolă, numai dacă acesta trăiește în străinătate. Un astfel de comportament se datora atitudinii revoluționare a țăranilor galileeni față de latifundiarii străini, care fusese stârnită de mișcarea zeloților, ce își avea cartierul general în Galileea”².

Slugile trimise, rând pe rând, de stăpânul viei la lucrători sunt prorocii. După ce poporul ales s-a maturizat și trebuia să aducă roadele credinței, Dumnezeu trimitea din vreme în vreme câte un profet, pentru a-i îndemna pe evrei să împlinească Legea. Asemenea slugilor din parabolă, prorocii nu au fost bine primiți de evrei, ci au fost prizoniți, bătuți sau chiar omorâți, pentru că îi muștrau pe evrei pentru păcatele lor și încercau să-i aducă pe calea lui Dumnezeu.

Dintre profeții prizoniți și omorâți de evrei vom menționa că Miheia a fost bătut. „Isaia a fost tăiat în două cu ferăstrăul. Ieremia era să fie omorât de două ori, iar cartea cu prorociile sale a fost arsă în foc de regele Ioiachim. Despre uciderea cu pietre a unuia dintre profeții trimiși de Dumnezeu la păstoriile lui Israel - «Zaharia, fiul lui Varachia», - vorbește Mântuitorul Însuși,

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 183.

² Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 81.

acuzându-i pe cărturari și farisei de această crimă (Matei 23,35)”¹, „Sfântului Ioan Botezătorul i-a fost tăiat capul cu sabia”², la porunca regelui Irod.

„În Epistola către Evrei Sfântul Apostol Pavel înșiră o listă impresionantă de suferințe și prigoane îndurate de slugile stăpânului viei din partea lucrătorilor: *«Au fost chinuiți, alții au suferit batjocoriri și bice, ba chiar lanțuri și închisoare; au fost uciși cu pietre, au fost sfârtecați, au fost tăiați cu ferăstrăul, au murit uciși cu sabia, au pribegit în piei de oaie și în piei de capră, lipsiți, strâmtorați, înjosiți. Ei, de care lumea nu era vrednică, au rătăcit în pustiuri, și în munți, și în peșteri, și în crăpăturile pământului»* (Evrei 11,35-38)”³.

„La un moment dat, Domnul Hristos a zis: *«Ierusalime, Ierusalime, care-i omori pe proroci și-i ucizi cu pietre pe cei trimiși la tine»* (Matei 23,37). Parabola lucrătorilor cei răi ai viei nu este decât un ecou al acestui cuvânt al Mântuitorului, despre felul cum au fost tratați trimișii lui Dumnezeu în lume”⁴.

Domnul Hristos spune în continuarea pildei: „*La urmă, stăpânul a trimis la ei pe fiul său, zicând: Se vor rușina de fiul meu. Iar lucrătorii viei, văzând pe fiul, au zis între ei: Acesta este moștenitorul; veniți să-l omorâm și să avem noi moștenirea lui. Și punând mâna pe el, l-au scos afară din vie și l-au ucis*”.

Fiul stăpânului din parabolă este Fiul lui Dumnezeu, care a venit în lume pentru mântuirea ei.

„Dacă cele spuse despre primirea slugilor țin de istorie, cele afirmate despre fiul din pildă reprezintă o profeție”⁵, „pentru că

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 183.

² Episcopul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 133.

³ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, pp. 183-184.

⁴ Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 298.

⁵ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 184.

Mântuitorul viza aici comportamentul căpeteniilor poporului față de propria-I persoană”¹.

„După slugi, este trimis la lucrătorii viei însuși fiul, moștenitorul stăpânului. Dumnezeu Îl trimite la poporul Său pe Însuși Fiul Său Cel preaiubit. Dar nici de El nu se rușinează păstorii cei răi ai lui Israel. Ei hotărăsc să-L omoare. Și, cu grabă, își și pun în aplicare planul ucigaș”².

„Sosirea fiului îi face pe lucrători să presupună că proprietarul este mort și că fiul a venit pentru a-și lua în primire moștenirea. Aceștia consideră că, după îndepărtarea unicului moștenitor, ei vor fi în măsură să pună mâna pe proprietate fără nicio piedică. Este vădit că ei au în minte acea lege după care, în circumstanțe speciale, o moștenire poate fi privită ca proprietate fără stăpân, care poate fi reclamată de oricine, cu condiția ca dreptul prioritar să aparțină aceluia pretendent care se prezintă primul. Astfel, dacă îl omoară pe moștenitor, via rămâne fără proprietar, și ei o pot pretinde ca fiind primii la fața locului”³. „Însă nu există nicio dovadă că ar fi existat vreo situație în Israel, în care ucigașul să aibă dreptul să-și însușească proprietatea celui ucis”⁴.

„În Evanghelia după Marcu citim că *«lucrătorii au pus mâna pe fiul stăpânului, l-au omorât și l-au aruncat afară din vie»* (Marcu 12,8). Acest aspect al parabolei subliniază, pur și simplu, întreaga întindere a fărâdelegii lucrătorilor: ei ajung să reverse asupra cadavrului cea din urmă profanare, aruncându-l peste zid și contestându-i celui ucis până și dreptul de a avea în proprietatea sa mormântul”⁵, „darămite dreptul de moștenire al întregii viei”⁶.

¹ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 84.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 184.

³ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 81.

⁴ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 165.

⁵ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 80.

⁶ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 84.

„Nu tot așa se întâmplă în relatările Sfinților Evangheliști Matei și Luca ale aceleiași pilde, pentru că aceștia îl prezintă pe fiul ca fiind mai întâi scos din vie, și, apoi, ucis în afara ei”¹. Acest aspect „nu se referă numai la faptul că Mântuitorul a fost răstignit într-un loc care se afla în afara zidurilor Ierusalimului, ci și la faptul că, fiind dat pe mâna romanilor, El a fost, de fapt, excomunicat din sânul comunității israelite. Păstorii lui Israel se arată astfel, încă o dată, a fi ucigași. Vor fi chiar numiți astfel, în capitolul următor (Matei 22,7). Numai că, de data aceasta, este ucis Însuși Fiul lui Dumnezeu. Lucrătorii cei răi au atins punctul maxim al răutății lor”². „Așadar, mai marii poporului lui Israel nu i-au lăsat loc Domnului Hristos, nici la moartea Sa, în mijlocul neamului, pentru care a venit (Ioan 1,11). L-au expulzat dintre ei, L-au dat la o parte chiar și mort”³.

În cuvântarea sa, Sfântul Ștefan le spune evreilor că înaintașii lor i-au omorât pe proroci, dar ei sunt mai răi decât părinții lor, pentru că L-au omorât pe Mântuitorul lumii, Cel vestit de proroci: „*Voi cei tari în cerbice și netăiați împrejur la inimă și la urechi, voi pururea stați împotriva Duhului Sfânt, precum părinții voștri, așa și voi! Pe care dintre proroci nu l-au prigonit părinții voștri? Și au ucis pe cei ce au vestit mai dinainte sosirea Celui Drept, ai Căruia vânzători și ucigași v-ați făcut voi acum*” (Faptele Apostolilor 7,51-52).

După ce a rostit această pildă, Domnul Hristos i-a întrebat pe ascultătorii Săi: „*Deci, când va veni stăpânul viei, ce va face acelor lucrători? I-au răspuns: Pe aceștia răi, cu rău îi va pierde, iar via o va da altor lucrători, care vor da roadele la timpul lor*”.

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 80.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 184.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 166.

„Fără să-și dea seama, cei ce l-au răspuns Mântuitorului și-au pronunțat propria condamnare”¹. „Nu ne putem aștepta ca ei să fi înțeles parabola. Au înțeles relatarea, i-au dat un răspuns bun Domnului Hristos cu privire la consecințe, dar niciunul nu și-a dat seama că de fapt Mântuitorul îi adusese în situația de a-și pronunța singuri sentința, față de modul cum se purtau și cum se vor purta până la urmă cu El”².

„Prin răspunsul ascultătorilor Domnului Hristos este anunțată pedeapsa lucrătorilor celor răi și, totodată, catastrofa națională iudaică din anul 70, când a fost distrus templul, când jertfele mozaice au încetat, când, odată cu dispariția templului și a statului iudaic, a dispărut însăși rațiunea de a fi a arhierilor și a bătrânilor poporului”³.

„În relatarea aceleiași pilde, Sfântul Evanghelist Luca surprinde dorința ascultătorilor, de fapt dorința lui Israel, de a nu se întâmpla una ca aceasta: *«Iar ei, auzind, au zis: Să nu fie!»*. Probabil că cei care au exclamat aceste cuvinte se simțeau direct vizați”⁴.

„Iar Iisus a zis: De aceea vă spun că împărăția lui Dumnezeu se va lua de la voi și se va da neamului care va face roadele ei”.

„Noul Testament ne arată că chemarea păgânilor la mântuirea în Hristos nu era ceva de sine înțeles pentru iudeii veacului apostolic. Însăși Sfinții Apostoli au avut nevoie de călăuzirea Sfântului Duh pentru a înțelege că *«Evanghelia este putere a lui Dumnezeu spre mântuire tot celui ce crede, întâi iudeului și de asemenea elinului»* (Romani 1,16). Apostolului Pavel i s-a făcut cunoscută, printr-o descoperire dumnezeiască, taina universalității mântuirii în Iisus Hristos, o taină *«care, în alte veacuri, nu s-a*

¹ Ellen G. White, *Op. cit.*, p. 218.

² Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 297.

³ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 185.

⁴ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 85.

făcut cunoscută fiilor oamenilor, cum s-a descoperit acum sfinților Săi Apostoli și prorocilor, prin Duhul: Anume că păgânii sunt împreună-moștenitori cu iudeii și mădulare ale aceluiași trup și împreună-părtași ai făgăduinței, în Hristos Iisus, prin Evanghelie» (Efeseni 3,5-6)”¹.

Auzind răspunsul evreilor la întrebarea Lui, Domnul Hristos le spune că tocmai la ei se referă această parabolă, fapt pentru care nu vor ajunge în împărăția cerurilor, pe care Dumnezeu o va deschide neamurilor care o vor merita. Prin aceste cuvinte, Mântuitorul repetă afirmația făcută la vindecarea slugii sutașului roman: „Și vă spun Eu vouă că mulți de la răsărit și de la apus vor veni și vor ședea la masă cu Avraam, cu Isaac și cu Iacov în împărăția cerurilor, iar fiii împărăției vor fi aruncați în întunericul cel mai din afară; acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților” (Matei 8,11-12). Din cauză că nu L-au acceptat pe Mântuitorul, care a afirmat despre Sine: „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața. Nimeni nu vine la Tatăl Meu decât prin Mine” (Ioan 14,6), evreii nu vor ajunge în împărăția lui Dumnezeu, unde intră numai cei ce cred în Iisus Hristos, se botează în numele Lui și săvârșesc fapte bune.

Cuvintele Mântuitorului adresate iudeilor: „Împărăția lui Dumnezeu se va lua de la voi și se va da neamului care va face roaderele ei” „erau o sentință de dezmoștenire care va rămâne valabilă peste veacuri”².

„Împărăția lui Dumnezeu este un dar, așa că ea poate fi luată de la cineva și dată altcuiva. Aici se vede clar că Domnul Hristos nu vorbește despre o schimbare a lucrătorilor viei în cadrul lui Israel, ci despre o înlocuire a lui ca și întreg”³.

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, pp. 185-186.

² Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Op. cit.*, p. 298.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 167.

Ca o concluzie la pilda rostită de El și la răspunsul primit de la ascultători, Mântuitorul le-a spus: „*Au n-ați citit niciodată în Scripturi: Piatra pe care au nesocotit-o ziditorii, aceasta a ajuns să fie în capul unghiului. De la Domnul a fost aceasta și este lucru minunat în ochii noștri?*” (Matei 21,42).

În cuvintele Sale, Domnul Hristos redă o prorocie din cartea Psalmilor (Psalmul 117,22-23). „Situția descrisă de Mântuitorul este clară: Niște zidari ridică o clădire importantă, folosind materialele puse la îndemână. Se împiedică însă mereu de o piatră, pe care o dau cu mânie la o parte, pentru ca, până la urmă, să-și dea seama că tocmai această piatră se potrivește exact în locul cel mai important. În Vechiul Testament citim: «*Așa zice Domnul: Iată, Eu am pus la temelia Sionului o piatră, o piatră de încercare, de mare preț, piatra din capul unghiului, o piatră bine pusă la temelia lui; și cel ce va crede în ea nu se va clătina!*» (Isaia 28,16). Astfel, «*piatra din capul unghiului*» este o piatră de temelie, desigur cea care realiza îmbinarea a două laturi ale temeliei unei clădiri. Dacă privim astăzi la ceea ce a mai rămas din templul de la Ierusalim, vedem pietre care au uneori mai mult de 10 metri lungime și ne dăm seama ce însemna pentru o astfel de zidire «*piatra din capul unghiului*»¹.

„Pentru niște învățători de Lege, cum erau preopinenții Domnului Hristos, răspunsul Acestuia era clar, mai ales că se asocia cu profețiile mesianice din Vechiul Testament, pe care ei le cunoșteau foarte bine. Era ca și cum le-ar fi spus: Cel nesocotit astăzi va ajunge să fie cel mai important, «*piatra din capul unghiului*», adică aceea care ține toată construcția. Mântuitorul era cel nesocotit de iudei, aceasta a vrut să le spună. Și ei au înțeles, dar n-au fost de acord cu El, nu L-au crezut, nu L-au luat în serios pentru că erau din categoria lucrătorilor viei, aceia care nu i-au primit nici pe proroci, și care nu-L primeau

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, pp. 184-185.

acum nici pe El. Ba chiar, ca și aceia, îl vor și omorî, ca pe fiul din parabolă”¹.

„*«Piatra cea din capul unghiului» este Iisus Hristos, însă în zidirea poporului lui Israel, așa cum și-au imaginat-o responsabili săi religioși, nu s-a găsit loc pentru El, Care a fost dat deoparte. Și totuși, El «a ajuns să fie în capul unghiului». Așa a fost voia lui Dumnezeu: «De la Domnul a fost aceasta și este lucru minunat în ochii noștri». Astfel, profeția Mântuitorului nu se oprește la omorârea Sa. El prevestește și preamărirea Sa, pentru că Dumnezeu Tatăl «L-a înviat din morți și L-a așezat de-a dreapta Sa, în ceruri, mai presus decât toată Începătoria și Stăpânia și Puterea și Domnia și decât tot numele ce se numește, nu numai în veacul acesta, ci și în cel viitor. Și pe toate I le-a supus sub picioare și, mai presus de toate, L-a dat pe El cap Bisericii, care este trupul Lui, plinătatea Celui ce pe toate întru toți le plinește» (Efeseni 1,20-23). Traseul istoriei mântuirii este parcurs astfel până la punctul său culminant*”².

„Sfântul Ioan Gură de Aur înțelege prin expresia *«piatra din capul unghiului»* pe Domnul nostru Iisus Hristos, Cel înviat. Vorbind despre sensul *«pietrei din capul unghiului»*, Sfântul Teofilact al Bulgariei are aceeași viziune, zicând: Mântuitorul, după ce a înviat din morți, S-a pus *«în capul unghiului»*, adică s-a făcut cap Bisericii, împreunând pe iudei și pe păgâni într-o credință. Căci precum piatra care într-o zidire stă în capul unghiului, unind doi pereți și pe amândoi îi ține, așa și Domnul Hristos, într-o credință, pe toți împreună ne-a legat, pentru că Biserica este cea care ne ține pe noi împreună și ne unește prin credință”³.

¹ Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, pp. 297-298.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 185.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, pp. 167-168.

Această interpretare a „*pietrei din capul unghiului*” o găsim pentru prima dată exprimată de Sfântul Apostol Pavel, care le-a scris efesenilor: „*Aduceți-vă aminte că odinioară voi, păgânii cu trupul, numiți «netăiere împrejur» de către cei numiți «tăiere împrejur» - făcută de mână în trup - în vremea aceea erați fără Hristos, înstrăinați de cetățenia lui Israel și străini de așezămintele făgăduinței, lipsiți de nădejde și fără de Dumnezeu în lume. Dar acum, întru Hristos Iisus, voi care altădată erați departe, ați devenit aproape prin sângele lui Hristos. Căci El este pacea noastră, El, Care în trupul Său a făcut din cele două lumi una, adică a surpat peretele cel din mijloc al despărțirii - ura -, desființând legea poruncilor în opreliștile ei, pentru ca să-i clădească întru Sine pe cei doi într-un singur om nou, făcând pace, și prin cruce, omorând în ea ura, să-i împace cu Dumnezeu pe amândoi, uniți într-un singur trup. Și, venind, a binevestit pace vouă celor de departe și pace celor de aproape; că prin El și unii și alții într-un singur Duh avem calea deschisă spre Tatăl. Prin urmare, voi nu mai sunteți străini, și nici venetici, ci sunteți concetățeni ai sfinților și casnici ai lui Dumnezeu, zidiți pe temelia Apostolilor și a profeților, piatra cea din capul unghiului fiind Însuși Iisus Hristos, întru Care toată zidirea, bine încheiată laolaltă, crește spre a fi locaș sfânt întru Domnul; întru El sunteți și voi zidiți împreună, spre a fi locaș al lui Dumnezeu întru Duhul” (Efeseni 2,11-22).*

„Domnul nostru Iisus Hristos dă sens istoriei. Prin El, toate lucrurile capătă un sens. El nu este unul dintre întemeietorii de religii, ci El este Totul”¹. „*El este chipul nevăzutului Dumnezeu, Întâi-Născut a toată zidirea, pentru că întru El au fost zidite toate, cele din ceruri și de pe pământ, cele văzute și cele nevăzute, fie Tronuri, fie Domnii, fie Începătorii, fie Stăpânii. Toate prin El și*

¹ Andrei, Arhiepiscopul Alba Iuliei, *Op. cit.*, p. 325.

pentru El s-au zidit și El este mai înainte decât toate, și toate întru El se țin împreună. Și El este Capul trupului, al Bisericii, El, Care este Începutul, Întâiul-Născut din morți, ca să fie El Cel dintâi întru toate. Căci în El a binevoit Dumnezeu să sălășluiască toată plinătatea și prin El pe toate întru El să le împace, fie cele de pe pământ, fie cele din ceruri, pace făcând prin El, prin sângele crucii Sale” (Coloseni 1,15-20).

„Ca să nu mai rămână nicio îndoială asupra faptului că evreii vor fi dezmoșteniți de către Dumnezeu, pentru propria lor atitudine, Mântuitorul, folosind în continuare metafora pietrei, a mai adăugat, prinzându-i pe ascultătorii Săi ca într-un clește din care nu există nicio scăpare: *«Cine va cădea pe piatra aceasta se va sfărâma, iar pe cine va cădea îl va strivi»*”¹.

„Cum adică? Întâlnirea cu Domnul Hristos poate însemna sfărâmare, strivire? La un moment dat, Sfântul Apostol Petru a mărturisit că Fiul lui Dumnezeu întrupat are *«cuvintele vieții veșnice»*. Ce vrea să zică aceasta? Pentru unii Mântuitorul este Cel care avea cuvintele vieții celei veșnice, iar pentru alții înseamnă sfărâmare, strivire? Cum trebuie să înțelegem aceste cuvinte? *«Dumnezeu Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata I-a dat-o Fiului, și putere I-a dat să facă judecată, pentru că El este Fiul Omului»* (Ioan 5,22 și 5,27), încât este imposibil să nu ne confruntăm cu Fiul lui Dumnezeu întrupat, într-un fel sau altul. Recunoscându-L, primim cuvintele vieții veșnice; negându-L, ne zdrobim noi înșine încercând să-L lovim. Așa cum vor păți și cei care Îl vor da morții. Pe drumul Damascului, Hristos cel viu i-a spus lui Saul, viitorul Apostol Pavel: *«Saule, Saule de ce mă prigonești? Nu-i așa că-ți este greu să lovești cu piciorul în țepușă?»* (Faptele Apostolilor 9,4-5). Sigur că este greu. Cine ar îndrăzni să lovească cu piciorul gol

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., p. 298.**

în capul ascuțit al unei sulite? Cu siguranță că cel care s-ar zdrobi ar fi piciorul, nu vârful sulitei”¹.

„Mesajul parabolei îi vizează și pe lucrătorii cei noi ai viei Domnului, adică pe păstorii Bisericii, fiindcă este lucru înfricoșător să te porți cu neglijență față de Hristos, *«piatra cea din capul unghiului»*. Era înfricoșătoare slujirea păstorilor lui Israel; textele profetice anunță o pedeapsă gravă pentru păstorii necredincioși. Dacă însă a fost înfricoșătoare slujirea Legii celei Vechi, care era numai *«umbra bunurilor viitoare»* (Evrei 10,1), și dacă a fost cumplită pedeapsa lucrătorilor necredincioși ai lui Israel, *«cu cât mai aspră credeți voi că va fi pedeapsa meritată de cel ce L-a călcat în picioare pe Fiul lui Dumnezeu și I-a nesocotit sângele testamentului prin care s-a sfințit, și a batjocorit Duhul harului?»* (Evrei 10,29)”².

„Iar arhieriei și fariseii, auzindu-I parabola, au înțeles că despre ei vorbește. Și căutând să-L prindă, s-au temut de mulțime, pentru că îl socotea profet”.

Din pilda lucrătorilor răi ai viei învățăm să împlinim poruncile lui Dumnezeu și să ne ridicăm la înălțimea chemării noastre. Să nu ne asemănăm conducătorilor evreilor, care erau mereu cu numele lui Dumnezeu pe buze, dar faptele lor erau departe de vorbele lor, ceea ce L-a făcut pe Dumnezeu să afirme cu amărăciune: „*Poporul acesta Mă cinstește cu buzele, dar inima lui este departe de Mine*” (Marcu 7,6). Să nu fim creștini numai cu numele sau cu vorba, ci și cu fapta, pentru că Mântuitorul a zis: „*Nu tot cel ce-Mi zice: Doamne, Doamne, va intra în împărăția cerurilor; ci acela care face voia Tatălui Meu Celui din ceruri*” (Matei 7,21).

Amin

¹ Ibidem, pp. 298-299.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 186.

Duminica a 14-a după Rusalii

(Pilda nunții fiului de împărat)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

Pericopa evanghelică citită la Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie de astăzi cuprinde parabola Domnului Hristos despre nunta fiului de împărat.

Mântuitorul își începe pilda prin cuvintele: „*Împărăția cerurilor asemănatu-s-a unui împărat care a făcut nuntă fiului său*” (Matei 22,2).

„Sfinții Părinți spun că împăratul din parabolă este Însuși Dumnezeu, Care I-a făcut nuntă Fiului Său. Întruparea Fiului lui Dumnezeu nu este doar o logodire, ci o unire reală a Creatorului cu creatura prin intermediul omului. În cartea Apocalipsei, Sfântul Evanghelist Ioan vorbește despre ospățul de nuntă a Marelui Hristos cu Biserica Sa: «*Să ne bucurăm și să ne veselim și să-I dăm slavă, căci nunta Mielului a sosit și mireasa Lui s-a pregătit. Și i s-a dat ei să se înveșmânteze cu vison curat, luminos, căci visonul sunt faptele cele drepte ale sfinților. Și mi-a zis: Scrie: Fericiți cei chemați la cina de nuntă a Mielului!*» (Apocalipsa 19,7-9)”¹.

„Fiul pentru care s-a pregătit nunta este Domnul Hristos”².

„Casa nunții este considerată Biserica”³.

„Împărăția cerurilor nu poate fi cuprinsă în cuvinte; poate fi doar asemănată cu ceva care ne este cunoscut nouă îndeaproape în lumea aceasta. Printre altele, se poate asemana

¹ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 88.

² Episcopul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 144.

³ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 89.

cu o nuntă. Nunta este prilej de bucurie între oameni; împărăția cerurilor este bucurie, așadar pe bună dreptate poate fi asemănată cu o nuntă”¹.

„Marele ospăț la care suntem chemați simbolizează bucuria și fericirea din împărăția cerurilor. Întotdeauna banchetele te destind cu mâncarea și băutura bună, cu compania prietenilor, cu conversația plăcută și cu atmosfera de intimitate. Banchetul exprimă suprema bucurie, și Dumnezeu l-a creat pe om pentru bucurie. Durerea și tristețea sunt străine vieții dumnezeiești; ele sunt rezultatul intrării păcatului în lume. Nicio bucurie pământească nu se poate compara cu cea pe care o au moștenitorii împărăției cerurilor, de aceea Sfântul Apostol Pavel a scris: *«Pe cele ce ochiul nu le-a văzut și urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit, pe acelea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El»* (I Corinteni 2,9). Același Apostol a fost răpit până la al treilea cer, unde *«a auzit cuvinte de nespus, pe care nu-i este îngăduit omului să le grăiască»* (II Corinteni 12,4). Fericirea este însuși destinul omului. Dumnezeu l-a creat pe om pentru a fi veșnic fericit, nu pentru o fericire trecătoare. În împărăția cerurilor Îl vom vedea pe Dumnezeu față către față. Fericirea este ținta existenței umane, care nu este atinsă în această lume efemeră. Fericirea de pe pământ este o umbră a celei din împărăția cerurilor, întrucât își are originea într-o formă de plăcere trupească și materială, pe când *«împărăția lui Dumnezeu nu este mâncare și băutură»* (Romani 14,17)”².

Mântuitorul Își continuă parabola: „Și împăratul și-a trimis slujitorii să-i cheme la nuntă pe cei poftiți, dar ei n-au vrut să vină” (Matei 22,3).

„Slugile trimise de împărat îi reprezintă pe profeți”³, fiindcă „în pregătirea ospățului de nuntă al Fiului Său, Dumnezeu

¹ **Episcopul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, p. 144.

² **Dr. Irineu Pop Bistrițeanul, Episcop Vicar**, *Op. cit.*, pp. 238-239.

³ **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, p. 75.

a trimis secole de-a rândul proroci care să vestească apropierea banchetului și să-i pregătească pe iudei pentru primirea Mirelui Hristos. Când a venit în lume Fiul lui Dumnezeu, I-a fost trimis ca Înaintemergător Sfântul Ioan Botezătorul, ca să strige: *«Pregătiți calea Domnului, drepte faceți-I cărările»* (Matei 3,3). Dar precum pe vechii profeți nu i-a ascultat decât o mână de aleși, tot așa și acum, puțini au plecat urechea la glasul Sfântului Ioan Botezătorul”¹.

Invitații care au refuzat să participe la nunta fiului împăratului îi reprezintă pe evrei, care deși au fost capabili să dea naștere din sânul lor lui Mesia, nu au vrut să-L accepte ca Mântuitor.

Domnul Hristos spune mai departe: *„Împăratul a trimis alte slugi, zicând: Spuneți-le celor chemați: Iată, mi-am pregătit ospățul; juncii mei și cele îngrășate s-au junghiat și toate sunt gata. Veniți la nuntă! Dar ei, fără să țină seama, s-au dus, unul la țarina sa, altul la negușătoria lui; iar ceilalți, punând mâna pe slugile lui, le-au batjocorit și le-au ucis”* (Matei 22,4-6).

„O parte dintre cei invitați disprețuiesc total onoarea care li s-a făcut unul plecând la țarină, altul la negușătoria sa. Așadar, manifestă nepăsare și dispreț. Atitudinea celor din a doua categorie întrece, însă, orice imaginație. Nu manifestă nici nepăsare, nici dispreț, ci cruzime: Pun mâna pe slujitori și pe unii îi batjocoresc, iar pe alții îi omoară. Slujitorii nevinovați cad, astfel, victimă unei cruzimi neînțelese”².

„Slujitorii trimiși de această dată de împărat îi simbolizează pe Sfinții Apostoli și pe cei împreună-lucrători cu ei”³, „care și-au desfășurat activitatea în Israel, unii dintre ei având de îndurat suferințe și chiar martiriu”⁴.

¹ **Episcopul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, p. 144.

² **Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană**, *Op. cit.*, p. 172.

³ **Episcopul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, p. 145.

⁴ **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, p. 75.

„Țarina înseamnă trupul cu patimile sale de țărână, iar neguțătoria reprezintă lăcomia, averea, îmbogățirea cu lucrurile stricătioase ale acestei lumi. Fiecare dintre invitați s-a dus la idolul său, nici nu au vrut să audă de mire”¹.

„Grupul al doilea de slujitori ai împăratului nu numai că a fost respins, ci slugile acestea au fost maltratate fără niciun motiv de către cei invitați și chiar ucise”².

„Exact așa s-a întâmplat cu Sfinții Apostoli și cu primii creștini, pentru că iudeii i-au prigonit, iar pe Sfântul Arhidiacon Ștefan, pe Sfântul Apostol Iacov și pe mulți alții i-au ucis”³.

În timpul activității Sale publice, Domnul Hristos i-a pus în gardă pe Sfinții Apostoli și pe succesorii acestora despre ceea ce se va întâmpla cu ei: *„De vă urăște pe voi lumea, să știți că pe Mine mai înainte de voi M-a urât. Dacă ați fi din lume, lumea ar iubi ce este al ei; dar pentru că nu sunteți din lume, ci Eu v-am ales pe voi din lume, de aceea vă urăște lumea. Aduceți-vă aminte de cuvântul pe care vi l-am spus: Nu este sluga mai mare decât stăpânul ei. Dacă M-au prigonit pe Mine, și pe voi vă vor prigoni; dacă au păzit cuvântul Meu, și pe al vostru îl vor păzi. Luați seama la voi înșivă. Că din pricina Mea vă vor da în adunări și veți fi bătuți în sinagogi și veți sta înaintea conducătorilor și a împăraților, spre mărturie lor. Atunci vă vor da pe voi la chinuri și vă vor ucide și veți fi urâți de toate neamurile din pricina numelui Meu”* (Ioan 15,18-20; Marcu 13,9 și Matei 24,9).

Deși este enorm de greu și inuman, iar unora li se pare nedrept și chiar absurd să fie prigoniți, batjocoriți, supuși la cazne și omorâți pentru credința în Dumnezeu care ne iubește, pentru că *„Dumnezeu este iubire”* (I Ioan 4,8), cu toate acestea, Sfântul Apostol Pavel a spus că *„prin multe necazuri trebuie să intrăm*

¹ **Episcopul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, p. 147.

² **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, p. 75.

³ **Episcopul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, p. 147.

în împărăția lui Dumnezeu” (Faptele Apostolilor 14,22). În acest sens citim într-o rugăciune adresată Domnului Hristos: „Strălucirea Ta este mângâierea și odihna celor ce s-au ostenit pentru Tine în necazuri și în tot felul de chinuri”¹, pentru că „aceasta constituie răsplata supremă a unei vieți sfinte, de obicei plină de mari încercări, pe care sfinții le înfruntă cu răbdare, slăvind pe Dumnezeu în pătimiri”².

În anul 44, Irod Agrippa I, regele Iudeii (41-44), a declanșat o prigoană împotriva Bisericii „și l-a ucis cu sabia pe Iacov, fratele lui Ioan” (Faptele Apostolilor 12,2). „Iacov, fiul lui Zevedeu și fratele Sfântului Evanghelist Ioan a fost primul Apostol care și-a dat viața pentru credința în Domnul Hristos”³.

Cu excepția Sfântului Evanghelist Ioan, toți ceilalți Apostoli au suferit moarte martirică, cei mai mulți dintre ei fiind omorâți de păgâni, ceea ce dovedește că în spatele oricărei hotărâri de a prigoni, de a supune la cazne sau de a martiriza un creștin, fie că această decizie este dusă la îndeplinire de un evreu, un păgân sau un om fără Dumnezeu, stă întotdeauna diavolul, care „de la început a fost ucigător de oameni” (Ioan 8,44).

Mântuitorul spune în continuarea parabolei: „Și auzind împăratul de acestea, s-a umplut de mânie și, trimițând oștile sale, au nimicit pe ucigașii aceia și cetății lor i-au dat foc” (Matei 22,7).

„Împăratul din parabolă s-a mâniat crunt. Este firesc! Astfel că, și-a trimis oștile care i-au ucis pe toți cei implicați în batjocorirea slujitorilor, iar cetății lor i-au dat foc. Crudă răzbunare, iar, aparent, și nedreaptă! Că s-a răzbunat pe cei ucigași, plătindu-le după fapta lor, în virtutea Legii Talionului, se

¹ *Acatistier*, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2016, p. 77.

² **Constantin Cornițescu**, *Ο ανθρωπισμός κατά τον Ιερών Χρυσόστομον*, *Πατριαρχικόν Ίδρυμα Πατερικών Μελετών*, Tesalonic, 1971, pp. 125-126.

³ *Biblia sau Sfânta Scriptură...*, Faptele Apostolilor 12,2, nota b.

înțelege. Dar, a nimici și cetatea, dându-i foc, este, parcă, prea mult. Ne întrebăm: Oare au fost vinovați, de crima lor, toți locuitorii ei: Femei, bătrâni, copii etc.? Cu siguranță, nu! Și atunci, cum trebuie să înțelegem atitudinea împăratului care, într-o interpretare simbolic-spirituală, nu este altul decât Dumnezeu? Probabil că, individual, nu au fost vinovați. Dar, adesea, Dumnezeu pedepsește, în mod pedagogic păcatul și răul săvârșit, nu numai individual, ci și colectiv, tocmai pentru a fi mai bine înțeles, de cei prezenți sau de posteritate, faptul că păcatele personale, individuale, au consecințe și colective. Doar așa înțelese, faptele de cruzime, individuale, pot fi corectate de către ceilalți prin faptul de a nu fi aprobate sau repetate. Reprobarea și condamnarea lor este singura atitudine care trebuie să aibă loc în astfel de cazuri. Probabil că locuitorii respectivei cetăți nu au aprobat fapta concetățenilor lor. Dar, prin lipsă de atitudine și prin nepăsare, tacit, au trecut cu vederea răul comis. Și Dumnezeu, ca un bun, drept, dar, uneori, neînțeles pedagog, prin pedepsirea lor colectivă, a vorbit și altora despre raportul dintre păcat, responsabilitate și pedeapsă”¹.

„Mai înainte ca alți invitați să ia parte la festivitatea de nuntă a fiului său, deja pregătită, împăratul plin de mânie și-a trimis garda sa personală pentru a-i executa pe ucigașii slujitorilor săi și pentru a da foc cetății lor, fiind foarte evident că Domnul Hristos se referă aici la distrugerea Ierusalimului”².

Mântuitorul nu a vorbit doar voalat despre căderea Cetății Sfinte a evreilor, pentru că în ziua intrării Sale triumfale în Ierusalim, pe *„când S-a apropiat și a văzut cetatea, a plâns pentru ea, zicând: Dacă cel puțin acum, în această zi a ta, ai fi cunoscut și tu cele ce sunt spre pacea ta! Dar acum s-au ascuns de ochii tăi. Căci vor veni zile peste tine când dușmanii tăi vor săpa șanț*

¹ **Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană**, *Op. cit.*, p. 172.

² **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, p. 75.

în jurul tău și te vor împresura și te vor strâmtora din toate părțile. Și te vor face una cu pământul, pe tine și pe fiii tăi care sunt în tine, și nu vor lăsa în tine piatră pe piatră, pentru că nu ai cunoscut vremea cercetării tale” (Luca 19,41-44).

Pedeapsa profețită de Domnul Hristos s-a produs la finele revoltei iudaice din anii 66-70 d.Hr., când romanii, sub conducerea lui Titus, au distrus Ierusalimul. De asemenea, între anii 132-135 d.Hr., a avut loc o nouă revoltă a iudeilor, care a fost înăbușită în sânge de romani. În urma acesteia, Ierusalimul a fost nimicit, fiind arat cu plugurile, iar populația evreiască a fost trimisă în robie pe întinsele teritorii ale Imperiului Roman. Împăratul Adrian a ridicat aici o cetate păgână numită Aelia Capitolina, închinată zeului Jupiter Capitolinul, în care iudeilor nu le era permis să intre.

„Omorându-i pe Sfinții Apostoli și pe ucenicii acestora, evreii și-au pecetluit respingerea milei lui Dumnezeu”¹.

Mântuitorul Își continuă parabola: „*Apoi împăratul a zis către slugile sale: Nunta este gata, dar cei poștiți n-au fost vrednici. Mergeți deci la răspântiile drumurilor și pe câți veți găsi, chemați-i la nuntă. Și ieșind slugile acelea la drumuri, au adunat pe toți câți i-au găsit, și răi și buni, și s-a umplut casa nunții cu oaspeți*” (Matei 22,8-10).

„Sângele vărsat al Sfinților Apostoli și al ucenicilor acestora, precum și îndărătnicia iudeilor, au întors fața lui Dumnezeu de la ei și au îndreptat-o către celelalte neamuri, către păgânii de atunci”². „Dacă prima invitație se limita doar la evrei, cea de-a doua îi viza pe păgâni. Or, acceptarea păgânilor la cină subliniază universalitatea mântuirii, dimensiunea misionară a Bisericii, în acord cu misiunea Domnului Hristos, Care vedea în participarea păgânilor la cină universalitatea Evangheliei Sale”³.

¹ Ellen G. White, *Op. cit.*, p. 230.

² Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, *Op. cit.*, p. 432.

³ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 88.

Dacă în timpul activității Sale publice Mântuitorul a afirmat: „*Nu sunt trimis decât la oile cele pierdute ale casei lui Israel*” (Matei 15,24) și le-a poruncit Sfinților Săi Apostoli: „*În calea păgânilor să nu mergeți și în cetate de samarineni să nu intrați*” (Matei 10,5), după învierea Sa din morți, Domnul Hristos le-a spus ucenicilor Săi: „*Datu-Mi-s-a toată puterea în cer și pe pământ. Drept aceea, mergeți și învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit Eu vouă. Și iată, Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului. Amin*” (Matei 28,18-20).

Din moment ce Mântuitorul „*întru ale Sale a venit, dar ai Săi nu L-au primit*” (Ioan 1,11), Sfântul Apostol Pavel le-a spus evreilor: „*Vouă trebuia să vi se grăiască mai întâi cuvântul lui Dumnezeu, dar de vreme ce îl lepădați și vă judecați pe voi înșivă nevrednici de viața cea veșnică, iată, ne îndreptăm către păgâni, fiindcă așa ne-a poruncit nouă Domnul*” (Faptele Apostolilor 13,46).

„Intrarea în sala nunții reprezintă botezul”¹.

Domnul Hristos spune în continuarea parabolei: „*Iar intrând împăratul ca să privească pe oaspeți, a văzut acolo un om care nu era îmbrăcat în haină de nuntă și i-a zis: Prietene, cum ai intrat aici fără haină de nuntă? El însă a tăcut*” (Matei 22,11-12).

„Cercetarea înfățișării oaspeților este Judecata de Apoi”², fiindcă vedem că „împăratul îi lasă pe oaspeți să petreacă între ei și apare doar în timpul ospățului”³.

„La evreii din vechime exista tradiția ca invitații la nuntă să treacă pe la garderobă să îmbrace peste hainele de rând

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 75.

² Ibidem.

³ Ibidem, p. 227.

veșmântul banchetului. Omul din pildă nu a făcut așa”¹. „Când împăratul a intrat în sala de nuntă, ca să-și vadă oaspeții, adevăratul caracter al fiecăruia a fost dat în vileag. Pentru fiecare invitat la ospăț fusese pregătită o haină de nuntă. Acest veșmânt era un dar din partea împăratului. Prin faptul că îl purtau, invitații își arătau respectul față de cel care le oferise banchetul. Dar unul dintre participanți era îmbrăcat în hainele lui obișnuite. El refuzase să facă pregătirea cerută de împărat, disprețuind oferta de a purta haina care îi fusese pregătită și care costase foarte mult. În acest fel, el l-a insultat pe împărat”².

Păgânii au fost chemați să îmbrățișeze învățătura Domnului Hristos, însă și aceștia, asemenea evreilor, trebuie să împlinescă poruncile Scripturii, *„fiindcă nu cei ce aud Legea sunt drepti la Dumnezeu, ci cei ce împlinesc Legea”* (Rom. 2,13). Simpla apartenență la Biserică nu mântuiește pe nimeni, ci este necesar ca noi să împlinim ceea ce ne învață Biserica.

Luminânda din Săptămâna Mare spune: „Cămara Ta, Mântuitorul meu, o văd împodobită și îmbrăcămintea nu am, ca să intru într-însa. Luminează-mi haina sufletului meu, Dătătorule de lumină și mă mântuiește”. Pentru a avea acces în împărăția cerurilor trebuie să ne împodobim haina sufletului cu virtuți, pe care le lucrăm ajutați de harul lui Dumnezeu. În acest sens citim în Sfânta Scriptură: *„Așadar, ca niște sfinți și iubiți aleși ai lui Dumnezeu, îmbrăcați-vă cu simțăminte de îndurare, de bunătate, de smerenie, de blândețe, de îndelungă-răbdare, îngăduindu-vă unii pe alții și iertând unul altuia dacă are cineva vreo plângere împotriva cuiva; așa cum Hristos v-a iertat vouă, tot astfel să iertați și voi. Mai presus de toate acestea, îmbrăcați-vă întru iubire, care este legătura desăvârșirii. Și în inimile voastre să*

¹ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 186.

² Ellen G. White, *Op. cit.*, p. 231.

domnească pacea lui Hristos, întru care ați fost chemați ca să fiți un singur trup; și fiți mulțumitori” (Coloseni 3,12-15).

„În ton cu Apostolul neamurilor, Sfântul Ioan Gură de Aur a scris și el: Nu avem nevoie de hainele acestea țesute din aur, care ne împodobesc trupul, ci de hainele acelea care ne împodobesc sufletul. Viața și fapta bună sunt haina de nuntă”¹.

„Faptul că acest oaspete de la nuntă a fost luat de pe drum semnifică momentul neașteptat, când schimbi haina pământească cu cea cerească a sărbătorii veșnice și pentru care trebuie să fii mereu pregătit. De altfel, metafora «îmbrăcării» cu o altă haină, specifică celui altă țărâm, este accentuată, în mod expres, și de către Sfântul Apostol Pavel, care le-a scris corintenilor: *«Nu dorim să ne scoatem haina, ci pe deasupra să ne îmbrăcăm cu cealaltă, pentru ca ceea ce este muritor să fie înghițit de viață»* (II Corinteni 5,4). Același Apostol mai spune că botezul este îmbrăcare în Hristos: *«Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați îmbrăcat»* (Galateni 3,27); adică, îmbrăcare în moartea și învierea lui Hristos (cf. Romani 6,3 urm.). Cu alte cuvinte, în botez primim, deodată, haina noii făpturi marcată atât de moartea față de păcat, cât și de învierea, cu Hristos, la o nouă viață. Așadar, există o haină, care odată îmbrăcată, te transpune din efemer, în veșnic, și din muritor, în nemuritor. Trupul firesc va fi îmbrăcat de Dumnezeu în trup duhovnicesc, iar acesta îl va «absorbi» pe cel dintâi, într-un fulgerător proces de transfigurare. Haina, ca semn distinctiv al acestui proces, se îmbracă încă de aici și, din acest moment, ea nu este alta decât virtutea. Virtutea îl transformă pe om dintr-unul vechi, într-unul nou; din păcătos, în sfânt; din firesc, în duhovnicesc; din stricăcios, în nestricăcios. La ospățul comuniunii cu Dumnezeu suntem chemați cu toții, cei ce suntem creștini, și care am devenit, prin botez, virtual membri ai casei Sale. Mulți, însă, refuză invitația Lui la comuniune cu El

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 173.

și nesocotesc «haina nunții». Găsindu-ne fără această haină, Împăratul ne va repudia. Dar, de fapt pedeapsa ne-am dat-o noi înșine, când am refuzat să îmbrăcăm «haina nunții», adică a virtuții. În Apocalipsă 19,8 ni se explică în ce constă haina de nuntă: «*visonul curat, luminos, sunt faptele neprihănite ale sfinților*». Potrivit cărții profetului Isaia, cel care ne oferă haina de nuntă este chiar Dumnezeu: «*Să se bucure sufletul meu întru Domnul, să salte de veselie sufletul meu întru Dumnezeul meu, că m-a îmbrăcat cu haina mântuirii, cu veșmântul veseliei m-a acoperit, ca unui mire mi-a pus mie cunună și ca pe o mireasă m-a împodobit cu podoabă*» (Isaia 61,10)¹.

„Cât privește omul fără haină de nuntă, el este omul păcătos, omul trupesc. Or, unul ca acesta nu poate să încapă printre cei care sunt îmbrăcați cu veșmântul de nuntă al harului Sfântului Duh. Un astfel de om nu poate să se facă părtaș nunții cerești și cinei celei duhovnicești”².

Împăratul l-a întrebat pe omul fără haină de nuntă „cu ce drept a intrat la banchet, dar el tăcea, și astfel nu ni se spune cum a ajuns el acolo fără îmbrăcămintea cuvenită. Să se fi strecurat fără să fi fost invitat și îi era rușine că fusese descoperit? Sau pătrunderea sa fără îngăduință să fi fost o insultă deliberată adusă gazdei, iar tăcerea sa un gest de sfidare? El a fost invitat, însă era iresponsabil, iar poftirea la sărbătorea nunții a venit mai degrabă decât se așteptase și l-a găsit nepregătit”³.

Mântuitorul Își încheie parabola prin cuvintele: „*Atunci împăratul a zis slugilor: Legați-l de picioare și de mâini și aruncați-l în întinericul cel mai din afară. Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților. Căci mulți sunt chemați, dar puțini aleși*” (Matei 22,13-14).

¹ Ibidem, pp. 174-175.

² Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 186.

³ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, pp. 227-228.

„Revoltat de faptul că invitatul nu avea haină de nuntă, dar și de tăcerea sa, împăratul a poruncit ca acesta să fie aruncat *«în întunericul cel mai din afară»*, adică în locul celor condamnați. *«Plângerea și scrâșnirea dinților»* despre care se vorbește aici fac parte din chinurile acestui întuneric, din muncile iadului. Acestea sunt manifestările exterioare ale muștrărilor de conștiință”¹.

Demn de remarcat este faptul că „acest invitat s-a condamnat singur”². Împăratul doar a constatat faptul că el nu era pregătit să ia parte la nunta fiului său.

„În tabloul festivității, pentru care profeții aduc invitația, a cărei pregătire este vestită de Apostoli și care este respinsă cu dispreț de oaspeții invitați, banchet la care iau parte cei nepoftiți și la care nu au acces decât cei îmbrăcați în haină de nuntă, Domnul Hristos zugrăvește sărbătoarea mântuirii. Cercetarea înfățișării oaspeților este Judecata de Apoi, iar întunericul cel mai din afară simbolizează iadul. Astfel, prin această pildă este conturat planul de răscumpărare al lumii, de la apariția profeților, cuprinzând căderea Ierusalimului, până la Judecata de Apoi. Această schițare a istoriei planului de răscumpărare al lumii susține transferul misiunii la păgâni, căci Israelul a respins-o”³.

„În parabola nunții fiului de împărat Mântuitorul ne-a arătat că toți oamenii sunt chemați la Cina Domnului. Ne dă însă libertatea să ne ducem sau nu. Textul pildei se încheie printr-o vorbă intrată în tezaurul de sintagme celebre din istoria omenirii: *«Mulți sunt chemați, dar puțini aleși»*. Fericiti cei puțini! Și să ne ajute Bunul Dumnezeu ca noi să fim printre cei puțini. Și să ne rugăm lui Dumnezeu ca cei puțini să fie cât mai mulți!”⁴.

Amin

¹ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 186.

² Ellen G. White, *Op. cit.*, p. 231.

³ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 75.

⁴ Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Op. cit.*, p. 402.

Duminica a 15-a după Rusalii
(cea mai mare poruncă din Lege)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

„În vremea aceea un învățător de Lege, ispitindu-L pe Iisus, L-a întrebat: «Învățătorule, care poruncă este mai mare în Lege?». El i-a răspuns: «Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău și din tot cugetul tău. Aceasta este marea și întâia poruncă. Iar a doua, la fel ca aceasta: Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși. În aceste două porunci se cuprind toată Legea și prorocii». Și fiind adunați fariseii, Iisus i-a întrebat, zicând: «Ce părere aveți despre Hristos? Al cui Fiu este?». Ei I-au zis: «Al lui David». El le-a zis: «Atunci cum se face că David, în duh, Îl numește pe El Domn când spune: Zis-a Domnul către Domnul meu: Șezi de-a dreapta Mea până ce voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale? Așadar, dacă David Îl numește pe El Domn, cum este El fiu al lui?». Și nimeni nu putea să-I răspundă niciun cuvânt și din ziua aceea nici n-a mai îndrăznit cineva să-L mai întrebe ceva” (Matei 22,35-46).

Pericopa evanghelică de astăzi ne prezintă discuția purtată de Domnul Hristos cu un învățător de Lege și cu niște farisei.

„În vremea aceea un învățător de Lege, ispitindu-L pe Iisus, L-a întrebat: «Învățătorule, care poruncă este mai mare în Lege?»”.

„Un învățător al Legii era un rabin eminent, un așa-zis «teolog» de frunte al iudaismului, respectat în popor și mai puțin un om al vieții practice și al trăirii religioase. Scopul însă cu care acest învățător a venit la Iisus este unul josnic: acela de a-l ispiți,

adică el încerca să găsească în răspunsul Mântuitorului vreo învățătură contrară Legii, și astfel, să-L compromită în popor, sau chiar să obțină condamnarea Lui”¹.

„Potrivit tradiției codificate de scribi, Legea cuprindea 613 porunci”². „Știut este că numărul poruncilor pozitive, așa cum le prezintă cărțile religioase ale iudeilor (Targumele și Talmudul), erau potrivit numărului oaselor corpului omenesc, adică 248, iar numărul interdicțiilor era cât zilele unui an solar, adică 365”³. „În contextul unui asemenea hățiș legislativ, și mai ales pentru că unii rabini afirmă că toate poruncile trebuie considerate la fel de importante, întrebarea nu pare a fi deplasată”⁴, din contră, „întrebarea legată de cea mai mare poruncă din lege a frământat dintotdeauna iudaismul. Astfel s-au făcut adesea încercări de ordonare a celor 613 porunci ale Vechiului Testament. Desigur, nu cu scopul de a le elimina pe cele mai mici, ci pentru a obține esența tuturor”⁵.

„Iisus i-a răspuns: «Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău și din tot cugetul tău. Aceasta este marea și întâia poruncă. Iar a doua, la fel ca aceasta: Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși. În aceste două porunci se cuprind toată Legea și prorocii»”.

Această convorbire a Domnului Hristos repetă, de fapt, o altă discuție purtată de Mântuitorul cu un alt învățător de Lege, care L-a întrebat: „*Învățătorule, ce să fac ca să moștenesc viața de veci?*». Iar El i-a zis: „*Ce este scris în Lege, cum citești?*». Iar el, răspunzând, a zis: „*Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta și din tot sufletul tău și din*

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, pp. 176-177.

² Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 125.

³ Calinic Botoșăneanu, *Duminicile...*, p. 92.

⁴ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, pp. 125-126.

⁵ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 177.

toată puterea ta și din tot cugetul tău; iar pe aproapele tău, ca pe tine însuși». Iar El i-a zis: «Drept ai răspuns; fă aceasta și vei fi viu»” (Luca 10,25-28).

„Prin cuvintele Sale: *«Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău și din tot cugetul tău»* Iisus citează, aproape cuvânt cu cuvânt, din Decalogul descoperit de Dumnezeu lui Moise în Muntele Sinai (Deuteronom 6,5; 11,13-21 și Numeri 15,37-41). Această poruncă era citită zilnic de către preoți în templu, iar iudeul simplu o rostea de două ori pe zi. Când Domnul Hristos constată: *«Aceasta este marea și întâia poruncă»*, El împărtășește același punct de vedere cu fariseii. Într-adevăr, iubirea față de Dumnezeu este cea mai mare poruncă din Lege. Din aceasta decurg, apoi, toate celelalte porunci”¹.

„De ce iubirea față de Dumnezeu este cerută ca iubire prioritară și complet dăruitoare de sine: cu toată inima, cu tot sufletul și cu tot cugetul? Pentru că numai iubirea față de Dumnezeu este izvorul iubirii sfinte și al vieții adevărate a omului care caută mântuirea sau viața veșnică”².

„Sfântul Maxim Mărturisitorul a afirmat că iubirea este acea stare a sufletului care Îl preferă pe Dumnezeu oricărei făpturi din lumea aceasta. De ce oare Dumnezeu ne cere să-L iubim cu toată inima, cu tot sufletul și cu tot cugetul? Pentru două motive majore. În primul rând, acea putere sau energie a inimii care nu-L iubește pe Dumnezeu rămâne nesfințită, adică devine iubire egoistă, pătimășă; acea putere a sufletului care nu-L iubește pe Dumnezeu cu toată voința rămâne nesfințită, adică devine voință rea, atitudine rău-voitoare; iar acea putere a cugetului nostru sau a minții noastre care nu caută să Îl cunoască cât mai deplin pe Dumnezeu rămâne minte nesfințită, adică devine cuget întunecat sau rădăcitor. Iată de ce Domnul Hristos ne spune că trebuie să-L

¹ Ibidem.

² Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 207.

iubim pe Dumnezeu cu toată inima noastră (cu toată afecțiunea noastră), cu tot sufletul nostru (cu toată voința noastră), cu tot cugetul nostru (cu toată gândirea noastră). Când prin iubire totală ne dăruim lui Dumnezeu în întregime, când nimic din lumea aceasta nu este mai de preț sau mai iubit decât El, atunci ne sfințim în întregime inima, sufletul și cugetul, adică afecțiunea, voința și gândirea”¹.

„Al doilea motiv pentru care Mântuitorul ne spune că trebuie să-L iubim pe Dumnezeu cu toată inima, cu tot sufletul și cu tot cugetul este acesta: ceea ce iubim ca fiind pentru noi realitatea cea mai prețuită sau valoare absolută, aceea devine pragul sau limita înălțării și libertății noastre. Prin urmare, sufletul omului, fiind creat după chipul lui Dumnezeu, Cel Nelimitat și Veșnic, trebuie să-L iubească pe Dumnezeu Cel ce este mai presus de lumea creată, de spațiu și timp, pentru a fi cu adevărat liber față de limitele impuse de spațiu și timp, dar și de nestatornicia și stricăciunea fapturilor limitate și trecătoare. Dacă omul iubește cu toată inima sa, cu tot sufletul său, cu tot cugetul său realități mărginite și trecătoare, schimbătoare și coruptibile, sufletul lui se oprește la aceste realități și pierde libertatea sau dorința vie de a căuta și de a primi viața și iubirea veșnică a lui Dumnezeu. Însă dacă omul îl iubește pe Dumnezeu Cel Nemărginit și Veșnic, atunci inima, sufletul și cugetul său se deschid spre infinitatea și eternitatea iubirii lui Dumnezeu, spre bucuria nemărginită și veșnică pe care Dumnezeu o dăruiește celor ce-L iubesc pe El. Deci, numai pe Dumnezeu trebuie să-L iubim ca fiind suprema realitate și valoare, deoarece numai El este Creatorul, Proniatorul și Mântuitorul lumii, izvorul nemuririi și al vieții veșnice, dătătorul și împlinirea a toată existența creată”².

¹ **Ibidem**, pp. 207-208.

² **Ibidem**, pp. 208-209.

„Ceea ce îl va fi surprins, însă, pe învățătorul Legii a fost faptul că Iisus a legat de porunca întâi, care Îl privea pe Dumnezeu, porunca legată de iubirea aproapelui. Ea este ridicată, astfel, pe aceeași treaptă cu prima, în ceea ce înseamnă semnificația ei. În acest fel, Domnul Hristos lega în mod unic, și pentru totdeauna, credința și faptele. Mai târziu, Sfântul Iacov, în Epistola sa, când avea să definească adevărata relație dintre credință și fapte, interpreta, de fapt, cuvintele Mântuitorului, în acest mod: *«Ce folos, frații mei, dacă cineva zice că are credință, dar fapte nu are? Oare poate credința să-l mântuiască? Dacă un frate sau o soră sunt goi și lipsiți de hrana zilnică și cineva dintre voi le-ar zice: Mergeți în pace, încălziți-vă și săturați-vă, dar fără să le dea cele trebuincioase trupului, care-ar fi folosul? Așa și credința: dacă nu are fapte, este moartă în ea însăși»* (Iacov 2,14-17). Așadar, credința nu poate fi recunoscută decât în fapte”¹.

„Semenii noștri sunt tărâmul văzut în care ne arătăm iubirea pentru Dumnezeu Cel nevăzut. Cum se va cunoaște dragostea noastră de Dumnezeu, dacă nu prin oamenii împreună-viețuitori cu noi pe pământ? Pe Dumnezeu Îl mișcă iubirea pe care o arătăm aproapelui nostru, tot așa precum pe mamă o mișcă dragostea arătată de un străin copilului ei. Atât de mult trebuie să ne arătăm iubirea față de Dumnezeu prin iubirea față de cei din jur, încât Sfântul Apostol Ioan îl numește mincinos pe cel care zice că Îl iubește pe Dumnezeu dar pe fratele său îl urăște: *«Dacă cineva zice: Îl iubesc pe Dumnezeu, dar pe fratele său îl urăște, mincinos este. Pentru că cel ce nu-și iubește fratele pe care-l vede, nu-L poate iubi pe Dumnezeu pe Care nu-L vede»* (I Ioan 4,20)”².

„Semenii noștri sunt școala unde ne facem ucenicia întru dragostea cea desăvârșită - iubirea de Dumnezeu. Fiecare faptă iubitoare săvârșită pentru altul hrănește dragostea noastră pentru

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 177.

² Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 468.

Dumnezeu, iar temeiul iubirii față de aproapele este arătat limpede prin faptă și cuvânt de Însuși Mântuitorul și Sfinții Săi Apostoli, precum și de cetele plăcuților lui Dumnezeu, de-Dumnezeu-purtătorii părinți ai noștri și mucenici. Cele mai mari lucrări ale dragostei sunt faptele milosteniei, iertarea jignirilor, rugăciunea pentru alții, sprijinirea celor slabi, domolirea celor mândri, muștrarea nedreptilor, învățarea neștiutorilor, acoperirea slăbiciunilor altora, apărarea nedreptățiților, jertfa de sine. Fără dragoste însă, orice jertfă este de prisos, după cum a scris Sfântul Apostol Pavel: *«De-aș grăi în limbile oamenilor și ale îngerilor, dar dacă n-am iubire făcutu-m-am aramă sunătoare și chimval zăngănitor. Și de-aș avea darul profeției și de-aș cunoaște toate tainele și toată știința și de-aș avea atâta credință încât să mut și munții, dar dacă n-am iubire, nimic nu sunt. Și de-aș împărți toată avuția mea și trupul meu de mi l-aș da să-l ardă, dar dacă n-am iubire, nimic nu-mi folosește»* (I Corinteni 13,1-3). Iar cel care iubește are totul, și a împlinit Legea”¹.

„Cât privește porunca iubirii față de aproapele, Domnul Hristos ne arată că trebuie să avem grijă de viața lui cum avem grijă de viața noastră, să ne interesăm de mântuirea lui cum ne interesăm de mântuirea noastră. Însă, spre sfârșitul activității Sale publice, Mântuitorul a zis: *«Poruncă nouă vă dau vouă: să vă iubiți unul pe altul. Precum Eu v-am iubit pe voi, așa și voi să vă iubiți unul pe altul»* (Ioan 13, 34). Vedem aici că Domnul Hristos a dat o măsură nouă iubirii față de aproapele decât iubirea față de noi înșine, adică să-l iubim pe aproapele nostru precum îl iubește Iisus. Însă noi nu îl putem iubi pe aproapele nostru așa cum îl iubește Mântuitorul, decât dacă primim iubire din iubirea lui Hristos. Cu alte cuvinte, ceea ce ne cere Iisus nu putem împlini decât cu ajutorul Lui. De altfel, El Însuși ne-a

¹ Ibidem.

spus acest lucru: *«Fără Mine nu poți face nimic»* (Ioan 15,5), adică nimic bun”¹.

Cu alt prilej însă, Domnul Hristos a spus: *„Mai mare iubire decât aceasta nimeni nu are, decât să-și pună viața pentru prietenii săi”* (Ioan 15,13), ceea ce El a și făcut, jertfin-du-Se pe cruce pentru noi și a noastră mântuire și arătându-ne că iubirea față de semenii trebuie să fie mai mare decât iubirea față de noi înșine.

Sfântul Ioan Evanghelistul a scris și el: *„În aceasta am cunoscut noi iubirea: că Hristos și-a pus sufletul Său pentru noi; datori suntem și noi ca sufletele să ni le punem pentru frați”* (I Ioan 3,16). Nu există iubire fără jertfă, căci iubirea este jertfa de a te dăruia altuia, de a-ți pune viața pentru altul, de a împlini ascultarea altuia, deci a iubi pe aproapele mai mult decât pe noi înșine.

Un părinte al Bisericii a afirmat: *„Mai rămâne o întrebare și un răspuns. De ce totuși în lumea aceasta este așa de puțină iubire? De ce este și mai puțină iubire după primirea acestei porunci? De ce nu-i destulă iubire după fire? De ce totuși există și iubire pătimășă? Răspunsul este simplu. Ni-l dă Domnul nostru Iisus Hristos: «Din pricina înmulțirii fărădelegii, iubirea multora se va răci»* (Matei 24,12). Aceasta înseamnă că unde se înmulțește păcatul scade iubirea și unde sporește virtutea crește iubirea”².

„Sfântul Maxim Mărturisitorul a scris că iubirea cea adevărată este născută din nepătimire. Numai cel nepătimăș, numai cel care-a depășit pătimirea, numai cel care a ajuns să fie dezrobit de patimi, numai acela este de fapt iubitor după

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, pp. 209-210.

² Arhim. Teofil Păvălean, *Credința...*, p. 211.

poruncă, Îl iubește pe Dumnezeu mai mult decât orice și pe aproapele ca pe sine însuși”¹.

„Dar la nepătimire cum se poate ajunge? Același Sfânt Părinte a afirmat că temelia acesteia este credința în Dumnezeu. După credință, vine frica de chinurile veșnice, frica de iad, după care urmează înfrânarea. După înfrânare urmează răbdarea. După răbdare urmează nădejdea și după nădejde urmează nepătimirea”².

„Sfântul Ioan Scărarul a scris și el că nepătimirea este cerul cel de pe pământ și este învierea sufletului înaintea învierii celei de obște. Nepătimirea este adusă în suflet de grija de a-I sluji lui Dumnezeu în toate ale noastre. Și după nepătimire vine iubirea. Iar iubirea este dovada nepătimirii”³.

„În Epistola către Coloseni, Sfântul Apostol Pavel ne arată, de asemenea, o cale spre iubire, zicând: *«Omorâți mădulele voastre cele pământești: desfrânarea, necurăția, patima, pofta cea rea și lăcomia, care este închinare la idoli, de asemenea, lepădați mânia, întărâtarea, răutatea, defăimarea și cuvântul nerușinat din gura voastră. Nu vă mințiți unul pe altul, de vreme ce v-ați dezbrăcat de omul cel vechi»* (Coloseni 3,5 și 8-9). Acesta ar fi cel dintâi pas spre nepătimire și totodată spre iubire, spre iubirea fericită”⁴.

„Nu este totul numai să nimicim cele pomenite mai sus, de aceea Apostolul neamurilor continuă: *«Așadar, ca niște sfinți și iubiți aleși ai lui Dumnezeu, îmbrăcați-vă cu simțăminte de îndurare, de bunătate, de smerenie, de blândețe, de îndelungă-răbdare, mai presus de toate acestea, îmbrăcați-vă întru iubire,*

¹ Ibidem.

² Ibidem.

³ Ibidem, p. 212.

⁴ Ibidem.

care este legătura desăvârșirii» (Coloseni 3,12 și 14) și după aceea vine pacea lui Hristos, pacea sufletului”¹.

„Iată ce înseamnă să iubești, ce înseamnă să înaintezi prin iubire, ce înseamnă să fii fericit, iubit. Asta înseamnă să porți în tine persoana iubită și nu numai una, ci pe toți oamenii, pentru că toți sunt făpturile lui Dumnezeu, toți poartă chipul lui Dumnezeu”².

„Deci, ce avem de făcut? Să ne cercetăm pe noi înșine cum ne raportăm la porunca de a-L iubi pe Dumnezeu mai presus de orice și de a-l iubi pe aproapele nostru ca pe noi înșine. Să ne gândim la aceasta și să ne întrebăm despre aceasta, și dacă avem în sufletul nostru iubirea împuținată, să căutăm să înlăturăm pricinile de scădere a iubirii, pricinile de sărăcire a iubirii, care sunt fărădelegile. Și să înaintăm în virtute ca să înaintăm în iubire, iar iubirea să fie întemeiată pe credință, să fie rezultatul credinței. Deci să avem credința lucrătoare prin iubire. Să avem iubire ca să avem valoare, și unde este iubire, acolo este și fericire”³.

În urma răspunsului primit de la Domnul Hristos, învățătorul de Lege I-a zis: *„Bine, Învățătorule; adevărat ai spus că unul este Dumnezeu și nu este altul în afară de El. Și să-L iubești pe El din toată inima, din tot sufletul, din tot cugetul și din toată puterea și să-l iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși este mai mult decât toate arderile-de-tot și decât toate jertfele”* (Marcu 12,32-33).

„Iisus a rămas impresionat de răspuns și de felul în care rabinul a pătruns esența cuvintelor Sale și i-a zis: *«Nu ești departe de împărăția lui Dumnezeu!»* (Marcu 12,34). Interpretând afirmația Domnului Hristos, Sfântul Ioan Gură de Aur a scris: prin cuvintele *«Nu ești departe»*, Mântuitorul i-a arătat că încă

¹ Ibidem.

² Ibidem.

³ Ibidem.

nu este foarte aproape de poarta raiului, ca să-l facă să caute ce-i mai lipsea”¹.

„Și fiind adunați fariseii, Iisus i-a întrebat, zicând: «Ce părere aveți despre Hristos? Al cui Fiu este?». Ei I-au zis: «Al lui David». El le-a zis: «Atunci cum se face că David, în duh, Îl numește pe El Domn când spune: Zis-a Domnul către Domnul meu: Șezi de-a dreapta Mea până ce voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale? Așadar, dacă David Îl numește pe El Domn, cum este El fiu al lui?»”.

„Este posibil ca învățătorul de Lege să fi fost cărturar din tagma fariseilor”², de aceea erau de față și alți farisei. Mântuitorul profită de aceasta și îi întreabă al cui Fiu cred ei că este Hristos.

La prima vedere suntem tentați să credem că Iisus i-a întrebat pe interlocutorii Săi al cui Fiu este El, iar întrucât Acesta se trăgea din casa regelui David și era adeseori numit „Fiul lui David” (Matei 9,27; 15,22; 20,30 etc.) fariseii au repetat cele auzite, însă nu trebuie să uităm că Mântuitorul era cunoscut între evrei drept „fiul lui Iosif” (Luca 4,22 și Ioan 6,42) sau „fiul teslarului” (Matei 13,55).

Termenul „Hristos”, pe care noi îl utilizăm astăzi atât de des, nu era numele lui Iisus, ci o calitate sau însușire a Lui, acesta fiind traducerea grecească a evreiescului „Mesia”, care înseamnă „Unsul” sau „Cel ce este uns”.

La evrei erau unși cu untdelemn sfințit arhieriei și preoții (Ieșire 30,30), profeții (III Regi 19,16), precum și regii (I Regi 10,1), moment în care aceștia primeau Sfântul Duh, după cum citim că s-a petrecut la ungerea lui David: „*Samuel a luat cornul cu untdelemn și l-a uns pe David în mijlocul fraților lui, și Duhul Domnului a venit peste el, din ziua aceea și după aceea*” (I Regi 16,13).

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 178.

² Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 165.

Fiul lui Dumnezeu întrupat este Mesia Cel făgăduit, El este Unsul prin excelență, însă Mântuitorul nu putea afirma așa ceva despre Sine înaintea evreilor, pentru că aceștia L-ar fi omorât pe loc cu pietre. Să ne aducem în acest sens aminte de sărbătoarea înnoirii templului, când *„Iisus era la Ierusalim și umbla prin templu, în pridvorul lui Solomon. Atunci iudeii L-au împresurat și-I ziceau: «Până când o să scoți sufletul din noi? Dacă Tu ești Hristosul, spune-ne-o de-a dreptul!».* Iisus le-a răspuns: *«Eu v-am spus, dar voi nu credeți. Lucrurile pe care Eu le fac în numele Tatălui Meu, ele mărturisesc despre Mine. Dar voi nu credeți, pentru că nu sunteți dintre oile Mele»*” (Ioan 10,23-26). De asemenea, după ce Mântuitorul a fost arestat în grădina Ghetsimani, arhiereul I-a zis: *„Te jur pe Dumnezeu cel viu să ne spui nouă dacă ești tu Hristosul, Fiul lui Dumnezeu. Iisus i-a răspuns: «Tu ai zis. Și vă mai spun Eu vouă: De acum Îl veți vedea pe Fiul Omului șezând de-a dreapta Puterii și venind pe norii cerului». Atunci arhiereul și-a sfâșiat veșmintele, zicând: «A spus o blasfemie! Ce nevoie mai avem de martori? Iată, acum i-ați auzit blasfemia! Ce părere aveți?».* Iar ei, răspunzând, au zis: *«Este vinovat de moarte!»*” (Matei 26,63-66).

Aducând vorba despre Hristos-Mesia, Iisus voia să-i facă pe farisei să deducă faptul că era vorba despre El.

La întrebarea Mântuitorului, fariseii i-au răspuns că Hristos este fiul lui David, sau mai exact succesorul său, fiindcă Dumnezeu îi grăise regelui David prin profetul Natan: *„După ce se vor împlini zilele tale și tu vei răposa, Eu îl voi ridica pe urmașul tău de după tine, din chiar coapsa ta, și voi rândui regatul său. Acesta-i va zidi casă numelui Meu, iar Eu îi voi întări tronul până-n veac. **Eu îi voi fi lui Tată, iar el Îmi va fi Mie fiu.** Casa lui va fi neclintită, regatul său va rămâne veșnic înaintea Mea, iar tronul său în veac va fi întărit”* (II Regi 7,12-13 și 16).

Pornind de la răspunsul fariseilor, Domnul Hristos citează din „psalmul 109, alcătuit de David, care era recunoscut de iudei ca un psalm mesianic: «Zis-a Domnul (Dumnezeu) către Domnul meu (Mesia): Șezi de-a dreapta Mea» (Psalmul 109,1)”¹. Pe lângă mesajul transmis de Dumnezeu lui David prin gura lui Natan, în care a spus că El este Tatăl lui Mesia care se va naște din coapsa lui, „se știe că profețiile Vechiului Testament îl prezintă adeseori pe Mesia (Hristos) ca pe Fiul lui David. Mântuitorul le pune fariseilor întrebarea: Dacă Hristos (Mesia) este Fiul lui David, atunci cum îl numește David Domn? Și «dacă David îl numește pe El Domn, cum este fiu al lui?»». Al cui fiu este, de fapt, Hristos?”².

„Punându-le fariseilor aceste întrebări, Mântuitorul afirmă că Hristos, înainte de a fi Fiul lui David (prin firea lui omenească), este Fiul lui Dumnezeu (prin firea divină)”³.

„Iisus voia să le arate acestora că Mesia nu este un simplu iudeu descendent din David, ci Mesia este Domn ca și Domnul Dumnezeu, acesta fiind înțelesul cuvintelor lui David: «Zis-a Domnul Domnului Meu». Deci Mesia-Hristos este Dumnezeu-Omul, adică Fiul veșnic al lui Dumnezeu Care S-a făcut om, născându-Se, după trup, din neamul lui David”⁴.

„Cunoscând Iisus că fariseii nu puteau accepta ca El, om fiind, să spună despre Sine că este Fiul lui Dumnezeu, adică Dumnezeu, le-a arătat din Sfintele Scripturi că însuși regele David a profețit că Mesia este Domnul sau Stăpânul lui David, adică Fiul lui Dumnezeu Cel Veșnic, nu un om pământean, obișnuit, trecător”⁵.

¹ **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 197.

² **Ibidem.**

³ **Ibidem.**

⁴ **Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române**, *Evangelhia...*, p. 206.

⁵ **Ibidem.**

„David însă nu a prorocit despre Mesia numai că este fiu al său după stirpe, căci altfel nu L-ar fi numit Domn. Căci unde s-a mai pomenit vreun strămoș care să-l numească pe descendentul lui «Domn» al său? David însă a văzut și a cunoscut în duh îndoita fire a lui Iisus - omenească și dumnezeiască - și L-a numit Domn al său iarăși în duh. David a pătruns de departe în duh prorocesc taina întrupării Fiului lui Dumnezeu la care fariseii care-L vedeau pe Domnul Hristos față către față au rămas orbi”¹.

„Prin întrebarea Sa adresată fariseilor Iisus urmărea, mai întâi, să arate limpede că El este Hristos; apoi, să arate că se amăgesc singuri cei ce Îl așteaptă pe Mesia ca pe un rege pământesc din casa lui David care să-i alunge pe romani și să facă din Israel o împărăție lumească puternică; în al treilea rând, să-i vădească pe ispititorii aceia drept vrăjmași ai Săi și, în al patrulea rând, să arate că dușmanii lui Hristos cel așteptat, care și venise, vor fi înfrânți și pedepsiți”².

„David L-a văzut pe Hristos în Duh, prin darul Duhului. Or, fariseii, deși Îl vedeau pe Iisus și se minunau de cuvintele și faptele Lui, continuau să rămână orbi față de dumnezeirea Lui, considerându-L doar un urmaș al lui David”³.

Mântuitorul a citat din Vechiul Testament și a raportat la El textul din psalmi. „Nimeni nu putea cunoaște înțeleșurile adânci, tainice ale Sfintei Scripturi mai bine decât Iisus Hristos. De ce? Pentru că Sfânta Scriptură, scrisă de oameni inspirați de Duhul Sfânt, îl are ca autor principal pe Însuși Dumnezeu Cuvântul, tainic prezent în cuvintele acesteia”⁴.

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 470.

² *Ibidem*.

³ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 94.

⁴ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 206.

„Ceea ce acum este taină dezvăluită, era atunci dezvăluire tainică. De aceea Mântuitorul n-a vorbit ca despre Sine, ci doar a pomenit prorocia regelui David, care trebuie să le fi fost cunoscută fariseilor. Le era desigur cunoscută litera profeției, pe când înțelesul ei le rămăsese închis. Iisus nu le-a spus nimic din partea Sa, ci doar i-a întrebat cum înțeleg ei Legea despre care Îl iscodise învățătorul de Lege. El le-a vorbit limpede și nimeni nu putea să-I răspundă niciun cuvânt. S-a dovedit că El cunoaște Legea, iar ei, care se socoteau a fi atotcunoscători pe tărâmul acesta, nu. Mântuitorul cunoștea nu numai litera, ci și duhul Legii, viața ei. Fariseii cunoșteau numai litera, fără duh, fără viață, ceea ce este totuna cu a spune că nu cunoșteau nimic. Ceea ce știau le-a fost lor spre ruină, iar poporului care-i asculta spre pierzare”¹.

Pericopa evanghelică de astăzi se încheie prin cuvintele: „*Și nimeni nu putea să-I răspundă lui Iisus niciun cuvânt și din ziua aceea nici n-a mai îndrăznit cineva să-L mai întrebe ceva*”.

Conducătorii religioși ai poporului ales au sperat mereu să-L prindă în cuvânt pe Domnul Hristos, pentru a-L discredita și condamna, cu toate acestea, ei înșiși, cei mai mari teologi din țară, au căzut în propria lor capcană, fiindcă Mântuitorul le-a închis întotdeauna gura, ca și de această dată.

Din ziua aceea nu a mai îndrăznit nimeni să-I pună vreo întrebare, din moment ce logica și retorica s-au dovedit inutile în discuțiile lor cu Iisus, de aceea, de acum înainte dușmanii Lui se vor folosi de trădare, martori mincinoși, acuzații false și manipulare, pe care le vor utiliza fără scrupule la arestarea și procesul Său din sinedriu și mai ales înaintea lui Ponțiu Pilat.

Amin

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 471.

Duminica a 16-a după Rusalii

(Pilda talanților)

„Un om oarecare plecând departe, și-a chemat slugile și le-a dat pe mână avuția sa. Unuia i-a dat cinci talanți, altuia doi, altuia unul, fiecareuia după puterea lui și a plecat. Îndată, mergând, cel ce luase cinci talanți a lucrat cu ei și a câștigat alți cinci talanți. De asemenea și cel cu doi a câștigat alți doi. Iar cel ce luase un talant s-a dus, a săpat o groapă în pământ și a ascuns argintul stăpânului său. După multă vreme a venit și stăpânul acelor slugi și a făcut socoteala cu ele. Și apropiindu-se cel care luase cinci talanți, a adus alți cinci talanți, zicând: Doamne, cinci talanți mi-ai dat, iată alți cinci talanți am câștigat cu ei. Zis-a lui stăpânul: Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră întru bucuria domnului tău. Apropiindu-se și cel cu doi talanți, a zis: Doamne, doi talanți mi-ai dat, iată alți doi talanți am câștigat cu ei. Zis-a lui stăpânul: Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră întru bucuria domnului tău. Apropiindu-se apoi și cel care primise un talant, a zis: Doamne, te-am știut că ești om aspru, care seceri unde n-ai semănat și aduni de unde n-ai împrăștiat. Și temându-mă, m-am dus de am ascuns talantul tău în pământ; iată, ai ce este al tău. Și răspunzând stăpânul său i-a zis: Slugă vicleană și leneșă, știai că secer de unde n-am semănat și adun de unde n-am împrăștiat? Se cuvenea deci ca tu să pui banii mei la zarați, și eu, venind, aș fi luat ce este al meu cu dobândă. Luați deci de la el talantul și dați-l celui ce are zece talanți. Căci tot celui ce are i se va da și-i va prisosi, iar de la cel ce n-are și ce are i se va lua. Iar pe sluga

netrebnică aruncați-o întru întunericul cel mai din afară. Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților” (Matei 25,14-30).

În această duminică la Sfânta Liturghie s-a citit pericopa evanghelică despre pilda talanților.

Această parabolă rostită de Domnul Hristos este foarte bine cunoscută, însă despre relatarea ei de către Sfântul Evanghelist Luca se vorbește prea puțin, de aceea, la începutul cuvântului meu de astăzi, voi prezenta și voi explica varianta lucanică a acestei pilde, care diferă considerabil de textul cu care suntem noi obișnuiți.

„Un om de neam mare s-a dus într-o țară îndepărtată ca să-și ia domnie și să se întoarcă. Și chemând zece slugi ale sale, le-a dat zece mine și le-a zis: Neguțătoriți cu ele până ce voi veni! Dar cetățenii lui îl urau și au trimis în urma lui solie, zicând: Nu vrem ca acesta să domnească peste noi! Și a fost că atunci când el s-a întors, după ce-și luase domnia, a zis să fie chemate slugile acelea cărora le dăduse banii, ca să știe cine ce a neguțătorit. Și a venit cea dintâi, zicând: Doamne, mina ta a adus încă zece mine. Și i-a zis stăpânul: Bine, slugă bună, fiindcă întru puțin ai fost credincioasă, să ai stăpânire peste zece cetăți. Și a venit a doua, zicând: Mina ta, Doamne, a adus încă cinci mine. Iar el i-a zis și acesteia: Să ai și tu stăpânire peste cinci cetăți. A venit și cealaltă, zicând: Doamne, iată-ți mina, pe care am păstrat-o într-un ștergar, că m-am temut de tine, pentru că ești om aspru; iei ce n-ai pus și seceri ce n-ai semănat. Și i-a zis stăpânul: Din cuvintele tale te voi judeca, slugă vicleană! Ai știut că sunt om aspru, că iau ce n-am pus și secer ce n-am semănat; atunci, de ce n-ai dat banul meu schimbătorilor de bani? Și eu, venind, l-aș fi luat cu dobândă. Și le-a zis celor care stăteau de față: Luați de la el mina și dați-o celui care are zece mine. Și ei i-au zis: Doamne, acela are zece mine. Vă spun vouă că acelaia ce are i se va da; iar de la cel ce nu are și ceea ce are i se va lua. Iar pe

acei vrăjmași ai mei, care n-au vrut ca eu să domnesc peste ei, aduceți-i aici și tăiați-i în fața mea!” (Luca 19,12-27).

În anul 63 î.Hr. Palestina a fost cucerită de romani, devenind o provincie a marelui imperiu, care era condusă de regi locali, numiți de împăratul de la Roma.

Când regele Irod cel Mare a murit, în anul 4 î.Hr., acesta i-a lăsat regatul moștenire lui Arhelau, cu condiția să fie confirmat de împăratul roman, sub al cărui protectorat Irod a reușit să unifice provinciile Țării Sfinte. Arhelau s-a născut în anul 22 î.Hr. și „era fiul cel mai mare al lui Irod de la soția samariteancă Malthace”¹.

„Astfel, în urma morții tatălui său, Arhelau a călătorit la Roma pentru a obține confirmarea domniei sale ca rege al Iudeei”².

Înainte însă de a face această călătorie, poporul s-a răzvrătit împotriva lui în Ierusalim în timpul sărbătorii Paștilor evreilor. Soldații lui Arhelau au înăbușit revolta în sânge, 3.000 de oameni fiind uciși în fața templului din Ierusalim. După aceasta, Arhelau s-a îmbarcat în Cezareea Palestinei și a plecat la Roma ca să ceară favorurile împăratului Octavian Augustus. Dar revolta de la Ierusalim nu fusese complet stinsă și trupele romane au trebuit să pacifice țara în perioada în care Arhelau și fratele său Irod Antipa se aflau la Roma, fiecare încercând să obțină coroana regatului pentru el.

„În același timp, o solie iudaică formată din 50 de persoane s-a dus și ea la Roma pentru a se opune numirii lui Arhelau ca rege”³. În această situație, împăratul Octavian Augustus a decis să împartă regatul lui Irod cel Mare între fiii acestuia. Arhelau a primit Iudeea (cu capitala la Ierusalim), Samaria și Idumeea, și

¹ *Dicționar biblic*, Editura „Cartea creștină”, Oradea, 1995, p. 614.

² **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, p. 65.

³ **Ibidem**.

titlul de etnarh, cu promisiunea că va fi făcut rege dacă se va arăta vrednic. Irod Antipa a primit Galileea și Perea (teritorii dincolo de Iordan), și titlul de tetrarh. Un alt fiu al lui Irod cel Mare, Irod Filip (pe care Evangheliile îl numesc doar Filip), a primit Batanaea, ținutul muntos al Trahonitidei și Auranitidia (parte din Idumeea), cu titlul de tetrarh.

După ce s-a întors acasă, Arhelau s-a răzbunat crunt pe evreii care nu și-l doreau de rege. „Răzbunarea sângeroasă pe care a suferit-o poporul după ce Arhelau s-a întors n-a fost uitată niciodată”¹.

Domnia lui Arhelau a fost marcată de tiranie și revolte, acesta „având cea mai rea reputație dintre toți fiii lui Irod cel Mare. Arhelau a ofensat sensibilitatea religioasă a evreilor prin faptul că s-a căsătorit cu Glaphyra, văduva fratelui său vitreg Alexandru”².

„Domnia represivă a lui Arhelau a devenit insuportabilă, încât o delegație a aristocrației din Iudeea și Samaria s-a dus la Roma ca să-l avertizeze pe împăratul Octavian Augustus că dacă nu-l îndepărtează pe etnarh de la putere va avea loc o revoltă generală. În anul 6 d.Hr. Arhelau a fost detronat și exilat la Viena, iar Iudeea a devenit provincie romană, administrată de prefecți numiți de împărat”³.

Arhelau a murit în anul 18 d.Hr.

Astfel, „puterea de a domni a omului de neam mare, pe care urma s-o primească de la o autoritate mai înaltă (un rege de la împărat), despre care se vorbește în pilda talanților (minelor), se referă la un cadru istoric bine cunoscut, anume călătoria întreprinsă de Arhelau la Roma, în anul 4 î.Hr., pentru a obține confirmarea imperială asupra regatului său”⁴.

¹ **Ibidem.**

² *Dicționar biblic...*, p. 614.

³ **Ibidem.**

⁴ *Biblia sau Sfânta Scriptură...*, Luca 19,12, nota a.

„Domnul Hristos a întrebuințat această întâmplare în cadrul parabolei talanților (minelor) ca un eveniment adresat ascultătorilor Săi împotriva unui fals sentiment de siguranță. Așa cum neașteptata și răzbunătoarea întoarcere a lui Arhelau i-a surprins pe oponenții săi, tot atât de neașteptat vă va surprinde nimicirea și pe voi”¹, dacă nu împliniți poruncile lui Dumnezeu.

„Menționarea unui fapt istoric într-o pildă nu face decât să înlesnească perceperea dimensiunii parabolice a relatării, în sensul că puterea și slava Fiului Omului vor fi incomparabil mai mari la a doua Sa venire decât s-au arătat în timpul viețuirii Sale pe pământ. Ideea centrală însă este aceea că întoarcerea nu va avea loc curând, ci după un timp foarte îndelungat”².

În cele ce urmează voi prezenta și voi explica, în paralel, ambele variante ale pildelor talanților.

„*Un om oarecare plecând departe, și-a chemat slugile și le-a dat pe mână avuția sa. Unuia i-a dat cinci talanți, altuia doi, altuia unul, fiecăruia după puterea lui și a plecat*” (Matei 25,14-15).

„*Un om de neam mare s-a dus într-o țară îndepărtată ca să-și ia domnie și să se întoarcă. Și chemând zece slugi ale sale, le-a dat zece mine și le-a zis: Neguțătoriți cu ele până ce voi veni!*” (Luca 19,12-13).

„*Omul oarecare*” sau „*omul de neam mare*” despre care vorbește Mântuitorul în această pildă este Dumnezeu, iar „*slugile*” sunt „oamenii, de la cei mai mari până la cei mai mici”³.

Cel mai mare talant pe care Dumnezeu i l-a oferit omului este darul vieții și poziția sa privilegiată în raport cu restul lumii materiale, de aceea psalmistul I se adresează admirativ lui Dumnezeu: „*Ce este omul, că-Ți amintești de el? Sau fiul omului, că-l cercetezi pe el? Micșoratu-l-ai cu puțin față de îngeri, cu*

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 65.

² Biblia sau Sfânta Scriptură..., Luca 19,12, nota a.

³ Ierodiacon Visarion Iugulescu, *Op. cit.*, p. 171.

mărire și cu cinste l-ai încununat și l-ai pus peste lucrul mâinilor Tale, pe toate le-ai supus sub picioarele lui, oile și boii, toate, chiar și fiarele câmpului, păsările cerului și peștii mării, cele ce străbat cărările mărilor. Doamne, Dumnezeuul nostru, cât de minunat este numele Tău în tot pământul!” (Psalmul 8,4-9).

„Pentru a ilustra ceea ce am numi astăzi responsabilitatea omului în fața lui Dumnezeu, parabola talanților face apel la imaginea unui stăpân puternic și bogat, care-și încredințează bunurile slujitorilor săi. Acest om este liber să facă ce vrea cu bunurile sale. El le încredințează unor slugi. Nu este vorba de lucrători, ci de slujitori ai săi, de oameni din personalul casei sale. Faptul este important”¹, pentru că „în Sfânta Scriptură și în Orient slugile regelui erau socotiți cei mai înalți dregători ai săi”².

„În pilda prezentată în Evanghelia după Matei, slugilor li se încredințează sume foarte mari și de aceea ei pot fi considerați drept un fel de guvernatori de provincii”³.

„În perioada scrierii cărților biblice, valoarea de schimb a monedelor depindea de natura și greutatea metalului din care erau confecționate. În epoca patriarhilor se practica schimbul în natură, produsele fiind evaluate prin cântărire. Trecerea la sistemul monetar s-a făcut treptat, încheindu-se abia în epoca profeților. La început, aurul și argintul folosite ca mijloc de schimb circulau în forme și dimensiuni diferite; pentru a li se stabili valoarea, trebuiau cântărite de fiecare dată. De aceea, denumirile măsurilor curente de greutate s-au dat și celor dintâi monede propriu-zise. După ce forma și greutatea acestora s-a standardizat (începând din secolul al VII-lea î.Hr.), n-a mai fost necesară cântărirea lor. Denumirile și valorile monetare menționate în Sfânta Scriptură se prezintă astfel: Un siclu din

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 205.

² Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 250.

³ *Ibidem*, p. 130.

aur = 11,424 grame, un siclu din argint = 14,540 grame, un statir din aur = 8,600 grame, o drahmă (dinar) din argint = 4,550 grame, o mină din aur = 571,200 grame, o mină din argint = 727,000 grame, un talant din aur = 34,272 kilograme, un talant din argint = 43,620 kilograme. Codrantul, leptaua, asariul și obolul, mici subdiviziuni monetare din aramă, unele cântărind sub 1 gram, serveau la darea restului și la micile cumpărături zilnice. Mina și talantul nu erau monede, ci denumiri ale sumelor monetare mari. Puterea de cumpărare a acestor monede, în vremea Mântuitorului, rezultă din informația că dinarul reprezenta salariul zilnic al unui muncitor agricol (Matei 20,13) și asigura întreținerea unui om pe timp de 24 ore (Matei 20,2; Luca 10,35 și Marcu 14,5)”¹.

„Talentul era cel mai mare număr folosit în calculul monetar din Orientul Apropiat. Un talant din aur cântărea 34,272 de kilograme, iar unul din argint, 43,620 de kilograme. Sfântul Evanghelist Matei precizează că talanții primiți de slujitori erau din argint, fiindcă *«cel ce luase un talant s-a dus, a săpat o groapă în pământ și a ascuns argintul stăpânului său»*. Dacă facem un calcul matematic”², vom constata că cinci talanți din argint valorau 218,100 kilograme, iar doi talanți din argint erau echivalentul a 87,240 kilograme.

O mină din aur era echivalentul a 571,200 de grame, iar o mină din argint valora 727,000 de grame.

„Comentatorii Sfintei Scripturi s-au întrebat la care realitate din viața duhovnicească se aplică talanții despre care este vorba în această pildă. Este vorba despre darurile noastre naturale? Dar în concepția Sfântului Evanghelist Matei nimic nu este dar «natural», în sensul modern al cuvântului, ci totul este dar de la Dumnezeu. Sunt talanții bogățiile pământești și răspunderile fiecăruia în societate sau în Biserică? Sunt ei Evanghelia și, în general,

¹ *Biblia sau Sfânta Scriptură...*, p. 1833.

² **Calinic Botoșăneanul**, *Duminicile...*, p. 73.

cuvântul lui Dumnezeu sau credința și harul Domnului Hristos? Sunt frații care trebuie ajutați și câștigați pentru mântuire?”¹.

„Talanții sunt toate darurile cele sufletești și trupești, începând cu viața noastră, la care se adaugă: Sănătatea, bunătatea, inteligența, îndemânarea în orice meserie, toate talentele, precum vocea de excepție, darul de a picta sau de a sculpta, capacitatea de a inventa, de a chivernisi bine, precum și toate bogățiile pământești, adică: Pietrele prețioase, dobitoacele, păsările și peștii. Toate câte le are omul i-au fost dăruite de Milostivul Dumnezeu după puterea fiecăruia, ca Unul care știe puterile noastre. El, care este Creatorul cerului și al pământului, a știut ce face și toate le-a făcut cu marea Sa înțelepciune, după cum a afirmat prorocul David: *«Cât de mărite sunt lucrurile Tale, Doamne, toate cu înțelepciunea Ta le-ai făcut; umplutu-s-a pământul de zidirea Ta»* (Psalmul 103,25)”².

Un părinte al Bisericii a spus că „prin cei cinci talanți din parabolă se înțeleg cele cinci simțuri cu care ne-a înzestrat Dumnezeu, cei doi talanți reprezintă sufletul și trupul omului, iar un talant simbolizează ființa cea una a omului. Cele cinci simțuri i-au fost date omului ca să se folosească de ele spre mântuire. Omul trebuie să-L slujească pe Dumnezeu cu trup și suflet, să se îmbogățească întru cunoștința lui Dumnezeu și întru fapte bune. De asemenea, omul întreg trebuie să fie al lui Dumnezeu”³.

Din moment ce Domnul Hristos „insistă în această pildă asupra fidelității active a slujitorilor, poate că nu ar trebui să ne întrebăm prea mult ce sunt talanții, ci fiecare creștin să devină conștient de ceea ce a primit de la Dumnezeu și de răspunderea pe care i-a încredințat-o Mântuitorul”⁴.

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 206.

² Ierodiacon Visarion Iugulescu, *Op. cit.*, p. 171.

³ Episcopul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 171.

⁴ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, pp. 206-207.

Din nefericire, există unii oameni care pretind că nu au primit niciun dar din partea lui Dumnezeu. Acestora le răspunde renumitul scriitor rus Lev Tostoi într-una din scrierile sale: „Un om nemulțumit cu ceea ce avea cârtea împotriva lui Dumnezeu, zicând: Dumnezeu le împarte bogății tuturor, numai mie nu-mi dă nimic! Cum aș putea să-mi croiesc și eu un drum în viață dacă nu am nimic? Auzindu-l, un bătrân s-a apropiat de el, l-a apucat de mână dreaptă, și i-a zis: Pentru o mie de ruble ai accepta ca această mână să-ți fie amputată? Nu, negreșit că nu, a răspuns bărbatul. Dar mâna stângă? Nici aceea. Ai accepta ca ochii să-ți fie scoși pentru zece mii de ruble? Ferească Dumnezeu! Nu mi-aș da un ochi pentru nimic în lume. Atunci bătrânul i-a spus: Vezi ce bogății ți-a dat ție Dumnezeu? Și tu te plângi mereu, în loc să-I mulțumești”¹.

„Ceea ce ne frapează în această parabolă este faptul că stăpânul nu este la fel de darnic cu toți slujitorii, fiindcă nu-și împarte avuția cu aceeași generozitate. Dar, în același timp, fiecare dintre slujitori este chemat să cultive darurile primite, punându-le în slujba celorlalți, pentru că cel ce l-a îngropat se înțelege că l-a ținut doar pentru sine, trăind în egoism și refuzând să folosească vreodată pe cineva cu ceva din ceea ce primise”².

„Plecând de la faptul că Dumnezeu nu ne dă tuturor același număr de talanți trebuie să admitem că Dumnezeu creează inechitatea. Oricât ar putea părea de îndrăzneată sau chiar periculoasă această afirmație, ea corespunde într-un total realității. Noi nu suntem înzestrați în mod egal de către Dumnezeu pentru că nu suntem la fel de buni, la fel de frumoși, la fel de inteligenți, la fel de sănătoși, la fel de dotați cu diferitele daruri duhovnicești etc., și aceasta pentru că El nu ne-a vrut un fel

¹ **Preot Iosif Trifa**, *Povestiri religioase*, ediția a VI-a, Editura „Oastea Domnului”, Sibiu, 2000, p. 39.

² **Sebastian, Episcopul Slatinei și Romanaților**, *Op. cit.*, p. 148.

de «bancă» umană uniformă, ci a considerat diversitatea mai folositoare și mai interesantă decât uniformitatea. Numai omul plânge după egalitatea startului, deși nu ne dăm toți silința la fel, în viață, pentru a ajunge la timp la linia de sosire. Ne plângem cu toții de inegalitatea șanselor, deși e clar că nu toți ne folosim de acestea la fel de bine. În această pildă, redată de Sfântul Evanghelist Matei, din trei slujitori, numai doi și-au folosit talanții, fiindcă cel cu un talant a refuzat să lucreze și a îngropat darul primit în pământ”¹.

„Ei bine, cunoscând Dumnezeu mai dinainte că puterile și râvna oamenilor sunt diferite, de vreme ce ne-a lăsat liberi și nu ne-a programat viața ca unor roboți, ne-a dăruit fiecăruia talanți după aceste puteri și după râvna fiecăruia”².

„Talanții nu sunt împărțiți în mod arbitrar. Cel care are capacitatea de a folosi cinci talanți primește cinci. Cel care poate lucra doar cu doi primește doi. Cel care poate folosi numai un singur talant primește unul. Nimeni nu trebuie să se plângă de faptul că nu a primit mai multe daruri, deoarece Acela care a împărțit aceste daruri este la fel de mulțumit prin dezvoltarea talanților fiecăruia, indiferent dacă sunt mari sau mici. Cel căruia i-au fost încredințați cinci talanți trebuie să înapoieze rezultatul obținut prin utilizarea a cinci talanți. Cel care are doar un talant, trebuie să înapoieze rezultatul obținut prin folosirea unuia singur. Dumnezeu așteaptă rezultatele, „*după cât are cineva, nu după cât nu are*” (II Corinteni 8,12)”³.

„Oricât de puțini ar fi, talanții trebuie folosiți. Întrebarea care ar trebui să ne preocupe cel mai mult nu este: Cât de mult am primit? Ci mai degrabă: Ce fac eu cu ceea ce am? Datoria noastră principală față de Dumnezeu și față de semenii noștri este aceea

¹ Ibidem, p. 149.

² Ibidem.

³ Ellen G. White, *Op. cit.*, p. 243.

de a ne dezvolta toate capacitățile”¹. „Dumnezeu îi încredințează fiecărui om responsabilitatea de a face tot ce poate mai bine”².

„Când a dat unora mai mult și altora mai puțin, nu înseamnă că cel ce a primit mai puțin a fost necinstit de Dumnezeu, căci tot același Stăpân a dat și unuia și altuia. Dar Dumnezeu a știut cât poate să folosească și unul, și altul, și mai ales ca oamenii în lumea aceasta să fie necesari unii altora, căci dacă ar fi fost toți la fel, atunci n-ar mai fi trebuit să se ajute unul pe altul și n-ar mai fi existat nici iubire între oameni”³.

„În aparență, darurile pe care le primim sunt diferite: Cinci talanți, doi talanți, unul singur. În realitate, ni se încredințează atât cât avem noi capacitatea de a primi. Și atât cât e nevoie în economia globală a comunității și a lumii. Se dă fiecăruia după puterea lui, conform celor afirmate și de Sfântul Apostol Petru: *«Fiecare după darul pe care l-a primit»* (I Petru 4,10). Nu atât despre cantitatea darurilor încredințate este vorba, cât despre calitățile lor specifice. Fiecare dispune de o înzestrare distinctă, de un talent particular, pe care nu-l poate delega altora. Fructificarea a ceea ce ai primit îți revine în întregime. Ești solicitat să fii un bun administrator al *«harului celui de multe feluri al lui Dumnezeu»* (I Petru 4,10). De altfel și răsplata, indiferent de greutatea darului (ducând la performanțe fatalmente inegale), este aceeași: Stăpânul mulțumește primelor două slugi cu exact aceleași cuvinte”⁴.

În atotștiința Sa, Dumnezeu cunoaște viitorul, deci știe râvna și intențiile pe care le vor avea oamenii în viață, precum și faptele pe care le vor săvârși, de aceea, în funcție de ele, le oferă darurile

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem**, p. 244.

³ **Ierodiacon Visarion Iugulescu**, *Op. cit.*, p. 171.

⁴ **Andrei Pleșu**, *Parabolele lui Iisus. Adevărul ca poveste*, Editura Humanitas, București, 2012, p. 179.

Sale. Dumnezeu i-a grăit în acest sens prorocului Ieremia: „*Înainte de a te fi zămislit în pântece, te-am cunoscut, și înainte de a ieși din pântece, te-am sfințit și te-am rânduit proroc pentru popoare*” (Ieremia 1,5). De aici constatăm că Dumnezeu oferă talanții în funcție de ce va face fiecare cu ei. Niciun om nu este trecut cu vederea, chiar dacă primește daruri mai puține sau mai mici.

„Sfântul Evanghelist Matei menționează faptul că stăpânul a oferit *«fiecăruia după puterea lui»*. Deci talanții sunt primiți în funcție de capacitatea fiecăruia de a primi și nu după bunul plac al stăpânului. Să reținem și faptul că de aici reiese că stăpânul îi cunoaște bine pe cei cărora le oferă talanții, de vreme ce nu face arbitrar această împărțire”¹ „și, cu respect pentru posibilitățile și pentru eficacitatea personală a fiecăruia, el cere fiecăruia dintre ei exact numai atât cât este în stare să facă”². „Am putea chiar să spunem că cel care a primit un singur talant ar fi trebuit să lucreze mai puțin pentru a-l înmulți și ar fi avut de restituit o sumă mai mică decât ceilalți doi, deci, într-un anume fel, a fost privilegiat”³.

„Și, pentru a înțelege foarte clar mesajul pildei talanților, trebuie s-o spunem foarte răspicat că Dumnezeu nu este nedrept, chiar dacă împarte în mod inegal daruri oamenilor, deoarece o face potrivit puterilor lor. Nu este lacom, neînțelegător ori *«aspru»*, cum L-a numit *«sluga vicleană și leneșă»*, de vreme ce Se mulțumește cu lucrul înmulțit după dreptate. Și, cu atât mai puțin nu este rău sau nedrept, atât timp cât lasă, totuși, și celui de pe urmă vreme de lucrare și de pocăință ca și celui dintâi. Da! Dumnezeu procedează

¹ **Lect. Univ. Dr. Nicolae Turcan**, *Predică la Duminica a 16-a după Rusalii*, publicată în volumul: „*Cuvântul Tău este adevărul*”. *Predici ale teologilor clujeni la Duminicile Octoiului*, vol. I, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014, p. 133.

² **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 205.

³ **Lect. Univ. Dr. Nicolae Turcan**, *Art. cit.*, p. 133.

cu noi și înțelept, și drept, și dovedește aceeași bunăvoință și răbdare și cu cel leneș, ca și cu cel care a lucrat cu hărnicie”¹.

„Această parabolă ne adeverește că Dumnezeu este milostiv față de toți, pentru că fiecare primește câte ceva în dar. E adevărat că unora li se dă mai mult iar altora mai puțin, dar aceasta nu schimbă cu nimic lucrurile, pentru că celor ce li s-a dat mult, li se și cere mult, iar celor cărora li s-a dat puțin, li se cere mai puțin”². „După cum aceștia care au numai un talant, dacă-l vor înmulți, vor avea plată și cinste mare de la Dumnezeu, așa și cei cu cinci talanți, dacă nu-i vor înmulți, vor fi aruncați în muncile iadului”³. Astfel, „fiecăruia i se dă atât cât îi trebuie pentru propria mântuire și pentru a-i ajuta în dobândirea mântuirii pe alții”⁴.

„Toți oamenii au talanți primiți prin dragostea lui Dumnezeu, chiar și atunci când nu știu bine care sunt aceștia. Atunci când talanții sunt echivalați cu talentul, lucrurile devin mai clare, iar pilda pare a ne spune că e nevoie să ne lucrăm talentul primit prin naștere. Sigur că noi nu știm de la început ce talent avem sau, dacă știm, nu ne putem da seama cât de mare este el, de vreme ce roadele talentului încep să fie vizibile abia mai târziu; dar cu toate acestea, odată cu trecerea timpului și cu munca noastră, lucrurile se clarifică”⁵.

„Doar talanții folosiți se înmulțesc. Succesul nu este rezultatul întâmplării sau al destinului, ci este lucrarea providenței lui Dumnezeu, răsplata credinței și a judecății mature, a virtuții și a efortului perseverent. Dumnezeu dorește să folosim toate darurile pe care le avem și, dacă vom face aceasta, vom primi daruri și mai mari. Însă Dumnezeu nu ne înzestrează în mod supranatural cu aptitudini care ne lipsesc, ci, pe măsură ce le folosim pe acelea pe

¹ Sebastian, Episcopul Slatinei și Romanaților, *Op. cit.*, p. 151.

² Episcopul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 177.

³ Ierodiacon Visarion Iugulescu, *Op. cit.*, p. 172.

⁴ Episcopul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 177.

⁵ Lect. Univ. Dr. Nicolae Turcan, *Art. cit.*, p. 133.

care le avem, va conlucra cu noi pentru a dezvolta și pentru a întări fiecare capacitate a noastră”¹.

„Mulți dintre cei pe care Dumnezeu i-a înzestrat cu capacitatea de a îndeplini o lucrare excelentă, realizează foarte puțin, pentru că încearcă puțin. Prea mulți oameni trec prin viață ca și când nu ar avea niciun scop clar pentru care să trăiască, niciun standard de atins. Asemenea oameni vor primi o răsplată corespunzătoare lucrării lor. Noi trebuie să fim conștienți de faptul că niciodată nu vom atinge un standard mai înalt decât acela pe care ni l-am propus. Așadar, să ne stabilim ținte înalte și pas cu pas, chiar printr-un efort chinuitor, prin jertfă și renunțare la noi înșine, să urcăm până la capăt pe scara progresului. Să nu ne lăsăm împiedicați de nimic. Situațiile potrivnice ar trebui să creeze o hotărâre fermă de a le învinge. Doborârea unei bariere ne va da o abilitate și un curaj mai mare pentru a continua”².

Domnul Hristos spune în continuarea parabolei că „*îndată, mergând, cel ce luase cinci talanți a lucrat cu ei și a câștigat alți cinci talanți. De asemenea și cel cu doi a câștigat alți doi*” (Matei 25,16-17).

„În Evanghelia după Matei nu ni se spune cum au reușit cei doi slujitori buni să-și dubleze partea. Se menționează numai graba «îndată» cu care ei au pornit la fructificarea talanților pe care i-au primit. În schimb, în pilda prezentată de către Sfântul Evanghelist Luca, este menționată clar ca activitate neguțătoria”³.

Mântuitorul spune mai departe: „*Iar cel ce luase un talant s-a dus, a săpat o groapă în pământ și a ascuns argintul stăpânului său*” (Matei 25,18).

În schimb în Evanghelia după Luca citim că unul dintre slujitori „*a păstrat mina într-un ștergar*” (Luca 19,20).

¹ Ellen G. White, *Op. cit.*, p. 265.

² Ibidem, p. 245.

³ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 206.

„Potrivit legii rabinice, îngroparea era privită ca fiind cea mai bună asigurare contra furtului. Oricine îngropa un amanet sau o cantitate de metal prețios imediat după primirea lor, era absolvit de răspundere. Pe de altă parte, dacă cineva lega banii încredințați într-o țesătură, el devenea responsabil și trebuia să dea socoteală de orice pierdere care ar fi intervenit prin grija insuficientă a banilor încredințați”¹. „Astfel, slujitorul care *«a păstrat mina într-un ștergar»* s-a purtat cu o lipsă de răspundere de neiertat, neglijând cea mai elementară măsură de siguranță”².

Slujitorul cu un singur talant nu l-a fructificat, ci l-a îngropat, făcându-l nelucrător. „La această slugă rea este vorba nu atât de lenea propriu-zisă, cât de un fel de fatalism religios și oriental. Dacă Dumnezeu poate totul, fără ajutorul oamenilor, de ce să se mai pună și ea la treabă? Evanghelia ne lasă să înțelegem cât de mare este pericolul unei astfel de mentalități, conform căreia harul face inutil orice efort personal”³.

„Acest slujitor leneș n-a făcut nimic pentru că știa foarte bine că stăpânul său va reveni în curând și socotea că acesta va putea să-și apere mai bine interesele decât o putea face o sârmană slugă. Ce nevoie să mai încerce și el să facă ceva? Din Evanghelia de la Matei înțelegem că și în vremea Domnului Hristos erau unii oameni cu o astfel de mentalitate; așa erau cei ce credeau că este destul să zică *«Doamne, Doamne, pentru a intra în împărăția cerurilor»* (Matei 7,21)”⁴.

„Este aici numai lene, numai nepăsare? Evanghelia ne spune că este mai mult decât atât. Înainte de lene, care este ea însăși un mare păcat, este viclenie: *«Slugă vicleană și leneșă»*

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 131.

² Ibidem, p. 67.

³ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 207.

⁴ Ibidem.

- i Se adresează Stăpânul unui astfel de om, care se amăgește crezând că-L poate înșela și pe Dumnezeu”¹.

„Este evidentă lipsa de dragoste a acestui slujitor pentru stăpânul său, deși ideea nu este exprimată în mod explicit în parabolă. Din atitudinea lui lipsește acel imbold grabnic pe care-l manifestă ceilalți doi slujitori și care-și are izvorul în dragostea pentru stăpân, în dorința de a-i plăcea acestuia”².

„Tocmai slujitorul care primise darul cel mai mic și-a lăsat talantul nefolosit. Aici este adresat un avertisment pentru toți cei care consideră că lipsa unor talente însemnate îi scuză de îndatorirea de a-I sluji lui Dumnezeu. Ei spun că dacă ar putea realiza o lucrare importantă, ar face-o cu bucurie, dar pentru că li s-au încredințat doar lucrări mici, ei se consideră îndreptățiți să nu facă nimic. Ei greșesc în această privință. Prin oferirea darurilor, Dumnezeu pune la încercare caracterul slujitorilor Săi. Omul care a neglijat să-și folosească talantul a dovedit că este un rob necredincios. Dacă ar fi primit cinci talanți, el i-ar fi îngropat așa cum l-a ascuns în pământ pe cel pe care l-a avut. Modul greșit în care a folosit acel singur talant a dovedit că disprețuia darurile lui Dumnezeu”³. Acest lucru este foarte evident în Evanghelia după Luca, unde toți slujitorii au primit câte o mină, dar sluga leneșă „a păstrat mina într-un ștergar”.

„Domnul Hristos a spus: «*Cel ce este credincios în foarte puțin și în mult este credincios*» (Luca 16,10). Adesea, importanța lucrurilor mici este subestimată pentru simplul fapt că sunt mici, dar ele au o contribuție însemnată în adevărata disciplină a vieții. În realitate, în viața creștină nu există niciun lucru neesențial”⁴, „fiindcă cel ce va păzi toată Legea, dar o va călca într-un singur

¹ **Ibidem**, p. 208.

² **Ibidem**.

³ **Ellen G. White**, *Op. cit.*, p. 267.

⁴ **Ibidem**.

loc, s-a făcut vinovat față de toate poruncile” (Iacov 2,10). De aceea, vorbind despre Lege, Mântuitorul le-a spus fariseilor: „Vai vouă, cărturarilor și fariseilor fățarnici! Că dați zeciuială din izmă, din mărar și din chimen, dar ați lăsat părțile cele mai grele ale Legii: Dreptatea, mila și credința; pe acestea trebuia să le faceți și pe acelea să nu le lăsați” (Matei 23,23).

„Stăpânul plecat despre care se vorbește în această parabolă Îl reprezintă pe Domnul Hristos. Când va veni a doua oară, la Parusie, El ne va cere socoteală cu privire la felul în care am pus în lucrare și am înmulțit talanții pe care ni i-a încredințat. Deși aplicarea însăși lipsește în textul evanghelic, aspectele ei de bază sunt clar sugerate de expresiile care arată răsplata sau pedeapsa: *«Intră întru bucuria domnului tău»*; și: *«Pe sluga netrebnică aruncați-o întru întunericul cel mai dinafară. Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților»*. În aceste expresii nu mai este vorba despre o răsplată pământească sau despre o pedeapsă trecătoare. Cel care vorbește astfel nu mai este stăpânul bogat de la începutul pildei, ci Hristos Judecătorul. Este, deci, limpede cine este Stăpânul și cine sunt slujitorii”¹.

Mântuitorul continuă parabola: *„După multă vreme a venit și stăpânul acelor slugi și a făcut socoteala cu ele. Și apropiindu-se cel care luase cinci talanți, a adus alți cinci talanți, zicând: Doamne, cinci talanți mi-ai dat, iată alți cinci talanți am câștigat cu ei. Zis-a lui stăpânul: Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră întru bucuria domnului tău. Apropiindu-se și cel cu doi talanți, a zis: Doamne, doi talanți mi-ai dat, iată alți doi talanți am câștigat cu ei. Zis-a lui stăpânul: Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră întru bucuria domnului tău” (Matei 25,19-23).*

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 206.

În Evanghelia după Luca citim: „Și a venit cea dintâi slugă, zicând: Doamne, mina ta a adus încă zece mine. Și i-a zis stăpânul: Bine, slugă bună, fiindcă întru puțin ai fost credincioasă, să ai stăpânire peste zece cetăți. Și a venit a doua, zicând: Mina ta, Doamne, a adus încă cinci mine. Iar el i-a zis și acesteia: Să ai și tu stăpânire peste cinci cetăți” (Luca 19,16-19).

„Vremea cea multă, în care stăpânul a lipsit din mijlocul slugilor, este timpul de când Domnul Hristos S-a înălțat cu trupul la cer și până în ziua Judecății de Apoi, când El va veni din nou. Atunci se va arăta cu mare slavă și cu toți sfinții îngeri și va începe judecata cu slugile Sale, pentru talanții pe care i-a dat fiecăruia. Cei ce au lucrat bine și au făcut neguțatorie bună, înmulțindu-I talanții, vor fi fericiți și vor lua răsplată mare. Acum însă El ne așteaptă, ne rabdă răutățile și nădăjduiește să ne întoarcem la pocăință până va veni El. Dar noi greșim și El tace ca și cum n-ar ști. Noi nu ne oprim de la păcate și nu vrem să lucrăm pentru mântuirea sufletului nostru; stăm în lenea aceasta sufletească și trupească ce este păcat de moarte”¹.

Dacă în Evanghelia după Matei, slujitorii cei buni au dublat talanții primiți, în Evanghelia după Luca un slujitor a câștigat de zece ori mai multe mine decât promise, iar altul de cinci ori mai multe.

„Slujitorii care au înmulțit talanții (minele) nu și-au asumat niciun merit pentru acest fapt. Talanții pe care i-au avut le fuseseră dați. Ei au câștigat alți talanți, dar dacă nu ar fi avut depozitul inițial, nu ar fi câștigat nimic. Aceste slugi au considerat că nu au făcut altceva decât ceea ce erau datoare să facă. Cu toate acestea, când se întoarce acasă, stăpânul îi laudă pe slujitori și îi răsplătește, ca și când meritul le-ar aparține în totalitate”².

„Virtuțile pentru care slugile bune și credincioase sunt tratate cu mărînimie sunt creativitatea și curajul de a risca.

¹ Ierodiacon Visarion Iugulescu, *Op. cit.*, pp. 172-173.

² Ellen G. White, *Op. cit.*, p. 272.

Creativitatea presupune capacitatea de a transforma simpla achiziție în câștig. Darul se întregește, devine funcțional, prin ceea ce poți adăuga valorii lui, adică prin dimensiunea lui roditoare. Aceasta este una dintre provocările decisive ale vieții spirituale. Învățătura de credință a Bisericii nu ți se dă ca o doctrină oarecare, ca un bloc înghețat de sentințe definitive, care trebuie împlinite în mod automat. Ci este nevoie de veghere, de lucrare intimă, de libertatea și forța de a încerca să înțelegi adevărul revelat în așa fel încât el să te pătrundă în chip fertil, să te transforme. Evident, a lucra îndrăzneț cu mesajul Evangheliei este o întreprindere riscantă. Poți deraia, poți inventa pogorăminte acomodante, poți sfârși prin a impune adevărului, în mod interesat, limitele proprii tale inaptitudini sau fantezii. Dar, după învățătura parabolei, riscul este, chiar și în aceste condiții, preferabil conservării hapsâne”¹.

„Nu este acesta, oare, raportul între Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție? Sfânta Tradiție este ceea ce ni se dă în plus, prin creativitatea și îndrăzneța înțelepciune a Sfinților Părinți. Revelația este un dar, iar Sfânta Tradiție este preluarea și transmiterea continuă, multiplicată, a darului. Ea se dă celui ce are deja, adică celui ce deține deja Sfânta Scriptură, după cum Legea cea Nouă se dă celui care are deja Legea cea Veche. La fel - par să spună Evangheliile - opacitatea celor care, respectând Legea cea Veche în rigoarea ei formală, refuză vestea cea bună a Legii celei Noi stă sub primejdia paraliziei spirituale, a unui imobilism letal. Nici adepții Legii celei Noi nu sunt însă scutiți de această primejdie, dacă se conformează crispat preceptelor ei”².

„Lauda și răsplătirea celor doi slujitori credincioși și harnici sunt exprimate, pentru fiecare în parte, în exact aceiași termeni: *«Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră întru bucuria domnului*

¹ Andrei Pleșu, *Op. cit.*, pp. 179-180.

² *Ibidem*, pp. 180-181.

tău»”¹. „Ce vrea să spună Domnul Hristos prin aceste cuvinte? Acestea înseamnă că toate darurile primite de la Dumnezeu în lumea aceasta, fie cât de multe, sunt puțin față de binecuvântările ce-i așteaptă pe cei ce au împlinit poruncile lui Dumnezeu în veacul de apoi, fiindcă Sfântul Apostol Pavel a scris că: *«Pe cele ce ochiul nu le-a văzut și urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit, pe acelea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El»* (I Corinteni 2,9). Cea mai mică strădanie care poartă pecetea dragostei de Dumnezeu va fi răsplătită împărătește. Pentru puținul îndurat în această viață întru ascultare de Dumnezeu, pentru puținul făcut pentru sufletul său, omul va fi încununat cu atâta slavă cum n-au avut, nici n-au visat, toți regii pământului”², iar această răsplătire îi produce bucurie lui Dumnezeu.

Mântuitorul spune în continuarea parabolei: *„Apropiindu-se apoi și slujitorul care primise un talant, a zis: Doamne, te-am știut că ești om aspru, care seceri unde n-ai semănat și aduni de unde n-ai împrăștiat. Și temându-mă, m-am dus de am ascuns talantul tău în pământ; iată, ai ce este al tău. Și răspunzând stăpânul său i-a zis: Slugă vicleană și leneșă, știai că secer de unde n-am semănat și adun de unde n-am împrăștiat? Se cuvenea deci ca tu să pui banii mei la zarați, și eu, venind, aș fi luat ce este al meu cu dobândă. Luați deci de la el talantul și dați-l celui ce are zece talanți”* (Matei 25,24-28).

În Evanghelia după Luca citim: *„A venit și cealaltă slugă, zicând: Doamne, iată-ți mina, pe care am păstrat-o într-un ștergar, că m-am temut de tine, pentru că ești om aspru; iei ce n-ai pus și seceri ce n-ai semănat. Și i-a zis stăpânul: Din cuvintele tale te voi judeca, slugă vicleană! Ai știut că sunt om aspru, că iau ce n-am pus și secer ce n-am semănat; atunci, de ce n-ai dat banul meu schimbătorilor de bani? Și eu, venind, l-aș fi luat cu*

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 207.

² Episcopul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 174.

dobândă. Și le-a zis celor care stăteau de față: Luați de la el mina și dați-o celui care are zece mine. Și ei i-au zis: Doamne, acela are zece mine” (Luca 19,20-24).

„Din cuvintele slugii leneșe constatăm că aceasta în loc de scuze pentru lipsa sa de activitate, îl acuză pe stăpânul său”¹.

„Când s-a întors stăpânul, *«după multă vreme»*, sluga leneșă i-a adus ceea ce primise, adică un talant (o mină), dar nu și vreo roadă a efortului propriu. Primii doi slujitori au fost lăudați și răsplătiți, iar ultimul a fost aspru mustrat și pedepsit”². „Acesta a venit cu scuza neconvingătoare că, dintr-un exces de prudență, n-a dat nicio întrebuițare banilor încredințați lui, deoarece cunoștea lăcomia stăpânului său și s-a temut ca nu cumva, dând greș în încercarea de a înmulți banii, să-și atragă asupra sa mânia stăpânului său, care și-ar fi văzut în acest fel banii pierduți”³.

Stăpânul însă nu era deloc lacom, ci chiar foarte generos, pentru că el și-a împărțit propria avere slujitorilor săi și nu a cerut nimic înapoi, dar pe bună dreptate a vrut să vadă cum au utilizat slugile darul primit.

Când s-a întors acasă stăpânul nu a cerut înapoi talanții (minele) oferiți slujitorilor care i-au înmulțit, nici profitul obținut de aceștia, ci le-a lăsat lor, lăudându-i și răsplătindu-i. În privința celui care și-a îngropat talantul (a păstrat mina într-o ștergură) situația este total diferită, pentru că stăpânul a pedepsit sluga respectivă, dar i-a luat înapoi și ceea ce i-a încredințat, însă nu a păstrat pentru sine talantul (mina), ci l-a oferit celui care a lucrat și a câștigat mai mult, dovedindu-și încă o dată generozitatea.

„Mulți dintre cei care evită să-și folosească talantul primit se scuză, motivând că nu sunt capabili pentru aceasta. Dar oare Dumnezeu i-a făcut să fie incapabili? Nicidecum. Incapacitatea

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 185.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 206.

³ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 67.

lor este rezultatul propriei inactivități și ei aleg în mod deliberat să rămână în această stare”¹.

„Stăpânul i-a spus slujitorului său: «*Slugă vicleană și leneșă*». Cum se va fi făcut ea «*vicleană*» în raport cu stăpânul, atât timp cât n-a făcut nimic nesincer față de el? «*Viclenia*» se referă aici la lipsa de activitate, prin care slujitorul a crezut că poate dobândi pe mai departe binefacerile stăpânului și în stare de pasivitate. Cu alte cuvinte, a încercat să fie egal cu cei ce au lucrat, cu cei activi, cu cei ce s-au ostenit, într-un anume fel, cu ceea ce li s-a încredințat. Aceasta este rațiunea pentru care la apelativul «*viclean*» este adăugat și cel de «*leneș*»”².

„O oarecare dificultate apare în momentul în care stăpânul pare să aprobe ideea pe care o avea despre el slujitorul. Acesta din urmă îi zice: «*Doamne, te-am știut că ești om aspru, care seceri unde n-ai semănat și aduni de unde n-ai împrăștiat*». Stăpânul îl aprobă, lăsând însă deoparte cuvântul «*aspru*». Aceste cuvinte nu fac însă decât să exprime ideea că Dumnezeu așteaptă ca și noi să ne facem partea de lucru ce ne este rânduită. El este Atotputernic, dar nu și «*aspru*». Puterea Lui nu strivește efortul și responsabilitatea omului, ci, dimpotrivă, le suscită”³.

„O altă dificultate este menționarea zarafilei (cămătarilor). Dacă slujitorul ducea talantul (mina) său la cămătari n-ar fi fost tot atât de leneș? Acest detaliu arată că stăpânul ar fi apreciat și acest minimum de purtare de grijă pentru darul oferit. Slujitorul cel necredincios n-a făcut însă nici măcar atât”⁴.

Cu siguranță că stăpânul nu aștepta de la slujitorul care a primit un talant să câștige cât ceilalți doi, însă acesta i-a înșelat într-un totu încrederea, îngropând talantul, nedându-i posibilitatea

¹ Ellen G. White, *Op. cit.*, p. 276.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, pp. 184-185.

³ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 208.

⁴ *Ibidem*.

de a rodi. El era genul de om care așteaptă să primească cât mai mult, dar el să nu facă nimic.

În schimb în pilda prezentată de Sfântul Evanghelist Luca este firesc ca stăpânul să fi avut așteptări similare de la toți slujitorii, fiindcă tuturor le-a oferit câte o mină, adică aceeași sumă de bani.

Prin atitudinea și cuvintele sale, slujitorul leneș a dovedit că desconsideră darul primit și nesocotește dorința stăpânului de a-l folosi în vreun fel.

„Oare cum vor fi înțeleș ascultătorii Domnului Hristos această parabolă? Mai ales ce vor fi gândit ei despre sluga care și-a îngropat talantul (a păstrat mina într-o ștergură)? Vor fi crezut ei că este vorba despre poporul iudeu, căruia îi fusese încredințat atât de mult, dar care n-a folosit deloc încrederea acordată? Se vor fi gândit ei la farisei, care au căutat să-și asigure progresul spiritual printr-o cât mai scrupuloasă respectare a literei Legii, dar care, prin egoista lor exclusivitate și-ar fi făcut religia fără valoare? Am văzut deja că ascultătorii Mântuitorului se vor fi gândit, în primul rând, la conducătorii lor religioși”¹, căroră Domnul Hristos le-a spus: „*Vai vouă, cărturarilor și fariseilor fățarnici, că închideți împărăția cerurilor de dinaintea oamenilor; că voi nu intrați, și nici pe cei ce vor să intre nu-i lăsați*” (Matei 23,13).

În Evanghelia după Luca „cei doi slujitori care au adus câștig sunt răsplătiți cu responsabilități sporite, pentru că sunt puși stăpâni peste cetăți, însă când cei de față au auzit cuvintele: «*Luați de la cel leneș mina și dați-o celui care are zece mine*» și-au exprimat deschis nemulțumirea față de o astfel de hotărâre, pentru că i-au spus stăpânului: «*Doamne, acela are zece mine*» (Luca 19,25)”².

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 67.

² Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, pp. 112-113.

„Atât răsplătirea celui mai harnic slujitor cu încă o mină, cât și obiecțiunea celor de față că acesta primise deja zece mine, n-au niciun sens după ce el a fost numit conducător peste zece cetăți”¹, însă arată aprecierea și generozitatea stăpânului, precum și invidia celorlalți slujitori din anturajul acestuia.

Ca o concluzie la cele întâmplate, Domnul Hristos spune în continuarea parabolei: „*Căci tot celui ce are i se va da și-i va prisosi, iar de la cel ce n-are și ce are i se va lua*” (Matei 25,29).

„Acele cuvinte ale Mântuitorului rezumă perfect conținutul pildei: La Judecata de Apoi, cel ce are, adică cel care a fost credincios în lucrurile mici ale vieții pământești, va primi o mare răsplată; iar cel ce nu are, adică cel care a fost necredincios și leneș, va fi aspru pedepsit. Dar, înainte de Judecată, cuvântul se împlinește încă aici, pe pământ”².

Parabola se încheie prin sentința stăpânului: „*Iar pe sluga netrebnică aruncați-o întru întunericul cel mai din afară. Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților*” (Matei 25,30).

„Deosebirea dintre primele două slugi și cea de-a treia este diferența dintre adepții care se supun cu bucurie însărcinării primite, cu o anumită vervă procedurală, și cei care o fac de frică, preocupați numai de siguranța lor personală. Cei ce au înmulțit talanții (minele) au acționat pentru profitul altuia, care a devenit al lor. Cel ce a îngropat talantul s-a gândit numai la siguranța lui, la obținerea maximei certitudini pe principiul minimei rezistențe. Cei ce au înmulțit talanții (minele) sunt invitați să intre în spațiul sărbătoresc al răsplătii, să treacă, așadar, din afară înăuntru. Dimpotrivă, sluga leneșă este azvârlită în «*întunericul cel mai din afară*»”³.

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 65.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 208.

³ Andrei Pleșu, *Op. cit.*, p. 181.

Când a luat această decizie stăpânul nu a fost rău, pentru că sluga s-a osândit singură, primind ceea ce merita.

„Prin caracterul pe care și-l formează cei leneși, ei suportă consecințele unei astfel de sentințe. Continua folosire greșită a talanților lor va face să înceteze definitiv în ei lucrarea Sfântului Duh, care este singura lor lumină. Hotărârea: *«Iar pe sluga netrebnică aruncați-o întru întunericul cel mai din afară»* pune sigiliul Cerului asupra alegerii pe care au luat-o ei înșiși pentru veșnicie”¹.

„Cel ce nu-și înmulțește talentul - atât cât i-a fost dat - se va tăia și se va arunca în foc ca un pom sterp. Dumnezeu, pentru care oamenii sunt pomi de mare preț, va face cu ei ceea ce face un gospodar bun cu pomii care au fost în zadar îngrădiți, curățați și săpați la rădăcină”².

„Să învățăm din această parabolă că avem cu toții un Stăpân Care, chiar dacă nu Și-a împărțit avuția în mod egal slujitorilor Săi, i-a chemat, totuși, deopotrivă la lucrare, pe fiecare după puterile lui și, mai ales, a cerut socoteală fiecăruia după dreptate atunci când S-a întors. Să luăm aminte că ne-am născut fiecare cu un rost pe pământ și cu o misiune sfântă, și că nu avem dreptul să ne ignorăm nici calitatea de fii ai lui Dumnezeu după har, nici pe aceea de colaboratori la lucrarea Sa sfântă, dar nici pe aceea de responsabili pentru tot ceea ce am lucrat în viață”³.

Nu contează câți talanți am primit fiecare dintre noi, important este să nu irosim darurile primite, ci să lucrăm „*ca slujitori ai lui Hristos, făcând din suflet voia lui Dumnezeu, slujind cu bunăvoință, ca și Domnului, și nu ca oamenilor*” (Efeseni 6,6-7).

Amin

¹ Ellen G. White, *Op. cit.*, p. 276.

² Episcopul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, pp. 172-173.

³ Sebastian, Episcopul Slatinei și Romanaților, *Op. cit.*, p. 151.

Duminica a 16-a după Rusalii¹

(altă cuvântare)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

Capitolul 25 al Evangheliei după Matei cuprinde două pilde rostite de Domnul Hristos: „a celor zece fecioare” și „a talanților”, precum și desfășurarea Judecării de Apoi, deci acest capitol ne înfățișează modul în care Dumnezeu îi va judeca pe oameni și le va răsplăti pentru faptele lor.

Pericopa evanghelică citită astăzi la Sfânta Liturghie ne prezintă „pilda talanților”, în care Mântuitorul spune că împărăția lui Dumnezeu „*este asemenea unui om care, plecând departe, și-a chemat slugile și le-a încredințat avuția sa: unuia i-a dat cinci talanți, altuia doi, altuia unul, fiecăruia după puterea lui, și a plecat. Îndată plecând cel ce primise cinci talanți, a lucrat cu ei și a câștigat alți cinci talanți. De asemenea, și cel cu doi a câștigat încă doi. Iar cel care primise un talant s-a dus, a săpat în pământ și a ascuns argintul stăpânului său*” (Matei 25,14-18). Pe câtă vreme cei care primiseră mai mulți talanți, i-au sporit, cel cu unul singur nu l-a pus în valoare, ci l-a ascuns, făcându-l nelucrător.

Stăpânul din această parabolă Îl reprezintă pe Dumnezeu, slugile pe oameni, iar talanții sunt darurile oferite de Dumnezeu oamenilor. În atotștiința Sa, Dumnezeu cunoaște viitorul, deci știe faptele pe care le vor săvârși oamenii în viață, de aceea, în funcție de ele, le oferă darurile Sale. Dumnezeu i-a grăit în acest

¹ Cuvânt rostit în 10 februarie 2013 în biserica „Adormirea Maicii Domnului” din Zalău.

sens prorocului Ieremia: „Înainte de a te fi zămislit în pântece, te-am cunoscut, și înainte de a ieși din pântece, te-am sfințit și te-am rânduit proroc pentru popoare” (Ieremia 1,5). De aici constatăm că Dumnezeu oferă talanții în funcție de ce va face fiecare. Niciun om nu este trecut cu vederea, chiar dacă primește daruri mai puține sau mai mici.

„Și după multă vreme a venit stăpânul acelor slugi și s-a socotit cu ele. Și apropiindu-se cel care primise cinci talanți, a adus alți cinci talanți, zicând: Doamne, cinci talanți mi-ai dat; iată alți cinci talanți am câștigat cu ei. I-a zis stăpânul: Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră întru bucuria domnului tău. Apropiindu-se și cel care primise doi talanți, a zis: Doamne, doi talanți mi-ai dat; iată alți doi talanți am câștigat cu ei. I-a zis stăpânul: Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră întru bucuria domnului tău” (Matei 25,19-23).

Cei doi slujitori din parabolă sunt oamenii care primesc un dar de la Dumnezeu și lucrează cu el, îl utilizează în folosul personal și al semenilor, fapt pentru care dobândesc răsplată pe pământ și în împărăția cerurilor.

„Apropiindu-se apoi și cel care primise un talant, a zis: Doamne, te-am știut că ești om aspru, care seceri unde n-ai semănat și aduni de unde n-ai împrăștiat și, temându-mă, m-am dus de am ascuns talantul tău în pământ; iată, ai ce este al tău” (Matei 25,24-25). Prin atitudinea și cuvintele sale, slujitorul a dovedit că desconsideră darul primit și nesocotește dorința stăpânului de a-l folosi în vreun fel.

„Și răspunzând stăpânul său, i-a zis: Slugă vicleană și leneșă, știai că secer unde n-am semănat și adun de unde n-am împrăștiat? Se cuvenea deci să dai argintul meu la zarafi și eu, venind, aș fi luat ceea ce este al meu cu dobândă” (Matei

25,26-27). De aici învățăm că dacă noi nu suntem în stare să ne descoperim sau să ne punem în valoare darurile primite de la Dumnezeu, trebuie să îi lăsăm pe alții să ne ajute în acest sens.

Cu siguranță că stăpânul nu aștepta de la slujitorul cel leneș câștigul obținut de către ceilalți doi, însă acesta i-a înșelat întru totul încrederea, îngropând talantul, nedându-i posibilitatea de a rodi. El era genul de om care așteaptă să primească cât mai mult, fără a face sau oferi ceva în schimb.

Stăpânul a zis atunci: *„Luați de la el talantul și dați-l celui ce are zece talanți. Căci tot celui ce are i se va da și-i va prisosi, iar de la cel ce nu are și ceea ce i se pare că are se va lua. Iar pe sluga netrebnică aruncați-o în întunericul cel mai din afară. Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților”* (Matei 25,28-30). Când i-a oferit talantul, stăpânul a fost milostiv. Întrucât sluga leneșă l-a îngropat, în baza dreptății, stăpânul l-a pedepsit. Domnul Hristos a afirmat fără echivoc în acest sens, că *„sluga aceea care a știut voia stăpânului și nu s-a pregătit, nici n-a făcut după voia lui, va fi bătută mult. Și cea care n-a știut, dar a făcut lucruri vrednice de bătaie, va fi bătută puțin”* (Luca 12,47-48).

În această parabolă Domnul Hristos ne prezintă, pe de o parte, ce s-a întâmplat atunci când unii îngeri, sub conducerea lui Lucifer, au disprețuit măsura luminii pe care o primiseră de la Dumnezeu, și încercând să o depășească, s-au răzvrătit împotriva Creatorului. Pentru că s-au pervertit lăuntric, prin nesocotirea darului primit, au pierdut și măsura dată lor, iar prin alungarea de la fața lui Dumnezeu s-au transformat din îngeri în demoni.

În limba latină Lucifer înseamnă „purător de lumină”. Dacă acest înger ar fi fost din cetele inferioare, s-ar fi umplut de invidie pe îngerii superiori lui, însă el se găsea în imediata apropiere a lui Dumnezeu, de aceea s-a răzvrătit împotriva Lui, conducând revolta unora dintre puterile cerești. Prin atitudinea sa, Lucifer a ajuns din înger de lumină stăpânitor al tenebrelor.

Pe de altă parte, Domnul Hristos ne arată prin această parabolă că și între oameni sunt unii care înmulțesc talanții, iar alții care, din nefericire, îi fac neroditori.

Dintre cei care i-au înmulțit, voi prezenta doar exemplul Sfântului Pavel, care mărturisește despre sine că este: „*Apostol chemat al lui Iisus Hristos prin voia lui Dumnezeu. Și adaugă: Așa să ne socotească pe noi fiecare om: ca slujitori ai lui Hristos și iconomi ai tainelor lui Dumnezeu. Pentru mine însă prea puțin înseamnă că sunt judecat de voi sau de vreo judecată omenească; de altfel, nici eu însumi nu mă judec; că nu mă știu vinovat cu nimic, dar nu prin aceasta m-am îndreptățit. Cel ce mă judecă pe mine este Domnul. Așadar, nu judecați ceva înainte de vreme, înainte de a veni Domnul, Cel ce va aduce la lumină pe cele ascunse ale întunericului și va vădi gândurile inimilor. Și atunci fiecare își va avea de la Dumnezeu lauda. Căci mi se pare că pe noi, apostolii, Dumnezeu ne-a arătat ca pe cei din urmă oameni, ca pe niște osândiți la moarte; fiindcă ne-am făcut privilegiate lumii, și îngerilor, și oamenilor. Noi suntem nebuni pentru Hristos, dar voi, înțelepți întru Hristos; noi suntem slabi, dar voi, tari; voi sunteți ținuți în slavă, dar noi în necinste! Ocărâți fiind, binecuvântăm; prigoniți fiind, răbdăm; defăimați fiind, mângâiem. Ca gunoiul lumii am ajuns, lepădătura tuturor până acum*” (I Corinteni 1,1 și 4,1-13). Din cuvintele Apostolului neamurilor observăm că acesta a înțeles cu prisosință ceea ce le spusese Domnul Hristos Sfinților Apostoli: „*De vă urăște pe voi lumea, să știți că pe Mine mai înainte de voi M-a urât. Dacă ați fi din lume, lumea ar iubi ce este-al ei; dar pentru că nu sunteți din lume, ci Eu v-am ales pe voi din lume, de aceea vă urăște lumea. Aduceți-vă aminte de cuvântul pe care vi l-am spus: Nu este sluga mai mare decât stăpânul ei. Dacă M-au prigonit pe Mine, și pe voi vă vor prigoni; dacă au păzit cuvântul Meu, și pe al vostru îl vor păzi. Dar pe toate acestea vi le vor face din*

pricina numelui Meu, pentru că ei nu-L cunosc pe Cel ce M-a trimis. De n-aș fi venit și nu le-aș fi grăit, păcat n-ar avea; dar acum ei nu au cuvânt de dezvinovățire pentru păcatul lor. Vă vor scoate din sinagogi; ba chiar vine ceasul când tot cel ce vă va ucide să creadă că-I aduce închinare lui Dumnezeu. Și pe acestea le vor face, pentru că nu L-au cunoscut pe Tatăl Meu, și nici pe Mine. Iar pe acestea vi le-am grăit pentru ca, atunci când va veni ceasul lor, să vă aduceți aminte că vi le-am spus” (Ioan 15,18-22 și 16,2-4).

Pe când se găsea în temniță, Sfântul Apostol Pavel s-a confesat filipenilor: „*Pentru mine a trăi este Hristos, și a muri este câștig*” (Filipeni 1,21). În ultimii ani ai vieții, Apostolul neamurilor i-a scris ucenicului său Timotei: „*Eu de-acuma mă jertfesc, și vremea plecării mele a sosit. Lupta cea bună m-am luptat, călătoria am săvârșit, credința am păzit. De acum mi s-a gătit cununa dreptății, pe care în Ziua aceea mi-o va da Domnul, Dreptul Judecător*” (II Timotei 4,6-8). Într-adevăr, în ziua de 29 iunie a anului 67 Sfântul Pavel a fost martirizat la Roma, tăindu-i-se capul, iar prin aceasta a plecat să se întâlnească cu Domnul Hristos, pe care L-a slujit cu atâta dăruire.

Voi înfățișa și cazul unui om care a nesocotit darurile primite de la Dumnezeu. În paginile Sfintei Scripturi citim că „*Abel era păstor de oi, iar Cain, lucrător de pământ. Cain a adus din roadele pământului jertfă lui Dumnezeu. Și a adus și Abel din cele întâi-născute ale oilor sale și din grăsimea lor. Și Domnul a căutat spre Abel și spre darurile lui, dar spre Cain și spre darurile lui n-a căutat. Și s-a umplut Cain de mânie și fața-i era posomorâtă. Și Domnul Dumnezeu i-a zis lui Cain: «De ce te-ai mâniat și de ce-ți este fața posomorâtă? Când faci bine, oare nu-ți este fața senină? Iar de nu faci bine, păcatul bate la ușă și caută să te târască, dar tu biruiește-l!». Și Cain a zis către Abel, fratele său: «Să ieșim la câmp!». Și a fost că în timp ce erau*

ei pe câmp, Cain s-a aruncat asupra lui Abel, fratele său, și l-a omorât. Și a zis Domnul Dumnezeu către Cain: «Unde este Abel, fratele tău?» Iar el a zis: «Nu știu. Au doară eu sunt păzitorul fratelui meu?». Și a zis Domnul: *«Ce-ai făcut? Glasul sângelui fratelui tău strigă spre Mine din pământ. Și acum, blestemat să fii de pământul ce și-a deschis gura ca să primească din mâna ta sângele fratelui tău. Când vei munci pământul, acesta nu-ți va mai da roadele lui; zbuciumat și fugar vei fi tu pe pământ!».* Și a zis Cain către Domnul Dumnezeu: *«Pedeapsa mea e mai mare decât aș putea-o purta. Dacă Tu mă izgonești acum din pământul acesta, mă voi ascunde de la fața Ta și voi fi zbuciumat și fugar pe pământ, și oricine mă va întâlni, mă va ucide».* Și i-a zis Domnul Dumnezeu: *«Nu așa, ci oricine-l va ucide pe Cain, înșeptit se va pedepsi».* Și a pus Domnul Dumnezeu lui Cain un semn, ca tot cel care-l va întâlni să nu-l omoare” (Facere 4,2-15).

Cu toate că Dumnezeu îi atrăsese luarea aminte lui Cain să își schimbe atitudinea, pentru ca jertfa lui să fie bineprimită, acesta fiind plin de invidie a considerat că soluția la problema lui era uciderea propriului frate, motiv pentru care a trăit chinuit toată viața de muștrările de conștiință și de rușinea faptelor sale.

Ca o constatare tristă, Sfântul Ioan Gură de Aur a afirmat că „invidia este singurul păcat cauzat de virtuțile celorlalți”.

Dumnezeu l-a înzestrat pe om cu libertate, care implică însă o mare responsabilitate. Prea ușor oamenii neîntăriți duhovnicește cad în capcana diavolului. Dacă îl văd pe un semen de-al lor că le este inferior, îl disprețuiesc și îl vorbesc de rău. Dacă le este superior, îl invidiază și îl denigrează, fără a ține cont de cuvintele Mântuitorului: „Nu judecați, ca să nu fiți judecați; căci cu judecata cu care judecați, cu aceea veți fi judecați; și cu măsura cu care măsurați, cu aceea vi se va măsura” (Matei 7,1-2).

Cei defăimați și acuzați pe nedrept să nu se lase atrași în cursa diavolească de a căuta răzbunare, pentru că Sfântul Apostol

Pavel ne-a îndemnat pe toți: „Nu vă răzbunați singuri, iubiților, ci dați-i loc mâniei grăite de Domnul, căci scris este: A Mea este răzbumarea; Eu voi răsplăti” (Romani 12,19). Iar Apostolul namurilor remarcă în acest sens, „înfricoșător lucru este să cazi în mâinile Dumnezeului-Celui-Viu!” (Evrei 10,31). Cei care aduc acuze neîntemeiate unora care ocupă funcții importante, să ia seama la cuvintele aceluiași Sfânt Apostol: „Tot sufletul să se supună înaltelor stăpâniri, căci nu este stăpânire decât de la Dumnezeu; iar cele ce sunt, de Dumnezeu sunt rânduite. Pentru aceea, cel ce se împotrivește stăpânirii se împotrivește rânduielii lui Dumnezeu. Iar cei ce se împotrivesc își vor lua osândă” (Romani 13,1-2).

Nu contează câți talanți a primit fiecare dintre noi, pentru că „darurile sunt felurite, dar același Duh. Și felurite slujiri sunt, dar același Domn. Și lucrările sunt felurite, dar este același Dumnezeu, care lucrează toate în toți” (I Corinteni 12,4-6). Important este să nu irosim darurile primite, ci să lucrăm „ca slujitori ai lui Hristos, făcând din suflet voia lui Dumnezeu, slujind cu bunăvoință, ca și Domnului, și nu ca oamenilor” (Efeseni 6,6-7).

Noi trebuie să ne facem datoria unde ne-a rânduit Dumnezeu. Așa cum slujitorii care au primit cinci, respectiv doi talanți, i-au dublat, tot așa trebuie să procedăm fiecare dintre noi, acolo unde suntem puși. Dumnezeu nu așteaptă de la niciunul dintre noi să schimbăm fața lumii, dar dacă fiecare și-ar împlini bine datoria acolo unde se află și ar împlini poruncile lui Dumnezeu, pământul ar deveni un adevărat rai terestru.

Amin

Duminica a 17-a după Rusalii¹
(a cananeencei)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

„În vremea aceea s-a dus Iisus în părțile Tirului și ale Sidonului. Și iată, o femeie cananeeancă, din acele ținuturi, ieșind striga, zicând: «Miluiește-mă, Doamne, Fiul lui David! Fiica mea este rău chinuită de un demon». El însă nu i-a răspuns niciun cuvânt. Și apropiindu-se, ucenicii Lui Îl rugau, zicând: «Slobozește-o, că strigă în urma noastră». Iar El, răspunzând, a zis: «Nu sunt trimis decât la oile cele pierdute ale casei lui Israel». Iar ea, venind, I s-a închinat, zicând: «Doamne, ajută-mă!». El însă, răspunzând, i-a zis: «Nu este bine să iei pâinea copiilor și s-o arunci câinilor». Dar ea a zis: «Da, Doamne, dar și câinii mănâncă din fărâmiturile care cad de la masa stăpânilor lor». Atunci, răspunzând, Iisus i-a zis: «O, femeie, mare este credința ta; fie ție după cum voiești». Și s-a tămăduit fiica ei în ceasul acela” (Matei 15,21-28).

Pasajul evanghelic care s-a citit astăzi la Sfânta Liturghie ne prezintă dialogul dintre Domnul Hristos și o femeie cananeeancă, precum și vindecarea fiicei acesteia.

Evanghelia începe cu cuvintele: *„În vremea aceea s-a dus Iisus în părțile Tirului și ale Sidonului”*.

„Mântuitorul, însoțit de Sfinții Apostoli, se afla în părțile Tirului și ale Sidonului”², „două orașele străvechi ale Feniciei.

¹ Predică rostită în ziua de 14 februarie 2021 în biserica „Adormirea Maicii Domnului” din Zalău.

² **Arhiepiscop Ioachim Giosanu**, *Op. cit.*, p. 161.

Tirul era un centru comercial care a fost asediat de regii Salmanasar (721 î.Hr.), Nabucodonosor al II-lea (588 î.Hr.) și Alexandru Macedon (332 î.Hr.), iar în jurul anului 126 î.Hr. a intrat sub stăpânire grecească. Sidonul era, de asemenea, un centru comercial, fiind chiar mai vechi decât Tirul. Acesta își trăgea numele de la Sidon, nepotul lui Noe (Facere 10,15-19)”¹.

Orașele „se aflau pe țărmul de Est al Mării Mediterane, în nord-vestul Palestinei, mai exact în Fenicia meridională (actualul Liban), care pe vremea lui Iisus aparținea provinciei romane Siria”². „Istorisind același episod, Sfântul Evanghelist Marcu numește locul Fenicia Siriei (Marcu 7,26)”³.

„Cele două porturi feniciene erau locuite de păgâni, care se închinau idolilor Baal și Astarta”⁴. „Deși erau păgâni, vestea despre Domnul Hristos ajunsese și la cananeeni. De fapt se răspândise în toată Siria, spune Sfântul Evanghelist Matei (4,24). Deci ajunsese și în ținuturile Feniciei, de unde provenea și femeia adusă în discuția textului biblic de astăzi”⁵.

Când vorbim despre Sidon ne vine în minte episodul din Vechiul Testament în care prorocul Ilie l-a înviat pe fiul văduvei din Sarepta Sidonului (III Regi 17,17-23).

„«Canaan» și «cananeeni» se referă, în primul rând, la țara și la locuitorii coastei siro-palestiniene, în special la Fenicia și la locuitorii ei, însă aceste denumiri sunt folosite adeseori pentru un teritoriu mult mai larg din Siria și Palestina și pentru locuitorii preisraeliți ai Țării Sfinte”⁶, căci cananeenii, alături de alte neamuri, erau locuitorii Canaanului înaintea evreilor.

¹ Calinic Botoșăneanu, *Duminicile...*, pp. 115-116.

² Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 132.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 189.

⁴ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 161.

⁵ Calinic Botoșăneanu, *Duminicile...*, p. 116.

⁶ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 211.

În Vechiul Testament citim că Ham a fost cel de-al doilea fiu al lui Noe (Facere 10,1), iar el a avut un băiat numit Canaan (Facere 10,6), de la care provine numele regiunii și a locuitorilor din părțile Tirului și ale Sidonului.

Când Dumnezeu i s-a arătat lui Moise în Muntele Horeb i-a zis: „*Am văzut necazul poporului Meu în Egipt, i-am auzit strigătul de sub apăsarea celor ce-l muncesc; da, îi cunosc durerea. M-am pogorât dar să-l scap din mâna egiptenilor, să-l scot din țara aceasta și să-l duc într-un pământ roditor și larg, în țara unde curge lapte și miere, în ținutul cananeeenilor, al heteilor, al amoreilor, al ferezeilor, al gherghesenilor, al heveilor și al iebuseilor*” (Ieșire 3,7-8).

După ce evreii au scăpat de robia egipteană, au primit Legea Veche, au cutreierat îndelung prin pustie și s-au apropiat de Pământul Făgăduinței, „Moise a trimis în recunoaștere în Canaan pe conducătorii celor douăsprezece seminții ca să vadă cum este țara și, mai ales, dacă era ușor de cucerit”¹.

„Căpeteniile au iscodit Canaanul timp de patruzeci de zile, apoi s-au întors în fața a tot poporul care îi aștepta, a lui Moise și Aaron, au spus că pământul este mănos, că este o țară în care curge lapte și miere, cresc rodii și smochine, și au adus cu ei drept mărturie o viță de vie, cu un ciorchine de struguri pe care abia îl puteau căra doi oameni pe o prăjină. Dar au mai spus că poporul care locuiește țara este puternic și curajos și că țara are orașe foarte mari și întărite. Locuitorii de acolo se numesc amaleciți, hetei, hevei, iebusei și amorei, triburi compacte, care locuiesc în părțile muntoase. Pe lângă mare și lângă râul Iordanului locuiesc cananeeenii”².

În urma mutării la Domnul a lui Moise conducerea poporului ales a fost preluată de Iosua Navi, iar evreii au cucerit

¹ Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 305.

² *Ibidem*.

Canaanul. „Și iată, după mai mult de o mie cinci sute de ani de la acele evenimente, în Pământul Făgăduinței încă mai existau rămășițe din cananeenii cucerțiți de iudei, și erau pe aceleași locuri, aproape de Marea Mediterană, în părțile de nord ale Țării Sfinte”¹.

„Evreii Îl aduseseră cu ei pe Dumnezeu cel adevărat, care li se descoperise lor, dar neamurile peste care au năvălit erau păgâne și iată că, după o mie cinci sute de ani, rămăseseră tot păgâne”².

„Pentru iudei nu exista un nume mai disprețuit decât acela de «cananeean». Aceasta, mai ales, datorită decăderii religioase și a păcatelor acestor populații, condamnate aspru de prorocii Domnului. Cananeenii aveau un panteon extins, cu Baal ca zeul cel mai proeminent și cu zeița Astarta (Așteroth), care, împreună cu Anath, erau considerate zeițe ale desfrânării și ale războiului, dar și cu multe alte pretinse zeități. Israelii erau expuși căderii în idolatria cananeeană cu atât mai mult cu cât temple ale acestor zeități existaseră nu numai în Fenicia, ci și în Galileea și Samaria”³.

„De ce S-a dus Domnul Hristos între păgâni, de vreme ce mai înainte le poruncise Sfinților Săi Apostoli să meargă mai degrabă către oile cele pierdute ale casei lui Israel (Matei 10,6)? Mai întâi pentru că, așa cum zice Sfântul Ioan Gură de Aur, El nu era legat de nicio poruncă pe care le-o dă ucenicilor Săi. Apoi, fiindcă a văzut că iudeii își întorc fața de la El și a știut că până la sfârșit se vor lepăda de El. Dumnezeu este credincios făgăduinței Sale. El a promis că Îl va trimite poporului ales pe Mesia și L-a trimis. Dar poporul iudeu, prin conducătorii săi, S-a lepădat de Mântuitorul. Însă Dumnezeu este bogat în căile

¹ **Ibidem**, p. 306.

² **Ibidem**, p. 307.

³ **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 212.

Proniei Sale; lucrarea mântuirii nu s-a zădărnicit prin lepădarea iudeilor de Domnul Hristos. Mântuitorul a trecut hotarele Țării Sfinte și s-a dus la alte neamuri. Credincios făgăduinței Sale, Iisus i-a trimis pe Apostoli mai întâi la iudei însă, după răstignire, Hristos Cel înviat i-a trimis la toate neamurile (Matei 28,19). În al treilea și ultimul rând, Mântuitorul a vrut să-i rușineze pe evrei prin credința păgânilor, ca să-i aducă astfel la pocăință și la întoarcerea către Dumnezeu”¹.

„Ieșirea Domnului Hristos în afara pământului lui Israel este o prefigurare a faptului că Evanghelia Sa va fi propovăduită nu numai poporului evreu, ci și altor neamuri sau popoare. Prezența lui Iisus în părțile Tirului și ale Sidonului este, așadar, o anticipare a predicării Evangheliei Sale și printre păgâni, deoarece Dumnezeu cheamă toate popoarele la mântuire în Iisus Hristos”².

„Întrucât Mântuitorul a întâlnit adesea ostilitatea unora dintre evrei și o lipsă de receptivitate a acestora față de Evanghelia Sa, El vrea să le arate ucenicilor Săi că poate descoperi credință acolo unde iudeii nu se așteaptă”³.

Iisus a parcurs tot acest drum pentru a o ajuta pe această femeie păgână și pe fiica ei posedată de un diavol. Aceasta arată o iubire remarcabilă și neașteptată din partea Domnului Hristos față de toți oamenii, inclusiv față de păgâni.

Sfântul Evanghelist Matei își continuă relatarea: „*Și iată, o femeie cananeeancă, din acele ținuturi, ieșind striga, zicând: «Miluiește-mă, Doamne, Fiul lui David! Fiica mea este rău chinuită de un demon»*”.

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, pp. 484-485.

² Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 221.

³ *Ibidem*, p. 222.

„Tradiția spune că femeia se numea Iusta, iar fiica ei purta numele de Veronica”¹ (Berenike)².

Această femeie își striga necazul în gura mare, „ea nu se gândea deloc la sine, nici la «demnitatea» ei jignită, nici la ce-ar putea zice lumea despre ea și despre comportamentul ei”³.

„Modul de adresare este interesant. De unde știa ea, oare, de titlul «Fiul lui David»? Potrivit informației oferită de către Sfântul Evanghelist Marcu, la Iisus au venit, cândva, și iudei din ținutul Tirului și al Sidonului. Iată ce spune el: *«Iar Iisus a plecat înspre mare împreună cu ucenicii Săi și L-a urmat mulțime multă din Galileea și din Iudeea și din Ierusalim și din Idumeea și de dincolo de Iordan și dimprejurul Tirului și al Sidonului; mulțime multă care, auzind câte făcea, a venit la El»* (Marcu 3,7-8). Este, așadar, foarte posibil ca femeia să fi auzit de la ei acest titlu mesianic”⁴.

Aici este demn de remarcat faptul că mulți dintre compatrioții Domnului Hristos nu știau cine este El, dar această femeie păgână din Fenicia știa.

Probabil că și Sfinții Apostoli s-au întrebat, în primul rând, de unde știe această femeie străină că Mântuitorul este „Fiul lui David”, iar, în al doilea rând, se gândeau „ce are de-a face ea, o păgână, cu «Fiul lui David»”⁵.

Este posibil ca femeia cananeeancă să fi aflat că Iisus vindecase și înainte păgâni (Matei 4,24-25 și 8,5-13). Cu toate acestea, ceea ce a făcut unică întâlnirea de față este faptul că Domnul Hristos săvârșise acele minuni pe măsură ce păgânii veneau la El, pe teritoriul iudaic. De această dată însă,

¹ Calinic Botoșăneanu, *Duminicile...*, p. 116.

² Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 132.

³ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 215.

⁴ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 189.

⁵ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 215.

Mântuitorul a venit într-un teritoriu al păgânilor unde s-a întâlnit cu femeia cananeeancă.

„Prin cuvintele ei, această femeie își mărturisea credința că în Iisus din neamul lui David lucrează puterea lui Dumnezeu, că prin El se săvârșește lucrarea vindecării sau eliberării oamenilor de păcate, de boli și de diavoli. Întrucât auzise că Iisus din Nazaret este proroc, ca și David, și mai ales că este un mare Doctor vindecător de suflete și de trupuri, femeia cananeeancă își mărturisea credința ei vie că numai Domnul Hristos o poate vindeca pe fiica ei bolnavă și, ca atare, Îl ruga să facă acest lucru”¹.

„Ea se ruga, zicând: «*Miluieste-mă, Doamne! Fiica mea este rău chinuită de un demon*». Deci, femeia nu zicea: «Doamne, miluieste-mi fiica!», ci «Miluieste-mă!», adică «Ai milă de mine!». De ce? Pentru că ea s-a identificat pe deplin cu suferința fiicei sale și devenise glasul fiicei sale, care nu se mai putea ruga, întrucât era posedată de diavol”². „Suferința fiicei devenise propria ei suferință, ea își asumase viața copilului ei. Toate aceste cuvinte nu erau născute numai din faptul că ea își dorea să fie eliberată de povara suferinței, pe care boala copilei o așezase pe umerii ei, ci din neputința unei mame care își vedea fiica suferind fără a putea face ceva pentru vindecarea ei. Femeia nu cerea nimic pentru ea, ci tot efortul îl depunea pentru tămăduirea copilului bolnav, în cuvintele ei recunoscându-se fiecare mamă care cere ceea ce numai Dumnezeu poate oferi: bucuria împreună-viețuirii sub ocrotire divină”³.

„Din atitudinea acestei femei păgâne învățăm cât de mare și de folositoare este puterea rugăciunii stăruitoare pentru binele

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, pp. 222-223.

² *Ibidem*, p. 224.

³ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 167.

și pentru mântuirea semenilor noștri, atunci când ea este izvorâtă din dragoste sinceră și este făcută cu credință tare în puterea lui Dumnezeu. Sau, cu alte cuvinte, că una dintre datoriile noastre creștinești este să ne îngrijim și să stăruim nu numai pentru mântuirea noastră, ci și pentru a aproapelui nostru”¹.

„Fără îndoială, ceea ce o făcea pe femeia cananeeancă să-L caute pe Mântuitorul și să-L roage cu atâta stăruință era iubirea ei firească, de mamă îndurerată pentru chinurile fiicei sale, muncită de diavol. Dar datoria aceasta de a ne îngriji de mântuirea altora nu se limitează numai la cei dragi ai noștri, la rude, la prieteni și la cunoscuți, ci trebuie să-i cuprindă pe toți cei din cercul nostru de viață, pe toți cei cu care intrăm în contact, pe aproapele nostru în general, adică pe toți oamenii, căci toți sunt fii ai aceluiași Dumnezeu și frați ai noștri, chiar când sunt de alt neam și de altă credință, precum ne-a învățat Domnul Hristos în frumoasa parabolă a samarineanului milostiv, prin care El l-a lămurit pe învățătorul de Lege cine este aproapele nostru”².

„Datoria de a ne îngriji nu numai de propria noastră mântuire, ci și de a semenilor noștri și de a stăruii pentru ea este o urmare firească sau o formă de manifestare a iubirii creștine, care este cea mai înaltă poruncă morală și legea de temelie a vieții sociale creștine. Și dacă ne iubim unii pe alții, așa cum ne îndeamnă Mântuitorul și Sfinții Apostoli, am putea să nu ne interesăm unul de altul? Celui pe care îl iubim cu adevărat nu-i putem dori decât bine; iar supremul bine pe care îl putem dori atât nouă, cât și altora, este mântuirea sufletului. Putem noi să lăsăm în ghearele păcatului, ale morții și ale pierzării sufletul aproapelui nostru, pe care îl iubim și pentru care S-a răstignit Domnul Hristos? Nu facem noi tot ce ne stă în putință pentru salvarea lui, atunci când se află în primejdie, dacă îl iubim cu

¹ Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, *Op. cit.*, p. 382.

² *Ibidem*, pp. 382-383.

adevărat? A te interesa numai de propria ta mântuire denotă egoism, iar egoismul, adică iubirea exclusivă de sine însuși și lipsa de interes pentru soarta și binele altora este, de fapt, lipsă de iubire, este un păcat”¹.

„A ne îngriji de binele și de fericirea altora este nu numai o datorie creștină, ci și o obligație firească a vieții sociale. Noi nu ne putem izola de semenii noștri. Trăim în societate, alături de semenii noștri, avem nevoie de ei și ei de noi. Ne întâlnim, ne sfătuim, ne ajutăm, ne sprijinim reciproc. Luăm parte la viața comună a tuturor, împărtășindu-ne unii altora bucuriile și mângâindu-ne unii pe alții în necazuri și în dureri. Alcătuim, împreună cu frații noștri în credință, o societate umană și religioasă, o obște cu același destin și cu aceleași idealuri sfinte. Binele și fericirea fiecăruia dintre noi se răsfrâng și asupra celorlalți; și dimpotrivă, suntem în mare parte toți răspunzători de căderea și de osânda fiecăruia dintre noi. De aceea, un mare teolog a spus că putem păcătui și putem să fim osândiți singuri, adică fiecare în parte, dar nu ne putem mântui singuri. Calea mântuirii noastre trece prin aproapele nostru: ne mântuim laolaltă cu frații noștri de credință, unii cu alții și unii prin alții. Ajutându-i pe alții să se mântuiască, ne mântuim pe noi înșine, pentru că săvârșim cel mai mare bine pe care îl putem face cuiva, sporim numărul faptelor bune care ne duc la mântuire. Orice bine făcut semenilor noștri, dar mai ales fapta bună care contribuie la mântuirea sufletului lor, se scrie în Cartea Vieții și va atârna înspre partea noastră în cumpăna Judecății de Apoi”².

„Biata femeie cananeeacă striga cu disperare. Știa că dacă pierde această ocazie, alta nu mai întâlnea. Dar avea și credință, că altfel n-ar fi insistat până la a-i stânjeni pe altfel răbdătorii Apostoli, și obișnuiți cu astfel de cereri”³.

¹ **Ibidem**, p. 383.

² **Ibidem**, pp. 383-384.

³ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit.**, p. 310.

Dacă pentru această femeie a fost o șansă unică de a-L întâlni pe Domnul Hristos, noi, în calitate de creștini, Îl întâlnim și apelăm la El de câte ori vrem noi, chiar El bate smerit la ușa sufletului nostru, după cum scrie în Apocalipsa: „*Iată, Eu stau la ușă și bat; de-Mi va auzi cineva glasul și va deschide ușa, voi intra la el și voi cina cu el și el cu Mine*” (Apocalipsa 3,20).

Sfântul Evanghelist Matei scrie în continuare: „*Iisus însă nu i-a răspuns niciun cuvânt. Și apropiindu-se, ucenicii Lui Îl rugau, zicând: «Slobozește-o, că strigă în urma noastră». Iar El, răspunzând, a zis: «Nu sunt trimis decât la oile cele pierdute ale casei lui Israel»*”.

„Domnul Hristos nu obișnuia să nu răspundă la întrebările și la cererile oamenilor. I-a răspuns până și Satanei, ispititorului din pustie. A tăcut numai la întrebările judecătorilor Săi nedrepti. Atunci de ce n-a luat-o în seamă pe această biată femeie? Pentru ca ea să dea și mai mult glas credinței sale și toți cei de față să vadă și să înțeleagă”¹.

„Înțelepciunea lui Iisus și atitudinea Sa misionară se arată în faptul că, pe de o parte, El trece hotarele Palestinei și ajunge în patria femeii păgâne, iar, pe de altă parte, refuză să-i răspundă acesteia la prima ei cerere de a-i vindeca fiica bolnavă, chinuită de diavol. Sfântul Ioan Gură de Aur spune că atât tăcerea lui Iisus, cât și întârzierea Sa în a da un răspuns favorabil acestei femei de alt neam și de altă religie decât evreii ascund intenția Lui de a evidenția mai bine credința mare pe care o avea ea. Dacă El nu lăsa femeia să stăruie îndelung în cererea ei, ucenicii Săi nu ar fi putut vedea atât de clar trei mari calități sau virtuți ale acestei femei cananeence, și anume: credința puternică, smerenia adâncă și rugăciunea stăruitoare”². „Contextul ne permite să presupunem

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 486.

² Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 222.

că Domnul Hristos «joacă» rolul indiferentului tocmai pentru a le oferi Sfinților Apostoli o lecție”¹.

„Intervenția Sfinților Apostoli pentru femeia cananeeancă, precum și stăruința rugăciunii acesteia pentru fiica ei ne duc cu mintea la rolul mijlocitor al sfinților și al Bisericii care, în fiecare Sfântă Liturghie, îi pomenește pe cei aflați în suferință și pe cei pentru care nu are cine să se mai roage”².

„Ucenicii însă intervin în zadar pentru cananeeancă. Ei se roagă, dar Mântuitorul nu-i ascultă, deși altădată grăise cu gura Lui: «*Pe cel care vine la Mine nu-l voi scoate afară*» (Ioan 6,37). Intervenția bătrânilor lui Israel în sprijinul sutașului roman a fost luată în considerare (Luca 7,3-5), dar a ucenicilor pentru cananeeancă nu”³.

„Intervenția ucenicilor în favoarea femeii, acest «*slobozește-o*» cu care ei Îi spun Domnului Hristos ce să facă, are și un clar sens limitativ, adică: «Fă-i ceea ce cere, vindec-o pe fiica ei de demon, ca să ne lase în pace!». Nu este aici nici iubire pentru acea femeie cananeeancă, nici compasiune pentru marea ei suferință, ci numai dorința de a se scăpa de ea și de strigătele ei. Cam cum ne comportăm și noi, de multe ori, în fața stăruinței cerșetorilor care ne asaltează cu necazurile și cu cererile lor de ajutor”⁴.

„Afirmația Domnului Hristos: «*Nu sunt trimis decât la oile cele pierdute ale casei lui Israel*» ne aduce aminte și de alte cuvinte spuse de El în altă împrejurare, când, trimițându-i la propovăduire pe ucenici, le-a zis: «*În calea păgânilor să nu mergeți și în cetate de samarineni să nu intrați; ci mai degrabă mergeți la oile cele pierdute ale casei lui Israel*» (Matei 10,5-6)”⁵.

¹ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 134.

² Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 168.

³ N. Steinhardt, *Op. cit.*, pp. 45-46.

⁴ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 213.

⁵ Arhim. Teofil Părăian, *Credința...*, p. 217.

Cu toate acestea, „afirmația Mântuitorului intră în contradicție cu ceea ce spusese El altă dată: *«Mai am și alte oi, care nu sunt din staulul acesta. Și pe acelea trebuie să le aduc; ele vor asculta de glasul Meu și va fi o turmă și un păstor»* (Ioan 10,16), constituind ceea ce, în limbaj juridic, se numește declinare de competență și, totodată, singurul caz din tot cuprinsul Sfintelor Evanghelii în care Mântuitorul Se arată procedurist”¹.

„Cuvintele Domnului Hristos constituie de fapt o sentință care concentra în ea mesajul exclusivist al mentalității iudaice și pretenția de superioritate a credinței mozaice”².

„Prin afirmația Sa, Iisus a vrut să scoată în evidență această mentalitate, s-o accentueze. A enunțat-o pentru nevoile logicii discuției. Îi era necesară ca mijloc de contrast cu învățătura Sa. Căci, cum El nu făcea nimic întâmplător, nu întâmplător s-a dus să se întâlnească chiar cu această femeie, în părțile Tirului și ale Sidonului, unde știa că locuiesc cananeenii. Fără îndoială, s-a dus pentru că voia să-și illustreze, printr-o confruntare directă cu cineva din alt neam decât evreii, învățătura Sa care pătrundea destul de greu în mintea și în inima poporului, învățătură socotită mereu o dizidență iudaică”³.

„Și atunci de ce a rostit aceste cuvinte grave? Tocmai pentru că voia să le scoată din capetele oamenilor, să facă să le sune în urechi absurditatea lor, și pentru că voia să dea o lecție și ucenicilor Săi, care trebuiau să fie cei dintâi care să-L înțeleagă. A se fi ocupat de cineva de neam străin, a fi fost în contact cu cineva de neam străin, a fi vorbit cu cineva de neam străin, după Legea iudaică veche, era un mare păcat. Mântuitorul s-a dus totuși în părțile Tirului și ale Sidonului. Prin însuși faptul că s-a dus a arătat că vrea să deschidă o nouă perspectivă, că are ceva

¹ N. Steinhardt, *Op. cit.*, p. 46.

² Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 164.

³ Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 308.

de spus și pentru cei de acolo. Nu i-a ocolit, precum se făcea de obicei”¹.

„Întâlnindu-se cu acea femeie de față cu iudeii care Îl însoțeau, mai întâi i-a repetat cananeencei Legea, adică învățătura iudaică, fiindcă pe iudei trebuia să-i câștige și să-i facă, pedagogic, să creadă pentru moment că era chemat doar pentru ei, pentru oile pierdute ale casei lui Israel, adică pentru păcătoșii și nevoiașii lui Israel. Și anume după ce i-a convins că este de-al lor, numai după aceea, ca de nevoie, convins de logica smerită peste măsură a femeii, a trecut peste Lege și a făcut o minune cu ea”².

„Iar femeia, venind, I s-a închinat, zicând: «Doamne, ajută-mă!». El însă, răspunzând, i-a zis: «Nu este bine să iei pâinea copiilor și s-o arunci câinilor». Dar ea a zis: «Da, Doamne, dar și câinii mănâncă din fărâmiturile care cad de la masa stăpânilor lor»”.

„Auzind cuvintele Mântuitorului: *«Nu sunt trimis decât la oile cele pierdute ale casei lui Israel»* biata mamă îndurerată nu a deznădăjduit de mila Lui”³, „ea era încredințată că nimeni pe lume nu putea s-o ajute în afară de Domnul Hristos. Fără îndoială că trecuse în zadar pe la toți doctorii și vrăjitorii din păgânitatea aceea. Fiica îi era tot posedată de diavol. Acum însă era aici Vindecătorul tuturor chinurilor, tuturor bolilor. Ea auzise de El și crezuse mai înainte să-L vadă. Iar acum, când Îl vedea, creștea în ea credința în puterea Lui vindecătoare. Acesta putea săvârși ceea ce nimeni nu putea să facă; putea să facă orice voia. Cananeeanca credea acest lucru și toată strădania ei era să-I câștige lui Iisus lucrarea pe care nimeni altul în întreaga lume n-o putea săvârși”⁴.

¹ **Ibidem**, p. 309.

² **Ibidem**.

³ **Arhimandrit Cleopa Ilie**, *Op. cit.*, p. 177.

⁴ **Sfântul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, pp. 486-487.

„Prin credință, ea, păgâna, străina, vine cu deplină încredere la Mântuitorul și nicio clipă - în toată vremea crescândelor greutatea ale examenului la care a fost supusă - nu se îndoiește, nu se supără, nu cedează ispitei de a renunța, nu manifestă o cât de mică slăbiciune”¹.

„Constatăm aici un progres spiritual. Din momentul în care femeia cananeeancă a venit la Iisus în sufletul ei s-a produs o schimbare. Prin tăcerea Mântuitorului, ea trăia durerea nu ca pe un apăsător dezolant al părăsirii ei, ci prin credința ei a fost înălțată din treaptă în treaptă. Aici s-a produs o conștientizare a credinței sale, care îi dădea certitudinea împlinirii dorinței ei”².

„Deci, văzând că Domnul Hristos nu-i răspunde și că nici la rugămintea însoțitorilor Săi nu o bagă în seamă”³, „femeia s-a apropiat mai mult de Mântuitorul și „a căzut la picioarele Lui” (Marcu 7,25), ceea ce înseamnă că L-a recunoscut ca fiind Cineva mare”⁴. „Ea I s-a închinat cu toată credința pe care numai o mamă o poate avea pentru copilul ei”⁵ și „I-a zis: «Doamne, ajută-mă!». Adică: «Doamne, nu mă lăsa, că singura mea nădejde numai spre mila și puterea Ta fără de margini mi-am pus-o și cred că vei face milă și cu mine, cea străină și nevrednică de îndurarea Ta, căci numai Tu știi cu adevărat durerile inimii mele!»”⁶.

„«Doamne, ajută-mă!» este o expresie scurtă, dar înseamnă că femeia socotea că dacă Iisus o ajută pe fiica ei, o ajută și pe ea”⁷.

„După ce Iisus vede că femeia cananeeancă I se închină și apelează din nou la ajutorul Lui, El dorește să le arate celor

¹ N. Steinhardt, *Op. cit.*, p. 47.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Op. cit.*, p. 187.

³ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 487.

⁴ Arhim. Teofil Părăian, *Credința...*, p. 217.

⁵ Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Op. cit.*, p. 186.

⁶ Arhimandrit Cleopa Ilie, *Op. cit.*, p. 177.

⁷ Arhim. Teofil Părăian, *Credința...*, p. 217.

din jur și smerenia ei, zicând către femeie: «*Nu este bine să iei pâinea copiilor și s-o arunci câinilor*». Prin aceasta Mântuitorul exprimă, de fapt, mentalitatea oricărui evreu din timpul Său, adică pretenția iudeilor de a fi superiori tuturor celorlalte popoare. În acest sens, se pare că mulți dintre evreii din timpul Domnului Hristos considerau popoarele păgâne din jur ca fiind un fel de «câini», adică mai mult animale domestice decât ființe umane. La prima vedere, Iisus dă impresia că intră în logica evreilor, nu însă pentru a o disprețui pe femeia cananeeancă, ci pentru ca toți să poată vedea smerenia și răbdarea ei. De fapt, Domnul Hristos vrea să pună în contrast pretenția de superioritate a iudeilor cu tăria credinței și multa smerenie pe care le are o femeie de neam păgân”¹.

„Atât de singular, distonant și uimitor este acest episod în activitatea publică a Mântuitorului, atât de ciudată scena (în total contrast cu spiritul evanghelic), încât nu le putem înțelege și interpreta decât ca reprezentând etapele unui examen, a unei probe, a unei încercări. Nu Domnul milei, Care n-a venit să judece lumea ci să o mântuiască (Ioan 12,47), îi vorbește cananeencei, ci Săvârșitorul unei experiențe de punere la încercare a unei credințe și a unui caracter”².

„Făcând această remarcă, Domnul Hristos vrea să le arate ucenicilor unde poate conduce înțelegerea unilaterală a preceptelor Legii și trăirea egoistă a darului lui Dumnezeu. Atitudinea Mântuitorului de până la acest moment și cuvintele rostite arată, de fapt, mentalitatea specifică fiilor lui Israel, pretenția de superioritate față de celelalte popoare și modul în care erau evaluați închinătorii la idoli. Cuvintele adresate femeii de către Mântuitorul sunt dure, ele arătând faptul că cei care nu se închinau adevăratului Dumnezeu erau considerați de către

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 223.

² N. Steinhardt, *Op. cit.*, p. 47.

evrei ca făcând parte din rândul animalelor, al necuvântătoarelor. Acesta este motivul pentru care Domnul Hristos, prin atitudine și cuvinte, urmând logica preceptelor iudaice, arată o oarecare detașare față de problemele femeii de neam străin care cerea ajutorul unui evreu. De altfel, până în acest punct al Evangheliei se poate remarca un permanent dialog între mentalitatea iudaică și credința și dorința popoarelor străine de a-L cunoaște pe Dumnezeu, între permanenta atenție a Mântuitorului față de cei de alt neam și necesitatea integrării lor, lucru pe care Sfinții Apostoli îl observă și pe care îl vor pune în practică după Pogorârea Sfântului Duh. Motivația prezenței lui Hristos în ținutul Tirului și al Sidonului este așadar dorința de a le arăta Sfinților Apostoli un exemplu de credință profundă mărturisită de un păgân, universalitatea mesajului Evangheliei și necesitatea recuperării celor înstrăinați de Dumnezeu”¹.

„Evreii îi numeau pe cananeeni câini din răutate, însă lucrul era în mare parte adevărat. Păgânii din Tir și Sidon, la fel cu cei din Egipt și de prin alte părți, Îl trecuseră cu vederea pe Dumnezeul cel viu, punându-se în slujba demonilor, care erau mai răi decât câinii. Aici Domnul Hristos nu o mustră pe femeie, ci neamul ei întreg, și cu acesta toate popoarele păgâne care se închinau diavolilor sub forma idolilor, cu felurite vrăjitorii și jertfe necurate”².

„Pentru a înțelege corect expresia Domnului Hristos, trebuie să știm că în timpul Lui cananeenii erau atât de des-considerați de evrei, încât se numărau printre puținii păgâni neacceptați ca prozeliți”³.

¹ **Arhiepiscop Ioachim Giosanu**, *Op. cit.*, pp. 164-165.

² **Sfântul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, p. 487.

³ **Radu Dorin Micu**, *Op. cit.*, p. 134.

Totuși, Mântuitorul nu-i compară pe păgâni cu câinii maidanezi, de pe stradă, ci cu cei de casă, aparținând unei familii, care aveau partea lor de mâncare, dar nu a copiilor.

„Întrucât era o femeie smerită și mult-răbdătoare, cananeeanca a găsit un răspuns înțelept pentru a dobândi vindecarea fiicei sale. De aceea a zis: «Da, Doamne»”¹, „recunoscând a fi la fel de nevrednică de mila Domnului Hristos asemenea unui biet animal, socotit de popoarele orientale ca spurcat”². „Dar nu cedează. Iar replica pe care o dă este una memorabilă, antologică: prinzând rapid cuvântul jignitor îl mânuiește cu multă iscusință, întorcându-l în favoarea sa: «*dar și câinii* (de fapt, în originalul grecesc, căței - κυνάρια [chineriis]) *mănâncă din fărâmiturile care cad de la masa stăpânilor lor*»”³.

„Pentru evrei, toți cei care nu erau iudei și nu erau mozaici erau socotiți câini, neoameni. Trebuie să înțelegem că Mântuitorul n-a făcut altceva decât să întrebuințeze o metaforă care era în uz pe vremea aceea, și pe înțelesul tuturor. Cananeeanca știa acest lucru, de aceea nici nu s-a scandalizat. Ba chiar a părut să accepte insulta, căci a răspuns din situația de neom: «*Da, Doamne, dar și câinii mănâncă din fărâmiturile care cad de la masa stăpânilor lor*». Domnul Hristos n-a intenționat s-o insulte. Dar de ce oare s-a folosit și El de aceeași mentalitate ca și a evreilor habotnici?”⁴.

„E în afară de orice îndoială că, înainte de toate, Iisus a vrut să aducă discuția la aceea ca femeia să ceară în mod explicit vindecarea. Să creadă în posibilitatea ei. Să creadă în El. Ceea ce ea va și face, mărturisindu-și credința în Dumnezeu și în puterea Domnului Hristos. Mai putea fi ea considerată câine? Câți în

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evangelhia...*, p. 223.

² N. Steinhardt, *Op. cit.*, p. 48.

³ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 133.

⁴ Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 308.

Israel aveau credința ei? Și-atunci cum stăm cu discriminarea și cu pretenția numai a unora de popor ales? Iisus a pus-o pe ea însăși să schimbe datele problemei și să-i dea ocazia să-și spună punctul Său de vedere, care urma să fie normativ pentru toate cazurile asemănătoare, și pentru totdeauna”¹.

„Așa se explică de ce a provocat-o prin cuvintele care la început ne-au surprins. A făcut-o să-și mărturisească credința, în ciuda faptului că era cananeeancă, și nu era evreică. Între credința unora și a altora nu era nicio deosebire. Prin urmare, cuvintele lui Iisus nu trebuie luate ca fiind părerea Lui despre cananeeni, ci ca repetate tocmai pentru a le demonstra absurditatea”².

„Din momentul acesta cuvintele de dinainte nu mai contează. Au fost metodice. Cuvintele de plumb aruncate pe inima ei de durere s-au topit și s-au îndulcit, transformându-se în mângâiere”³.

„Cuvintele femeii: *«și câinii mănâncă din fărâmiturile care cad de la masa stăpânilor lor»* sunt punctul culminant al unui dialog ce arată permanenta discrepanță între pretenția de superioritate a evreilor căzuți în formalismul Legii, care nu puteau recunoaște în Domnul Hristos pe Mesia cel prezis de profeți, și mărturisirile de credință ale păgânilor care vedeau în Iisus pe Fiul lui Dumnezeu întrupat. De altfel, aceasta nu este singura mărturisire de credință venită din partea unui păgân, și sutașul din Capernaum, precum și femeia samarineancă L-au uimit pe Mântuitorul cu credința lor, încât Acesta a exclamat: *«la nimeni în Israel n-am găsit atâta credință»* (Matei 8,10)”⁴.

¹ Ibidem, p. 309.

² Ibidem.

³ Ibidem, p. 310.

⁴ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 166.

„Aceasta nu este prima dată când Domnul Hristos intră în contact cu cei de alt neam, pentru ca să le arate că Dumnezeu este al tuturor oamenilor, nu numai al unui singur popor”¹.

„Ascultând cuvintele aspre ale Mântuitorului, femeia cananeeancă nu s-a simțit jignită, nu s-a tulburat, ci a acceptat ceea ce a afirmat Hristos, adică superioritatea credinței evreilor și nedesăvârșita credință a neamului ei, spunând: «Da, Doamne». Prin aceste cuvinte, femeia a arătat că, alături de credință, răbdare și smerenie, avea și înțelepciune. Ea se recunoaște inferioară evreilor care aveau Legea descoperită de Dumnezeu și care, pe drept, se puteau numi fii ai lui Dumnezeu, chemați să cineze în împărăția cerurilor, la masă cu patriarhii Vechiului Testament, gustând din pâinea nemuririi, însă dorea să fie părtașă și ea la această cină, fie și în postura celui care se mulțumea cu ceea ce prisosea mesenilor: *«și câinii mănâncă din fărâmiturile care cad de la masa stăpânilor lor»*. Ea era conștientă de valoarea Dumnezeului lui Israel, dorea vindecarea fiicei ei și trăirea bucuriei de a fi în comuniune cu Fiul lui David. Fără a fi teolog, cananeeanca afirmă profetic un adevăr de credință pe care Hristos îl va împărtăși ucenicilor la Cina cea de Taină, atunci când a instituit Sfânta Euharistie. Fărâmiturile Cinei celei de Taină vor hrăni toate popoarele lumii, așezându-L pe Hristos în inima umanității întregi, pentru a o elibera de sub stăpânirea patimilor și a o uni cu Dumnezeu. La această cină, femeia cananeeancă devenea părtașă încă de pe acum, împărtășindu-se în mod plener din fărâmiturile cuvântului lui Dumnezeu, care i-au vindecat sufletul și propria fiică”².

Pericopa evanghelică se încheie prin cuvintele: „*Atunci, răspunzând, Iisus i-a zis: «O, femeie, mare este credința ta; fie ție după cum voiești»*. Și s-a tămăduit fiica ei în ceasul acela”.

¹ Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 310.

² Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, pp. 165-166.

„Până în momentul acesta Mântuitorul nu a vorbit cu femeia. Abia sentința cu câinii i-a adresat-o direct ei, când a găsit cel mai jignitor cuvânt prin care putea încă o dată s-o pună la încercare. Dar femeia a găsit și la aceasta un răspuns smerit, umilit. Ce conta mândria ei, pe lângă faptul de a obține vindecarea fiicei ei? Și abia atunci Iisus, convins de credința ei, i-a spus cu blândețe și cu respect: *«O, femeie, mare este credința ta; fie ție după cum voiești»*”¹.

„Nu întâmplător i-a spus: *«Mare este credința ta»*. I-a zis aceasta tocmai pentru că a vrut s-o facă să înțeleagă că îi încercase credința de patru ori și, de ce să nu ne gândim că, prin aprecierea credinței ei, într-un fel a vrut să-și retragă și să șteargă cuvintele pe care i le adresase înainte”².

Credința femeii era mare, chiar și în comparație cu celelalte virtuți ale ei. Ea a fost smerită, a avut răbdare, a fost perseverentă, a avut grijă de fiica ei, cu toate acestea, Domnul Hristos nu a complimentat niciuna dintre acele calități, ci doar credința femeii.

„De aceea cananeeanca a și trecut examenul cu bine. Dintre toți cărora Iisus le-a făcut o minune pentru că L-au rugat și au crezut în El, doar femeia cananeeancă s-a ales cu apelativul *«O, femeie!»*. Vocativul acesta exclamativ este absolut unic în Sfintele Evanghelii. Tot unic este și adjectivul «mare» din sintagma *«mare este credința ta»*. Nimănui altcuiva Domnul Hristos nu i-a adresat aceste cuvinte. Și tot nimeni nu s-a învrednicit de cinstitoarea, aleasa, suprema învoire: *«fie ție după cum voiești»*, nu ca celorlalți: *«fie ție după credința ta»*, ci *«după cum voiești»*. Este o nuanță care nu ne poate scăpa. Rezultatul, firește, este același în toate cazurile”³.

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., pp. 310-311.**

² **Ibidem, p. 311.**

³ **N. Steinhardt, Op. cit., p. 49.**

„Femeii cananeence i-a fost acordat har peste har. Se vede limpede că Examinatorul, după ce a pus-o la probe, dorește acum să o copleșească: și o cinstește cum știe El, din belșug și din prea plin, boierește, împărătește”¹.

„Cananeeanca este răsplătită în conformitate și proporțional cu greutatea examenului la care a fost supusă și potrivit calității răspunsurilor date. Domnul Hristos pare a fi vrut să-i spună: Așa te-am vrut! Iar neobișnuita asprime a Mântuitorului așa, numai așa desigur se explică: prin hotărârea de a hărăzi pe cananeeancă unui examen de grad înalt”².

„La rugăciunile femeii cananeence pline de iubire pentru fiica ei a răspuns iubirea Fiului lui Dumnezeu întrupat, care i-a vindecat fata chiar în ceasul acela, fără a-i cerceta credința și a-i vedea chipul, arătându-ne valoarea credinței curate și importanța rugăciunii unora pentru alții”³.

„Așadar, stăruința în rugăciune întotdeauna Îl înduplecă pe Dumnezeu să răspundă cererilor noastre”⁴.

„O temă importantă pe care o desprindem din pasajul evanghelic de astăzi este mijlocirea, verigă esențială, indispensabilă a lanțului uman. Femeia cananeeancă a mijlocit pentru fiica ei; ucenicii au mijlocit pentru femeie, iar Iisus, care este Mijlocitorul tuturor înaintea lui Dumnezeu Tatăl (Galateni 3,20) a încheiat, prin consimțământul Său, acest lanț al milostivirii”⁵.

„În acel moment, Iisus a ajuns la scopul urmărit de El, și anume le-a arătat ucenicilor Săi că unii păgâni sau străini ca neam vor crede în numele Lui mai ușor decât mulți dintre evrei”⁶.

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem.**

³ **Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 168.**

⁴ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 311.**

⁵ **Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 134.**

⁶ **Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 224.**

„Ucenicii au înțeles că Domnul Hristos i-a dus acolo pentru a le arăta că El a venit nu numai pentru evrei, ci și pentru păgâni, universalizând, astfel, mesajul Său. Ba, mai mult, le-a mai arătat și că, în rândul lor, a găsit chiar mai multă credință, mai multă smerenie, mai multă încredere, mai mult devotament, decât în tot Israelul”¹.

În Sfânta Scriptură nu este menționat faptul că Mântuitorul ar fi făcut altceva în timpul acestei vizite în Tir și Sidon, ceea ce ne duce la concluzia că singura Sa menire a fost aceea de a o întâri în credință pe femeia cananeeancă și de a o vindeca pe fiica ei.

„Ulterior, pe locul unde se presupune că s-a petrecut întâlnirea dintre Domnul Hristos și această femeie s-a ridicat o capelă”².

„Să reținem, așadar, din pericopa evanghelică citită astăzi la Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie că mântuirea nu îi este refuzată niciunui om, indiferent de neamul din care face parte, câtă vreme îl caută cu credință pe adevăratul Dumnezeu, cel *«Care voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină»* (I Timotei 2,4) sau câtă vreme ne rugăm unii pentru alții, cu credință, nădejde și dragoste”³.

De asemenea, „să învățăm de la femeia cananeeancă să avem credință mare, să avem stăruință în rugăciune, să nu ne clintim din stăruința noastră, să învățăm să fim supuși față de Mântuitorul, să ne smerim, să ne cunoaștem starea și să rămânem statornici față de Domnul Hristos în credință și în stăruința noastră, orice s-ar întâmpla, orice ni s-ar spune”⁴.

Amin

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 192.

² Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 132.

³ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, pp.168-169.

⁴ Arhim. Teofil Părăian, *Credința...*, p. 219.

Duminica a 17-a după Rusalii¹
(altă cuvântare)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

La Sfânta Liturghie care a fost săvârșită astăzi s-a citit o pericopă evanghelică în care o femeie cananeeancă, deci păgână, apelează la Domnul Hristos, spunându-i: „*Miluieste-mă, Doamne, Fiul lui David! Fiica mea este rău chinuită de demon*” (Matei 15,22). La rugămintea femeii, dar și a Sfinților Apostoli, care au intervenit pentru ea, Mântuitorul i-a spus: „*O, femeie, mare este credința ta; fie ție precum voiești! Și s-a tămăduit fiica ei în ceasul acela. Iar ea, ducându-se acasă, a găsit-o pe copilă culcată pe pat; iar demonul, ieșit*” (Matei 15,28 și Marcu 7,30).

Pentru că în paginile Sfintei Scripturi citim mereu despre diavoli și despre influența lor nefastă în lume, în cele ce urmează voi vorbi despre una dintre lucrările Satanei din zilele noastre.

Întrucât dracii sunt ființe spirituale, lipsite de trup, ei nu pot influența în mod direct lumea materială, de aceea îi folosesc în acest sens pe oamenii care li se supun. Deci tot răul din lume vine de la vrăjmașul și de la oamenii care s-au lepădat de Dumnezeu și au intrat în slujba diavolului.

Pentru că „*Dumnezeu voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină*” (I Timotei 2, 4), El trimite sau îngăduie anumite încercări asupra oamenilor păcătoși, cu scopul de a-i îndepărta de la calea păcatului. În acest sens părintele Arsenie Boca a scris: Nouă, toate necazurile ne vin

¹ Cuvânt de învățătură rostit în ziua de 14 februarie 2021 în biserica „Adormirea Maicii Domnului” din Zalău.

de la păcate, nu de la Dumnezeu. El numai le îngăduie și spală cu ele vinovățiile noastre. Oamenii însă tare greu pricep că îndreptarea prin necazuri dovedește nu părăsirea lui Dumnezeu, ci milostivirea Lui. Ba chiar prin aceea știm că Dumnezeu are grijă de noi, dacă vom avea necazuri, „*căci necazul nostru de acum, ușor și trecător, ne aduce nouă, mai presus de orice măsură, slavă veșnică covârșitoare*” (II Corinteni 4,17).

Că bolile și suferința sunt o consecință a păcatelor noastre o vedem din cuvintele Domnului Hristos adresate celui ce fusese paralizat timp de 38 de ani și spera să ia vindecare la scăldătoarea Viteзда, „*care avea cinci pridvoare, în care zăcea mulțime de bolnavi: orbi, șchiopi, uscați, așteptând mișcarea apei. Căci un înger al Domnului se pogora din când în când în scăldătoare și tulbura apa; și cel ce intra întâi după tulburarea apei se făcea sănătos de orice boală era ținut*” (Ioan 5,2-4). După ce l-a vindecat pe acest om, Mântuitorul i-a spus: „*Iată că te-ai făcut sănătos; de acum să nu mai păcătuiești, ca să nu-ți fie ceva mai rău*” (Ioan 5,14), deci este clar că acel om fusese bolnav datorită păcatelor lui și așa se întâmplă cu fiecare dintre noi.

Dacă noi nu ascultăm de Dumnezeu și ne supunem voii Satanei, cădem sub puterea lui. Însă aici trebuie să fim conștienți de două aspecte: diavolul nu ne poate ispiti fără îngăduința lui Dumnezeu și nu ne poate ispiti peste puterile noastre, fiindcă dacă ar fi așa, ne-am putea justifica foarte ușor în fața lui Dumnezeu că nu am fost capabili să biruim ispita fiindcă a fost mai presus de puterile noastre. Pornind de la cuvintele Sfântului Apostol Petru: „*Fiți treji, privegheați. Potrivnicul vostru, diavolul, umblă răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită*” (I Petru 5,8), voi spune că așa cum un om nu poate lupta cu mâinile goale cu un leu sau cu o altă fiară sălbatică, nu poate lupta singur nici cu diavolul, care are puterea unui înger, dar prin propria lui voință și-a pervertit lucrarea, devenind demon.

Vă voi da un exemplu în acest sens: Într-o vreme, Sfântul Antonie cel Mare s-a retras într-un cavou, foarte izolat, unde nu primea decât arareori vizita unui cunoscut, care-i aducea hrana ce consta doar din pâine și apă. Aici, imaginația a pus stăpânire pe călugăr, iar ideile, imaginile, sentimentele și pasiunile din el începură să prindă viață, încât monahul era pregătit să întâmpine pe însăși „căpetenia răutății”, ceea ce s-a și întâmplat, căci diavolul l-a vizitat în chip real, încercând să-l ducă în ispită. S-au încins chiar lupte adevărate între cei doi, de pe urma cărora pustnicul a sângerat. O dată a fost atât de epuizat în urma caznelor pe care i le-a pricinuit cel rău, încât a fost găsit aproape mort și dus în biserica celui mai apropiat sat, unde cunoscuții și rudele au început să-l jelească.

Dar pe la miezul nopții, venindu-și în sine și ridicându-se puțin, când i-a văzut pe toți că dorm și numai pe cunoscutul lui că priveghează, Antonie i-a făcut semn să vină la el și l-a rugat să-l ridice și să-l ducă înapoi la mormânt, fără să-i trezească pe ceilalți din somn. Fiind dus de bărbatul acela acolo și închizând ușa, a rămas iarăși singur înăuntru. Dar neputând să stea în picioare din pricina rănilor, s-a rugat zăcând întins. Și după ce și-a terminat rugăciunea, a început să strige: „Eu, Antonie, sunt aici! Nu fug de bătăile voastre. Căci chiar de-mi veți pricinui mai multe rele, nimic nu mă va despărți de dragostea lui Hristos” (Romani 8,35), apoi a rostit din psalmi: „*De s-ar rânduî în jurul meu tabără, nu se va înfricoșa inima mea*” (Psalmul 26,5). Mirându-se că după rănilor pricinuite a îndrăznit să vină din nou în mormânt, satana a chemat mai mulți diavoli și le-a zis plin de furie: „Pe acesta nu l-am biruit nici cu duhul desfrânării, nici prin bătăi, ci încă s-a umplut și de îndrăzneală împotriva noastră. Să-l atacăm și altfel”. Și, atunci noaptea, au făcut mare tărahoi, încât părea că tot locul se cutremură. Și parcă desfăcând cei patru pereți ai mormântului, diavolii intrau prin ei prefăcuți

în chipuri de lighioane și șerpi. Și tot locul acela s-a umplut de năluciri de lei, urși, leoparzi, tauri, șerpi, aspide, scorpii și lupi. Și fiecare dintre acestea se comporta în felul său: leul răgea, vrând să se năpustească asupra lui; taurul părea că îl împunge cu coarnele; șarpele se târa și nu ajungea la el și lupul se repezea la el, dar era ținut în loc. Hărmălaia tuturor era înspăimântătoare și furia lor cumplită. Antonie, fiind lovit și împins de diavoli, simțea o durere grozavă în trup, dar fără să se tulbure, priveghea și mai mult cu sufletul. Gema de durerea trupului, însă veghea cu mintea. Și bătându-și joc de draci, zicea: „Dacă voi ați fi avut vreo putere, era de ajuns să vină la mine numai unul singur; dar de vreme ce v-a slăbănogit Dumnezeu, voi încercați să mă înfricoșați prin numărul vostru. E un semn al neputinței voastre că ați luat chipuri de animale. Dacă sunteți tari și ați prins putere asupra mea, nu zăboviți, ci năvăliți, iar dacă nu puteți, de ce vă trudiți în zadar? Nouă ne este pecete și zid de apărare credința în Dumnezeu”. Dar aceia, încercând multe, scrâșneau din dinți, însă se făceau mai degrabă pe ei de râs, decât pe călugăr. Dumnezeu însă nu a uitat de pătimirea lui Antonie, ci a venit în ajutorul lui, căci privind acesta în sus, a văzut cum se deschide acoperișul și o rază de lumină coboară spre el. Atunci dracii s-au făcut dintr-o dată nevăzuți, durerea trupului monahului a încetat și mormântul întreg a fost luminat. Simțind ajutorul și răsuflând ușurat, Antonie a întrebat: „Unde ai fost Doamne? Pentru ce nu Te-ai arătat de la început, ca să-mi curmi suferința?”. Și a auzit un glas: „Antonie, eram aici, dar am așteptat să-ți văd lupta. Deci, de vreme ce ai răbdat și nu te-ai lăsat bîrău, de acum îți voi sta pururea în ajutor și numele tău îl voi face cunoscut pretutindeni”. Auzind acestea, călugărul a plecat genunchii la rugăciune și s-a întărit atât de mult, încât simțea că acum are mai multă putere în trup, decât avusese mai înainte.

De la textul Sfintei Scripturi și de la lupta Sfântului Antonie cel Mare cu diavolul voi trece acum la ceea ce se întâmplă în zilele noastre, pentru că cel mai mare necaz al lumii de astăzi este pandemia de coronavirus, care bântuie de mai bine de un an de zile pe suprafața întregului pământ, îmbolnăvind milioane de oameni, dintre care foarte mulți pierd lupta cu acest virus necruțător și trec din această viață în lumea dreptilor.

Oficial și neoficial sunt mai multe opinii legate de modul apariției acestui coronavirus în localitatea Wuhan din China. Dacă gândim duhovnicește și conștientizăm că păcatele din lume se înmulțesc tot mai mult în ultima vreme, prin mijloacele de informare în masă și prin tehnologia modernă acestea sunt prezentate ca un mod normal de viață, cu scopul de a atrage cât mai mulți adepți, iar numeroase țări adoptă legi care încalcă flagrant poruncile lui Dumnezeu, atunci să nu ne mirăm de faptul că vin astfel de încercări asupra omenirii, din moment ce Domnul Hristos a spus: *„Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece. Luați aminte la voi înșivă, să nu vi se îngreueze inimile de îmbuibare și de beție și de grijile vieții, și ziua aceea să vină peste voi fără veste, căci ca o mreață va veni peste toți cei ce locuiesc pe fața întregului pământ. Așadar, privegheați în toată vremea rugându-vă, ca să vă întăriți să scăpați de toate acestea care vor să vină și să stați înaintea Fiului Omului”* (Luca 21,33-36).

Indiferent dacă acest virus a fost produs de natură sau într-un laborator, întrucât este cunoscut faptul că în Wuhan, locul de unde a pornit această pandemie, există un Institut de Virusologie, măsurile luate pentru stoparea acestei boli dovedesc fără echivoc faptul că cineva din umbră le folosește cu un anume scop, bine ținut și voi da mai multe exemple în acest sens.

Omul a fost creat după chipul lui Dumnezeu, care este Treime, deci ființa umană este comunitară sau sociabilă prin

structura ei, însă în perioada pandemiei chiar rudele și prietenii apropiați au fost nevoiți să stea în izolare, unora fiindu-le frică să se mai întâlnească, înstrăinându-se de cei dragi lor.

De la declanșarea pandemiei s-a interzis participarea credincioșilor la sfintele slujbe săvârșite în biserici, ori a fost limitat numărul de participanți, deci credința a fost lovită. Aici sunt nevoit să fac o paranteză, menționând faptul că cea mai persecutată religie din lume este cea creștină, de aceea, începând de anul trecut, ziua de 16 august, în care comemorăm martiriul Sfântului voievod Constantin Brâncoveanu, a fost declarată Ziua națională dedicată conștientizării violențelor îndreptate împotriva creștinilor în întreaga lume.

Prin interzicerea anumitor activități care furnizau locuri de muncă și produceau bani, unele familii au ajuns la sapă de lemn și economiile unor țări au fost ruinate. În cartea sa: „Covid-19: marea resetare”, economistul Klaus Schwab, președintele executiv al Forumului Economic Mondial, a asemănat pandemia de coronavirus cu un război mondial, care afectează toate țările lumii, afirmând că în urma acesteia datoria globală va crește cu 10 trilioane de dolari americani, echivalentul a 10 mii de miliarde de dolari.

Prin școlile închise și orele desfășurate online procesul de învățământ a fost mult slăbit. Prin evenimentele culturale interzise, cultura a fost anemiată. Prin limitarea liberei circulații a fost îngrădită libertatea umană.

În același timp însă, magazinele și jocurile de noroc au fost deschise, unele fiind chiar aglomerate, fără respectarea restricțiilor impuse de autorități, și din câți oameni s-au îmbolnăvit de coronavirus, despre niciunul nu s-a afirmat că s-ar fi infectat acolo. Oare aceasta este realitatea?

Dintre persoanele pe a căror certificat de deces a fost trecută drept cauză a morții covid-19, câte au avut parte de

autopsie, pentru ca familia să fie sigură că nu au încetat din viață din alte motive?

Repet ceea ce am spus mai devreme, indiferent dacă acest coronavirus a apărut în mod natural, ori a fost creat într-un laborator, de unde a scăpat din greșeală sau i s-a dat drumul în lume în mod intenționat, pandemia constituie o modalitate ideală și oferă numeroase pârgii celor care, din umbră, influențați puternic de diavolul, manipulează acum o lume întreagă.

Vreau să vorbesc în continuare despre o altă problemă stringentă, legată tot de covid-19. După cum bine știm cu toții, de ceva vreme a început campania de vaccinare împotriva acestui virus necruțător. Din moment ce numeroși credincioși îi întreabă pe episcopi sau pe preoți dacă este bine să se vaccineze ori nu, le dau următorul răspuns.

În ziua de 18 decembrie 2020, pe Basilica, site-ul oficial al Bisericii Ortodoxe Române, a fost postat un comunicat care vorbea despre campania de vaccinare împotriva covid-19. Acela reprezintă punctul de vedere oficial al Bisericii noastre și este public.

Ce pot să vă spun eu în plus este următorul fapt, dacă înainte de a te vaccina medicul te întreabă: „Dacă te lepezi de Hristos, primești vaccinul. Dacă nu o faci, eu nu te vaccinez”, în această situație îl sfătuiesc pe orice creștin să nu accepte vaccinul, din moment ce Domnul Hristos a afirmat: *„Pe cel ce Mă va mărturisi pe Mine în fața oamenilor, îl voi mărturisi și Eu în fața Tatălui Meu Care este în ceruri; dar de cel ce se va lepăda de Mine în fața oamenilor, de acela Mă voi lepăda și Eu în fața Tatălui Meu Care este în ceruri”* (Matei 10,32-33). Pentru tot ceea ce împlinesc slujitorii Bisericii între credincioși au mandat divin, pentru că Mântuitorul le-a spus Sfinților Apostoli și urmașilor acestora: *„Cel ce vă ascultă pe voi, pe Mine Mă ascultă; și cel ce se leapădă de voi, de Mine se leapădă; iar*

cel ce se leapădă de Mine se leapădă de Cel ce M-a trimis pe Mine” (Luca 10,16).

Cei care doriți iertarea păcatelor, preoții v-o pot oferi în Taina Spovedaniei. Dacă vă simțiți apăsați de un blestem, veniți la biserică și vă citim rugăciuni de dezlegare de blestem, dar dacă doriți informații legate de vaccinul anti covid-19, adresați-vă doctorilor și specialiștilor, nu preoților. Vaccinul este o problemă de sănătate trupească. Dacă un preot îi recomandă unui credincios să nu se vaccineze, iar acesta se îmbolnăvește de coronavirus și poate chiar moare, vina va fi aruncată asupra slujitorului Bisericii.

Dacă un preot îl sfătuiește pe un creștin să se vaccineze și acesta are reacții adverse, sau chiar își pierde viața, responsabilitatea cade pe umerii slujitorului lui Hristos.

Astfel, concluzia este clară, vaccinul anti covid-19 nu este problema Bisericii, nici a politicienilor, ci a specialiștilor în domeniul farmaceutic și medical.

Lumea de astăzi este plină de păcate, de aceea este atât de încercată. Să stăm în ascultare de Dumnezeu, să-I împlinim poruncile și să biruim ispitele vrăjmașului și atunci nu avem a ne teme de nimic, pentru că Domnul Hristos le-a făgăduit celor ce cred în El: *„Iată, v-am dat putere să călcați peste șerpi și peste scorpii și peste toată puterea vrăjmașului, și nimic nu vă va vătăma” (Luca 10,19).*

Cea mai înaltă distincție a Episcopiei noastre este „Crucea Sălăjană”, iar cel dintâi preot care a primit-o a fost părintele Vasile Rus, parohul dumneavoastră, la sfințirea acestei biserici, în ziua de 5 septembrie 2010. De ceva vreme încoace distincțiile eparhiale din Patriarhia Română au fost oarecum uniformizate, în sensul că toate cuprind aceleași elemente decorative, precum stema eparhială și catedrala, motiv pentru care și noi am schimbat modelul „Crucii Sălăjene”, iar cel dintâi preot care

primește această distincție este tot părintele Vasile Rus, pe care îl felicit pentru activitatea îndelungată și rodnică desfășurată în ogorul Domnului.

Întrucât în urmă cu două zile părintele dumneavoastră paroh și-a serbat ziua de naștere, împlinind o vârstă frumoasă, îi urez să aibă parte de zile îndelungate, cu sănătate, slujire plină de har în continuare la altarul Bisericii lui Hristos și multe bucurii alături de cei dragi.

Amin

Duminica a 18-a după Rusalii
(pescuirea minunată)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

„În vremea aceea ședea Iisus lângă lacul Ghenizaretului și a văzut două luntri stând lângă țărm, iar pescarii, coborâți din ele, își spălau mrejele. Și urcându-Se într-una din luntri, care era a lui Simon, l-a rugat s-o depărteze puțin de la uscat. Și șezând în luntre, învăța, din ea, mulțimile. Iar când a încetat să vorbească, i-a zis lui Simon: «Mână la adânc, și lăsați în jos mrejele, ca să pescuiți». Și Simon l-a răspuns: «Stăpâne, toată noaptea ne-am trudit și nu am prins nimic, dar după cuvântul Tău voi arunca mrejele». Și făcând ei aceasta, au prins mulțime mare de pește, că li se rupeau mrejele. Și le-au făcut semn celor care erau în cealaltă luntre să vină să le ajute. Și ei au venit și au umplut amândouă luntrile, încât erau gata să se afunde. Iar Simon Petru, văzând aceasta, a căzut la genunchii lui Iisus, zicând: «Ieși de la mine, Doamne, că sunt om păcătos». Căci spaimă îl cuprinsese pe el și pe toți cei ce erau cu el, de pescuitul peștilor pe care îi prinseseră. Tot așa și pe Iacov și pe Ioan, fiii lui Zevedeu, care erau împreună cu Simon. Și a zis Iisus către Simon: «Nu te teme; de acum înainte vei fi pescar de oameni». Și trăgând ei luntrile la țărm, au lăsat totul și au mers după El» (Luca 5,1-11).

Pasajul evanghelic citit astăzi la Sfânta Liturghie ne înfățișează pescuirea minunată de la începutul activității publice a Mântuitorului.

După ce Domnul Hristos a fost botezat în râul Iordan de Sfântul Ioan Botezătorul, a ajunat timp de patruzeci de zile și

noapți în pustia Carantaniei, fiind apoi ispitit de diavol, pe care l-a biruit, „*S-a întors cu puterea Duhului în Galileea*” (Luca 4,14), unde și-a început activitatea publică.

Sfântul Evanghelist Luca își începe pericopa evanghelică de astăzi cu cuvintele: „*În vremea aceea ședea Iisus lângă lacul Ghenizaretului și a văzut două luntre stând lângă țărm, iar pescarii, coborâți din ele, își spălau mrejele. Și urcându-Se într-una din luntre, care era a lui Simon, l-a rugat s-o depărteze puțin de la uscat. Și șezând în luntre, învăța, din ea, mulțimile*”.

Lacul Ghenizaret este o altă denumire sub care este cunoscută Marea Galileii sau Marea Tiberiadei. În adevăratul sens al cuvântului, acesta este un lac de apă dulce, lung de 21 de kilometri și lat de până la 11 kilometri. Acest lac, împreună cu râul Iordan, au fost întotdeauna principala sursă de apă potabilă în regiune. Întrucât în Țara Sfântă nu sunt prea multe ape curgătoare, nici stătătoare, iar unele zone sunt deșertice, apa este rară, de aceea evreii din vechime adunau apa de ploaie în niște rezervoare mari, iar apoi o utilizau pentru irigații, spălat, sau la diverse alte întrebuințări. Lacul Ghenizaret, pe lângă faptul că le furniza evreilor apă de băut, era și o importantă sursă de hrană pentru ei, aceștia pescuind din el.

În vremea Mântuitorului evreii se ocupau în general cu agricultura, păstoritul și pescuitul. Existau și unele meșteșuguri, dar puține și rudimentare.

Pescuitul este o îndeletnicire veche, dar nu de când este lumea, fiindcă după ce Dumnezeu i-a creat și i-a așezat pe Adam și Eva în grădina Edenului, protopărinții noștri și urmașii lor s-au hrănit doar cu roadele pământului și ale pomilor. Abia în urma potopului, Dumnezeu „*i-a binecuvântat pe Noe și pe fiii săi și le-a zis: «Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și stăpâniți-l! Groază și frică de voi să aibă toate fiarele pământului; toate păsările cerului, tot ce se mișcă pe pământ și toți peștii mării;*

căci toate acestea vi le-am dat pe mâna voastră. Tot ce se mișcă și tot ce trăiește să vă fie spre hrană; așa cum iarba verde, pe toate vi le-am dat»” (Facere 9,1-3).

Astfel, omul se îndeletnicește cu pescuitul din timpul lui Noe.

„În comparație cu alte activități, pescuitul comportă o mare încărcătură simbolică. Iar pe lângă truda firească, el presupune calm, răbdare și stăruință, căci natura (ca și firea umană) este capricioasă, instabilă”¹.

„Pe când Domnul Hristos se găsea lângă Marea Galileii, pescarii din două luntre își spălau mrejele, semn că și-au sfârșit lucrarea, și-au încheiat osteneala și și-au pierdut încrederea de a prinde vreun pește, fiind gata să plece acasă”².

Cu toate că Mântuitorul era la debutul activității Sale publice, deci nu era cunoscut de către locuitorii și trecătorii din zonă, din moment ce nu se găsea în Nazaret, când a început să vorbească, în jurul Lui s-au strâns tot mai mulți oameni. Pentru a putea fi văzut și auzit de către toți cei de față, Domnul Hristos s-a urcat într-una din cele două bărci de pe malul lacului, „care era a lui Simon, cel care avea să fie Sfântul Apostol Petru”³ și l-a rugat să o îndepărteze un pic de la țărm. „*«Și șezând în luntre, învăța, din ea, mulțimile»*”, zice Sfântul Evanghelist Luca. Iisus învață șezând. Așa învățau rabinii. Tot șezând a rostit Mântuitorul învățăturile din Predica de pe Munte (cf. Matei 5,1). Astfel, El Se comportă și este recunoscut de cei ce-L urmează ca «Învățător»⁴.

„Câtă vreme Domnul Hristos a predicat mulțimii, Simon a stat și el în barcă. Desigur că și ceilalți pescari, însoțitorii

¹ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 136.

² Arhim. Teofil Părăian, *Credința...*, p. 223.

³ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 494.

⁴ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 219.

lui Simon, și-au oprit lucrul, ascultând învățătura minunată a Mântuitorului”¹.

„Prezența Domnului Hristos în corabie în postura de Învățător a devenit icoana profetică a Bisericii luptătoare, aflate în permanentă luptă cu valurile tumultuoase ale lumii mereu ostile lucrării mântuitoare, dar permanent ocrotite de Hristos, Cărmaciul celor ce sunt pe mare departe”².

„Iar când Iisus a încetat să vorbească, i-a zis lui Simon: «Mână la adânc, și lăsați în jos mrejele, ca să pescuiți». Și Simon I-a răspuns: «Stăpâne, toată noaptea ne-am trudit și nu am prins nimic, dar după cuvântul Tău voi arunca mrejele»”.

Când Mântuitorul a terminat ceea ce a avut de spus, a vrut să-l răsplătească pe Simon, care I-a pus fără rezerve barca la dispoziție. Simon nu putea să-i ofere ceva Domnului Hristos, fără ca Acesta să-i dea și mai mult înapoi.

De aceea, „după ce a învățat mulțimile și le-a hrănit cu lumina Sfintei Evanghelii, Iisus i-a poruncit lui Simon să mâne luntrea înspre larg, unde apa era adâncă, iar apoi le-a poruncit celor din barcă să arunce mrejele în apă pentru a pescui”³.

„Se pare că pescuitul cel mai rodnic era noaptea, în apă adâncă. Ziua se pescuia numai în ape puțin adânci”⁴.

„Simon era un pescar iscusit și experimentat, care știa cum se prinde peștele noaptea, cu multă răbdare și osteneală. Dacă timp de o noapte întreagă nu a prins nimic, acum, istovit de puteri și trist că nu a avut nicio izbândă, Simon pescarul nu avea multă speranță că va putea pescui vreun pește. Totuși, Evanghelia nu ne spune că Simon s-ar fi îndoit, dar nici că ar fi fost entuziast, ci doar că a ascultat de Iisus, din smerenie și din respect, împlinind

¹ Ibidem.

² Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 172.

³ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 230.

⁴ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 198.

porunca dată de El. Semnul smereniei lui Simon este ascultarea sa de Iisus, fără să pună vreo întrebare, fără să ceară vreo explicație și fără să înțeleagă pentru moment ce va urma”¹.

„Fascinat de învățătura Domnului Hristos și împotriva oricărei logici pescărești, Simon ascultă de cuvântul Lui, spunându-I: *«Stăpâne, toată noaptea ne-am trudit și nu am prins nimic, dar după cuvântul Tău voi arunca mrejele»*”².

Cuvântul întrebuițat în originalul grecesc pentru „stăpân” este cel de „ἐπιστάτα” (epistata), fiind folosit doar în Evanghelia după Luca. Termenul are sensul de „căpetenie”, „conducător” sau „comandant”. Folosind această denumire, Simon a arătat că este dispus să primească porunci de la Mântuitorul. „Ceea ce era important acum nu erau cunoștințele pescărești, ci ascultarea”³. „Dumnezeu răsplătește mai mult ascultarea decât truda. Simon a arătat ascultare, împlinind îndată cuvântul lui Hristos, cu toate că trebuie să fi fost nedormit, ostenit și necăjit după o noapte de muncă zadarnică”⁴.

„Ce frumos este acest cuvânt al ascultării! El ne arată că inima viitorului Apostol era pregătită pentru chemarea care-i va fi adresată și căreia îi va răspunde pe loc”⁵.

„Și făcând ei aceasta, au prins mulțime mare de pește, că li se rupeau mrejele. Și le-au făcut semn celor care erau în cealaltă luntre să vină să le ajute. Și ei au venit și au umplut amândouă luntrile, încât erau gata să se afunde”.

„Ascultarea lui Simon a fost răsplătită din plin prin lucrarea Domnului Hristos și prin ascultarea peștilor. Cel care a făcut peștii le-a și poruncit să se adune acum în mreje, așa cum

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, pp. 230-231.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 198.

³ Ibidem.

⁴ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 495.

⁵ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 219.

a poruncit altădată și vânturilor să înceteze, și mării învolburate să se liniștească”¹.

La această minune peștii muți îl propovăduiesc în mod clar pe Mântuitorul că este Fiul lui Dumnezeu.

„Ascultarea de cuvântul Fiului lui Dumnezeu întrupat și-a arătat îndată roadele. Pescuirea a fost mai bogată ca niciodată. Mrejele înseși nu erau făcute pentru a aduna deodată atâta pește. Un lucru asemănător s-a întâmplat și la a doua pescuire minunată din lacul Tiberiadei, după învierea Domnului Hristos din morți; atunci s-a prins o cantitate de pește atât de mare - o sută cincizeci și trei de pești mari -, încât Evanghelistul vede o nouă minune în însuși faptul că nu s-a rupt mreaja (Ioan 21,11)”².

În timpul activității publice a Mântuitorului „minunile, în general, urmau unor cuvântări. Aproape de fiecare dată, cuvântările trebuiau susținute de câte o minune”³. Așa s-a întâmplat și acum.

„Rezultatul pescuirii a fost impresionant, astfel încât în acel moment, în inima lui Simon s-a petrecut un cutremur, o descoperire. A conștientizat că nu efortul omului sau logica elementară și priceperea, ci intervenția lui Dumnezeu și conlucrarea cu harul pot face imposibilul realizabil”⁴.

„Corabia, înainte de a urca Domnul Hristos în ea, reprezintă lumea fără Dumnezeu, o lume stăpânită de neputință și decepții, de muncă zadarnică, neroditoare, o lume obosită și debusolată, o lume cuprinsă de întunericul nonsensului și al neștiinței. Urcarea Mântuitorului în corabie reprezintă intrarea Lui în istorie în calitate de Logos și centru de putere. Propriu-zis, El era în lucrurile din lume încă de la creație, dar invizibil și nesesizat.

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 495.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 219.

³ Calinic Botoșăneanu, *Duminicile...*, p. 121.

⁴ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 172.

Acum El vine și ca om, în maximă apropiere de oameni și intră în mod văzut în centrul vieții și al preocupărilor lor”¹.

„Mesajul pescuitului de noapte, lipsit de izbândă, este următorul: Fără Iisus toată truda și osteneala vieții nu înseamnă nimic! De fapt, fără Domnul Hristos, viața este o noapte. Pe când ascultarea cuvântului Mântuitorului aduce roadă dincolo de orice logică umană. Pescarii din relatarea Evangheliei au ascultat de cuvântul Lui. Și rezultatul a fost pe măsură”².

„Ca mesaj al pescuitului de zi, neașteptat de bogat, aș dori să accentuez doar un aspect: abundența în viața noastră vine numai după ce ascultăm cuvântul lui Dumnezeu și credem lui. Simon a beneficiat de darul minunii, săvârșită de către Iisus, numai după ce a dat ascultare cuvântului Lui”³, „căci la capătul puterilor omenești începe lucrarea lui Dumnezeu. A doua oară Simon nu a mai pescuit singur, ci împreună cu Hristos, iar rezultatul a fost spectaculos”⁴.

„Aici este cheia legăturii noastre cu Domnul Hristos: să facem și noi ceea ce a făcut Simon. Acesta este începutul uceniciei lui. Dacă Sfântul Apostol Petru, dacă Simon de atunci, nu L-ar fi ascultat pe Mântuitorul, n-ar fi văzut minunea; dar pentru că a ascultat, a fost părtaș la ea. Tot așa și noi: când nu-L ascultăm pe Domnul Hristos, nu-I vedem minunile, iar dacă-L ascultăm, vedem schimbarea vieții noastre spre bine și aceasta dacă ne supunem cu mintea față de învățătura Lui cea sfântă, oricât de nepotrivită ni s-ar părea cu părerea noastră, cu ceea ce am dori noi să se întâmple”⁵.

¹ Pr. Dr. Vasile Citirigă, *Op. cit.*, pp. 125-126.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 198.

³ *Ibidem*, p. 200.

⁴ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 137.

⁵ Arhim. Teofil Părăian, *Credința...*, p. 224.

„Și a făcut Simon, fără să știe că face ceva spre pilda tuturor creștinilor, ceea ce a vrut Domnul Hristos să facă. A aruncat mreaja în mare și a prins mulțime mare de pești, așa de mulți, că era gata să i se rupă mreaja și să i se scufunde barca. Toate acestea pentru că a ascultat de Mântuitorul, iar ceea ce s-a petrecut atunci, se întâmplă oricând cu oamenii care-L ascultă pe Domnul Hristos, care I se supun Lui și care cred și când nu înțeleg de ce Mântuitorul cere anumite lucruri, cum ar fi de pildă să-l ierți pe cel ce-ți greșește și chiar să-l iubești pe vrăjmașul tău”¹.

„Sunt lucruri pe care omul nu le-ar face bucuros, dar dacă ascultă de Domnul Hristos vede puterea cuvântului. Un părinte duhovnicesc a afirmat că mai întâi, cuvintele cele folositoare trebuie să le împlinim ca să le înțelegem, că nu le înțelegem mai înainte de a le împlini, nu înțelegem puterea lor câtă vreme avem mintea care discută cu Dumnezeu, în loc să se supună fără discuție, cu smerenie, înaintea Domnului nostru Iisus Hristos”².

„Dacă cumva, vreunii dintre dumneavoastră, duminica trecută, când ați auzit cuvintele: *«Dacă voiește cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie»* (Marcu 8,34), v-ați întrebat ce înseamnă lepădarea de sine pe care o cere Mântuitorul ca cel dintâi lucru de la cei care vor să-L urmeze, iată, că azi avem cu toții răspunsul la ce este lepădarea de sine. Este renunțarea la părerea noastră, la mintea noastră, la gândirea noastră cea străină de Dumnezeu”³.

„Împlinind porunca Domnului Hristos, pescarii au prins atât de mult pește, încât mrejele erau gata să se rupă. Nu erau făcute

¹ Ibidem.

² Ibidem.

³ Ibidem, p. 225.

pentru o astfel de greutate. Nici luntrile nu erau în mai bună stare, fiind pe punctul de a se scufunda”¹.

„Când pescuitul a fost făcut cu binecuvântarea Mântuitorului, pescarii au prins pește din belșug, încât au avut nevoie și de ajutoare. Astfel, viitorilor Apostoli din prima luntre (Petru și Andrei) le-au venit în ajutor cei de pe cealaltă corabie (Iacov și Ioan), care și ei vor fi chemați la lucrarea apostolatului. Iar prin ei au fost chemați apoi preoții și învățătorii Bisericii, care au preluat și continuat pescuitul inițiat de Sfinții Apostoli cu binecuvântarea Domnului Hristos”².

„Iar Simon Petru, văzând aceasta, a căzut la genunchii lui Iisus, zicând: «Ieși de la mine, Doamne, că sunt om păcătos». Căci spaimă îl cuprinsese pe el și pe toți cei ce erau cu el, de pescuitul peștilor pe care îi prinseseră. Tot așa și pe Iacov și pe Ioan, fiii lui Zevedeu, care erau împreună cu Simon. Și a zis Iisus către Simon: «Nu te teme; de acum înainte vei fi pescar de oameni». Și trăgând ei luntrile la țărm, au lăsat totul și au mers după El”.

„Simon, ca unul care era pescar, a putut aprecia mai bine ca oricine altcineva o asemenea minune. Așa cum un medic poate aprecia mai bine decât oricine vindecarea minunată a cuiva care suferă de o boală pe care medicina o știe de nevindecată. În fața minunii incontestabile, viitorul mare Apostol recunoaște că se află în fața unui fapt dumnezeiesc. Iar pe Iisus, Care a săvârșit această minune, el îl mărturisește că este «Domnul», adică Dumnezeu adevărat. Evanghelistul ține ca în acest verset al mărturisirii să-i dea lui Simon și numele pe care acesta îl va primi de la Domnul și Învățătorul său (Ioan 1,42), zicându-i «Simon Petru». Sfântul Luca a simțit că trebuia să-i dea lui Simon numele întreg de

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 199.

² Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 126.

Apostol. Căci, într-adevăr, gestul și cuvintele sale îl anunță pe marele Apostol al lui Hristos”¹.

„Simon a făcut aici două mărturisiri: prima, că Iisus este Domnul; a doua, că el însuși nu este decât un om păcătos. Iată un exemplu grăitor despre felul cel mai potrivit în care oricare dintre noi se cade să se apropie de Domnul Hristos”².

„Auziți ce I-a spus Simon Mântuitorului? În loc să-I mulțumească pentru un asemenea dar, în loc să-și arate uimirea în fața unei astfel de minuni, el a zis: *«Ieși de la mine»*. Dar gadarenii nu L-au rugat și ei pe Hristos să plece de la ei după ce l-a vindecat pe îndrăcit? Ba da, însă din altă pricină decât Simon. Gadarenii L-au respins pentru că erau lacomi, pentru că le părea rău de porcii pe care demonii îi înecaseră când fuseseră scoși de Domnul Hristos din om. Simon însă spune mai departe: *«că sunt om păcătos»*. Pentru că se simțea nevrednic, de aceea L-a rugat pe Iisus să plece de la el. Simțul păcătoșeniei în fața lui Dumnezeu este o nestemată pentru suflet. Domnul o prețuiește mai mult decât toate imnele de formă întru lauda minunilor Sale; oricâte astfel de imne înalță omul, fără simțământul că este păcătos, nu îi sunt cu nimic de folos. Simțământul păcatului duce la pocăință, pocăința duce la Hristos și Hristos duce la nașterea din nou. Simțământul păcatului este începutul drumului de mântuire”³.

„Mărturisirea lui Simon, din acest episod, poate fi recunoscută ca fiind prima «spovedanie» a unui om în fața lui Iisus”⁴.

„Pasajul evanghelic ne spune că pescarii aceștia care au prins o mare mulțime de pești, în loc să se bucure, s-au înspăimântat. În mod obișnuit, nimeni nu se înspăimântă sau

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 220.

² *Ibidem*.

³ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 496.

⁴ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 199.

se teme după o mare izbândă sau reușită, ci se bucură. De ce oare în loc să se bucure, pescarii au fost cuprinși de spaimă? Deoarece și-au dat seama că pescuirea aceasta atât de rapidă și de bogată nu era ceva obișnuit, ci o minune săvârșită prin puterea lui Dumnezeu, ca urmare a ascultării smerite a lui Simon față de porunca Mântuitorului. Observăm că primele cuvinte ale lui Simon nu au fost cuvinte de mulțumire, cum era firesc, nici cuvinte de bucurie, ci o puternică mărturisire a păcătoșeniei sale în fața lui Dumnezeu Cel Sfânt și făcător de minuni”¹.

„De ce Simon a făcut acest gest cu totul neașteptat? Deoarece el a simțit puterea dumnezeiască a lui Hristos. Cuvintele sale: *«Ieși de la mine, Doamne, că sunt om păcătos»* exprimă fiorul și teama omului credincios când se întâlnește cu lucrarea sfințeniei lui Dumnezeu, Care S-a făcut Om pentru mântuirea oamenilor”².

„Învățăm de aici că după ce omul credincios ascultă Evanghelia lui Hristos și Îi împlinește poruncile se arată și lucrarea sfântă a lui Hristos în viața sa. Numai în stare de ascultare smerită și de împlinire a poruncilor lui Hristos omul poate simți sfințenia lui Dumnezeu, care contrastează cu păcătoșenia lui. Văzând smerenia și teama lui Simon produse de pescuirea minunată, Domnul Hristos îi binevestește acestuia o lucrare nouă în viața lui: *«Nu te teme; de acum înainte vei fi pescar de oameni»*. Astfel, vedem că pescuirea minunată a fost lucrare de pregătire a viitorilor ucenici ai lui Iisus pentru ca ei să înțeleagă că lucrarea lor ulterioară trebuie să se bazeze mai întâi pe puterea harului lui Hristos, nu pe forțele proprii. După această minune, Simon, Andrei, Iacov și Ioan I-au urmat Mântuitorului cu multă

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, pp. 231-232.

² *Ibidem*, p. 232.

convingere și bucurie, fiindcă «*trăgând ei luntrile la țărm, au lăsat totul și au mers după El*»¹.

„Principala învățătură pe care o desprindem din Evanghelia de astăzi este că lucrarea de «pescuire» sau de adunare a oamenilor din marea vieții pământești în corabia mântuirii, adică în Biserică, se realizează mai întâi prin harul lui Dumnezeu. Ceea ce învață viitorul ucenic Simon Petru prin pescuirea minunată în largul mării este un capitol de eclesiologie, adică de teologie referitoare la taina Bisericii lui Hristos și a păstorului în Biserică, și anume: în lucrarea bisericească mai întâi contează harul sau ajutorul lui Dumnezeu și apoi priceperea omenească. Cât timp Simon a contat doar pe meseria sa, pe forța sa fizică și pe priceperea sa de a pescui, nu a prins nimic. Cuvintele sale: «*Toată noaptea ne-am trudit și nu am prins nimic*» sunt, de fapt, constatarea tristă a unui eșec total, însoțit de o stare de oboseală, de resemnare, dar și de smerenie. Însă, pe neașteptate, vedem că la capătul puterilor omenești limitate începe lucrarea tainică a lui Dumnezeu. Când Simon nu mai avea nicio speranță de reușită, atunci a venit ajutorul lui Dumnezeu și s-a săvârșit minunea. După ce a împlinit ce i-a poruncit Domnul Hristos, Simon a văzut cum s-a transformat eșecul în succes, iar neputința personală în putere mare și minunată. Această putere ascunsă care face minuni, schimbă situații și rezolvă probleme dificile este harul lui Dumnezeu. În acest sens, Sfântul Apostol Pavel constată: «*Toate le pot întru Hristos, Cel ce mă întărește*» (Filipeni 4,13)².

„Așadar, Evanghelia de astăzi ne arată că Dumnezeu cunoaște atât ostenele omului, cât și limitele sau neputințele lui, dar îl învață pe om să-I ceară ajutorul Lui, să lucreze

¹ *Ibidem*, pp. 232-233.

² *Ibidem*, pp. 233-234.

împreună cu El, să se bucure de iubirea Lui milostivă, în smerenie și recunoștință”¹.

„Fricii lui Simon, care îngenunchease strigând, blândul Cunoscător de inimi i-a răspuns: «*Nu te teme; de acum înainte vei fi pescar de oameni*». Lumea aceasta este o mare de patimi, Biserica Mea e o corabie și Evanghelia mea este năvodul cu care îi vei prinde pe oameni. Fără Mine nu vei putea face nimic, așa cum noaptea trecută nu ai prins nimic; dar cu Mine vei pescui mereu cât să fie corabia plină. Doar să ascuți mereu așa cum ai ascultat astăzi, și niciun adânc nu te va înspăimânta, nici n-ai să pleci vreodată de la pescuit cu mâinile goale”².

„Răscolit în profunzimile sufletului său, Simon este cuprins de frică. Însă, Domnul Hristos, în această clipă, nu îl lasă pradă sentimentelor, ci îi încredințează misiunea apostolatului: «*Nu te teme; de acum înainte vei fi pescar de oameni*». Această minune săvârșită pentru cei care vor deveni Apostoli ai Săi voia să-l încredințeze pe Simon că atunci când va fi pescar de oameni și nu va reuși să îi prindă în mreaja cuvântului pe oameni sau Îl va preaslăvi pe Hristos înaintea prigonitorilor, Dumnezeu îi va da putere și cuvânt ca să mărturisească Evanghelia împărăției, continuând să facă minuni, așa cum a făcut la malul mării Galileii. Experiența de la malul mării este pentru Simon locul unor trăiri profunde, puternice și tumultoase. Așa cum se știe, de același Hristos pe care nu putea să-L primească din cauza vieții sale nevrednice s-a lepădat în noaptea prinderii și judecării Sale, deși se angajase să-L apere cu prețul vieții, iar eșecul lepădării l-a făcut să plângă cu amar. Își câștigase cu greu numele de chefa (piatră), mărturisind dumnezeirea Fiului lui Dumnezeu Celui viu, dar frica de moarte l-a făcut să se lepede de El. Lacrimile pocăinței sale însă, tot la malul mării Galileii, după ce Hristos biruise boldul

¹ Ibidem, p. 235.

² Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, pp. 496-497.

morții, l-au convins pe Învățător să-l cheme din nou la apostolat, fiind reintegrat și așezat să păstorească mielușei împărăției printr-o întreită interogație: «*Simone, fiul lui Iona, Mă iubești tu pe Mine?*» (Ioan 21,15-17). Nu mai era chemat să fie pescar, ci păstor, căci acum, la finalul misiunii Domnului Hristos, Apostolii se încredințaseră de adevărul învierii, primiseră demnitatea de Apostoli și deveniseră o unitate ce aștepta Pogorârea Sfântului Duh pentru a vesti Evanghelia tuturor neamurilor pământului. Deveniseră păstori trimiși în căutarea oilor pierdute ale unei umanități risipite în văile plângerii”¹.

„Sfintele Evanghelii relatează două pescuiri minunate. Cea de astăzi, de la începutul activității publice a Domnului Hristos și a relației cu ucenicii Săi. Evanghelia de la Ioan (cap. 21) consemnează și o a doua pescuire minunată, după învierea Mântuitorului. Putem spune, așadar, că două pescuiri minunate delimitează perioada de timp în care Sfinții Apostoli, cei mai mulți pescari de meserie, s-au bucurat de prezența în trup a lui Iisus. Faptul nu este lipsit de semnificație. Prima pescuire minunată marchează un punct de cotitură în viața celui pe care pericopa îl numește, de mai multe ori, Simon și o dată, anticipând numele pe care i-l va da Mântuitorul, Simon Petru. În ființa lui s-a petrecut o răsturnare radicală și el - ca și însoțitorii săi - au lăsat totul și au mers după Iisus, pentru ca «de acum înainte», conform chemării pe care i-a adresat-o Mântuitorul, să fie «pescar de oameni». Prin minunea celei de-a doua pescuiri minunate, Domnul Hristos îi va reaminti lui Petru, după lepădare, de chemarea sa cea dintâi, restaurându-l în apostolat (Ioan 21,15-17)”².

„Invitația Mântuitorului: «*Nu te teme; de acum înainte vei fi pescar de oameni*» îi privește și pe însoțitorii lui Simon, pentru că toți, deopotrivă, ne spune Evanghelistul Luca, «*trăgând luntrile*

¹ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, pp. 174-176.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 218.

la țarm, au lăsat totul și au mers după El». Atitudinea pescarilor, la invitația lui Iisus, este deosebit de sugestivă pentru ceea ce înseamnă forța de atragere a cuvântului Domnului Hristos: Au renunțat la «tot» pentru a câștiga «totul». Urmarea Mântuitorului constă, de fapt, în două atitudini: renunțare și dedicare”¹.

„Viitorii Apostoli: Petru, Andrei, Iacov și Ioan după ce au fost martori la această minune au lăsat îndată corăbiile pline de pește și oportunitatea unui câștig imediat și au urmat Celui care le umpluse ființa de prezența dumnezeirii Sale. Vederea și prezența Sa erau singura realitate de care aveau nevoie pentru întreaga viață”².

„Ei au lăsat bărcile pline de pește; făcă cine ce-o vrea cu ele. Petru și-a lăsat nu numai luntrea, ci și casa, și soția; fiind totuși însoțit de fratele său, Andrei, în timp ce Iacov și Ioan l-au lăsat pe tatăl lor”³.

„Simon și însoțitorii săi, întrerupându-și acțiunea de curățire a mrejelor pentru a-L asculta pe Hristos, n-au pierdut, ci au câștigat chiar și în cele pământești; fiindcă după aceea au pescuit dintr-odată mai mult pește decât ar fi putut prinde în multe zile de trudă. Dar nu numai pește pământesc au dobândit ei atunci. L-au dobândit pe Hristos Însuși. Și, avându-L pe El, s-au făcut «pescari de oameni» pentru împărăția Lui”⁴.

După cum Domnul Hristos i-a câștigat pe ei, așa vor face și ei cu oamenii, în numele Lui.

Când Iisus i-a spus lui Simon că îl va face pescar de oameni, El i-a zis că acesta va fi asemenea Lui, fiindcă nu a existat niciodată un pescar de oameni mai mare decât Domnul Hristos Însuși, dar El a vrut ca alții să facă lucrarea pe care

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 200.

² Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 174.

³ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 497.

⁴ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 222.

a inițiat-o El. Mântuitorul a început cu acești patru, apoi doisprezece, după aceea șaptezeci, ulterior sute, apoi mii și milioane de-a lungul secolelor.

„Nu este întâmplător faptul că Domnul Hristos și-a ales cei dintâi Apostoli dintre pescari. Munca grea și răbdarea de fier în așteptarea peștilor erau însușiri prețioase pentru niște oameni care aveau să devină «pescari de oameni», adică să cuprindă în plasa Evangheliei lui Iisus Hristos milioane de suflete omenești”¹.

„Evanghelia de astăzi se referă, în manieră simbolică, la taina Bisericii. Corabia lui Petru prefigurează neîndoielnic Biserica lui Hristos destinată mântuirii tuturor celor care s-au imbarcat pe ea. Și, începută în apele curate și limpezi ale mării Galileii, pescuirea minunată va continua, neîntrerupt, pe valurile istoriei omenești până la sfârșitul veacurilor”².

Amin

¹ **Pr. Dr. Gheorghe Lițiu**, *Op. cit.*, p. 143.

² **Radu Dorin Micu**, *Op. cit.*, p. 139.

Duminica a 19-a după Rusalii
(predica de pe munte - iubirea vrăjmașilor)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

„Zis-a Domnul: «Precum voiți să vă facă vouă oamenii, faceți-le și voi asemenea; și dacă iubiți pe cei ce vă iubesc, ce mulțumire aveți? Căci și păcătoșii îi iubesc pe cei care îi iubesc pe ei. Și dacă le faceți bine celor ce vă fac vouă bine, ce mulțumire aveți? Că și păcătoșii fac același lucru. Și dacă dați cu împrumut celor de la care nădăjduiți să luați înapoi, ce mulțumire aveți? Că și păcătoșii le dau cu împrumut păcătoșilor; ca să primească înapoi întocmai. Voi însă iubiți pe vrăjmașii voștri și faceți bine și dați cu împrumut, fără să nădăjduiți nimic în schimb, și răsplata voastră va fi multă și veți fi fiii Celui Preaînalt, că El este bun cu cei nemulțumitori și răi. Fiți milostivi, precum și Tatăl vostru este milostiv»” (Luca 6,31-36).

„Evanghelia de astăzi ne pune în fața «probei de foc» a trăirii creștine: iubirea vrăjmașilor”¹.

Această pericopă începe cu cuvintele: „Zis-a Domnul: «Precum voiți să vă facă vouă oamenii, faceți-le și voi asemenea”.

„În aceste cuvinte este cuprinsă așa-zisa regulă de aur a oricărei morale, păgână sau creștină. Pentru lumea necreștină, care cunoștea doar formularea negativă a acesteia - Ceea ce ție nu-ți place, altuia nu face! - era suficient să nu faci răul ca să o împlinești. O formulare asemănătoare a acestei sentințe auzim

¹ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 140.

și azi, foarte des exprimată de către mulți creștini, pentru că, într-adevăr, este mai ușor să nu faci decât să faci”¹.

„Accentul, însă, pe care îl pune Domnul Hristos, în formularea Sa, cade pe imperativul de a face binele și nu doar de a ocoli răul. Numai că este vorba nu de un bine oarecare, ci de acela pe care ți-l dorești tu să ți-l faci și ție alții. Așadar, este vorba despre un bine direct proporțional cu propria ta pretenție. Ceea ce, de fapt, ne spune El, în mod explicit, este următorul lucru: că nu există două feluri de bine - unul desăvârșit, pe care ni-l dorim nouă, și altul, de categorie inferioară, pe care să-l facem aproapelui, dar să-l numim tot bine. Ceea ce cere, de fapt, Mântuitorul, este egalizarea dintre ceea ce pretinzi și ceea ce oferi. Aspiri la bine, trebuie să oferi binele; nu dorești să ți se facă răul, nu trebuie să-l comiți nici tu. Este simplu, este logic, este clar, este drept și nimic greu de înțeles. Greutatea, însă, vine atunci când vrem o măsură pentru noi și alta pentru cel de lângă noi”².

Pasajul evanghelic continuă: „*Și dacă iubiți pe cei ce vă iubesc, ce mulțumire aveți? Căci și păcătoșii îi iubesc pe cei care îi iubesc pe ei. Și dacă le faceți bine celor ce vă fac vouă bine, ce mulțumire aveți? Că și păcătoșii fac același lucru. Și dacă dați cu împrumut celor de la care nădăjduiți să luați înapoi, ce mulțumire aveți? Că și păcătoșii le dau cu împrumut păcătoșilor, ca să primească înapoi întocmai*”.

„În aceste cuvinte ale Mântuitorului se pot observa trei trepte pe care se situează, de obicei, oamenii; prima este aceea în care oamenii îi iubesc pe cei ce-i iubesc pe ei. Acesta este un schimb reciproc de sentimente. Nu este nimic rău în aceasta. Este firesc să-i iubești pe cei ce-ți arată același sentiment. Treapta a doua este aceea pe care se situează oamenii care fac bine,

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 204.

² *Ibidem*.

împrumută, și ajută, dar fapta lor are la bază întotdeauna un scop oarecare, o dorință de a-i îndatora pe alții față de ei, sau poate și mai mult. Dar pe o treaptă superioară se situează aceia, dacă mai sunt și de aceia pentru care iubirea și facerea de bine este ceva în firea lucrurilor, fără a fi umbrită de vreun scop. Ei bine, pe aceștia din urmă, și numai pe aceștia, îi socotește Iisus «fii ai Celui Preaînalt». Aceștia sunt părtași la o noblețe spirituală, mai înaltă decât orice noblețe din lumea aceasta. Iubirea ne face copii ai lui Dumnezeu, deci membri ai poporului Său care nu este un anumit popor din lume, căci fiii Celui Preaînalt sunt răspândiți în toată lumea; ei pot fi urmăriți de-a lungul secolelor și în toate colțurile lumii. Titlul lor de noblețe, blazonul lor, este iubirea. Ei sunt fii ai Tatălui ceresc care «*este iubire*», după cum ne spune Sfântul Evanghelist Ioan (I Ioan 4,8 și 16). Același Sfânt Apostol a scris: «*Vedeți ce fel de iubire ne-a dăruit nouă Tatăl, ca noi să ne numim fii ai lui Dumnezeu; și suntem!*» (I Ioan 3,1)”¹.

„Dacă îi iubim numai pe cei ce ne iubesc nu suntem altceva decât niște neguțători care-și vând marfa. Dacă facem bine numai celor ce ne fac bine nu suntem altceva decât niște datornici care-și plătesc datoriile. Mila nu este o virtute care acoperă datoriile ci una care dă de la sine mereu. Și dragostea este o virtute care dă fără să aștepte să primească înapoi. Dacă dăm cui ne va da înapoi ce-i cu asta? Mutăm doar banii dintr-o pungă în alta, pentru că ceea ce împrumutăm socotim că este încă al nostru, tot atât de al nostru ca și când s-ar afla în mâinile noastre”².

„Ar fi o nebunie să credem că, prin cuvântul de mai sus, Dumnezeu ne învață să nu iubim pe cei ce ne iubesc, să nu facem bine celor ce ne fac bine. Doamne ferește! Vrea numai să spună că aceea este o treaptă foarte de jos a virtuții, care le este la îndemână și păcătoșilor. Este cea din urmă măsură a binelui, care

¹ Pr. Dr. Gheorghe Lițiu, *Op. cit.*, pp. 146-147.

² Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 503.

de fapt sărăcește lumea, îi constrânge pe oameni și-i împuținează la suflet. Dumnezeu vrea să-i înalțe pe oameni pe înălțimile virtuții, acolo de unde se pot vedea toate bogățiile lui Dumnezeu și ale lumii Sale, acolo unde inima îngrădită și fricoasă a robului se deschide, se eliberează și se face inimă de fiu și moștenitor. Dragostea față de cei ce ne iubesc este numai prima literă din împărăția fără hotar a iubirii; facerea de bine către binefăcători este prima zi de școală în lungul șir al învățării faptelor bune; iar a împrumuta celor de la care știm că vom lua înapoi nu este nici bine, nici rău, ci doar un pas, cel dintâi, mic de tot, către binele cel mare, care dă fără să aștepte să primească înapoi”¹.

„Noi trebuie să-i iubim pe toți oamenii, deoarece, prin asumarea firii noastre omenești, Mântuitorul Și-a asumat în chip virtual omenirea întreagă și pe toți oamenii, ortodocși sau neortodocși, creștini sau necreștini, bogați sau săraci, indiferent de rasă sau de culoarea pielii; toți oamenii sunt în potență și, într-o oarecare măsură, mădulare ale lui Hristos. Acest lucru nu se actualizează însă pe deplin decât prin intermediul botezului, prin intrarea în Biserică și prin Sfânta Împărtășanie. Trebuie să fim foarte conștienți de acest lucru și mai ales trebuie să punem în practică această poruncă a iubirii divine, care le rezumă pe toate celelalte și să-i iubim pe toți frații noștri mădulare ale lui Hristos. A iubi pe aproapele înseamnă a face opere de binefacere, a face diverse servicii semenilor noștri, dar, în primul rând și în mod fundamental, înseamnă a avea mereu o atitudine binevoitoare, de iubire smerită față de toată lumea. Aceasta înseamnă a renunța la orice formă de judecare a aproapelui, la rostirea oricăror cuvinte rele sau de judecată în ceea ce-l privește. Fiind întrebat despre ce înseamnă curăția inimii, Sfântul Isaac Sirul a răspuns: Semnul celui curat cu inima este acela că îi vede pe toți oamenii ca buni și nu-i apare vreunul necurat și întinat. Aceasta nu înseamnă

¹ Ibidem.

că nu vedem defectele și greșelile celorlalți, ci doar că nu-i desconsiderăm. Trebuie să vedem în primul rând tot ce este bun și pozitiv în aproapele, să ne întristăm pentru greșelile lui și pentru faptul că încă nu este desăvârșit, dar cu multă îngăduință și compătimire, fără să o facem pe superiorii”¹.

„Sfântul Apostol Pavel a scris: *«De-aș grăi în limbile oamenilor și ale îngerilor, dar dacă n-am iubire făcutu-m-am aramă sunătoare și chimval răsunător. Și de-aș avea darul prorociei și de-aș cunoaște toate tainele și toată știința, și de-aș avea atâta credință încât să mut și munții, iar iubire nu am, nimic nu sunt»* (I Corinteni 13,1-2), deci n-am nicio valoare. Ceea ce-mi dă valoare este iubirea izvorâtă din credință, credința lucrătoare în iubire”².

„Împrumutul reprezintă un ajutor oferit unei persoane aflate în nevoie. Dacă cel în lipsă nu mai poate returna bunul primit, trebuie avut în vedere motivul pentru care nu-l mai poate restitui, spre exemplu: sărăcie, dar care nu depinde de el, și anume: nu are unde să lucreze, sau nu câștigă pe măsura nevoilor sale etc.; sau a ajuns sărac și lipsit pentru că este bolnav, sau poate că a fost înșelat de alții etc. Și motivele se pot înmulți. Iar toată această stare, în care se găsește, nu mai depinde de el, pentru a putea fi schimbată. Atunci, în astfel de cazuri, putem să nu mai pretindem să ne fie restituit bunul pe care l-am împrumutat. La un astfel de împrumut se referă Mântuitorul în pericopa evanghelică de astăzi”³.

„Mai problematică devine situația când cineva a ajuns într-o sărăcie care a depins sau depinde de el, cheltuindu-și banii și averea în patimi și plăceri. În astfel de situații nu cerem bunul împrumutat înapoi pentru că nu avem de la cine. Dar, pe de altă

¹ Părintele Placide Deseille, *Op. cit.*, pp. 566-567.

² Arhim. Teofil Păvălean, *Credința...*, p. 231.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 205.

parte, îi cerem persoanei respective să-și schimbe viața. În plus, vom fi și mult mai atenți când astfel de persoane cer cu împrumut bunuri de la noi”¹.

„Imperfecțiunea unei societăți nedrepte i-a făcut pe mulți victime ale ei. La o astfel de categorie socială se referă Mântuitorul atunci când sfătuiește să împrumutăm fără să mai nădăjduim ceva în schimb. Împrumutul se transformă, atunci, într-un ajutor. Adică, este vorba de împrumutul care nu are niciun alt scop decât ajutorul și mâna întinsă spre cel în lipsă. Împrumutul cu scopuri de afaceri nu este vizat de cuvintele lui Iisus”².

„Cât de mare adevăr și câtă dreptate au aici cuvintele Domnului Hristos. Căci dacă fac bine cuiva și aștept ca și el să-mi facă mie la fel, atunci ce plată mai aștept de la Dumnezeu? Astfel facerea mea de bine nu privește răsplătirea mea în veacul viitor, spre slava lui Dumnezeu, ci este un schimb vremelnic cu scopul de a câștiga în veacul de acum cele ce am cheltuit cu facerea de bine spre aproapele meu. Am împrumutat ca să mi se împrumute, am dat ca să mi se dea înapoi. Iar dacă dau milostenie sau fac alt bine aproapelui meu fără să aștept nimic de la el, atunci pot nădăjdi răsplată de la Dumnezeu în veacul viitor, căci mintea mea nu privește spre plata cea vremelnică de la acela căruia i-am făcut bine, ci spre bunătățile cele veșnice din veacul viitor. Atunci, după cuvântul Mântuitorului, plata noastră multă este în ceruri (Matei 5,12)”³.

Pasajul evanghelic de astăzi se încheie prin cuvintele: „*Voi însă iubiți pe vrăjmașii voștri și faceți bine și dați cu împrumut, fără să nădăjduiți nimic în schimb, și răsplata voastră va fi multă și veți fi fiii Celui Preaînalt, că El este bun cu cei nemulțumitori și răi. Fiți milostivi, precum și Tatăl vostru este milostiv*»”.

¹ Ibidem.

² Ibidem.

³ Arhimandrit Cleopa Ilie, *Predici...*, p. 194.

Sfântul Ioan Evanghelistul, ucenicul iubit al Domnului Hristos, a afirmat că „*Dumnezeu este iubire*” (I Ioan 4,8).

„Sfânta Treime este o iubire fără de început și urmărește o extindere a iubirii. Și ce poate justifica existența mai mult decât iubirea? Iubirea nu satură pe nimeni, niciodată. Deci poate fi fără de sfârșit; și de aceea poate fi și fără de început. Iubirea fără de început și fără de sfârșit dă o mulțumire deplină existenței, deci o lumină”¹, pentru că „viața adevărată nu este fără iubire, care este armonia între persoane și al cărei model și izvor suprem este Dumnezeu”².

„Iubirea interpersonală treimică a precedat creația, ea a motivat aducerea la ființă, din nimic, a lumii și a omului și tot ea a îmbrățișat toată zidirea spre a o face, prin îndumnezeirea după har a omului, pătașă nespusei bunătăți dumnezeiești”³.

„Numai pentru că există Dumnezeu Tatăl care Îl are din veci pe Dumnezeu Fiul, Dumnezeu a creat și o categorie de fapte careia să-i arate o iubire asemenea celei dintre El și Fiul Său și pe care Tatăl și Fiul Său să o ajute să se înalțe la iubirea față de Dumnezeu Tatăl, asemenea Fiului și la iubirea frățască față de Fiul și din puterea Lui, ca și la iubirea frățască între ele”⁴.

„Sfinții Părinți ai Bisericii spun că dacă nu ar fi un Fiu al lui Dumnezeu de o ființă cu Tatăl, Tatăl nu ar fi binevoit să-i creeze pe oameni ca pe niște fii asemănători Fiului Unul-Născut pe care

¹ **Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae**, *Chipul...*, p. 7.

² **Ibidem**, p. 43.

³ **Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române**, *Cuvânt înainte*, publicat în volumul: *Preot Acad. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Sfânta Treime sau la început a fost iubirea*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1993, p. 6.

⁴ **Preot Acad. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae**, *Sfânta Treime sau la început a fost iubirea*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1993, p. 47.

să-i iubească și care să-L iubească, și nefiind acest Fiu, nu ar fi fost cineva care din iubire față de Tatăl să voiască să se creeze și alți fii care să-L iubească pe Tatăl asemenea Lui”¹.

„În același timp, Dumnezeu îi iubește pe oameni cu iubirea care izvorăște din cea pe care o nutrește către celelalte persoane ale Sfintei Treimi. Noi suntem chemați să creștem în această iubire desăvârșită între noi și pentru Dumnezeu, prin energiile divine necreate, care manifestă unitatea ființei dumnezeiești coborâte printre noi pentru a ne întări firea umană în unitate”².

„Oamenilor li se cere și voința lor ca să răspundă iubirii lui Dumnezeu cu iubirea lor față de Dumnezeu și întreolaltă. Și au în această voință și tendința de a spori în conținutul vieții lor, dată fiind mărginirea lor”³.

„Când noi, oamenii, pătrundem în taina iubirii, pătrundem în Dumnezeu și călătoria noastră s-a terminat; suntem astfel ajunși în insula de dincolo de lume, în împărăția Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh”⁴, unde „nu vom contempla ființa divină, ci ne vom hrăni din iubirea desăvârșită a comuniunii persoanelor Sfintei Treimi. Din iubirea Aceleia se va revărsa unda iubirii peste oameni, care va realiza comunicarea între ei, fericindu-i”⁵.

„Ura, în schimb, este opusul iubirii, ea fiind un sentiment nestăpânit, de dușmănie față de cineva sau de ceva”⁶. Aceasta a apărut întâi între îngerii pervertiți care s-au îndepărtat de la fața lui Dumnezeu, ajungând demoni, iar de la ei a trecut la oameni, după ce aceștia au păcătuit.

¹ **Ibidem**, pp. 47-48.

² **Mgr. Irineu Popa, Metropolit d’Oltenie, *La personne et la communion des personnes dans la Theologie de Saint Basile le Grand***, Editura Basilica, București, 2011, p. 78.

³ **Preot Acad. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Sfânta Treime...***, p. 48.

⁴ **Kallistos Ware, *Rugăciunea lui Iisus***, p. 51.

⁵ **Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Chipul...***, p. 217.

⁶ **Dicționarul Explicativ...**, p. 1138.

Vrăjmașul sau dușmanul este omul care manifestă ură, dușmănie sau ostilitate față de o anumită persoană, pe care și-o arată în diverse feluri.

Iubirea este un sentiment firesc, care aparține firii create de Dumnezeu și pe care îl au și alte viețuitoare, nu numai oamenii, în timp ce ura este nefirească, fiind o lucrare a Satanei.

Prin porunca iubirii vrăjmașilor Domnul Hristos lărgeste sfera poruncii iubirii din Vechiul Testament, în care se spunea: „*Să iubești pe aproapele tău și să urăști pe vrăjmașul tău*” (Mat. 5,43). Conform legii talionului, aproapele îți putea deveni vrăjmaș și trebuia să îl urăști. Domnul Hristos depășește această lege, poruncindu-ne să ne iubim chiar și vrăjmașii.

„Modelul acestei iubiri este Dumnezeu Însuși, Care *«este bun și cu cei nemulțumitori și răi și face să răsară soarele peste cei răi și peste cei buni și face să plouă peste cei dreapți și peste cei nedreapți»* (Luca 6,35 și Matei 5,45)”¹.

„Oare Dumnezeu așteaptă ca oamenii să merite soarele de pe cer, ca să-i poruncească să strălucească? Nu lucrează Dumnezeu din iubire? Dragostea este o virtute lucrătoare. Dumnezeu a arătat acest lucru de la întemeierea lumii. De când este lumea, zi de zi, Dumnezeu a revărsat, cu milostiva-I mână, daruri bogate peste toate făpturile Sale. Să fi așteptat să primească mai întâi ceva de la ele, ca să le dea? Dacă ar fi fost așa, nimic din câte sunt n-ar fi”².

„Noi nu am primit viața prin propria noastră voință. Dumnezeu ne-a dat viață, într-un act de iubire. Făcând aceasta, El spune: Te iubesc! Fără tine, lumea pe care am creat-o ar fi incompletă în ochii Mei. Și, de asemenea, am credință în tine că nu-Mi vei înșela încrederea. Îmi pun nădejdea în tot binele care este în tine. Dragostea Mea niciodată nu se va clătina, credința și

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 229.

² Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 503.

nădejdea Mea în tine vor rămâne statornice - răspunde la acestea. Marea mirare este faptul că, indiferent cât de puțin credem în Dumnezeu, Dumnezeu crede în noi. Nu este acesta un lucru de mirare, o minune? Și noi existăm doar datorită acestei credințe a lui Dumnezeu în noi, datorită acestei nădejdi și iubiri pe care le-a investit în noi”¹.

„Aici este izvorul pentru știința iubirii, fiindcă *«Dumnezeu este iubire, și cel ce rămâne în iubire rămâne în Dumnezeu și Dumnezeu rămâne în el»* (I Ioan 4,16). Dumnezeu fiind iubire, înseamnă că și noi trebuie, ca fii ai iubirii lui Dumnezeu, să fim iubire. Iubirea aceasta a lui Dumnezeu cere iubire și din partea noastră, are nevoie de iubirea noastră pentru că El este izvor de iubire pentru om și numai apoi se răsfrânge și asupra semenilor”².

„A fi în iubire nu înseamnă numai a iubi pe Dumnezeu și a fi iubit de Dumnezeu, ci a-i iubi și pe oameni, conform afirmației Sfântului Evanghelist Ioan: *«Cel care-L iubește pe Dumnezeu, să-l iubească și pe fratele său»* (I Ioan 4,21). Sfântul Maxim Mărturisitorul crede că cel care-L iubește pe Dumnezeu nu poate să nu-l iubească și pe tot omul ca pe sine însuși”³.

Un ierarh al Bisericii a scris: „Îmi amintesc de un om care mi-a spus cândva: Pot să iert pe orice om care mi-a greșit, pot chiar să-l iubesc, dar îi urăsc pe vrăjmașii lui Dumnezeu. Și mi-am amintit atunci o întâmplare din viața unui sfânt, când un preot se ruga lui Dumnezeu să îi pedepsească pe toți cei care L-au trădat prin viața și prin cuvintele lor, iar Domnul Hristos i S-a arătat și i-a spus: Niciodată să nu te rogi pentru pedepsirea

¹ **Mitropolitul Antonie de Suroj**, *Op. cit.*, p. 138.

² **Man, Pr. Conf. Univ. Dr. Dorel**, *Predică la Duminica a 15-a după Rusalii*, publicată în volumul: „*Cuvântul Tău este adevărul*”. *Predici ale teologilor clujeni la Duminicile Octoiului*, vol. I, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014, p. 129.

³ **Ibidem**, p. 130.

sau respingerea cuiva. Dacă ar mai rămâne chiar și un singur păcătos pe pământ, aş alege să Mă întrupez din nou și să mor încă o dată pe cruce pentru acel singur păcătos”¹.

„Domnul Hristos a dat porunca - nu sfatul, ci porunca - de a ne iubi vrăjmașii. Iar porunca aceasta nu este de împlinit ici și colo, în oarecare clipe rare. Porunca iubirii față de vrăjmași este culmea Evangheliei lui Hristos”².

„În romanul său Frații Karamazov, marele romancier Feodor Dostoievski a pus în gura părintelui Zosima, care se găsea pe patul de moarte, următoarele cuvinte adresate ucenicilor săi: Fraților, iubiți-i pe oameni așa ticăloși cum sunt, căci astfel iubirea voastră va fi după chipul și asemănarea iubirii lui Dumnezeu, ridicându-ne pe culmea cea mai înaltă a iubirii pământești”³.

„Trebuie să recunoaștem că iubirea vrăjmașilor nu este o poruncă ușor de urmat, și că ne pune la mare încercare. Teoretic o înțelegem, și chiar o admitem, dar când este vorba de pus în practică ni se pare, dacă nu imposibil, cel puțin nedrept. Să nu luăm lucrurile în ușor și să nu trecem pe lângă acestea ca și cum ar fi bune, dar nu pentru noi. Suntem aici în fața unui: ori-ori! Ori facem precum ne învață Iisus, și suntem creștini, ori nu facem, și nu suntem creștini”⁴.

„Cred că aceasta ar trebui să ne dea foarte mult de gândit. Dacă înțelegem și admitem că Mântuitorul a venit să îndrepte lumea, s-o facă mai bună, s-o schimbe din adâncuri, să schimbe adică adâncurile inimilor, atunci n-o putea face decât poruncind ceea ce a poruncit. Numai așa se poate. Vrem să-L ascultăm? Vrem să devenim oameni noi, sau îi admirăm teoretic învățătura, dar rămânem la omul vechi? După toate semnele ne aflăm

¹ Mitropolitul Antonie de Suroj, *Op. cit.*, p. 175.

² Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 501.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Taina...*, p. 202.

⁴ Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Tâlcuri...*, p. 315.

cam în situația din urmă. De aceea lumea mai arată încă așa cum arată. Nu doar cei care nu cred în Iisus Hristos împiedică împlinirea dorinței Sale de transformare a omenirii, ci și cei care se numesc «ai Lui», creștinii. Atâta vreme cât nu ne vom reconsidera părerea și practica vieții cu privire la acest precept, al iubirii vrăjmașilor, nu sunt șanse reale de biruință a învățăturii Domnului Hristos în noi”¹.

„Iubirea ta îl bucură pe cel ce te iubește, dar acela crede că i se cuvine, pe când dragostea care i-ar răsplăti vrăjmașia ar pune altfel problema. Cel pe care-l iubești când te urăște, nu te va putea urî mai mult și, încetul cu încetul, își va modifica și el sentimentele. Cel puțin când avem în vedere oamenii normali. Așa că dreptatea este de partea Mântuitorului și a poruncii Sale, cu adevărat noi. Porunca Sa este logică prin adâncimea ei, nu prin aparența de echivalență pe care o stabilea Legea Veche”².

„Ne aflăm deci, incontestabil, în fața unui pas uriaș mai departe decât iubirea poruncită de Vechiul Testament, care răspunde exclusiv iubirii”³.

„Iată deci ce anume a avut Mântuitorul să îndrepte. Să instaleze legea iubirii în locul legii răzbunării. Trebuie să ne mărturisim nouă înșine însă că, în inima și în mintea noastră, socotim totuși că Legea Veche era dreaptă și, mulți dintre noi, în faptă, dacă nu în teorie, suntem încă rămași la nivelul Legii acesteia, care se numea în Vechiul Testament Legea talionului, adică dreptul la răzbunare echivalentă”⁴.

„Fără îndoială, nu este ușor să urci la bunătatea recomandată de Mântuitorul când ți se face rău. Teoretic ne declarăm de acord cu învățătura Sa, dar dacă este vorba să

¹ Ibidem.

² Ibidem.

³ Ibidem.

⁴ Ibidem, p. 316.

trecem la aplicarea ei, de îndată descoperim că ne este aproape imposibil. Pornirea noastră, când cineva ne face rău, este să-i răsplătim și noi cu rău. Și păcătuim. Mântuitorul ne cere un efort mare de autodepășire. Tocmai de aceea a venit El, ca să ne îndrume și să ne ajute să încercăm această autodepășire. Este aproape supraomenească, dar suntem chemați să devenim desăvârșiți (Matei 5,48)”¹.

„Chemarea la desăvârșire și la sfințenie nu este ușor de împlinit. Este mult mai comodă mediocritatea”².

„Legile primite de Moise erau aspre. Ale Mântuitorului sunt grele, pentru că vin în conflict cu felul nostru de a gândi dreptatea. Iată însă că nu vin în conflict cu felul nostru de a gândi desăvârșirea. Legile lui Moise erau aspre și chiar crude, dar pentru vremea aceea erau necesare”³.

„Răul îl biruiești nu cu răul, ci cu binele, și numai cu binele poți să schimbi sufletul celui care ți-a făcut rău. Căci dacă nu-i schimbi sufletul dușmanului tău îl pedepsești, dar nu-l îndrepti. Iar când va crede de cuviință și va avea ocazia, îți va face din nou rău”⁴.

„Într-adevăr, dacă stăm și ne gândim bine, cea mai mare biruință pe care poate s-o obțină cineva în relațiile cu oamenii este ca dintr-un dușman să-și facă un prieten. Încercați! Nu este ușor, dar este cu adevărat o mare victorie. Acum știm care este mijlocul prin care poți face dintr-un dușman un prieten. Nu este altul, decât tratându-l cu iubire, cu iertare, cu înțelegere, cu speranța că se va îndrepta, acordându-i un avans de încredere. Căci dragostea pe care o investim în alții, și mai ales în cei care ne vor și ne fac răul, nu este altceva decât o investiție de

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem.**

³ **Ibidem**, p. 317.

⁴ **Ibidem**, p. 318.

speranță, că vom transforma sufletul făcătorului de rău într-un suflet făcător de bine”¹.

„Aceasta și este legea pe care ne-a adus-o Mântuitorul: Să ne iubim unii pe alții, să-i iubim pe vrăjmașii noștri, să-i iubim pe cei care ne fac rău, pe cei care ne urăsc. Și mai este un aspect pe care trebuie să-l scot în evidență. Porunca cere și de la noi o transformare, cere ca și noi să devenim oameni noi dacă vrem să obținem din alții oameni noi. De altfel, în momentul în care cineva investește iubire în altcineva care i-a făcut rău, în momentul acela el, cel dintâi, a obținut o victorie asupra lui însuși. Se trezește alt om. Din omul pornit să se răzbune, se descoperă om bun, gata să creadă în celălalt, în ciuda evidențelor de până atunci care îl mâneau spre alte sentimente”².

„Adevărata victorie trebuie s-o obținem nu împotriva celor ce ne fac rău, ci mai ales împotriva noastră înșine. În cazul că am dori răzbunarea, cel mai aproape de noi care face răul, neîmplinind porunca lui Hristos, am fi în primul rând noi înșine. Cum ne tratăm pe noi în cazul acesta? Cerem pentru noi dreptate, sau iubire, iertare, milă? Iată o temă de adâncă meditație, care poate arunca o lumină nouă asupra întregii dileme”³.

„Evanghelia de astăzi este tăioasă și limpede: doar dacă reușim să îi iubim chiar și pe cei care ne fac rău, pe cei ticăloși, nerecunoscători, respingători, adică pe aceia pe care, în mod firesc, nimeni nu-i iubește, avem dreptul să ne numim creștini. Doar din acea clipă inima noastră primește semnul distinctiv al harului iubirii aduse pe pământ de Iisus Hristos. Atunci și numai atunci ne putem socoti cu adevărat frați ai Săi și copii ai Părintelui ceresc”⁴.

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem.**

³ **Ibidem**, p. 321.

⁴ **Radu Dorin Micu**, *Op. cit.*, p. 143.

„Dacă ni se pare că porunca Domnului Hristos este foarte greu de împlinit, aceasta se datorează faptului că ea ne obligă să ne biruim egoismul, să murim nouă înșine, să renunțăm la violență, la judecată, la acuzații; să învățăm a ierta și a înțelege. Iar de socotim acest lucru imposibil, este semn că nu avem în inimi nici iubirea lui Dumnezeu, nici pe cea a aproapelui”¹.

„Mântuitorul le-a spus Sfinților Săi Apostoli că *„din pricina înmulțirii fărădelegii, iubirea multora se va răci”* (Matei 24,12). Asta înseamnă că ceea ce ne împiedică de la iubire, de la înmulțirea iubirii sau ceea ce împuținează iubirea este păcatul, este răutatea”².

„Dacă medităm asupra cuvintelor Domnului Hristos ne cutremurăm la gândul de a-l ierta și chiar de a-l iubi pe vrăjmașul nostru, din partea căruia am avut de suferit, poate, o viață întreagă: minciuni, bârfe, insulte, bătaie de joc, hoție, șantaj, nedreptăți, împilări, punerea vieții în pericol sau chiar luarea vieții unuia din familia noastră, și cu toate acestea, prin pilda datornicului nemilostiv (Matei 18,23-35), Iisus Hristos ne atenționează că și noi vom fi pedepsiți asemenea datornicului neîndurător la chinuri veșnice, dacă nu vom ierta aproapelui nostru din inimile noastre toate păcatele lui; prin urmare, mântuirea noastră, este condiționată și de iertarea greșelilor vrăjmașilor noștri”³. „Când spunem cuvintele din rugăciunea Tatăl nostru: *«Și ne iartă nouă greșelile noastre precum și noi iertăm greșiților noștri»* (Matei 6,12) dacă nu-i iertăm pe cei care ne-au supărat singuri ne cerem osândă”⁴. „Însă nu ajunge să

¹ Ibidem, pp. 142-143.

² Arhim. Teofil Părăian, *Credința...*, p. 232.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Alexandru Moraru, *Predică la Duminica a 19-a după Rusalii*, publicată în volumul: *„Cuvântul Tău este adevărul”*. *Predici ale teologilor clujeni la Duminicile Octoihului*, vol. I, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014, p. 155.

⁴ Arhimandrit Cleopa Ilie, *Predici...*, p. 198.

iertăm, mai este neapărat nevoie să și uităm. Iertarea neînsoțită de uitare nu înseamnă nimic, este vorbă goală, flecăreală, amăgire și mască a ținerii de minte a răului”¹.

„Dacă nu dăm dovadă de multă înțelepciune, echilibru și, mai cu seamă, răbdare în fața «săgeților» văzute și nevăzute ale vrăjmașului nostru, ne putem pune în pericol mântuirea, izbăvirea noastră veșnică; deoarece ne este cu neputință să înțelegem mai bine ce trebuie să facem ca să trecem peste toate încercările ce ne vin din partea vrăjmașilor noștri. Legat de aceasta voi reda un dialog preluat din opera Sfântului Maxim Mărturisitorul. Un călugăr tânăr i-a zis unui monah în vârstă: Părinte, eu am lăsat toate, familie, avuție, desfătări și slava lumii și nu mai am nimic în viață decât trupul. Dar pe fratele care mă urăște și mă ocolește nu pot să-l iubesc, deși mă silesc în fapt să nu răsplătesc răul cu rău. Spune-mi, deci, ce trebuie să fac ca să pot să-l iubesc din inimă, chiar dacă mă necăjește și-mi întinde tot felul de curse. Bătrânul i-a răspuns: Este cu neputință ca cineva să-l iubească pe cel care-l necăjește, chiar dacă se arată a se fi lepădat de materia lumii, dacă nu cunoaște cu adevărat scopul lui Dumnezeu. Iar dacă din darul lui Dumnezeu va putea să-l cunoască și se va sili să umble potrivit cu el, va putea să iubească din inimă pe cel care-l urăște și-l necăjește”².

„Nimeni nu poate să pretindă: n-am niciun dușman, nicio dușmancă. Așa ceva nu se poate, n-am fi oameni. Vrăjmășia ține de condiția noastră umană decăzută, iar vrăjmășia este alimentată de vrăjmașul cel dintâi, diavolul. Și cei care se înrolează în slujba lui sigur că ne fac greutăți. În acest sens întreabă, pe bună dreptate, Sfânta Cuvioasă Sinclitichia din Alexandria Egiptului: Pentru ce îl urăști pe omul care te-a ofensat? Nu el te-a ofensat, ci

¹ N. Steinhardt, *Dăruind...*, p. 150.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Alexandru Moraru, *Predică la Duminica a 19-a...*, p. 155.

diavolul. Urăște boala, nu bolnavul! Iar auto-alimentarea urii duce la propria noastră pieire, conform afirmației Sfântului Talasie Libianul: Ura față de aproapele este moartea sufletului”¹.

„Un părinte duhovnicesc spunea despre pomenirea răului că este rugina sufletului, viermele minții, păcat neîncetat, fărâdelege neadormită, cui înfipt în suflet, este un lucru care aduce neliniște, nemulțumire, iar pentru cel care poartă în minte gândurile cele rele, pentru unele rele pe care le-a pățimit odinioară, este o răutate care îi scurmă liniștea sufletului. În Pateric scrie că omul părăsește unele păcate, dar pomenirea răului îl urmărește pe acesta și ori de mănâncă, ori de doarme, ori de face altceva, pomenirea răului o are în permanență în sufletul său”².

„Astăzi este o certitudine psihologică faptul că ura te face vulnerabil, așa încât singura cale de apărare este să te adăpostești în fortăreața inexpugnabilă a iubirii divine. O atitudine pozitivă rămâne cel mai puternic scut împotriva răului. Dacă începem să-i urâm pe dușmanii noștri comunicăm cu tot ceea ce este negativ în ei; primim în noi o serie de elemente nocive care în timp pot să ne distrugă. Se poate întâmpla astfel ca răutatea altora, rememorată cu obstinație, să devină, cu timpul, propria noastră răutate, o boală a sufletului care nu iartă și nu uită, o legătură nedelegată de care omul nu se despovărează, ci o poartă în sine ca pe o toxină. Resentimentul este precum otrava pe care o bei sperând că îi va ucide pe dușmanii tăi”³.

„Dacă nu îl iertăm pe fratele nostru nu numai că el pleacă cu durere și lacrimi în inimă, dar și noi suntem răniți, deoarece, când nu iertăm, nici noi înșine nu ne vindecăm. Răul care ne-a venit prin intermediul altcuiva rămâne cu noi, rănindu-ne sufletul, distrugându-ne. De aceea să învățăm să

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Gordon, *Op. cit.*, p. 188.

² Arhim. Teofil Părăian, *Credința...*, p. 230.

³ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 142.

iertăm, pentru ca ceilalți să fie vindecați, dar și pentru ca noi să ne vindecăm”¹.

„Iertându-i pe vrăjmașii noștri nu numai că ne facem asemenea Domnului Hristos, ci facem un lucru care ne folosește nouă înșine. Ura pe care o avem față de cineva, socotim uneori că pe dreptate, dar alteori pe nedreptate, ne afectează cel mai mult pe noi. Mai mult decât pe cel pe care eventual l-am urî. Înălăuntrul nostru roade, pe noi ne face ura să n-avem tihnă”².

„Cel care ne face rău este el însuși o victimă, desigur una care a pactizat cu agresorul. Și o victimă trebuie întotdeauna să ne inspire compasiune. În acest sens, Sfântul Ioan de Kronstadt afirmă în cartea sa, «Viața în Hristos» că fiecare persoană care face răul, care dă frâu patimilor, este suficient pedepsită de răul pe care l-a făcut, de patimile cărora li s-a dat. Ar fi deci nebunesc și inuman să ai simțăminte de ură împotriva unui astfel de om; este ca și cum ai vrea să îneci un om care deja se scufundă în apă”³.

Sfântul Nicolae Velimirovici a scris: „Să fim dreți și să recunoaștem că vrăjmașii ne sunt de mare folos în sporirea duhovnicească. Fără vrăjmășie pe lume mulți din plăcuții lui Dumnezeu nu I s-ar fi făcut prieteni. Chiar și vrăjmășia Satanei este de folos celor râvnitori întru Dumnezeu și întru mântuire. Cine mai mult decât Apostolul Pavel a fost mai râvnitor întru cele dumnezeiești, cine a avut mai mare dragoste de Hristos decât el? Acest Apostol, totuși, ne spune cum, dezvăluindu-i Dumnezeu multe taine, El a și îngăduit duhului rău să-l ispitească: *«Și pentru ca să nu mă trufesc cu măreția descoperirilor, datu-mi-s-a mie*

¹ Mitropolitul Antonie de Suroj, *Op. cit.*, p. 176.

² Andrei, Arhiepiscopul Alba Iuliei, *Op. cit.*, p. 383.

³ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 141.

un ghimpe în trup, un înger al Satanei să mă bată peste obraz, ca să nu mă trufesc» (II Corinteni 12,7)”¹.

„Un om înțelept al zilelor noastre a spus că dușmanul poate fi maestrul nostru, pentru că ne arată care este calitatea reală a inimii noastre, el ne descoperă sentimentele întunecate care sunt ascunse în inima noastră, iar Sfântul Nicolae Velimirovici se ruga astfel: Doamne, binecuvintează-i pe vrăjmașii mei! Vrăjmașii m-au împins și mai mult spre Tine, în brațele Tale, mai mult decât prietenii. Ei au mărturisit, în locul meu, păcatele mele înaintea lumii. Ei m-au hulit atunci când eu m-am măgulit pe mine însumi. Ei m-au scuipat atunci când eu m-am mândrit cu mine însumi. Binecuvintează-i Doamne pe vrăjmașii mei!”².

„Întâi de toate trebuie să știm că iubirea vrăjmașilor începe cu rugăciunea pentru ei, pentru iertarea lor. Aceasta presupune să înțelegem că omul care ne-a făcut rău este, totuși, un fiu al Tatălui ceresc, deși modul său de acțiune nu mai este în conformitate cu firea sau natura bună creată de Dumnezeu, ci cu «natura rea», căzută pradă păcatului”³.

„Noi de multe ori nu înțelegem cuvântul Mântuitorului care zice: *«Iubiți pe vrăjmașii voștri. Nu stați împotriva celui rău; iar celui ce te lovește peste obrazul drept, întoarce-i-l și pe celălalt. Celui ce vrea să se judece cu tine și să-ți ia haina, lasă-i lui și cămașa»* (Matei 5,39-40). Lucruri aproape imposibile pentru noi, iar de multe ori zâmbim în colțul gurii cei care nu vrem să facem așa ceva. Iată însă ce a spus Sfântul Siluan Athonitul: Nici nu vă dați seama ce bucurie imensă vine peste voi când vă rugați pentru dușmanii voștri și Duhul Sfânt vă dă putere. Veți vărsa

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 506.

² Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 142.

³ Ibidem, pp. 140-141.

lacrimi în rugăciune pentru vrăjmașii voștri și pentru toți cei ce nu se vor mântui”¹.

„Să ne împăcăm deci unii cu alții și să-i iertăm din inimă pe vrăjmașii noștri dacă vrem să ne mântuim. Să ne rugăm pentru cei ce ne defaimă și ne urăsc și să nu ne răzbunăm pe cei ce ne fac rău. Să ne bucurăm când suntem defăimați și osândiți pe nedrept, că numai așa ne putem smeri mai mult și vom reuși să fim următori ai lui Hristos. Altfel, Mântuitorul nu primește nici rugăciunea noastră, nici darurile aduse la Sfântul Altar, nici postul și milostenia noastră, și nu primește în rai pe cei ce mor în ură și dușmănie”².

Sfântul Nicolae Velimirovici ne îndeamnă: „Faceți bine și dați cu împrumut fără să nădăjduiți nimic în schimb, zice Domnul Hristos. Faceți bine tuturor, fără deosebire, fără să țineți seama dacă ei vă iubesc sau nu; urmați lui Dumnezeu, care face bine tuturor, și pe față și într-ascuns. Dacă facerea ta de bine nu-l vindecă pe vrăjmaș de vrăjmășia lui, cu atât mai puțin îl va vindeca facerea de rău. Fă bine celor ce nu așteaptă de la tine bine, și împrumută tuturor celor care îți cer, dar împrumută ca și când ai da, ca și când ai înapoia omului ce este al lui, nu ca și când ai da ce este al tău”³.

„Chiar dacă vrăjmașul tău nu-ți primește facerea de bine, să nu te împiedice aceasta de a-i face bine mai departe. Nu a spus Domnul Hristos: *«Rugați-vă pentru cei ce vă vatămă și vă prigonesc»* (Matei 5,44)? Rugați-vă, așadar, pentru dușmanii voștri, și în acest chip le veți face bine. Dacă vrăjmașul nu vrea să primească nimic de la tine, Dumnezeu primește rugăciunea ta pentru el. Și Dumnezeu îi va împlânzi inima, îl va întoarce cu bunăvoință spre tine. Nu-i cu neputință, așa cum crede lumea,

¹ Preot Gheorghe Streza, *Op. cit.*, p. 238.

² Arhimandrit Cleopa Ilie, *Predici...*, p. 198.

³ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, pp. 506-507.

să întorci un dușman înverșunat și să ți-l faci prieten! Și chiar dacă ar fi cu neputință oamenilor, îi stă în putere lui Dumnezeu. Cine preschimbă iar și iar pământul înghețat în câmp înflorit poate și să topească gheața vrăjmășiei în inima omenească și să presare în ea floarea înmiresmată a prieteniei. Și aceasta nu atât pentru ca să-ți câștigi tu un prieten în locul unui dușman, ci ca să nu-și piardă el sufletul din pricina vrăjmășiei față de tine. Pentru aceasta trebuie să te rogi tu. Nu-i puțin lucru pentru mântuirea ta să ai, în viața aceasta, mai mulți prieteni decât dușmani, dar lucrul de căpetenie este să nu fi tu dușmanul nimănui, să fii tu prietenul tuturor în inima ta, în gândurile tale, în rugăciunile tale”¹.

„Sfântul Apostol Pavel a scris: *«Nu vă răzбunați singuri, iubiților, ci lăsați loc mâniei lui Dumnezeu, căci scris este: «A Mea este răzбunarea; Eu voi răsplăti, zice Domnul»*. Deci, dacă vrăjmașul tău este flămând, dă-i să mănânce; dacă-i este sete, dă-i să bea, căci făcând aceasta, vei grămădi cărbuni de foc pe capul lui. Nu te lăsa biruit de rău, ci biruiește răul cu binele» (Romani 12,19-21)”².

„Întâi de toate trebuie să acceptăm că până și dușmanii noștri au nevoie de iubire. Și se știe că singură iubirea are forța necesară pentru a transforma un dușman într-un prieten, doar ea poate să frângă cercul vicios al vendetei. Răspunzând la ură cu ură, nu faci decât să o multiplici. Mai mult, devii asemenea celui pe care îl detești. Numai prin bunătate poți schimba sufletul omului care ți-a făcut rău. Iar dacă nu-i schimbi sufletul, îl pedepsești, poate, dar nu îl îndrepti”³.

„Singura apărare eficientă împotriva urii constă în a face efortul de a ne apropria dușmanul, de a căuta în el elemente

¹ Ibidem, p. 507.

² Andrei, Arhiepiscopul Alba Iuliei, *Op. cit.*, p. 383.

³ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, pp. 141-142.

pozitive, care ne sunt comune, de a descoperi avantajele oferite de situația conflictuală”¹.

„În Pateric este scris: Cel ce răsplătește răul cu bine este al lui Dumnezeu, cel ce răsplătește binele cu bine este al lui Adam, și cel ce răsplătește binele cu rău acela este al diavolului. Noi vrem să fim oamenii lui Dumnezeu, și ca să fim oamenii lui Dumnezeu întâi trebuie să răsplătim binele cu bine, și după aceea să răsplătim răul cu bine. De ce să răsplătim răul cu bine? Pentru că nu poți să înlături un lucru rău cu alt lucru rău. Și în Pateric se spune că drac pe drac nu se scoate, deci, dacă vrei să scoți răul din tine și răul din altul trebuie să-l scoți cu binele, făcând binele. Asta ne cere Dumnezeu. Firea noastră nu ne duce la măsura aceasta, ci firea noastră este la măsura celui care răsplătește binele cu bine. Cel căzut de la Dumnezeu și sub măsura firii, acela răsplătește chiar și binele cu rău. Dacă ne cercetăm pe noi înșine, vedem că de multe ori noi nu suntem dispuși să iertăm, să trecem cu vederea, chiar dacă știm că primim iertarea din partea lui Dumnezeu numai dacă iertăm din inimă. Și cine iartă acela și iubește și cine iubește este fericit”².

„A răspunde răului cu rău este asemănător cu a pune petrol pe foc. A fugi din fața răului sau a te lăsa biruit de el este nedemn. Dar a birui răul prin bine este o faptă cu adevărat creștinească. Este iubirea eroică pusă în acțiune”³.

„Dacă cineva dintre cei de față este mâniat pe aproapele său, copiii supărați pe părinți, ori părinți care au uitat de copii, dacă este un frate certat cu fratele său sau soți care nu-și vorbesc și trăiesc în dușmănie, acestora le spun în numele Domnului nostru Iisus Hristos: Aprindeți focul iubirii în inimi și ardeți toată

¹ Ibidem, p. 49.

² Arhim. Teofil Păvălian, *Credința...*, p. 232.

³ Dr. Vasile Coman, Episcop al Oradiei, *Op. cit.*, p. 291.

răutatea și ura dintre dumneavoastră, alungați amintirea mâinii și lăsați să se reverse în inimile dumneavoastră virtutea iertării”¹.

„Atunci când puteți împreuna frățește mâinile, când ochii, care se priveau cu vrăjmașie, se pot privi cu duioșie, când gura, care altădată blestema poate binecuvânta, numai atunci puteți să îngenunchiați și să vă rugați lui Dumnezeu: «Și ne iartă nouă greșelile noastre precum și noi iertăm greșiților noștri»”².

„Pentru a ajunge la această înaltă stare de iertare a vrăjmașilor noștri Sfântul Maxim Mărturisitorul ne arată că avem nevoie de darul lui Dumnezeu; și acesta se câștigă prin «*duh umilit, inimă înfrântă și smerită*» (Psalm 50,18); prin rugăciune, prin post și prin fapte bune îl putem îmblânzi pe vrăjmașul nostru”³.

„Oare au existat în Legea Veche și cea Nouă oameni care s-au ridicat la această desăvârșită faptă a iubirii de vrăjmași? La această întrebare vom răspunde cu exemple din Sfânta Scriptură. Mai întâi să ne aducem aminte de prorocul David, care, încă înainte de întruparea Fiului lui Dumnezeu s-a sârguit a împlini cu fapta această sfântă și dumnezeiască poruncă. Din Sfânta Scriptură știm câtă ură avea regele Saul asupra lui David și câtă vreme l-a prigonit și căuta în tot chipul să-l piardă, iar profetul nu s-a răzbunat pe Saul când i-a căzut în mâini, deși putea prea lesne să-l omoare. Căci atunci când Saul a intrat într-o peșteră David i-a tăiat numai poala hainei spre mărturie, dar de viața lui nu s-a atins (I Regi 24,1-13). Și a doua oară, când regele Saul dormea în mijlocul taberei sale noaptea, David, venind, i-a luat sulita de la cap și vasul cu apă, și iarăși nu s-a atins de viața lui (I Regi 26,6-25)”⁴.

¹ Ibidem.

² Ibidem.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Alexandru Moraru, *Predică la Duminica a 19-a...*, p. 155.

⁴ Arhimandrit Cleopa Ilie, *Predici...*, p. 195.

„Iar în Legea Harului cel dintâi care a îndeplinit cu cuvântul și cu fapta această mare virtute a fost Însuși Domnul nostru Iisus Hristos, Care nu numai că a învățat porunca iubirii de vrăjmași, ci El întâi a îndeplinit-o cu fapta. Atunci când era pe cruce S-a rugat Părintelui Său să-i ierte pe cei ce L-au răstignit, zicând: «*Părinte, iartă-le lor că nu știu ce fac*» (Luca 23,34). La fel și Sfântul Arhidiacon Ștefan a împlinit porunca iubirii de vrăjmași, căci plecându-și genunchii, s-a rugat lui Dumnezeu pentru iertarea păcatelor celor ce îl ucideau cu pietre, zicând: «*Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta!*» (Faptele Apostolilor 7,60). La fel au făcut și ceilalți Sfinți Apostoli, care fiind ocărăți, îi binecuvântau pe vrăjmașii lor (I Corinteni 4,11-13). Prin această mare virtute a iubirii de vrăjmași au strălucit în lume milioane de martiri, de ierarhi, de mărturisitori și cuvioși părinți și toți care în veacul de acum au purtat în mintea și în inima lor iubirea de Dumnezeu și de aproapele”¹.

„Sfinții Bisericii au strălucit dintotdeauna în mijlocul lumii în care trăiau mai ales prin împlinirea poruncii iubirii vrăjmașilor. Atitudinea lor iubitoare i-a impresionat adânc pe vrăjmașii și prigonitorii lor. Viețile sfinților sunt pline de mărturii în acest sens. Creștinul adevărat, chiar dacă lumea nu-l înțelege și nu-l acceptă, chiar dacă suferă martiriu, nu poate avea vrăjmași. El nu are decât frați”².

„După cel de-al Doilea Război Mondial s-a găsit o hârtie într-unul dintre lagărele de concentrare pe care un om care murise în acel lagăr a lăsat un mesaj pentru posteritate. Esența mesajului transmis era o rugăciune în care acel om spunea: Doamne, când vei veni ca Judecător al lumii, nu-i condamna pe oamenii care ne-au făcut asemenea fărădelegi. Nu ține minte cruzimea lor și suferința noastră, violența lor și disperarea noastră, ci privește

¹ Ibidem, pp. 195-196.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 230.

la rodul pe care noi l-am născut în răbdare, în smerenie, în tărie, în iertare, în credincioșie, în solidaritate. Și fie ca aceste roade să fie luate în considerare spre mântuirea lor. Nu îngădui ca amintirea noastră să fie în veșnicie groază pentru ei. Fie ca ea să fie mântuirea lor”¹.

„Sfânta Scriptură ne oferă exemple concrete de atitudine îngăduitoare față de vrăjmași. În acest sens înțeleptul Solomon a scris: *«Dacă vrăjmașul tău este flămând, dă-i să mănânce; dacă-i e sete, dă-i să bea; că făcând aceasta, cărbuni de foc îi grămădești pe cap, iar Domnul te va răsplăti cu bunătăți»* (Proverbele lui Solomon 25,21-22); a «grămădi cărbuni» pe capul vrăjmașului semnifică trezirea conștiinței sale din rătăcirea ei, căința, și croirea unui drum nou pentru el, convertirea lui în prieten al tău”².

„Dacă Dumnezeu este iubire și din iubire L-a trimis pe Fiul Său în lume *«ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică»* (Ioan 3,16) și noi trebuie să manifestăm în viața noastră iubire față de Dumnezeu și de semenii, între care se numără și dușmanii noștri; pentru că dacă nu vom proceda așa, ni se arată în mod limpede care va fi soarta noastră: *«Cel ce nu-și iubește fratele rămâne în moarte. Oricine își urăște fratele este ucigaș de oameni și știți că orice ucigaș de oameni nu are viață veșnică rămânând întru el»* (I Ioan 3,14-15). Textul acesta nu se referă concret la uciderea trupească, deși se poate întâmpla și așa ceva, ci la uciderea morală, sufletească, prin păcate și fărădelegi”³.

„Penultima sentință din pericopa evanghelică de astăzi: *«Voi însă iubiți pe vrăjmașii voștri și faceți bine și dați cu împrumut, fără să nădăjduiți nimic în schimb»* pare și mai grea.

¹ Mitropolitul Antonie de Suroj, *Op. cit.*, pp. 121-122.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Alexandru Moraru, *Predică la Duminica a 19-a...*, p. 156.

³ *Ibidem*.

Ni se cere nu numai să-i iubim pe vrăjmași, ci chiar să-i ajutăm. De multe ori, este așa de greu să fii amabil și cu cei care sunt buni cu tine, darămite cu dușmanii și vrăjmașii noștri? Cine poate face așa ceva? Rațiunea nu primește astfel de îndemnuri, iar inima nu le poate împlini! Și-atunci, cum rămâne cu Evanghelia Domnului Hristos? Nu o împlinim? Sau împlinim numai o parte din ea, și anume, aceea care ne convine? În ciuda «revoltei» noastre interioare împotriva Evangheliei ea trebuie împlinită, deoarece cuprinde voia lui Dumnezeu. Pentru împlinirea ei este nevoie de două lucruri: 1. De înțelegerea ei 2. De har și de putere de la Dumnezeu”¹.

„Porunca iubirii vrăjmașilor nu înseamnă capitulare în fața răului și a nedreptății. Tot ce este nedrept, necinstit, contrar legilor sfinte sau rânduielilor, care străjuiesc ordinea în societate, trebuie muștrat, combătut, criticat, Însuși Domnul Hristos ne spune să facem asta, adică să luăm atitudine în fața răului: «*De-ți va greși fratele tău, muștră-l*» (Matei 18,15)”².

„Așadar, răul și nedreptatea trebuie eradicate dintre noi, însă autorul lor trebuie iubit. Dar nu ca pe un autor al acestora, ci ca pe un potențial convertit la bine. Replicăm răului, nedreptății și fărădelegii, dar în același timp ne rugăm pentru făptașul lor cu speranța regăsirii și a întoarcerii lui de la rău spre bine și de la păcat la virtute. În aceasta constă iubirea manifestată față de vrăjmași de care vorbește Iisus, adică o iubire îndreptată spre «îngerul» din omul pătimăș și vrăjmaș, care stă întemnițat și legat de răutatea din el. Cineva a comparat această atitudine cu o piatră prețioasă care stă într-o nesuferită murdărie. Apreciem nu murdăria, ci mărgăritarul din ea”³.

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 206.

² *Ibidem*.

³ *Ibidem*.

Această idee este exprimată foarte bine de un dicton latin: „Hominem non odi, sed eius vitia” (nu urăsc omul, ci viciile sale).

„Evanghelia de astăzi ne propune o transformare a ființei noastre prin iubirea vrăjmașilor noștri. Aceasta este cea mai nobilă țință, este scopul vieții și al existenței noastre. Când ajungem să ne iertăm vrăjmașii și să ne rugăm pentru ei înseamnă că suntem pe o treaptă de înălțare spirituală. Iertarea vrăjmașului ne înalță pe noi înșine, deoarece iertându-l pe vrăjmaș devii un nobil al existenței”¹.

„Numai oamenii mărunți se încurcă în lucruri mici. Cel ce iartă este luminos, fiindcă se împărtășește de lumina lui Hristos, după cum a scris Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan: *«Cel ce zice că este în lumină și-l urăște pe fratele său, acela este în întuneric până acum. Cel ce-l iubește pe fratele său rămâne în lumină, și piatră de poticnire nu este în el. Dar cel ce-și urăște fratele este în întuneric și umblă în întuneric și nu știe încotro se duce, pentru că întunericul i-a orbit ochii»* (I Ioan 2,9-11). Cel ce nu iartă acumulează în el de-a lungul timpului adeseori atâta răutate încât se transformă într-un purtător de energii negative. Cel ce își iartă vrăjmașii este dispus întotdeauna să treacă peste prăpăstiile existențiale ce le aruncă răutatea în jurul lui. Cel ce iartă este un om generos, iar cel ce nu iartă este un om mic. El nu-și află liniștea deoarece acumulează cantități enorme de energii negative și de aceea caută tot timpul să-ți afle o meteahnă, prilej ca să-și creeze o atmosferă malefică în jurul lui, deoarece aceasta este propice ființei sale infestate de răutate”².

„Iubirea vrăjmașilor este țința noastră existențială, apogeul la care trebuie să ajungem. Aici iertarea se desăvârșește în iubire,

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Taina...*, p. 199.

² *Ibidem*, p. 200.

în calculul nostru rațional noi despărțim o unitate benefică ființei noastre: iertarea - uitarea - iubirea. Nu este de ajuns numai să iertăm. Să iertăm putem, de multe ori, foarte ușor. Să iertăm putem face și din mândrie sau pentru anumite avantaje, o putem face ca să parvenim în fața altora. Putem să declarăm că iertăm, dar de fapt noi facem un excelent exercițiu de mândrie a smereniei. Nu este de ajuns numai să iertăm, trebuie să și uităm, adică trebuie să ne scoatem din informația noastră ființială acea răutate pe care cineva ne-a făcut-o. Ei bine, uitarea înseamnă tocmai această operație de extirpare a răului din minte. Uitarea este mai mult decât o simplă ștergere de memorie. Trebuie să-i iubim pe vrăjmași, deoarece iubirea îi va face și pe ei mai buni”¹.

„Dincolo de ceea ce îi dăruim noi celui pe care îl iertăm, îi arătăm lui Dumnezeu că merităm și noi iertare din partea Lui, pentru că nu se poate să lase Dumnezeu să fim noi mai buni decât El. Iată un text foarte potrivit în această privință din Sfântul Maxim Mărturisitorul: Să ne iubim așadar unii pe alții și vom fi iubiți de Dumnezeu. Să fim cu îndelungă răbdare întreolaltă și va fi și El cu îndelungă răbdare față de păcatele noastre. Să nu răsplătim răul cu rău și nu vom primi după păcatele noastre. Căci iertarea greșelilor noastre o aflăm în iertarea fraților. Iar mila lui Dumnezeu este ascunsă în milostivirea noastră față de aproapele. De aceea Domnul Hristos a zis: *«Iertați și vi se va ierta»* (Luca 6,37). Și iarăși: *«De veți ierta oamenilor greșelile lor și Tatăl vostru cel din ceruri vă va ierta greșelile voastre»* (Matei 6,14). Sau: *«Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui»* (Matei 5,7). Sau: *«Cu măsura cu care măsurați, cu aceea vi se va măsura»* (Matei 7,2)”².

¹ Ibidem, p. 201-202.

² **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri...**, pp. 320-321.

„Nu cumva iubirea pentru vrăjmași este nefirească? Aceasta este întrebarea pe care o pun adeseori cei care nu sunt creștini. Nu vedem - zic ei - că în natură nu găsești nimic care să semene a iubire pentru vrăjmași, ci numai pentru prieteni? Acest argument nu sprijină obiecția noastră? Ce putem răspunde? Înainte de orice altceva, credința noastră deosebește două firi: una necăzută, neîntunecată și neaplecăată spre rău prin păcat, cea așa cum a avut-o Adam în rai, iar alta schimonosită, întunecată și înclinată spre rău prin păcat, așa cum o vedem că este în această lume. De firea primară ține iubirea față de vrăjmași. Iubirea îi este acestei firi ca aerul pe care îl respiră tot ce trăiește. Aceasta este firea zidită de Dumnezeu. Din ea iubirea dumnezeiască străbate până la firea noastră ca soarele prin nori. Și toată iubirea din lume de acolo vine, din firea cea dintâi. Iar în raza firii stricate de păcat iubirea pentru vrăjmași apare, prin raritatea ei, nefirească. Dar nu este nefirească, ci este supra-firească față de firea cea pământească, sau, mai bine zis, este pre-firească, de vreme ce iubirea de acolo vine, din firea primordială, cea curată și nemuritoare, pe care am avut-o înaintea acestuia de astăzi”¹.

„Iubirea pentru vrăjmași, zic alți contestatari, este atât de rară încât trebuie să o numim nefirească. Atunci și o perlă este nefirească, și diamantul și aurul. Sunt lucruri rare, dar cine spune că sunt nefirești? După cum sunt plante care cresc numai într-o anumită zonă, tot așa este și planta cea rară, iubirea vrăjmașilor, care crește și înflorește numai în Biserică. Dacă vrea cineva să se încredințeze, nu are decât să citească viețile Sfinților Apostoli, ale mărturisitorilor credinței creștine, ale mucenicilor și va înțelege acest lucru”².

„Sfântul Maxim Mărturisitorul vorbește despre trei feluri de iubire: iubirea mai presus de fire, iubirea după porunca lui

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, pp. 504-505.

² *Ibidem*, p. 505.

Dumnezeu și iubirea firească pe care o au părinții față de copii, și copiii față de părinți, și care, de fapt, nu o învățăm din cărți, ci ține de ceea ce este omul, de structura lui, de alcătuirea lui. Omul simte dorința de a cuprinde în iubirea lui pe cineva: părinții pe copii, copiii pe părinți, frații unii pe alții, prietenii între ei. Toate acestea sunt lucruri ale firii pe care le binecuvântează Dumnezeu, numai că nu-i destul să rămânem la puterile firii”¹.

„Și zice Sfântul Maxim Mărturisitorul că mai este o iubire, și anume aceea împotriva firii, pe care o au păcătoșii pentru păcătoși, iubirea pe care o are iubitorul de avere pentru cel care îl ajută să-și înmulțească averea, iubirea pe care o are iubitorul de plăcere pentru cel care-l ajută să-și împlinească plăcerea, iubirea pe care o are iubitorul de mărire pentru cei care îl laudă, fiindcă și aceasta este iubire împotriva firii”².

„Iată că Domnul Hristos vine și ne spune să-i iubim chiar și pe vrăjmașii noștri. Nici această iubire nu este după firea căzută, fiindcă acesta este un lucru pe care trebuie să-l facem silindu-ne. Numai că nu suntem singuri în această lucrare de îmbunătățire duhovnicească fiindcă ne ajută și Domnul Hristos, care poruncește să-i iubim pe vrăjmașii noștri, să le înțelegem neputința, să căutăm să le facem bine când le putem face bine, să fim cu luare aminte la ei, să înmulțim binele în sufletul nostru până la așa măsură încât să nu le mai putem face niciun rău. Dar ca să ajungem la asta trebuie mai întâi să înlăturăm din noi răutatea. Să înlăturăm din noi răul și să-l înlocuim cu binele, după cum ne îndeamnă Sfântul Apostol Pavel: «*Nu te lăsa biruit de rău, ci răul biruiește-l cu binele*» (Romani 12,21)”³.

„Sunt multe locurile din Sfânta Evanghelie și din epistolele Sfinților Apostoli în care citim despre datoria de a împlini

¹ Arhim. Teofil Păraian, *Credința...*, p. 233.

² Ibidem.

³ Ibidem.

poruncile lui Dumnezeu și despre însemnătatea pe care o are iubirea. De ce ni se spune mereu să-i iubim pe oamenii de lângă noi și chiar pe vrăjmașii noștri? Pentru că iubirea este fericire, cine iubește cu adevărat este fericit, și când Domnul Hristos spune să-i iubim chiar și pe vrăjmașii noștri, atunci El are în vedere fericirea pe care o putem avea atunci când îi iubim pe cei ce ne urăsc pe noi”¹.

„Dacă ne silim să înmulțim iubirea întemeiată de credință, dacă ne silim să adăugăm ceva de la noi înșine ca să fim mai feriți, îi vom face feriți și pe cei din jurul nostru și atunci împărăția lui Dumnezeu va fi mai aproape de noi. Să nu uităm cuvântul: *«Fiți, dar, voi desăvârșiți, precum Tatăl vostru Cel ceresc desăvârșit este»* (Matei 5,48) și *«fiți milostivi, precum și Tatăl vostru este milostiv»* (Luca 6,36). Să nu uităm că numai iubindu-L cu adevărat pe Dumnezeu și pe oameni vom putea ajunge să ne asemănăm cu Dumnezeu”².

„Să fim și noi ca Sfântul Apostol Pavel și ca cei asemenea lui ca să putem avea fericirea din iubire și iubirea să ne deschidă calea către împărăția lui Dumnezeu, pentru că Domnul Hristos a zis: *«Întru aceasta vor cunoaște toți că sunteți ucenicii Mei, de veți avea iubire unii pentru alții»* (Ioan 13,35). Creștinii s-au manifestat în lumea păgână ca niște oameni care se iubeau și păgânii îi admirau, zicând: priviți la ei cum se iubesc”³.

„Să ne ajute Bunul Dumnezeu să-L iubim pe El în primul rând, să-i iubim pe semenii noștri, să nu mai facem deosebire între bun și rău, între drept și nedrept, între aproape și departe, și să fim binevoitori față de toți oamenii, așa cum este Dumnezeu, cu care dorim să ne asemănăm. La aceasta să ne ajute și rugăciunile Maicii Preacurate și ale tuturor sfinților care și-au revărsat

¹ Ibidem, p. 231.

² Ibidem, p. 234.

³ Ibidem.

iubirea lor către Dumnezeu și către oameni”¹, pentru că numai așa „ne vom învrednici să intrăm în împărăția cerurilor, care este împărăția iubirii veșnice”².

Cel ce își iubește vrăjmașii dovedește că este împlinitor al poruncii lui Dumnezeu și a ajuns la iubirea adevărată. Pentru a se dobândi însă această iubire trebuie depuse din partea omului eforturi considerabile, uneori chiar supraomenești, dar cu toate acestea realizarea ei deplină este un dar venit de sus, de la Dumnezeu, căci Mântuitorul a spus: „*Fără Mine nu puteți face nimic*” (Ioan 15,5). Iubirea vrăjmașilor reflectă perfecțiunea lui Dumnezeu pe pământ, căci această iubire este imposibil de realizat de către omul singur. Ea este posibilă omului care a primit în sufletul său harul Duhului Sfânt.

„Omul, redus la puterile sale firești, nu-și poate iubi vrăjmașii. Pentru împlinirea acestei porunci avem nevoie de puterea supranaturală a harului lui Dumnezeu. Apostolul neamurilor exprimă foarte bine, în cunoscutul capitol 7 al Epistolei sale către Romani, neputința omului firesc de a săvârși vreun bine. Sfântul Cuvios Siluan Athonitul, care are tâlcuiri minunate la porunca iubirii vrăjmașilor, a scris: Dumnezeu m-a învățat să-i iubesc pe vrăjmași. Lipsiți de harul lui Dumnezeu nu-i putem iubi pe vrăjmași, dar Duhul Sfânt ne învață iubirea și atunci vom simți milă chiar și pentru demoni. Dacă te rogi pentru vrăjmașii tăi, pacea va veni asupra ta. Iar când îi vei iubi pe vrăjmașii tăi, să știi că un mare har dumnezeiesc locuiește în tine. Nu zic că este deja un har desăvârșit, dar este de ajuns pentru mântuire. Cel ce a învățat de la Duhul Sfânt să iubească va suferi toată viața pentru cei ce nu se mântuiesc, varsă lacrimi

¹ Ibidem.

² Arhimandrit Cleopa Ilie, *Predici...*, p. 198.

pentru oameni și harul lui Dumnezeu îi dă puterea de a-i iubi pe vrăjmașii lui”¹.

„Făcând aceasta mare va fi răsplata ta. Cine te va răsplăti? Poate și oamenii, într-o măsură, dar mai presus de toți, Dumnezeu. Și ce fel de răsplată vei primi? Vei fi fiu al Celui Preaînalt; îl vei putea numi pe Dumnezeu: Tată; *«și Tatăl tău, care vede în ascuns, îți va răsplăti ție»* (Matei 6,6). Dacă nu azi, atunci mâine; și dacă nu mâine, atunci la sfârșitul lumii, înaintea tuturor îngerilor și a oamenilor. Este răsplată mai mare la care putem nădăjdui, decât să ne chemăm fii ai Celui Preaînalt, și să-L chemăm pe Dumnezeu Tatăl nostru? Numai Fiul lui Dumnezeu născut din veci din El este Fiu după fire, noi însă putem deveni fii după har, prin înfiere. Acum ni se promite și nouă aceeași cinste, așa rătăciți și păcătoși cum suntem. Ce este cinstea aceasta? Înseamnă că vom fi în veșnicie acolo unde este El (Ioan 14,3), în slava în care este El, în bucuria fără sfârșit. Înseamnă că iubirea lui Dumnezeu ne însoțește mereu, în toate necazurile și durerile acestei vieți, înseamnă că totul este întors și îndreptat spre binele nostru din urmă. Nu vom rămâne în mormânt, vom învia. Vom învia așa cum a înviat Hristos. Pentru puțină vreme suntem aici pe pământ, în insula morții. În casa Tatălui Ceresc ne așteaptă slavă și cinste veșnică. Cum este când un biet orfan este înfiat de un rege? Trebuie oare să mai pomenești ce bunuri îl așteaptă? Orfanul acesta a fost înfiat de rege, atât trebuie spus, și toată lumea știe ce înseamnă. Noi însă nu suntem înfiați de oameni, ci de Dumnezeu, pentru că vom fi fii ai Celui Preaînalt, al Cărui Fiu este Domnul nostru Iisus Hristos: fii ai Împăratului Celui fără de moarte, ai Împăratului împăraților. Dumnezeu nu ne înfiază pentru vreun merit al nostru, ci pentru Unul-Născut Fiul Lui, cum spune Apostolul neamurilor: *«Căci toți sunteți fii ai*

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 231.

lui Dumnezeu prin credința în Hristos Iisus» (Galateni 3,26). Hristos ne primește ca frați ai Săi, de aceea și Dumnezeu Tatăl ne primește ca fii ai Lui”¹.

„Cu adevărat nu este niciun chip de a ne câștiga prin vreun merit numele de fiu al lui Dumnezeu. Este de răs a crede că am putea, prin vreo faptă, fie ea și cea mai arzătoare iubire față de vrăjmași, să merităm și să plătim ceea ce Hristos le-a făgăduit celor ce-L urmează pe El cu credință. De-am da tot ce avem la săraci, de-am posti în fiecare zi, de-am sta noapte de noapte în rugăciune ca o candelă până la sfârșitul veacurilor, de ne-am despărți sufletul de trup ca de o piatră rece, iar cu sufletul de-am ajunge cu totul nepătimitori și nesimțitori față de lume, de ne-am da să fim călcați în picioare de lumea întreagă și mâncați de fiarele cele mai crude - toate acestea n-ar fi decât un lucru prea neînsemnat a prețului pentru toate bunătățile, slava și bucuria pe care le aduce cu sine înfierea noastră de Dumnezeu. Nicio iubire de pe pământ și nicio milostivire a omului muritor nu-l poate face fiu al lui Dumnezeu și locuitor al împărăției cerurilor. Dar iubirea lui Hristos săvârșește ceea ce omului îi este cu neputință. Nimeni să nu se laude că s-a mântuit prin multa lui iubire, că și-a deschis singur porțile raiului”².

„Oricât de grea, de uriașă ne-ar părea porunca iubirii vrăjmașilor, ea este doar un mărunțiș pe care Dumnezeu ni-l cere ca să ne aducă mai aproape de El, la strălucita Lui curte împărătească. Nu ne cere să împlinim porunca spre a ne câștiga cu ea împărăția și înfierea, ci doar să dorim împărăția și înfierea mai presus de orice. Cere de la noi doar să-L credem și să-L ascultăm pe Mântuitorul. Cu ce a meritat Adam raiul? Cu nimic. Raiul i-a fost dăruit de iubirea lui Dumnezeu. Prin ce a rămas

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, pp. 507-508.

² *Ibidem*, p. 508.

Adam în rai până la cădere? Prin ascultare, prin nimic altceva decât ascultare”¹.

„În zidirea cea nouă, Dumnezeu cere de la noi același lucru pe care l-a cerut de la Adam și de la Eva în rai: credință și ascultare. Credința că fiecare poruncă a Sa este spre mântuire, și ascultare desăvârșită de fiecare poruncă a Sa. Ne-a dat toate poruncile, în care se cuprinde și porunca iubirii vrăjmașilor, ca să avem încredere în cuvântul Lui și să-l ascultăm. De n-ar fi fost vreo poruncă a Sa bună și mântuitoare, oare ne-ar mai fi dat-o? El singur a știut dacă porunca a fost firească sau nefirească, posibilă sau imposibilă; pentru noi contează că ne-a dat această poruncă și trebuie să o împlinim, dacă vrem să ne fie bine. Așa cum bolnavul primește din mâna doctorului leacul - fie el amar sau dulce - cu încredere și ascultare, așa și noi, cei slăbiți de păcat și întunecați la minte, suntem datori a împlini cu credință și ascultare cele poruncite cu iubire de Doctorul sufletelor și Mântuitorul vieții noastre, Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu. A Lui fie slava și lauda, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, Treimea cea deoființă și nedespărțită, acum și pururea și în vecii vecilor”².

Amin

¹ **Ibidem**, pp. 508-509.

² **Ibidem**, p. 509.

Duminica a 19-a după Rusalii (altă cuvântare)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

„Sfânta Evanghelie din Duminica a 19-a după Rusalii este plină de învățături duhovnicești și ne arată care este deosebirea între păgâni și creștini, sau mai bine zis între omul păcătos și omul sfânt”¹.

„Domnul nostru Iisus Hristos știa că în Vechiul Testament s-a spus: *«Să iubești pe aproapele tău și să urăști pe vrăjmașul tău»* (Matei 5,43). El însă aduce o schimbare radicală, și anume: în locul urii față de vrăjmași, aduce o lege nouă: legea iubirii față de vrăjmași. Prin aceasta, Hristos-Domnul a întrecut pe toți legiuitorii din istoria omenirii, pentru că niciun legiuitor nu a poruncit vreodată ca omul să-i iubească pe vrăjmașii săi”².

„Mântuitorul Iisus Hristos îndeamnă zicând: *«Precum voiți să vă faceți vouă oamenii, faceți-le și voi asemenea»* (Luca 6,31). Nu zice faceți ceea ce vă fac oamenii, ci zice precum voiți să vă faceți oamenii. Adică, oamenii vor ca semenii lor să le facă bine, să se poarte frumos cu ei, să-i respecte, să-i ajute, să-i împrumute, să-i ierte, să le acorde cinste ca unor ființe raționale, iubitoare și binecuvântate de Dumnezeu. Domnul Iisus Hristos spune, de fapt, că trebuie să săvârșim numai binele, să nu facem oamenilor răul pe care ei ni-l fac, ci doar ceea ce dorim noi să ne facă ei, adică binele. Apoi precizează că, dacă îi iubim doar pe cei ce ne iubesc, ne asemănăm păgânilor sau păcătoșilor și

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 238.

² Ibidem.

nu ne deosebim cu nimic de aceștia. Dacă îi împrumutăm pe cei care ne-au împrumutat, dacă facem bine numai celor care ne fac bine, atunci nu progresăm spiritual, pentru că nu depășim egoismul firii umane căzute în păcat, adică starea obișnuită a naturii umane păcătoase”¹.

„Ni se pare foarte firesc sau natural să facem bine celor care ne fac bine, dar nu ni se pare firesc, natural sau normal, să facem binele celor care ne fac răul, adică nu ni se pare firesc să-i iubim pe cei care ne urăsc și să dorim binele celor care sunt vrăjmașii noștri. De ce? Pentru că «firescul» acesta al nostru nu mai este deplin firea sau natura creată după chipul lui Dumnezeu ori voită de Dumnezeu, ci este natura căzută în păcat, firea păcătoasă, care amestecă binele cu răul. De aceea, Domnul Iisus Hristos vrea să ne arate că numai omul bun în mod constant se manifestă ca fiind creat după chipul lui Dumnezeu Cel bun în Sine și că numai bunătatea este profund umană, nu răutatea, chiar dacă foarte mulți oameni sunt răi. Răutatea, chiar dacă a devenit o a doua natură și este răspândită în lume, ea nu este conformă cu chipul lui Dumnezeu în om. Numai bunătatea sau iubirea milostivă și sfântă este conformă cu chipul lui Dumnezeu Cel bun. De aceea, spre sfârșitul Evangheliei de astăzi, Mântuitorul Iisus Hristos ne îndeamnă zicând: *«Iubiți-i pe vrăjmașii voștri și faceți-le bine și dați cu împrumut fără să nădăjduiți nimic în schimb, iar răsplata voastră va fi multă și veți fi fiii Celui Preaînalt»* (Luca 6,35), adică nu veți mai fi robi sau, slujitori ai păcatului, ci fii ai harului sau fii ai lui Dumnezeu după har”².

„Evanghelia ne arată, așadar, că un creștin, care este înfiat prin harul Sfântului Botez, devine fiu al lui Dumnezeu după har în Dumnezeu Fiul, în Iisus Hristos, după cum ne spune Sfântul Evanghelist Ioan zicând: *«Celor câți L-au primit, care cred în*

¹ Ibidem, pp. 238-239.

² Ibidem, p. 239.

numele Lui, le-a dat putere ca să se facă fii ai lui Dumnezeu, care nu din sânge, nici din poftă trupească, nici din poftă bărbătească, ci de la Dumnezeu s-au născut» (Ioan 1,12-13), adică prin harul Duhului Sfânt”¹.

„Deci, prin Botez ni se dăruiește nu numai iertarea de păcate, ci și calitatea de fii ai lui Dumnezeu după har, iar aceasta înseamnă că, prin har, credință și fapte bune, putem ajunge la asemănarea cu Dumnezeu, Care este bun, milostiv și sfânt. Evanghelia de astăzi se încheie cu acest îndemn al Mântuitorului Iisus Hristos: *«Fiți milostivi, precum și Tatăl vostru milostiv este»* (Luca 6,36). Aceasta înseamnă că numai bunătatea arătată ca milostenie sau bunătatea smerită și darnică este starea sănătoasă sau sfântă a vieții creștine. Mai precis, Hristos Domnul ne învață că firea umană sănătoasă spiritual este firea curățită de păcate și sfințită prin har, firea înălțată la asemănarea cu Dumnezeu după al Căruia chip a fost făcut omul la început (cf. Facere 1,27)”².

„Deși această iubire față de vrăjmași este poruncită de Mântuitorul Iisus Hristos, totuși mulți oameni se întreabă cum putem noi să-i iubim pe vrăjmașii noștri, dacă foarte adesea îi uităm chiar și pe cei care ne-au făcut mult bine? Îi uităm adesea pe părinții noștri care ne-au crescut, pe dascălii, pe învățătorii, pe profesorii care ne-au format, pe conducătorii care ne-au promovat într-un rang mai mare, îi uităm repede pe cei ce ne-au ajutat în vreme de sărăcie, de boală, de necaz. În schimb, ținem minte multă vreme răul pe care ni l-a făcut cineva, cuvântul care ne-a jignit sau ne-a rănit, fapta pătimasă și vrăjmașă a celui care ne-a umilit sau ne-a păgubit. Aceste forme de răutate sunt păstrate adânc și îndelung în memoria noastră cognitivă și afectivă, astfel încât răutatea altora memorată în noi devine cu timpul răutate a noastră sau boală a sufletului nostru, care nu

¹ **Ibidem**, pp. 239-240.

² **Ibidem**, p. 240.

iertă și nu uită răutatea vrăjmașilor, nu se descarcă de ea sau nu se eliberează de ea, ci o poartă în sine ca pe o otravă ascunsă sau ca pe o «legătură nedeștelegată»¹.

„Este foarte greu, deși nu imposibil, ca firea păcătoasă a omului, înclinată spre răzbunare, să se schimbe atât de mult, încât omul să-l iubească pe cel care îl urăște și să dorească binele celui care îi face rău. Cu alte cuvinte, la prima vedere, Evanghelia ne îndeamnă la o stare sufletească superioară și la o acțiune greu de îndeplinit. Totuși, Sfinții Părinți ai Bisericii spun că Domnul Iisus Hristos nu cere omului ceea ce el nu poate împlini. Prin urmare, dacă omul păcătos constată că nu poate să îi iubească pe vrăjmași, el trebuie să ceară ajutorul lui Hristos, ca iubirea lui Hristos să vindece sufletul său rănit de răutatea vrăjmașilor și să-i dăruiască harul iubirii Sale milostive. Astfel, cu ajutorul harului lui Hristos, omul poate scoate din inima sa «spinii urii» și ai dorinței de răzbunare, cum se spune într-o rugăciune ortodoxă pentru iertarea vrăjmașilor. În acest sens, iubirea de vrăjmași sinceră, adică nu una fățarnică, începe cu rugăciunea pentru iertarea vrăjmașilor. În cărțile noastre de cult există rugăciuni pentru înmulțirea dragostei și pentru alungarea urii și a dorinței de răzbunare. De pildă, la sfârșitul Liturghierului se află un capitol numit «Adunare de cereri», unde găsim o rugăciune pentru vrăjmașii cei ce ne urăsc și ne asupresc pe noi. În această rugăciune nu se cere pedepsirea vrăjmașilor sau distrugerea lor, ci schimbarea lor în bine. Se cere ca Dumnezeu să le schimbe necredincioșilor sau răufăcătorilor felul lor de a gândi și de a făptui: «Necredincioșii să se întoarcă la dreapta credință, iar credincioșii să se întărească în dreapta credință, și toată vrajba și ura să se prefacă în iubire de frați, în pace și dragoste desăvârșită». Deci, iubirea de vrăjmași începe cu rugăciunea pentru schimbarea lor în bine sau îndreptarea lor. Foarte adesea, omul rob de mânie și ură este influențat de

¹ Ibidem.

puterile diavolești, de duhurile răutății care se află în văzduh, cum scrie Sfântul Apostol Pavel: *«Căci lupta noastră nu este împotriva trupului și a sângelui, ci împotriva începătorilor, împotriva stăpânilor, împotriva stăpânitorilor întunericului acestui veac, împotriva duhurilor răutății, care sunt în văzduh»* (Efeseni 6,12)”¹.

„Deși creștinii erau persecutați, spune Sfântul Iustin Martirul și Filosoful în secolul al II-lea, totuși ei se rugau pentru împăratul roman prigonitor și motivau rugăciunea lor astfel: creștinii se roagă pentru împărat, deși el îi urăște și îi persecută, cerând ca Dumnezeu să-l elibereze de duhurile diavolești care-l stăpânesc atunci când îi urăște pe creștini fiindcă ei Îl iubesc pe Hristos și cred în El. Împăratul are deci nevoie de rugăciunile creștinilor pentru ca Dumnezeu să-l îndrepteze, să-l facă din om rău un om bun, să-i lumineze mintea și să-i încălzească inima cu harul Său divin”².

„Vedem, aici, o aplicare concretă și corectă a Evangheliei iubirii de vrăjmași în viața creștinilor, adică să ne rugăm pentru mântuirea celor care ne vor răul, pentru schimbarea lor în bine, pentru ca să poată birui răutatea prin bunătate. Astfel, vrăjmașii sunt puși în starea de-a recunoaște ei înșiși superioritatea spirituală a celor ce suferă răutatea unor oameni, dar nu se răzbună, nu răspund la răutate cu răutate. În literatura română, acest adevăr, ecou al Sfintei Evanghelii în viața poporului român, a fost exprimat în versurile următoare: «Răzbunarea cea mai cruntă este când dușmanul tău e silit a recunoaște că ești bun și dându-i rău» (Bogdan Petriceicu Hașdeu, Răzvan și Vidra)”³.

„Sfânta Evanghelie de astăzi ne îndeamnă să nu ne asemănăm cu oamenii căzuți în păcate sau robiți de patimi egoiste,

¹ **Ibidem**, pp. 241-242.

² **Ibidem**, p. 242.

³ **Ibidem**.

răufăcători și răzbunători, ci să ne asemănăm cu Dumnezeu Cel Milostiv, Care nu coboară la nivelul naturii umane căzute sau păcătoase, ci dorește să-l ridice pe om la sfințenia și bunătatea Sa, întrucât omul a fost creat după chipul lui Dumnezeu (Facerea 1,26)”¹.

„Totuși, când ne rugăm pentru iertarea și îndreptarea vrăjmașilor, schimbarea în bine sau îndreptarea acestora nu vine totdeauna când dorim noi și cum dorim noi. Uneori, este nevoie de multă răbdare, iar rugăciunea trebuie însoțită cu post. Adesea, efectul rugăciunii pentru vrăjmași se vede în schimbarea atitudinii vrăjmașilor față de noi, nu pentru că au fost pedepsiți de noi, ci pentru că au ajuns să constate ei înșiși că sunt nedrepti sau răi, tocmai pentru că nu li se răspunde la răutate cu răutate. Unii oameni se schimbă în bine pentru că Dumnezeu le dăruiește multe binefaceri, deși ei nu le merită. În acest sens, exemplul cel mai bun este vameșul Zaheu, care s-a convertit nu fiindcă a fost pedepsit, ci pentru că i s-a oferit o onoare pe care n-o merita, aceea de a fi fost vizitat de Iisus în casa sa. Iar alți oameni se schimbă în bine printr-o lucrare tainică, înțeleaptă sau pedagogică a lui Dumnezeu, transformând o încercare, o boală, o suferință sau un accident din viața omului într-o atenționare care-l ajută pe om să înțeleagă că are nevoie de ajutorul lui Dumnezeu Cel Milostiv. Totuși, când Dumnezeu «ceartă» pe cineva, El nu o face ca răzbunare, ci ca dorință de-a îndrepta pe cel păcătos spre calea mântuirii. Uneori, când omul nu se îndreaptă prin «leacuri duhovnicești dulci», Dumnezeu Cel milostiv folosește «leacuri duhovnicești amare» pentru a-l salva pe acesta”².

„Când ne rugăm pentru îndreptarea vrăjmașilor, ne punem nădejdea mai întâi în ajutorul lui Dumnezeu, Care, uneori, în chip minunat, schimbă comportamentul vrăjmașilor noștri văzând

¹ Ibidem, pp. 242-243.

² Ibidem, p. 243.

multa noastră răbdare și multa noastră credință. Există însă și oameni care doresc repede să se răzbune pe vrăjmași, unii chiar scriu pe pomelnice numele vrăjmașilor care-i supără și cer lui Dumnezeu să-i pedepsească grabnic pe aceștia. În general, ei doresc ca vrăjmașii lor să se schimbe prin pedepse grele trimise acestora de Dumnezeu. Desigur, este păcat mare să aducem la Sfântul Altar pomelnice prin care cerem tocmai lui Dumnezeu Cel Milostiv să-i pedepsească pe vrăjmașii noștri, în timp ce în rugăciunile Bisericii nu se cere pedepsirea vrăjmașilor, ci îndreptarea lor. Deși purtăm numele de creștin, totuși, când trecem prin necazuri pricinuite de vrăjmași, constatăm cât de mult trebuie să ne schimbăm noi înșine până ce ajungem să fim milostivi și iertători ca și Dumnezeu și să-i putem iubi pe vrăjmașii noștri”¹.

„Înțelegem, așadar, că nu putem fi milostivi asemenea lui Dumnezeu, decât dacă cerem ajutorul Lui și dacă ne gândim mai mult la greșelile noastre, decât la greșelile altora, rugându-ne astfel: «Doamne, ajută-ne să fim milostivi, precum Tu ești milostiv» (cf. Luca 6,36), spre slava Preasfintei Treimi și spre a noastră mântuire”².

Amin

¹ **Ibidem**, pp. 243-244.

² **Ibidem**, p. 244.

Duminica a 19-a după Rusalii

(*încă o cuvântare*)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

„Sfânta și dumnezeiasca Evanghelie de astăzi ne arată datoria de a-i ierta pe cei ce ne greșesc. Domnul nostru Iisus Hristos ne învață că toată Legea și prorocii se reazemă pe două porunci, adică să iubim pe Dumnezeu și pe aproapele nostru. Mila este una din faptele bune care izvorăște din iubire, după mărturia Sfântului Apostol Pavel, care zice: *«Iubirea se milostivește»* (I Corinteni 13,4). Cine nu are milă de fratele său este semn că acela nu are iubire și petrece în întunericul urii de frați (I Ioan 2,9-11 și 4,20)”¹.

„Iubirea lui Dumnezeu față de noi se aseamănă cu iubirea părinților pentru copiii lor (Deuteronom 1,37-45; Isaia 49,15 și 66,13). Precum un tată și o mamă bună își iubesc copiii și, ori de câte ori aceștia ar greși, dacă se întorc și cer iertare, îi iartă și îi mângâie, tot așa este și iubirea lui Dumnezeu față de noi, care suntem fiii Lui (Ioan 1,12) și așa ni se cuvine să fim cu iubire și cu milă față de cei ce ne greșesc nouă. Mântuitorul fiind pironit pe cruce, S-a rugat pentru cei ce L-au răstignit spunând: *«Părinte, iartă-le lor că nu știi ce fac»* (Luca 23,34)”².

„Dacă ar săvârși cineva toate faptele bune, dar nu are iubire, nu are nimic (I Corinteni 13,1-2). Fiul lui Dumnezeu venind în lume, din nemărginita Sa bunătate, cu iubire și milă față de noi (Efeseni 3,18-19), a desființat deosebirea între vrăjmași și prieteni și

¹ Arhimandrit Cleopa Ilie, *Predici...*, p. 136.

² Ibidem.

ne-a dat poruncă să-i iubim pe vrăjmașii noștri, să-i binecuvântăm pe cei ce ne blestemă, să ne rugăm pentru binele celor ce ne vatămă și ne prigonesc și să facem bine celor ce ne urăsc (Matei 5,44). După mărturia acestei învățături nu avem voie să urâm pe nimeni, ci pe toți cei ce ne greșesc suntem datori să-i iubim și să le iertăm greșelile, chiar dacă ne-ar face cel mai mare rău”¹.

„Să ne aducem aminte că Dumnezeu din nemărginita Sa bunătate *«El face să răsară soarele Său peste cei răi și peste cei buni și face să plouă peste cei drepți și peste cei nedrepți»* (Matei 5,45). De aceea și noi suntem datori a face bine tuturor și a ierta greșelile celor ce ne greșesc (Matei 6,12 și I Tesaloniceni 5,15), purtând neputințele altora (Galateni 6,2 și Efeseni 4,2). Așa ne îndeamnă și Sfântul Apostol Pavel, zicând: *«Fiți buni între voi, milostivi, iertându-vă unul altuia, așa cum și Dumnezeu v-a iertat vouă, în Hristos»* (Efeseni 4,32). Iar în alt loc a scris: *«Îngăduindu-vă unii pe alții și iertând unul altuia dacă are cineva vreo plângere împotriva cuiva; așa cum Hristos v-a iertat vouă, tot așa iertați și voi»* (Coloseni 3,13)”².

„Așadar, frații mei, aducându-ne aminte de iubirea lui Dumnezeu față de noi, care pururea greșim înaintea Lui, să ne silim și noi după puterea noastră să-i iertăm întotdeauna pe cei ce ne greșesc nouă (Ioan 13,34). Iubirea față de Dumnezeu nu se poate arăta între noi fără iubirea dintre noi și fără iertarea celor ce ne greșesc nouă (I Ioan 3,17 și 4,20-21)”³.

„Să-l ascultăm acum pe Sfântul Efrem Sirul, care, vorbind despre iertarea celor ce ne greșesc, de care atârână și iertarea păcatelor noastre, a scris: «Bine a zis Domnul: că sarcina Mea este ușoară! Căci ce greutate și ce osteneală este a lăsa noi fratelui nostru greșelile cele ușoare și de nimic vrednice, spre a ni se ierta

¹ Ibidem, p. 137.

² Ibidem.

³ Ibidem.

și nouă cele ale noastre. Și mai departe spune: Nu am zis să-Mi aduceți bani, sau țapi, sau post, sau priveghere, ca să spuneți: Nu am sau nu pot! Ci ceea ce este lesnicios și ușor și scurt ne-a poruncit, zicând: Tu iartă fratelui tău greșelile lui și Eu le iert pe ale tale! Tu ierți poate puțini bani - doi sau trei dinari-, iar Eu îți dăruiesc ție nenumărați talanți. Tu numai îi ierți, fără să-i dăruiești nimic, iar Eu îți dau ție și iertare și vindecare și împărăție. Și darul tău îl primesc atunci când te împaci cu cel ce îți este ție vrăjmaș, când nu ai vrajbă asupra cuiva, când soarele nu apune peste mânia ta. Când ai pace și iubire față de toți atunci rugăciunea ta este bine primită și prinosul tău bine plăcut și casa ta este binecuvântată și tu ești fericit. Iar dacă tu nu te împaci cu fratele tău, cum ceri iertare de la Mine? Cuvintele Mele le calci și ceri iertare de la Mine? Eu, Stăpânul tău îți poruncesc și tu nu iei aminte? Apoi tu, robul, cum îndrăznești să aduci către Mine rugăciune și jertfă, având vrajbă asupra cuiva? Căci precum tu îți întorci fața de la fratele tău, așa și Eu Îmi voi întoarce ochii de la rugăciunea ta și de la darul tău»¹.

„Sfântul Isaac Sirul, într-un glas cu Sfântul Efrem, arată că Dumnezeu nu primește rugăciunea noastră dacă noi avem ură și nu îi iertăm pe cei ce ne greșesc nouă, zicând: «Sămânță pe piatră este rugăciunea celui ce are pomenire de rău asupra fratelui său». Așadar, frați creștini, să luăm aminte cu toată frica de Dumnezeu la cuvintele acestor Sfinți Părinți care se reazemă pe cuvintele Domnului Hristos, Care a zis în Sfânta Sa Evanghelie: *«De veți ierta oamenilor greșelile lor, vă va ierta și vouă Tatăl vostru Cel ceresc, iar de nu veți ierta oamenilor greșelile lor, nici Tatăl vostru Cel ceresc nu vă va ierta greșelile voastre»* (Matei 6,14-15)»².

„Frații mei, dacă credem că acestea sunt cuvintele și poruncile Mântuitorului și că niciodată gura Lui nu poate să

¹ Ibidem, pp. 137-138.

² Ibidem, p. 138.

grăiască neadevărul, El fiind ființa adevărului, atunci să ne dăm seama că niciodată nu vom primi iertarea de la Dumnezeu, atâta vreme cât vom fi învrăjbiți cu oamenii și *«nu vom ierta din toată inima păcatele și greșelile fraților noștri»* (Marcu 11,25). Nimeni să nu creadă că se va putea împăca cu Dumnezeu, cu darurile sale sau cu slujbele pe care le dă la Sfânta Biserică, și va lua iertare de păcatele sale, mai înainte de a se împăca și a se ierta cu cei cu care este învrăjbit”¹.

„Acest adevăr ni-l arată însuși Domnul Hristos când zice în Sfânta Evanghelie: *«Dacă îți vei aduce darul tău la altar și acolo îți vei aminti că fratele tău are ceva împotriva ta, lasă-ți darul acolo, înaintea altarului, mergi mai întâi și te împacă cu fratele tău și numai după aceea întoarce-te și adu-ți darul»* (Matei 5,23-24)”².

„Nu numai darul nostru nu-l primește Dumnezeu mai înainte de a ne împăca cu aproapele nostru, ci nici rugăciunea noastră n-o primește, fiindcă a spus: *«Iar când stați de vă rugați, iertați orice aveți împotriva cuiva, pentru ca și Tatăl vostru Cel din ceruri să vă ierte vouă greșalele voastre»* (Marcu 11,25). Același lucru ne învață Mântuitorul și în rugăciunea Tatăl nostru, în care spunem: *«Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri»* (Matei 6,12). Dacă nu-i iertăm noi mai întâi pe frații noștri, nici Tatăl nostru Cel ceresc nu ne va ierta păcatele noastre. Iertarea este o condiție obligatorie pentru mântuirea omului, a lumii întregi. Iertarea stă la temelia păcii din inimă și a conștiinței fiecăruia dintre noi. Iertarea salvează familia de divorț și de distrugere, salvează rudele de ceartă și judecăți, salvează lumea de războaie, de ură și de moarte”³.

¹ Ibidem.

² Ibidem, p. 139.

³ Ibidem.

„Însă nimic nu-i mai greu pentru noi, oamenii, decât să-i iertăm pe cei ce ne-au jignit, ne-au defăimat sau ne-au păgubit. Pentru un cuvânt de ocară, pentru un lucru de nimic, pentru o mică pagubă, unii creștini trăiesc în ceartă, și chiar în ură, ani de zile. Ba ajung la judecată și la fapte de răzbunare, încât nici preotul din parohie, nici rudele, nici bătrânii satului, nici boala și frica morții nu le înmoaie inima să se ierte, să se împace unii cu alții. De aceea nu puțini mor certați între ei, spre veșnica lor osândă, fiindcă după moarte nimeni nu mai poate face nimic pentru mântuirea lui”¹.

„Această stare grea de ură și de răzbunare dintre oameni, care îi duce pe cei care nu iartă la moarte, o arată Domnul Hristos foarte clar în pilda talanților. Împăratul care se socotește cu slugile sale este Fiul lui Dumnezeu întrupat care ne va judeca pe toți la sfârșitul veacurilor. Slujitorul care Îi datorează Împăratului Ceresce zece mii de talanți este fiecare dintre noi, care, pentru mulțimea păcatelor pe care le-am săvârșit, Îi datorăm Domnului Hristos pocăință, lacrimi, milostenie și iertarea celor ce ne greșesc”².

„Dar în timp ce Dumnezeu, ca un tată bun, ne iartă toată datoria, adică toate păcatele, noi oamenii nu-i iertăm pe cei ce ne-au greșit puțin, ci le cerem datoria cu dobândă. Iar dacă nu ne întorc datoria ne răzbunăm pe ei, îi dăm în judecată, le dorim răul, nu-i iertăm până la moarte. De aceea și Dumnezeu se supără pe cei care nu-l iartă pe aproapele, ci trăiesc în ură și răzbunare, și le va zice la judecată: *«Slugă vicleană, toată datoria aceea ți-am iertat-o - adică toate păcatele - pentru că M-ai rugat. Nu trebuia oare ca și tu să ai milă de cel ce este slugă împreună cu tine, așa cum Eu am avut milă de tine? Și mâniindu-se stăpânul său, îl va da pe mâna chinuitorilor, până ce-i va plăti toată datoria»* (Matei 18,32-34)”³.

¹ Ibidem.

² Ibidem.

³ Ibidem, pp. 139-140.

„Auziți ce zice Domnul Hristos, Stăpânul vieții și al morții? Pe cei ce nu-l iartă pe aproapele lor, nici Dumnezeu nu-i va ierta la Judecata de Apoi, ci îi va arunca în chinurile iadului pentru vecii vecilor. Căci dacă în viață nu ne pocăim, nici nu iertăm, nici nu facem milostenie și murim așa, nu vom avea iertare niciodată și nimeni nu ne va mai scoate din veșnica osândă”¹.

„Cea mai mare virtute creștină este iubirea. Ea este viața noastră și avem nevoie de ea ca de aer. De aceea Sfântul Ioan Evanghelistul a spus că «*Dumnezeu este iubire*» (I Ioan 4,8). Iar iertarea, împăcarea, milostenia, cercetarea bolnavilor, primirea străinilor și altele asemenea sunt fiicele cele mai mari ale iubirii creștine”².

„Iubirea de Dumnezeu și iubirea de aproapele sunt poruncile cele mai mari din Sfânta Evanghelie, care stau la temelia mântuirii noastre. De felul cum știm să iertăm, să-l ajutăm pe aproapele, să-i răbdăm pe toți, să facem pace, să nu ne răzbunăm, de acestea depinde pacea noastră, bucuria vieții noastre, mântuirea fiecăruia dintre noi”³.

„Dar ce să facă acei creștini care își cer iertare de la cei cu care sunt certați, dar aceia nu vor să-i ierte? Să facă ce ne învață Sfinții Părinți. Întâi să se roage lui Dumnezeu pentru îmblânzirea vrăjmașilor lor. Să ceară sfatul duhovnicilor lor și să le respecte cuvântul. Apoi să-și ceară personal iertare de la cei cu care sunt certați, prin cuvintele: «Iartă-mă, frate, pentru toate câte ți-am greșit și Dumnezeu să te ierte!». Iertarea să se facă cel mai bine în biserică, sau în casa unuia dintre ei, sau în casa preotului. Dacă cearta este veche și mare, împăcarea să se facă în prezența preotului și să se încheie cu o rugăciune de mulțumire și chiar cu o masă creștinească sau acordarea reciprocă de daruri. Dacă

¹ Ibidem, p. 140.

² Ibidem.

³ Ibidem.

aproapele nu vrea să ne ierte, să urmărim sfatul duhovnicului, să cerem iertare de trei ori și așa, dacă nu ne mustră conștiința, ne putem împărtăși cu Sfintele Taine. Iar dacă încă suntem tulburați și ne chinuie gândurile de răzbunare, să amânăm Sfânta Împărtășanie, ca să nu ne fie spre osândă. Smerenia și rugăciunea curată ne ajută cel mai mult la împăcare. Cine urmează calea aceasta, acela nu este departe de mântuire”¹.

„În Pateric citim că un călugăr tânăr s-a dus la un sihastru bătrân și i-a spus că are vrajbă asupra cuiva și nu-l poate ierta nicidecum. Zadarnic l-a îndemnat bătrânul la iertare, că ucenicul nu voia să-l ierte. Atunci duhovnicul i-a zis ucenicului: «Fiule, să spunem împreună Tatăl nostru!». Iar pe când ucenicul zicea: «Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșităilor noștri», bătrânul i-a spus: «Nu așa, fiule! Ci să zicem: «Și nu ne ierta nouă greșelile noastre, precum nici noi nu iertăm greșităilor noștri!». Auzind ucenicul aceasta, a căzut în genunchi și a zis: «Iartă-mă, părinte, că am greșit! Din clipa aceasta l-am iertat pe fratele meu!»².

„Așa să facem și noi, frați creștini. Să cerem iertare întâi și să-i iertăm cu dragoste pe toți, ca să fim și noi iertați de Dumnezeu pe pământ și în cer. Căci fără iertare nu avem mântuire, nici nu putem zice Tatăl nostru”³.

„Să-L rugăm pe Dumnezeul iubirii și pe Fiul lui Dumnezeu, Care S-a răstignit pe cruce din iubire pentru noi, să ne împăce pe toți în numele Său, știind că iubirea nu moare niciodată!”⁴.

Amin

¹ **Ibidem**, pp. 140-141.

² **Ibidem**, p. 141.

³ **Ibidem**.

⁴ **Ibidem**.

Duminica a 20-a după Rusalii
(învierea fiului văduvei din Nain)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

„În vremea aceea s-a dus Iisus într-o cetate numită Nain, și împreună cu El mergeau ucenicii Lui și multă mulțime. Iar când S-a apropiat de poarta cetății, iată că scoteau un mort, singurul copil al mamei sale, și ea era văduvă, și mulțime mare din cetate era cu ea. Și, văzând-o Domnul, I s-a făcut milă de ea și i-a zis: «Nu plânge!». Și apropiindu-Se, S-a atins de sicriu, iar cei ce-l duceau s-au oprit. Și a zis: «Tinere, ție îți zic, scoală-te!». Și s-a ridicat mortul și a început să vorbească, și i l-a dat mamei sale. Și frică i-a cuprins pe toți și slăveau pe Dumnezeu, zicând: «Proroc mare s-a ridicat între noi și Dumnezeu a cercetat pe poporul Său»” (Luca 7,11-16).

Pericopa evanghelică de astăzi ne prezintă în fața ochilor noștri duhovnicești o minune săvârșită de către Domnul Hristos, și anume învierea unui tânăr din Nain.

„Minunea aceasta nu s-a făcut la cererea cuiva. Nimeni nu L-a invitat pe Mântuitorul să vină în cetatea Nain împreună cu ucenicii Săi; nimeni nu L-a chemat să aducă alinare durerii mamei care jelea pe ultimul drum, de la casă la mormânt, pe unicul ei copil. Și totuși Iisus a venit în cetatea Nain din proprie inițiativă, având iubire milostivă față de oamenii îndurerați ca urmare a morții celor dragi ai lor”¹.

„Evanghelia de astăzi ne arată în puține cuvinte cum Iisus Hristos, Domnul și Stăpânul vieții, Se întâlnește cu moartea și

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 246.

cu durerea oamenilor, devenind mai târziu El Însuși un «om al durerii» Care va suferi răstignirea și moartea, pentru a deveni apoi biruitorul morții și doctorul suferinței”¹.

„Totuși, considerăm că Domnul Hristos S-a gândit în primul rând la durerea mamei, durere însoțită de neputința sa de a-și ajuta fiul decedat și de îngrijorarea privind viitorul vieții ei pe pământ”².

Pasajul evanghelic începe prin cuvintele: „*În vremea aceea s-a dus Iisus într-o cetate numită Nain, și împreună cu El mergeau ucenicii Lui și multă mulțime*”.

„Minunea s-a petrecut în cetatea Nain, situată la aproximativ 40 de km. de Capernaum, la sud de Nazaret. Așadar, după ce Mântuitorul a vindecat sluga sutașului din Capernaum (Luca 7,1-10), S-a dus în cetatea Nain, însoțit de ucenici și de multă mulțime”³.

„Pe atunci, Nainul era o cetate puțin însemnată, devenind o localitate care a intrat în istoria biblică și a creștinismului datorită minunii pe care Mântuitorul a săvârșit-o acolo. Cătunul de azi Nain, cu vechile sale ruine, este așezat în podișul Ezdrelonului, nu departe de muntele Tabor, pe care Domnul Hristos S-a schimbat la față”⁴.

„*Iar când S-a apropiat Iisus de poarta cetății, iată că scoteau un mort, singurul copil al mamei sale, și ea era văduvă, și mulțime mare din cetate era cu ea*”.

„Ajuns în apropiere de Nain, Mântuitorul, cu cei ce-l însoțeau, a întâlnit un convoi de înmormântare: rudele, prietenii și

¹ Ibidem, p. 247.

² Ibidem, p. 248.

³ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 134.

⁴ Pr. Prof. Univ. Dr. Ioan-Vasile Leb, *Predică la Duminica a 20-a după Rusalii*, publicată în volumul: „Cuvântul Tău este adevărul”. *Predici ale teologilor clujeni la Duminicile Octoihului*, vol. I, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014, p. 159.

cunoscuții unei văduve din Nain îl petreceau la groapă pe unicul fiu al acesteia. Mortul nu era bătrân, încărcat de zile care să-și fi împlinit în viață rostul său, ci un tânăr în plină floare a vieții. În același timp era fiul unei văduve care pierdea, prin moartea lui, singurul sprijin pentru viața ei. Așadar, erau motive destule ca lumea să fie îndurerată”¹.

„De altfel, o știm cu toții: nici chiar cea mai puternică credință întemeiată pe certitudinea vieții veșnice nu ne poate lua din inimă durerea pe care o simțim atunci când pierdem un om drag”².

„Moartea și viața sunt nedezipite una de alta, ca cele două fețe ale unei medalii (monede). Moartea este reversul nelipsit al vieții. Ca tot ceea ce este în natură, omul se naște, trăiește și după aceea moare. De toate ne putem îndoi, dar de adevărul acesta, general și inexorabil, nu ne putem îndoi”³.

„Fuga noastră de moarte, dorința de a ne prelungi cât mai mult viața, este o dovadă că nu suntem făcuți pentru moarte, ci pentru viață și nemurire, pe care o dorim atâta. Simțim și experimentăm că noi suntem creați pentru veșnicie. Trebuie să existe o viață viitoare. Fără suportul credinței și al speranței într-o altă viață, întreaga noastră existență ar fi o glumă absurdă a hazardului”⁴.

„Într-adevăr, Sfânta Scriptură ne încredințează că moartea nu aparține ființei omenești de la zidirea ei, ci este urmarea păcatului. «Dumnezeu n-a făcut moartea și nu se bucură de pieirea celor vii» (Înțelepciunea lui Solomon 1,13); căci «El nu este un Dumnezeu al morților, ci al celor vii» (Matei 22,32 și Luca 20,38). Dumnezeu l-a zidit pe om spre nestricăciune,

¹ Ibidem, pp. 159-160.

² Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 145.

³ Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, *Op. cit.*, p. 422.

⁴ Ibidem, p. 423.

facându-l după chipul ființei Sale, Care este Viață și izvor al Vieții. Dar prin păcatul neascultării de porunca lui Dumnezeu, primii oameni au fost pedepsiți cu moartea (Facere 2,17), fiind izgoniți din rai, în mijlocul căruia era tocmai pomul vieții, al nemuririi (Facere 22,24). Căci ce însemna, de fapt, izgonirea din rai? - alungarea de lângă Dumnezeu, de lângă izvorul vieții, coborârea în moarte”¹.

„Între tinerețe și moarte este o opoziție ca între foc și apă; ele nu trebuie să se întâlnească pentru că viața este un dar al lui Dumnezeu de care omul se bucură mai ales la tinerețe. Bătrânețea este și ea viață, dar ea nu mai vine niciodată singură, ci însoțită de tot felul de neputințe și boli. Ea precede moartea. Văduvia unei mame cu un singur copil vine să accentueze și mai mult culorile triste ale acestui tablou”².

„Pentru un părinte nu există durere mai cumplită decât pierderea copilului. Un fiu era socotit întotdeauna, în anticul Israel, drept semnul bunăvoinței și al binecuvântării lui Dumnezeu. Nu se putea imagina o tristețe mai mare decât moartea unui copil, astfel încât la nenorociri mari se spunea: «e o jale ca după singurul născut». Neîndoielnic, nimic nu este mai sfâșietor în lumea aceasta, decât plânsul părinților pentru unicul copil pe care l-a răpit moartea”³.

„Mama îndoliată își conducea pe ultimul drum din această viață pe unicul ei copil. Cu siguranță că și-a pus multe nădejdi în el, așa cum fac cei mai mulți dintre părinți, dar care din nefericire s-au năruit unele peste altele. Îl conducea acum pe cel care pentru ea a constituit, în planurile ei, toiagul bătrâneților sale”⁴.

¹ Ibidem.

² Pr. Dr. Gheorghe Lițiu, *Op. cit.*, p. 149.

³ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, pp. 144-145.

⁴ Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Op. cit.*, p. 205.

„Când își dusesse bărbatul la mormânt avea încă nădejdea copilului, dar acum nu-i mai rămăsese nicio nădejde”¹.

„Sfânta Evanghelie ne spune că mulțime multă din cetate era cu femeia, semn că familia ei modestă trăise frumos și ea era o văduvă cumsecade, fapt pentru care locuitorii din această localitate aveau respect și considerație pentru ea”².

„La evrei, odată cu ieșirea sufletului, mortului i se închideau ochii și gura, era spălat, uns cu aromate și înfășurat în giulgiu (II Paralipomena 16,14), după care i se dădea ultima sărutare (Facere 50,1). Apoi era lăsat în grija bocitoarelor (Ieremia 9,17-21) până în după-amiaza acelei zile, când era îngropat. Rudele și prietenii aveau asupra lor pâinea durerii și cupa mângâierii (Iezechiel 24,17), își sfășiau hainele (Iov 1,20), cădeau cu fața la pământ (Iosua Navi 7,6) și posteau (II Regi 1,12)”³.

„Grija față de cei răposați este o expresie tradițională a pietății în aproape toate culturile și religiile lumii. În iudaism ea trece înaintea oricărei obligații religioase. Potrivit prescripțiilor din Talmud, până și studiul Scripturii, cea mai importantă obligație a iudeului, trebuie întrerupt în favoarea participării la un serviciu funerar. Unul dintre personajele celebre ale Vechiului Testament, numit Tobit, s-a remarcat în ochii lui Dumnezeu și prin grija pentru îngroparea trupurilor celor abandonati”⁴.

„În Palestina epocii lui Iisus, înaintea cortegiului funerar mergeau întotdeauna femeile plângătoare sau bocitoare, cele care prin strigăte de jale și cântece tânguitoare răscoleau, produceau emoție și lacrimi în ochii tuturor participanților.

¹ Preot Octavian Popescu, *Op. cit.*, p. 79.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Op. cit.*, p. 205.

³ Calinic Botoșăneanu, *Duminicile...*, p. 135.

⁴ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 54.

După femei mergeau cântăreții din flaut, iar după aceștia veneau rudeniile, vecinii și ceilalți cunoscuți ai defunctului”¹.

„Și, văzând-o Domnul pe văduvă, I s-a făcut milă de ea și i-a zis: «Nu plânge!»”².

„Sărmana femeie văduvă nu-l mai avea decât pe acest fiu, de care moartea o despărțea așa de crud. Azi toată lumea o compătimentește și mâine poate nimeni nu se va mai gândi la ea. Domnul Hristos nu-i cere credință ca și celor doi orbi din Capernaum (Matei 9,28), nici nu așteaptă să fie rugat. Nici femeia nu cere nimic; nimeni nu mijlocește pentru ea. Ea plânge, plânge cu lacrimi amare. Mântuitorul îi vede lacrimile și îi este destul; aruncă o privire dumnezeiască asupra ei, apoi cu un ton plin de blândețe și compătimire, cu puterea autorității Sale îi zice: «Nu plânge!»”³.

„Și apropiindu-Se, Iisus S-a atins de sicriu, iar cei ce-l duceau s-au oprit. Și a zis: «Tinere, ție îți zic, scoală-te!». Și s-a ridicat mortul și a început să vorbească, și i l-a dat mamei sale”.

„Domnul Hristos a atins cu mâna Sa proprie sicriul în care se afla trupul tânărului mort, ca să arate că, prin Trupul Său, Fiul lui Dumnezeu întrupat poate dărui viață oamenilor, întrucât «El este învierea și viața» (Ioan 11,25)”³.

„Tânărul era mort, dar Mântuitorul i S-a adresat ca și cum ar fi fost într-un somn: «Scoală-te!». Avem aici dovada că înaintea lui Hristos moartea nu-i decât un somn (Iov 14,10-12)”⁴.

„Cuvintele Lui ne uimesc. Parcă făceau parte dintr-un dialog. Însă partenerul de dialog nu exista. Era mort. Dar Iisus nu vorbea cu trupul mort al tânărului, ci cu sufletul lui. Era un dialog dintre aici și dincolo. Voia să arate că mai există și un

¹ Ibidem, p. 145.

² Ierodiacon Visarion Iugulescu, *Op. cit.*, p. 208.

³ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 250.

⁴ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 137.

dincolo, și că doar El este Stăpânul și al celor de aici, ca și al celor de dincolo”¹.

„*«Tinere, ție îți zic, scoală-te!»* i-a poruncit Mântuitorul băiatului în numele Său, iar nu cum au făcut profeții Ilie și Elisei, care s-au rugat lui Dumnezeu să îl învie pe cel mort. Aceia erau slujitorii Dumnezeului Celui Viu, iar Iisus este Unul-Născut Fiul Lui. Domnul Hristos îi poruncește băiatului cu puterea Lui să se ridice din patul morții și să se întoarcă la viață. Prin cuvintele: *«Ție îți zic»*, pe care Mântuitorul nu le-a mai rostit altădată când a înviat morții, a vrut să arate că a săvârșit fapta numai prin dumnezeiasca Sa putere. Că are stăpânire asupra morților ca și asupra viilor”², după cum a scris Sfântul Apostol Pavel că numai „*Dumnezeu înviază morții și cheamă la ființă cele ce încă nu sunt*” (Romani 4,17).

„Făptura a auzit glasul Făcătorului și l-a ascultat porunca. Aceeași putere dumnezeiască ce a insuflat țărânei suflare vie, și a făcut din pământ om, lucrează acum aducând viață țărânei moarte, făcând sângele să curgă, ochii să vadă, urechile să audă, oasele și mușchii să se miște. De acolo de unde se afla, sufletul băiatului mort a auzit glasul Stăpânului și într-o clipă s-a întors în trupul său, ca să împlinească porunca. Supusul a cunoscut vocea Domnului său. Tânărul s-a ridicat din raclă și a început să vorbească”³.

„Atunci Mântuitorul l-a dat mamei lui, ca să-i arate că este un dar, așa cum a fost și când l-a născut. Viața este darul lui Dumnezeu. El dă viața omului; El îl ia de mână pe fiecare om zidit și-l dă acestei vieți pământești vremelnice. Domnul Hristos l-a luat pe băiat de mână și l-a dat mamei sale ca să-i arate că nu în zadar i-a spus: «Nu plânge!». I-a zis știind că are s-o mângâie

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 210.

² Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 516.

³ *Ibidem*.

cu adevărat, nu numai cu vorbe pe care poate că ea le mai și auzise de multe ori spunându-i-se în ziua aceea, ci printr-o faptă cu adevărat mângâietoare”¹.

„Încredințându-l mamei sale pe tânărul înviat, Mântuitorul a pus în valoare rolul mamei în viața tinerilor. Întocmai a procedat și profetul Ilie, după ce l-a înviat pe fiul văduvei din Sarepta Sidonului (III Regi 17,17-24), precum și Elisei, când l-a înviat pe fiul sunamitencei, care s-au adresat fiecărei mame în parte, zicând: «*Ia-ți copilul!*» (IV Regi 4,37)”².

„Înviindu-l pe tânărul din Nain, Domnul Hristos a dovedit că sufletul este nemuritor și a probat existența vieții de după moarte, ceea ce ne arată pe noi, oamenii, a fi cetățenii a două lumi: ai lumii de aici, pentru o vreme, și ai lumii de dincolo, pentru eternitate”³.

„De aici rezultă valoarea extraordinară a sufletului fiecăruia dintre noi, și, implicit, responsabilitatea noastră față de acesta. Mântuitorul Însuși ne-a atras luarea aminte în acest sens, zicând: «*Ce-i va folosi omului dacă va câștiga lumea întreagă, dar sufletul și-l va pierde? Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său?*» (Matei 16,26). Căci, dacă trupul se întoarce în pământul din care a fost luat, sufletul se va întoarce la Cel ce l-a creat pentru veșnicie. Și, întrucât este nemuritor, el se va învrednici de bucuria veșnică sau va suferi chinurile eterne. Aceasta conferă credinței noastre un optimism aparte, creștinul nădăjduind mereu în iubirea și dreptatea lui Dumnezeu, care îl va răsplăti pe cel ce crede în El și Îi împlinește poruncile și nu va lăsa nepedepsită nicio nelegiuire”⁴.

¹ Ibidem, p. 517.

² Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 137.

³ Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Op. cit.*, p. 337.

⁴ Pr. Prof. Univ. Dr. Ioan-Vasile Leb, *Art. cit.*, p. 163.

Învierea fiului văduvei din Nain nu este singura minune de acest gen întâlnită în paginile Sfintei Scripturi și nu numai Domnul Hristos a readus la viață persoane, fiindcă Dumnezeu îi ascultă pe oamenii cu viață sfântă, de aceea în cele ce urmează voi prezenta toate învierile din morți relatate în Sfânta Scriptură.

O perioadă de timp, în care prorocul Ilie a fost silit să se ascundă de regele Ahav, care voia să-l omoare, omul lui Dumnezeu a fost găzduit de o văduvă din Sarepta Sidonului. *„După o vreme s-a îmbolnăvit fiul femeii, stăpâna casei; iar boala lui a fost atât de grea, încât n-a mai rămas în el suflare. Atunci ea a zis către Ilie: «Ce ai avut cu mine, omul lui Dumnezeu? Ai venit la mine să-mi pomenești păcatele și să-mi omori fiul?». Iar Ilie i-a zis femeii: «Dă-mi-l pe fiul tău!». Și i l-a luat din brațe și l-a urcat în odaia în care locuia el și l-a întins pe pat. Și a strigat Ilie și a zis: «O, Doamne, Tu, martorul femeii la care locuiesc, Tu i-ai făcut rău omorându-i fiul!». Și a suflat de trei ori asupra copilului și L-a chemat pe Domnul, zicând: «O, Doamne, Dumnezeul meu, să se întoarcă sufletul acestui copil în el!». Și a ascultat Domnul glasul lui Ilie, și copilul a înviat; iar el l-a coborât în casă din odaia de deasupra și i l-a dat mamei sale. Și a zis Ilie: «Vezi, fiul tău trăiește». Iar femeia a zis către Ilie: «Iată, acum știu că ești omul lui Dumnezeu și cu adevărat cuvântul lui Dumnezeu este în gura ta»” (III Regi 17,17-24).*

Pe când profetul Elisei, ucenicul Sfântului Ilie, se afla pe muntele Carmel, a venit la el o femeie sunamiteancă, al cărei fiu murise în ziua respectivă. La rugămintile femeii, prorocul s-a dus în Șunem, *„a intrat în casă; și, iată, copilul era așezat, mort, pe patul lui. A încuiat Elisei ușa după sine și I s-a rugat Domnului. Și s-a suit pe pat și s-a culcat pe copil și și-a pus gura pe gura lui și ochii pe ochii lui și palmele pe palmele lui; și s-a plecat peste el, iar trupul copilului s-a încălzit. Sculându-se apoi, Elisei a umblat prin casă încoace și încolo; și s-a așezat peste copil până*

de șapte ori, iar copilul și-a deschis ochii. Elisei a strigat către Ghehazi, slujitorul său, și i-a zis: «Cheam-o pe sunamiteanca aceea!». Acela a chemat-o, ea a intrat la el, iar Elisei i-a zis: «Ia-ți copilul!». Atunci femeia a intrat și i-a căzut la picioare și i s-a închinat până la pământ; și și-a luat copilul și a ieșit» (IV Regi 4,32-37).

Dacă la rugăciunile profeților Ilie și Elisei Dumnezeu a înviat câte un copil, tot în Vechiul Testament avem o înviere atipică, nesolicitată și neașteptată de oameni, însă dorită de Dumnezeu, prin care ne arată, peste veacuri, marea putere a sfintelor moaște sau, mai degrabă, lucrarea minunată a lui Dumnezeu prin trupurile sfinților adormiți în Domnul.

„După ce a murit Elisei a fost îngropat. Iar la începutul anului următor au intrat în țară cete de moabiți. Și în timp ce unii îngropau un mort, au văzut una din aceste cete și au aruncat mortul în mormântul lui Elisei; și de îndată ce acela s-a atins de oasele lui Elisei, a înviat și s-a ridicat în picioare» (IV Regi 13,20-21).

Într-o zi, când Domnul Hristos a acostat cu corabia pe țărmul din Capernaum, *„s-a adunat la el mulțime multă; și El era lângă mare. Și a venit unul din mai-marii sinagogii, cu numele Iair; și, văzându-L, l-a căzut la picioare și l-a rugat mult, zicând: «Fiica mea este pe moarte; vino și pune-Ți mâinile pe ea, ca să scape și să trăiască». La scurt timp însă, au venit unii de la mai-marele sinagogii, zicându-i: «Fiica ta a murit; de ce-L mai superi pe Învățător?». Dar Iisus, auzind cuvântul ce se grăise, i-a zis mai-marelui sinagogii: «Nu te teme. Crede numai!». Și n-a lăsat pe nimeni să meargă cu El, decât numai pe Petru și pe Iacov și pe Ioan, fratele lui Iacov. Și au venit la casa mai-marelui sinagogii și a văzut tulburare și pe cei ce plângeau și se tânguiau mult. Și intrând, le-a zis: «De ce vă tulburați și plângeți? Copila n-a murit, ci doarme». Și ei îl*

luau în răs. Iar El, scoțându-i pe toți afară, a luat cu Sine pe tatăl copilei, pe mama ei și pe cei ce Îl însoțeau și a intrat unde era copila. Și apucând-o pe copilă de mână, i-a grăit: «Talita kumi», ceea ce se tâlcuiește: «Fiică, ție-ți zic, scoală-te!». Și de îndată s-a sculat copila și umbla, că era de doisprezece ani. Și au fost cuprinși de mare uimire. Și El le-a poruncit cu stăruință ca nimeni să nu afle de aceasta. Și le-a spus să-i dea copilei să mănânce” (Marcu 5,21-23 și 35-43).

La finalul activității publice a Mântuitorului, a murit prietenul său, Lazăr din Betania. Iar „când a venit Iisus, l-a găsit pus în mormânt de patru zile. Și suspinând Iisus întru Sine, a mers la mormânt. Și era o peșteră și o piatră era așezată pe ea. Iisus a zis: «Ridicați piatra!». Marta, sora mortului, l-a zis: «Doamne, de acum miroase, că este a patra zi». Iisus i-a zis: «Nu ți-am spus că dacă vei crede, vei vedea slava lui Dumnezeu?». Au ridicat deci piatra, iar Iisus Și-a ridicat ochii în sus și a zis: «Părinte, Îți mulțumesc că M-ai ascultat; Eu știam că Tu întotdeauna Mă ascuți, dar de dragul mulțimii care stă împrejur am zis, ca să creadă că Tu M-ai trimis». Și zicând acestea, a strigat cu glas mare: «Lazăre, vino afară!». Și a ieșit mortul, legat la picioare și la mâini cu fâșii de pânză; și fața lui era înfășurată cu mahramă. Iisus le-a zis: «Dezlegați-l și lăsați-l să meargă!»” (Ioan 11,17 și 38-44).

Legat de toate învierile din morți prezentate până acum, trebuie remarcat faptul că persoanele respective nu numai că au fost readuse la viață, dar au și fost vindecate de bolile care le-au răpus.

În privința lui Lazăr mai trebuie menționate încă două aspecte: trupul lui se afla deja în descompunere, însă a fost complet regenerat și, cu toate că era legat la picioare și la mâini cu fâșii de pânză, iar capul îi era înfășurat cu o mahramă, totuși el a putut ieși din mormânt.

În Cartea Faptele Apostolilor citim că „în Iope era o uceniță cu numele Tavita, ceea ce în tâlcuire se zice Căprioara. Aceasta era plină de fapte bune și de milosteniile pe care le făcea. Și în zilele acelea ea s-a îmbolnăvit și a murit. Și după ce au scăldat-o, au pus-o în odaia de sus. Și fiind Lida aproape de Iope, ucenicii, auzind că Petru este în Lida, au trimis la el doi bărbați, rugându-l: «Nu pregeta să vii până la noi». Și Petru, sculându-se, a mers cu ei. Când a sosit, l-au dus în odaia de sus; și l-au înconjurat toate văduvele, plângând și arătând cămășile și hainele câte le făcea Tavita pe când era cu ele. Și Petru, după ce i-a scos afară pe toți, a îngenuncheat și s-a rugat; și întorcându-se către trup, a zis: «Tavita, scoală-te!». Iar ea și-a deschis ochii și, văzându-l pe Petru, a șezut. Iar Petru i-a dat mâna și a ridicat-o și, chemându-i pe sfinți și pe văduve, le-a dat-o vie” (Faptele Apostolilor 9,36-41).

În timp ce Sfântul Apostol Pavel se găsea în Troa, „în ziua cea dintâi a săptămânii, când frații s-au adunat să frângă pâinea, Pavel a stat cu ei de vorbă și și-a prelungit cuvântul până la miezul nopții. Iar în odaia de sus, unde erau adunați, erau multe făclii aprinse. Dar un tânăr cu numele Eutihie ședea la fereastră și a fost prins de somn în timp ce Pavel vorbea îndelung; și, doborât de somn, a căzut jos de la catul al treilea; și l-au ridicat mort. Dar Pavel s-a coborât și s-a aplecat peste el și l-a luat în brațe și a zis: «Nu vă tulburați, căci sufletul său este în el». Și dacă s-a suit și a frânt pâinea și a mâncat, a vorbit cu ei mult, până în zori; și așa a plecat. Iar pe tânăr l-au adus viu, și s-au mângâiat foarte mult” (Faptele Apostolilor 20,7-12).

Pe lângă cele opt învieri de până acum, înfăptuite de Dumnezeu printr-o persoană asupra alteia, în Sfânta Scriptură este consemnată și o înviere în masă, care în mod vădit este o prefigurare și anticipare a învierii de obște.

După șase ore petrecute pe cruce, „*Isus, strigând cu glas mare, Și-a dat duhul. Și iată, catapeteasma templului s-a sfâșiat în două, de sus până jos, și pământul s-a cutremurat și pietrele s-au despicat; mormintele s-au deschis și multe trupuri ale sfinților adormiți au înviat, și ieșind din morminte după învierea Lui, au intrat în Sfânta Cetate și s-au arătat multora*” (Matei 27,50-53).

Un renumit călugăr român, ajuns la bătrânețe, a scris: „Este interesant de observat că toate învierile istorisite în Sfânta Scriptură (a fiului văduvei din Sarepta Sidonului, a fiului sunamitencei, a fiicei lui Iair, a fiului văduvei din Nain, a lui Lazăr, Tavita și Eutihie) se referă la tineri, nu la oameni în vârstă. Noi, bătrânii, știm ce ne așteaptă, deși nu ne vine să credem, nu este în firea omului să creadă că moare. Trebuie să faci fel și fel de raționamente, să ai fel de fel de gânduri, să te silești cumva să crezi că mori pentru că nu crezi că mori, nu-ți vine să crezi că mori; asta este experiența bătrânilor”¹.

„Am început odată să-i întreb pe oamenii în vârstă, pe oamenii bătrâni, oameni serioși, dacă se simt mai aproape de moarte la bătrânețe decât la tinerețe și toți mi-au spus că nu se simt mai aproape de moarte la bătrânețe decât s-au simțit la tinerețe. Ce înseamnă aceasta, iubiți credincioși? Aceasta înseamnă ceva: înseamnă că omul nu moare, că omul nu-i făcut să dispară, că omul nu-i făcut să se nimicească, ci este făcut să dăinuiască. Bineînțeles că dacă nu avem gândul că vom muri, vom muri fără gândul acesta, numai că nu vom muri în înțelesul că s-a terminat cu noi, că acum gata, nu se mai întâmplă nimic după moarte. Știm că va avea loc judecata particulară, la care vom primi răsplată pentru faptele bune și pentru cele rele pe care le-am săvârșit în viață, și apoi va urma judecata universală, la care sentința noastră va fi definitivă. Chiar dacă viața aceasta

¹ Arhim. Teofil Păvălean, *Credința...*, pp. 263-264.

este trecătoare, ea va fi urmată de cea veșnică, de aceea Sfântul Apostol Pavel ne-a îndemnat: «*Să nu vă întristați, ca cei care nu au nădejde*» (I Tesaloniceni 4,13)”¹.

Pe lângă învierile pe care le-am prezentat până acum, Sfânta Scriptură ne înfățișează și învierea Domnului Hristos din morți.

Între învierea Mântuitorului și celelalte învieri există mai multe diferențe. În primul rând, Domnul Hristos a înviat prin propria Lui putere, El fiind Fiul lui Dumnezeu, pe când celelalte persoane au fost înviate de Dumnezeu, la rugăciunile cuiva aflat în viață. Prin înviere, trupul lui Iisus a dobândit calități pe care nu le avea în timpul vieții pământești, având posibilitatea de a intra prin ușile încuiate (Ioan 20,19), de a se face nevăzut (Luca 24,34) și nu mai avea nevoie de nicio trebuință trupească. Toate persoanele înviate din paginile Sfintei Scripturi au reluat modul de existență pe care l-au avut înainte de a muri. Ele au revenit la o viață tot așa de supusă bolilor, trebuințelor naturale și morții, ca și cea dinainte. Au mai trăit o perioadă de timp, după care au murit. Iisus Hristos însă, prin înviere a intrat într-o dimensiune de viață cu totul deosebită de cea anterioară, de cea istorică, pe care o trăim cu toții, la o viață fără boli, fără moarte. Astfel învierea Domnului nu înseamnă simpla revenire a timpului pierdut prin moarte. Prin înviere Mântuitorul nu revine la o viață muritoare, la suferințele ei actuale, pentru a relua pelerinajul unei vechi condiții. Învierea nu este reîntoarcere, ci trecere dincolo de moarte, biruire a ei. Învierea este o revelație, o revărsare a harului, care nu desființează natura umană, ci o transfigurează. Ea apare ca o erupție, dând o nouă existență și față firii noastre. Învierea nu este din lumea aceasta, dar este pentru lumea aceasta. Este un dar de sus, care depășește infinit structurile acestei lumi.

¹ Ibidem, p. 264.

Având în vedere aceste diferențe, oricare altă înviere din morți, în afară de cea a Domnului Hristos, ar fi mai corect să se numească „revenire la viață” sau „readucere la viață”.

Trupurile tuturor oamenilor însă vor învia și vor dobândi aceleași calități ca și trupul înviat al Mântuitorului, întrucât *„carnea și sângele nu pot să moștenească împărăția lui Dumnezeu, nici stricăciunea nu moștenește nestricăciunea”* (I Corinteni 15,50). Acest lucru se va întâmpla la a doua venire a Domnului Hristos, *„pentru că la un semn poruncitor, la glasul arhanghelului și în trâmbița lui Dumnezeu, Însuși Domnul Se va pogori din cer, și cei morți întru Hristos vor învia întâi”* (I Tesaloniceni 4,16). *„Și vor ieși cei ce au făcut cele bune spre învierea vieții și cei ce au făcut cele rele spre învierea osândirii”* (Ioan 5,29). *„După aceea, noi cei vii, cei rămași până la venirea Domnului, nu le-o vom lua înainte celor adormiți, dar toți ne vom schimba, deodată, într-o clipire de ochi, la trâmbița cea de apoi. Căci trâmbița va suna și morții vor învia nestricăcioși, iar noi ne vom schimba. Căci trebuie ca acest trup stricăcios să se îmbrace în nestricăciune și acest trup muritor să se îmbrace în nemurire. Iar când acest trup stricăcios se va îmbrăca în nestricăciune și acest trup muritor se va îmbrăca în nemurire, atunci va fi cuvântul care este scris: «Moartea a fost înghițită de biruință. Unde îți este, moarte, biruința? Unde îți este boldul?»”* (I Tesaloniceni 4,15 și I Corinteni 15,51-55), iar moartea va fi biruită pentru totdeauna.

„Pentru cei care nu cred că morții vor învia, voi relata experiența marelui fizician și astronom englez Isaac Newton. Deși era un savant, Newton, descoperitorul legii gravitației, era și un bun credincios. Odată, un grup de studenți l-a întrebat cum de el, un om cu o asemenea cultură, poate crede că morții vor învia. Lor li se părea că așa ceva este cu neputință. Atunci, Newton a luat un pumn de nisip, l-a pus pe masa laboratorului său, a adus

niște pilitură de fier, a amestecat-o cu nisipul, apoi i-a întrebat pe studenți dacă mai pot alege pilitura de fier din nisip și toți au fost de părere că așa ceva este imposibil. Dar el a luat un magnet, l-a purtat pe deasupra nisipului și, ceea ce lor li se părea cu neputință, el a realizat, a extras pilitura de fier din nisip. Apoi, le-a spus că, dacă el a putut face asta, trebuie să credem că și Dumnezeu poate avea un magnet cu care este în stare să adune toate particulele corpului nostru și să-l facă să învieze”¹.

„Cel ce a adus omul din nimic la ființă, Cel ce învie în fiecare primăvară bobul de grâu semănat în glie, bob care a murit, ne va ridica și pe noi, în primăvara învierii de obște, la starea în care am fost (cf. I Tesaloniceni 4,14). Minune a fost crearea universului, minune va fi și reunirea trupurilor cu duhurile lor la a doua venire a lui Hristos”².

„Noile trupuri nu vor mai suferi dureri, boli sau moarte. După cum din nisip, la temperaturi înalte, se face sticla, care este străvezie și are cu totul alte caracteristici decât nisipul, tot așa și trupul nostru înviat va avea nestrăciunea. După înviere, oamenii vor avea aceleași trupuri ca și în viața pământească, dar acestea vor fi transparente. Ne vom recunoaște rudele și prietenii, dar ei vor apărea cu înfățișarea schimbată. Deci, toți vor învia cu trupul pe care îl au acum, dar acest trup va fi transfigurat în „*trup de slavă*” (Filipeni 3,21), în „*trup duhovnicesc*” (I Corinteni 15,44)”³.

„Să nu ne îndoim de învierea trupului. Omidă și fluturile sunt o bună icoană a învierii. Omidă este urâtă, se târăște ajutată de piciorușele ei de pe o creangă pe alta, rozând frunze. După ce trece prin metamorfoză, devine un fluture minunat, care zboară, se hrănește cu nectar și nu mai seamănă deloc cu omida”⁴.

¹ Dr. Irineu Pop Bistrițeanul, Episcop Vicar, *Op. cit.*, p. 192.

² *Ibidem*.

³ *Ibidem*, p. 194.

⁴ *Ibidem*, p. 195.

„S-ar putea întreba cineva: Dacă Domnul Hristos l-a înviat pe fiul văduvei din Nain și pe ceilalți amintiți în Sfintele Evanghelii, de ce nu i-a înviat pe toți cei care au murit în timpul Lui? Pentru a răspunde este necesar să precizăm faptul că Mântuitorul nu a venit în lume pentru a desființa legea firească a morții pe pământ. El a văzut-o pe mama acestui tânăr și a lămurit-o că moartea nu este, de fapt, moarte, adică o dispariție totală. Este ceea ce i-a demonstrat femeii, dar și Apostolilor Lui și celor care erau de față în acel moment. Ba, chiar mai mult, a transmis acest mesaj tuturor celor care vor auzi această minune, până la sfârșitul veacurilor. Și în aceasta constă actualitatea și importanța acestei învățături atât pentru noi, cât și pentru cei care vor veni după noi. Domnul Hristos i-a învățat pe cei prezenți, și ne învață și pe noi, că moartea nu înseamnă desființare, ci trecerea într-o altă viață și că sufletul omului este nemuritor. Prin învierea fiului văduvei din Nain, Mântuitorul a dat numai un exemplu, o probă practică despre faptul că sufletul este nemuritor. De acum încolo știm cu toții că moartea este în legea firii pământești și omenești, că moare trupul, dar sufletul trăiește veșnic. De aceea, și sufletul tânărului din Nain a putut fi readus de acolo unde fusese până la sosirea lui Iisus. Prin fapta Sa, Domnul Hristos le-a arătat oamenilor că, de fapt, ei sunt nemuritori, întrucât moartea și-a pierdut din importanța pe care o avea până atunci în conștiința lor”¹.

„Planul lui Dumnezeu cu Fiul Său întrupat nu a fost acela de a-i învia pe toți oamenii din vremea sa, sau de a-i face să nu mai moară. El a venit pentru cei vii. Dacă a săvârșit câteva astfel de minuni, le-a făcut întotdeauna cu un scop foarte bine determinat și, în primul rând, ca să dovedească celor care-L urmau, că există nemurire și că El era Fiul lui Dumnezeu care avea stăpânire asupra morții. Le-a dat deci câteva exemple, atunci

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Ioan-Vasile Leb, *Art. cit.*, pp. 162-163.

când a crezut El că este necesar. Când a considerat El că între cei care-L vedeau și-L ascultau erau câțiva care trebuiau să afle acest lucru despre El: că este Dumnezeu”¹.

În cele ce urmează voi prezenta și scopurile urmărite de Domnul Hristos prin învierile săvârșite de Acesta, precum și a celor ce au avut loc după moartea Lui pe cruce.

„Pe fiica lui Iair a înviat-o pentru a-i arăta tatălui acesteia și altor șefi ai sinagogii că El este Mesia cel adevărat, care era așteptat să vină și că reprezentanții sinagogii trebuiau să-L recunoască, mai ales că ei cunoșteau profețiile Vechiului Testament despre El”².

Pe fiul văduvei din Nain l-a înviat din compasiune față de mama lui și pentru a-și dovedi puterea dumnezeiască în fața mulțimii care îl conducea pe ultimul drum.

„Minunea de lângă Nain mai avea însă și o altă menire, pe care o mărturisește Sfântul Evanghelist Matei. La vremea respectivă *«Sfântul Ioan Botezătorul era în temniță și auzind despre faptele lui Iisus i-a trimis la El pe doi dintre ucenicii săi ca să-L întrebe: Tu ești Cel ce trebuie să vină, sau să așteptăm pe altul? Și Iisus, răspunzând, le-a zis: Duceți-vă și spuneți-i lui Ioan cele ce auziți și vedeți: orbii își capătă vederea, șchiopii umblă, leproșii se curățesc, surzii aud, morții învie și săracilor li se binevestește»* (Matei 11,2-5)”³. „Deci Domnul Hristos i-a dat Sfântului Ioan elementele care dovedeau că El era Cel care trebuia să vină, că El era Mesia, că toate acestea erau tocmai semnele venirii lui Mesia, pe care Sfântul Ioan le cunoștea bine din Vechiul Testament, precum prorocise Isaia: *«În vremea aceea surzii vor auzi cuvintele cărții, și ochii celor orbi vor vedea fără umbră și fără întuneric. Atunci va sări șchiopul ca un cerb și*

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., p. 327.**

² **Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, Op. cit., p. 211.**

³ **Pr. Prof. Univ. Dr. Ioan-Vasile Leb, Art. cit., p. 161.**

limpede va fi limba gângavilor, pentru că Duhul Domnului este peste mine, că El m-a uns să binevestesc săracilor, M-a trimis să-i vindec pe cei cu inima zdrobită, să propovăduiesc celor robiți slobozire, și celor prinși în război libertate» (Isaia 29,18; 35,6 și 61,1)¹.

„Mântuitorul a săvârșit această înviere în prezența ucenicilor Sfântului Ioan Botezătorul pentru a le arăta că poate face așa ceva, din moment ce profetul Iezechiel, în capitolul 37 al cărții sale, prorocise despre învierea morților”².

„Aceasta însemna că ucenicii Sfântului Ioan trebuiau să-i spună Întemernicitorului că faptele lui Iisus nu erau decât împlinirea vechilor profeții referitoare la Mesia. Iar dintre acestea, învierea morților era lucrul cel mai mare și pe care ei l-au văzut întocmai. Din acestea, Sfântul Ioan trebuia să înțeleagă că Mesia cel prorocit a sosit și că Acesta nu este altul decât Iisus din Nazaret, rudenia sa. El este Fiul și trimisul lui Dumnezeu, căci numai Dumnezeu poate face astfel de minuni. Și, cu siguranță, Sfântul Ioan a înțeles pe deplin mesajul Acestuia, întrucât cunoștea bine Scripturile”³.

În realitate Sfântul Ioan Botezătorul nu avea nevoie de vreo confirmare a dumnezeirii Domnului Hristos, din moment ce el Îl recunoscuse pe Fiul lui Dumnezeu întrupat încă din pântecul mamei sale (Luca 1,41-44), iar la botezul din râul Iordan „*Ioan a văzut Duhul lui Dumnezeu pogorându-Se ca un porumbel și venind peste Iisus. Și iată, glas din ceruri grăind: «Acesta este Fiul Meu Cel iubit întru Care am binevoit!»*” (Matei 3,16-17). Astfel, Sfântul Ioan Botezătorul și-a trimis ucenicii la Mântuitorul pentru a se convinge singuri că El este Mesia și să dea lumii mărturie despre aceasta.

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., p. 328.**

² **Ibidem, p. 336.**

³ **Pr. Prof. Univ. Dr. Ioan-Vasile Leb, Art. cit., pp. 161-162.**

„Prin învierea fiului văduvei din Nain, Domnul Hristos le-a dat femeii, celor care o însoțeau, Sfântului Ioan Botezătorul, ucenicilor lui și tuturor celor care au auzit despre această minune, dovada despre nemurirea sufletului și a faptului că El este Mesia, Fiul și trimisul lui Dumnezeu, fiindcă numai Dumnezeu poate face o astfel de minune”¹.

„Pe Lazăr l-a înviat Mântuitorul când era în drum spre Ierusalim. După aceea au urmat intrarea în Sfânta Cetate, patimile și răstignirea. Domnul Hristos l-a înviat pe prietenul său din Betania pentru ca să le arate celor care au asistat la minune că și El va învia, deși oamenii erau cu foarte puțină ținare de minte. În momentul în care L-au văzut răstignit au uitat foarte repede lucrul acesta, deși unii dintre ei asistaseră la învierea lui Lazăr. Nu s-au gândit că Iisus ar putea învia din morți”².

În urma morții trupului Mântuitorului pe cruce „*mormintele s-au deschis și multe trupuri ale sfinților adormiți au înviat, și ieșind din morminte după învierea Lui, au intrat în Sfânta Cetate și s-au arătat multora*” (Matei 27,52-53).

Din relatarea acestei minuni constatăm că numai oamenii cu viață sfântă au înviat, iar aceasta s-a petrecut abia după învierea Domnului Hristos din morți, pentru ca cei care fuseseră răposați să dea mărturie locuitorilor Ierusalimului și celor aflați în trecere pe acolo că Mântuitorul este Mesia Cel făgăduit, Care a coborât cu sufletul la iad, a biruit puterea diavolului și a morții, după care a intrat în împărăția lui Dumnezeu împreună cu sufletele tuturor dreptilor Vechiului Testament din veac adormiți.

„Prin întruparea Sa, Fiul lui Dumnezeu a venit să învieze sufletele oamenilor din moartea păcatului, să le împace cu Dumnezeu și să-i facă pe oameni părtași vieții veșnice. Aceasta este învierea spirituală, de care au parte sufletele celor care se

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., p. 336.**

² **Ibidem, p. 327.**

întorc din păcate și patimi, care au rupt legătura cu Dumnezeu și se întorc apoi cu pocăință, ca fiul risipitor la casa părintească. Un mort care învie este, desigur, o minune mare; dar întoarcerea sufletului la credință, adică învierea sufletului din moartea patimilor, nu este cu nimic mai prejos. Învierea trupului impresionează, pe când învierea sufletească trece adeseori neobservată. De ce? Pentru că oamenii sunt obișnuiți să vadă numai moartea trupească, pe când adevărata moarte este aceea a sufletului: despărțirea sufletului de Dumnezeu”¹.

„Sfânta Scriptură ne vorbește despre două morți și tot despre atâtea învieri. Este o moarte a sufletului când acesta se îneacă în fărâdelegi și patimi nepocăite. Despre un astfel de suflet stă scris în Apocalipsa: *«Îți știu faptele, că-ți merge numele că trăiești, dar ești mort»* (Apocalipsa 3,1). Despre astfel de morți Sfântul Evanghelist Ioan a scris: *«Adevăr, adevăr vă spun, că vine ceasul, și acum este, când morții vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu, și cei ce vor auzi vor învia»* (Ioan 5,25). Tot în acest sens a grăit Iisus către cel ce voia să-L urmeze, dar cerea să-i dea voie să meargă mai întâi să-l îngroape pe tatăl său: *«Lasă-i pe cei morți să-și îngroape morții»* (Matei 8,22). Fiul risipitor din pildă a fost un astfel de mort cu sufletul după ce s-a despărțit de casa părintească, iar după întoarcerea cu căință la ea, a putut auzi glasul mângâietor: *«Să ne bucurăm căci acest fiu al meu era mort și a înviat, era pierdut și s-a aflat»* (Luca 15,23-24). Deci el a înviat cu sufletul”².

„Acum, adică în această viață, este vremea când morții sufletește pot auzi glasul Fiului lui Dumnezeu; chemarea Lui cea sfântă răsună din biserici, de pretutindeni. O răspândesc în lume slujitorii Lui, glasul clopotelor le-o reamintește mereu. Dacă urmăm această chemare, înviem cu sufletul; ne naștem din nou.

¹ Pr. Dr. Gheorghe Lițiu, *Op. cit.*, pp. 149-150.

² *Ibidem*, p. 150.

Începutul acestei învieri are loc în Taina Sfântului Botez, când noul botezat *«se naște din nou din apă și din Duh»* (Ioan 3,5). *«Ne-am îngropat împreună cu Hristos - zice Sfântul Apostol Pavel - de aceea înfățișați-vă lui Dumnezeu ca vii, sculați din morți»* (Romani 6,4 și 13)”¹.

„Sfântul Grigorie Palama scrie că sunt două morți și două învieri: După voia lui Dumnezeu este și o moarte a sufletului celui nemuritor prin fire. Așa zice și Sfântul Ioan Evanghelistul: *«Există păcat de moarte și nu de moarte»* (I Ioan 5,16), înțelegând aici prin moarte, desigur, moartea sufletească. Iar Sfântul Apostol Pavel a scris: *«Întristarea lumii aduce moarte»* (II Corinteni 7,10), desigur moartea sufletească; sau iarăși: *«Deșteaptă-te tu, cel ce dormi, scoală-te din morți și te va lumina Hristos»* (Efeseni 5,14). Dintre care morți poruncește să se ridice? Fără îndoială dintre cei omorâți de poftele trupești care se oștesc împotriva sufletului, căci precum despărțirea sufletului de trup este moartea trupului, așa despărțirea sufletului de Dumnezeu este moartea sufletului. Dumnezeu a arătat-o aceasta și prin porunca din rai, când i-a zis lui Adam: *«În ziua în care vei mânca din pomul cel oprit cu moarte vei muri»* (Facere 2,17). Atunci a fost omorât sufletul lui Adam, despărțindu-se prin neascultare de Dumnezeu. Căci după trup a trăit încă nouă sute treizeci de ani (Facere 5,5). Dar moartea venită în sufletul lui prin neascultare nu strică numai sufletul și nu îl face numai pe om blestemat, ci face și trupul mult chinuit de osteneală, mult pătimitor și stricăcios și așa îl predă morții. Aceasta va fi cea de a doua moarte, precum ne-a învățat Sfântul Evanghelist Ioan în Apocalipsă. *«Fericit și sfânt este cel ce are parte de învierea cea dintâi, peste acela moartea cea de a doua nu are nicio putere»* (Apocalipsa 20,6). Aceasta este moartea cea de a doua, aceea care ne înspăimântă pe toți Așadar călcarea poruncii lui Dumnezeu se face pricină a toată

¹ Ibidem.

moartea, pentru suflet și pentru trup, atât a celeia din veacul de acum, cât și a celeia care stă în chinuirea cea veșnică. Și aceasta este moartea propriu-zisă, despărțirea sufletului de harul dumnezeiesc și înjugarea lui cu păcatul. Cel ce se teme de această moarte a sufletului și se ferește de ea nu se va înfricoșa venind moartea trupului, având sălășluită în sine adevărata viață, care mai degrabă câștigă prin moarte ceea ce nu se poate lua de la ea. Căci precum moartea sufletului este moartea propriu-zisă, așa și viața sufletului este viața propriu-zisă. Iar viața sufletului este unirea cu Dumnezeu, precum a trupului este unirea cu sufletul”¹.

„Domnul Hristos a numit moartea somn, iar Biserica, peste veacuri, a numit locul de odihnă al celor adormiți «cimitir», care în limba greacă înseamnă «loc de dormit», adică «dormitor», de la verbul „κοιμάμαι” (chimame), care se traduce prin „a dormi”. Acesta este locul unde se odihnesc trupurile celor adormiți, în timp ce sufletele lor continuă să trăiască o nouă viață”².

Pericopa evanghelică de astăzi se încheie prin cuvintele: „*Și frică i-a cuprins pe toți și slăveau pe Dumnezeu, zicând: «Proroc mare s-a ridicat între noi și Dumnezeu a cercetat pe poporul Său»*”.

„Martorii acestei minuni nu îndrăznesc încă să vadă în Iisus din Nazaret pe Mesia Cel profețit. Dar nu pot să nu constate că, după o lungă perioadă (de câteva secole) în care profetismul n-a mai fost deloc prezent în Israel, Dumnezeu «a cercetat pe poporul Său» prin trimiterea unui proroc, și nu a unui profet oarecare, ci a unui «proroc mare». Datorită acestei minuni, popularitatea Mântuitorului a crescut enorm „în toată Iudeea și în tot ținutul dimprejur” (Luca 7,17)”³.

¹ Ibidem, pp. 150-151.

² Sebastian, Episcopul Slatinei și Romanaților, *Op. cit.*, p. 196.

³ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 234.

„Măcar de ar fi ajuns și conducătorii iudeilor la această înțelegere, ei, care au văzut minunile Domnului Hristos. Atunci poate nu ar mai fi săvârșit grozava lor crimă. Dar fiecare face ceea ce-i stă în fire: Mântuitorul le-a redat celor morți viața, iar conducătorii evreilor au luat viața Celui Viu. El era iubitor de oameni, iar ei ucigași de oameni și de Dumnezeu. El era Făcător de bine, iar ei făcători de rău. Dar până în sfârșit, acești oameni răi nu au putut să ia viața nimănui, ci doar pe ei înșiși s-au lipsit de viață. Căci toți prorocii pe care i-au ucis iudeii au rămas vii la Dumnezeu și între oameni, pe când numele lor, cu trecerea timpului, au rămas necunoscute oamenilor, iar ei au avut parte de osândă. Când L-au ucis pe Domnul Hristos, nu pe El L-au omorât, ci pe ei înșiși”¹.

„Iar Mântuitorul, Care doar prin cuvânt i-a înviat pe alții, El Însuși a înviat din morți, și S-a arătat pe pământ și în cer ca și Lumina incandescentă care nu poate fi stinsă, ci strălucește tot mai puternic”².

Amin

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, pp. 517-518.

² *Ibidem*, p. 518.

Duminica a 20-a după Rusalii
(a Sfinților Părinți de la Sinodul al VII-lea Ecumenic)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

Întrucât în duminica a 7-a după Paști (a Sfinților Părinți de la Sinodul I Ecumenic) și în cea de-a 9-a după Rusalii (a Sfinților Părinți de la primele șase Sinoade Ecumenice) am lămurit deja ce este un sinod și un sinod ecumenic, nu voi repeta cele expuse, ci în cele ce urmează voi vorbi despre cinstirea sfințelor icoane, despre erezia iconoclastă, care a dus la convocarea celui de-al VII-lea Sinod Ecumenic, precum și despre acest sinod.

În timpul activității Sale publice, Domnul Hristos le-a spus Sfinților Săi Apostoli: *„Fericiți sunt ochii voștri că văd și urechile voastre că aud. Că adevăr vă grăiesc: mulți profeți și drepți au dorit să vadă ce vedeți voi și n-au văzut, și să audă ceea ce auziți voi, și n-au auzit”* (Matei 13,16-17). Pornind de la această afirmație a Mântuitorului, Sfântul Ioan Evanghelistul subliniază și el, pentru a da greutate celor propovăduite de Sfinții Apostoli: *„Ceea ce am văzut și ceea ce am auzit, aceea vă vestim și vouă, pentru ca și voi să aveți părtășie cu noi”* (I Ioan 1,3). Astfel, Sfinții Apostoli „au propovăduit ceea ce au văzut și au auzit, de aceea în mesajul pe care creștinismul îl dă lumii, alături de cuvântul auzit și înțeles stă și imaginea, chipul Celui care rostea adevărul și din care iradia puterea tămăduitoare”¹. Având în vedere importanța imaginii pentru

¹ **Michel Quenot**, *Icoana fereastră spre Absolut*, traducere, prefată și note de Pr. dr. Vasile Răducă, Editura Enciclopedică, București, 1993, pp. 5-6.

creștini, căci Dumnezeu nu se mai găsește undeva departe, ci a coborât între noi, „*făcându-Se asemenea oamenilor, și la înfățișare aflându-Se ca un om*” (Filipeni 2,7), Biserica s-a străduit dintru începuturi să transmită lumii pe lângă faptele și învățăturile Mântuitorului și chipul Său.

„În sensul cel mai restrâns al cuvântului, icoana este reprezentarea picturală a unui personaj sfânt sau a unei scene sfinte, făcută de obicei pe o bucată de lemn, pânză, metal, hârtie sau sticlă, ori chiar pe zidul bisericii”¹. „Icoana indică coborârea lui Dumnezeu în lume și participarea omului la viața divină”².

„Icoana, obiect de cult și operă de artă, este specifică religiei creștine, și mai precis, Bisericii Ortodoxe. De altfel, numai în Biserica Ortodoxă se poate vorbi de un cult al icoanelor. Dacă iudaismul a fost considerat o religie a cuvântului (prin care Dumnezeu a vorbit poporului ales, l-a educat și l-a pregătit pentru venirea lui Mesia), iar elenismul o religie a imaginii (religie în care, neexistând o revelație supranaturală, cultura cu elementele ei vizuale a prevalat asupra religiei), creștinismul este deodată o religie a Cuvântului întrupat și a imaginii; este deodată cult și cultură”³.

„Icoana există mai întâi pentru că nu putem avea întotdeauna în fața ochilor originalul (Mântuitorul sau sfinții) și de aceea trebuie să ne mulțumim cu copia sau imaginea”⁴. „În al doilea rând, ea este cerută de insuficiențele firii omenești: fiind o ființă limitată în timp și spațiu, omul nu poate avea o cunoștință directă a celor nevăzute, nici a celor trecute, a celor

¹ **Pr. Prof. Ene Braniște**, *Teologia icoanelor*, articol publicat în: „Studii Teologice”, 1952, p. 178.

² **Leonid Uspensky**, *Teologia icoanei*, Editura Anastasia, București, 1994, p. 115.

³ **Michel Quenot**, *Op. cit.*, p. 5.

⁴ **Pr. Prof. Ene Braniște**, *Teologia icoanelor...*, p. 181.

viitoare sau a celor depărtate în spațiu”¹. „Din pricina acestor insuficiențe de cunoaștere a fost descoperită icoana, care servește la ghidarea cunoștinței și la revelarea și arătarea celor ascunse”². „De asemenea, omul este înclinat din fire să-și reprezinte în chip perceptibil (intuitiv) sau sub forme văzute, pe cele nevăzute, sau lucrurile care nu cad sub simțuri. Nevoia de a avea în față o icoană decurge din caracterul concret al sentimentului religios, care adesea nu se mulțumește cu o simplă contemplație spirituală și care caută să se apropie de divinitate în chip nemijlocit. Lucru firesc, căci omul se compune din suflet și trup, el vrea să vadă, să atingă cu degetul, să sărute cu buzele. El vrea să-și umple ochii sufletului cu misterul care îl înconjoară”³. „Din acest punct de vedere, icoana reprezintă modul cel mai bun de înțelegere a raportului transcendent - imanent, într-o formă cât mai multumitoare și mai eficace. Ea constituie o îmbinare armonioasă între sacru și profan sub forma unei așa numite «identități în diferență», adică într-o formă materială ea exprimă realități ce trec peste materie. Însăși materia din care este făcută icoana, primește prin acțiunea harului divin, o anume transparență”⁴.

„Icoanele sunt oglinzi în care se reflectă veșnicia, cheile care ne deschide ușile lumii inteligibile, porți sau ferestre deschise spre acel cer și pământ nou (Apocalipsa 21,1)”⁵. „Fiind o deschidere spre lumea de dincolo, icoana stă sub semnul eshatologiei, a «zilei a opta», făcându-i pe credincioși să trăiască analogic

¹ **Ibidem.**

² **Sfântul Ioan Damaschin**, *Cultul Sfintelor icoane - Cele trei tratate contra iconoclaștilor*, traducere din limba greacă, introducere și note de Pr. Prof. Dumitru Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998, p. 19.

³ **Pr. Prof. Ene Braniște**, *Teologia icoanelor...*, p. 181.

⁴ **Dumitru Megheșan**, *Rugăciune și umanism*, articol publicat în: Biblioteca revistei Familia, Oradea, 1996, p. 130.

⁵ **Ibidem**, p. 134.

această zi, învățându-i să se pregătească pentru eternitate, sfințindu-i și îndreptându-i spre Bine și Frumos, oferindu-le un fel de drum spre Adevăr și Viață - noțiuni care nu-și găsesc realitatea decât numai în prototip, Domnul nostru Iisus Hristos”¹. „Cultul icoanelor ar trebui să fie, oarecum, un început al vederii lui Dumnezeu”².

„Erezia iconoclastă își are rădăcinile în monofizitism, care nega firea umană a Domnului Hristos și nu admitea zugrăvirea divinității în forme materiale. Iconofiliile (cinstitorii sfintelor icoane) considerau că icoanele serveau la păstrarea învățăturilor doctrinare ale Bisericii. Ei vedeau icoanele ca fiind modul dinamic al omului de exprimare a divinului prin artă și frumusețe. Prin canonul 82, Sinodul Quinisext întemeia zugrăvirea și cinstirea icoanei Mântuitorului pe dogma întrupării Sale, argument folosit atât de Sfinții Vasile cel Mare și Grigorie de Nazianz, cât și de Sfântul Ioan Damaschinul”³.

În secolul al VII-lea a apărut islamismul, care a înlăturat orice reprezentare a vreunei ființe vii și tindea către o artă pur ornamentală. Un veac mai târziu, califul Yezid al II-lea a ordonat să fie distruse toate icoanele din bisericile creștine din provinciile ocupate de armatele lui. Răspândirea islamismului prin forța spadei a făcut să pătrundă anumite elemente potrivnice cinstirii sfintelor icoane și în Imperiul Bizantin, cum a fost cazul împăratului Filip Bardanes (711-713), de origine armeană, care a poruncit ca toate reprezentările Sinodului al VI-lea Ecumenic aflate în palatul imperial să fie distruse, iar monotelismul a fost legiferat.

Având în vedere exagerările din partea unor creștini în ceea ce privește venerarea sfintelor icoane, precum și opoziția față de

¹ *Ibidem*, p. 136.

² Leonid Uspensky, *Op. cit.*, p. 137.

³ Calinic Botoșăneanul, *Penticostarul...*, p. 161.

cultul acestora din partea evreilor din imperiu și a numeroșilor arabi musulmani din provinciile orientale, energicul împărat Leon al III-lea Isaurul (717-741), el însuși originar din orientul imperiului, unde monofizitismul era puternic, șef al unei armate în care această tendință era vie, se ridică împotriva reprezentării lui Hristos și a sfinților, considerând că acestea nu pot constitui obiect de venerare.

Criza iconoclastă a izbucnit în 726, când împăratul Leon al III-lea a înlăturat cu violență icoana Domnului Hristos care se găsea deasupra porții de bronz a palatului imperial din Constantinopol. În același an, împăratul, în colaborare cu unii episcopi iconoclaști din Asia Mică, a dat un edict împotriva icoanelor. În 17 ianuarie 730, împăratul a convocat un sfat al demnitarilor imperiali și ai Bisericii, cu scopul de a-și impune punctul de vedere în ceea ce privește icoanele, dar a întâmpinat rezistența hotărâtă a patriarhului ecumenic Gherman, pe care învinuindu-l de crimă de lezmajestate, l-a înlocuit cu singhelul patriarhal Atanasie. „Leon Isaurul își justifică hotărârea luată printr-un principiu, nu rareori întrebuințat de împărații bizantini: «Eu sunt împărat și preot în același timp». El considera că are dreptul să legifereze atât în afacerile bisericești, cât și în cele politice. Chestiunile de credință ale Bisericii, ca și treburile politice ale imperiului, sunt de competența sa”¹.

Să analizăm însă motivele care l-au determinat pe Leon Isaurul să declanșeze prigoana împotriva cultului cinstirii sfintelor icoane.

Motivul principal invocat de iconoclaști în fundamentarea învățăturii lor era cel de idolatrie: cultul icoanelor era considerat o întoarcere la cultul idolatric păgân. Însușindu-și acest punct de vedere, împăratul Leon al III-lea mărturisea că se simte chemat

¹ **Pr. D. Fecioru**, *Teologia icoanelor la Sfântul Ioan Damaschin*, articol publicat în: „Ortodoxia”, nr. 1, 1982, p. 31.

să restabilească adevărata religie în imperiu care, prin cultul icoanelor, fusese necinstită și trădată. „Cultul icoanelor este cultul zeilor păgâni care trebuie nimicit. Leon spunea: «Ozia, regele iudeilor, după opt sute de ani a înlăturat din templu șarpele de aramă, iar eu, după opt sute de ani, am făcut să se scoată zeii din Biserică». Leon al III-lea se considera drept chemat de Dumnezeu să curețe casa lui Dumnezeu de orice cult adus zeilor, ca un al doilea Moise rânduit de Dumnezeu, împăratul-preot, păstor al poporului lui Dumnezeu, adică al Imperiului Roman”¹. Leon Isaurul se socotea inspirat și chemat, ca Sfinții Apostoli, direct de Dumnezeu ca să readucă Biserica bizantină, printr-o amplă operațiune de epurare, la puritatea tradiției apostolice, amenințate prin cultul icoanelor de o lentă, dar sigură alunecare spre politeismul păgân.

Împăratul a interpretat cutremurul devastator din 726 ca semn al mâniei lui Dumnezeu împotriva cultului icoanelor. În aceeași manieră se explica și înaintarea islamului, care se făcea simțită în mod clar și irezistibil, cât și prăbușirea imperiului, privită drept pedeapsă a lui Dumnezeu, asemenea suferințelor pe care le avea de suferit poporul lui Israel, ori de câte ori cădea din adevărata cinstire a lui Dumnezeu. Eliberarea ca prin minune a orașului imperial de flota arabă (717) și spectaculoasele succese militare ale lui Leon în lupta împotriva islamului, i-au făcut și pe unii oameni din imperiu să ajungă la convingerea că mișcarea împotriva icoanelor constituie o binecuvântare a lui Dumnezeu pentru imperiu, iar împăratul, prin acțiunea de distrugere a icoanelor, înfăptuia voința lui Dumnezeu.

Pe lângă motivul mărturisit al împăratului, care a dus la declanșarea crizei iconoclaste, trebuie căutate și motivele

¹ **Christoph Schönborn**, *Icoana lui Hristos - o introducere teologică*, traducere și prefață de Pr. dr. Vasile Răducă, Editura Anastasia, București, 1996, p. 117.

nemărturisite, de ordin politic și economic, care au influențat din culise, această criză cu consecințe inestimabile.

După anumiți istorici, Leon al III-lea fiind de origine siriană, din orașul Germanicia din nordul Siriei, care de generații avea numai episcopi monofiziți și care se găsea sub puternica influență a islamului ofensiv, ar fi decis să suprima cultul icoanelor pentru a desființa unul din principalele obstacole dintre creștini, evrei și musulmani și a facilita astfel supunerea tuturor față de tronul imperial.

În spatele conflictului generat de Leon Isaurul se constată însă competiția dintre împărat și Hristos la funcția de imagine văzută a divinității. În vremea lui Leon, jurământul militar nu se mai depunea pe persoana împăratului, ca în vechime, ci pe icoana lui Hristos. Din vremea lui Justinian al II-lea (685-695; 705-711), monedele aveau pe avers imaginea lui Hristos cu inscripția elocventă: „Αυτοκράτωρ αυτοκρατόρων” (avtocrator avtocratoron) adică: „împăratul împăraților”, iar ca revers imaginea împăratului cu inscripția: „Δούλος Χριστού” (dulos Hristu), ceea ce înseamnă „robul lui Hristos”. Ideea subliniată este aceea că Hristos este împăratul absolut, iar bazileul domnește „*ἐν Χριστῷ*” (en Hristo), ca locțiitor al Lui. „Suprimând imaginea lui Hristos de pe edificii, monezi, obiecte oficiale, împăratul căuta să depersonalizeze oarecum regalitatea lui Hristos pe pământ și, în consecință, să-și absolutizeze propria lui suveranitate, tendință conformă cu cele mai îndrăznețe manifestări de autocrație ale acestui suveran-soldat”¹. Se urmărea astfel instaurarea unei teocrații imperiale absolute, în care împăratul devenea și șef religios al imperiului. Luptând împotriva imaginilor lui Hristos, Leon urmărea de fapt substituirea acestora prin propriile lui

¹ **Sfântul Teodor Studitul**, *Iisus Hristos prototip al icoanei Sale*, studiu introductiv și traducere de Diac. Ioan I. Ică jr., Editura DEISIS, Alba Iulia, 1994, p. 19.

imagini, ca singure imagini vii ale divinității pe pământ. Din „luptător împotriva icoanelor” (iconomah), împăratul a devenit în fapt „luptător împotriva lui Hristos” (Hristomah).

Pe lângă motivele enumerate mai sus, bazileul urmărea și o reformă bisericească, îndreptată împotriva mănăstirilor, mari posesoare de tezaure și terenuri întinse, în care se pictau numeroase icoane, beneficiind de pe urma vânzării lor. Împăratul intenționa să-și umple vistieria cu banii confiscați de la mănăstiri.

Prin edictul dat împotriva cinstirii icoanelor, Leon Isaurul a declanșat o prigoană cruntă, în care au fost profanate și distruse multe icoane, ca și lăcașurile ce le adăposteau, iar mulți călugări, apărători ai icoanelor, au fost schingiuiți, alungați din mănăstiri și chiar omorâți. Mănăstirile au fost jefuite, iar pământurile și bunurile lor confiscate. Ca o ironie, „icoanele reprezentându-l pe Domnul Hristos, pe Maica Domnului și sfinți au fost incendiate, în timp ce reprezentările de copaci, păsări, animale etc. au fost păstrate cu grijă și chiar restaurate”¹.

Împotriva edictului lui Leon Isaurul s-au ridicat, în primul rând, călugării, mari iubitori și apărători ai icoanei. „Un călugăr, pe nume Nicodim, a fost dus într-o zi în fața împăratului, care așternând în fața lui o icoană a lui Hristos, i-a spus rânjind: «Nu vezi, călugăr prost, că oricine poate să calce pe chipul lui Iisus Hristos fără să necinstească persoana Sa?»» Îndată călugărul a aruncat pe jos o monedă cu chipul împăratului și a răspuns: «Îmi este, așadar, îngăduit să calc pe această monedă fără să te dezonzorez?». Cei de față l-au împiedicat să facă așa ceva; au pus mâna pe el și l-au ucis pentru că a disprețuit chipul împăratului”².

¹ Dumitru Megheșan, *Rugăciune...*, pp. 122-123.

² Michel Quenot, *Op. cit.*, p. 21.

Primul mare teolog răsăritean care a încercat o sinteză teologică în apărarea icoanelor a fost Sfântul Ioan Damaschin. El a redactat în jurul anului 730 trei „Tratate apologetice contra celor ce defaimă sfintele icoane”, sistematizând dogmatic argumentația biblică, patristică și filosofică existentă în sprijinul cultului icoanelor și combătând argumentele iconoclasmului incipient. Sfântul Ioan Damaschin a putut lua atitudine împotriva edictului lui Leon al III-lea pentru că viețuia ca monah în Mănăstirea Sfântul Sava de lângă Ierusalim, pe teritoriul califatului ummayad, la adăpost de autoritatea bazileului bizantin.

Sfântul Ioan Damaschin protestează, în primul rând, contra faptului că Leon își ia asupra sa drepturi sinodale. Principiului cezaro-papist al împăratului, monahul de la Sfântul Sava îi opune principiul sinodal, singurul justificat în Biserică de a legifera în materie de credință. „Nu este treaba împăraților de a hotărî în aceste chestiuni - afirmă Sfântul Ioan Damaschin - ci a sinoadelor, după cum a spus și Domnul Hristos: *«Unde sunt doi sau trei adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor»* (Matei 18,20)”¹. „În afirmația lui Leon Isaurul: *«Eu sunt împărat și preot în același timp»*, Sfântul Părinte vede o primejdie de moarte pentru ființa și existența Bisericii. Împăratul nu poate legiui în Biserică, deoarece Sfântul Apostol Pavel a spus că Biserica este condusă de Apostoli, de profeți, de păstori și de învățători (Efeseni 4,11) și nu a pomenit nimic de împărați. Obligația împăraților este să aibă grijă de bunul mers al treburilor politice, nu să se amestece în cele ale Bisericii. Călcarea acestui principiu este pedepsit de Dumnezeu, iar Vechiul Testament ne dă destule exemple de pedepse pe care le-au primit regii iudei care s-au amestecat în treburile bisericești. *«Ne supunem ție, împărate, spune Sfântul Ioan Damaschin, în lucrările care privesc viața, dajdiile, vămile, încasările și cheltuielile, în toate ale noastre*

¹ Sfântul Ioan Damaschin, *Op. cit.*, p. 93.

încredințate ție; dar în ce privește conducerea Bisericii, avem pe păstori, pe cei care ne-au grăit nouă cuvântul și care au formulat legiuirea bisericească»¹.

Prin moartea împăratului Leon al III-lea Isaurul s-a încheiat primul capitol al dramei iconoclaste, dar lupta a continuat și sub fiul acestuia, Constantin al V-lea Copronimul.

Urmașul împăratului Leon al III-lea Isaurul, Constantin al V-lea Copronimul (741-775), a fost un iconoclast mult mai înverșunat decât tatăl său. La porunca lui, a fost înlocuită faimoasa reprezentare a celor șase Sinoade Ecumenice de pe Milionul din Constantinopol, cu jocurile de pe hipodrom, unde vizitiul său favorit era reprezentat la loc de cinste.

Pentru a-și asigura victoria deplină asupra iconodulilor, împăratul Constantin al V-lea a scris un tratat despre doctrina iconoclastă și a convocat un sinod în anul 754, în palatul Hieria, aflat între Hrysopolis și Calcedon, în fața Constantinopolului, pe malul asiatic al Bosforului. Numitul sinod, la care au luat parte 338 de episcopi, a fost prezidat de mitropolitul Teodosie al Efesului, un iconoclast declarat. Împăratul a reușit să-și impună punctul de vedere, încât sinodalii i-au urmat docili politica iconoclastă.

Printre altele, la acest sinod s-a hotărât că oricine pictează sau deține icoane, dacă este cleric va fi caterisit, iar dacă este călugăr sau laic va fi anatematizat, iar poporului credincios i s-a impus un jurământ de credință față de iconoclasism.

După sinod, persecuțiile împotriva cinstitorilor sfințelor icoane au devenit deosebit de crude. Persecutorii s-au încrâncenat mai ales împotriva călugărilor, opozanți fățiși ai hotărârilor sinodului, pe care Constantin Copronimul îi numea „idolatri și închinători ai întunericului”. Aceștia erau forțați să încalce voturile monahale, li se zdrobea capul deasupra unei icoane, erau

¹ Pr. D. Fecioru, *Art. cit.*, p. 32.

cusuți în saci și înecați în mare, iar mâinile călugărilor care pictau icoane erau arse.

Reacția ortodoxă nu a întârziat și a fost puternică, uneori chiar violentă, remarcându-se ca distinși apărători ai cultului icoanelor patriarhul Gherman al Constantinopolului, episcopul Gheorghe din Cipru, papa Grigorie al II-lea, dar mai ales Sfântul Ioan Damaschinul, supranumit și „teologul icoanelor”.

După moartea lui Constantin Copronimul (775), persecuțiile și-au diminuat violența. Fiul său, Leon al IV-lea, era un iconoclast moderat și destul de nepăsător. La moartea sa, în 780, soția lui, Irina, s-a urcat pe tron, împreună cu fiul ei minor, Constantin. Împărăteasa Irina nu încetase niciodată să venereze icoanele și a procedat imediat la restaurarea Ortodoxiei. Ajudată de învățatul patriarh Tarasie al Constantinopolului, fost funcționar imperial, împărăteasa a început să pregătească cel de-al VII-lea Sinod Ecumenic. Scopul acestuia a fost anularea deciziei sinodului iconoclast din 754 și definirea oficială a credinței Bisericii cu privire la icoane și cultul lor. Însă atunci când sinodul și-a deschis lucrările la Constantinopol, trupele instigate de episcopii iconoclaști i-au împiedicat desfășurarea. Ceva mai târziu, după ce armata a fost înlocuită, Irina și-a reluat inițiativa, convocând cel de-al VII-lea Sinod Ecumenic, ale cărui lucrări s-au desfășurat la Niceea, între 24 septembrie și 13 octombrie 787.

Sinodul a fost prezidat de către patriarhul Tarasie al Constantinopolului și a cunoscut o largă reprezentare a Bisericii ecumenice, fiind de față 350 de episcopi și un mare număr de călugări.

La acest sinod luptătorii împotriva icoanelor și-au expus învățăturile lor punct cu punct. Biserica a adus mărturii din Sfânta Scriptură și din Sfânta Tradiție privitoare la cinstirea sfințelor icoane, arătând netemeinicia învățăturilor iconoclaste.

„Hotărârea sinodului de reintroducere a icoanelor în Biserică, întemeiată pe scrierile Sfinților Vasile cel Mare, Grigorie de Nazianz și Ioan Damaschinul, justifică folosirea și cinstirea icoanelor în Biserica Ortodoxă astfel: «După cum se cinstește chipul cinstitei și de viață făcătoarei Cruci, tot așa să se zugrăvească Sfintele Icoane în culori, mozaic și pe altă materie potrivită, în sfintele lui Dumnezeu biserici, pe vasele și veșmintele sfinte, pe ziduri și scânduri, în case și pe drumuri, atât icoana Domnului Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, a Preacuratei Stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu, cât și icoanele îngerilor și ale tuturor sfinților. Căci, cu cât ele sunt privite continuu prin înfățișarea icoanei, cu atât și cei ce le privesc se ridică cu mintea la amintirea și dorirea prototipurilor. Iar acestora le oferim sărutare și cinstire și nu, după credința noastră, adevărată adorare, care se cuvine numai firii dumnezeiești. Căci cinstirea icoanei trece la prototipul ei și cel ce se închină icoanei se închină, prin ea, sfântului al cărui chip este zugrăvit pe ea»¹.

„Sinodul a aprobat scrierea Sfântului Ioan Damaschinul «Expunere precisă a credinței ortodoxe» și a dat 22 de canoane privind aspecte de ordin administrativ și disciplinar, condamnând simonia (hirotonirea pentru bani), alegerea episcopilor de către autoritatea statală și construirea de mănăstiri mixte»².

Participanții la acest sinod au socotit iconoclasmul o erezie primejdioasă, care prin teoria sa și prin practicile sale recapitula toate erorile și ereziile din trecut, dovedindu-se astfel drept suma unui mare număr de erezii și erori.

Sinodul convocat în 754 de Constantin Copronimul a fost declarat sinod local și nu ecumenic, pentru că la el nu luaseră parte reprezentanți din toate Bisericile, iar hotărârile

¹ Calinic Botoșăneanul, *Penticostarul...*, pp. 162-163.

² *Ibidem*, p. 163.

sale nu au fost în concordanță cu hotărârile primelor șase Sinoade Ecumenice.

Cu toate că netemeinicia doctrinei iconoclaste a fost demonstrată, învățătura ortodoxă despre imaginea sacră nu a fost acceptată de adversarii ei. După cum s-a întâmplat adesea în istoria Bisericii, atât înainte cât și după iconoclasm, nu toată lumea a fost dispusă să primească adevărul proclamat în mod solemn.

„În pofida recunoașterii acestui sinod de către papa Adrian I, regele Carol cel Mare al Franței a refuzat să o facă. El nu a fost de acord cu hotărârea de cinstire a sfintelor icoane și, ca urmare a opoziției lui, în anul 794 s-a ținut un sinod la Frankfurt, la care a fost condamnată cinstirea icoanelor și au fost respinse toate hotărârile luate la Sinodul al VII-lea Ecumenic”¹.

„Cel de-al VII-lea Sinod Ecumenic a fost recunoscut în Apus abia la sfârșitul secolului al IX-lea, însă fără acele norme care erau contrare practicilor din Biserica Apuseană”².

„Pomenirea Sfinților Părinți de la Sinodul al VII-lea Ecumenic se face în prima duminică după 11 octombrie”³.

„Toate cele șapte Sinoade Ecumenice sunt de o maximă importanță pentru Biserica Ortodoxă, hotărârile și canoanele lor constituind, după Sfânta Scriptură, un izvor pentru credința, morala și disciplina bisericească, ele fiind luate sub inspirația Duhului Sfânt”⁴.

Amin

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem.**

³ **Ibidem**, p. 164.

⁴ **Ibidem.**

Duminica a 21-a după Rusalii (*Pilda semănătorului*)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

Sfânta Biserică a rânduit ca astăzi la Sfânta Liturghie să fie citită pilda semănătorului.

„Într-o zi Domnul Hristos Se afla în casa Sa din Capernaum (Matei 13,1-2), nu departe de țărmul Mării Galileii. Când a ieșit din casă, s-a strâns în jurul Lui o mulțime de oameni care aștepta să-I audă cuvântul de învățătură. Pentru a putea fi văzut și auzit de toți, Mântuitorul S-a urcat într-o corăbioară din care le-a vorbit celor prezenți despre împărăția cerurilor”¹.

„Când Domnul Hristos le-a spus evreilor «*Pocățiți-vă, că s-a apropiat împărăția cerurilor!*» (Matei 4,17), aceștia așteptau ca El să le dovedească prin fapte eroice de cucerire că este Mesia și să întemeieze un imperiu pe ruinele împărățiilor pământești. Parabola semănătorului a fost răspunsul Mântuitorului vizavi de această așteptare. Împărăția lui Dumnezeu urma să învingă, dar nu prin puterea armelor, nici prin confruntări violente, ci prin impunerea unui nou principiu de viață în inimile oamenilor”².

„Pilda semănătorului, relatată de cei trei Evangheliști sinoptici (Matei, Marcu și Luca), se numără printre primele parabole rostite de Mântuitorul”³ și este cea dintâi pildă a Domnului Hristos consemnată în paginile Sfintei Scripturi.

¹ **Calinic Botoșăneanul**, *Duminicile...*, p. 140.

² **Ellen G. White**, *Op. cit.*, pp. 16-17.

³ **Calinic Botoșăneanul**, *Duminicile...*, p. 140.

Mântuitorul le-a spus ascultătorilor Săi: „*A ieșit semănătorul să semene. Și pe când semăna, unele semințe au căzut lângă drum și au venit păsările și le-au mâncat. Altele au căzut pe loc pietros, unde n-aveau pământ mult, și îndată au răsărit, că n-aveau pământ adânc; dar când s-a ridicat soarele s-au pălit de arșită și, neavând rădăcină, s-au uscat. Altele au căzut între spini și spinii au crescut și le-au înăbușit. Altele au căzut pe pământ bun și au dat roadă: Una o sută, alta șazece, alta treizeci*” (Matei 13,3-8).

„Este demn de menționat faptul că semănătorul din această parabolă aruncă sămânța cu atâta stângăcie, încât o mare parte din ea se irosește. Noi ne-am fi așteptat la descrierea modului obișnuit de a semăna și, de fapt, tocmai o astfel de descriere avem aici. Aceasta se înțelege cu ușurință dacă știm că în vechime, în Țara Sfântă, semănatul preceda aratul. De aceea, semănătorul din această pildă este înfățișat că aruncă sămânța peste ogorul nearat și acest fapt ne dă puțința să înțelegem de ce el seamănă și pe cărare. El aruncă intenționat sămânța pe poteca pe care sătenii au bătătorit-o peste țarină, deoarece are de gând ca arând și cărarea, să acopere sămânța cu pământ. Și tot cu bună știință acesta seamănă printre măcăcinii uscați de pe pământul întelenit, căci și peste ei va trece cuțitul plugului. Să nu ne surprindă nici faptul că unele boabe cad pe teren pietros, căci calcarul de dedesubt, acoperit cu un strat subțire de pământ, abia dacă se vede până când plugul îl va scoate la suprafață. Ceea ce pentru mentalitatea occidentală pare drept un mod greșit de a face agricultură, în condițiile dificile ale Țării Sfinte aceasta este pur și simplu o modalitate obișnuită”¹.

„O parte din sămânță, ne spune parabola, a căzut lângă drum. Aceasta nu înseamnă că semănătorul este neglijent. La semănat este normal ca unele boabe să cadă pe (sau lângă) drumul

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 9.

care mărginește ogorul ori pe cărările bătătorite ale țarinii, din moment ce în agricultura tradițională din Țara Sfântă mai întâi se seamănă și numai după aceea se ară. Desigur că păsările, dacă nu sunt alungate, mănâncă rapid boabele care li se oferă astfel”¹.

Alte semințe au căzut în loc pietros. „În Palestina sunt numeroase țărini pietroase, unde, sub un strat foarte subțire de sol vegetal, se ascunde stânca. În aceste condiții, grâul răsare repede, stimulat de căldura de la suprafață, dar planta piere tot atât de rapid din lipsă de pământ adânc”².

„Spinii din parabolă pot însemna buruienile, în general, care răsar și cresc foarte repede. Dar aici poate fi vorba, de asemenea, de tufe de mărăcini, pentru că în Orientul Mijlociu se pot vedea adeseori astfel de tufe în mijlocul ogorului cu grâu sau cu alte cereale”³.

„Randamentul pământului celui bun, de până la o sută de boabe la o sămânță depășește de departe cele mai bune recolte din Țara Sfântă. Este adevărat însă că în cartea Facerii citim că *«Isaac a semănat în pământul din Gherara și în anul acela a cules însutit»* (Facere 26,12). În textul parabolei însă, cifra are mai degrabă o valoare simbolică”⁴.

După ce a încheiat de rostit pilda semănătorului, Domnul Hristos a spus: „*Cel ce are urechi de auzit să audă*”, afirmație pe care a repetat-o de mai multe ori (Matei 11,15; Matei 13,43; Marcu 4,23 și Luca 14,35) și care se referă la faptul că această parabolă, ca de altfel toate pildele, precum și întreaga Lui învățătură nu trebuie doar auzită, ci înțeleasă și pusă în practică. Din acest motiv Sfântul Iacov ne-a îndemnat: „*Fiiți dar împlinitori*

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 242.

² *Ibidem*, pp. 242-243.

³ *Ibidem*, p. 243.

⁴ *Ibidem*.

ai cuvântului, și nu numai ascultători ai lui, amăgindu-vă pe voi înșivă” (Iacov 1,22).

„Și apropiindu-se ucenicii, I-au zis: De ce le vorbești lor în parabole? Iar El, răspunzând, le-a zis: Pentru că vouă vi s-a dat să cunoașteți tainele împărăției cerurilor, dar acestora nu li s-a dat. Căci celui ce are i se va da și-i va prisosi, dar de la cel ce nu are se va lua și ceea ce are. De aceea le vorbesc în parabole, că ei văd fără să vadă și aud fără să audă și nici să înțeleagă. Și se împlinește cu ei profeția lui Isaia care zice: Cu urechile veți auzi, dar nu veți înțelege, și cu ochii vă veți uita, dar nu veți vedea. Căci inima acestui popor s-a împietrit și urechile lor greu aud și ochii lor s-au închis, ca nu cumva cu ochii să vadă și cu urechile să audă și cu inima să înțeleagă și să se întoarcă și Eu să-i vindec. Dar fericiți sunt ochii voștri că văd și urechile voastre că aud. Că adevăr vă grăiesc: mulți profeți și drepți au dorit să vadă ce vedeți voi și n-au văzut, și să audă ceea ce auziți voi, și n-au auzit” (Matei 13,10-17).

Fiind probabil prima pildă pe care a rostit-o Domnul Hristos, Sfinții Apostoli L-au întrebat de ce vorbește în parabole, iar Mântuitorul le-a răspuns că lor le este dat să cunoască tainele împărăției lui Dumnezeu pentru că sunt interesați de aceasta și au ajuns la un anumit grad de pricepere, pe când celorlalți ascultători le este prezentată aceeași învățătură, dar ei tot nu o înțeleg, pentru că *„s-au împietrit, precum este scris: «Dumnezeu le-a dat duh de amorțire, ochi ca să nu vadă și urechi ca să nu audă»” (Romani 11,7-8).* Faptul că unii ascultători nu înțelegeau învățătura Mântuitorului nu înseamnă că Domnul Hristos era nedrept cu ei, ci aceștia erau lipsiți de capacitatea de înțelegere a învățăturii Lui, de aceea Mântuitorul le-a și spus unor astfel de oameni: *„Încă multe am a vă spune, dar acum nu puteți să le purtați” (Ioan 16,12).*

„Domnul Hristos voia ca toți ascultătorii Lui să ajungă să-I înțeleagă cuvintele, însă unii dintre ei nu doreau acest lucru, ci Îl «pândeau și căutau să prindă ceva din gura Lui, ca să-I găsească vină» (Luca 11,54) și să strige mai târziu: «Răstignește-L, Răstignește-L!» (Luca 23,21). Mântuitorul a preferat să vorbească în parabole și din cauza cărturarilor și a fariseilor cu inimi viclene, acele «urechi» dornice să audă ceea ce voiau ele, iar nu ceea ce le grăia El. Pentru unii ca aceștia Domnul Hristos a rostit cuvintele: «Nu dați cele sfinte câinilor, nici nu aruncați mărgăritarele voastre înaintea porcilor» (Matei 7,6)”¹.

În atitudinea evreilor de neacceptare a învățaturii Mântuitorului s-a împlinit o profeție făcută de prorocul Isaia, fiindcă El „întru ale Sale a venit, dar ai Săi nu L-au primit” (Ioan 1,11).

Pomenindu-l pe profetul Isaia, Domnul Hristos le-a spus Sfinților Săi Apostoli: „Adevăr vă grăiesc: Mulți profeți și drepți au dorit să vadă ce vedeți voi și n-au văzut, și să audă ceea ce auziți voi, și n-au auzit. - După care a adăugat - Fericiți sunt ochii voștri că văd și urechile voastre că aud” (Matei 13,16-17).

În Predica de pe Munte, Mântuitorul a enunțat înaintea ascultătorilor Săi nouă fericiri, moduri, atitudini sau căi, prin care cineva poate ajunge la fericirea în Dumnezeu: „Fericiți cei săraci cu duhul, că a lor este împărăția cerurilor. Fericiți cei ce plâng, că aceia se vor mângâia. Fericiți cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul. Fericiți cei ce flămânzesc și însetează de dreptate, că aceia se vor sătura. Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui. Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu. Fericiți făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema. Fericiți cei prizonieri pentru dreptate, că a lor este împărăția cerurilor. Fericiți veți fi când din pricina Mea vă vor ocări și vă vor prizoni și, minșind, vor zice tot cuvântul rău

¹ Sebastian, Episcopul Slatinei și Romanaților, *Op. cit.*, p. 179.

împotriva voastră. Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri” (Matei 5,3-12).

În discuția purtată cu Sfinții Săi Apostoli după ce a rostit pilda semănătorului, Domnul Hristos a mai revelat încă o fericire, aceea a celor care Îl văd pe El și Îi ascultă învățătura. Din acest motiv, Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan și-a început prima sa epistolă cu cuvintele: *„Ceea ce era de la început, ceea ce noi am auzit, ceea ce cu ochii noștri am văzut, ceea ce am privit și ceea ce mâinile noastre au pipăit despre Cuvântul Vieții - și viața s-a arătat, și noi am văzut-o și mărturisim, și vă vestim viața de veci care la Tatăl era și care nouă ni s-a arătat -, ceea ce am văzut și ceea ce am auzit, aceea vă vestim și vouă, pentru ca și voi să aveți părtășie cu noi” (I Ioan 1,1-3).*

În ziua în care a înviat din morți, Mântuitorul li s-a arătat Sfinților Apostoli. *„Dar Toma, unul din cei doisprezece, cel numit Geamănul, nu era cu ei când a venit Iisus. Deci i-au zis ceilalți ucenici: «L-am văzut pe Domnul!». Dar el le-a zis: «Dacă nu voi vedea eu în mâinile Lui semnul cuieiilor și dacă nu-mi voi pune degetul meu în semnul cuieiilor și dacă nu-mi voi pune mâna mea în coasta Lui, nu voi crede». Și după opt zile, ucenicii Lui erau iarăși înlăuntru, și Toma împreună cu ei. Și a venit Iisus, ușile fiind încuiate, și a stat în mijloc și a zis: «Pace vouă!». Apoi i-a zis lui Toma: «Adu-ți degetul tău încoace și vezi mâinile Mele și adu-ți mâna ta și pune-o în coasta Mea și nu fi necredincios, ci credincios!». Răspunzând Toma, I-a zis: «Domnul meu și Dumnezeuul meu!». Iisus I-a zis: «Pentru că M-ai văzut ai crezut. Feriți cei ce n-au văzut și au crezut!» (Ioan (20,24-29).*

În scurta convorbire cu Apostolul Toma, Mântuitorul ne-a făcut cunoscută încă o fericire, a celor care cred în Dumnezeu și acceptă ca adevărate cele ce vin de la El fără să aștepte o dovadă imediată, palpabilă, a celor descoperite de Dumnezeu sau despre El. În cuvintele Domnului Hristos adresate Apostolului Toma

este inversată fericirea de după pilda semănătorului, pentru a ne dovedi că credința este mai presus de văz.

Superioritatea credinței față de simțul vederii este menționată într-o discuție pe care Sfântul Antonie cel Mare a purtat-o cu renumitul scriitor bisericesc Didim cel Orb. „Cei doi s-au întreținut despre cele de folos sufletului, iar la sfârșit, marele călugăr i-a zis interlocutorului său: «Nu fi supărat Didime pentru că nu vezi cu ochii trupești. Ție îți lipsesc acei ochi pe care melcii, muștele și șopârlele îi au, dar bucură-te că ai ochii pe care-i au îngerii, prin care Dumnezeu este văzut și prin care ție îți strălucește lumina mării înțelepciuni»”¹.

„Explicându-le Sfinților Apostoli de ce a vorbit în pilde, Mântuitorul a mai adăugat și o sentință, și anume una dintre acelea paradoxale, care îi pune în încurcătură pe mulți cititori ai Sfintei Scripturi. Aceasta este ca un fel de concluzie la ceea ce spusese mai înainte: *«Căci celui ce are i se va da și-i va prisosi, dar de la cel ce nu are se va lua și ceea ce are»*. Cum adică? De ce așa? Pentru că cei dintâi vor să se lumineze și ei își adaugă lumină, iar ceilalți, ispititorii, nevrând să se lumineze, pierd și ceea ce știu”².

„Tot celui ce are, adică Apostolului și celui dispus să audă adevărul, i se va da plus de învățătură și de înțelegere, i se va înmulți cunoștința, iar celui ce are puțin, pentru că Îl abordează pe Domnul Hristos cu inimă vicleană, și puțină lumină și înțelegere pe care le are le va pierde”³.

„Și ucenicii lui Iisus Îl întrebau: *Ce înseamnă pilda aceasta?*” (Luca 8,9).

¹ **Mitropolit Nicolae Corneanu**, *Viața și petrecerea Sfântului Antonie cel Mare*, Editura Amarcord, Timișoara, 1998, p. 106.

² **Antonie Plămădeală**, **Mitropolitul Ardealului**, *Op. cit.*, pp. 346-347.

³ **Sebastian**, **Episcopul Slatinei și Romanaților**, *Op. cit.*, p. 180.

Sfinții Apostoli nu au înțeles pilda rostită de Mântuitorul, de aceea L-au întrebat ce înseamnă cuvintele Lui.

Domnul Hristos le-a răspuns: *„Așadar, ascultați parabola semănătorului: La cel ce aude cuvântul împărăției și nu-l înțelege, vine cel viclean și răpește ceea ce s-a semănat în inima lui; aceasta este sămânța semănată lângă drum. Iar cea semănată pe loc pietros este cel care aude cuvântul și-l primește de îndată cu bucurie, dar neavând rădăcină în sine, ține până la o vreme; și întâmplându-se necaz sau prigoană din pricina cuvântului, îndată se poticnește. Cea semănată între spini este cel care aude cuvântul, dar grija lumii acesteia și înșelăciunea avuției înăbușă cuvântul și-l face neroditor. Iar sămânța semănată în pământ bun este cel ce aude cuvântul și-l înțelege, aduce roadă și face unul o sută, altul șaiszeci, altul treizeci”* (Matei 13,18-23).

Văzând că nici Sfinții Apostoli nu au înțeles pilda pe care a rostit-o, Mântuitorul a explicat-o, ceea ce a făcut cu foarte puține dintre parabolele Sale.

„În ceea ce privește identitatea Semănătorului din această pildă, ne dăm seama că Acesta este, ca și în parabola neghinei, «Fiul Omului» (Matei 13,37)”¹.

„Fiul lui Dumnezeu nu a venit în această lume ca un rege, ci asemenea unui semănător. Misiunea Lui nu a fost aceea de a răsturna împărățiile, ci de a răspândi semințele Evangheliei. El nu a intenționat să le ofere ucenicilor Săi biruințe pământești și măreție lumească, ci să-i conducă spre roadele care urmau să fie obținute printr-o lucrare dificilă și plină de răbdare, însoțită de pierderi și dezamăgiri”².

În vechime, orașele-stat din Orient cuprindeau și teritoriile din afara acestora „și ajungeau mereu la neînțelegeri între ele pentru pământurile fertile din vecinătate, iar uneori disputele

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 243.

² Ellen G. White, *Op. cit.*, p. 17.

minore degenerau în războaie. De aceea, conducătorii au construit ziduri fortificate”¹. Pe atunci, „starea de lucruri era atât de nesigură, iar pericolul atacurilor violente era așa de mare, încât oamenii locuiau în aceste așezări împrejmuite cu ziduri, iar, pentru a merge la munca lor zilnică, agricultorii trebuiau să iasă în afara cetății. Tot astfel, Fiul lui Dumnezeu întrupat, Semănătorul ceresc, a ieșit să semene. El a plecat din căminul Său sigur și liniștit, a renunțat la slava pe care o avea alături de Tatăl și de Sfântul Duh și a părăsit poziția Sa de Împărat al Universului. Fiul lui Dumnezeu a venit în lume ca «*Om al suferinței*» (Isaia 53,3), s-a confruntat cu ispitele, a acceptat solitudinea, ca să semene cu lacrimi și să ude cu sângele Său sămânța vieții pe care a dăruit-o lumii pierdute”².

„Simbolismul seminței este precizat de la bun început în Evanghelia după Luca: «*Sămânța este cuvântul lui Dumnezeu*»”³.

„Fiecare sămânță conține în ea însăși un principiu germinativ. În sămânță este ascunsă viața plantei. Tot așa, în Cuvântul lui Dumnezeu există viață. Domnul Hristos a spus în acest sens: «*Cuvintele pe care Eu vi le-am grăit sunt duh și viață. Cel ce ascultă cuvintele Mele și crede în Cel ce M-a trimis, are viață veșnică*» (Ioan 6,63 și Ioan 5,24)”⁴.

„Sămânța este începutul fiecărei plante, așa cum Cuvântul lui Dumnezeu este începutul viețuirii creștine pentru fiecare om. Fără de sămânță pământul rămâne sterp și pustiu, așa cum fără Cuvântul lui Dumnezeu, inima omului este stearpă, goală și pustie. Sămânța se încredințează oricărei categorii de pământ,

¹ *Enciclopedia lumii antice*, traducere de Anca Ferche, Editura Aquila, 2006, p. 20.

² **Ellen G. White**, *Op. cit.*, p. 18.

³ **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 243.

⁴ **Ellen G. White**, *Op. cit.*, p. 19.

asa cum Cuvântul lui Dumnezeu se adresează tuturor inimilor ascultătorilor, tuturor neamurilor pământului, tuturor claselor sociale, tuturor generațiilor. Cuvântul lui Dumnezeu Cel Puternic îl găsim în Sfânta Scriptură”¹.

Când le explică Sfinților Apostoli această pildă, „Mântuitorul nu pune accentul pe sămânță, pe «cuvântul lui Dumnezeu», ci pe modurile diferite în care acesta este primit de oameni, pe «solurile» diferite în care cade sămânța cuvântului. Rezultatele diferite ale celor patru părți de sămânță se datorează, într-adevăr, calității diferite a pământului. Nici Semănătorul, nici sămânța nu au vreo vină pentru lipsa de roade a celor din primele trei categorii”². În explicarea parabolei Domnul Hristos „atrage atenția asupra infertilității solului în care au căzut trei pătrimi din sămânța aruncată”³.

„În prima categorie, reprezentată de sămânța căzută lângă drum, sunt cei care aud cuvântul lui Dumnezeu, dar încă înainte ca acesta să fi pătruns în minte, prin meditația asupra lui, înainte ca acesta să fi coborât în inimă, prin primirea sa cu dragoste și ascultare, vine diavolul, această «pasăre» de pradă care stă mereu la pândă, și «*ia cuvântul din inima lor, ca nu cumva, crezând, să se mântuiască*» (Luca 8,12). Așa se întâmplă, în general, cu oamenii lumești, pentru care totul trece prin simțuri și care se conduc după principiile unei «înțelepciuni» exclusiv omenești”⁴.

„Aceștia și-au bătătorit mintea și inima cu fel de fel de învățături lumești, pământești. Ei vor să trăiască bine numai în lumea aceasta, să-și mulțumească numai trupul, dar sufletul lor se află ca într-o temniță întunecoasă. Capul acestora este plin de

¹ Ierodiacon Visarion Iugulescu, *Op. cit.*, p. 216.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 243.

³ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 142.

⁴ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 244.

tot felul de învățături străine de duhul Evangheliei și în mintea lor nu se mai află loc și pentru Cuvântul lui Dumnezeu. Dar pe cine mai reprezintă acest drum, această cale pe care a căzut sămânța? Ea îi înfățișează pe oamenii cei stricați care socotesc viața aceasta ca pe o jucărie. Ei disprețuiesc învățăturile cele serioase și se dedau la tot felul de plăceri păcătoase. În zadar le-ar vorbi cineva de Dumnezeu, de legea Sa cea sfântă și de soarta lor de după moarte, căci ei calcă în picioare acest cuvânt sfânt și în urma lor vin duhurile întinericului care răpesc sămânța cea bună”¹.

„Oamenii din această categorie sunt cei indiferenți, cei dezinteresați, cei cărora păcatul le-a întunecat mintea și nu pricep, și nu vor să priceapă cuvântul lui Dumnezeu. Ei nu mai sunt un pământ bun, pentru că nu-și mai aparțin. În locul lor a intrat altcineva, ca și cum într-o casă în care odinioară aveai prieteni care te găzduiau acum locuiește cineva care nu te mai cunoaște. Ceva i-a scos din casă. I-a scos din casă păcatul pe care l-au lăsat să intre puțin câte puțin, până i-a scos de tot afară. Păcatul nu trebuie lăsat să intre în noi sub nicio formă. E de-ajuns să-i facem un locșor cât de mic, pentru ca după aceea să ne copleșească. În acest sens voi relata o întâmplare: Un arab locuia într-un cort și se ocupa cu tâmplăria. Într-o zi a auzit un zgomot la ușa din pânză a cortului și a întrebat: «Cine e?». «Eu, cămila. Lasă-mă să-mi încălzesc nasul în cortul tău pentru că afară e foarte frig». «Bine, dar să nu intri mai mult». Omul își văzu mai departe de treabă. Când se întoarse, cămila era cu tot capul în cort. «Nu ți-am spus să nu intri?». «Îmi era frig la cap și m-am gândit că, dacă m-ai lăsat să-mi încălzesc nasul, îmi vei lăsa și capul. Nu mai înaintez. Ai încredere». «Bine, dar să nu mai înaintezi». Văzând că arabul, preocupat cu lucrul său, nu-i mai dă nicio atenție, cămila a intrat și cu umerii și cu picioarele de dinainte în cort. Când a observat-o, bărbatul s-a supărat și i-a poruncit să iasă imediat afară. A vrut să

¹ Ierodiacon Visarion Iugulescu, *Op. cit.*, pp. 218-219.

ia ceva s-o lovească, dar în clipa aceea cămila a intrat cu totul în cort și l-a azvârlit pe arab afară. Omul nici nu a avut timp să-și ia ceva cu el, iar cămila a devenit stăpâna cortului. Așa este și cu păcatul pe care îl lăsăm să ni se strecoare puțin câte puțin în viață. În cele din urmă acesta pune stăpânire pe noi și atunci sămânța învățaturii nu mai are pe ce prinde fiindcă terenul păcatului este sterp, este pustiu”¹.

Cuviosul Nil Ascetul ne atrage luarea aminte în privința gândurilor păcătoase: „Momelile păcatului încep de la închipuirile cele mai mărunte, furișându-se nebăgate în seamă ca o furnică, dar la sfârșit se umflă așa de tare că alcătuiesc pentru cel pe care l-au prins în cursă o primejdie nu mai mică decât năpăstuirea leului. De aceea creștinul trebuie să lupte cu păcatul încă de atunci de când vine ca o furnică, fiindcă de va ajunge la puterea leului îi va fi greu să îl biruie și tare îl va strâmtora”².

„Despre cel ce aparține acestei categorii de oameni, care *«văzând, nu văd, și auzind, nu înțelege»*, Sfântul Apostol Pavel a scris: *«Omul firesc nu primește pe cele ce sunt ale Duhului lui Dumnezeu, căci pentru el sunt nebunie și el nu le poate înțelege, fiindcă ele se judecă duhovnicește»* (I Corinteni 2,14)”³.

„În sufletele altora a căzut sămânța, dar aceștia se comportă față de ea ca și piatra. Nu sunt un teren bun pentru ea. Nu sunt temeinic interesați. Rămân superficiali. Aceștia primesc cuvântul cu bucurie dar apoi, neputându-se înrădăcina în ei, în vreme de ispită se leapădă ușor de el. Nici nu-l mai recunosc. Și precum pe piatră nu poate încolți nimic, tot așa nici pe astfel de suflete nu poate încolți cuvântul lui Dumnezeu. Aceștia sunt cei insensibili, superficiali, suficienți de sine, cei care găsind jumătate de adevăr, cred că l-au găsit întreg. Câți nu există dintre

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., pp. 348-349.**

² *Filocalia...*, vol. I, p. 231.

³ **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, Op. cit., p. 244.**

aceștia? Câți nu rămân la suprafața lucrurilor, adică nu caută răspunsuri adevărate? Aceștia, fără îndoială, vor avea și o viață neadevărată, dezordonată, de vreme ce nu-i așezată pe temelii sigure, pe convingeri serioase, pe rădăcini adânci”¹.

„Acești oameni sunt impulsivi și superficiali și, tocmai din această cauză, sunt nestatornici. Ei primesc cuvântul așa cum primește sămânța un loc pietros. Cred îndată, fără dificultate și chiar cu bucurie. Credința însă nu-i ține prea mult, căci n-au prevăzut dificultățile sarcinii pe care și-au asumat-o. Ei nu au rădăcină, de aceea cred până la o vreme, iar la prima prigoană din pricina credinței pe care au îmbrățișat-o dau înapoi și *«nu mai merg după Iisus»* (Ioan 6,66). În timpul activității Sale publice, Domnul Hristos a cunoscut mulți astfel de ucenici de-o zi; știind însă nestatornicia lor, El *«nu Se încredea în ei»* (Ioan 2,24)”².

Despre această categorie de oameni Mântuitorul a afirmat: *„De cel ce se va lepăda de Mine în fața oamenilor, de acela Mă voi lepăda și Eu în fața Tatălui Meu Care este în ceruri”* (Matei 10,33).

„Alți primitori ai cuvântului lui Dumnezeu se comportă cu acesta ca și spinii. Umbrind sămânța și lipsind-o de lumină, n-o lasă să încolțească. Această parte a parabolei semănătorului ar putea fi un ecou al unui îndemn al profetului Ieremia: *„Brazdă proaspătă răsturnați-vă din pământ și nu semănați printre spini”* (Ieremia 4,3)”³, căci „dacă locul pietros distruge rădăcina plantei, spinii distrug rodul acesteia. Semințele căzute între spini sunt asemenea celor care, deși gustă din cuvântul lui Dumnezeu, îl înăbușă cu grijile vieții, expresie a tuturor păcatelor”⁴.

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., pp. 349-350.**

² **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, Op. cit., p. 244.**

³ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., p. 349.**

⁴ **Calinic Botoșăneanul, Duminicile..., p. 143.**

„În privința celor care primesc cuvântul lui Dumnezeu așa cum primește sămânța un ogor plin de spini trebuie să remarcăm că pământul în sine este bun și ar putea fi productiv, dar grăsierea acestui pământ este devorată de spini și de buruieni, care o iau înainte, crescând foarte repede, și înăbușă sămânța. Așa sunt întotdeauna inimile împărțite între dorința de a plăcea lui Dumnezeu și iubirea față de lume. Unora ca aceștia Domnul Hristos le-a spus: *«Nimeni nu poate sluji la doi domni, căci sau pe unul îl va urî și pe celălalt îl va iubi, sau de unul se va alipi și pe celălalt îl va disprețui; nu puteți să slujiți lui Dumnezeu și lui Mamona»* (Matei 6,24). *«Umblând cu grijile și cu bogăția și cu plăcerile vieții»* astfel de oameni nu pot face să rodească în viața lor cuvântul lui Dumnezeu. În acești oameni, după un început bun și promițător, cuvântul tânjește și, în cele din urmă, rămâne fără roadă, pentru că grijile și plăcerile vieții înăbușă dragostea față de Dumnezeu și față de împlinirea poruncilor Lui”¹.

„Pentru această categorie de oameni problema nu vine de la sămânță, ci de la pământ, adică din inimă. Pământul inimii lor a fost și este încă plin de spini. Păcatul este stăpân în această inimă. Spinii care erau ascunși și aveau rădăcini în pământ au crescut odată cu grâul, ba chiar au luat-o înaintea acestuia, consumându-i hrana, iar mai târziu au ajuns să acopere grâul, i-au luat și lumina și aerul și astfel l-au înăbușit și l-au făcut să nu aducă rod. Așa se întâmplă cu multe inimi: Cuvântul lui Dumnezeu nu pătrunde în ele pentru că păcatul se află mai în adâncul inimii; păcatul o ia înainte și crește până acolo că înăbușă credința cu totul”².

„Sămânța căzută între spini este imaginea plastică a sufletului negrădinarit, necultivat. Sufletul lipsit de o ierarhie viabilă a valorilor. Fără atenția necesară cuvântul discret, fragil al lui Dumnezeu cade în uitare și în cele din urmă este asfixiat sub

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, pp. 244-245.

² Ierodiacon Visarion Iugulescu, *Op. cit.*, p. 220.

asaltul continuu al triadei celei mai reprezentative pentru lume: Grijiile, bogăția și plăcerile. Inima omului este teritoriul acestui război aprig. Din inimă, spune Mântuitorul, ies atât cele bune, cât și cele rele. Același pământ al inimii rodește spinii, dar și grâul curat. Diferența e făcută de felul cum alegem să îngrijim țarina inimii noastre. Aici se observă imperioasa necesitate a discernământului, a dreptei socoteli, care să pregătească rodirea cuvântului”¹.

În legătură cu cei interesați doar de cele lumești, Mântuitorul a spus: *„Nu vă adunați comori pe pământ, unde molia și rugina le strică și unde furii le sapă și le fură. Ci adunați-vă comori în cer, unde nici molia, nici rugina nu le strică, unde furii nu le sapă și nu le fură. Căci unde este comoara ta, acolo va fi și inima ta”* (Matei 6,19-21). Despre cei robiți plăcerilor, Sfântul Pavel a afirmat: *„Unii ca aceștia nu-I slujesc Domnului nostru Iisus Hristos, ci pântecelui lor. Sfârșitul acestora este pieirea, pântecul este dumnezeul lor, iar mărirea lor este întru rușinea lor, ca unii care au în gând cele pământești”* (Romani 16,18 și Filipeni 3,19).

„La sfârșitul pildei semănătorului sunt menționați cei care primesc cuvântul lui Dumnezeu, așa cum pământul cel bun primește sămânța. Este vorba aici de *«cei ce, cu inimă curată și bună, aud cuvântul, îl păstrează și rodesc întru răbdare»*. Cele câteva caracteristici menționate de Mântuitorul sunt extrem de sugestive. Mai întâi, o inimă curată și bună, adică o inimă în care pocăința și-a făcut deja lucrarea de purificare de patimi și a trezit dorul sfânt după Dumnezeu și după harul Său mântuitor. Un astfel de om nu numai că primește cu bucurie cuvântul lui Dumnezeu, așa cum fac și cei din categoria a doua, care nu au rădăcină, ci el

¹ **Dr. Paul Siladi**, *Predică la Duminica a 21-a după Rusalii*, publicată în volumul: *„Cuvântul Tău este adevărul”*. *Predici ale teologilor clujeni la Duminicile Octoiului*, vol. I, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014, p. 166.

îl și păstrează cu scumpătate. Și, spre deosebire de impulsivitatea superficială a acelor, el știe, așa cum știe orice agricultor serios, că îți trebuie să ai răbdare de la semănat până la seceriș”¹.

„Sfântul Iacov a scris: *«Iată, plugarul așteaptă prețioasa roadă a pământului, înarmat cu răbdare până ce primește ploaia timpurie și târzie»* (Iacov 5,7). Tot astfel, creștinul trebuie să aștepte și el cu răbdare roadele cuvântului lui Dumnezeu în viața lui”².

„Răbdarea despre care se vorbește aici este mediul de germinare al virtuților. Rămânând în același registru agricol, ca întreaga pildă, observăm că răbdarea este de trebuință pentru obținerea oricărei recolte. Totdeauna un timp al gestației este absolut necesar. Dar răbdarea aceasta este un mod de așteptare activă, în care faci tot ceea ce este necesar, cu discernământ, pentru rodul care prinde formă într-ascuns”³.

Din cuvintele Mântuitorului din această pildă constatăm că „chiar la cei ce sunt pământul cel bun există grade diferite de fertilitate, unul rodind *«o sută, altul șaiszeci, altul treizeci»*. Aceste cifre au doar o valoare simbolică. Ele ar putea fi înlocuite cu altele. Totul este să se redea ideea rodirii bogate. Totuși, vechii comentatori, printr-o exegeză alegorică, propun anumite aplicații precise, deși foarte diverse, ale acestor cifre. Astfel, de pildă, Fericitul Ieronim vedea în ele meritele fecioarelor (o sută), ale văduvelor (șaiszeci) și, respectiv, ale celor căsătoriți (treizeci)”⁴. „Pentru Sfântul Teofilact al Bulgariei eforturile pustnicului rodesc o sută, ale monahul șaiszeci, iar ale celui care a ales nunta cinstită treizeci”⁵.

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 245.

² Ellen G. White, *Op. cit.*, p. 39.

³ Dr. Paul Siladi, *Art. cit.*, pp. 166-167.

⁴ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, pp. 245-246.

⁵ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 144.

„În această parabolă, Domnul Hristos arată câtă risipă fac oamenii de cele spirituale, preocupându-se de cele lumești, pentru că trei părți din sămânța aruncată s-au irosit și numai a patra parte a căzut în pământ bun. Cu toate acestea, sămânța a rodit de o sută de ori mai mult, de șizeci de ori și de treizeci de ori, încât Mântuitorul ne încredințează că sămânța din pământul bun a rodit și pentru pământul sterp și neroditor”¹.

„În ceea ce privește roadele, diferența dintre oameni o face strădania lor și fiecare va primi răsplată pe măsura dăruirii sale, iar Dumnezeu Se bucură pentru fiecare în parte”².

„Scopul final al semănării cuvântului lui Dumnezeu este rodirea, care nu se judecă în termeni cantitativi. Condiția pentru a rodi este să înțelegi cuvântul lui Dumnezeu, să îl poți discerne și asimila. Apoi rodul vine fără îndoială și prea puțin contează cantitatea, fiindcă rezultatele duhovnicești nu sunt niciodată palpabile, cuantificabile. Fiecare creștin este chemat să dea maximul său, indiferent dacă acesta înseamnă treizeci, șizeci sau o sută”³.

Despre această categorie de oameni Domnul Hristos a afirmat: *„Rămâneți întru Mine și Eu întru voi. Așa cum mlădița nu poate să aducă roadă de la sine, dacă nu rămâne în viță, tot așa nici voi, dacă nu veți rămâne întru Mine. Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele. Cel ce rămâne întru Mine și Eu întru El, acela aduce roadă multă, căci fără Mine nu puteți face nimic”* (Ioan 15,4-5).

După cum am menționat și mai sus, „lipsa de roade a primelor trei categorii de oameni nu a fost din vina semănătorului, nici din pricina seminței, ci din cauza pământului, adică a omului celui pământesc, zidit din pământ, care nu se străduiește

¹ Ibidem, p. 143.

² Ibidem, p. 144.

³ Dr. Paul Siladi, *Art. cit.*, p. 167.

îndeajuns să se înalțe de la cele pământești către înălțimea cuvintelor celor cerești”¹.

„Faptul că trei părți din sămânță se irosesc nu se datorează semănătorului, nici seminței, ci pământului. Nici Domnul Hristos, nici sfânta Sa învățătură nu sunt de vină pentru că se pierd atâția oameni, ci de vină sunt numai ei înșiși, fiindcă nu-și închină munca și dragostea lor seminței primite, n-o apără de buruieni, n-o așează în adâncul roditor al inimii, nici n-o păzesc până la vremea secerișului. Dar, cu toate că trei părți din țarină rămân fără rod, secerișul cuvântului lui Dumnezeu este bogat”².

„Pretutindeni în parabola semănătorului, Mântuitorul arată că diferitele rezultate ale semănatului depind de calitatea terenului. În fiecare situație este același semănător și aceeași sămânță. Prin urmare, Domnul ne învață că, dacă lucrarea Cuvântului lui Dumnezeu nu are succes în inima și în viața noastră, cauza se găsește la noi”³.

„Semănătorul din această pildă, Fiul lui Dumnezeu, aruncă cu egală mărinimie cuvântul Său peste toți oamenii. Ca ploaia, care cade și peste cei răi, dar și peste cei buni, tot așa cuvântul lui Dumnezeu caută țarina fertilă a inimii peste tot. Cu toții suntem chemați la fel, oriunde ne-am afla, să ne facem permeabili față de mesajul dumnezeiesc, pe care trebuie să îl asumăm, să ne identificăm cu el și să îl facem să rodească la măsura fiecăruia. Generozitatea Domnului se vede nu doar în faptul că aruncă peste tot cuvântul Său, ci și în felul extrem de discret în care cîntește orice progres, orice creștere, cea mai mică rodire în planul Duhului. Iar când observăm lucrul acesta, întreaga parabolă capătă o puternică notă optimistă, pozitivă. Finalul este, deci, în cheia nădejdiei că Domnul ne cheamă de oriunde și se bucură de

¹ Sebastian, *Episcopul Slatinei și Romanaților*, *Op. cit.*, p. 182.

² *Episcopul Nicolae Velimirovici*, *Op. cit.*, p. 224.

³ Ellen G. White, *Op. cit.*, p. 34.

cel mai mic răspuns. Ceea ce la început părea o listă a eșecurilor, un inventar al ratărilor, se dovedește, privit mai îndeaproape, o nouă afirmație a dărnicii «boierești» a lui Dumnezeu, pe care se întemeiază întreaga noastră nădejde, într-o răbdare”¹.

Sfântul Apostol Pavel a afirmat că „*Dumnezeu voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină*” (I Timotei 2,4), însă Domnul Hristos a constatat cu amărăciune că „*mulți sunt chemați, dar puțini aleși*” (Matei 20,16). Cunoscând aceasta, să ne străduim să săvârșim cât mai multe fapte bune pentru a ne afla printre cei aleși, fiindcă numai așa vom dovedi că sămânța aruncată de Dumnezeu în inimile noastre a adus rod și doar în acest fel vom intra în împărăția cerurilor.

Amin

¹ Dr. Paul Siladi, *Art. cit.*, p. 168.

Duminica a 22-a după Rusalii
(*Pilda bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr*)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

În această duminică la Sfânta Liturghie s-a citit pilda bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr.

Domnul Hristos își începe parabola prin cuvintele: „*Era un om bogat care se îmbrăca în porfiră și în vison, veselindu-se în toate zilele în chip strălucit*” (Luca 16,19).

„Bogatul este personajul negativ al parabolei. Nu pentru că este bogat, ci pentru că-și folosește bogăția numai pentru sine”¹.

„Parabola nu menționează numele bogatului. Despre unii ca aceștia, Dumnezeu Însuși a spus: «*Numele lor pe buzele mele nu-l voi pomeni*» (Psalmul 15,4)”².

„Trecând cu vederea numele bogatului, Mântuitorul ne-a dezvăluit o taină: În ceruri nici nu se pomeneste numele unui astfel de om, nici îngerii, nici sfinții nu-l au pe cereștile lor buze, acesta este șters din Cartea Vieții”³.

„Domnul Hristos nu dă nume bogatului, probabil pentru că numele oamenilor răi nu sunt vrednice de a fi pomenite. Uitând total de Dumnezeu și de semenii săi, aceștia decad chiar și din demnitatea umană. Chipul lui Dumnezeu nu se mai recunoaște în

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 249.

² Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 146.

³ Episcopul Nicolae Velimirovici, *Predici la marile praznice și duminici de peste an*, vol. III, traducere de Anca Sârbulescu, Editura Ileana, București, 2003, p. 236.

asemenea oameni, el este întunecat, deși nu dispare cu totul. Prin modul său de viață, bogatul a respins iubirea lui Dumnezeu și nu manifesta niciun interes față de semenii săi. Prin aceasta el a ieșit din comuniunea cu Dumnezeu și cu semenii încă în această viață”¹.

„Omul bogat din această parabolă *«se îmbrăca în porfiră și în vison»*, adică în hainele cele mai luxoase și mai scumpe din vremea lui. Porfira (purpura) își datora denumirea vopselei roșii care se extrăgea dintr-o moluscă marină și se folosea pentru veșmântul de deasupra; iar visonul era o țesătură fină din in egiptean, întrebuințată pentru veșmintele de dedesubt. Cele două cuvinte apar împreună și în alte texte biblice (Proverbele lui Solomon 31,22; Apocalipsa 18,12 și 18,16). Dar bogatul nu era excesiv numai în îmbrăcăminte, ci el *«se veselea în toate zilele în chip strălucit»*, trăind o viață plină de lux și de plăceri”².

„*Iar un sărac, anume Lazăr, zăcea înaintea porții lui, plin de bube, poftind să se sature din cele ce cădeau de la masa bogatului; dar și câinii venind, lingeau bubele lui*” (Luca 16,20-21).

„În contrast cu bogatul, Mântuitorul ne prezintă un om sărac și plin de bube care zăcea la poarta casei acestuia. Cuvântul «πυλῶνα» (pilon), folosit în originalul grecesc al textului pentru «poartă», înseamnă un portic sau o poartă monumentală, care indică măreția casei bogatului”³.

„Ca niciodată în parabolele Domnului Hristos, acest sărac are un nume. Lazăr este o prescurtare a numelui Eleazar, care înseamnă «Dumnezeu m-a ajutat» sau «Dumnezeu este ajutorul

¹ **Pr. Prof. Univ. Dr. Valer Bel**, *Predică la Duminica a 22-a după Rusalii*, publicată în volumul: „Cuvântul Tău este adevărul”. *Predici ale teologilor clujeni la Duminicile Octoiului*, vol. I, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014, p. 171.

² **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, pp. 249-250.

³ *Ibidem*, p. 250.

meu». Numele i se potrivește foarte bine acestui om, căruia Dumnezeu i-a răsplătit suferințele”¹.

„Lazăr era un olog care suferea de o boală de piele”². „Faptul că era plin de bube este, poate, un indiciu că suferea de o formă de lepră necontagioasă, și singur nu avea cum să-și câștige pâinea”³, de aceea „își avea culcușul în stradă, la poarta conacului celui bogat, unde cerșea obolul de la trecători”⁴.

Sfântul Ierarh Nicolae Velimirovici face o paralelă foarte plastică între sufletul bogatului nemilostiv și trupul săracului Lazăr din această parabolă: „Sufletul bogatului era tot atât de plin de bube ca și trupul lui Lazăr. Sufletul bogatului era aidoma trupului lui Lazăr, iar trupul lui Lazăr icoana vie a acelui suflet. Dumnezeu a așezat față în față doi oameni, ca să se oglindească unul în celălalt: Unul într-un palat și celălalt la poartă. Strălucirea dinafară a bogatului era oglinda stării lăuntrice a lui Lazăr, iar rănilor deschise ale lui Lazăr, oglinda stării lăuntrice a bogatului”⁵.

Bietul cerșetor „stătea la poarta casei din care răsunau zgomotele ospetelor zilnice, *«poftind să se sature din cele ce cădeau de la masa bogatului»*”⁶.

„Lazăr avea mare nevoie de ajutor, pentru că era lipsit de prieteni, de casă, de bani și de hrană. Totuși era lăsat în această stare zi după zi, în timp ce bogatul nemilostiv își împlinea toate dorințele. Deși era într-un tot capabil să aline suferințele semenului său, bogatul trăia doar pentru sine”⁷.

¹ **Ibidem.**

² **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, p. 223.

³ **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 250.

⁴ **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, p. 223.

⁵ **Episcopul Nicolae Velimirovici**, *Predici...*, vol. III, p. 237.

⁶ **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 250.

⁷ **Ellen G. White**, *Op. cit.*, p. 189.

„Dumnezeu l-a făcut pe omul bogat un administrator al bunurilor Sale și datoria lui era aceea de a se îngriji tocmai de cazuri asemănătoare săracului Lazăr. Dumnezeu poruncise: *«Să-L iubești pe Domnul, Dumnezeul tău, din toată inima ta, din tot sufletul tău și din toată puterea ta și pe aproapele tău ca pe tine însuși»* (Deuteronom 6,5 și Levitic 19,18). Bogatul era iudeu și cunoștea bine porunca lui Dumnezeu. Dar el uitase că era responsabil pentru modul în care își folosea bunurile și mijloacele care îi fuseseră încredințate. Binecuvântările lui Dumnezeu îi erau date cu îmbelșugare, dar el le folosea în mod egoist, pentru slava proprie, nu pentru slava Creatorului său. Aflat în compania prietenilor săi, el ajunsese atât de împietrit, încât își pierduse orice simțământ al responsabilității de a conlucra cu Dumnezeu în lucrarea milei Lui”¹.

„El este personajul negativ al parabolei, dar nu pentru că era bogat, ci pentru că își folosește bogăția doar pentru propriile plăceri. Nu vede pe nimeni prin ea, decât pe sine. Domnul Hristos nu-l plasează printre bogații necinstiți, ci printre cei nemilostivi. Nemilostivirea și lipsa de sensibilitate pentru cel aflat în nevoi îl duce în iad, în chinuri. Este adevărat și faptul că poate nu era vinovat pentru sărăcia multora din jurul său, dar era responsabil față de nevoile lor. Nu avem probe în Evanghelie că ar fi făcut vreun rău, dar avem probe că nu a făcut binele. N-a avut niciun dialog cu cel suferind”².

„Cineva și-ar putea pune astfel întrebarea: Era oare bogatul responsabil de soarta săracului Lazăr? Avea vreo vină pentru sărăcia aceluia? Nu. Dar îl cunoștea și știa că trăiește în foame, fără adăpost, și că era bolnav. Nu era responsabil formal. Dar ca om, ca frate, era responsabil. Putea, dacă nu să-i schimbe soarta,

¹ Ibidem, pp. 189-190.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 222.

măcar să i-o îndulcească puțin. Avea cu ce. Și avea datoria, ca om, s-o facă”¹.

În zilele noastre există foarte mulți cerșetori în putere și sănătoși, care nu se sfiesc să întindă mâna după milostenie pe la colțurile străzilor. A da bani unor astfel de oameni înseamnă să-i ajuți să-și îngroape talantul cu care i-a înzestrat Dumnezeu. Ei nu muncesc, nu fiindcă nu pot, ci pentru că nu vor, căci s-au obișnuit să ducă un trai ușor apelând la mila altora, deși nu o merită. Pentru această categorie de oameni, Sfântul Apostol Pavel a scris: „*Dacă cineva nu vrea să lucreze, acela nici să nu mănânce*” (II Tesaloniceni 3,10).

„În Didahia celor 12 Apostoli scrie: «Să asude milostenia în mâna ta, înainte de a-l alege pe acela căruia să i-o dai». Adică milostenia trebuie dată celui care are nevoie reală de ea. Celui neputincios, celui bolnav, celui părăsit, celui uitat, celui care fără ea ar suferi, pentru că nu-și poate agonisi singur cele de trebuință. Milostenia trebuie să împiedice, să reducă măcar suferința. Prin milostenie nu trebuie să se încurajeze lenea, viciul, indiferența, refuzul de a munci, comoditatea cerșetoriei. Milostenia atunci își atinge scopul, când nu este făcută la voia întâmplării. La întâmplare arunci un bănuț, dar aceea nu e milostenie. Este un gest de compătimire”².

„Dar alegerea celui căruia să-i dai milostenia nu trebuie prefăcută într-un pretext pentru a nu face milostenie și a rămâne cu banul în punga ta. Adeseori zicem: De ce să-i dau? Să se ducă să muncească! Dar nu controlăm dacă cel care apelează la ajutorul nostru este în stare să muncească. Poate că nu are un picior. Nu controlăm și ținem milostenia în mână, așa că nu numai că asudă înainte de a fi dată, dar rămâne acolo. Nu la aceasta s-a gândit autorul Didahiei. S-a gândit la alegere, nu la păstrarea milosteniei.

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., p. 357.**

² **Ibidem, pp. 362-363.**

Și, la urma urmei, chiar dacă ne-am înșelat odată, și de mai multe ori, mai bine să ne înșelăm noi dând, decât să nu dăm”¹.

Unii oameni spun că ar oferi milostenie, dar cei ce o primesc sunt nerecunoscători. Unora ca acestora Sfântul Ioan Gură de Aur le răspunde: „Cu cât este mai mare nerecunoștința celui care a fost miluit, cu atât mai mare va fi răsplata binefăcătorului”².

„De asemenea, se povestește că cineva a văzut un om sărac. I s-a făcut milă de el, și-a dezbrăcat haina pe care o purta și i-a dat-o săracului. Cel miluit s-a dus la prima cârciumă, a vândut-o și a băut toți banii. Când a aflat, omul care făcuse milostenie s-a mâhnit și în ziua aceea n-a avut liniște. În noaptea următoare însă a avut un vis, care l-a liniștit. Se făcea că Domnul Hristos a venit la el îmbrăcat în haina lui, și i-a zis: «Vezi ce bine Mi se potrivește?». Haina ajunsese acolo unde trebuia. Celui milostiv i s-a socotit milostenia, indiferent de ceea ce făcuse cel miluit cu ea”³.

„Milostenia capătă noi dimensiuni prin identificarea celui lipsit cu Hristos. În această situație, chiar dacă milostenia este oferită pe pământ, devine instrument al comunicării cu Dumnezeu, fiind mijloc de răspuns între oameni la iubirea lui Dumnezeu și aspirație a asemănării cu El, după puterile omenești”⁴.

„Chibzuiala alegerii cui să se dea milostenia rămâne o povată importantă. Dar când n-ai mijloacele unei chibzuieli imediate și inima te îndeamnă să dai, nu ezita. În cazul în care te înșeli, ea te onorează totuși, și nu e zadarnică. Dacă ai dat, ție ți-ai dat. Și vorba românească zice: «Cine dă, lui își dă!»”⁵.

¹ *Ibidem*, p. 363.

² **Constantin Cornițescu**, *Op. cit.*, p. 108.

³ **Antonie Plămădeală**, **Mitropolitul Ardealului**, *Op. cit.*, p. 363.

⁴ **Constantin Cornițescu**, *Op. cit.*, p. 108.

⁵ **Antonie Plămădeală**, **Mitropolitul Ardealului**, *Op. cit.*, p. 363.

„Dumnezeu nu pretinde ca omul harnic și muncitor să-i susțină pe cei fără ocupație. Mulți ajung în sărăcie și lipsuri deoarece își irotesc timpul și nu depun niciun efort. Dacă aceia care se complac într-o asemenea stare nu își corectează aceste greșeli, tot ce s-ar putea face în privința lor ar fi ca și când ai pune o comoară într-un sac rupt. Totuși există și o sărăcie care nu poate fi evitată și trebuie să manifestăm duioșie și milă față de cei nefericiți. Noi trebuie să-i tratăm pe alții exact așa cum am dori să fim tratați dacă am fi într-o situație asemănătoare”¹.

Lazăr din această pildă nu muncea pentru că era bolnav, nu fiindcă era leneș.

„Este cunoscut faptul că orientalii, la mese, în loc de șervețele, foloseau bucăți de pâine, cu care își ștergeau mâinile, după care le aruncau pe jos. Din astfel de bucăți aruncate ar fi dorit să mănânce și Lazăr”², însă bogatul și comesenii lui nu aveau milă față de el.

„Câinii fără stăpân, și ei în așteptarea aceluiași rămașițe, îi țineau companie săracului. Cum Lazăr era mai mult gol decât îmbrăcat și cu rănilor nelegate, câinii, de care nu era în stare să se apere, îi lingeau bubele - un indiciu în plus al stării sale mizerabile”³.

„Parabola nu redă vreun cuvânt de-al lui Lazăr. Ea lasă impresia că acest om și-a purtat fără murmur și cu deplină încredere în Dumnezeu crucea suferinței și a lipsurilor. De aceea, desigur, a și fost răsplătit în viața de dincolo”⁴.

Domnul Hristos spune în continuarea pildei: „Și a murit săracul și a fost dus de către îngeri în sânul lui Avraam” (Luca 16,22).

¹ Ellen G. White, *Op. cit.*, p. 178.

² Calinic Botoșăneanu, *Duminicile...*, p. 147.

³ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 250.

⁴ *Ibidem*.

Din cuvintele Mântuitorului înțelegem „că îndată după moartea trupului există o judecată a sufletului, judecata particulară. Prin despărțirea sufletului de trup, în urma morții fizice, trupul se întoarce în pământul din care a fost luat, iar sufletul își continuă viața (Ecclesiast 12,7), așteptând a doua venire a Domnului Hristos, când se va uni din nou cu trupul, care va învia și el, după aceea va urma judecata universală și viața veșnică. După judecata particulară sufletele dreptilor așteaptă a doua venire a Domnului Hristos în stare de fericire, în comuniune cu Dumnezeu, cu îngerii și cu sfinții, în împărăția cerurilor. Sufletele păcătoșilor se află însă în stare de chin, în iad, lipsite de comuniunea cu Dumnezeu și cu semenii, de care au uitat în viața pământească”¹.

„Expresia «sânul lui Avraam», un sinonim pentru rai, arată că în lumea de dincolo Lazăr își odihnește capul la sânul credinciosului patriarh Avraam, ca un copil în brațele atotubitoare ale tatălui său, bucurându-se de aceeași fericire ca și el”².

„Dacă pe pământ Lazăr s-ar fi mulțumit cu firimiturile de la masa bogatului, după moarte îl aflăm bucurându-se de onorurile cele mai înalte pe care le putea avea cineva: «în sânul lui Avraam»”³.

„Din moment ce Lazăr a fost dus de îngeri în «sânul lui Avraam» înseamnă că el a primit un loc de cinste în împărăția lui Dumnezeu”⁴.

„Sânul lui Avraam este o denumire a locului de onoare de la ospățul ceresc. Acest loc de cinste, cel mai înalt la care se putea spera, arată că Lazăr stă pe locul cel mai înalt în adunarea celor dreپți. Lui i s-a întâmplat o răsturnare completă

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Valer Bel, *Art. cit.*, pp. 171-172.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, pp. 250-251.

³ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 147.

⁴ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 223.

a soartei: pe pământ el îl vedea pe bogat așezat la masa sa, însă acum el însuși este îndreptățit să stea la masa festivă; pe pământ el era desconsiderat, pe când acum se bucură de onorurile cele mai înalte”¹.

Domnul Hristos își continuă pilda, afirmând că „*a murit și bogatul și a fost înmormântat*” (Luca 16,22).

„În ceea ce privește moartea bogatului, parabola nu ne spune nimic altceva decât că «*a fost înmormântat*». El a avut parte, desigur, de o înmormântare fastuoasă, pe măsura slavei sale pământești, însă aceasta i-a și fost singura răsplată”².

Aici trebuie să lămurim un aspect foarte important prezentat în această parabolă. „Lazăr nu a ajuns în rai pentru că era sărac, ci pentru că și-a purtat crucea vieții cu credință și răbdare, punându-și nădejdea în Dumnezeu. Nici bogatul n-a ajuns la osânda veșnică pentru bunăstarea din viața pământească, ci pentru că a uitat cu totul de Dumnezeu și a fost insensibil față de necazurile și nevoile semenilor săi”³. „El a fost pedepsit pentru egoismul său, pentru lipsa sa de iubire și de milă față de aproapele”⁴.

Sărăcia (în special cea datorată lenei) nu este o virtute, decât dacă este asumată de bunăvoie, cum este cazul monahilor, de aceea nu toți cei lipsiți ajung în împărăția lui Dumnezeu.

De asemenea, nici bogăția nu este un păcat, ci numai dobândirea ei prin mijloace necinstite, alipirea de ea și reaua ei întrebuințare. Greșeala unor oameni bogați este că ei sunt atât de legați de cele materiale, încât uită de Dumnezeu, de semenii și de propriul suflet. Întreaga lor preocupare se reduce la administrarea averii. Ei nu se mai îngrijesc de suflet, pentru că așa cum a

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 224.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 251.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Valer Bel, *Art. cit.*, p. 172.

⁴ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 250.

afirmat Domnul Hristos: „*Unde este comoara ta, acolo va fi și inima ta*” (Matei 6,21).

„Bogăția nu este rea în sine, ci ea devine un pericol prin lăcomia pentru dobândirea ei și prin punerea ei în slujba patimilor, de aceea Mântuitorul a spus: «*Cât de greu vor intra cei ce au averi în împărăția lui Dumnezeu! Că mai lesne este să treacă o cămilă prin urechile acului decât să intre bogatul în împărăția lui Dumnezeu*» (Luca 18,24-25)”¹.

Domnul Hristos continuă relatarea parabolei: „*Și în iad, fiind bogatul în chinuri, și-a ridicat ochii și l-a văzut de departe pe Avraam și pe Lazăr în sânul lui*” (Luca 16,23).

„Mulți cred că prin moarte se va încheia totul. Nimic mai amăgitor decât un astfel de mod de a ne cugeta existența și trecerea. Plecăm dincolo, dar plecăm cu toți cei din jurul nostru, însă și cu faptele noastre. Și acolo, se va revela totul, și cu privire la noi și cu privire la alții. Vom vedea tot ceea ce am făcut, dar vom conștientiza mai ales ceea ce ar fi trebuit să facem și n-am făcut; vom vedea și ceea ce am făcut altora sau n-am făcut și ar fi trebuit să facem”².

„Trecerea din această viață la cea de dincolo a inversat starea bogatului și a săracului. Bogatul, care fusese în rai pe pământ, a ajuns dincolo în situația lui Lazăr, pentru care iadul fusese pe pământ, iar Lazăr a ajuns în rai”³.

În această parabolă iadul este înfățișat drept un loc de chin. În alte locuri ale Sfintei Scripturi citim că acolo este „*întunericul cel mai din afară, plângerea și scrâșnirea dinților, cuptorul cel de foc, unde viermele nu moare și focul nu se stinge*” (Matei 8,12; Matei 13,50 și Marcu 9,44).

¹ Ibidem, p. 253.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 225.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Valer Bel, *Art. cit.*, p. 172.

„Noul Testament însă face o deosebire clară între starea intermediară a sufletelor după moarte, unde se află după judecata particulară, care este numită în originalul grecesc «ᾠδης» «adis» sau «hades» (Luca 16,23) și cea finală, după Judecata de Apoi, care poartă numele de «γέεννα» «gheena» (Matei 18,9). Astfel, din textul parabolei constatăm că sufletul bogatului nemilostiv se găsea în starea intermediară din iad”¹.

În ce constau de fapt chinurile iadului? Văpaia focului din iad este mustrarea conștiinței pentru binele pe care omul ar fi putut să îl facă în decursul vieții sale pământești și nu l-a săvârșit, este regretul veșnic că nu a răspuns iubirii lui Dumnezeu.

Din moment ce „*Dumnezeu voiește ca toți oamenii să se mântuiască*” (I Timotei 2,4) atunci de ce îngăduie existența iadului?

Dumnezeu i-a spus omului în Vechiul Testament: „*Iată eu astăzi ți-am pus înaintea viața și moartea, binele și răul. Alege viața ca să trăiești tu și urmașii tăi*” (Deuteronom 30,15 și 30,19), deci din moment ce Creatorul l-a înzestrat pe om cu libertate, alegerea modului viețuirii și consecințele acesteia depind numai de el.

„Iadul există nu din vina lui Dumnezeu sau pentru că El îl vrea, ci din vina noastră, pentru că noi îl alegem în mod deliberat, atunci când refuzăm să lucrăm binele și săvârșim în chip voluntar răul. Noi înșine ni-l pregătim, prin faptul că nu vrem să ducem o viață bineplăcută lui Dumnezeu”².

„Iadul nu este «opera» lui Dumnezeu, ci noi, oamenii, îl creăm singuri, în chip liber și conștient, atunci când trăim o viață deșartă ce nu mai poate fi continuată dincolo de moarte. Astfel, în iad se ajunge nu din vina lui Dumnezeu, ci din vina personală a fiecăruia”³.

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 224.

² Sebastian, *Episcopul Slatinei și Romanaților*, *Op. cit.*, pp. 186-187.

³ *Ibidem*, p. 188.

„Dumnezeu este atât de bun, încât ne-ar putea lăsa să mergem în viața de dincolo oriunde vrem noi, numai că, în chip firesc, noi nu am alege decât locul pe care ni l-am pregătit cu atâta meticulozitate aici pe pământ. Și să vrea El altfel, nu vom mai putea noi să ne schimbăm, pentru că acolo nu mai este schimbare”¹.

„De remarcat este faptul că bogatul și săracul se puteau vedea între ei în veșnicie”², iar „bogatul îl cunoștea pe Lazăr”³.

„Și bogatul, strigând, a zis: *Părinte Avraame, fie-ți milă de mine și trimite pe Lazăr să-și ude vârful degetului în apă și să-mi răcorească limba, căci mă chinuiesc în această văpaie*” (Luca 16,24).

„În calitate de evreu, bogatul face acum apel la înrudirea sa cu Avraam, părintele poporului ales, cum, desigur, a uitat să facă în cursul vieții sale pământești”⁴. Și el, „care nu avusese niciodată milă, descoperă importanța milosteniei”⁵.

„Modesta cerere a bogatului demonstrează cât de teribil era chinul său, încât un singur strop de apă pe limbă, luat din apele ce curgeau prin sălașul celor drepti, ar fi adus o alinare a suferinței sale”⁶. „Ceea ce pare extrem de curios este faptul că bogatul cere ajutor tocmai aceluia pe care l-a desconsiderat total în viață”⁷.

„*Dar Avraam a zis: Fiule, adu-ți aminte că ai primit cele bune ale tale în viața ta, și Lazăr, asemenea, pe cele rele; iar acum aici el se mângâie, iar tu te chinuiești*” (Luca 16,25).

La solicitarea bogatului, „Avraam îi răspunde blând, acceptând relația de rudenie la care acesta face apel, pentru că îl

¹ **Ibidem.**

² **Calinic Botoșăneanul, Duminicile..., p. 148.**

³ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., p. 355.**

⁴ **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, Op. cit., p. 252.**

⁵ **Calinic Botoșăneanul, Duminicile..., p. 148.**

⁶ **Joachim Jeremias, Op. cit., p. 225.**

⁷ **Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, Op. cit., p. 224.**

numește «fiule». El nu-l condamnă, ci doar îi aduce aminte că are ceea ce a ales, precum și Lazăr are «mângâierea» meritată. Dacă n-a ales binele atunci când acesta i se îmbia - însăși prezența lui Lazăr la poarta casei sale era o invitație permanentă la săvârșirea acestui bine mântuitor - acum este prea târziu!”¹. „Avraam doar îi amintește bogatului de odinioară, mai sărac acum decât ultimul cerșetor de pe pământ, că, în vremea vieții din lume, a avut tot ce și-a dorit. Dacă, așadar, câtă vreme a fost pe pământ nu și-a dorit nimic din cer, dacă n-a dat pentru toate bunătățile raiului nici măcar o firimitură de pâine, dacă n-a vărsat pentru ele nicio lacrimă, înseamnă că socotelile au fost generos încheiate în viața pământească. Lazăr însă, care n-a avut în viața cea trecătoare decât chin, Lazăr care plângea după bunătățile cerești, iată că le are acum, pentru că Domnul Hristos a spus: *«Fericiți cei ce plâng, căci aceia se vor mângâia»* (Matei 5,4); și: *«Adevăr, adevăr vă spun că voi veți plânge și vă veți tângui, iar lumea se va bucura. Voi vă veți întrista, dar întristarea voastră se va preface în bucurie»* (Ioan 16,20); și încă: *«Vai vouă, celor ce sunteți sătui acum, că veți flămânzi. Vai vouă, celor ce râdeți acum, că veți plânge și vă veți tângui»* (Luca 6,25)”².

„Ce ușor i-ar fi fost bogatului să-și ia bogăția cu el, dincolo, dacă ar fi știut «banca» în stare să realizeze acest transfer! Mâna și casa săracului sunt această «bancă» în care, depunând bunuri pământești, îți agonisești răsplată veșnică. De aceea Mântuitorul ne-a îndemnat: *«Nu vă adunați comori pe pământ, unde molia și rugina le strică și unde furii le sapă și le fură. Ci adunați-vă comori în cer, unde nici molia, nici rugina nu le strică, unde furii nu le sapă și nu le fură. Vindeți-vă averile și dați milostenie; faceți-vă pungi care nu se învechesc, comoară nesfârșită în*

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 252.

² Episcopul Nicolae Velimirovici, *Predici...*, vol. III, p. 242.

ceruri, unde fur nu se apropie, nici molie n-o strică» (Matei 6,19-20 și Luca 12,33)¹.

„Parabola bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr trebuie neapărat legată de capitolul 25 din Evanghelia după Matei, unde Mântuitorul ne învață despre Judecata de Apoi, pentru ca să avem un tablou cât de cât rotunjit, cât de cât complet al învățaturii Lui despre lucrurile cele din urmă și despre viața de dincolo. Și la Judecata din urmă accentul va cădea tot pe milostenie. Ce ai făcut aproapelui tău, cu aceea te vei întâlni dincolo”².

Avraam îi mai spune bogatului nemilostiv: „*Și peste toate acestea, între noi și voi s-a întărit prăpastie mare, ca cei care voiesc să treacă de aici la voi să nu poată, nici cei de acolo să treacă la noi*” (Luca 16,26).

„Bogatul pretindea că este un fiu al lui Avraam, dar era despărțit de Avraam printr-o prăpastie de netrecut, printr-un caracter care se formase greșit. Avraam l-a slujit lui Dumnezeu, urmând Cuvântul Său cu credință și supunere. Bogatul însă a fost nepăsător față de Dumnezeu și față de nevoile oamenilor aflați în nevoi. Prăpastia cea mare dintre el și Avraam era abisul neascultării”³.

„Prăpastia din parabolă exprimă irevocabilitatea judecății lui Dumnezeu”⁴, fiindcă „starea de dincolo este definitivă și veșnică”⁵.

Din această parabolă constatăm că în veșnicie, în afară de rai și iad, nu există un al treilea loc, purgatoriul, așa cum învață unii. De asemenea, vedem că după moarte omul își păstrează conștiința de sine, este conștient că este persoană și îi recunoaște

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 255.

² Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Op. cit.*, p. 363.

³ Ellen G. White, *Op. cit.*, p. 196.

⁴ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 149.

⁵ Pr. Prof. Univ. Dr. Valer Bel, *Art. cit.*, p. 172.

pe ceilalți semeni, fie că i-a cunoscut sau nu în viață. Astfel este infirmată teoria reîncarnărilor succesive, în urma cărora sufletul ajunge în nirvana și se contopește cu sufletul universal, depersonalizându-se.

Bogatul i-a răspuns lui Avraam: „*Rogu-te, dar, părinte, să-l trimiți pe Lazăr în casa tatălui meu, căci am cinci frați, să le spună lor acestea, ca să nu vină și ei în acest loc de chin. Și i-a zis Avraam: Au pe Moise și pe proroci; să asculte de ei*” (Luca 16,27-29).

În faptul că bogatul nemilostiv s-a rugat de patriarhul Avraam avem „un argument pentru rugăciunile de mijlocire adresate sfinților”¹, pe care unii le contestă.

„De unde pe pământ nu-i trecuse niciodată bogatului prin minte să vadă lipsurile și nevoile altora, fiind confruntat cu realitățile de dincolo, în sufletul său a încolțit chiar acel sentiment care nu-i încolțise niciodată cât fusese pe pământ: mila, de aceea l-a rugat pe Avraam să-l trimită pe Lazăr la frații săi, «*să le spună lor acestea, ca să nu ajungă și ei în acel loc de chin*». Frumos sentiment! Frumoasă îngrijorare pentru alții, chiar dacă era pentru frații săi, și nu pentru niște străini de familia sa. Chiar și așa, nu putem să nu-l apreciem. Bogatul se gândea să nu pățească și alții ca el. Numai că gândul îi venise prea târziu. Avraam i-a răspuns: Nu se poate! De aici nu se mai poate întoarce nimeni. Cei rămași au însă posibilitatea să se îndrepte fără să se ducă Lazăr să-i învețe, pentru că au pe Moise și pe proroci, adică Legea, cele cinci cărți ale lui Moise și cărțile profeților. De acolo pot afla totul în legătură cu ceea ce este în veșnicie. Nu trebuie să se ducă nimeni să le spună. N-ar avea nimic în plus de aflat”².

„La ce bun să-l trimită Avraam pe Lazăr înapoi pe pământ ca să-i înștiințeze pe oameni ce-i așteaptă după moarte, dacă li s-a

¹ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 148.

² Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Op. cit.*, p. 356.

grăit cât se poate de deslușit prin Moise și prin proroci ce trebuie să facă spre a se mântui? Nenumărați oameni s-au mântuit, nu prin mărturia celor morți, ci prin mărturia celor vii. Dacă atâția s-au mântuit prin ascultarea de Moise și de profeți, să facă și frații bogatului la fel”¹.

„Răspunsul lui Avraam conține, de fapt, lecția sau morala parabolei: Anume, că trebuie să folosim acum prilejul de a ne câștiga mântuirea, prin ascultarea și împlinirea cuvântului lui Dumnezeu”².

În faptul că Avraam nu l-a ascultat pe bogat avem dovada că rugăciunile celor din iad nu sunt primite.

„Iar bogatul a zis: Nu, părinte Avraame, ci, dacă cineva dintre cei morți se va duce la ei, se vor pocăi. Și i-a zis Avraam: Dacă nu ascultă de Moise și de proroci, nu vor crede nici dacă ar învia cineva dintre morți” (Luca 16,30-31).

„Bogatul nemilostiv știa din propria lui experiență că frații săi nu vor asculta de Lege și de proroci. Își imagina însă că, pe unul întors din morți, îl vor crede, că acesta îi va putea convinge prin descoperirile sale despre lumea de dincolo și despre plata păcatelor cu suferințele iadului”³.

Avraam i-a spus bogatului: *„Dacă nu ascultă de Moise și de proroci, nu vor crede nici dacă ar învia cineva dintre morți”*.

Această remarcă este foarte tristă, dar din nefericire este pe deplin adevărată și vom da mai multe exemple în acest sens.

„Noi știm că Domnul Hristos l-a înviat din morți pe prietenul Său, Lazăr (acesta purta același nume ca și săracul din parabolă), care fusese mort timp de patru zile, dar s-a întâmplat, oare, vreo schimbare majoră în viața celor ce au văzut minunea?”⁴.

¹ **Episcopul Nicolae Velimirovici**, *Predici...*, vol. III, p. 243.

² **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 253.

³ **Antonie Plămădeală**, **Mitropolitul Ardealului**, *Op. cit.*, pp. 356-357.

⁴ **Ibidem**, p. 357.

Când trupul Domnului Hristos a murit pe cruce „cata-peteasma templului s-a sfâșiat în două, de sus până jos, și pământul s-a cutremurat și pietrele s-au despicat; mormintele s-au deschis și multe trupuri ale sfinților adormiți au înviat, și ieșind din morminte după învierea Lui, au intrat în Sfânta Cetate și s-au arătat multora” (Matei 27,51-53). De această dată nu doar o singură persoană a înviat din morți, ci mai multe, însă evreii tot nu au crezut că Domnul Hristos este Mesia cel făgăduit.

A treia zi după ce Domnul Hristos a murit pe cruce a înviat din morți, iar timp de patruzeci de zile a petrecut pe pământ, arătându-Se femeilor mironosițe, Sfinților Apostoli, iar odată „la peste cinci sute de frați” (I Corinteni 15,6). Cu toate acestea, evreii tot nu au crezut că El este Mântuitorul lumii.

Parabola bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr este consemnată în Evanghelia după Luca. „Pe când Sfântul Luca și-a scris Evanghelia, în jurul anului 65, afirmația pusă de Domnul Hristos în gura patriarhului Avraam: «Dacă nu ascultă de Moise și de proroci, nu vor crede nici dacă ar învia cineva dintre morți» era pe deplin verificată: Mântuitorul înviase din morți, dar nici așa cei cu inima împietrită nu L-au acceptat ca Mesia”¹.

În pilda bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr Mântuitorul ne prezintă în chip plastic învățătura despre nemurirea sufletului și despre viața de apoi.

„Domnul Hristos ne învață și cum este în viața de dincolo, și anume că este altfel decât aici, dar nu fără legătură cu felul cum ne-am petrecut-o pe cea de aici. Nu devenim alții. Rămânem tot noi în continuare. Ne păstrăm personalitatea, identitatea, conștiința. Numai că rămânem în cele în care ne-a găsit moartea, iar eternitatea dă acestei stări continue senzația de creștere continuă: în fericire, dacă am fost buni, în nefericire, dacă am fost răi. În comuniune, dacă am fost generoși, în singurătate

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 252.

și izolare, dacă am fost egoiști. Cu oameni buni, dacă am fost buni, cu oameni răi, dacă am fost răi. Cu îngerii, dacă ne-am asemănat lor, cu demonii, dacă am ascultat de ei. În împărăția lui Dumnezeu, dacă ne-am pregătit calea spre ea, în «întunericul cel mai din afară», dacă am răspândit în jurul nostru întuneric”¹.

„Trecând dincolo, se mai întâmplă ceva. Se reasează definitiv stările, în lumina dreptății și a adevărului. Se procedează la o reechilibrare. Ce a fost bun pe pământ, în aparență, dar rău în fapt, se va descoperi ca rău. Tot ceea ce a fost ascuns, se va descoperi. Cei buni, știuți sau neștiuți de nimeni, vor fi dați pe față și așezați în ceata dreptilor. Și invers se va întâmpla cu ceilalți. Acolo fiecare se așează pe locul pe care și l-a pregătit, și unde nu se mai poate greși în rânduirea locurilor, ca pe pământ, și unde nimeni nu mai poate înșela pe nimeni, cu nimic”².

Din pilda bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr, ca și din alte pasaje ale Sfintei Scripturi, am învățat că pentru a ne mântui „nu e de ajuns să nu facem rău. Nu avem mărturii că bogatul din parabolă a făcut vreun rău. Avem doar probe că nu a făcut bine. Aceasta l-a dus în iad. A nu face binele poate fi în anumite împrejurări un păcat tot atât de mare ca și a face răul. Poate că aceasta și este marea lecție a parabolei bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr. Să ne imaginăm pe cineva care este pe punctul de a se îneca și care ne întinde mâna, cerând-o pe a noastră de pe mal. Nu noi l-am aruncat în apă. Nu noi i-am făcut rău, dar dacă rămânem indiferenți și nu-i întindem mâna iar el se înecă, noi suntem vinovați de moartea lui, pentru că îl puteam salva”³.

Cunoscând acestea, să ne ferim de rău, pentru a nu cădea sub influența nefastă a vrăjmașului și să împlinim cât mai multe fapte bune, pentru a ne afla pe calea ce duce spre rai.

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 361.**

² **Ibidem.**

³ **Ibidem, p. 367.**

Dintre faptele bune milostenia se află la loc de cinste, de aceea înțeleptul Solomon a scris că *«cel care-l miluiește pe sărac Îl împrumută pe Dumnezeu și după ceea ce dă i se va răsplăti»* (Proverbele lui Solomon 19,17). Sfântul Iacov a afirmat și el că *„judecata este fără milă pentru cel ce n-a făcut milă; dar mila este biruitoare asupra judecății!”* (Iacov 2,13), „în sensul că milostenia acoperă toate păcatele care ar cădea sub incidența judecății. Să luăm deci aminte, pentru că milostenia este o cheie de mare preț pentru deschiderea ușilor împărăției cerurilor”¹.

„Pe calea împărăției milostenia este semnul distinctiv al creștinului, este dovada asemănării lui cu Dumnezeu Care este «mare și bogat în milă». Milostenia este faptă, dăruire, jertfă pentru binele altora, după modelul Domnului Hristos, Care S-a milostivit spre noi într-un chip nemaipomenit și ne-a spus: *«Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui»* (Matei 5,7). Milostenia este act de adorare a lui Dumnezeu și putere a rugăciunii. Dacă în rugăciune Îl adorăm și Îl preamărim pe Dumnezeu, prin milostenie îi ajutam pe semenii noștri să-L adore și să-I mulțumească. Criteriul eshatologic al Judecății universale va fi credința mărturisită și concretizată în faptele iubirii aproapelui sau modul în care ne-am comportat față de acești «frați foarte mici» ai Mântuitorului (Matei 25,31-46). Această judecată le va descoperi cu uimire, atât dreptilor, cât și păcătoșilor, că prezența tainică și interpelantă a Domnului Hristos în oamenii care au nevoie de ajutorul, afecțiunea, compasiunea și mărturia noastră nu depinde de perceperea sau interpretarea noastră (Matei 25,37-40). Lângă mâna întinsă după ajutor a celui necăjit stă nevăzută mâna Mântuitorului, Care zice: *«Întrucât ați făcut unuia dintre acești foarte mici frați ai Mei, Mie Mi-ați făcut»* (Matei 25,40)”².

Amin

¹ Ibidem, p. 281.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Valer Bel, *Art. cit.*, p. 176.

Duminica a 23-a după Rusalii

(vindecarea demonizatului din ținutul gherghesenilor)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

„În vremea aceea a venit Iisus cu corabia în ținutul gerghesenilor, care este în fața Galileii. Și ieșind pe uscat, L-a întâmpinat un bărbat din cetate, care avea demon și care de multă vreme nu mai punea haină pe el și în casă nu mai locuia, ci prin morminte. Și văzându-L pe Iisus, strigând, a căzut înaintea Lui și cu glas mare a zis: «Ce ai cu mine, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu Celui Preaînalt? Rogu-Te, nu mă chinui». Căci porunca duhului necurat să iasă din om, pentru că de mulți ani îl stăpânea, și-l păzeau legat în lanțuri și în obezi, dar el, sfărâmând legăturile, era gonit de demon în pustiu. Și l-a întrebat Iisus, zicând: «Care-ți este numele?». Iar el a zis: «Legiune». Căci demoni mulți intraseră în el. Și-L rugau pe El să nu le poruncească să meargă în adânc. Și era acolo o turmă mare de porci, care pășteau pe munte. Și L-au rugat să le îngăduie să intre în ei; și le-a îngăduit. Și, ieșind demonii din om, au intrat în porci, iar turma s-a aruncat de pe țârm în lac și s-a înecat. Iar păzitorii văzând ce s-a întâmplat, au fugit și au vestit în cetate și prin sate. Și au ieșit să vadă ce s-a întâmplat și au venit la Iisus și au găsit pe omul din care ieșiseră demonii, îmbrăcat și întreg la minte, șezând jos, la picioarele lui Iisus și s-au înfricoșat. Și cei ce văzuseră le-au spus cum a fost izbăvit demonizatului. Și L-a rugat pe El toată mulțimea din ținutul gerghesenilor să plece de la ei, căci erau cuprinși de frică mare. Iar El, intrând în corabie, S-a înapoiat. Iar bărbatul din care

ieșiseră demonii Îl ruga să rămână cu El. Iisus însă l-a trimis înapoi zicând: «Întoarce-te la casa ta și spune cât bine ți-a făcut ție Dumnezeu». Și a plecat, vestind în toată cetatea cât bine i-a făcut Iisus” (Luca 8,26-39).

Pasajul evanghelic care s-a citit astăzi la Sfânta Liturghie ne înfățișează vindecarea de către Domnul Hristos a unui demonizat din ținutul gherghesenilor.

„În vremea aceea a venit Iisus cu corabia în ținutul gherghesenilor, care este în fața Galileii”.

Pentru a cunoaște cine erau gherghesenii trebuie să ne întoarcem în timp, până la Noe.

După încetarea potopului, „Noe a început să fie lucrător de pământ și a sădit vie. Și a băut vin și s-a îmbătat și s-a dezvelit în cortul său. Iar Ham, tatăl lui Canaan, a văzut goliciunea tatălui său și, ieșind afară, le-a spus celor doi frați ai săi. Dar Sem și Iafet au luat o haină, și-au pus-o amândoi pe umeri și, mergând cu spatele înainte, au acoperit goliciunea tatălui lor; cum ei își aveau fețele întoarse înapoi, n-au văzut goliciunea tatălui lor. Când Noe s-a trezit din amețea de vin, a înțeles ce-i făcuse fiul său cel mai tânăr, și a zis: «Blestemat să fie Canaan! Robul robilor le va fi el fraților săi!». Și a zis: «Binecuvântat să fie Domnul, Dumnezeu lui Sem, iar Canaan să fie robul său; să-l înmulțească Dumnezeu pe Iafet și să locuiască în corturile lui Sem, iar Canaan să le fie slugă»” (Facere 9,20-27).

În Cartea Facerii sunt prezentați urmașii lui Ham, fiul lui Noe, și obârșia neamurilor pe pământ, după cum urmează: „*Fiii lui Ham au fost: Cuș, Mițraim, Put și Canaan. Din Canaan s-au născut: Sidon, întâiul-său-născut, apoi heteul, și iebuseul, amoreul, ghergheseanul, heveul, archeul, sineul, arvadeul, țemareul și hamateul; apoi s-au răspândit neamurile cananeene. Și ținuturile cananeenilor se întindeau de la Sidon spre Gherara până la Gaza, spre Sodoma, Gomora, Adma și Ţeboim până la*

Lașa. Aceștia sunt fiii lui Ham în triburile lor, după limbile lor, în țările lor și în națiile lor” (Facere 10,6 și 15-20).

Astfel, gherghesenii erau urmașii lui Ham și ai lui Canaan.

Când Dumnezeu i s-a arătat lui Moise în Muntele Horeb i-a zis: *„Am văzut necazul poporului Meu în Egipt, i-am auzit strigătul de sub apăsarea celor ce-l muncesc; da, îi cunosc durerea. M-am pogorât dar să-l scap din mâna egiptenilor, să-l scot din țara aceasta și să-l duc într-un pământ roditor și larg, în țara unde curge lapte și miere, în ținutul cananeenilor, al heteilor, al amoreilor, al ferezeilor, al gherghesenilor, al heveilor și al iebuseilor” (Ieșire 3,7-8).*

Urmașul lui Moise la conducerea poporului ales a fost Iosua Navi, sub care evreii au trecut Iordanul și au început cucerirea Pământului Făgăduinței. Aceștia au pus stăpânire pe cetatea Ai, *„iar când au auzit regii amoniților, cei de dincolo de Iordan, cei ce se aflau la munte și în câmpie și pe țărmul mării celei mari și cei ce erau lângă Antiliban și heteii și cananeenii și ferezeii și heveii și amoreii și gherghesenii și iebuseii, atunci s-au adunat laolaltă pentru ca toți să facă război împotriva lui Iosua și a lui Israel” (Iosua Navi 9,1-2).*

Din cele prezentate până acum vedem că gherghesenii se aflau în această regiune înaintea evreilor, ei fiind păgâni.

„Gherghesenii locuiau în ținutul dinspre răsărit de Iordan. Îndeletnicirea cu creșterea porcilor, cu totul străină iudeilor, îi arăta a fi de alt neam”¹.

„Și ieșind Iisus pe uscat, L-a întâmpinat un bărbat din cetate, care avea demon și care de multă vreme nu mai punea haină pe el și în casă nu mai locuia, ci prin morminte, și-l păzeau legat în lanțuri și în obezi, dar el, sfărâmând legăturile, era gonit de demon în pustiu”.

¹ Pr. Dr. Gheorghe Lițiu, *Op. cit.*, p. 158.

„O problemă a acestei minuni o constituie faptul că la Marcu și la Luca este vorba de un singur demonizat, în timp ce la Matei sunt doi. Această deosebire se poate explica în două feluri: fie că Iisus a vindecat atunci doi demonizați, dar numai unul dintre ei și-a exprimat dorința de a-L urma pe Iisus și numai acela a devenit un vestitor al Mântuitorului, Sfinții Marcu și Luca fiind interesați îndeosebi de acest final fericit al întâmplării; fie că Sfântul Matei combină într-o singură relatare două vindecări de demonizați, săvârșite în momente diferite”¹.

După ce Domnul Hristos a coborât din corabie L-a întâmpinat un om posedat de diavol, deci acesta a venit singur la El, probabil socotindu-se stăpân asupra aceluia loc și fiind deranjat de faptul că cineva îndrăznește să-i încalce „proprietatea”, asemenea unui câine rău care latră și mușcă, apărându-și teritoriul de oricine pășește pe el.

Cei trei Evangheliști sinoptici care relatează această minune „nu precizează cauzele din pricina cărora și nici împrejurările în care omul a ajuns să fie posedat de un demon”².

„Demonizatul nu mai gândește cu propriile sale facultăți sufletești deoarece este posedat; adică mintea și trupul lui nu-i mai slujesc lui, ci sunt folosite de diavolii care îl chinuiesc”³. El poate fi asemănat cu un cal controlat de călărețul lui sau cu o barcă mănătată în stânga și în dreapta, după cum vrea vâslașul.

„În structurile mentale, spirituale și în manifestările comportamentale ale omului posedat de diavol și, în consecință, depersonalizat, se produce o detașare secvențială, astfel încât subiectul își pierde sentimentul propriei sale realități. Procesul

¹ **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 257.

² **Pr. Conf. Univ. Dr. Gabriel-Viorel Gârdan**, *Predică la Duminica a 23-a după Rusalii*, publicată în volumul: „Cuvântul Tău este adevărul”. *Predici ale teologilor clujeni la Duminicile Octoiului*, vol. I, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014, p. 179.

³ **Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române**, *Evanghelia...*, p. 273.

de depersonalizare se produce în etape și afectează gradual persoana umană. Elementele definitorii care înveșmăntează persoana umană: conștiința de sine, libertatea, responsabilitatea și sentimentul prezenței lui Dumnezeu în sine și a relației personale și directe cu El și cu semenii își diminuează funcțiile în omul aflat într-o stare avansată de păcătoșenie. Pe măsură ce omul înclină spre păcat, harul divin se îndepărtează de el, astfel încât omul lipsit de har devine incapabil să se opună, cu stăruință, diavolului”¹.

„Progresiv pun stăpânire pe omul pătimitor manifestările Satanei care sunt personificarea păcatului, fără însă ca acestea să poată afecta iremediabil însăși ființa umană. Omul nu devine identic cu duhurile necurate care îi afectează gândirea, simțirea și comportamentul. Acest fapt devine premiză fundamentală a restaurării persoanei umane. Așadar, un astfel de om se întâlnește cu Iisus”².

În relatările Sfinților Evangheliști Matei, Marcu și Luca referitoare la acest episod avem cea mai detaliată descriere a unui om posedat de demoni din Sfânta Scriptură. Acesta este profilul clasic al posesiunii demonice.

Despre acest om îndrăcit citim că „*nu mai puneă haină pe el*”. După căderea în păcat, Dumnezeu i-a îmbrăcat pe Adam și Eva, diavolul însă îl dezbracă pe om de slava lui Dumnezeu și de haine, el este vrăjmașul și săvârșește contrariul a ceea ce face Dumnezeu.

În continuare scrie că demonizatul „*nu mai locuia în casă, ci prin morminte*”. „Ținutul gherghesenilor este o regiune muntoasă și plină de peșteri care sunt folosite pentru morminte”³. „Acest îndrăcit trăia în morminte și ieșea de acolo ca să

¹ Pr. Conf. Univ. Dr. Gabriel-Viorel Gârdan, *Art. cit.*, p. 179.

² *Ibidem*, p. 180.

³ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 35.

cutreiere prin pustietăți, băgând groaza în oameni pe câmp și pe drumuri, mai ales în calea care trecea prin apropierea locului unde sălășluia el. Păgânii își aveau cel mai adesea mormintele la marginea drumului și nici la iudei acest lucru nu era o raritate”¹.

„Aici trebuie lămurit un aspect, acela că în urmă cu două mii de ani, și în zilele noastre în unele părți din Orient, mormintele nu erau și nu sunt săpate în adâncime, ci lateral, în dealuri sau în stânci, cum s-ar săpa o peșteră, încât se intră în ele așa cum ai intra într-o cameră, la nivelul pământului”².

Sfântul Evanghelist Luca relatează că pe îndrăcit „*îl păzeau legat în lanțuri și în obezi, dar el, sfărâmând legăturile, era gonit de demon în pustiu*”, iar Sfântul Marcu consemnează că „*nimeni nu putea să-l lege nici cu lanțuri, pentru că de multe ori, fiind legat în obezi și în lanțuri, el rupea lanțurile și obezile, le sfărâma și nimeni nu putea să-l potolească; și neîncetat, noaptea și ziua, era prin morminte și prin munți, strigând și tăindu-se cu pietre*” (Marcu 5,3-5).

„Ce sunt lanțurile știm cu toții. Ce erau obezile aflăm din istorie, ele fiind aplicate ca pedeapsă în vechime. Astfel, gleznele, ori gâtul și antebrațele condamnatului erau prinse între două lemne grele cu câte două semicercuri tăiate la mijloc, așa încât cel legat nu mai putea face nicio mișcare. Dacă stătea liniștit, legătura nu era dureroasă, dar nemișcarea era desigur resimțită totuși, și fizic și moral. Dacă se mișca, devenea dureroasă pe loc”³.

Din relatările celor doi Evangheliști constatăm „că demonizatul avea o putere neobișnuită, dar aceasta nu era puterea lui umană proprie, ci puterea demonilor care intraseră în el,

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 369.

² Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 224.

³ *Ibidem*, p. 216.

fiindcă din punct de vedere fizic este inexplicabil cum poate un om singur să rupă lanțurile de fier sau obezile doar cu forță pur omenească”¹.

„În mod normal nici lanțurile, nici obezile nu se pot rupe. Este cu totul exclus. Puterea îndrăcitului se explică altfel. Nu el le rupea ci, fiind posedat, le rupea diavolul din el”².

„Omul, chinuit de mulți demoni, era gonit în pustiu, el căuta singurătatea, nu comuniunea, dorea înstrăinarea, nu apropierea de oameni. Viața lui era un chin. Deși era viu, totuși el trăia printre cei morți, adică în morminte. El era oarecum mort din punct de vedere spiritual și din punct de vedere social. Însă tocmai acest om chinuit de mulți demoni și înstrăinat de oameni devine centrul iubirii milostive a Domnului Hristos”³.

Din manifestările demonizatului am observat că acesta își făcea rău lui însuși, însă există îndrăciți care își vatămă și semenii sau chiar atentează la viața lor.

În acest sens un renumit monah român a scris: „Care sunt caracteristicile vizibile ale demonizării? Două mai ales: sadismul rece și răutatea gratuită. Sadicului nu-i trebuie nici bucate alese, nici băutură, nici bani, nici satisfacții trupești. Un singur lucru îl poate mulțumi și bucura: suferința aproapelui său, priveliștea acestuia chinându-se, perpelindu-se, zbătându-se de moarte într-o cât mai lungă agonie. Sadicul lucrează dezinteresat, el nu caută un profit material, singura voluptate pe care o poate gusta este spectacolul suferinței semenului, spectacol pe care-l privește la rece, cu inima înghețată. Sufletul sadicului, al demonizatului, este un bloc de gheață. Răutatea lui este gratuită: nu urmărește o satisfacție personală, ci numai obținerea

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evangelhia...*, p. 274.

² Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 216.

³ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evangelhia...*, p. 274.

spectacolului desfătător între toate; suferința cât mai mare și îndelungată a semenului”¹.

„Așa se explică aspectul inuman al păcatului, aspectul monstruos pe care îl poate lua uneori păcatul. Ne îngrozim văzând de ce poate fi în stare omul atunci când cedează ispitelor, atunci când se lasă pradă instinctelor lui celor rele în spatele cărora se află influența nefastă a diavolului”².

„Starea deplorabilă în care se găsea cel posedat, care locuia în morminte, însingurat, departe de Dumnezeu și de comunitatea oamenilor, fiind mereu pus pe fugă, este tabloul degradării chipului lui Dumnezeu în om, prin dezrădăcinare și înstrăinare, căzut din starea de har și lumină. O stare de înrobire până la posedare și o cădere în moarte spirituală”³.

„Locuirea în morminte este imaginea simbol care arată existența degradată și răvășită a celor care trec prin această experiență. Este o stare la care omul ajunge coborând treptele desfigurării chipului cu care Dumnezeu l-a înzestrat. Este un exemplu care ne arată că și în cădere treptele și stările sunt surprinzător de multe, iar cu cât căderea este mai mare, cu atât îndepărtarea de Dumnezeu și de semenii este mai mare. Orbirea spirituală, neputința de a răspunde iubirii lui Dumnezeu, iubirea de sine egoistă și nemărginită, bucuria demonică născută din suferința apropielii sau din zavistuirea acestuia sunt semnele văzute ale coborârii omului pe treptele neomeniei și tinderii sale spre chipul schimonosit al îngerului care s-a transformat din purtător al luminii (Lucifer) în prinț al tenebrelor”⁴.

„În această stare jalnică l-a găsit Domnul Hristos pe omul chinuit de mulți demoni. Nimeni nu a intervenit pe lângă

¹ N. Steinhardt, *Op. cit.*, p. 386.

² Părintele Placide Deseille, *Op. cit.*, pp. 105-106.

³ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, pp. 206-207.

⁴ *Ibidem*, p. 207.

Iisus pentru ca acest om să fie vindecat, ci Iisus l-a căutat, ca să-l vindece”¹.

„Și văzându-L pe Iisus, strigând, a căzut înaintea Lui și cu glas mare a zis: «Ce ai cu mine, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu Celui Preaînalt? Rogu-Te, nu mă chinui». Căci porunca duhului necurat să iasă din om, pentru că de mulți ani îl stăpânea”.

„În Evanghelia după Matei, demonii au o întrebare pe care I-o pun lui Iisus: «Ai venit aici mai înainte de vreme ca să ne chinuiești?» (Matei 8,29). Din aceasta vedem că nu omul vorbea prin glasul său, ci demonii care îl posedau spuneau aceste cuvinte”².

„Ce remarcăm în cuvintele demonilor care vorbeau prin gura îndrăcitului? În primul rând, vedem că ei L-au cunoscut pe Domnul Hristos că este Fiul lui Dumnezeu; în al doilea rând, observăm că demonii au și ei o rugămintă către Fiul lui Dumnezeu, cerându-I să nu-i chinuie; în al treilea rând, constatăm că și dracii, care sunt duhuri necurate, se tem de chinuri și de suferințe, ceea ce ne face să înțelegem că există iad și chinuri veșnice și că sufletele oamenilor păcătoși se vor chinui acolo împreună cu demonii în veci și nu cum spun unii că nu există iad, că nu există suflet și că după moarte nu mai simți nimic, deoarecece totul se pierde”³.

„Și l-a întrebat Iisus, zicând: «Care-ți este numele?». Iar el a zis: «Legiune». Căci demoni mulți intraseră în el”.

„O legiune a armatei romane din acea vreme cuprindea nu mai puțin de șase mii de pedestrași, plus trupele auxiliare. Mântuitorul i-a pus această întrebare demonizatului pentru ca Sfinții Apostoli să-și dea seama cât de îngrozitor era răul de care era stăpânit acel om, dar și pentru a-l readuce pe îndrăcit

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 273.

² Ibidem.

³ Ierodiacon Visarion Iugulescu, *Op. cit.*, p. 232.

la conștiința propriei sale personalități, care, în străfundul ei, rămăsese neafectată de demonizare. O condiție a vindecării sale era aceea ca el să realizeze că nu este identic cu puterile cele rele care-i dictau comportamentul”¹.

În urma răspunsului primit de Domnul Hristos de la demonizat, „o logică simplă ne îndreptățește să credem că tot atâția demoni, câți erau într-o legiune, îl stăpâneau pe cel îndrăcit. De aceea, nu este de mirare starea în care se afla. Demonii, când sunt în oameni, îi chinuie, iar când sunt în obiecte, le distrug. Influența lor devastatoare se manifestă în cele mai diferite chipuri. Din acest motiv, de cele mai multe ori demonizații erau alungați de familie. Așa se și explică faptul că acesta locuia în morminte”².

„De aici rezultă că dacă îngăduim unui singur păcat să pună stăpânire pe trupul și sufletul nostru, altfel spus unui singur demon să pătrundă înlăuntrul ființei noastre, suntem pierduți, fiindcă acela va prolifera și mulțime de draci va veni asupra noastră”³.

„Ce ne privește însă pe noi în mod foarte direct este rolul Satanei în propriile noastre vieți. Trebuie să știm că prin păcatele noastre se manifestă de fapt, într-o anumită măsură, energia și forța diavolului. Sfântul Macarie cel Mare spune că păcatul este un fel de energie diavolească lucrătoare prin noi, cu consimțământul nostru. Are loc un fel de fuziune între voința noastră liberă și această voință rea, malefică, această putere rea a diavolului. Atunci când preferăm propria noastră voință, propriul egoism și duhul de stăpânire în locul voii lui Dumnezeu, îl lăsăm pe diavol să lucreze prin noi și să-și exercite prin noi puterea în lume, o putere cu mult mai mare decât a noastră și care ne

¹ **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 258.

² **Calinic Botoșăneanul**, *Duminicile...*, p. 153.

³ **N. Steinhardt**, *Op. cit.*, p. 382.

depășește întru totul. Așa se explică faptul că păcatele oamenilor au consecințe atât de dezastruoase, care ne depășesc complet și în totalitate. Satana poate acționa în lume prin noi, în măsura în care îi deschidem ușa să intre”¹.

Sfântul Evanghelist Luca scrie în continuare: „*Și-L rugau pe Iisus să nu le poruncească să meargă în adânc*”.

„În prezența Domnului Hristos diavoliilor sunt nu numai teribil de îngroziți, ci parcă se târăsc, cum se târăște orice tiran înaintea judecății. Acum încep să se milogească de Mântuitorul să nu-i trimită în adânc, care le este sălașul actual și viitorul loc de chin. Asta înseamnă că dacă le-ar fi poruncit, ei ar fi trebuit să meargă. Așa este stăpânirea și puterea lui Iisus”².

În cererea diavolilor se vede răutatea lor, pentru că ei nu suportă să fie inactivi, adică să nu săvârșească răul.

„*Și era acolo o turmă mare de porci, care pășteau pe munte. Și L-au rugat pe Iisus să le îngăduie să intre în ei; și le-a îngăduit. Și, ieșind demonii din om, au intrat în porci, iar turma s-a aruncat de pe țârm în lac și s-a înecat. Și erau ca la două mii de capete și se înăbușeau în mare*” (Marcu 5,13).

„Faptul că în zonă se creșteau porci dovedește că populația de acolo era păgână, fiindcă la evrei porcul era considerat printre animalele necurate (Levitic 11,7)”³.

Din faptul că demonii I-au cerut Domnului Hristos permisiunea să intre în porci constatăm că aceștia nu pot afecta nici măcar animalele fără îngăduința lui Dumnezeu.

„Din toate fapăturile din univers, niciuna nu este atât de urâtă și de pizmuită de demoni ca omul. De aceea Mântuitorul accentuează cuvântul «om», când îi spune diavolului: «*Duh necurat, ieși afară din om!*» (Marcu 5,8). Demonii nu vor să

¹ Părintele Placide Deseille, *Op. cit.*, pp. 109-110.

² Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 370.

³ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 155.

plece din om; lor le-ar fi plăcut să stea în om la nesfârșit decât să meargă în porci, pentru că de ce folos le erau lor porcii? Pe când pe oameni demonii îi pot face să fie ca porcii, ba chiar mult mai rău decât porcii, cu porcii ce pot face? Oricum, chiar atunci când se află în porci, sau în orice altă viețuitoare, răutatea lor se întoarce tot împotriva omului. Prin porci ei îi vatămă mai departe pe oameni; dacă nu altfel, măcar înecându-i pe porci și dându-le astfel prilej oamenilor să se supere pe Domnul Hristos. Astfel, ca să scape de adânc, ei cer voie să intre în porci”¹.

„Intrând în porci, demonii au obținut o mică victorie asupra stăpânilor porcilor, fiindcă aceștia nu L-au acceptat pe Iisus. Poate că acest lucru l-au și urmărit diavolii”².

„Prin relatarea episodului în care diavolii intră în porci, iar aceștia se aruncă în mare, Evanghelia de astăzi ne revelează faptul că lucrarea Satanei duce prin esență la moarte, la moartea fizică, trupească, precum și la moartea spirituală”³.

„Din ceea ce demonii le-au făcut porcilor nu este greu să ne dăm seama cât rău ar fi putut face dacă ei ar fi intrat în peste două mii de oameni din acel ținut. Și totuși aici se cuvine a sublinia un aspect: cât de importantă este ființa umană în ochii lui Dumnezeu, dacă o legiune de demoni nu a putut face omului răul pe care l-a pricinui celor două mii de porci”⁴.

„Puterea Satanei este o putere a morții, în vreme ce puterea Sfântului Duh este izvor de viață prin excelență. De fiecare dată când consimțim la o ispită, de fiecare dată când cădem în păcat, nu facem altceva decât să lăsăm să lucreze în noi această putere a morții”⁵.

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 372.

² Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 220.

³ Părintele Placide Deseille, *Op. cit.*, p. 106.

⁴ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 155.

⁵ Părintele Placide Deseille, *Op. cit.*, p. 106.

„Demonii L-au rugat pe Mântuitorul să le îngăduie să intre în turma de porci, iar Iisus le-a îngăduit. Le-a permis, adică nu a vrut, nu a dorit acest lucru, dar le-a îngăduit demonilor să o facă, le-a respectat libertatea de a acționa. În mod paradoxal, și acest lucru depășește cu totul puterea noastră de înțelegere, din iubire față de creaturile Sale, Dumnezeu Se retrage discret și nu le constrânge voința, fie că este vorba de oameni, fie că este vorba de diavoli”¹.

„În ce se întâmplă pe pământ, există ceea ce este dorit în mod pozitiv de Dumnezeu și care este mereu bun, prin esență. Și mai există și ceea ce Dumnezeu îngăduie să se întâmple, care poate fi rău din punct de vedere obiectiv, dar îngăduit de El, deoarece Dumnezeu le permite fapturilor create să-și exercite libertatea de acțiune. Nu le constrânge în niciun fel, fiindcă, dacă fapăturile ar fi obligate de Dumnezeu să acționeze într-un anumit mod, ele nu ar mai fi altceva decât niște marionete în mâinile Lui. Dumnezeu respectă fapăturile create în mod cu totul deosebit; iubirea Lui față de toată creația se exprimă prin respectarea acestei libertăți, prin respectarea legilor naturale. În acest sens, El poate permite catastrofe naturale, după cum îngăduie războaiele și toate celelalte atrocități pe care omul le poate săvârși. Trebuie însă să adăugăm faptul că Dumnezeu doar îngăduie toate acestea”².

Din cele petrecute cu porcii se naște o întrebare firească: „De ce a îngăduit Iisus această pagubă? Unul dintre răspunsuri este următorul: ca cei păgubiți, dimpreună cu toți care au cunoscut și cunosc acest episod, să-și dea seama de puterea diavolului de a face rău, pagubă. Așa explică Sfântul Chiril al Alexandriei acest moment: Domnul Hristos le-a îngăduit

¹ *Ibidem*, p. 110.

² *Ibidem*, p. 110-111.

diavolilor cele pe care le cereau, pentru ca să învățăm din cele petrecute ce fel sunt demonii, cât de cruzi și de fioroși sunt”¹.

„Sfântul Ioan Gură de Aur a scris și el că pentru aceasta i-a lăsat Mântuitorul pe demoni să intre în turma de porci, ca și în trupul dobitoacelor să cunoaștem răutatea lor”².

„Iisus le-a îngăduit diavolilor să intre în porci tocmai pentru a le arăta locuitorilor cât de nocivă și de vătămătoare era prezența atâtor demoni în acea zonă”³. El dorea ca toată lumea să știe care era intenția reală a acelor diavoli. Ei au vrut să-l omoare pe îndrăcit, la fel cum au făcut cu porcii, însă din moment ce omul este creat după chipul lui Dumnezeu, demonii nu s-au putut descurca la fel de ușor cu omul, dar intenția lor a fost aceeași.

„Domnul Hristos a îngăduit ca demonii să iasă din omul posedat și să intre în turma de porci pentru a arăta că așa cum porcii au pierit acum, în adâncul mării, tot așa vor pieri și demonii în adâncul iadului, în ziua Judecății de Apoi. De asemenea, Mântuitorul a vrut să arate că sufletul omului are o valoare infinită, care nu se poate compara cu nimic din lumea aceasta, nici cu prețul animalelor, nici cu cel al obiectelor, indiferent cât de multe și de scumpe ar fi acestea. De unde știm aceasta? Din Evanghelia Sa, în care Iisus Hristos întreabă: *«Ce îi folosește omului să câștige lumea întreagă dacă își pierde sufletul? Sau ce ar putea să dea omul în schimb pentru sufletul său?»* (Marcu 8,36-37)”⁴.

„Domnul Hristos a săvârșit minunea vindecării omului demonizat din ținutul gherghesenilor pentru două motive. În primul rând, pentru că omul are o valoare infinită, fiind creat

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Gordon, *Op. cit.*, p. 212.

² Arhimandrit Cleopa Ilie, *Op. cit.*, p. 223.

³ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 156.

⁴ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, pp. 274-275.

după chipul lui Dumnezeu Cel infinit și veșnic viu și, ca atare, el este chemat la viață veșnică. Dorința omului de comuniune și de bucurie veșnică este deci înscrisă în adâncul sufletului său ca un program pentru viitorul lui definitiv sau etern. În al doilea rând, pentru că acești locuitori ai ținutului gherghesenilor erau prea mult preocupați de comerțul cu porci, adică prea mult erau interesați de câștigul material și prea puțin interesați de viața duhovnicească. Uneori, Dumnezeu, ca să ne facă să căutăm mai mult câștigul spiritual al sufletului, îngăduie sau permite unele pagube materiale. Nu înțelegem ușor de ce ni se întâmplă uneori să ne moară animalele, să vină o furtună care ne distruge casa, inundații sau incendii care fac să pierdem într-o clipă o agoniseală de o viață. Totuși, în această pedagogie sau purtare de grijă, Dumnezeu Cel milostiv nu simte o plăcere în a ne pedepsi, ci folosește mijloace mai aspre pentru a ne chema spre El, spre creștere duhovnicească și spre mântuire, adică spre viață veșnică”¹.

Uneori Dumnezeu îngăduie astfel de pagube fiindcă noi am dobândit bunurile respective prin mijloace nedrepte și le-am păstrat din lăcomie. Alteori însă suntem păgubiți chiar dacă ne-am agonisit averea în mod cinstit, fiindcă Dumnezeu nu vrea ca noi să ne atașăm prea mult de bunurile materiale, trecătoare, în detrimentul celor spirituale și veșnice.

„Iar păzitorii văzând ce s-a întâmplat, au fugit și au vestit în cetate și prin sate. Și au ieșit să vadă ce s-a întâmplat și au venit la Iisus și au găsit pe omul din care ieșiseră demonii, îmbrăcat și întreg la minte, șezând jos, la picioarele lui Iisus și s-au înfricoșat. Și cei ce văzuseră le-au spus cum a fost izbăvit demonizatul. Și L-a rugat pe El toată mulțimea din ținutul Gherghesenilor să plece de la ei, căci erau cuprinși de frică mare. Iar El, intrând în corabie, S-a înapoiat”.

¹ Ibidem, p. 275.

Păzitorii porcilor văzând cele întâmplăte au fugit în cetate și în împrejurimi și le-au spus locuitorilor ce au văzut. Porcarii nu au fugit numai datorită minunii săvârșite de Domnul Hristos, ci și de teamă că paguba le va fi imputată lor. Locuitorii au venit la Mântuitorul și auzind ce s-a întâmplat și văzându-l pe omul care fusese demonizat că este întreg la minte, L-au rugat pe Iisus să plece din hotarele lor, fiind cuprinși de frică mare.

„Paguba a întunecat mintea oamenilor aceluia ținut, câștigul lor compromis însemnând mai mult decât un om recâștigat pentru casa lui, pentru familia lui, pentru societatea lui”¹, deși „a vindeca un astfel de om era ca și cum l-ar fi înviat din morți”².

„Gândul doar la câștig și la cele materiale i-a împiedicat pe ghergheseni să-L vadă pe Fiul lui Dumnezeu întrupat lângă ei și să recunoască faptul că Acesta l-a readus pe omul pierdut și desfigurat de diavol și de patimi la frumusețea cea dintâi. Nu cele materiale îl fac pe om, ci omul le face și le produce pe cele materiale. Viața unui om este mai de preț decât două mii de animale. Acesta este mesajul pe care a vrut să-l transmită Domnul Hristos când a permis paguba gadarenilor. Aceasta este și rațiunea pentru care El a intrat în dialog cu diavolii și a ascultat cererea lor”³.

„Prezența Domnului Hristos în acel ținut devenise mai mult decât păguboasă. Locuitorii au preferat să rămână mai departe sub stăpânirea legiunii de demoni *«care înșeală pe toată lumea»* (Apocalipsa 12,9), neînțelegând nimic din răul cauzat, nu de Iisus, ci de diavolii care erau vinovați de omorârea porcilor”⁴.

„Din toate acestea, târgoveții ghergheseni nu au ținut minte decât un lucru: că li s-a prăpădit turma de porci și n-o

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 230.

² Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 371.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 230.

⁴ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 156.

s-o mai vadă înapoi niciodată. În loc să cadă în genunchi și să-I mulțumească Domnului Hristos că a salvat un suflet, ei jolesc pierderea porcilor. În loc să-L roage să le fie oaspete, Îl roagă să plece cât mai repede. În loc să-L laude pe Dumnezeu, plâng pentru porci”¹. De aceea „un înțelept a spus că răul constă în dragostea omului față de creatură mai mult decât față de Creator”².

Ghergesenii nu păreau să fi fost deranjați de omul stăpânit și chinuit de demoni din mijlocul lor, dar îi incomoda să-L aibă pe Iisus în preajmă, de aceea L-au rugat să plece de la ei și El a făcut-o.

Este un lucru foarte grav când oamenii se tem mai mult de ceea ce poate face Domnul Hristos în viața lor, decât de ceea ce Satana lucrează deja între ei, pentru aceea ei Îl alungă pe Mântuitorul și El poate pleca atunci când I se cere.

„Gherghesenii I-au cerut Domnului Hristos să plece din ținutul lor pentru că sufletul hrănit de satisfacerea imediată a necesităților primare își pierde darul de a simți prezența lui Dumnezeu. Cu cât omul se risipește hedonist în comoditatea satisfacerii empirice a poftelor, cu atât glasul conștiinței lui este mai diminuat. Așa este și cazul societății de consum contemporane, care îi oferă omului actual diversitatea alegerii și satisfacția celor mai ascunse dorințe, alături de o paletă sincretistă de credințe menite să răspundă tuturor gusturilor și mentalităților. Pe acest tărâm eterogen al omului ticsit de ideologii și dorințe, Dumnezeu nu este bine primit, pentru că nu este asemenea unui produs care poate fi așezat pe un raft, la locul potrivit, așa cum sunt așezate credințele, concepțiile și trăirile în noua eră a globalizării și a fragmentării contemporane, ca într-un uriaș supermarket universal. Și omul contemporan

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 374.

² Pr. Dr. Gheorghe Lițiu, *Op. cit.*, p. 159.

Îl alungă pe Dumnezeu din viața sa, pentru că Hristos este incomod, nu poți «*sluji lui Dumnezeu și lui Mamona*» (Matei 6,24), nu poți păși deodată pe două sau mai multe căi, nu poți face binele și răul cu convingerea că sunt la fel de valoroase, nu poți fi între bine și rău sau dincolo de bine și de rău, cum spune Nietzsche. Gherghesenii Îl alungă pe Fiul lui Dumnezeu întrupat pentru a nu pierde câștigul sau sursa câștigului lor vinovat”¹.

„Să nu ne grăbim să osândim dragostea acestor ghergheseni pentru porcii lor, mai înainte să privim societatea zilelor noastre și să vedem câți iubitori de porci numără societatea noastră, căroră asemeni acelora, le pasă mai mult de porci decât de viața semenilor lor. Gândiți-vă cât de puțini oameni sunt astăzi, chiar și între cei care-și fac cruce și au pe buze numele lui Hristos, care nu ar pregeta să ucidă un om dacă s-ar alege de pe urma lui cu două mii de porci. Sau vedeți dacă între dumneavoastră sunt mulți care ar sacrifica două mii de porci ca să scape viața unui om demonizat. Să se rușineze cei ce-i osândesc pe ghergheseni mai înainte de a se osândi pe ei înșiși. Dacă gherghesenii s-ar scula astăzi din mormânt și ar începe să numere, ar afla mare mulțime dintre cei ce gândesc asemenea lor în creștina Europă! Ei măcar L-au rugat cu frumosul pe Hristos să plece de la ei, pe când popoarele Europei Îl alungă de-a dreptul. Și de ce Îl izgonesc? Ca să rămână ele singure cu porcii și cu dracii care-i stăpânesc”².

Pasajul evanghelic de astăzi se încheie prin cuvintele: „*Iar bărbatul din care ieșiseră demonii Îl ruga să rămână cu El. Iisus însă l-a trimis înapoi zicând: «Întoarce-te la casa ta și spune cât bine ți-a făcut ție Dumnezeu». Și a plecat, vestind în toată cetatea cât bine i-a făcut Iisus*”.

¹ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, pp. 209-210.

² Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, pp. 374-375.

„Gherghesenii l-au cerut Domnului Hristos să plece din hotarele lor din pricina pagubei ce li se întâmplase. Singur cel vindecat, ca semn de recunoștință pentru că a fost exorcizat, L-a rugat pe Mântuitorul să-l lase să stea mai departe lângă El, dar Iisus l-a slobozit zicându-i: *«Întoarce-te la casa ta și spune cât bine ți-a făcut ție Dumnezeu»*”¹.

„De obicei Domnul Hristos le cerea celor vindecați să nu spună nimănui cele ce se făcuseră cu ei. De data aceasta însă i-a zis omului tocmai contrariul, să se întoarcă acasă și să dea mărturie despre ceea ce i-a făcut lui Dumnezeu”².

„Oarecum, îndrăcitul din Evanghelie nu era decât imaginea hidoasă a sufletelor, a vieții imorale pe care o trăiau locuitorii aceluia ținut. Însă, vindecat fiind, el a primit misiunea de a-i elibera de duhurile stăpânitoare ale firii umane și pe gherghesenii care îl alungaseră atâta vreme și care nu au găsit niciun motiv să se bucure de vindecarea lui”³.

Domnul Hristos îl socotea pe acest om pregătit pentru misiunea de propovăduitor al Lui. El fusese posedat de diavoli, cunoștea experiența de a fi departe de Dumnezeu și aprecia la justa ei valoare alungarea demonilor din el, nu mai avea nevoie să stea în preajma Mântuitorului, fiindcă îi auzise pe diavoli cum au mărturisit dumnezeirea Domnului Hristos și i-a văzut cu ochii lui puterea.

„De aceea Iisus l-a sfătuit că este mai de folos ca el să fie un mărturisitor statornic în ținutul în care locuia, pentru ca lumea care-l cunoștea cât de rău fusese el înainte de vindecare să poată vedea cât de bun a devenit acum prin vindecarea dăruită lui de Dumnezeu”⁴.

¹ Pr. Dr. Gheorghe Lițiu, *Op. cit.*, p. 158.

² Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Op. cit.*, p. 220.

³ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 210.

⁴ Daniel, *Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Evanghelia...*, p. 123.

„Dacă Domnul Hristos îl lua cu Sine pe acest om vindecat sau eliberat de demoni, nu-l mai cunoștea multă lume în alte cetăți ori în alte ținuturi. Doar în ținutul acela unde înainte el a pățit mult și a fost violent cu oamenii îl cunoștea foarte multă lume. Prin urmare, din acest om vindecat, Iisus a făcut un misionar-mărturisitor statornic, nu unul călător care merge dintr-o cetate în alta. Astfel, omul vindecat a devenit un mărturisitor statornic al Mântuitorului în locul sau spațiul geografic al pătimirii și vindecării lui, pentru a vesti locuitorilor acelui ținut milostivirea lui Iisus Care L-a vindecat cu puterea dumnezeiască a iubirii Sale milostive”¹.

„Iisus a respectat dorința gherghesenilor și le-a împlinit cererea, plecând din ținutul acela, în tăcere, deoarece pentru El va vorbi omul pe care El l-a vindecat, scoțând demonii din el”².

„Vedeți cum răstoarnă Dumnezeu planurile Satanei? Ceea ce demonii au crezut că va fi o victorie a lor, că vor împiedica predica lui Iisus în regiune, rugat fiind de proprietarii de porci să plece, s-a întors împotriva lor. Situația se va rezolva printr-un propovăduitor care își va relata propria experiență cu Mântuitorul, și care era cunoscut de toată lumea. El era convingător”³.

Fostul demonizat avea un mesaj extraordinar de transmis, pe care tot cel ce crede în Domnul Hristos ar trebui să-l răspândească celor din jurul său. Pericopa evanghelică de astăzi a evidențiat valoarea unei vieți pentru Iisus, fiindcă singurul motiv pentru care Mântuitorul a călătorit în regiunea respectivă a fost tămăduirea acestui îndrăcit. Minunea de astăzi a mai arătat că, împreună cu Domnul Hristos, nimeni nu trebuie să-și

¹ **Ibidem**, p. 277.

² **Ibidem**, p. 276.

³ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit.**, p. 220.

piardă nădejdea, pentru că dacă acest om a putut fi tămăduit, oricine poate.

„Omul exorcizat, căruia nu i s-a permis să-L urmeze pe Iisus, a devenit un adevărat mărturisitor al Mântuitorului nu numai în cetatea sa, ci, potrivit informației Sfântului Evanghelist Marcu, pentru întreg ținutul acela, fiindcă *«el a plecat și a început să vestească în Decapole câte a făcut Iisus pentru el; și toți se minunau»* (Marcu 5,20)”¹.

„Fostul demonizat a devenit mărturia vizibilă a puterii transformatoare pe care o are iubirea lui Dumnezeu revărsată asupra oamenilor. Omul restaurat, prin întâlnirea personală cu Hristos și prin trăirea în mediul iubirii dumnezeiești, devine sarea pământului și lumina lumii (Matei 5,13-14)”².

„De astfel de mărturisitori are nevoie societatea contemporană. Principalul mijloc de mărturie a Bisericii, de a spune lumii cât bine ne-a făcut Dumnezeu, nu mai este vestirea prin cuvânt, ci ar trebui să fie mărturia evanghelică a comuniunii de dragoste a celor care au cunoscut iubirea Lui față de noi. Sfântul Ioan, Apostolul iubirii, dă valoare misionară omului născut/renăscut din Dumnezeu prin iubire (I Ioan 4,7) sau, în logica cuvântului nostru, omului restaurat, îndemnându-ne să trăim iubirea care triumfă, prin cuvintele: *«Căci iubirea de Dumnezeu aceasta este: Să-i păzim poruncile. Și poruncile lui nu sunt grele, pentru că tot cel ce este născut din Dumnezeu biruiește lumea; și aceasta este biruința care a biruit lumea: credința noastră»* (I Ioan 5,3-4)”³.

„Omul care fusese îndrăcit a mers și a vestit în cetatea sa și în împrejurimi binele pe care i-l făcuse Dumnezeu, devenind mărturisitor, așa cum ar trebui să facă și omul contemporan

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 231.

² Pr. Conf. Univ. Dr. Gabriel-Viorel Gârdan, *Art. cit.*, p. 183.

³ *Ibidem*, p. 184.

atunci când prezența vindecătoare a lui Dumnezeu îi atinge ființa. Clipele de har și împlinire sunt tocmai acelea în care dăm mărturie lumii că Dumnezeu este în tot și în toate, în cotidianul vieții noastre și la altarul jertfei, în familie și în societate, în Biserică și oriunde, pentru că, oricât de înstrăinați am fi și oricât de departe de calea vieții, pe Dumnezeu nu-L putem alunga decât din propriile noastre suflete”¹.

„Să ne rugăm Bunului Dumnezeu să ne ajute să devenim tot mai conștienți de dimensiunile luptei pe care o purtăm cu vrăjmașul, pentru că Sfântul Apostol Petru ne-a atras luarea aminte în acest sens: *«Fiți treji, privegheați. Potrivnicul vostru, diavolul, umblă răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită»* (I Petru 5,8). Cred că în zilele noastre această luptă este mai înverșunată și mai violentă ca niciodată. Însă Hristos l-a biruit pe Satana, iar noi trebuie să reactualizăm această biruință în fiecare moment al vieții noastre tocmai prin consimțirea la imboldurile și pornirile bune, prin refuzul de a ceda ispitelor”² și prin săvârșirea de cât mai multe fapte bune.

Amin

¹ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 210.

² Părintele Placide Deseille, *Op. cit.*, pp. 106-107.

Duminica a 24-a după Rusalii

(învierea fiicei lui Iair)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

„În vremea aceea, a venit la Iisus un bărbat, al cărui nume era Iair și care era mai-marele sinagogii. Și căzând la picioarele lui Iisus, Îl ruga să vină în casa lui, căci avea numai o fiică, ca de doisprezece ani, și aceea era pe moarte. Și, pe când se ducea El, mulțimile Îl împulzeau. Și o femeie, care de doisprezece ani avea scurgere de sânge și își cheltuisese toată averea cu doctorii, și de niciunul nu putuse să fie vindecată, s-a apropiat de El prin spate, s-a atins de poala hainei Lui și îndată i s-a oprit scurgerea sângelui. Și a zis Iisus: «Cine este cel ce s-a atins de Mine?». Dar cum toți tăgăduiau, Petru și ceilalți care erau cu El, au zis: «Învățătorule, mulțimile Te împulzesc și Te strâmtorează și Tu zici: Cine este cel ce s-a atins de mine?». Iar Iisus a zis: «S-a atins de Mine cineva. Căci am simțit o putere care a ieșit din Mine». Și, femeia, văzându-se vădită, a venit tremurând și, căzând înaintea Lui, a spus de față cu tot poporul din ce pricină s-a atins de El și cum s-a tămăduit îndată. Iar El i-a zis: «Îndrăznește, fiică, credința ta te-a mântuit. Mergi în pace». Și pe când El încă vorbea, a venit cineva de la mai-marele sinagogii, zicând: «Fiica ta a murit. Nu-L mai supăra pe Învățător». Dar Iisus, auzind, i-a răspuns: «Nu te teme; tu crede numai și ea se va izbăvi». Și venind în casă, n-a lăsat pe nimeni să intre cu El, decât numai pe Petru și pe Ioan și pe Iacov și pe tatăl copilei și pe mamă. Și toți plângeau și se tânguiau pentru ea. Iar El a zis: «Nu plângeți; n-a murit, ci doarme». Și ei Îl luau în răs, știind

că ea a murit. Iar El, apucând-o de mână, a strigat, zicând: «Copilă, scoală-te!». Și duhul ei s-a întors și a înviat îndată; și El a poruncit să i se dea să mănânce. Și părinții ei au rămas uimiți. Iar El le-a poruncit să nu spună nimănui ce s-a întâmplat» (Luca 8,41-56).

Pericopa evanghelică de astăzi ne prezintă două minuni săvârșite de Domnul Hristos: vindecarea femeii cu scurgere de sânge de doisprezece ani, precum și învierea fiicei lui Iair, prima înviere săvârșită de Mântuitorul.

„Domnul Hristos se întorcea din ținutul gherghesenilor, acolo unde exorcizase un îndrăcit și, unde, tocmai fusese invitat să părăsească ținutul. De fapt, oamenii de pe malul vestic al Mării Galileei Îl alungaseră. În schimb, cei de pe malul estic Îl așteptau cu bucurie. Sfântul Evanghelist Luca a consemnat în acest sens: *«Și când S-a întors Iisus, mulțimea L-a primit cu bucurie, fiindcă toți Îl așteptau»* (Luca 8,40). Așa se întâmplă și în zilele noastre: unii Îl alungă, în timp ce alții Îl așteaptă”¹.

„Exegeții cred că locul unde s-a întors era orașul Capernaum, pentru că, de la o vreme, Mântuitorul se mutase din Nazaret în Capernaum, ceea ce și explică de ce a numit de multe ori Capernaumul «patria Sa», orașul Său. Manifestația de bucurie pe care I-au organizat-o la întoarcere arată că toți Îl cunoșteau și că se bucura de o faimă bine stabilită printre ai Săi. De altfel Capernaumul nu era o localitate foarte mare. Toți se cunoșteau între ei”².

Pasajul evanghelic de astăzi începe prin cuvintele: *„În vremea aceea, a venit la Iisus un bărbat, al cărui nume era Iair și care era mai-marele sinagogii. Și căzând la picioarele lui Iisus, Îl ruga să vină în casa lui, căci avea numai o fiică, ca de doisprezece ani, și aceea era pe moarte”*.

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 234.

² Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Op. cit.*, p. 369.

„Așteptând puțin ca mulțimea să se liniștească, Iair și-a făcut loc printre oameni și a ajuns în fața Mântuitorului. A căzut la picioarele Lui, gest uluitor pentru un fruntaș al sinagogii”¹.

„Vedem că acest conducător al sinagogii din Capernaum avea o smerenie adâncă. În general mai-marii sinagogilor Îi erau ostili lui Iisus, aveau multe îndoieli cu privire la învățătura Lui, deoarece li se părea că El introduce învățături noi, o nouă orientare în religia poporului evreu. De aceea Îl priveau cu suspiciune, rezervă și îndoială. Însă acest mai-mare al sinagogii din Capernaum are multă încredere în Domnul Hristos și se apropie de El cu respect și profundă smerenie. El cade la picioarele lui Iisus ca în fața unui Domn al vieții și Îi cere ceea ce nimeni altul nu poate să-i dăruiască, și anume vindecarea fiicei sale, care se lupta cu moartea. Prin urmare, acest mai-mare al sinagogii se deosebește de toți ceilalți conducători de sinagogi. Deși făcea parte dintr-o tagmă care-L contesta pe Mântuitorul, el se apropie de Iisus, cade în genunchi în fața Lui, Îi cere să meargă să-i vindece fiica, deoarece are credință tare că în Domnul Hristos sunt prezente și lucrătoare puterea, înțelepciunea și iubirea milostivă ale lui Dumnezeu pentru oameni. După ce a văzut smerenia și credința lui Iair, Iisus i-a spus că va veni să-i vindece fiica bolnavă”².

„Sfintele Evanghelii nu ne dau numele fetei, nu ne spun ce boală avea, și nici de câtă vreme suferea”³.

„Spre deosebire de sutașul păgân, Iair, căzând la picioarele lui Iisus, L-a rugat să intre în casa lui”⁴.

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, pp. 234-235.

² Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, pp. 281-282.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 235.

⁴ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 159.

Toți cei din Capernaum îl cunoșteau pe Iair; dar nimeni nu știa că acesta Îl prețuia pe Domnul Hristos sau chiar credea în El, până când fiica lui era pe punctul de a muri.

„Și, pe când se ducea Iisus, mulțimile Îl îmbulzeau. Și o femeie, care de doisprezece ani avea scurgere de sânge și își cheltuisese toată averea cu doctorii, și de niciunul nu putuse să fie vindecată, s-a apropiat de El prin spate, s-a atins de poala hainei Lui și îndată i s-a oprit scurgerea sângelui”.

„Fără prea multe insistențe, Mântuitorul a dat curs invitației rabinului și, însoțit de mulțime, au pornit spre casa lui Iair. Iisus, fiind Dumnezeu, știa că o va ajuta pe copilă”¹.

În mulțime se afla și o femeie care suferea de scurgere de sânge de doisprezece ani. Pe lângă faptul că această femeie trebuie să fi fost în permanență slăbită, ea putea să moară oricând din cauza unei hemoragii abundente. Dacă boala a debutat pe când nu era căsătorită, ea nu și-a putut întemeia o familie, dacă era deja măritată la momentul respectiv, nu era capabilă să ducă o viață normală de familie și nici nu putea avea copii.

„Cu siguranță, nu doar disconfortul fizic și durerea erau motive de adâncă mâhnire, ci și faptul că, după legea iudaică, o femeie cu hemoragie era socotită necurată. Oricine și orice ar fi fost atins de ea devenea impur (Levitic 15,19-31). Din acest motiv femeia cu pricina trăia probabil într-o izolare socială aproape totală. Ea nu putea participa la nicio adunare religioasă, la nicio activitate obștească, fiind practic exclusă din comunitate. E de la sine înțeles că bolnava căuta cu disperare tot ce ar fi putut să o scape de singurătatea și umilința pe care le îndura”².

Medicii o consultaseră, îi prescriseseră tratamente, ea a luat numeroase medicamente atâția ani de zile, însă fără niciun rezultat.

¹ Ibidem.

² Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, pp. 158-159.

Sfântul Luca, autorul acestei Evanghelii, era medic și știa cum consultațiile doctorilor și prețurile medicamentelor puteau risipi o întreagă avere în doar câțiva ani.

„Așadar, când n-a mai existat nicio speranță pentru femeia bolnavă, a mai existat, totuși, una. Și aceea a fost Iisus”¹.

„Dumnezeu nu a creat nici boala, nici suferința, nici moartea. Acestea nu fac parte din chipul lui Dumnezeu Cel Veșnic viu, după care a fost creat omul. Suferința, boala și moartea sunt urmările păcatului, iar Hristos-Domnul a venit în lume ca să-i vindece pe oameni de păcat și de boală”².

„Această femeie, anonimă, s-a amestecat, atunci când i s-a oferit ocazia, în mulțimea care Îl înconjură pe Iisus încercând o ultimă cale de vindecare. Cu teama de a nu fi acuzată că încalcă Legea cu bună știință, ea nu L-a abordat deschis, ci s-a strecurat în spatele Lui și I-a atins pe furiș poala hainei”³.

„Credința din adâncul sufletului ei a făcut să izvorască har din ființa lui Dumnezeu și să-i vindece boala”⁴.

„Aceasta nu a fost singura împrejurare în care un bolnav s-a vindecat numai la atingerea hainei lui Hristos, fiindcă în alt loc din Noul Testament citim că mulți căutau «*să se atingă de poala hainei Lui; și câți se atingeau se vindecau*» (Matei 14,36)”⁵.

„Femeia aceasta nu s-a atins de trupul Mântuitorului, ci doar de haina Lui, și îndată s-a tămăduit de boala îndelungată de care n-o putuse scăpa niciun ajutor pământesc. Tot ce avusese cheltuisese umblând pe la doctori după vindecare. Medicii i-au luat tot ce a avut, și nu i-au dat nimic în schimb. Iisus Hristos însă este Doctorul care nu caută plată, care nu ia nimic ci oferă totul,

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 236.

² Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 283.

³ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 159.

⁴ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 214.

⁵ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 546.

și dă neîntârziat, fără nicio umbră de tulburare. Iată deplinătatea și desăvârșirea darului care este de sus, «*pogorându-se de la Părintele luminilor*» (Iacov 1,17)”¹.

Domnul Hristos nu a văzut-o pe această femeie, nu i-a pus un diagnostic, și fără știrea Lui, fără să Îl atingă măcar, căci ea s-a atins doar de poala hainei Lui, s-a vindecat pe loc.

„Întâlnirea femeii cu Domnul Hristos arată că reabilitarea omului este mai importantă decât Legea, iar El venise în lume tocmai pentru a arăta că mila față de om este mai valoroasă decât jertfa (Matei 12,7). De aceea S-a lăsat atins și a vorbit cu ea în public, chiar dacă acest lucru era interzis de Lege”².

„Și a zis Iisus: «*Cine este cel ce s-a atins de Mine?*». Dar cum toți tăgăduiau, Petru și ceilalți care erau cu El, au zis: «*Învățătorule, mulțimile Te îmbulzesc și Te strâmtorează și Tu zici: Cine este cel ce s-a atins de mine?*». Iar Iisus a zis: «*S-a atins de Mine cineva. Căci am simțit o putere care a ieșit din Mine*»”.

„Leviticul interzicea celui necurat să se atingă de un altul care este curat, pentru a nu-l întina și pe acesta (Levitic cap. 15). Cu siguranță că la această interdicție se gândea femeia atunci când Iisus, deși știa prea bine cine s-a atins de El, a întrebat: «*Cine este cel ce s-a atins de Mine?*»”³.

„Întrebarea Mântuitorului despre cine s-a atins de El avea un rol pedagogic. El voia să scoată în evidență puterea miraculoasă a credinței, care face totul posibil, după ce omul nu mai poate face nimic”⁴. Domnul Hristos Însuși a afirmat în acest sens că „*toate-i sunt cu putință celui ce crede*” (Marcu 9,23).

¹ Ibidem, p. 547.

² Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 214.

³ Calinic Botoșăneanu, *Duminicile...*, p. 160.

⁴ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 236.

„Mântuitorul știa cine s-a atins de El, după cum cunoștea și faptul că cei din jur habar nu aveau de aceasta. El a pus această întrebare ca să evidențieze credința femeii care s-a vindecat, să întărească pentru totdeauna această credință în ea și în ceilalți, și ca să-Și vădească puterea Lui cea dumnezeiască tuturor celor atunci de față și nouă tuturor”¹.

„Din experiența acestei femei învățăm cum trebuie să ne comportăm față de Domnul Hristos. Iisus era împulzit din toate părțile de mulțimile care Îl înconjurau. Și cu toate acestea, în aceste condiții, o singură persoană L-a atins cu adevărat, s-a atins de El cu credință, L-a atins fiindcă nu era vorba doar despre un contact exterior, ci pentru că, în inima ei, femeia intrase într-o legătură profundă cu Hristos. Și noi Îl atingem pe Mântuitorul în numeroase moduri. De multe ori ne asemănăm acestor mulțimi care se împulzesc în preajma Lui și care Îl ating, dar într-un mod prea exterior. Participăm la Sfânta Liturghie, la slujbele Bisericii, ne rugăm și, cu toate acestea, se poate întâmpla să nu Îl atingem cu adevărat, în profunzime, pe Hristos. Rugăciunea și credința noastră pot rămâne prea exterioare, nemobilizându-ne în profunzime întreaga ființă. Noi nu Îl putem atinge, nu ne putem atinge de Hristos decât prin Duhul Sfânt”².

„A-L atinge pe Hristos înseamnă în primul rând a ne retrage în adâncul sufletului nostru, a nu ne mulțumi cu cuvintele sau cu o serie de acte oarecum superficiale ale voinței noastre, ci a pătrunde în adâncul sufletului nostru și a descoperi acolo dorința noastră de Dumnezeu, conștiința neajutorării noastre și imboldul lăuntric trezit înlăuntrul nostru de Duhul Sfânt. Adâncul omului este dorință de Dumnezeu, într-un mod încă insuficient, fiindcă el este creat după chipul lui Dumnezeu. Pentru ca această dorință de Dumnezeu să devină cu adevărat reală, cu adevărat fierbinte,

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 547.

² Părintele Placide Deseille, *Op. cit.*, pp. 115-116.

este nevoie ca Duhul Sfânt să lucreze în inimile noastre. Și chiar face acest lucru, fiindcă la Botez primim deja această prezență atât de intimă a Duhului Sfânt, Care se manifestă prin ceea ce nu este altceva decât dorința cea mai profundă a ființei noastre de Dumnezeu, o dorință la care trebuie să aderăm întru totul, cu care trebuie să intrăm în comuniune, căci Duhul Sfânt strigă în inimile noastre: «*Avva, Părinte!*» (Galateni 4,6), după cum a afirmat Sfântul Apostol Pavel. Duhul Sfânt trezește în inimile noastre o atracție, o dorință profundă de Dumnezeu. Trebuie însă să conștientizăm acest lucru, la care să consimțim, să aderăm întru totul”¹.

„În aceasta constă adevărata rugăciune. Dacă avem această legătură profundă cu Hristos, întreaga noastră viață duhovnicească și toată participarea noastră la Sfintele Taine devin cu adevărat reale, nemaioprindu-se la un nivel de suprafață al ființei noastre, ci angajându-ne în mod profund, fiindcă atunci noi nu mai suntem singuri în a-L atinge pe Hristos, ci Duhul Sfânt lucrează împreună cu noi, înlăuntrul nostru. Noi ne împărtășim din această dorință de Duhul Sfânt, din prezența Sa lăuntrică și spre acest ideal duhovnicesc trebuie să ne îndreptăm. De aceea este nevoie, chiar dacă ne aflăm în mijlocul mulțimilor, precum femeia bolnavă de scurgerea sângelui de doisprezece ani, să ne păstrăm o anumită distanță, să nu ne lăsăm acaparați de grijile și problemele zilnice, de gânduri și de închipuiri care nu au nicio legătură cu ființa noastră lăuntrică profundă”².

„Să ne ajute Dumnezeu să dobândim această inimă profundă și înfrântă, cum spune psalmistul, care să ne permită să Îl atingem cu adevărat pe Hristos, să ne atingem cu adevărat de El, pentru a fi vindecați de păcatele noastre care ne slăbesc

¹ **Ibidem**, p. 116.

² **Ibidem**, pp. 116-117.

viața duhovnicească și împiedică harul divin să facă să crească înlăuntrul nostru roadele sfințeniei și ale îndumnezeirii”¹.

Din moment ce nimeni nu a recunoscut că s-a atins de Domnul Hristos, Sfinții Apostoli I-au zis: „*Învățătorule, mulțimile Te îmbulzesc și Te strâmtorează și Tu zici: Cine este cel ce s-a atins de mine?*”. Din aceste cuvinte vedem că ucenicii Mântuitorului nu au înțeles diferența dintre contactul obișnuit cu Iisus și atingerea Lui cu credință.

Domnul Hristos însă a afirmat: „*S-a atins de Mine cineva. Căci am simțit o putere care a ieșit din Mine*”.

„Atunci femeia a înțeles că aceasta era puterea care a vindecat-o pe ea. Cuvintele Mântuitorului ne arată că El lucra cu putere dumnezeiască, cu puterea harului dumnezeiesc. El vindecă boala și dăruiește plinătate vieții, mai ales când viața omului se îndreaptă spre moarte, deoarece numai El este Izvorul vieții depline și Vindecătorul sau Mântuitorul oamenilor”².

„*Și, femeia, văzându-se vădită, a venit tremurând și, căzând înaintea lui Iisus, a spus de față cu tot poporul din ce pricină s-a atins de El și cum s-a tămăduit îndată. Iar El i-a zis: «Îndrăznește, fiică, credința ta te-a mântuit. Mergi în pace»*”.

„În pofida discreției gestului femeii, Iisus știe că cineva L-a atins intenționat și, deși aflat într-o misiune urgentă, se oprește. Ignorând mulțimea, El o va trata pe această femeie, în clipele următoare, ca și cum ar fi fost singura persoană din lume. Aceasta este o dovadă a faptului că pentru Dumnezeu nimeni nu este pierdut în anonim, nimeni nu este o cifră anostă dintr-o statistică”³.

„Din cuvintele Domnului Hristos femeia și-a dat seama că El îi cunoaște taina, că nu se poate ascunde. Atunci a stat cu

¹ Ibidem, p. 117.

² Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, pp. 282-283.

³ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 159.

frică și cu cutremur înaintea Celui care pătrunde cele mai bine ascunse taine și cele mai adânc îngropate în inimă. Ea simțise puterea Mântuitorului în minunea vindecării și se cutremurase înaintea Atotputernicului. Dar acum, văzând că Iisus știe ceea ce căutase ea să ascundă, tremura și înaintea Atotștiutorului. I se dezvăluie acum, odată cu atotputernicia lui Hristos, și atotștiința Lui. Femeia a stat înaintea tuturor și a mărturisit totul. Rușinea s-a preschimbat în frică. Rușinea s-a dus odată cu boala. În locul ei a copleșit-o frica dinaintea atotputerniciei și atotștiinței Domnului Hristos”¹.

Auzind mărturisirea femeii, Mântuitorul i-a spus: „*Îndrăznește, fiică*”. „Aceasta este singura dată când Domnul Hristos i Se adresează cuiva cu acest apelativ”².

„Văzând-o pe femeie atât de înfricoșată, Iisus a mângâiat-o părintește, spunându-i: «*Îndrăznește, fiică*». Oare este pe lume mângâiere mai dulce decât să auzi aceste cuvinte de pe buzele Domnului Celui fără de moarte? El îi dă curaj numind-o fiică”³.

„Mântuitorul nu i-a spus: «*îndrăznește, femeie*», cum de obicei se exprima când vorbea cu o femeie, ci i-a zis fiică. Adesea, când Iisus numește pe cineva fiu sau fiică, acest fapt înseamnă că El a recunoscut în persoana respectivă o credință foarte puternică. De aceea, femeia vindecată este numită de El fiică”⁴.

„Din cuvintele Mântuitorului se desprinde parcă un ton laudativ, o încurajare a femeii să stăruie pe mai departe în credința care a izbăvit-o din îndelungata ei suferință”⁵.

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, pp. 548-549.

² Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 162.

³ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 549.

⁴ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evangelia...*, p. 283.

⁵ Pr. Asist. Dr. Cosmin Cosmuța, *Predică la Duminica a 24-a după Rusalii*, publicată în volumul: „*Cuvântul Tău este adevărul*”. *Predici ale teologilor clujeni la Duminicile Octoiului*, vol. I, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014, p. 186.

„Apoi Domnul Hristos i-a spus femeii: *«Mergi în pace»*. Vedem cum, după ce a remarcat smerenia acestei femei, Mântuitorul a prețuit și multa ei credință, numind-o fiică, iar apoi a binecuvântat-o, zicându-i: *«Mergi în pace»*. Trei daruri i-a oferit Domnul Hristos acestei femei care a suferit timp de doisprezece ani de hemoragie, și anume: darul sănătății, onoarea de fiică duhovnicească și binecuvântarea unei vieți pașnice”¹.

„De obicei Mântuitorul le cerea celor vindecați să nu spună nimănui minunea, însă de această dată El Însuși o face cunoscută, tocmai pentru a arăta puterea credinței celui care se roagă în ascuns și împlinește poruncile în mod tainic, în contrast cu ritualismul mozaic, cu obiceiul oarecum zgomotos al practicilor religioase căzute în formalism. Sfântul Ioan Gură de Aur ne spune că Domnul Hristos a făcut cunoscută această minune celor care Îl însoțeau din patru motive: pentru a curma frica și neliniștea femeii, care era muștrată de conștiință că a furat darul; pentru a-i îndrepta părerea ce o avea despre El, crezând că se putea tăinui de El (Dumnezeu știe gândurile omului); pentru a urma și alții credința ei; și pentru a-i întări credința lui Iair care era dăruit sufletește, căci cei ce veniseră după el îi ziceau că fiica lui murise. La acestea am putea adăuga și urmarea exemplului răbdării femeii, care suferea de doisprezece ani de acea neputință, înscriindu-se în categoria celor care, fără a se răzvrăti împotriva lui Dumnezeu, și-au consumat viața asumându-și destinul”².

Când Mântuitorul a zis: „*Credința ta te-a mântuit*”, i-a arătat femeii că nu atingerea poalei hainei Lui a vindecat-o, ci credința ei în Iisus, care a făcut să iasă acea putere din El.

Cu toate că după ce s-a atins de haina Domnului Hristos femeia a simțit că hemoragia ei s-a oprit, ea se putea întreba când aceasta va reveni din nou, de aceea Iisus i-a adresat cuvintele:

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evangelia...*, p. 283.

² Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, pp. 215-216.

„Credința ta te-a mântuit”, pentru a o încredința că ea s-a vindecat odată pentru totdeauna. „Cine oare ar putea reda bucuria femeii la auzul cuvintelor sfinte care-i proclamau vindecarea? Viața sa de zbucium se sfârșea aici, pentru că - prin iubirea lui Iisus - își găsisse remediul bolii. Credința ei în Iisus Hristos fusese proclamată drept antidotul tuturor suferințelor și umilințelor pe care le îndurase. Prin credință, imposibilul a devenit posibil”¹.

Domnul Hristos a rostit cuvintele: „Credința ta te-a mântuit” în public, pentru ca toți cei de față să știe că femeia a fost vindecată. Această femeie suferea de o boală pe care nimeni nu o putea vedea și datorită căreia era considerată necurată. Dacă ea singură ar fi anunțat că s-a vindecat, unii ar fi putut socoti că acest lucru nu s-a petrecut cu adevărat, ci ea făcea afirmația respectivă doar pentru a putea duce o viață normală. Din acest motiv Mântuitorul a făcut anunțul public.

„Renumitul istoric bisericesc Eusebiu de Cezareea afirmă că femeia cu scurgerea de sânge care a fost tămăduită de Domnul Hristos era din Cezareea lui Filip. În Evanghelia apocrifă a lui Nicodim se spune că ea se numea Veronica și că s-ar fi prezentat în fața lui Ponțiu Pilat ca să depună mărturie în favoarea lui Iisus. Tradiția Bisericii menționează că ea s-a călugărit și pentru că a dus o viață sfântă, a fost canonizată, fiind pomenită în calendarul creștin în ziua de 12 iulie”².

„Și pe când Iisus încă vorbea, a venit cineva de la maimarele sinagogii, zicându-i acestuia: «Fiica ta a murit. Nu-L mai supăra pe Învățător». Dar Iisus, auzind, i-a răspuns: «Nu te teme; tu crede numai și ea se va izbăvi»”.

„Înainte ca Iair să apuce să-și manifeste vreun sentiment la primirea știrii că fiica lui a murit, fie el de deznădejde, de zdrobire a inimii sau măcar de neîncredere în aducătorul ei, Iisus

¹ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 161.

² *Ibidem*, p. 160, nota 1.

i-a spus să aibă credință, căci fiica lui se va izbăvi. Dacă pe femeia care fusese bolnavă Mântuitorul a lăudat-o pentru credința ei, pe Iair, în schimb, l-a îmbărbătat, l-a îndemnat să-și întărească credința, pentru că prin credința pe care o va dovedi, fiica lui se va izbăvi. Aceste cuvinte înseamnă că puterea credinței adevărate este deosebit de mare și poate învinge chiar moartea”¹. „Credința tatălui era deci o condiție a învierii fiicei sale”².

„Și venind Iisus în casă, n-a lăsat pe nimeni să intre cu El, decât numai pe Petru și pe Ioan și pe Iacov și pe tatăl copilei și pe mamă”.

„Domnul Hristos a intrat în casă, unde era fiica moartă, doar cu trei ucenici ai Săi: Petru, Iacov și Ioan, precum și cu tatăl și mama copilei. De ce? Pentru ca martori ai săvârșirii minunii să fie numai oamenii credincioși și îndurerați, nu cei curioși și gălăgioși. Prin această atitudine vedem că Mântuitorul nu face din minune un spectacol demonstrativ, deoarece orice minune săvârșită de El este un semn smerit al iubirii Sale dumnezeiești milostive și compătimitoare față de oameni”³.

„Și toți plângeau și se tânguiau pentru fată. Iar Iisus le-a zis: «Nu plângeți; n-a murit, ci doarme». Și ei Îl luau în râs, știind că ea a murit”.

Domnul Hristos a spus că fata nu a murit, ci doarme, pentru că El, în calitate de Fiu al lui Dumnezeu, cunoștea și realitățile spirituale, care sunt mai presus de lumea materială. „Moartea trupului este doar un somn, o trecere către o altă etapă a vieții”⁴, în timp ce sufletul omului este nemuritor.

„Din păcate, cei strânși în casa lui Iair L-au luat în râs pe Mântuitorul pentru cuvintele rostite, fiindcă ei nu știau că El -

¹ Pr. Asist. Dr. Cosmin Cosmuța, *Art. cit.*, p. 186.

² Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, *Preoții...*, p. 424.

³ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evangelhia...*, p. 285.

⁴ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 185.

Calea, Adevărul și Viața - este Stăpân al vieții și al morții. Pentru Iisus însă, moartea fetei nu era decât un somn trecător”¹.

„*Iar Iisus, scoțându-i pe toți afară, a luat cu sine pe tatăl copilei, pe mama ei și pe cei ce erau cu El și a intrat unde era copila*” (Marcu 5,40). „Mântuitorul nu a lăsat mulțimea să fie martoră la această minune ca să ne arate că faptele noastre bune trebuie săvârșite în taină, pentru a primi răsplată doar de la Dumnezeu”².

„*Iar El, apucând-o de mână, a strigat, zicând: «Copilă, scoală-te!».* Și duhul ei s-a întors și a înviat îndată; și El a poruncit să i se dea să mănânce”.

„Moartea nu este decât o despărțire temporară a sufletului de trup. Morții continuă să fie vii, dar într-un alt plan al existenței. Și Iisus exemplifică acest fapt vorbind cu fetița moartă”³.

„Deși era moartă, Hristos i S-a adresat copilei ca unui om care doarme. Și la glasul lui Iisus, duhul ei s-a întors și a înviat îndată”⁴.

Sfântul Apostol Pavel a scris că „*Dumnezeu învie morții*” (Romani 4,17). Prin învierea fiicei lui Iair Domnul Hristos a dovedit că este Dumnezeu.

„Cu atingerea și cu cuvintele Sale, Mântuitorul a săvârșit două minuni: mai întâi a vindecat trupul copilei și apoi a adus duhul înapoi din ținutul duhurilor în trupul teafăr. Dacă nu i-ar fi tămăduit trupul, de ce folos ar fi fost să se întoarcă duhul fetei în trupul bolnav? Ar fi însemnat să se întoarcă la boală și apoi iar la moarte. O astfel de înviere pe jumătate nici n-ar fi fost înviere, ci chin. Dar Dumnezeu nu dă daruri pe jumătate, ci daruri întregi, nu daruri ciuntite, ci daruri desăvârșite. Nu-i

¹ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 163.

² Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 217.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 236.

⁴ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 163.

dă orbului vedere numai cu un ochi, ci cu amândoi; nu-i dă surdului auz numai cu o ureche, ci cu amândouă; nu-i vindecă slăbănogului doar un picior, ci pe amândouă. Așa și aici: a întors duhul într-un trup sănătos, nu bolnav, ca omul întreg să fie teafăr și viu”¹.

Dacă însănătoșirea înseamnă tămăduirea trupului sau a sufletului bolnav, învierea este unirea sufletului cu trupul mort și vindecarea de moarte.

„Iată ce minune s-a petrecut! Deși am fi putut crede inițial că Mântuitorul, întârziind pe cale pentru a sta de vorbă cu femeia care-și găsisese vindecarea în chip minunat, nu a ajuns la timp pentru a o salva pe fiica lui Iair, se dovedește pe parcurs că El a făcut chiar mai mult decât ne-am fi așteptat noi la început și chiar mai mult decât s-ar fi putut aștepta Iair însuși. A săvârșit una din cele mai mari minuni ale Sale, înviind-o pe cea care își dăduse duhul și pentru care, din punctul de vedere al oamenilor, nu mai exista nicio speranță de a fi salvată. Dacă până când tânăra mai era în viață, în inimile părinților ei și a celor apropiați exista nădejdea că se va putea face ceva pentru vindecarea ei, după constatarea decesului orice nădejde s-a ruinat. Mai avea credința vreun rol acum? După logica omenească nici credința, nici nădejdea nu mai aveau ce să caute în acest context. Cu toate acestea, însă, Mântuitorul i-a spus lui Iair, îndată după ce-i fusese vestită moartea fiicei sale: *«Tu crede numai și ea se va izbăvi»*, iar celor din casă, ce începuseră să o jalească pe fată: *«Nu plângeți; n-a murit, ci doarme»*. Se vede, prin urmare, că, după logica dumnezeiască, lucrurile stăteau altfel. Într-adevăr, atât timp cât există credință, nădejdea nu trebuie să dispară”².

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 552.

² Pr. Asist. Dr. Cosmin Cosmuța, *Art. cit.*, pp. 187-188.

„Pentru credința tatălui ei, această copilă a fost deșteptată din moarte ca dintr-un somn. Când s-a trezit, prima persoană pe care a văzut-o a fost Domnul Hristos”¹.

„*«Copilă, scoală-te!»* sunt cuvintele care au întors duhul în trupul ei și au înviat-o, arătând că Cel ce a făcut prin cuvânt toate, prin Cuvântul întrupat poate să dea din nou viață celor ce au pierdut-o, căci Fiului lui Dumnezeu Îi este proprie lucrarea de restaurare a chipului lui Dumnezeu din om și de refacere a comuniunii de iubire dintre om și Dumnezeu. Tocmai pentru că moartea este un somn, Dumnezeu face posibilă revenirea sufletelor în trupurile lor, de aceea Mântuitorul a spus: *«Adevăr, adevăr vă spun, că vine ceasul când morții vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu, și cei ce vor auzi vor învia. Că precum Tatăl are viață în Sine, așa I-a dat și Fiului să aibă viață în Sine; și I-a dat putere să facă judecată, pentru că El este Fiul Omului. Nu vă mirați de aceasta; că vine ceasul când toți cei din morminte Îi vor auzi glasul; și vor ieși cei ce au făcut cele bune spre învierea vieții, iar cei ce au făcut cele rele spre învierea osândirii»* (Ioan 5,25-29). Astfel moartea trupurilor nu trebuie să-i sperie pe oamenii evlavioși care au fapte bune. Doar moartea spirituală, ca despărțire a omului de Dumnezeu prin păcat poate arunca ființa în întunericul cel mai din afară, de unde întoarcerea nu mai este posibilă”².

„Prin această minune Domnul Hristos Și-a anunțat propria înviere și a anticipat învierea universală”³.

„Cuvintele adresate copilei, *«Scoală-te!»*, sunt adresate tuturor creștinilor, tinerilor și vârstnicilor deopotrivă, ca îndemn la introspecție, la ieșire din rutina cotidiană, din obișnuința păguboasă pentru suflet, sau mai grav, din moartea spirituală, în

¹ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 185.

² *Ibidem*, p. 218.

³ *Ibidem*, p. 219.

care propriile deprinderi păcătoase îi țin prizonieri. Așadar, noi toți auzim astăzi un îndemn la revenirea în sine și la asumarea unei vieți pe care să I-o închinăm lui Dumnezeu”¹.

„Dacă în cazul femeii cu scurgere de sânge ea a fost cea care a avut inițiativa «atingerii» lui Iisus, în cazul fiicei lui Iair Domnul Hristos Însuși este cel care o «atinge», apucând-o pe fetiță de mână; și ea răspunde chemării Lui, revenind la viață”².

Dacă la intrarea Mântuitorului în casa lui Iair cei de acolo L-au luat în răs când le-a spus că fata nu a murit, ci doarme, „acum râsul li s-a întors împotrivă, conform celor afirmate de înțeleptul Solomon, că *«De cei batjocoritori Dumnezeu râde, iar celor smeriți le dă har»* (Proverbele lui Solomon 3,34)”³.

„Domnul Hristos știa că fetița nu mâncase de mult, pentru că era pe moarte de câteva zile”⁴, de aceea le-a spus părinților ei să-i dea de mâncare, pentru a se întrema.

„Mântuitorul a întors duhul într-un trup sănătos, nu bolnav, ca omul întreg să fie teafăr și viu. De aceea a poruncit să i se dea copilei să mănânce: ca să se vadă bine că fata este nu numai vie, ci și sănătoasă. Sfântul Evanghelist Marcu a consemnat că la porunca lui Iisus *«copila s-a sculat îndată și umbla»* (Marcu 5,42), ca să vadă toată lumea că s-a însănătoșit și cu trupul. Trebuiau să se încredințeze cei de față că fata s-a făcut bine. De aceea ea s-a ridicat, a umblat și a mâncat. Domnul Hristos știa cu ce neam necredincios are de-a face, de aceea s-a îngrijit să le aducă, odată cu minunea, și dovezile ei de nezdruccinat. Trebuia să se vadă, mai întâi, că era trebuință de acea minune; apoi, că nimeni altul în afară de El n-o putea

¹ Ibidem.

² Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 159.

³ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 163.

⁴ Ibidem, pp. 163-164.

săvârși; și în sfârșit, că minunea nu putea fi pusă la îndoială, că era un adevăr de netăgăduit. O, cât de bine cunoștea Mântuitorul soiul acestor oameni viclean și necredincios”¹.

„Și părinții ei au rămas uimiți. Iar Iisus le-a poruncit să nu spună nimănui ce s-a întâmplat”.

Aceasta a fost prima înviere din morți săvârșită de Domnul Hristos, de aceea Iair și soția lui s-au mirat foarte tare.

„Mântuitorul, voind să arate că nu face minuni pentru a fi lăudat de oameni, le-a poruncit părinților copilei înviate *«să nu spună nimănui ce s-a întâmplat»*”². „Și tot atât de simplu precum venise, a și plecat”³.

„Porunca de a nu spune ce s-a întâmplat era aproape inutilă, fiindcă cine ar fi putut să treacă sub tăcere o asemenea întâmplare? Cum ar fi putut să tacă cei care o văzuseră moartă, și după aceea au văzut-o ridicându-se vie? Nimeni nu putea să tacă. Mântuitorul însă, pe lângă faptul că o înviase pe fetiță, a vrut să le dea părinților ei și o povață de smerenie. El S-a ferit de laudele și de slava oamenilor”⁴.

Amin

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 552.

² Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evangelhia...*, p. 285.

³ Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 373.

⁴ *Ibidem*.

Duminica a 25-a după Rusalii

(Pilda samarineanului milostiv)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

Într-o zi, un învățător de lege L-a întrebat pe Domnul Hristos: „*Învățătorule, ce să fac ca să moștenesc viața de veci?*». Iar El i-a zis: «*Ce este scris în lege, cum citești?*». Iar el, răspunzând, a zis: «*Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta și din tot sufletul tău și din toată puterea ta și din tot cugetul tău; iar pe aproapele tău, ca pe tine însuși*». Iar El i-a zis: «*Drept ai răspuns; fă aceasta și vei fi viu*». Dar el, voind să se îndreptățească pe sine, I-a zis lui Iisus: «*Și cine este aproapele meu?*» (Luca 10,25-29). La întrebarea învățătorului de lege, Mântuitorul a rostit una dintre cele mai frumoase parabole ale Sale, aceea a samarineanului milostiv, care s-a citit astăzi la Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie.

În cele ce urmează voi explica această pildă, în care ne este prezentată slujirea dezinteresată a semenilor.

„*Un om cobora de la Ierusalim la Ierihon, și a căzut între tâlhari, care, după ce l-au dezbrăcat și l-au rănit, au plecat, lăsându-l aproape mort*” (Luca 10,30).

Domnul Hristos își începe parabola prin afirmația că un călător cobora de la Ierusalim la Ierihon. Omul pomenit aici întruchiează neamul omenesc.

Ierusalimul este de peste trei mii de ani centrul vieții spirituale a iudeilor din întreaga lume, unde timp de câteva secole a dăinuit renumitul templu evreiesc construit de regele Solomon. Acest oraș se află la o altitudine medie de aproximativ 800 de metri

deasupra nivelului mării. Ierihonul este unul dintre cele mai vechi cetăți din lume, fiind situat în apropierea Mării Moarte, apărută în urma pedepsei lui Dumnezeu pentru păcatele contra firii săvârșite de locuitorii orașelor Sodoma și Gomora, căci „*Domnul a făcut să plouă peste Sodoma și Gomora pucioasă și foc din cer, și a nimicit cetățile acestea și toată Câmpia și pe toți locuitorii cetăților și tot ce odrăslea din pământ*” (Facere 19,24-25). Ierihonul este situat la aproximativ 250 de metri sub nivelul mării, fiind orașul aflat la cea mai joasă altitudine din lume. De la Ierusalim la Ierihon se coboară atât din punct de vedere spiritual, cât și fizic.

În această pildă, Ierusalimul simbolizează grădina cea din Eden, din care au fost alungați protopărinții noștri Adam și Eva, în urma păcatului strămoșesc. Drumul spre Ierihon reprezintă lumea aceasta, iar călătoria ilustrează viața pământească a oamenilor.

Călătorul dintre cele două faimoase orașe ale evreilor a fost atacat de niște tâlhari, despuiat de haine, deci deposedat de bunuri și agresat, apoi părăsit inconștient la marginea drumului, mai mult mort decât viu. Acest om reprezintă neamul omenesc, care în urma păcatului strămoșesc a fost dezbrăcat de slava pe care protopărinții Adam și Eva o aveau în grădina din Eden.

În Sfânta Scriptură citim că după ce a creat lumea, „*Dumnezeu a privit toate câte a făcut și iată că erau bune foarte*” (Facere 1,31), iar Adam și Eva „*erau amândoi goi și nu se rușinau*” (Facere 2, 25), pentru că „erau îmbrăcați cu un acoperământ de lumină și slavă, așa cum poartă îngerii”¹. Acest acoperământ constituia o împărtășire văzută și simțită de „harul, lumina și slava lui Dumnezeu”², primite o dată cu tainica „*sufflare de viață*” (Facere 2,7).

¹ **Ellen G. White**, *Patriarhi și profeți*, traducere de D. Popa și D. Florea, Editura Viață și Sănătate, București, 2006, p. 34.

² **Panayotis Nellis**, *Om - animal îndumnezeit*, studiu introductiv și traducere Diac. Ioan I. Ică Jr., Editura DEISIS, Sibiu, 1994, p. 30.

După ce, la îndemnul diavolului, protopărinții au călcat porunca lui Dumnezeu și au mâncat din rodul pomului oprit, „amândurora li s-au deschis ochii și au cunoscut că erau goi; și au cusut frunze de smochin și și-au făcut acoperăminte. Iar când au auzit glasul Domnului Dumnezeu, care umbla prin rai, în răcoarea serii, s-au ascuns Adam și femeia lui de la fața Domnului Dumnezeu printre pomii raiului. Și Domnul Dumnezeu l-a chemat pe Adam și i-a zis: «Adame, unde ești?». Acesta a răspuns: «Am auzit glasul Tău în rai și m-am temut, pentru că sunt gol, și m-am ascuns». Și i-a zis Dumnezeu: «Cine ți-a spus ție că ești gol? Nu cumva ai mâncat din pomul din care Eu ți-am poruncit să nu mănânci?»» (Facere 3,7-11). Pierzând slava primită de la Dumnezeu la creare, Adam și Eva au constatat că erau goi trupește. Atunci „a făcut Domnul Dumnezeu lui Adam și femeii lui îmbrăcăminte de piele și i-a îmbrăcat” (Facere 3,21).

Prin căderea în păcat, din oameni duhovnicești, Adam și Eva au devenit trupești, iar hainele de piele reprezintă tocmai existența biologică, participarea omului „la viața animală”¹, precum și mortalitatea. Aceste veșminte nu au însă doar un aspect negativ, ci arată și purtarea de grijă a lui Dumnezeu pentru menținerea omului în existență într-un spațiu străin și ostil naturii sale originare. Sfântul Ioan Gură de Aur spune, în acest sens, că Dumnezeu „și-a arătat marea Lui milă față de protopărinți și i-a miluit în căderea lor; căci văzându-i acoperiți de multă rușine și că nu știau ce să facă pentru a nu mai fi goi și urâți, le-a făcut îmbrăcăminte de piele și i-a îmbrăcat”².

¹ **Alain Besançon**, *Imaginea interzisă*, traducere din franceză de Mona Antohi, Editura Humanitas, București, 1996, p. 107.

² **Sfântul Ioan Gură de Aur**, *Omilii la Facere*, traducere, introducere, indici și note de Pr. D. Fecioru, în colecția „Părinți și Scriitori Bisericești” vol 21, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988, p. 213.

În Sfânta Scriptură citim că, atunci când Moise a urcat în Muntele Sinai pentru a primi de la Dumnezeu tablele legii, I-a cerut insistent să-I arate slava Sa. Domnul însă i-a răspuns: „*Eu Îmi voi trece slava pe dinaintea ta. Fața Mea însă nu vei putea s-o vezi, că nu poate omul să-Mi vadă fața și să trăiască. Iată, este un loc aici la Mine; șezi pe stâncă și când va trece slava Mea, Eu te voi pune în scobitura stâncii și cu mâna Mea te voi acoperi până ce voi trece; iar când Îmi voi lua mâna de pe tine, tu Îmi vei vedea spatele, dar fața Mea nu ți se va arăta! Și a stat Moise înaintea Domnului patruzeci de zile și patruzeci de nopți; și nici pâine n-a mâncat, nici apă n-a băut. Și a scris pe table cuvintele legământului: cele zece porunci. Iar când s-a coborât Moise din munte, având în mâini cele două table ale legii, el nu știa că fața sa strălucea, pentru că grăise Dumnezeu cu el. Dar Aaron și toți bătrânii lui Israel, văzându-l pe Moise că are fața strălucitoare, s-au temut să se apropie de el. Atunci Moise i-a chemat și au venit la el Aaron și toate căpeteniile obștii și Moise a grăit cu ei. După aceea s-au apropiat de el toți fiii lui Israel, iar el le-a spus tot ce-i poruncise Domnul în Muntele Sinai. Și când a încetat să le mai vorbească, el și-a acoperit fața cu un văl. Și când intra Moise în fața Domnului ca să-i grăiască, atunci el își ridica vălul până când ieșea; iar la ieșire le spunea fiilor lui Israel cele ce-i poruncise Domnul. Fiii lui Israel vedeau că fața lui Moise strălucea; iar Moise își puneia iar vălul pe față până când intra din nou să vorbească cu Domnul*” (Ieșire 33,19-23 și 34,28-35). Renumitul teolog sârb Iustin Popovici afirmă că întrucât „Moise a grăit cu Dumnezeu și a stat în ascultare de El, a luat chipul slavei lui Adam din rai, de aceea fața îi strălucea”¹.

¹ **Arhimandritul Iustin Popovici**, *Omul și Dumnezeu-om*, studiu introductiv și traducere: Pr. prof. Ioan Ică și diac. Ioan I. Ică jr., Editura DEISIS, Sibiu, 1997, p. 88.

Tâlharii pomeniți în parabolă sunt diavolii, care sunt morți din punct de vedere spiritual și vor să îi atragă în moarte și pe oameni. Înțeleptul Solomon a afirmat că „*Dumnezeu nu a făcut moartea, nici nu Se bucură de pieirea celor vii*” (Înțelepciunea lui Solomon 1,13), iar Mântuitorul ne-a atras luarea aminte când a spus că „*diavolul de la început a fost ucigător de oameni*” (Ioan 8,44).

Rănilor pricinuite de tâlhari călătorului sunt păcatele săvârșite de om la îndemnul diavolului, care îmbolnăvesc și mutilează ființa umană. Omul păcătos în loc să se asemene cu Dumnezeu, care l-a creat, și să se transfigureze, ia chipul ispititorului, ale cărui îndemnuri le-a urmat, și se desfigurează. Voi relata în acest sens un exemplu grăitor și renumit. Pe când Leonardo da Vinci picta cina cea de taină, căuta diferite modele pentru a reprezenta personajele din icoană. Pentru chipul Mântuitorului l-a ales pe Pietro Bandinelli, un tânăr care cânta în corul unei biserici din Roma și care nu doar că avea o înfățișare nobilă, pe care se puteau citi puritatea și bunătatea, dar acesta și trăia o viață bineplăcută lui Dumnezeu. După ce a lucrat câțiva ani la tabloul său, pictorul a căutat vreme îndelungată să găsească pe cineva cu un chip care să semene cu cel al lui Iuda Iscarioteanul. Într-o zi a întâlnit pe străzile Romei un cerșetor pe fața căruia patimile brăzdaseră urme adânci și i-a propus să-i fie model pentru apostolul vânzător. Auzind aceste cuvinte, cerșetorul a izbucnit în plâns, mărturisindu-i lui da Vinci că el este Pietro Bandinelli, care în urmă cu câțiva ani îi servise de model pentru chipul Mântuitorului. Păcatul îi transformase acestuia înfățișarea pură de odinioară într-una schimonosită.

Domnul Hristos relatează mai departe: „*Din întâmplare un preot cobora pe calea aceea și, văzându-l, a trecut pe alături. De asemenea și un levit, ajungând în acel loc și văzând, a trecut pe alături*” (Luca 10,31-32).

Preotul Vechiului Testament și levitul, rămași insensibili la necazul trecătorului căzut între tâlhari, reprezintă Legea Veche și pe slujitorii ei, care nu au fost în stare să îl mântuiască pe om din robia diavolului, păcatului și a morții și să îl împace cu Dumnezeu. Apostolul neamurilor a afirmat *„că dacă testamentul cel dintâi ar fi fost fără cusur; nu s-ar fi căutat loc pentru un al doilea”* (Evrei 8,7). Sfântul Evanghelist Ioan a scris și el *„că legea prin Moise s-a dat, dar harul și adevărul au venit prin Iisus Hristos”* (Ioan 1,17). Dovada faptului că Legea Veche a fost nedesăvârșită o avem în aceea că ea se limita la un singur popor, al cărui rol în istoria lumii a fost acela de a da naștere, din sânul său, Mântuitorului lumii și de a-I îmbrățișa învățătura. Astfel, Vechiul Testament a avut doar un caracter pregătitor, de *„călăuză spre Hristos”* (Galateni 3,24).

Văzând că evreii nu îi acceptă învățătura, Domnul Hristos le-a atras luarea aminte încă din timpul activității Sale publice, zicându-le: *„Cel ce se leapădă de Mine se leapădă de Cel ce M-a trimis pe Mine. Adevăr vă spun vouă, că mulți de la răsărit și de la apus vor veni și vor ședea la masă cu Avraam, cu Isaac și cu Iacob în împărăția cerurilor; iar fiii împărăției vor fi aruncați în întunericul cel mai din afară; acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților”* (Luca 10,16 și Matei 8,11-12). După învierea Sa din morți, Domnul Hristos le-a spus Sfinților Săi Apostoli: *„Datu-Mi-s-a toată puterea în cer și pe pământ. Drept aceea, mergeți și învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit Eu vouă. Cel ce va crede și se va boteza, se va mântui; dar cel ce nu va crede, se va osândi”* (Matei 28,18-20 și Marcu 16,16). Astfel, în Vechiul Testament, poporul ales a pregătit prima venire în lume a Fiului lui Dumnezeu, în calitate de Mântuitor al acesteia, pe când Sfânta Biserică, păstrătoarea învățaturii Noului Testament, are datoria de a pregăti toate

popoarele pentru cea de-a doua venire a Fiului lui Dumnezeu în lume, de această dată în calitate de Judecător al acesteia.

Mântuitorul continuă relatarea: *„Iar un samarinean, mergând pe cale, a venit la el și, văzându-l, i s-a făcut milă, și, apropiindu-se, i-a legat rănilor, turnând pe ele untdelemn și vin, și, punându-l pe asinul său, l-a dus la o casă de oaspeți și a purtat grijă de el”* (Luca 10,33-34).

Domnul Hristos și-a ales cu mult tact personajul pozitiv din această parabolă, pentru că evreii îi desconsiderau pe samarineni. De unde provenea aceasta? În anul 933 î.Hr. o parte din poporul ales s-a rupt de regele Roboam, fiul lui Solomon, și a înființat Regatul de Nord, cu capitala la Samaria. Acest regat a fost invadat în anul 722 î.Hr. de asirienii conduși de regele Sargon al II-lea și desființat. Populația a fost dusă în exil pe întinsele teritorii ale Imperiului Asirian și împrăștiată printre neamurile păgâne de acolo, de unde nu s-a mai întors niciodată. În locul populației deportate au fost aduși păgâni din diverse locuri ale Imperiului Asirian. Puținii locuitori care au scăpat de exil s-au amestecat cu păgânii aduși aici și au fost repede asimilați. Astfel s-a născut poporul samarinean, cu care evreii din Regatul de Sud au fost permanent în conflict.

Cea mai gravă problemă a samarinenilor în relația lor cu evreii o constituia faptul că ei se considerau descendenți ai patriarhului Avraam și cu toate că erau politeiști, se socoteau păstrători ai legii lui Moise.

Iudeii socoteau că simpla întâlnire cu un samarinean este prilej de întinare, încât locuitorii din Galileea care călătoreau la Ierusalim nu apucau drumul drept, prin Samaria, ci traversau Iordanul și mergeau până la Ierihon, de unde treceau râul în Iudeea. Dacă totuși se întâmpla ca un evreu să fie nevoit să călătorească prin Samaria, la ieșirea din această provincie își scutura picioarele, pentru ca nici praful de aici să nu îi rămână pe

încălțăminte. Astfel, înțelegem mirarea femeii samarinence de la fântâna lui Iacov, căreia Mântuitorul i-a cerut să-i dea apă să bea, și care L-a întrebat contrariată: „*Cum Tu, care ești iudeu, ceri să bei de la mine, care sunt femeie samarineancă? Pentru că iudeii nu au amestec cu samarinenii*” (Ioan 4,9).

Samarineanul milostiv din parabolă este nimeni altul decât Fiul lui Dumnezeu care s-a făcut om pentru a mântui neamul omenesc din robia păcatului, pentru „*că într-atât a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, pentru ca tot cel ce crede într-Însul să nu piară, ci să aibă viață veșnică. Că Dumnezeu nu L-a trimis pe Fiul Său în lume ca să judece lumea, ci pentru ca lumea să se mântuiască printr-Însul*” (Ioan 3,16-17).

Abaterea samarineanului din drumul său pentru a se apleca asupra omului rănit ilustrează chenoza sau golirea Fiului lui Dumnezeu de slava din împărăția cerurilor pentru a Se face om, căci „*Dumnezeu fiind în chip, n-a socotit o știrbire a fi El întocmai cu Dumnezeu, ci S-a deșertat pe Sine, chip de rob luând, devenind asemenea oamenilor și la înfățișare aflându-Se ca un om*” (Filipeni 2,6-7).

Legarea rănilor celui agresat de tâlhari simbolizează asumarea de către Fiul lui Dumnezeu a firii umane celei căzute și restaurarea ei din interior, prin întrupare, viața de ascultare, moartea cu trupul pe cruce, învierea, înălțarea cu trupul la cer și șederea de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl, prin care a dat celor ce cred în El puterea de a birui toate uneltirile vrăjmașului, după cum El Însuși a mărturisit: „*Iar celor ce vor crede, aceste semne le vor urma: în numele Meu demoni vor izgoni, în limbi noi vor grăi, șerpi vor lua în mână, și chiar ceva dătător de moarte de vor bea, nu-i va vătăma; pe bolnavi își vor pune mâinile, și aceia se vor face bine*” (Marcu 16,17-18). Această capacitate de a birui puterea diavolului au dobândit-o ucenicii Mântuitorului încă din timpul

activității Sale publice, căci după ce i-a trimis la propovăduire, „s-au întors cei șaptezeci cu bucurie și I-au spus: «Doamne, și demonii ni se pleacă întru numele Tău». Și le-a zis: «Iată, v-am dat putere să călcați peste șerpi și peste scorpii și peste toată puterea vrăjmașului, și nimic nu vă va vătăma. Dar nu de aceasta să vă bucurați, că duhurile vi se pleacă, ci bucurați-vă că numele voastre sunt scrise în ceruri»” (Luca 10,17-20). Din cuvintele Domnului Hristos constatăm că orice dar sau talant oferit de Dumnezeu oamenilor în această viață este lipsit de finalitate dacă nu este folosit pentru dobândirea împărăției cerurilor.

Despre tămăduirea sau restaurarea firii umane celei căzute prin suferința Fiului lui Dumnezeu întrupat, a vorbit prorocul Isaia, zicând că Acesta „era disprețuit și cel din urmă dintre oameni; om al durerilor și cunoscător al suferinței, unul înaintea căruia să-ți acoperi fața; disprețuit și nebăgat în seamă. Dar El a luat asupra-Și durerile noastre și cu suferințele noastre S-a împovărat. Și noi Îl socoteam pedepsit, bătut și chinuit de Dumnezeu, dar El fusese străpuns pentru păcatele noastre și zdrobit pentru fărădelegile noastre. El a fost pedepsit pentru mântuirea noastră și prin rănilor Lui noi toți ne-am vindecat” (Isaia 53,3-5). De asemenea, înaintea condamnării Domnului Hristos la moarte prin răstignire, „Caiafa, care în anul acela era arhiereu, le-a zis evreilor: «Nu știți nimic; nici nu gândiți că de folos ne este să moară un om pentru popor, iar nu tot neamul să piară». Dar pe aceasta n-a zis-o de la sine, ci, fiind arhiereu al aceluia an, a profețit că Iisus avea să moară pentru neam” (Ioan 11,49-51).

Untdelemnul turnat pe rănilor celui atacat de tâlhari preînchipuie ungerea cu Sfântul și Marele Mir din cadrul tainei mirungerii, dar și taina sfântului maslu, prin care cei bolnavi sufletește și trupește dobândesc vindecare, conform celor afirmate de Sfântul Iacob: „Este cineva bolnav între voi? Să cheme preoții Bisericii, și ei să se roage pentru el, ungându-l cu untdelemn în

numele Domnului; și rugăciunea credinței îl va mântui pe cel bolnav, și Domnul îl va ridica; și de va fi făcut păcate, i se vor ierta lui” (Iacob 5,14-15).

Vinul din parabolă amintește de sângele euharistic al Domnului Hristos, care le-a spus evreilor: *„Adevăr, adevăr vă spun: Dacă nu veți mânca Trupul Fiului Omului și nu veți bea Sângele Lui, nu veți avea viață întru voi. Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu are viață veșnică, și Eu îl voi învia în ziua de apoi. Căci Trupul Meu este adevărată mâncare și Sângele Meu adevărată băutură. Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu rămâne întru Mine și Eu întru el. Așa cum Tatăl Cel-Viu M-a trimis pe Mine și Eu viez prin Tatăl, tot astfel cel ce Mă mănâncă pe Mine va via prin Mine. Aceasta este Pâinea Care S-a pogorât din cer; nu ca a părinților voștri care au mâncat mană și au murit: cel ce va mânca Pâinea aceasta, viu va fi în veac” (Ioan 6,53-58).*

Unii interpreți ai Sfintei Scripturi afirmă că asinul de care vorbește Domnul Hristos în această parabolă ar fi trupul Său, în care și-a asumat păcatele omenirii și prin care a ridicat firea noastră cea căzută, împacând-o cu Dumnezeu Tatăl, fiindcă El era lipsit de păcat. Nu putem separa însă sufletul de trupul Mântuitorului în firea Sa umană, nici această natură de cea dumnezeiască în persoana cea unică a Fiului lui Dumnezeu întrupat, pentru că așa cum a afirmat Sfântul Apostol Pavel, *„întru El locuiește trupește toată plinătatea dumnezeirii” (Coloseni 2,9).*

Dacă samarineanul milostiv din parabolă reprezintă persoana Domnului Hristos, asinul înfățișează lucrarea Acestuia.

Cu toate că în persoana Fiului lui Dumnezeu făcut om erau două firi, cea dumnezeiască și cea omenească, acestea aveau o singură lucrare, numită divino-umană sau teandrică, pentru că Domnul Hristos săvârșea cele dumnezeiești în trup, dar avea manifestările noastre mai presus de noi, precum nașterea

din Fecioară, lipsa de păcat, grăirea cu puterea lui Dumnezeu, umblarea pe apă și cele asemenea. Prin trupul pătimitor din fire, a făcut arătată puterea dumnezeiască suprainfinită, căci lucra în chip unitar și prin fiecare din cele făcute de El manifesta deodată cu puterea dumnezeirii Sale, în chip nedespărțit, lucrarea trupului propriu. Sfântul Maxim Mărturisitorul a scris în acest sens că „Domnul Hristos nu lucra separat prin niciuna din cele două firi, căci nu se putea separa ca ipostas unificator de niciuna, ci adeverea prin fiecare pe cealaltă. Prin firea omenească o făcea vădită pe cea dumnezeiască, deși nu era niciun gol în firea omenească prin care să răzbească descoperită la vedere cea dumnezeiască”¹.

Casa de oaspeți pomenită de Mântuitorul este Biserica.

Îngrijirea primită în casa de oaspeți de către cel căzut între tâlhari din partea samarineanului milostiv ilustrează purtarea de grijă a lui Dumnezeu față de oameni în Biserică, fiindcă așa cum a afirmat Sfântul Iacov, *„toată darea cea bună și tot darul desăvârșit de sus este, pogorându-se de la Părintele luminilor”* (Iacob 1,17).

În încheierea parabolei, Mântuitorul spune: *„Iar a doua zi, scoțând doi dinari i-a dat gazdei și i-a zis: Ai grijă de el și, ce vei mai cheltui, eu, când mă voi întoarce, îți voi da”* (Luca 10,35).

Deși samarineanul milostiv l-a îngrijit până a doua zi pe cel rănit, acesta nu și-a revenit, pentru că dacă o făcea, ar fi plecat la casa lui. Prin faptul că binefăcătorul i-a dat gazdei doi dinari pentru a purta în continuare de grijă celui suferind, avem dovada că acesta era tot inconștient. Observăm de aici că prin repetarea frecventă a păcatului acesta se întipărește în ființa noastră, prinzând rădăcini adânci, încât recuperarea omului pătimăș necesită eforturi mari și timp îndelungat. Voi prezenta un exemplu grăitor în acest sens.

¹ **Sfântul Maxim Mărturisitorul**, *Ambigua*, traducere din grecește, introducere și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1983, p. 61, nota 17.

Într-o familie trăia un băiat foarte rău. După ce acesta a crescut, ca să îl dezvețe de năravul său, tatăl acestuia a început să bată câte un cui într-o ușă pentru fiecare faptă rea a tânărului, iar seara îl ducea să îi arate ușa. Sătul să vadă cum de la o zi la alta cuiele se tot înmulțeau, încât aproape nu mai aveau loc în ușă, tânărul și-a împuținat răutățile, iar de la o vreme s-a cumițit. Văzând tatăl băiatului că acesta și-a venit în fire și s-a cumițit, i-a spus că pentru fiecare faptă bună pe care o va săvârși poate să scoată câte un cui din ușă, ceea ce tânărul a și făcut. După o vreme toate cuiele din ușă au fost scoase, iar tânărul, plin de satisfacție, și-a dus tatăl să îi arate ușa, iar acesta i-a zis: „Fiule, în ultimul timp te-ai purtat bine, însă privește câte găuri sunt în această ușă, care niciodată nu va mai fi ca atunci când era nouă. Dacă înfigi într-un om un cui și îl scoți imediat, va rămâne o rană. Indiferent cât de mult îți regreți fapta, chiar și după ce rana se va vindeca, va rămâne pentru totdeauna o cicatrice”.

La fel se întâmplă și în viața duhovnicească. De câte ori omul săvârșește un păcat acesta se imprimă în ființa lui și o degradează. De aceea, cei care consideră că prin simpla mărturisire a păcatelor scapă definitiv de ele se înșală. Prin spovedanie penitentul primește dezlegare și iertare de păcate, însă cu amintirea păcatelor și cu obișnuința de a păcătui trebuie să lupte timp îndelungat, poate chiar întreaga viață. Din viața Sfintei Maria Egipteanca aflăm că după ce aceasta s-a retras în pustie a luptat timp de șaptesprezece ani cu patimile ca și cu niște fiare sălbatice, până le-a biruit.

De asemenea, din faptul că samarineanul i-a dat gazdei casei de oaspeți doi dinari pentru a se îngriji de cel suferind înțelegem că omul împătimit nu își poate purta singur de grijă din punct de vedere duhovnicesc, nu se poate ridica de unul singur din patima care îl stăpânește, ci are nevoie de ajutorul altcuiva. Din acest motiv Sfântul Iacob a scris: „*Mărturisiți-vă*

așadar unul altuia păcatele și rugați-vă unul pentru altul, ca să vă vindecați, căci mult poate rugăciunea stăruitoare a dreptului” (Iacob 5,16-17). Nu oricine însă are puterea de a ierta păcatele, ci numai Sfinții Apostoli și succesorii acestora, cărora Domnul Hristos le-a spus: „*Așa cum Tatăl M-a trimis pe Mine, tot astfel și Eu vă trimit pe voi. Și zicând acestea, a suflat asupra lor și le-a zis: «Luați Duh Sfânt, cărora le veți ierta păcatele, li se vor ierta; cărora le veți ține, ținute vor fi»*” (Ioan 20,21-23).

Cei doi dinari din parabolă reprezintă Vechiul și Noul Testament, pentru că ambele au jucat un rol în opera de răscumpărare a lumii. Domnul Hristos le-a și spus evreilor: „*Să nu socotiți că am venit să stric Legea sau profeții; n-am venit să stric, ci să împlinesc*” (Matei 5,17), iar Sfântul Pavel, vorbind despre Legea Veche, a afirmat că „*sfârșitul Legii este Hristos, spre îndreptarea a tot celui ce crede*” (Romani 10, 4).

„Cei doi dinari mai simbolizează și cele două firi ale Mântuitorului, cea dumnezeiască și cea omenească, pe care Fiul lui Dumnezeu întrupat le-a pus în slujba mântuirii omului”¹.

Plecarea samarineanului de la casa de oaspeți arată că prin înălțarea cu trupul la cer Domnul Hristos și-a încheiat misiunea pe pământ, însă aceasta va fi continuată de Sfinții Apostoli, de cei șaptezeci de ucenici, precum și de urmașii lor, cât va exista lumea, de vreme ce, după învierea Sa din morți, Mântuitorul le-a spus Sfinților Apostoli, și prin ei, succesorilor acestora: „*Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului*” (Matei 28,20).

Gazda casei de oaspeți din parabola rostită de Domnul Hristos îi reprezintă pe slujitorii Bisericii.

În faptul că hangiuul a fost plătit pentru munca sa avem dovada că slujitorii Bisericii trebuie să trăiască de la altar, după cum a afirmat Sfântul Apostol Pavel: „*Cine slujește vreodată în oaste cu solda lui? Cine sădește vie și nu mănâncă din roada*

¹ **Episcopul Nicolae Velimirovici**, *Predici...*, vol. III, p. 272.

ei? Sau cine paște o turmă și nu mănâncă din laptele turmei? Oare după judecata omenească spun eu acestea? Oare nu și legea le spune? Că scris este în legea lui Moise: Să nu legi gura bouului care treieră. Oare de boi Se îngrijește Dumnezeu, sau chiar de dragul nostru o spune? Că de dragul nostru s-a scris: Cel ce ară trebuie să are cu nădejde, și cel ce treieră trebuie să treiere cu nădejdea că-și va avea partea lui. Dacă noi am semănat la voi pe cele duhovnicești, mare lucru este oare dacă pe cele pământești ale voastre le vom secera? Oare nu știți că cei ce săvârșesc cele sfinte mănâncă de la templu? Că cei care-i slujesc altarului, de la altar au parte? În același chip și Domnul le-a poruncit celor ce propovăduiesc Evanghelia, ca din Evanghelie să trăiască” (I Corinteni 9,7-11 și 13-14). În același timp însă, Sfântul Apostol Petru le atrage luarea aminte slujitorilor Bisericii: „Păstoriți turma lui Dumnezeu ce vi s-a dat în seamă, veghind asupra ei nu de nevoie, ci de bunăvoie, după Dumnezeu, nu pentru câștig rușinos, ci din tragere de inimă, nu ca și cum ați fi stăpânii celor ce v-au căzut la sorți, ci voi făcându-vă pilde ale turmei” (I Petru 5,2-3).

Promisiunea făcută de samarinean hangiului că la revenirea sa îi va achita celelalte cheltuieli necesare îngrijirii omului căzut între tâlhari reprezintă făgăduința Fiului lui Dumnezeu către slujitorii Bisericii că la cea de-a doua Sa venire în lume îi va răsplăti pentru împlinirea misiunii preoțești. Despre aceasta Sfântul Apostol Petru le-a scris slujitorilor sfintelor altare: „*Iar când Se va arăta Mai-Marele păstorilor, veți primi cununa cea neveștejită a mării*” (I Petru 5,4).

În cadrul Sfintei Liturghii, în care este sfințit un nou preot, după prefacerea cinstitelor daruri în Trupul și Sângele Domnului Hristos, arhiereul îi încredințează noului hirotonit Trupul Domnului sau agnețul, zicându-i: „Primește acest Odor și-L păstrează până la a doua venire a Domnului nostru Iisus

Hristos, când are să-L ceară de la tine”¹. De vreme ce Biserica este trupul tainic al Mântuitorului, pentru că așa cum a afirmat Sfântul Apostol Pavel: „*Noi, cei mulți, un trup suntem în Hristos, și fiecare ne suntem mădulare unii altora*” (Romani 12,4-5), noului hirotonit i se încredințează, de fapt, turma cuvântătoare pe seama căreia a primit sfânta taină a preoției. Prin cuvintele sale, arhiereul îl responsabilizează pe noul hirotonit de grija pe care trebuie să o poarte față de păstoriții sau fiii săi duhovnicești, pentru ale căror suflete va avea de dat seamă în fața Domnului Hristos, Marele Arhiereu, la Judecata de Apoi.

Prin pilda samarineanului milostiv Domnul Hristos îi învață pe toți cei ce cred în El să aibă milă față de aproapele aflat în nevoi, indiferent de neamul din care acesta face parte sau de convingerile lui religioase, pentru că nici samarineanul nu aparținea aceluiași popor ca evreul căzut între tâlhari, nici nu împărtășea aceeași credință, însă a făcut milă cu el. De asemenea, atunci când oferim cuiva un ajutor, nu trebuie să ținem cont de starea lui morală, pentru că nici Dumnezeu, la plinirea vremii, nu a trimis pe Fiul Său în lume să ne mântuiască pentru că noi am fi meritat, ci Și-a arătat „*iubirea față de noi prin aceea că Hristos a murit pentru noi pe când noi eram încă păcătoși*” (Romani 5,8).

Nu găsesc altă încheiere mai potrivită pentru cuvântul meu de astăzi decât să adresez tuturor celor de față îndemnul Domnului Hristos făcut învățătorului de Lege, după ce a rostit pilda samarineanului milostiv: „*Mergi de fă și tu asemenea!*” (Luca 10,37).

Amin

¹ *Arhieraticon*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1993, p. 53.

Duminica a 26-a după Rusalii (*Pilda bogatului căruia i-a rodit țarina*)

Pericopa evanghelică citită astăzi la Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie ne înfățișează înaintea ochilor noștri duhovnicești pilda bogatului căruia i-a rodit țarina.

Într-o zi, pe când Domnul Hristos propovăduia Evanghelia împărăției lui Dumnezeu, „*cineva din mulțime I-a zis: «Învățătorule, spune-i fratelui meu să împartă moștenirea cu mine»*” (Luca 12,13). „Faptul că acest om a apelat la Mântuitorul, deși El nu era om al Legii, arată marele prestigiu de care Domnul Hristos se bucura în popor”¹.

Mântuitorul i-a răspuns bărbatului respectiv: „*Omule, cine M-a pus pe Mine judecător sau împărțitor peste voi? Și a zis către ei: «Luați seama și păziți-vă de toată lăcomia, căci viața cuiva nu stă în prisosul averii sale»*” (Luca 12,14).

„Domnul Hristos nu-și fundamentează refuzul de a interveni pe lângă fratele acestui bărbat doar pe faptul că El nu are nicio autoritate de a o face ci, în primul rând, pe temeiul că posesiunea de bunuri nu are nicio importanță pentru viața de veci”².

„«A fi» este infinit mai presus de «a avea», deși omul este mereu tentat să inverseze această ordine valorică. O viață înaltă, o viață ce merită, cu adevărat, să fie trăită, nu depinde de prisosul bogățiilor”³.

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 203.

² Ibidem.

³ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 282.

„Pe fondul acestor discuții, Mântuitorul a rostit parabola bogatului căruia i-a rodit țarina”¹, „prin care a arătat că El privește avuțiile pământești ca fiind cu totul neînsemnate”².

Domnul Hristos Își începe parabola prin cuvintele: „*Unui om bogat i-a rodit din belșug țarina*” (Luca 12,16).

„Textul pildei nu cuprinde niciun indiciu că acest om și-ar fi câștigat bogăția în mod nedrept. Cum nu avem niciun indiciu că ar fi fost nedreaptă pretenția omului care voia ca fratele său să-și împartă cu el moștenirea”³.

„Bogatul avea, desigur, calități care ar fi foarte prețuite în lumea materialistă a zilelor noastre. Era un om priceput în a-și conduce afacerile. Dacă țarina i-a rodit «*din belșug*» înseamnă că era un om harnic și muncitor care știa să facă agricultură, de aceea, poate, se și bucura de perspectiva odihnei”⁴.

„*Și el cugeta în sine, zicând: Ce voi face, că n-am unde să-mi adun roadele? Și a zis: Aceasta voi face: Voi strica hambarele mele și mai mari le voi zidi și-mi voi strânge acolo tot grâul meu și bunățile mele; și îi voi zice sufletului meu: Suflete, ai multe bunăți strânse pentru mulți ani; odihnește-te, mănâncă, bea, veselește-te!*” (Luca 12,17-19).

Din aceste cuvinte ale bogatului înțelegem că „el era un om întreprinzător, gata să se apuce de lucruri mari. Văzând belșugul roadelor, își face pe dată socoteala că nu are loc destul să le depoziteze și decide să-și construiască hambare noi și mai mari. Marea lui greșală însă este aceea că se gândește numai la el însuși. Un comentator biblic din secolul al XVIII-lea, numit Bengel, a scris că în mintea acestui bogat nu este loc pentru cei săraci. Tot ce are se gândește să pună bine numai pentru el.

¹ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 170.

² Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 203.

³ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 283.

⁴ *Ibidem*.

În această privință este de notat repetiția pronumelui posesiv «al meu»: «*Roadele mele*», «*hambarele mele*», «*grâul meu*», «*bunătațile mele*», precum și «*sufletului meu*». Prin această repetiție, și nu numai, se vedește asemănarea dintre bogatul din parabolă și un bogătaș din Vechiul Testament, numit Nabal, care, și el este catalogat drept «*nebun*» (I Regi 25,25) și se exprimă la fel: «*Nu cumva voi lua pâinile mele și apa mea și vinul meu și carnea vitelor pe care le-am înjunghiat pentru cei ce tund oile mele și le voi da unor oameni pe care nu-i știu de unde sunt?*» (I Regi 25,11)”¹.

„Hambarele bogatului din parabolă erau pline până la refuz încât nu mai avea loc să-și depoziteze surplusul secerișului. Cu toate acestea, el nu s-a gândit la Dumnezeu, de la care primise toate darurile sale. El nu și-a dat seama că Dumnezeu îl făcuse un administrator al bunurilor Sale, ca să-i poată ajuta pe cei nevoiași. El avea o ocazie binecuvântată de a fi un dăruitor al lui Dumnezeu, dar se gândea doar la modul în care urma să se îngrijească de confortul propriu. Țintele acestui om nu erau mai înalte decât cele ale animalelor iraționale. El trăia ca și cum nu ar fi existat niciun Dumnezeu, niciun cer și nicio viață viitoare, ca și cum tot ceea ce avea îi aparținea și nu datora nimic nimănui, nici lui Dumnezeu și nici oamenilor”².

„Dar, de fapt, bogătașul încă nu avea nimic din belșugul țarinii. Totul era încă pe câmp. Și vedem aceasta din exprimarea lui la viitor: «*Voi strica*», «*voi zidi*», «*voi strânge*». De fapt, el transfera tot prezentul lui material într-un viitor iluzoriu. Aceasta a fost marea lui greșeală”³.

„Să cugetăm un pic la situația bogatului din această parabolă. A greșit oare el în toate? I-a rodit țarina. Foarte bine.

¹ Ibidem.

² Ellen G. White, *Parabolele...*, pp. 185-186.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, pp. 246-247.

A avut timp bun, soare, vânt la timp. E ceva rău în aceasta? Nici vorbă. A făcut foarte bine. A avut un surplus de recoltă. E ceva rău în aceasta? Nu. De ce ar fi? A constatat că hambarele îi sunt prea mici și s-a gândit să ridice altele. Foarte bine, că doar nu era să lase recolta în ploaie, să se compromită. Orice gospodar bun ar fi făcut la fel. Până aici, așadar, el este un personaj, să zicem, pozitiv. Dar în pildă apare un al doilea personaj: Dumnezeu. Când apare? În momentul în care bogatul, satisfăcut, face următoarea reflecție: «*Suflete, ai multe bogății strânse pentru mulți ani, odihnește-te, mănâncă, bea, veselește-te!*»¹.

„Bogatul abdicase de la conștiința răspunderii pentru alții, concentrându-se doar asupra sa și a plăcerilor sale. Aceasta nu i-a plăcut lui Dumnezeu, din mai multe motive. În primul rând pentru că bogatul și-a suspendat munca. În al doilea rând, pentru că și-a rezervat bunurile numai pentru sine și, în al treilea rând, pentru această convorbire intimă pe care a avut-o cu sufletul său, ca și cum era limitat numai la viața pământească. I-a uitat cu totul dimensiunea cerească și a crezut că totul se mărginește la trup: A bea, a mânca și a se veseli. Și încă singur. Și ca pentru eternitate. Într-o eternitate pământească”².

„Tocmai aici se înșela bogatul. De aceea Dumnezeu i-a atras atenția: «*Nebunule! În noaptea aceasta îți vor cere sufletul. Și cele ce ai pregătit ale cui vor fi?*» (Luca 12,20). Dumnezeu i-a dezvăluit zădărnicia agoniselilor peste măsură și a faptului că nu se va putea folosi de ele. Sufletul nu de acestea are nevoie, ci de «o bogăție în Dumnezeu», adică pentru eternitate. Pentru dincolo”³.

„Vizavi de atitudinea bogatului ne întrebăm: Unde a greșit el? Pentru că, până la un loc, reflecțiile lui sunt firești. Greșeala

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., p. 390.**

² **Ibidem, p. 391.**

³ **Ibidem.**

bogatului este întreită: a. Când a crezut că poate crea pentru el, aici, o eternitate pământească. b. Când a crezut că-și poate bucura sufletul, eternizându-l în categorii materiale. c. Când nu l-a luat deloc în calcul pe Dumnezeu prin «semnul» primit de la El. Hotărârea lui de a depozita cele materiale a fost bună, dar reflecția în a le folosi a fost rea. De ce? Pentru că a uitat și de Dumnezeu și de oameni. A uitat de Dumnezeu când n-a luat în calcul și o altă rațiune a ceea ce se întâmpla cu el. Pentru că nu datorită lui i-a rodit pământul din belșug. Este foarte posibil ca recolta bogată să se fi datorat și muncii lui: A lucrat pământul bine, la timp, l-a îngrășat, a tăiat buruienile la timp, l-a udat când a fost nevoie și la timp etc. Nu ne îndoim că a făcut toate acestea. Dar, cu siguranță, pe toate acestea le-a făcut și altă dată. Probabil de aceea era și înstărit, pentru că era un gospodar bun. Dar, dacă până acum n-a avut parte de o astfel de recoltă, trebuia să se întrebe, dacă nu cumva există și o altă rațiune în tot ceea ce se întâmpla cu el? I s-a dat un semn. Dar nu l-a citit bine. L-a interpretat rău. În acel semn era ascuns Dumnezeu. Și în loc să-I mulțumească, încercând să realizeze cu El desfătarea sufletului său, a încercat o fericire pământească, amestecând sufletul nemuritor, în cele materiale, trecătoare. Toată această necugetare a exprimat-o în două sentințe nebunești: a. «*Suflete, ai multe bunătăți strânse pentru mulți ani*». b. «*Odihnește-te, mănâncă, bea, veselește-te!*». A uitat, astfel, că este muritor și că ceea ce aduna, strângea, de fapt, pentru alții. Nu realiza acest lucru. A uitat și de oameni, pentru că s-a gândit numai la sine. Și astfel, după două sentințe necugetate, vine sentința lui Dumnezeu, definitivă: «*Nebunule! În noaptea aceasta îți vor cere sufletul. Și cele ce ai pregătit ale cui vor fi?*»¹.

În această pildă „nu bogăția deranjează, ci felul în care bogatul gândește să se folosească de ea. Deranjează egoismul lui.

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 248.

Bogatul mai este egoist și pentru faptul că aproapele nu încapă în gândul și în mintea lui. În planurile lui are loc doar el, pentru că așa se întâmplă de cele mai multe ori cu mintea încețoșată de bogăție: Acolo nu este loc decât numai pentru sine. În mintea și în inima omului egoist, copleșit de bogăție, adeseori nu mai poate încăpea nimeni în afară de el însuși. În mijlocul acestor daruri revărsate de Dumnezeu asupra lui, bogatul a rămas singur și egoist. Nu a mai fost loc și pentru Dumnezeu. Nu s-a mai aflat loc nici pentru aproapele. Nu s-a mai găsit loc pentru nimeni, fără numai pentru sine. Aceasta este una dintre explicațiile «nebuniei» bogatului din această pildă”¹.

„Bogatul a fost numit «nebun» și pentru «materialitatea» gândirii lui. Pentru că și-a închipuit că sufletul său este tot atât de material, pe cât îi era și concepția sa despre el. Pentru că, după ce a găsit soluția măririi hambarelor, ca în sfârșit să-și poată liniști conștiința chinuită de grija bogăției, s-a adresat sufletului său: *«Suflete, ai multe bogății strânse pentru mulți ani, odihnește-te, mănâncă, bea, veselește-te!»*. Cine? Sufletul? După abordarea atât de egoistă a bogăției, observăm încă o monstruozitate la bogatul din această pildă: El stă de vorbă cu sufletul său ca și cum ar vorbi materiei. Se adresează sufletului său, atribuindu-i necesități materiale: Odihnă, mâncare, băutură, distracție. Adică, exact ceea ce nu are nimic comun cu sufletul. Stă de vorbă cu sufletul său în chip cât se poate de material, uitând că sufletul nu se hrănește cu acestea, ci tocmai cu opusul lor. Căci sufletul nu are odihnă decât în «lucrare», în lucrarea binelui. Nu se hrănește cu mâncare, ci cu asceză, adică cu ajunul și cu postul. Nu se veselește cu băutură, ci cu înfrânare. Acestea reprezintă odihna, hrana și băutura sufletului! Nebunia bogatului, însă, a ajuns până acolo încât, stând de vorbă cu sufletul său, i se adresează aceluia

¹ Sebastian, Episcopul Slatinei și Romanaților, *Op. cit.*, pp. 207-208.

ca unui «tovarăș de cârciumă». Iată de ce Dumnezeu l-a numit «nebun» pe acest bogat”¹.

„Asemenea tuturor materialiştilor, bogatul din parabolă nu ştie ce este cu adevărat sufletul, nici bunătăţile de care acesta are nevoie”². „Cum să mănânce şi să bea sufletul? Trupul mănâncă şi bea rodul ţarinilor, nu sufletul. Dar omul acesta, şi când vorbeşte de suflet, tot la trup se gândeşte”³. „Bogatul îi dă sufletului o mâncare pe care acesta nu o poate mânca. Sufletul are nevoie de patria sa cea din cer, nu de hambare pline. Hambarele sale acolo sunt, acolo e hrana care-i dă viaţă. Bogatul însă vrea să-şi lege sufletul de pământ şi să-l ţină legat aşa mulţi ani. Sufletul însetează după Dumnezeu, bogatul însă nici pe buze nu are numele Lui”⁴.

Bogatul din această pildă confundă sufletul cu trupul. Aşa cum trupul are nevoie de merinde şi sufletul trebuie hrănit cu credinţa neclintită în Dumnezeu şi cu nădejdea în El, cu iubirea lui Dumnezeu, a aproapelui şi a vrăjmaşilor, cu rugăciunea, cu smerenia, cu milostenia, cu postul, cu dreptatea, cu răbdarea, cu cumpătarea, cu dreapta socoteală şi cu multe altele. Toate acestea hrănesc sufletul şi îi găsesc loc în împărăţia lui Dumnezeu, pentru că *„lumea trece şi pofta ei, dar cel ce face voia lui Dumnezeu rămâne în veac”* (I Ioan 2,17). Bogătaşul nu le avea însă pe acestea.

Pe deasupra, „bogatul îşi face planuri pentru mulţi ani. Planuri în care «sufletul» său, în înţelesul cel mai înalt al acestui cuvânt, de parte spirituală a fiinţei, nu are niciun loc. Cum nici Dumnezeu şi ascultarea de poruncile Sale nu au vreun loc în acest

¹ **Ibidem**, pp. 208-209.

² **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 283.

³ **Episcopul Nicolae Velimirovici**, *Predici...*, vol. III, p. 281.

⁴ **Ibidem**, p. 282.

proiect de viață al bogatului. Deviza lui este: Totul pentru trup - odihnă, mâncare, băutură și veselie”¹.

Un părinte al Bisericii îi adresează acestui bogat următoarele cuvinte: „Sărmane bogat, vorbirea ta nebunească te arată că tu ești numai țărână; după tine și pentru tine sufletul este trup care mănâncă, trup care bea și se veselește. Sărmane bogat! Tu nu mai vezi pe nimeni, tu nu prețuiești decât un singur lucru - averea ta. Tu și averea ta umpleți toată lumea. Dincolo de voi nu mai există nimic pe pământ și nimic în cer. Pentru tine cerul este pământ, iar pământul este moșia ta. Moșiile, hambarele, mâncărurile, băuturile, iată ce-ți umplu golul vieții tale! Toate acestea se învârtesc în jurul tău, la toate acestea te închini pentru că ele sunt dumnezeul tău. Și totuși, toate acestea nu-ți dau nimic din cele ce-ți făgăduiesc. Tu nu vezi cât de înșelătoare sunt? Te frământă cu gândul în miez de noapte ca să zidești hambare fără să bagi de seamă că într-o zi, pe negândite, le vei părăsi pe toate”².

„*Dar Dumnezeu i-a zis: Nebunule! În noaptea aceasta îți vor cere sufletul. Și cele ce ai pregătit ale cui vor fi?*” (Luca 12,20).

„Agricultorul bogat, care crede că nu are de ce să se teamă de recolte sărace pentru mulți ani este un nebun, adică, potrivit accepțiunii biblice a termenului, un om care de fapt, neagă existența lui Dumnezeu, după cum citim în psalmi: «Zis-a cel nebun întru inima sa: Nu este Dumnezeu!» (Psalmul 13,1). El nu ține seamă de Dumnezeu și nu reușește să vadă sabia lui Damocles - amenințarea morții - atârând deasupra capului său”³.

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 284.

² Ierodiacon Visarion Iugulescu, *Op. cit.*, p. 258.

³ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 203.

„Psalmistul David a scris: *«Nu te teme când se îmbogățește omul, nici când se înmulțește slava casei lui. Că atunci când moare nu ia cu sine nimic, și nici slava lui nu se va coborî după el»* (Psalmul 48,17-18). Dar el a constatat îndată cât de greu îi este omului necredincios să accepte acest adevăr. Deși vede mereu «moartea», de care nimeni nu poate scăpa, cel care se laudă cu mulțimea bogăției sale continuă să trăiască asemenea dobitocului fără minte: *«Omul, în cinste fiind, n-a înțeles: Li s-a alăturat dobitoacelor celor fără minte, și asemenea lor s-a făcut»* (Psalmul 48,12). Aceeași idee este exprimată și într-un alt text din Vechiul Testament, care pare să fi inspirat parabola cu bogatul căruia i-a rodit țarina din Noul Testament: *«Este câte un om care se îmbogățește prin multă grijă și zgârcenie și iată care-i este răsplata: Când zice: Am aflat odihna și acum voi mânca din bunățile mele. Și nu bagă de seamă că vremea trece și va muri, lăsând totul altora»* (Ecclesiasticul 11,18-20)”¹.

Bogătașului din parabolă „Dumnezeu i-a trimis un mesaj, probabil în vis, prin îngerul morții. Cuvintele: *«Îți vor cere sufletul»* înseamnă că viața omului este un împrumut. Dumnezeu a dat-o și tot El declară că restituirea ei îi va fi cerută bogatului chiar în noaptea aceea”². În acest sens citim în Sfânta Scriptură a Vechiului Testament că prin moartea omului *„trupul acestuia se întoarce în pământul din care a fost luat, iar sufletul se întoarce la Dumnezeu, Care l-a dat, pentru că sufletul i-a fost împrumutat”* (Ecclesiast 12,7 și Cartea înțelepciunii lui Solomon 15,8).

„În vorbele adresate de Dumnezeu omului căruia i-a rodit țarina observăm o nuanță: Acesta nu-i spune *«îți voi cere sufletul»*, ci *«îți vor cere sufletul»*, în sensul că sufletul lui nu este dorit de Dumnezeu, ci de duhul lăcomiei, al lenei, al îmbuibării

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, pp. 282-283.

² Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 203.

etc., adică de diavoli, care pun astfel stăpânire, prin bogăție, pe sufletul lui”¹.

Un sfânt ierarh al Bisericii îl mustră pe omul bogat din această parabolă pentru „nebunia” lui prin cuvintele: „Om nebun, de ce judeci cu pântecele iar nu cu mintea? După cum nu ți-a stat în putere să-ți hotărăști ziua când te-ai născut, tot așa nu-ți poți supune nici ziua morții. Dumnezeu aprinde candelile vieții pământești, și tot El le stinge, după cum socotește”².

„În timp ce bogatul privea în viitor, gândind la anii de desfătare care îl așteptau, Dumnezeu avea planuri total diferite, de aceea i-a adresat următorul mesaj acestui administrator necredincios: «*Nebunule! În noaptea aceasta îți vor cere sufletul*». Iată o cerere pe care banii nu o pot răscumpăra. Bogăția pe care o acumulase nu-i putea procura nicio grație, nici măcar o amânare. Într-o singură clipă, tot ceea ce se străduise să adune de-a lungul întregii vieți a devenit fără valoare pentru el”³.

Prin cuvintele adresate de Dumnezeu bogătaşului este „evidențiat contrastul între ceea ce crede bogatul, care se consideră stăpân deopotrivă al sufletului său și al bunurilor sale, și ceea ce știe Dumnezeu, anume că el este, de fapt, pe punctul de a-și pierde sufletul și, deci, și orice posibilitate de a-și folosi bogățiile pământești. O trăsătură importantă a acestui text o constituie faptul că verbul este la timpul prezent: Moartea este chiar la ușa bogatului”⁴.

„Unii comentatori ai Sfintei Scripturi consideră că Domnul Hristos expediază toată restabilirea dreptății pentru faptele din această viață în veșnicie, dar se înșală. Dincolo se trag doar consecințele, dar chiar și acestea încep să se simtă încă de aici.

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 247.

² Episcopul Nicolae Velimirovici, *Predici...*, vol. III, p. 282.

³ Ellen G. White, *Parabolele...*, p. 186.

⁴ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 284.

Astfel, viața bogătaşului din această parabolă a fost luată de aici, înainte de vreme”¹.

„Prin cuvintele adresate bogătaşului: *«Cele ce ai pregătit ale cui vor fi?»*», Dumnezeu i-a descoperit temporalitatea vieții pământești și implicit a bogățiilor, ca și nebunia de a-și centra toate preocupările sale pe axa celor trecătoare. Pentru astfel de oameni înțeleptul Solomon a scris: *«Cel ce-și pune nădejdea în bogăția lui se veștejește»* (Proverbele lui Solomon 11,28)”².

De multe ori unii oameni muncesc din greu și adună bani și avere întreaga viață și mor fără a se bucura de roadele muncii lor, pentru că sunt prea zgârșiți ca să cheltuie ceva. Tot ce adună ei însă, rămâne pe pământ și vor folosi alții, care se vor putea asemana fiului risipitor, irosind totul. Cei care au muncit din greu, nu se bucură de roadele muncii lor în această viață, iar dacă nu au făcut milostenie și alte fapte bune, nu vor avea parte de odihnă nici în veșnicie.

„Care dintre noi n-am văzut sau n-am auzit de asemenea oameni care adună toată viața și care, într-o zi, pe neașteptate, trec dincolo și toată osteneala de o viață, pusă deoparte, toată adunătura lor se dovedește a fi fost, pentru ei, zadarnică”³.

„Cine n-a avut prilejul să fie în preajma unor oameni care au trecut dincolo, și să vadă cum, din momentul trecerii, alții umblau prin bunurile lor, fără teamă și fără sfială, ca prin niște bunuri fără stăpân, iar cel care trecuse nu mai putea acum să le zică nimic. Nu mai putea nici să se mire de atâta lipsă de respect și de rânduială, nici să protesteze, nici să mai pretindă că acele bunuri erau ale lui, deși unele erau lucruri strict personale. Acum nu mai erau ale lui. Asta era. Ieșiseră definitiv de sub stăpânirea lui. Erau acum la voia celor care rămăseseră, și care puteau umbla

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., p. 393.**

² **Calinic Botoșăneanul, Duminicile..., p. 172.**

³ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., p. 389.**

prin ele și prin sufletul lui ca și cu un băț prin cenușă. Puteau să facă orice ar fi vrut cu bunurile care, înainte cu o clipă, erau sub altă lege. Sub altă stăpânire. Aparținuseră ființei altuia. Acum ieșiseră toate de sub legea ființei cărora aparținuseră. Deveniseră bunuri în care alții se puteau amesteca fără răspundere, fără teamă sau rușine. Chiar și rudele cele mai apropiate, deși moștenitoare acum, n-ar fi îndrăznit înainte să deschidă un sertar, o cutie, o crisoare. Acum totul este permis!”¹.

Așa s-a petrecut și cu bogatul căruia i-a rodit țarina din belșug. „Terenurile lui întinse și hambarele pline urmau să intre în stăpânirea altcuiva. S-a împlinit cu el cuvântul scris de psalmistul David: *«Ca o umbră trece omul, în zadar se tulbură, adună comori și nu știe pentru cine le strânge»* (Psalmul 38,6)”².

„Oricâte palate și-ar zidi, și oricâte averi și-ar aduna omul pe pământ, degeaba le adună, de vreme ce e obligat să le lase altora. Iar el, dacă le-a avut numai aici, nu folosește nimic din ele dincolo”³.

Poate îndesa cineva un sac cu bani în sicriul unui om bogat ori îi poate umple mormântul cu lingouri de aur, însă aceleia nu îi sunt de folos pe lumea cealaltă, cum nu îi sunt nici averile rămase pe pământ, oricât de mari ar fi ele.

Averile cuiva din această viață sunt asemenea banilor care au fost schimbați. Dacă cineva păstrează banii vechi și nu îi schimbă la timp, nu îi sunt de niciun folos. Ori asemenea omului plin de bani care călătorește în străinătate dar moneda lui nu este convertibilă în țara lui de destinație. După cum oamenii din cele două exemple prezentate mai sus nu pot folosi banii dacă nu îi schimbă, tot așa omul bogat în această viață are folos în veșnicie din averea lui doar cât a oferit din ea celor lipsiți.

¹ Ibidem.

² Ellen G. White, *Parabolele...*, p. 186.

³ Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Op. cit.*, p. 392.

„Valoarea averii pământești se măsoară în veșnicie cu dărnicia cu care a fost oferită celor nevoiași”¹.

Mântuitorul Își încheie parabola cu cuvintele: „*Așa se întâmplă cu cel ce-și adună comori sieși și nu în Dumnezeu se îmbogățește*” (Luca 12,21).

„Sentința de încheiere dă un sens moralizator parabolei, care tocește tăișul ascuțit al avertismentului ei. Avertismentul eshatologic - nebun obsedat de agoniseala lui și inconștient de sabia lui Damocles care atârna deasupra capului său - a fost transformat într-un avertisment împotriva utilizării greșite a bogățiilor”².

„Concluzia deschide, astfel, o temă provocatoare, cea a îmbogățirii în Dumnezeu. Iată că există și o altfel de îmbogățire! Iată că Dumnezeu nu ne vrea săraci, ci bogați, dar bogați întru El. Și această bogăție înseamnă: Un suflet sensibil și nu plin doar de sine; o rațiune care Îi lasă loc și lui Dumnezeu în cugetarea ei, o inimă în care să încapă și altul, o conștientizare că ești doar un trecător pe pământ și că viața ta are și o dimensiune cerească; o așteptare a întâlnirii cu veșnicia. Când le stăpânești pe toate acestea, să știi că ești cel mai bogat om de pe pământ! Atunci ești bogat în Dumnezeu!”³.

„Mulți creștini care ar fi putut fi plini de roade în slujba lui Dumnezeu sunt robiți dorinței de a acumula bogății. Întreaga lor energie este absorbită de activitățile profesionale și aceștia se simt nevoiți să negligeze lucrurile de natură spirituală. În felul acesta, ei se despart de Dumnezeu. Sfânta Scriptură ne încurajează să fim harnici în ocupația noastră (Romani 12,11).

¹ **Friedrich Wilhelm Foerster**, *Hristos și viața omenească*, vol. II, traducere de Nicolae Colan, Tiparul Tipografiei Săteanului, Sibiu, 1926, p. 115.

² **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, p. 110.

³ **Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană**, *Op. cit.*, p. 247.

Noi trebuie să muncim, ca să avem cu ce să-i ajutăm pe cei nevoiași. Creștinii trebuie să muncească, să se implice în viața profesională și ei pot face aceasta, fără să se teamă că procedând în acest fel ar comite un păcat. Dar mulți ajung să fie atât de absorbiți de profesia lor, încât nu mai au timp pentru rugăciune, pentru citirea Sfintei Scripturi, pentru a-L căuta pe Dumnezeu și pentru a-I sluji. Din când în când, sufletul lor simte un dor aprins de sfințenie și de cer, dar nu au timp să evadeze din tumultul lumii, ca să asculte cuvintele maiestuoase și convingătoare inspirate de Sfântul Duh. Pentru ei realitățile veșnice ajung să fie subordonate față de lucrurile lumii, care ocupă primul loc. În aceste condiții, sămânța Cuvântului nu are nicio șansă de a rodi, pentru că energiile sufletelor lor sunt dedicate creșterii măcănișilor lucrurilor lumești”¹.

„Pe de altă parte, chiar și dintre aceia care lucrează pentru binele altora, mulți cad în aceeași greșeală. Îndatoririle lor sunt presante, responsabilitățile lor sunt multe, iar ei permit ca programul lor încărcat să nu le mai îngăduie timpul necesar pentru o autentică viață creștină. Ei neglijează comuniunea cu Dumnezeu prin rugăciune și prin citirea Sfintei Scripturi. Acești creștini uită că Domnul Hristos a spus: «*Fără Mine nu puteți face nimic*» (Ioan 15,5). Ei trăiesc despărțiți de Dumnezeu, viața lor nu este pătrunsă de harul și de iubirea Lui, și aceștia își manifestă în mod deschis caracteristicile eului propriu. Viața lor duhovnicească este afectată de dorința de stăpânire și de trăsăturile aspre și neplăcute ale caracterului lor”².

„*Înșelăciunea bogăției*». Atracția față de bunurile materiale are o putere fascinantă și înșelătoare. Prea adesea, cei care au bogății lumești uită că Dumnezeu este Cel care le-a dat capacitatea de a le obține. Aceștia cugetă în sinea lor: «Prin

¹ Ellen G. White, *Parabolele...*, p. 30.

² *Ibidem*, p. 31.

puterea proprie și prin eforturile personale am câștigat aceste bogății». În loc să le inspire recunoștință față de Dumnezeu, averile îi conduc la înălțarea de sine. Aceștia pierd simțământul dependenței de Dumnezeu și al responsabilității față de semenii lor. În loc să considere bogăția ca fiind un talant pe care trebuie să-l folosească spre slava lui Dumnezeu și pentru binele oamenilor, ei o tratează ca pe un mijloc de a-și satisface dorințele egoiste. Când este folosită în felul acesta, în loc să dezvolte attributele lui Dumnezeu în caracterul omului, averea dezvoltă attributele lui Satana, iar sămânța cuvântului lui Dumnezeu este înăbușită de spini¹.

„*«Plăcerile vieții»*. Distracțiile, căutate doar în scopul satisfacției personale, constituie o primejdie. Toate obiceiurile necumpătate, care slăbesc puterile fizice, care întunecă mintea sau care tocesc sensibilitatea însușirilor spirituale sunt *«pofte trupești care se războiesc cu sufletul»* (I Petru 2,11)»².

„*«Grijile, bogăția și plăcerile vieții»*, toate acestea sunt mijloacele pe care Satana le folosește în marea competiție a vieții pentru cucerirea sufletului omenesc. De aceea, Sfântul Evanghelist Ioan ne-a îndemnat: *«Nu iubiți lumea, nici pe cele ce sunt în lume. Dacă cineva iubește lumea, iubirea Tatălui nu este în el; pentru că tot ceea ce este în lume - pofta trupului, pofta ochilor și trufia vieții - nu sunt de la Tatăl, ci sunt din lume»* (I Ioan 2,15-16). Domnul Hristos, care citește în inima omului ca într-o carte deschisă, a afirmat: *«Luați aminte la voi înșivă, să nu vi se îngreueze inimile de îmbuibare și de beție și de grijile vieții, și ziua aceea să vină peste voi fără veste»* (Luca 21,34). Sfântul Apostol Pavel a scris și el: *«Cei ce vor să se îmbogățească, aceia cad în ispită și în cursă și în multe pofte nebunești și vătămătoare, care-i cufundă pe oameni în ruină și în pierzare; fiindcă iubirea*

¹ Ibidem.

² Ibidem.

de argint este rădăcina tuturor relelor; pe care poftind-o unii cu înfocare, s-au rătăcit de la credință și au fost străpunși de multe dureri» (I Timotei 6,9-10)”¹.

„Agonisirea de bunuri materiale nu trebuie să constituie scopul vieții, pentru că acesta este dobândirea împărăției cerurilor și fericirea veșnică, în timp ce bunurile pământești sunt doar mijloace întrebuintate de om în realizarea acestui scop. Asemenea oricărui mijloc, tot așa și bunurile materiale, prin ele însele nu au nicio valoare, ci ele se definesc în funcție de scopul pentru care sunt folosite. Atunci când slujesc nevoilor omenești și iubirii față de aproapele, sunt bune, dar când sunt utilizate în scopuri egoiste, devin rele și dăunătoare. Măsura folosirii acestora de către om este necesitatea, ceea ce este de prisos fiind nefolositor și dăunător. Pentru Sfântul Ioan Gură de Aur ceea ce îi prisosește cuiva nu îi aparține acestuia, ci fratelui aflat în nevoi”². Ba mai mult, „bogațiile adunate nu sunt doar nefolositoare, ci și un blestem. În această viață ele sunt o capcană pentru suflet, fiindcă îndepărtează sentimentele de la comoara cea cerească”³.

Vorbind despre bogații din vremea lui, Sfântul Ioan Gură de Aur „spune că aceștia, cu toate că au lăzi pline de haine și își împodobesc cu aur, argint și pietre prețioase calul de la trăsură, casa și chiar vesela obișnuită, trec cu vederea pe cel creat după chipul lui Dumnezeu care rămâne gol, tremurând de frig. În timp ce bogații mănâncă și beau fără măsură, fratele lor este lipsit de cele necesare. Cei avuți risipesc fără rost mâncarea, hrănind câini și urși, dar îl lasă pe Hristos să rabde foame”⁴.

De aceea trebuie să fim conștienți de faptul că „cu cât cheltuim mai mulți bani pentru a face paradă sau pentru

¹ **Ibidem**, p. 34.

² **Constantin Cornițescu**, *Op. cit.*, pp. 103-104.

³ **Ellen G. White**, *Parabolele...*, p. 263.

⁴ **Constantin Cornițescu**, *Op. cit.*, p. 104.

satisfacții egoiste, cu atât putem oferi mai puțin pentru a-i hrăni pe cei flămânzi sau pentru a-i îmbrăca pe cei săraci. Trebuie să fim conștienți de faptul că fiecare bănuț irosit de noi ne privează de ocazia prețioasă de a face bine aproapelui nostru aflat în nevoi”¹.

„Așadar, nu putem trimite bunuri în cer decât prin intermediul aproapelui care să le folosească aici. Unii însă vor zice: Noi strângem ca să ne asigurăm viitorul. Ceea ce ne va prisosi, va rămâne altora, să folosească ei. Dar cei ce spun așa strâng într-adevăr pentru alții? Știu ei pentru cine strâng? Sunt ei siguri că acele bunuri vor rămâne unora care au nevoie de ele, sau unor rude care și așa au de toate? Și atunci ce folos vor avea dintr-o asemenea moștenire? Și este aceasta o danie făcută de bunăvoie? Nicidecum. E ceea ce oricum rămâne”².

Înțeleptul Solomon a scris că „*Aceasta este soarta celor lacomi de câștig; lăcomia le aduce pierderea vieții*” (Proverbele lui Solomon 1,19).

„În ceea ce privește lăcomia, Sfântul Ioan Gură de Aur o socotește rădăcina tuturor relelor morale și sociale. Pe lângă faptul că aceasta duce la privarea aproapelui de cele necesare, are urmări catastrofale pentru sufletul celui stăpânit de ea, pe care îl umple de patimi, căci în loc să fie solidar cu semenii, este egoist, în loc să fie cinstit, este necinstit, în loc de iubire, simte ură. Omul lacom urăște și este urât de toată lumea. Îi urăște pe cei săraci pentru că îi cer ajutorul. Îi urăște pe cei bogați pentru că nu posedă și bunurile lor. La rândul său este urât de toți, chiar și de cei care nu-l cunosc”³.

„Domnul Hristos nu a desconsiderat bunurile materiale, ci, dimpotrivă, a arătat valoarea lor prin pildele sale, în care le

¹ Ellen G. White, *Parabolele...*, p. 264.

² Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului*, *Op. cit.*, p. 393.

³ Constantin Cornițescu, *Op. cit.*, p. 105.

folosește ca exemple. Dar el ne cere mereu să vedem în bunurile materiale mijloace și nu scopuri în sine. Ni se cere o înțelegere superioară asupra bunurilor materiale care nu sunt nici rele în sine, dar nu pot fi nici divinizate. Rostul bunurilor materiale se împlinește în om numai dacă el este dispus să accepte acest scop, așa cum l-a voit Dumnezeu”¹.

„În convorbirea cu dregătorul bogat, văzând Mântuitorul dorința lui sinceră de a se mântui și că vrea să facă mai mult decât să împlinească poruncile, i-a zis: *«Încă una îți lipsește: Vinde tot ce ai și împarte-le săracilor și vei avea comoară în cer; apoi vino și urmează-Mi. Iar el, auzind acestea, s-a întristat, fiindcă era foarte bogat. Și văzându-l Iisus că s-a întristat, a zis: Cât de greu vor intra cei ce au bogății în împărăția lui Dumnezeu! Că mai lesne este să treacă o cămilă prin urechile acului decât să intre bogatul în împărăția lui Dumnezeu»* (Luca 18,22-25)”².

În această comparație Domnul Hristos a dat ca exemplu cămila pentru că „aceasta este cel mai mare animal cunoscut în Palestina”³.

„Oare a osândit aici Mântuitorul bogăția și pe cei ce o posedă? Nicidecum! Ceea ce condamnă aici Domnul Hristos este întrebuințarea greșită a bogăției, idolatrizarea ei și folosirea ei în mod egoist. Noi vorbim acum de oameni care au acumulat bogății în mod cinstit, fiindcă există oameni care dovedesc multă iscusință și hărnicie în administrarea bunurilor materiale. Au dar în domeniul economic și știu să se chivernisească”⁴.

„Nimeni însă nu este stăpân absolut al bunurilor materiale, decât Dumnezeu. El a încredințat darul inteligenței, al înțeleptei chiverniseli unuia și altuia, pentru ca darurile materiale să fie

¹ Pr. Dr. Vasile Citirigă, *Op. cit.*, p. 195.

² *Ibidem*, p. 196.

³ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 235.

⁴ Pr. Dr. Vasile Citirigă, *Op. cit.*, p. 196.

administrare cu bună rânduială și spre binele tuturor. În mâna bogatului credincios materia poate fi mijloc de apropiere între oameni, suport al solidarității umane și al sacrificiului. Câte nu poate face bogatul cu bunurile sale dacă le consideră daruri ale lui Dumnezeu! El poate ajuta săraci, copii orfani, bolnavi, spitale, biserici, școli, poate susține cultura, arta și prin toate întoarce, de fapt, darul lui Dumnezeu, Stăpânul tuturor”¹.

„Astfel, darul devine purtător de iubire între oameni, se transformă în jertfă, iar jertfa sfințește viața și munca omului jertfitor. Folosite în acest fel, bogățiile materiale sunt mijloace de mântuire. Cine se poate debarasa de ele și face efortul să nu le privească și să le folosească în mod egoist, cine nu se lasă înrobitor de ele și nu le idolatrizează, cine dorește cu adevărat să se mântuiască poate dobândi împărăția lui Dumnezeu chiar prin intermediul bogăției”².

„Altfel, bogăția este un pericol pentru mântuirea omului, iar bunurile materiale, din mijloace ale mântuirii se transformă în piedici în calea mântuirii. Aceasta, mai întâi fiindcă pun bariere între oameni, sunt generatoare de vrajbă; apoi, omul preocupat prea mult de acapararea lor se desparte de Dumnezeu privind la ele ca la Dumnezeu. Dacă nu le mai privește ca daruri ale lui Dumnezeu, ele nu-l mai conduc pe om spre Dumnezeu, ci chiar ele devin un dumnezeu pentru om”³.

„De aceea vedem atâtea oameni pe care bogăția i-a împietrit; ei nu mai pot iubi, s-au dezumanizat și se consideră superiori semenilor lor. Bogăția prea multă fără credință și fără iubire duce la decădere, la pervertirea conștiinței, la mândrie, la îmbuibare, la pierderea echilibrului și a omeniei. Când omul are credință și iubire, de exemplu, dacă dintr-odată ajunge din sărac bogat sau

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem**, pp. 196-197.

³ **Ibidem**, p. 197.

dintr-un om neînsemnat ajunge într-o funcție importantă nu-și pierde capul. El rămâne același om cumsecade, iubitor, modest, atașat familiei și comunității. Însă cel lipsit de credință și de iubire devine dintr-odată neom fiindcă nefiind pregătit sufletește pentru o înțelegere superioară a situației, «își pierde capul»”¹.

„Averea este o mare binecuvântare dacă se fac cu ea binefaceri pe pământ și un blestem cumplit pentru omul fără inimă, care nu oferă nimic din ea celor lipsiți”².

„Bogăția în sine nu este rea, ci inversarea de perspectivă pe care aceasta o produce. Dacă bogăția este folosită rău, în loc să te deschidă spre veșnicie, ea te închide în infernul grijilor și al egoismului. În cazul în care această bogăție există, datorită hărniciei tale și implicit a voii lui Dumnezeu, prin buna ei chivernisire și prin fapte de milostenie averea te poate îmbogăți și spiritual. Deci, bogăția trebuie privită ca o șansă. Dacă bogatul din parabolă nu s-ar fi gândit să-și lărgească hambarele, iar surplusul de recoltă l-ar fi dat săracilor, văduvelor, orfanilor, celor cărora nu le rodise țarina în acel an sau nu aveau țarine, nu ar fi atras atenția lui Dumnezeu”³.

„Vedeți? Cel care nu se arată un iconom înțelept al bogăției sale devine din om bogat material, sărac spiritual”⁴.

„Bogăției pământești și folosirii ei egoiste și exclusiv trupești, Mântuitorul îi opune o altă bogăție, adevărata bogăție. În concluzie, El ne atrage atenția asupra bogăției pe care nu a cunoscut-o și nu a adunat-o personajul din parabolă: *«Așa se întâmplă cu cel ce-și adună comori sieși și nu se îmbogățește în Dumnezeu»*”⁵.

¹ Ibidem.

² Ierodiacon Visarion Iugulescu, *Op. cit.*, p. 262.

³ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 173.

⁴ Ibidem, p. 174.

⁵ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 284.

„Ce l-a făcut pe bogatul din această parabolă atât de egoist și ce l-a îndepărtat de oameni și de Dumnezeu? Câștigul cel mare și neașteptat, care l-a uluit și l-a făcut să-și piardă capul, să nu mai judece drept, să nu-i mai pese de alții, dar nici de sufletul său. Desigur, câștigul, roada acelei toamne era darul lui Dumnezeu și de aceea el trebuia să Îl vadă prin acest dar pe Dumnezeu. Dar el a făcut din dar un idol, pentru că în loc să I se închine lui Dumnezeu care i l-a dat, a început să se închine darului. Darul primit trebuia să fie mijlocul de a-i întâlni pe semeni, de a-i spori și a-și arăta dragostea față de ei și prin ei să-l înapoieze lui Dumnezeu, după cum spunem la Sfânta Liturghie: «Ale Tale dintru ale Tale, Ție Îți aducem de toate și pentru toate». Iată cum darul sau câștigul material în loc să fie mijloc de întâlnire între oameni, între om și Dumnezeu, poate deveni barieră între oameni și între oameni și Dumnezeu și nu din pricina materiei în sine, ci din pricina modului folosirii ei”¹.

„Bunurile pământesti sunt un mijloc, iar nu un scop al vieții. Dumnezeu le-a dat israeliților - și nouă, de asemenea, prin ei - un avertisment clar în această privință. Dându-le mana în pustiu, le-a poruncit să nu-și adune mai mult decât le era necesar pentru ziua respectivă. Cei lacomi însă nu s-au mulțumit să adune numai atât; ei și-au făcut și rezerve. Dar a doua zi rodul lăcomiei lor nu mai era bun de nimic pentru că mana, adunată împotriva poruncii lui Dumnezeu, «a făcut viermi și s-a stricat» (Ieșire 16,20) și a trebuit să fie aruncată. De asemenea, Domnul Hristos ne-a învățat în rugăciunea «Tatăl nostru» să ne îngrijim de «pâinea cea spre ființă» (Matei 6,11) numai pentru «astăzi», iar nu pentru «mulți ani», ca bogătașul căruia i-a rodit țarina”².

„Bogatul din această pildă nu a dobândit acel unic lucru care ar fi putut avea valoare pentru el. Trăind pentru sine, el a

¹ Pr. Dr. Vasile Citirigă, *Op. cit.*, p. 159.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 285.

respins iubirea lui Dumnezeu care s-ar fi manifestat plină de milă față de semenii lui. În felul acesta, el a respins însăși viața, pentru că «*Dumnezeu este iubire*» (I Ioan 4,8), iar iubirea este viață. Acest om a ales mai degrabă lucrurile pământești, decât cele cerești, și trebuia să moară o dată cu cele pământești”¹.

„Din cuvintele înțeleptului Solomon: «*Cel care-l miluiește pe sărac Îl împrumută pe Dumnezeu și după ceea ce dă i se va răsplăti*» (Proverbele lui Solomon 19,17) înțelegem că Dumnezeu nu rămâne nimănui dator. El va răsplăti fapta celui milostiv. Unde? În împărăția cerurilor. Milostenia este expresia credinței noastre în Dumnezeu. Este o lucrare a credinței care este răsplătită îmbelșugat în împărăția lui Dumnezeu. Milostenia îți face mulți prieteni pe pământ, dar și în veșnicie”².

„Din rodul muncii trebuie să trăim cum se cuvine pe pământ, iar din ceea ce ne prisosește să facem bine și celor dinprejurul nostru care au nevoie. Dacă nu facem așa, iată, vine o zi când fiecare dintre noi poate auzi: Nebunule, pentru ce ai adunat toate acestea și le-ai strâns doar pentru tine, ca să-ți bucuri doar inima și ochiul tău? Iată, ca mâine vine moartea, te ia, și din toate nu iei nimic cu tine. Pentru cine ai adunat? Nu-ți rămâne decât ceea ce ți-ai trimis dincolo. Cine dă, lui își dă! Cât dai, atâta ai! Cu cât dai, cu atâta te vei întâlni dincolo”³.

„Este paradoxal cum în lumea cealaltă vor ajunge numai bunurile la care suntem gata să renunțăm aici, adică să le dăruim celuiilalt. Nu cele pe care ni le îndesăm în buzunare, ci doar cele pe care le dăruim aproapelui, doar acelea vor putea trece vămile văzduhului și vor ajunge în viața de dincolo, pentru a se constitui în adevărate bogății”⁴.

¹ Ellen G. White, *Parabolele...*, p. 186.

² Calinic Botoșăneanu, *Duminicile...*, pp. 173-174.

³ Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Op. cit.*, p. 394.

⁴ Sebastian, *Episcopul Slatinei și Romanaților, Op. cit.*, p. 210.

„De aceea la întrebarea lui Dumnezeu adresată bogatului: «*Cele ce ai pregătit ale cui vor fi?*» se poate răspunde în două feluri: Ale altora, dacă le-am adunat pentru noi; ale noastre, dacă le-am împărțit cu alții”¹.

„Fiecare efort făcut pentru Domnul Hristos va avea ca rezultat o binecuvântare care se va revărsa asupra noastră. Dacă folosim propriile mijloace materiale spre slava Lui, El ne va da mai mult”².

„Nimeni să nu presupună însă că poate trăi o viață egoistă, iar apoi, după ce a slujit intereselor proprii, să «*intre întru bucuria Domnului său*» (Matei 25,21). Acest fel de oameni nu pot lua parte la bucuria unei iubiri neegoiste. Ei nu ar fi potriviți pentru a trăi în curțile cerești. Ei nu ar putea prețui atmosfera curată a iubirii care cuprinde cerul întreg. Pentru mintea lor, știința cerului ar fi o enigmă”³.

„Prin parabola bogatului căruia i-a rodit țarina, Domnul Hristos a arătat nesăbuința celor care fac din lume singurul scop al vieții lor”⁴ și „ne-a învățat să ne ferim de lăcomie, pentru că aceasta ne întunecă privirea duhovnicească, făcându-ne să ignorăm ceea ce este cu adevărat important în viață”⁵.

„În această pildă Mântuitorul condamnă egoismul, condamnă lăcomia, îi condamnă pe cei care adună de dragul de a aduna, pentru bucuria perversă pe care și-o procură contemplându-și pungile doldora de bani și hambarele pline cu cereale. Unii ca aceștia uită de Dumnezeu și de oameni. Satisfăcuți, nu mai văd împrejurul lor și nu simt că ceea ce au ei în plus, ar folosi mult acelorora care au mai puțin decât trebuințele lor. Și, mai ales, uită

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., p. 396.**

² **Ellen G. White, Parabolele..., p. 266.**

³ **Ibidem, pp. 275-276.**

⁴ **Ibidem, p. 185.**

⁵ **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, Op. cit., p. 283.**

că vor muri și că tot ce adună în plus, adună de fapt pentru alții. Averile lor vor fi luate de alții, fără ca aceia să simtă măcar datoria de a le mulțumi”¹.

„Bogatul din parabolă ne este înfățișat pentru a ne învăța să băgăm de seamă că avuția, dacă apucă să ne stăpânească ea pe noi, se transformă într-o piedică pentru împărăția lui Dumnezeu. Pe unii avuția îi trage în spinii grijilor și ai alergărilor trecătoare, pe alții îi bagă în boala zgârceniei și, iarăși, pe alții, ca pe bogatul din această pildă, îi aruncă și îi îneacă în valurile desfătărilor. Din această cauză Domnul Hristos a spus că *«cei ce au bogății anevoie vor intra în împărăția lui Dumnezeu»* (Marcu 10,23)”².

Pentru a se îndepărta de păcat și pentru a spori în viața duhovnicească, creștinii sunt îndemnați să opună patimilor care îi luptă sau îi stăpânesc, virtuțile contrare. În cazul de față, avariția trebuie combătută prin dărnicie, generozitate și fapte de milostenie, iar lăcomia prin sărăcia asumată de bunăvoie pentru Hristos.

În viața duhovnicească nu cantitatea este importantă, cum se întâmplă de cele mai multe ori cu bunurile pământești, ci calitatea. În acest sens vom prezenta un exemplu clasic din Sfânta Scriptură: *„Într-o zi, șezând în fața cutiei milelor, Iisus privea cum mulțimea aruncă bani în cutie. Și mulți bogați aruncau mult. Și venind o văduvă săracă, a aruncat doi bănuți, adică un codrant. Și chemându-i la Sine pe ucenicii Săi, le-a zis: «Adevăr vă grăiesc că această văduvă săracă a aruncat în cutia milelor mai mult decât au aruncat toți ceilalți. Pentru că toți au aruncat din prisosul lor, pe când ea, din sărăcia ei, a pus tot ce avea, totul de la gura ei»*” (Marcu 12,41-44). De aici învățăm că orice creștin, oricât ar fi de sărac, este chemat

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., p. 390.**

² **Preot Iosif Trifa, Op. cit., p. 354.**

să facă fapte de milostenie, iar Dumnezeu primește cu bucurie jertfa fiecăruia, oricât ar fi ea de mică.

Sfântul Ioan Gură de Aur însă ne învață că „milostenia trebuie făcută în anumite condiții. În primul rând, aceasta nu se face din câștig nedrept, ci numai din bunurile dobândite în mod cinstit. În al doilea rând, nu se face pentru a fi văzută, dar nici pentru a crea nemulțumire. În al treilea rând, milostenia nu trebuie să fie umilitoare. Miluirea cu dispreț a unui sărac reprezintă o mare cruzime, care în loc să-i aline durerea, o adaugă și pe cea a disprețului. Este de la sine înțeles că un astfel de binefăcător pierde răsplata lui Dumnezeu”¹.

„Pilda bogatului căruia i-a rodit țarina ne învață să fugim de egoism. Să-I facem, adică, și lui Dumnezeu loc în ființa noastră. Lui, Care a creat-o. El a creat lumea și toate cele pe care le vedem în jurul nostru și, cu toate acestea, de multe ori Lui nici nu-I mai facem loc în inima și în gândurile noastre. Suntem plini de noi înșine și nu mai încap acolo nici măcar Dumnezeu, darămite aproapele, pe care îndrăznim adeseori să-l privim cu dispreț sau să-l judecăm aspru, socotindu-l neimportant”².

Să învățăm din această parabolă să nu adunăm mai multe bunuri materiale decât avem nevoie, pentru că așa cum Dumnezeu ne poartă de grijă astăzi, cu siguranță o va face și mâine. Dacă Dumnezeu ne-a rânduit să avem avere pe pământ, să oferim și celor lipsiți, pentru că toți creștinii suntem frați în Hristos. Așa cum purtăm de grijă să nu ne lipsească nimic pe pământ, tot așa să ne îngrijim, prin fapte bune, să ne adunăm comoară și în cer.

Amin

¹ Constantin Cornițescu, *Op. cit.*, p. 108.

² Sebastian, *Episcopul Slatinei și Romanaților*, *Op. cit.*, pp. 209-210.

Duminca a 26-a după Rusalii¹

(altă cuvântare)

Preacucernice Părinte Protopop, Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

Îi dau slavă Bunului Dumnezeu pentru că ne întâlnim din nou, anul acesta, la Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie, în frumoasa dumneavoastră biserică din Șimleu Silvaniei. Sunt aici cu prilejul hramului, însă am socotit că este mai bine să vin în zi de duminică, fiindcă mâine lumea va lucra și atunci antepăznuim astăzi sărbătoarea „Intrării Maicii Domnului în biserică” de mâine.

Sunt bucuros să revin aici, nu doar pentru vrednicia preoților și a bunilor credincioși din Șimleu Silvaniei, ci și pentru frumoasa activitate socială pe care această parohie o desfășoară în oraș, fiind un model pentru parohiile din mediul urban din Episcopia noastră și, probabil și din alte eparhii, motiv pentru care îi felicit călduros pe cei doi preoți ai bisericii și pe toți cei implicați în această activitate socială, care din cauza lipsei de fonduri, nu este una ușoară. Știm prea bine că Biserica se luptă cu propriile ei nevoi și atunci când trebuie să ofere și altora, nu are prea mult sprijin, decât din partea unui număr restrâns de oameni inimoși și cu posibilități financiare, pe care Bunul Dumnezeu să-i binecuvînteze și să-i răsplătească.

În această duminică s-a citit la Sfânta Liturghie o Evanghelie, care ne prezintă una dintre parabolele rostite de Domnul

¹ Cuvânt rostit în 20 noiembrie 2016 în biserica „Intrarea Maicii Domnului în biserică” din Șimleu Silvaniei.

nostru Iisus Hristos. Cu toții am remarcat că în această perioadă de toamnă, în pericopele evanghelice duminicale nu prevalează minunile săvârșite de Mântuitorul, ci învățătura Sa, în special cea ilustrată prin pilde, fiindcă prin acestea Fiul lui Dumnezeu întrupat își face mai ușor înțelese preceptele, pe care ascultătorii le țin minte fără dificultate.

În prima parte a acestei scurte parabole, Domnul Hristos spune că *„unui om bogat i-a rodit din belșug țarina. Și el cugeta în sine, zicând: Ce voi face, că n-am unde să-mi adun roadele? Și a zis: Aceasta voi face: Voi strica hambarele mele și mai mari le voi zidi și-mi voi strânge acolo tot grâul meu și bunătățile mele; și îi voi zice sufletului meu: Suflete, ai multe bunătăți strânse pentru mulți ani; odihnește-te, mănâncă, bea, veselește-te”* (Luca 12,16-19).

De la început trebuie să lămurim faptul că bogăția în sine nu este un păcat. Ar fi chiar absurd ca Dumnezeu să-i dea unui om minte să facă avere, iar apoi să-l pedepsească pentru aceasta. În acest sens vom prezenta exemplul lui Iosif, fiul patriarhului Iacov din Vechiul Testament, care dintr-un rob străin, a ajuns prim-ministrul Egiptului, dobândind o avere considerabilă.

Pe când Iosif era în Egipt, faraon a visat că vor fi șapte ani plini de belșug în țară, urmați de alți șapte în care pământul nu va rodi. Iosif i-a tâlcuit faraonului visele și a fost numit responsabil cu administrarea cerealelor. După ce anii de belșug au trecut, *„nu mai era pâine în toată țara, pentru că se întesise foametea foarte tare. Țara Egiptului și țara Canaanului se istoviseră de foame. Și a adunat Iosif tot argintul ce se afla în țara Egiptului și în țara Canaanului pentru grâul ce se cumpăra de la el. Și a adus Iosif tot argintul în casa lui faraon. Când cei din țara Egiptului și din țara Canaanului și-au cheltuit toți banii, egiptenii au venit toți la Iosif și au zis: «Dă-ne pâine! De ce trebuie să murim noi sub ochii tăi pentru că nu mai avem bani?»*. Iar Iosif le-a zis: *«Dacă vi s-au isprăvit banii, aduceți-mi vitele, și vă voi da pâine*

în schimbul vitelor voastre». Și ei și-au adus vitele la Iosif, iar Iosif le-a dat pâine pe cai, pe oi, pe boi și pe asini; și anul acela i-a hrănit cu pâine în schimbul tuturor vitelor lor. Iar dacă anul acela a trecut, au venit la el în anul următor și i-au zis: «Nu vom ascunde de domnul nostru că, de vreme ce banii ni s-au sfârșit iar vitele noastre sunt ale domnului nostru, sub ochii domnului nostru n-au mai rămas decât trupurile și pământurile noastre. De ce trebuie să murim noi sub ochii tăi, și noi și pământurile noastre? Cumpără-ne pentru pâine, pe noi și pământurile noastre, iar noi și pământurile noastre îi vom fi robi lui faraon. Tu dă-ne sămânță să semănăm și să trăim și să nu murim și pentru ca ogoarele să nu se părăginească». Astfel a cumpărat Iosif pentru faraon tot pământul egiptenilor, întrucât egiptenii și-au vândut fiecare pământul său lui faraon, că-i îmboldea foametea; și toată țara a devenit a lui faraon. Cât despre popor, și l-a făcut luiși rob de la un capăt al Egiptului până la celălalt” (Facere 47,13-21).

În Noul Testament, într-una din pildele rostite, Domnul Hristos i-a laudat pe slujitorii harnici, care și-au înmulțit talanții, și a muștrat sluga leneșă, care a îngropat banul stăpânului său (Matei 25,14-30).

Cunoscând acest principiu, trebuie să fim conștienți că Biserica îi condamnă pe cei care dobândesc averi prin mijloace necinstite și pe oamenii bogați care nu au timp de preocupări duhovnicești, fiindcă sunt prea prinși cu administrarea bunurilor pe care le posedă. Pământul a fost creat de Dumnezeu și este menținut de Acesta în existență, omul fiind doar administratorul lui vremelnice, ca și al averilor sale, iar mai devreme sau mai târziu va trece din această viață și va avea de dat socoteală înaintea Dreptului Judecător pentru ceea ce a făcut în timpul existenței sale pământești.

Unii oameni însă, ca cel din Evanghelia de astăzi, sunt bogați pentru că Dumnezeu îi cunoaște că sunt slabi în credință

și voind să-i țină departe de păcat, le dă bani, avere și slavă pentru a-i stimula, căci dacă ar fi lipsiți din punct de vedere material, ar fi în stare să prade, să ucidă pe cineva pentru a-l jefui, sau poate chiar s-ar sinucide, neacceptându-și situația. Din această cauză unii oameni lipsiți de credință sunt bogați, pentru că *„Dumnezeu voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină”* (I Timotei 2,4). Să fim convinși că Dumnezeu îi iubește pe toți oamenii. Vedem aceasta în pilda fiului risipitor, în care tatăl avea același sentiment de iubire față de fiul rămas acasă, ca și față de cel rătăcit. Ba poate îl iubea chiar mai mult pe mezinul plecat de acasă, fiindcă față de acesta simțea un dor neogoit.

În același timp, alți oameni, care sunt credincioși și harnici, se zbat în nevoi. De ce se întâmplă aceasta? Dumnezeu consideră că dacă aceștia ar avea bogății materiale, prin administrarea lor nu ar mai avea timp de cele spirituale și s-ar îndepărta de El, de aceea îi lasă într-o situație materială mai precară, dar îi ține aproape de El, pentru că așa cum a afirmat Domnul Hristos: *„Ce-i folosește omului să câștige lumea întreagă, dacă-și pierde sufletul? Sau ce ar putea să dea omul, în schimb, pentru sufletul său?”* (Marcu 8,36-37).

Dumnezeu lucrează cu oamenii în diverse moduri, oferind fiecăruia după sufletul și conștiința sa, pentru a-i determina pe toți să aleagă calea Lui și să dobândească împărăția cerurilor. Noi însă nu înțelegem aceasta, pentru că suntem prea orbiți de lumea materială și uităm de suflet. Era cu totul alta situația în timpul Mântuitorului sau chiar acum o sută de ani, dar pe zi ce trece, constatăm că omul se îndepărtează tot mai mult de calea lui Dumnezeu.

De pildă, atei susțin că Dumnezeu nu există, în consecință, omul nu a fost creat de Acesta, ci se trage din maimuță, deci dintr-un animal. Ce degradare, dacă anticii păgâni, care credeau în diverse divinități, îl așezau pe om la coada zeilor, liber-cugetătorii

de astăzi îl pun în fruntea animalelor. De asemenea, oamenii necredincioși sau indiferenți din punct de vedere religios din zilele noastre se cred mai presus decât Dumnezeu și în loc să se călăuzească după poruncile Acestuia, în baza umanismului scornesc tot felul de drepturi și libertăți, dintre care unele sunt de-a dreptul scandaloase, uitând de faptul că Domnul Hristos a spus: *„De cel ce se va lepăda de Mine în fața oamenilor, de acela Mă voi lepăda și Eu în fața Tatălui Meu Care este în ceruri”* (Matei 10,33).

Despre omul din parabola de astăzi, Mântuitorul nu menționează că ar fi ajuns bogat într-un mod necinstit, dar cu toate acestea, îl prezintă ca pe un exemplu negativ, fiindcă prin comportamentul său, acesta a săvârșit mai multe greșeli.

În primul rând, bogatul, despre care tragem concluzia că era harnic și a muncit din greu pentru ca țarina să-i rodească din belșug, nu și-a pus nădejdea în Dumnezeu, că îi va purta de grijă și în anii care vor urma. Unor astfel de oameni, Domnul Hristos le-a atras luarea aminte: *„Nu vă adunați comori pe pământ, unde molia și rugina le strică și unde furii le sapă și le fură; ci adunați-vă comori în cer, unde nici molia și nici rugina nu le strică, unde furii nu le sapă și nu le fură; că unde-ți este comoara, acolo-ți va fi și inima! De aceea vă spun: Nu purtați grijă pentru viața voastră ce veți mânca și ce veți bea, nici pentru trupul vostru cu ce vă veți îmbrăca; oare nu este viața mai mult decât hrana și trupul decât îmbrăcămintea? Priviți la păsările cerului, că nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în hambare, și Tatăl vostru Cel ceresc le hrănește. Oare nu sunteți voi cu mult mai presus decât ele? Și cine dintre voi, îngrijindu-se, poate să-i adauge staturii sale un cot? Iar de îmbrăcămintea de ce purtați grijă? Luați seama la crinii câmpului cum cresc: nu se ostenesc, nici nu torc, dar v-o spun Eu vouă că nici Solomon, în toată slava lui, nu s-a îmbrăcat ca unul dintre ei! Iar dacă iarba câmpului, care astăzi este și mâine se aruncă în cuptor, Dumnezeu așa o îmbracă, oare*

nu cu mult mai mult pe voi, puțin-credincioșilor? Așadar, nu vă îngrijorați spunând: Ce vom mânca, ori ce vom bea, ori cu ce ne vom îmbrăca? Că pe toate acestea le caută păgânii; că știe Tatăl vostru Cel ceresc că aveți nevoie de ele, ci căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și toate acestea vi se vor adăuga. Nu vă îngrijiți de ziua de mâine, căci ziua de mâine se va îngriji de ale sale” (Matei 6,19-21 și 25-34).

În al doilea rând, acest om, care avea atât de multe bucate, încât nu-i mai încăpeau în hambare, nu s-a gândit să facă milostenie cu cei aflați în lipsuri, deși *„judcata este fără milă pentru cel care n-a făcut milă”* (Iacov 2,13).

În al treilea rând, bogatul confunda trupul cu sufletul, socotind că grânele adunate pentru mai mulți ani sunt bunătați sufletești, ceea ce denotă că el era lipsit de zestre spirituală, ca și fecioarele neînțelepte, cărora le lipsea untdelemnul faptelor bune din candelă (Matei 25,1-13), și asemenea bogatului nemilostiv, care nu îl miluise pe săracul Lazăr (Luca 16,19-31). Mesajul Domnului Hristos din această parabolă este clar, după cum în fiecare zi ne împlinim datoriile față de trupul nostru, pe care îl spălăm, îl îmbrăcăm, îl hrănim, îl încălzim, îi rezervăm timp pentru odihnă etc., nu trebuie să uităm nici de suflet, pentru că *„nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul lui Dumnezeu”* (Luca 4,4).

Faptele bune care împodobesc sufletul sunt: credința, nădejdea, dragostea, rugăciunea, smerenia, ascultarea, dreptatea, răbdarea, dreapta socoteală și multe altele.

Sunt unii care spun că omul are suflet. Această expresie este greșită, pentru că omul nu are sufletul ca pe un accesoriu, ci el este trup și suflet, fiind compus din trup material și suflet spiritual și trebuie să poarte de grijă de ambele elemente din care este alcătuit.

În continuarea parabolei, Domnul Hristos îi pune o întrebare retorică bogatului, spunându-i: *„Nebunule! În noaptea*

aceasta îți vor cere sufletul. Și cele ce ai pregătit ale cui vor fi?” (Luca 12,20).

Mântuitorul i se adresează bogatului cu apelativul de „nebun”, pentru că acesta nu avea o gândire sănătoasă, raționând și acționând greșit. În limba greacă, în care a fost scrisă Sfânta Evanghelie după Luca, unde este consemnată această pildă, bogatul este numit cu termenul de „ἄφρων” (afron), care se traduce prin „neînțelept”, „lipsit de cumințenie”.

Acest bogat a procedat asemenea multor oameni, care muncesc din greu, întreaga viață, adunând bani și avere și mor fără a se bucura de roadele muncii lor, pentru că sunt prea economi, sau poate prea zgârciți pentru a cheltui ceva. Tot ce au strâns aceștia le rămâne urmașilor, care se pot asemăna fiului risipitor, irosind averea în chip irațional, fiindcă ei au primit totul de-a gata și nu prețuiesc eforturile considerabile depuse de părinții lor.

În acest sens îmi vine în minte o întâmplare. Cu mulți ani în urmă, într-un sat locuia o familie înstărită. Părinții aveau un singur copil, pe care îl iubeau foarte mult, dar acesta era cam leneș. După ce flăcăul a crescut, tatăl său încerca să îl pună la muncă, însă tânărul își găsea tot felul de scuze. Într-o dimineață, pentru a-i da o lecție, părintele și-a chemat fiul și i-a spus că de-acum este suficient de mare și va trebui să înceapă să muncească, pentru a se putea întreține singur și l-a trimis să-și găsească ceva de lucru. Auzind această discuție, mama i-a dat băiatului, fără știrea soțului, un galben, cât era atunci plata pentru o zi de muncă. Flăcăul s-a plimbat prin pădurea de lângă sat, s-a dus apoi la scăldat, iar seara a venit acasă, spunându-i tatălui său că și-a petrecut ziua muncind. Neîncrezător, părintele i-a cerut să-i arate banul pe care îl câștigase. Fiul a scos gologanul din buzunar și i l-a dat tatălui, care l-a aruncat în foc. Cu toate că a rămas surprins de gestul părintelui său, tânărul nu a reacționat în niciun fel. A doua zi feciorul a primit din nou un galben de la mama sa

și a pierdut vremea, hoinărind în jurul satului, iar seara, după ce a ajuns acasă, tatăl i-a aruncat din nou banul în foc. Același lucru s-a repetat timp de mai multe zile, până când, într-o dimineață, mama i-a spus băiatului că nu mai are de unde să îi dea alt gologan, pentru că îi terminase pe toți. Înțelegându-și situația, tânărul a plecat în sat și a muncit pe unde a găsit de lucru, până seara târziu, când a primit plata pentru o zi de muncă. Ajungând acasă istovit, i-a dat tatălui său galbenul câștigat, iar acesta l-a aruncat în foc. Fără a sta pe gânduri, flăcăul și-a băgat mâna în flacăra arzătoare și a scos banul de acolo, pentru că știa prea bine cât ostenise pentru el. Din această relatare înțelegem că numai cel care trudește prețuiește rodul muncii lui.

Din nefericire, în zilele noastre este plină lumea cu oameni care nu vor să muncească. Dumnezeu are un plan cu fiecare dintre noi, iar pentru aceasta ne-a dăruit unul sau mai mulți talanți, însă noi suntem datori să descoperim și să înmulțim darurile cu care ne-a înzestrat Dumnezeu.

Printre cei cărora nu le place să muncească, sunt destui tineri sănătoși, care cerșesc fără jenă. În loc să caute să fie utili semenilor lor și societății, aceștia stau cu mâna întinsă, îngropându-și talantul primit de la Dumnezeu, iar cei care le dau bani, devin părtași la păcatul lor.

În urmă cu ceva vreme a venit la Episcopie un tânăr, care a cerut o sumă destul de mare de bani, pretinzând că îi trebuie de drum, pentru a se deplasa într-un județ îndepărtat să muncească. Consilierul economic i-a spus că nu este cazul să caute de lucru în altă parte, fiindcă Episcopia are o grădină pentru care vrea să angajeze un om și îi oferă un loc de muncă acasă. După mai multe comentarii răutăcioase, tânărul a recunoscut că el vrea bani, nu un loc de muncă, fiindcă nu a ajuns atât de rău, încât să fie nevoit să muncească.

Pe lângă tineri, sunt numeroși copii care cerșesc pe străzile noastre. Să fim convinși că aceștia sunt exploatați de oameni fără inimă, care prosperă în urma unei afaceri oneroase. Păcatul acestor oameni este dublat prin faptul că îi învață pe copii să nu muncească de mici, astfel de victime nevinovate fiind aproape imposibil de recuperat mai târziu pentru societate.

Trebuie să știm că dacă miluim un bătrân, un neputincios, un bolnav sau un nevoiaș, fapta noastră este bineplăcută înaintea lui Dumnezeu, care a poruncit încă din Vechiul Testament: „*Deschide mâna ta fratelui tău, săracului tău și celui lipsit din pământul tău*” (Deuteronom 15,11). Dacă însă oferim bani unui impostor, am fost înșelați, făcându-ne părtași la păcatul acestuia, de aceea Sfinții Părinți ne-au atras luarea aminte: „Să asude milostenia în mâna ta, înainte de a-l alege pe cel căruia i-o dai”.

După ce ne-a prezentat sfârșitul neașteptat al bogatului din parabolă și faptul că averea nu i-a folosit la nimic, Mântuitorul trage o concluzie justă, dar dureroasă: „*Așa se întâmplă cu cel ce-și adună comori sieși și nu se îmbogățește în Dumnezeu*” (Luca 12,21).

Pentru a nu ne asemana bogatului din această pildă, să ne străduim ca, pe lângă bunurile materiale pe care căutăm să le dobândim în această viață, să ne îmbogățim și în fapte bune, pentru că acestea ne vor găti loc în împărăția cerurilor.

Bunul Dumnezeu să-i răsplătească pe cei doi preoți ai parohiei, pentru frumoasa activitate desfășurată, iar asupra dumneavoastră, a credincioșilor, să reverse îmbelșugare de har. Vă urez ca mâine, când va fi hramul bisericii, să aveți parte de o zi binecuvântată și în perioada următoare un post plin cu roade duhovnicești.

Amin

Duminica a 27-a după Rusalii
(tămăduirea femeii gârbove)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

„În vremea aceea, Iisus învăța în una din sinagogi sâmbăta. Și iată, o femeie care de optsprezece ani avea un duh de neputință și era gârbovă, de nu putea nicidecum să se ridice. Iar Iisus, văzând-o, a chemat-o și i-a zis: «Femeie, ești dezlegată de neputința ta!». Și Și-a pus mâinile pe ea, și ea îndată s-a îndreptat și-L slăvea pe Dumnezeu. Dar mai marele sinagogii, mâniindu-se că Iisus a vindecat-o sâmbăta, drept răspuns a zis către mulțime: «Șase zile sunt în care trebuie să se lucreze; așadar, în ele veniți și vă vindecați, dar nu în ziua sâmbetei!». Iar Domnul i-a răspuns, zicând: «Fățarnicilor! Fiecare dintre voi oare nu-și dezleagă sâmbăta boul sau asinul de la iesle și-l duce de-l adapă? Dar aceasta, fiică a lui Avraam fiind, pe care, iată, de optsprezece ani a legat-o Satana, oare nu se cuvenea să fie dezlegată de legătura aceasta în ziua sâmbetei?». Și zicând El aceștia, toți cei care-I stăteau împotriva se rușinau; și toată mulțimea se bucura de toate faptele slăvite săvârșite de El» (Luca 13,10-17).

Sfânta Evanghelie care s-a citit astăzi la Sfânta Liturghie ne prezintă minunea vindecării unei femei gârbove de către Mântuitorul.

Pericopa evanghelică începe prin cuvintele: *„În vremea aceea, Iisus învăța în una din sinagogi sâmbăta”*.

În Vechiul Testament Dumnezeu și-a ales un popor din sânul căruia urma să se nască Mesia sau Mântuitorul lumii, iar în timpul lui Moise i-a descoperit, în Muntele Sinai, Legea

Veche. Întrucât la vremea respectivă evreii erau nomazi, pentru oficierea cultului religios ei și-au alcătuit Cortul Mărturie, care, după cucerirea Pământului Făgăduinței și stabilirea capitalei la Ierusalim, a fost înlocuit cu templul din Cetatea Sfântă, unde își desfășurau activitatea arhiereul, preoții și leviții, care Îi aduceau lui Dumnezeu jertfele de animale și păsări, în conformitate cu prescripțiile legii mozaice, templul fiind centrul vieții spirituale a iudeilor din Țara Sfântă și din diaspora.

„Sinagoga, ca instituție religioasă, a apărut în lumea iudaică în timpul exilului babilonian, în secolul al VI-lea î.Hr., când, datorită împrejurărilor istorice, evreii nu-și puteau îndeplini obligațiile cultice după toată rânduiala și au fost nevoiți să-și întemeieze case de rugăciuni, în jurul cărora s-au strâns ca într-un fel de parohii. În sinagogă, sacrificiile de la templu au fost înlocuite cu rugăciuni și lecturi din cărțile sfinte, care erau interpretate de către rabini”¹.

Cu trecerea vremii, au fost înființate sinagogi atât în localitățile din Țara Sfântă, cât și în cele locuite de evrei din afara acesteia.

Când Moise a primit de la Dumnezeu Legea Veche, printre cele zece porunci era și aceea a cinstirii zilei de odihnă: *„Adu-ți aminte de ziua odihnei, ca să o sfințești. Șase zile să lucrezi; în ele fă-ți toate treburile, dar ziua a șaptea este odihna Domnului, Dumnezeului tău; în ea să nu faci nicio muncă, nici tu, nici fiul tău, nici fiica ta, nici sluga ta, nici slujnica ta, nici boul tău, nici asinul tău, nici orice dobitoc al tău, nici străinul ce poposește la tine, fiindcă în șase zile a făcut Domnul cerul și pământul, marea și toate cele ce sunt într-însele, iar în ziua a șaptea S-a odihnit. De aceea a binecuvântat Dumnezeu ziua a șaptea și a sfințit-o”* (Ieșire 20,8-11).

¹ Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, Prof. Ecaterina Braniște, *Op. cit.*, p. 454.

Ziua de odihnă săptămânală a iudeilor, când aceștia se duceau la templu sau la sinagogă, era sâmbăta, numită în limba ebraică „sabat”, termen care înseamnă „odihnă”.

„Trebuie știut că sabatul era celebrat ca o zi exclusivă de sărbătoare, rugăciune și odihnă în care orice fel de muncă era interzisă. Porunca sabatului era atât de importantă pentru vechii evrei încât legea lui Moise prevedea sancțiuni dure pentru încălcarea ei, pedepse care mergeau până la uciderea cu pietre (Numeri 15,36)”¹.

„Cazuistica rabinică referitoare la sabat a fost dezvoltată într-un lung tratat al Mișnei (prima parte a Talmudului și cea mai veche codificare a Legii tradiționale iudaice) numit «Sabat». Acest tratat menționează 39 de activități interzise în zi de sâmbătă. Între acestea este, de pildă, și scrierea a două litere. Nu păcătuiești dacă scrii o singură literă; dar păcătuiești scriind două, căci două litere pot deja să formeze un cuvânt. Un lung paragraf arată în câte feluri ai putea încălca această prescripție”².

Într-o zi de sâmbătă Domnul Hristos a intrat într-o sinagogă și a început să le vorbească celor de față, după cum făcea de obicei. Sfântul Evanghelist Luca, singurul care relatează această minune, nu menționează faptul că Mântuitorul era însoțit de ucenicii Săi.

„Și iată, o femeie care de optsprezece ani avea un duh de neputință și era gârbovă, de nu putea nicidecum să se ridice”.

În timp ce Domnul Hristos vorbea, a observat o femeie gârbovă, deci aflată într-o situație dureroasă, apăsătoare și umilitoare, de care nu putea scăpa de optsprezece ani și pe care nu o putea ascunde.

Gârbovul sau cocârjatul are spatele încovoiat, el deosebindu-se de ghebos sau cocoșat, care deși are o cocoașă

¹ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 170.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 291.

(posterioră, anterioară sau laterală), poate ține spatele cât de cât drept.

„Gârbovirea este o afecțiune care apare de obicei la bătrânețe, fiind asimilată oarecum vârstei înaintate”¹.

„Această femeie nu-și putea îndrepta deloc spatele. Ea nu mai era demult în stare să privească cerul și nici pe oameni. Nu putea vedea decât pământul”². „Într-un fel, cerul este pretutindeni, pentru că cerul este acolo unde este Dumnezeu, iar Dumnezeu este peste tot. Cei care au alcătuit limba greacă și-au dat seama că omul este singura ființă care privește în sus. Ei l-au caracterizat pe om ca ființa care privește în sus, cu rosturi de privire spre cer, cu menirea de a privi spre lumea mai presus de lume”³.

În limba latină omul este numit „homo”, termen care înseamnă „pământ”, „humă”, pentru că trupul lui a fost luat din pământ. În limba greacă omul este numit „άνθρωπος” (antropos), care vine de la „άνω αθρείν” (ano atrin), și înseamnă „a privi în sus”. Deci trupul omului a fost plămădit din pământ, dar pentru a privi spre înălțimi, pentru a tinde în sus, spre Dumnezeu, prin sufletul său.

„Femeia gârbovă nu putea să privească spre cer, ci doar spre pământ, așa cum privește animalul. Și totuși, era un om, o femeie care și-a dorit îndreptarea. Poate că s-a rugat lui Dumnezeu să nu mai fie în gârbovenie, dar vreme de optsprezece ani a trebuit să fie privitoare în jos, să nu-și îndeplinească rolul de privitoare în sus”⁴.

„Dacă omul este singura ființă creată astfel încât să poată privi în sus, spre cer, adeseori păcatul îl apleacă la pământ, îl gârbovește”⁵.

¹ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 236.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 253.

³ Arhim. Teofil Părăian, *Credința...*, p. 282.

⁴ *Ibidem*, p. 283.

⁵ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 169.

Demn de remarcat este faptul că „această femeie, deși era gârbovă de optsprezece ani, venea totuși sâmbăta la sinagogă”¹.

„Iar Iisus, văzând-o, a chemat-o și i-a zis: «Femeie, ești dezlegată de neputința ta!». Și Și-a pus mâinile pe ea, și ea îndată s-a îndreptat și-L slăvea pe Dumnezeu”.

„Domnul Hristos a lucrat de la Sine această minune, fără să fi fost rugat de femeie sau drept răspuns la credința ei. Ea nici măcar fața Mântuitorului nu putea s-o vadă. Nu a cerut milă de la Iisus, n-a arătat niciun semn de credință, în afară de prezența ei în sinagogă, ba mai mult, ea nici nu se afla lângă Domnul Hristos. Nu ea s-a dus la El, ci El a chemat-o la Sine”².

„Această femeie gârbovă, suferindă și smerită, nu a cerut nimic de la Mântuitorul, pentru că nu îndrăznea să-I ceară ceva. Ea își purta crucea suferinței în smerenie și tăcere. Trupul ei era gârbov sau aplecat de boală, dar sufletul ei era drept, în stare de rugăciune. Și cu toate că nici ea și nici altcineva din sinagogă nu l-a cerut lui Iisus să o vindece, totuși El, din multă milă sau compasiune față de această femeie suferindă, a vindecat-o în văzul tuturor celor adunați în sinagogă”³.

„Vedem, așadar, că Dumnezeu dorește și săvârșește vindecarea omului chiar și atunci când omul nu mai așteaptă vindecarea sau nu mai cere în mod stăruitor tămăduirea sa. Deci, Dumnezeu, Cel ce cunoaște viața și suferința fiecărui om, dar și credința, smerenia și răbdarea lui, alege locul și timpul când îi eliberează pe oameni de boală și de suferință”⁴.

„Din această lucrare milostivă și minunată a Domnului Hristos înțelegem că Dumnezeu lucrează când dorește El și cum dorește El, iar modul Lui de lucrare este unul pedagogic

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 305.

² Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 577.

³ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 306.

⁴ *Ibidem*.

sau înțelept. Chiar dacă întârzie să răspundă la cererea omului, ori răspunde într-un mod diferit decât așteptăm noi, Dumnezeu lucrează totdeauna pentru mântuirea oamenilor. Uneori, El nu răspunde când este chemat, iar alteori ne cheamă când nu ne așteptăm. În orice caz, El îi iubește pe toți oamenii, chiar dacă nu gândește ca oamenii, ci dumnezeiește, adică mai presus de gândirea omenească obișnuită”¹.

„Minunea relatată în pericopa evanghelică de astăzi s-a desfășurat în două etape. Prima etapă a constat dintr-o poruncă. Domnul Hristos a chemat femeia la Sine zicându-i: «*Femeie, ești dezlegată de neputința ta!*». Prin aceste cuvinte, Mântuitorul a pus capăt stăpânirii duhului de neputință. Este vorba despre o eliberare efectivă dintr-o legătură a Satanei”².

„A doua etapă a constat din refacerea fizică a trupului femeii. Iisus Și-a însoțit cuvintele cu un gest: Și-a pus mâinile peste ea. Și Evanghelistul ne spune că ea «*îndată s-a îndreptat și-L slăvea pe Dumnezeu*». Femeii i s-a îndreptat coloana vertebrală, deci s-a vindecat. Aici s-a arătat divinitatea Domnului Hristos”³.

Cu toate că Satana o legase, femeia nu era posedată de diavol. Citind Sfintele Evanghelii remarcăm că Mântuitorul nu Și-a pus niciodată mâinile peste o persoană demonizată. Satana nu o stăpânea pe această femeie, dar o legase în urmă cu optsprezece ani, așa cum oamenii priponesc un animal în grajd, iar ea nu reușise să se elibereze în tot acest timp.

„Iisus a chemat-o și a dezlegat-o de neputința și gârboveala ei, făcând-o din nou o ființă privitoare în sus”⁴.

¹ Ibidem.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 253.

³ Ibidem.

⁴ Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Taina...*, p. 246.

„Prin credință puternică, prin rugăciune smerită, prin osteneala venirii în fiecare sâmbătă la sinagogă, această femeie păstra legătura vie cu Dumnezeu Cel nevăzut. Iar când Cel nevăzut S-a făcut văzut, adică Fiul lui Dumnezeu S-a făcut Om și a venit printre oameni, Acesta, Iisus Hristos, a ridicat-o, a dezlegat-o din legăturile Satanei și a îndreptat-o în starea de om sănătos care îi privește pe ceilalți oameni în față și își ridică ochii spre cer, spre a-L lăuda pe Dumnezeu”¹.

„Vindecarea femeii gârbove ne descoperă înțelesul adânc al ridicării naturii umane păcătoase pe care Iisus o dezleagă, adică o eliberează din robia demonilor și a neputințelor sufletești și trupești”².

„Evanghelia acestei duminici ne descoperă, așadar, cât de mare este binecuvântarea de a ne întâlni cu Hristos, cu Dumnezeu-Omul, Care ne ridică sau ne îndreaptă când suntem prea aplecați spre cele pământești și ne ajută să privim spre țința noastră finală, care nu este pământul sau mormântul, ci împărăția cerurilor și iubirea milostivă și preaslăvită a Sfintei Treimi”³.

„Așadar, vindecarea femeii gârbove, ca ridicare dintr-o legătură nevăzută și apăsătoare, reprezintă, în mod tainic, și lucrarea mântuitoare a Domnului Hristos ca vindecare și sfințire a naturii umane gârbovită de păcat și aplecată spre moarte, pe care El a asumat-o prin întrupare. Atât învierea Mântuitorului «ανάστασις» (anastasi), cât și înălțarea Sa cu trupul la cer «ἀνάληψις» (analipsi) au în limba greacă înțelesul de ridicare. Prin învierea Sa din morți, Domnul Hristos ne ridică din moarte, iar prin înălțarea Sa la cer ne ridică de pe pământ la cer, adică de

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 307.

² *Ibidem*, p. 308.

³ *Ibidem*.

la viața pământească trecătoare la viața cea cerească netrecătoare, duhovnicească și veșnică”¹.

„Din Evanghelia de astăzi mai învățăm că femeia gârbovă avea multă credință și smerenie, precum și îndelungă răbdare, încât ea suferea fără să cârtească, fără să se revolte, fără să se plângă, fără să ceară mila cuiva. Trupul ei era gârbov, dar sufletul ei era drept. Trupul ei era aplecat spre pământ, dar sufletul ei se înălța adesea în rugăciune curată către Dumnezeu. În ziua în care Fiul lui Dumnezeu, Care S-a făcut om din iubire pentru oameni, a ridicat-o, adică a vindecat-o, ea a început să-L preamărească pe Dumnezeu. La virtuțile sale: credință puternică, smerenie profundă și răbdare îndelungă se adaugă și multa ei recunoștință ca preamărire a lui Dumnezeu. Îndată ce a simțit binefacerea vindecării, ea L-a preamărit pe Dumnezeu - Vindecătorul”².

„Îndemnul practic al Evangheliei de astăzi, mult folositor pentru postul Nașterii Domnului, este cel la fapta milostivă. În acest sens, pericopa evanghelică de astăzi ne arată că Mântuitorul săvârșește binele fără să fie rugat, fără să I se ceară. Femeia gârbovă nu a cerut nimic de la Iisus, ci El din proprie inițiativă a chemat-o și a vindecat-o. A chemat-o la El și i-a spus: *«Ești dezlegată de neputința ta!»*, Și-a pus mâinile asupra ei și a vindecat-o. Deci El a unit cuvântul eliberator cu fapta milostivă”³.

„Prin această lucrare, Domnul Hristos ne învață și pe noi să nu așteptăm ca să fim rugați sau solicitați stăruitor spre a face binele, ci dacă vedem că un om are nevoie de ajutorul nostru să-l ajutăm din proprie inițiativă”⁴.

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem**, pp. 308-309.

³ **Ibidem**, p. 309.

⁴ **Ibidem.**

„Dar mai marele sinagogii, mâniindu-se că Iisus a vindecat-o sâmbăta, drept răspuns a zis către mulțime: «Șase zile sunt în care trebuie să se lucreze; așadar, în ele veniți și vă vindecați, dar nu în ziua sâmbetei!»”.

Mai marele sinagogii sau rabinul este conducătorul religios al unei comunități mozaice, care interpretează textele biblice, învățăturile de credință și săvârșește serviciile religioase.

Din relatarea Sfântului Evanghelist Luca remarcăm că „această vindecare minunată i-a adus bucurie multă femeii eliberate de boală, dar l-a întristat pe cel care-L invidia pe Mântuitorul tocmai pentru că săvârșea minuni”¹. „Minunea săvârșită de Iisus l-a umplut de mânie și de invidie pe mai marele sinagogii. Dar, nu râvna pentru Lege îl întărâta spre mânie, ci invidia”².

Un Sfânt al Bisericii a scris despre atitudinea acestui rabin: „Iată cum vorbește un fiu al întunericului. Pare că Satana, ieșind din femeie, a intrat în el. Iată cum vorbește iubirea de sine, însoțită de invidie și mânie. Domnul Hristos a vindecat, iar mai marele sinagogii și-a ieșit din fire. Mântuitorul a slobozit o viață din temnița Satanei, iar acesta s-a mâniat. Iisus a scos duhul cel rău din femeia bolnavă, iar acesta s-a înfuriat că duhul necurat a fost scos pe o ușă și nu pe cealaltă. Domnul Hristos a deschis cerul și acesta s-a mâniat că Iisus a deschis cerul dimineața iar nu seara. Mântuitorul a coborât cu lumină la cei din întuneric, iar rabinul L-a certat pentru că nu a lăsat lumina pe a doua zi”³.

„Pentru femeia vindecată ultimii optsprezece ani au fost un iad. S-ar fi convenit ca mai marele sinagogii să fi avut o altă atitudine față de tămăduirea ei. Or, el Îl certa pe Iisus folosind un limbaj impersonal, așa cum era și gândirea lui și se adresa unei

¹ Ibidem, p. 43.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 254.

³ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 579.

mulțimi închipuie, pentru că se credea reprezentantul comunității. Din păcate, răutatea din el nu-l lăsa să vadă nici pe femeia vindecată și nici pe Dumnezeu Care a vindecat-o. Certa binele făcut de Dumnezeu, iar prin aceasta Îl certa pe Dumnezeu Însuși. Numai că răutatea lui s-a poticnit de bunătatea lui Dumnezeu”¹.

„Vedeți înfricoșătoarea stricăciune a iubirii de sine? Acest rabin nu cutează a-L mustra pe Domnul Hristos în față, și de aceea ceartă poporul, deși în inima lui pe Mântuitorul Îl ocărăște, iar nu mulțimea, cu toate că grăiește altceva. Dar cum să fie norodul vinovat? Dacă este cineva de vină, aceea este femeia care a luat vindecare. Dar cum ar fi și ea de vină? Nu ea a alergat la Iisus, nu ea L-a rugat s-o ajute. Domnul Hristos a chemat-o la El, Mântuitorul a tămăduit-o, fără ca ea, venind la sinagogă, să fi nădăjduit sau să fi așteptat ceva. Dacă, deci, cineva este de vină, Iisus este acela. Mai marele sinagogii însă nu cutează să se uite în ochii lui Hristos și să spună: «Tu ești de vină!». Își îndreaptă privirea spre popor și-l ocărăște. Poate fi mai mare fățarnicie?”².

„Puterea și popularitatea Domnului Hristos îi măcinau pe conducătorii religioși ai poporului evreu. Cu toate acestea, rabinul n-are curajul și demnitatea să I se adreseze direct Domnului Hristos, de aceea spune poporului: *«Șase zile sunt în care trebuie să se lucreze; așadar, în ele veniți și vă vindecați, dar nu în ziua sâmbetei!»*. Mai marele sinagogii cita din Vechiul Testament (Ieșire 20,9 și Deuteronom 5,13). Așadar, Scriptura îi dădea dreptate. În zi de sabbat omul nu trebuia să lucreze”³.

„Numai că, în mod indirect, el Îl ataca pe Iisus. Era viclean și ipocrit. Nu avea curajul confruntării pe față cu Mântuitorul. Mai marele sinagogii întruchipa, astfel, tipul

¹ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 181.

² Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 579.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 254.

omului ipocrit, unul din cele mai odioase și mai urâte chipuri pe care le poate purta omul. Cu buzele apără legea lui Dumnezeu, care poruncește încetarea oricărei lucrări în ziua sâmbetei, iar cu inima și cu mintea osândește minunea și pe Făcătorul ei”¹.

Un părinte al Bisericii a afirmat că „în mintea strâmbă și lucrul drept se strâmbă. Mai marele sinagogii avea o minte strâmbată și a strâmbat și ceea ce a făcut bine Domnul Hristos. El a găsit niște argumente pentru gândurile lui. Rabinul socotea că sâmbăta trebuie ținută și că cel care nu o păzește, chiar dacă săvârșește minuni, cum a făcut Mântuitorul, nu este pe calea lui Dumnezeu”².

„Pentru a înțelege mai bine atitudinea rabinului voi cita niște cuvinte înțelepte în legătură cu omul care știe sau nu știe: Omul care nu știe, dar este inconștient că nu știe, este periculos, să te ferești de el. Omul care nu știe, dar este conștient că nu știe, este neputincios, ajută-l, învață-l să știe. Omul care știe, dar este inconștient că știe, este adormit, trezește-l. Omul care știe, și este conștient că știe, este înțelept, urmează-l”³.

„Învățătorul de Lege nu știa ce trebuia să știe, dar totuși, se arăta ca unul care știe; noi am putea zice că era un om periculos, de care trebuie să te ferești”⁴.

„Mai marele sinagogii se arată a fi un om lipsit de discernământ, cu atât mai mult cu cât, mâniindu-se, a protestat împotriva binelui făcut, defăimând minunea. Prin atitudinea sa, încerca de fapt să își ascundă invidia. Pe el nu atât vindecarea femeii l-a iritat, aceasta fiind doar pretextul, cât mai ales puterea

¹ *Ibidem*, pp. 254-255.

² *Arhim. Teofil Păraian, Credința...*, pp. 283-284.

³ *Ibidem*, p. 284.

⁴ *Ibidem*.

și popularitatea Domnului Hristos, precum și faptul că poporul adera la învățătura Lui și, mai mult, chiar credea în El”¹.

Mai marele sinagogii nu avea puterea de a vindeca pe nimeni în nicio zi a săptămânii, dar cu toate acestea el a obiectat că Mântuitorul a făcut acest lucru în ziua sabbatului. Rabinul nu a spus: „șase zile sunt în care veniți și vindecați”, ci: „șase zile sunt în care veniți și vă vindecați”, dar când a venit la sinagogă femeia nu a știut că va fi vindecată, ea nu a săvârșit nicio lucrare, vorba învățătorului de Lege era spusă invers, dar cu subînțeles.

„De fapt, râvna afișată pentru a arăta respectarea Legii era un pretext, prin care rabinul își manifesta ura și invidia față de Iisus”².

„Pericopa evanghelică de astăzi avertizează asupra primejdiei unei patimi pe cât de prezente, în toate timpurile, pe atât de nesocotite: zavistia. Celor cărora termenul li se pare straniu și arhaic le amintesc că zavistia este o combinație toxică de ură, invidie, intrigă, delațiune și gâlceavă condamnată aspru de Sfinții Părinți. Pentru Sfântul Ioan Gură de Aur zavistia este maica uciderii și este mai rea decât adulterul. În contrast cu zavistia de care dă dovadă mai marele sinagogii iese în evidență smerenia femeii, disponibilitatea inimii sale, așteptarea plină de răbdare a intervenției eliberatoare și sentimentul de grațitudine după ce ea s-a produs. Această femeie reprezintă pentru noi un model peren de răbdare și demnitate în suferință”³.

„Cineva de bună credință și-ar putea pune întrebarea: de ce Mântuitorul ține cu tot dinadinsul să-i înfrunte pe conducătorii religioși ai evreilor? De ce numeroase vindecări și minuni ale Lui au loc cu predilecție sâmbăta și în locașuri sfințite? Nu sunt ele cumva acte de provocare? Nu Îl putem bănuși oare pe Domnul

¹ Calinic Botoșăneanu, *Duminicile...*, p. 178.

² Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 240.

³ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 171.

Hristos că dorește să-i înfrunte pe mai marii iudeilor tocmai sâmbăta și neapărat în sinagogă, zgândărindu-i, nedându-le pace? Răspunsul nu poate să fie decât unul singur: ba da, întocmai! Acestea sunt acte de provocare, de înfruntare voită și sfidare bine chibzuită. Iisus îi înfruntă pe conducătorii religioși ai lui Israel cu bună știință sâmbăta și în sinagogă, pentru că dorea ca lecția să fie mai usturătoare, zguduirea mai aspră, trezirea din amorțire mai rapidă, pentru că El înțelege să dea atacul frontal, chiar asupra centrului adversarilor și în punctul lor cel mai întărit. Domnul Hristos se dovedește și aici un mare strateg, fapt confirmat de vestitul teoretician al strategiei militare, generalul prusac Carl von Clausewitz (1780-1831), care a scris: «Atacul se dă mai eficient și cu mai mulți sorți de izbândă acolo unde se află tăria însăși a inamicului. Riscul este mare, însă mare este și deruta celeilalte părți, în caz de victorie, ca și cum s-ar năruî pilonul de susținere al turnului întărit». Fără doar și poate este un act de curaj, dar Mântuitorul nu avea să dea în lături”¹.

„Iar Domnul i-a răspuns, zicând: «Fățarnicilor! Fiecare dintre voi oare nu-și dezleagă sâmbăta boul sau asinul de la iesle și-l duce de-l adapă? Dar aceasta, fiică a lui Avraam fiind, pe care, iată, de optsprezece ani a legat-o Satana, oare nu se cuvenea să fie dezlegată de legătura aceasta în ziua sâmbetei?»”.

Dacă mai marele sinagogii s-a adresat mulțimii cu un mesaj pentru Domnul Hristos, la fel a procedat și Mântuitorul.

„În împrejurarea de față nu râvna pentru Lege îl inflăcăra pe rabin, ci iubirea bolnavă de sine. Cum să fie în sinagogă unul mai puternic, mai înțelept și mai milostiv decât el? Mai marele sinagogii făcea paradă de râvnă pentru Lege, dar din inimă îi picura pe limbă venin, de aceea Iisus l-a numit fățarnic”²,

¹ N. Steinhardt, *Op. cit.*, p. 298.

² Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 581.

„pentru că el nu grăise către popor din dorința de a respecta prescripțiile Legii, ci din invidie, din vicleșug, din răutate și din orbire sufletească”¹.

„Cu buzele, rabinul rostea cuvinte din Lege, dar cu inima îl ura pe Domnul Hristos care săvârșise minunea. El era un fățarnic, așa cum i-a arătat Mântuitorul, pentru că în zi de sabat își adăpa animalele și nu considera că prin aceasta încalcă Legea, însă socotea un păcat ajutorarea unei ființe umane”².

„Omul este mai valoros decât animalul și dacă în ziua sâmbetei îți este permis să-ți dezlegi animalul de la iesle, pentru a-l hrăni și adăpa, de ce n-ar fi îngăduit să dezlegi un om de neputința lui și să-i redai sănătatea?”³.

„Cea mai puternică palmă morală pe care putea să i-o dea cineva învățătorului de Lege era aceasta, să-i arate că prețuia mai mult animalele decât oamenii”⁴.

„Prin răspunsul Său tăios ca sabia și limpede ca lumina zilei Mântuitorul a făcut să amuțească și a rușinat nu numai pe acest mai mare al sinagogii, ci pe toți dușmanii Săi”⁵.

„Scopul sabatului, așa cum îl dezvăluie Domnul Hristos, nu este realizat interzicând faptele bune, ci încurajându-le”⁶.

„Mântuitorul a arătat și cu altă ocazie că nu omul a fost făcut pentru sâmbătă, ci sâmbăta pentru om (Marcu 2,27), scoțând în evidență cât de mare cinste i-a făcut Dumnezeu omului față de sărbătorile pe care i-a rânduit să le țină, și că mai mare este milostivirea față de om decât însăși ținerea sărbătorilor, în care se cuvine a face bine”⁷.

¹ Dr. Vasile Coman, *Episcop al Oradiei, Op. cit.*, p. 209.

² Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 239.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 255.

⁴ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 178.

⁵ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 581.

⁶ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 180.

⁷ Arhimandrit Cleopa Ilie, *Op. cit.*, p. 253.

„Domnul Hristos a vindecat-o în mod minunat pe această femeie gârbovă nu doar pentru că El cunoștea suferința ei îndelungată de optsprezece ani, ci mai ales pentru credința ei puternică, smerenia ei profundă și îndelunga ei răbdare. De aceea Iisus a numit-o «fiică a lui Avraam», care, după tâlcuirea Sfinților Părinți, înseamnă femeie credincioasă și împlinitoare a voii lui Dumnezeu, deoarece patriarhul Avraam este socotit a fi părintele credinței. Iar cine este fiu sau fiică a lui Avraam înseamnă că are o credință puternică, o credință verificată în timp prin necazurile și greutățile vieții. Credința aceasta este statornică sau neclintită în orice situație, nu doar când oamenii primesc daruri de la Dumnezeu, ci și când El îngăduie ca ei să treacă prin încercări. Aceasta este, de fapt, credința lui Avraam care și-a lăsat țara sa de origine și a mers spre o patrie necunoscută, ascultând de Dumnezeu, călătorind spre un loc necunoscut, doar făgăduit. Datorită credinței, Avraam a fost în stare, la porunca lui Dumnezeu, să-și jertfească propriul fiu, pe Isaac. Prin credință, Avraam Îl vedea pe Dumnezeu Cel nevăzut și pregusta ceea ce i-a fost promis ca binecuvântare (Evrei 11,8)”¹.

„Mântuitorul a vindecat-o pe această femeie știind că ea era legată de diavol de optsprezece ani, fiind condamnată să nu poată vedea chipurile oamenilor cu care se întâlnea, fiind, în același timp, și disprețuită pentru boala ei, asemenea orbilor, leproșilor, paralizaților. Iisus a tămăduit-o pentru a arăta că infirmitatea fizică nu este o piedică în calea întâlnirii cu Dumnezeu Care privește în sufletul omului și pentru a ne dovedi că boala trupească nu este o piedică pentru cei care doresc să intre în împărăția lui Dumnezeu. În schimb, meteahna spirituală, născută din înstrăinarea de

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, pp. 306-307.

Dumnezeu, poate fi un obstacol care ne împiedică să intrăm în împărăția cerurilor”¹.

„Oarecum, această femeie era imaginea simbol a poporului ales, aplecat de neputință sub greutatea propriei încăpățănări, a propriilor păcate și autosuficiențe, dar și tabloul atitudinii pe care fiecare om trebuie să și-o asume înaintea lui Dumnezeu, cu privirea în pământ și ființa răstignită, într-o neîncetată stare de pocăință”².

Domnul Hristos nu o cunoștea pe această femeie și nimeni nu I-a spus că ea era gârbovă de optsprezece ani, dar El știa totul despre ea, cum a ajuns să fie legată de Satana, de câtă vreme, ce a suferit în tot acest timp, cum o apăsa această infirmitate și cât de mult se rugase lui Dumnezeu pentru vindecare.

„Și zicând Iisus acestea, toți cei care-I stăteau împotriva se rușinau; și toată mulțimea se bucura de toate faptele slăvite săvârșite de El”.

„Logica Mântuitorului i-a bucurat pe unii, iar pe alții i-a rușinat. I-a bucurat pe cei sinceri și i-a rușinat pe cei nedrești și falși. Poporul sincer Îl slăvea pe Iisus, iar ipocriții se ascundeau în spatele literei Legii, afișând o judecată falsă, dar pretinzând că este corectă”³.

„Minunea vindecării femeii gârbove (ca și cele ale omului cu mâna uscată și a bolnavului de idropică) ni-L arată pe Domnul Hristos ca Biruitor. Aici mai ales, în pasajul evanghelic de astăzi, mânia mai marelui sinagogii este înfrânată și făcută de ocară, în vreme ce tot poporul și femeia gârbovă se bucură și Îl preamăresc pe Dumnezeu”⁴.

¹ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 241.

² *Ibidem*, p. 243.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 255.

⁴ N. Steinhardt, *Op. cit.*, p. 301.

„Această pericopă evanghelică a fost rânduită de Biserică să se citească în perioada de pocăință a postului Nașterii Domnului, pentru că cele patruzeci de zile de nevoință semnifică timpul petrecut de umanitate în așteptarea întrupării Fiului lui Dumnezeu, iar această așteptare a lumii robite de păcat este simbolizată în pasajul evanghelic tocmai de chipul smerit și aflat sub stăpânirea duhului de neputință al femeii gârbove. Totodată, în mod personal, fiecare dintre noi se poate identifica cu femeia gârbovă, în încercarea de a ne recunoaște neputințele și de a ne asuma destinul propriei neascultări, purtând pe umerii ființei noastre povara păcatelor personale și ducându-ne sarcina legăturii în care răul ne ține prizonieri”¹.

„Întrebarea la care suntem chemați astăzi să răspundem se referă la cât de verticale mai sunt convingerile noastre în raport cu Dumnezeu, cât de smeriți mai suntem în fața Lui, cât de corect înțelegem această stare duhovnicească și cât de mult ne mai dorim să fim următori ai Lui, cât de demni mai putem privi chipul blajin al Domnului Hristos”².

Amin

¹ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 244.

² *Ibidem*.

Duminica a 28-a după Rusalii

(Pilda celor poftiți la cină)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

În această duminică, la Sfânta Liturghie s-a citit o pericopă evanghelică în care ne este prezentată pilda celor poftiți la cină.

Într-o zi de sâmbătă, Domnul Hristos a intrat, împreună cu Sfinții Săi Apostoli, în casa uneia dintre căpeteniile fariseilor, ca să mănânce. „În casa lui s-au adunat și alți farisei, dar și cărturari, unii dintre ei venind doar ca să-L prindă pe Mântuitorul în cuvânt, pentru că Sfântul Evanghelist Luca ne spune că și de data aceasta *«ei Îl pândeau»* (Luca 14,1). Acolo, Domnul Hristos a observat cum cei de față căutau locurile cele mai de frunte la masă, cele care erau socotite mai de cinste și cum toți se înghesuiau să ocupe unul dintre acestea. Văzându-le mândria afișată, Mântuitorul le-a spus: *«Când vei fi chemat de cineva la nuntă, nu te așeza pe locul cel dintâi, ca nu cumva un altul mai de cinste decât tine să fie și el poftit și, venind cel care v-a chemat, pe tine și pe el, să-ți spună: Dă-i acestuia locul! Și atunci, rușinat, te vei urni să iei locul cel mai de la urmă. Ci, când vei fi chemat, mergi și te așează pe locul cel mai de la urmă pentru ca, atunci când va veni cel care te-a poftit, să-ți spună: Prietene, mută-te mai sus! Atunci vei avea cinste în fața tuturor celor ce stau la masă cu tine. Că tot cel ce se înalță pe sine va fi smerit, iar cel ce se smerește pe sine se va înălța»* (Luca 14,8-11). Cu siguranță că celor de față nu le-a convenit ceea ce au auzit, pentru că era vizat direct comportamentul lor orgolios. Dar musafirul incomod și-a continuat lecția și, de data

aceasta, i s-a adresat gazdei, spunându-i: *«Când faci prânz sau cină, nu-ți chema prietenii, nici frații, nici rudele, nici vecinii bogați, ca nu cumva la rândul lor să te cheme și ei pe tine și să-ți fie ca răsplată. Ci, când faci un ospăț, cheamă-i pe săraci, pe neputincioși, pe șchiopi, pe orbi, și fericit vei fi că ei nu pot să-ți răsplătească; fiindcă ți se va răsplăti la învierea dreptilor»* (Luca 14,12-14). Unul dintre cei de față auzind de o răsplată în împărăția cerurilor, a exclamat: *«Fericit este cel ce se va ospăta în împărăția lui Dumnezeu!»* (Luca 14,15). Versetul următor din Evanghelia după Luca ne arată că parabola celor poftiți la cină i-a fost rostită acestui oaspete, care tocmai exclamase fericirea de mai sus. Așadar, într-un anumit fel, îi datorăm această pildă, foarte sugestivă, acestui participant necunoscut, probabil tot un fariseu. Prin urmare, acesta a fost contextul în care Domnul Hristos a rostit parabola celor chemați la cină”¹.

„Dacă această pildă nu ne-ar fi atât de familiară, irealitatea ei ne-ar izbi încă și mai puternic, pentru că în ea există două aspecte deosebite, care în viața reală ar apărea absurde. În primul rând, toți invitații, de parcă ar fi fost înțeleși, refuză invitația, unul câte unul, iar în al doilea rând, gazda îi invită în mod deliberat în locul lor pe cerșetori și pe cei fără adăpost. Concluzia că totul este o alegorie pare inevitabilă, numai că o astfel de concluzie ar fi eronată. Un studiu recent a demonstrat în mod convingător că în acest caz Domnul Hristos a făcut uz de un material narativ bine cunoscut, adică de relatarea despre bogatul vameș Bar Majan și un rabin sărac, care apare în limba aramaică, în Talmudul Palestinian”².

„Mântuitorul a mai utilizat această întâmplare și în parabola bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr. Conform acestei relatări, vameșul Bar Majan a pregătit un ospăț pentru consilierii cetății,

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, pp. 258-259.

² Joachim Jeremias, *Op. cit.*, pp. 217-218.

dar aceștia nu au venit, așa că el a dat poruncă să vină săracii ca să mănânce, și astfel, mâncarea să nu se altereze. În lumina acestei povestiri ni se revelează acum semnificația misteriosului comportament al oaspeților invitați la cină”¹.

„Gazda trebuie să fie înțeleasă ca fiind un vameș (perceptor) îmbogățit care a invitat la o cină opulentă consilierii cetății în care locuia în speranța că, în acest fel, el ar putea să fie pe deplin acceptat în cercurile cele mai înalte. Dar toți invitații, de parcă ar fi fost înțeleși, i-au întors spatele și au refuzat invitația cu cele mai șubrede scuze. Atunci, în mânia sa, Bar Majan i-a invitat la cină pe cerșetori, pentru a le arăta magnaților cetății că nu-i pasă de ei și nici nu vrea să mai aibă de-a face cu ei”².

Chiar dacă în cazul de față Domnul Hristos ar fi relatat o întâmplare adevărată, El a făcut-o pentru a trage din ea anumite învățăminte.

Mântuitorul Își începe parabola prin cuvintele: „*Un om oarecare a făcut cină mare și i-a chemat pe mulți*” (Luca 14,16).

Din punct de vedere alegoric, omul care a făcut cină mare este Dumnezeu, iar cina este împărăția cerurilor.

„În gândirea Mântuitorului și în învățătura Sfintei Scripturi, împărăția cerurilor este de două feluri. Cea dintâi e cea din lăuntru nostru, cealaltă e cea eshatologică, adică împărăția în care ne vom duce după moarte, în viața de dincolo. Dar nu ajunge în împărăția lui Dumnezeu, în viața de dincolo, la Cina Domnului, cel care nu intră în ea de aici, care nu o aduce în sufletul lui aici. Fiindcă ce înseamnă, de fapt, împărăția cerurilor? Este ca o cină, cum o compară Domnul Hristos în această parabolă. Ce este o cină? Un prilej de bucurie, un prilej de armonie între prieteni, un prilej de comunicare, pentru că la o

¹ Ibidem, p. 218.

² Ibidem.

cină sunt întotdeauna mai mulți. Împărăția cerurilor este, prin urmare, comuniune, adică să fii în relații bune cu toată lumea și să fii în armonie cu tine însuși. Dacă realizezi această armonie cu tine însuși și cu ceilalți, atunci ești în împărăția lui Dumnezeu, și împărăția cerurilor este în tine. Și dacă ai intrat de aici în împărăție, ești în armonie și cu Dumnezeu”¹.

„Prima chemare pe care Dumnezeu a adresat-o creaturii lui preferate, omul, a fost atunci când l-a adus în existență. Virtual, în momentul în care Dumnezeu ne-a dat viața, ne-a chemat la comuniunea cu El. El vrea să fim cu El veșnic, dar în același timp ne respectă și libertatea. Așadar, momentul intrării în viață coincide cu prima chemare din această pildă”².

„Mâncarea pentru cina din parabolă Îl simbolizează pe Domnul Hristos Însuși. El este Pâinea care coboară din cer și de la El se revarsă apele mântuirii”³. Această hrană este reprezentată în primul rând prin „cuvântul lui Dumnezeu sau prin învățătura Mântuitorului, iar în al doilea rând prin Trupul și Sângele Domnului nostru Iisus Hristos sau Sfânta Împărtășanie, adevărata Cină de mare taină de pe pământ”⁴.

În continuarea parabolei citim că „*la ceasul cinei stăpânul casei și-a trimis slujitorul să le spună celor chemați: Veniți, că iată acum toate sunt gata*” (Luca 14,17).

„Repetarea invitației în momentul ospățului este o curtoazie specială practică în cercurile înalte din Ierusalim”⁵.

Ca și cum ar fi fost înțeleși unul cu altul, toți invitații la cină au refuzat să vină, invocând diverse motive. „*Cel dintâi a zis: Țarină mi-am cumpărat și trebuie să ies ca s-o văd; te rog,*

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., pp. 401-402.**

² **Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, Op. cit., p. 261.**

³ **Ellen G. White, Parabolele..., p. 162.**

⁴ **Ierodiacon Visarion Iugulescu, Op. cit., p. 274.**

⁵ **Joachim Jeremias, Op. cit., p. 216.**

iartă-mă. Și altul a zis: Cinci perechi de boi mi-am cumpărat și mă duc să-i încerc; te rog, iartă-mă. Și altul a zis: Femeie mi-am luat și de aceea nu pot veni” (Luca 14,18-20).

„Dacă primii doi invitați au adăugat la refuzul lor cuvântul: «Te rog, iartă-mă», fiind politicoși, cel de-al treilea a socotit că nu este nevoie să-și ceară iertare pentru refuz și neparticipare”¹.

„Cu totul surprinzător în această pildă este faptul că toți cei ce au refuzat invitația la cină nu au făcut-o cu intenție rea, sau din motive rău intenționate; ei nu au răspuns invitației din motive pământești, desigur, dar care nu sunt rele în sine, care nu reprezintă în sine un păcat”². Totuși, „toate scuzele prezentate trădează o minte preocupată de altceva. Acești invitați erau absorbiți întru totul de alte interese. Invitația pe care se hotărâseră să o accepte a fost lăsată la o parte, iar indiferența lor l-a insultat pe stăpânul casei”³.

„Oricât am fi noi de angajați în munca noastră, în grija de bunurile cu ajutorul cărora ne organizăm viața, în grija de familie, întotdeauna se găsește timp pentru a ne consacra și vieții noastre sufletești, pentru a răspunde și chemării lui Dumnezeu la cina Sa. Avem, de fapt, în față o parabolă împotriva pretextelor. Nu zicem a falselor pretexte, pentru că pretextele ca atare nu pot fi decât false. Un pretext este un argument fals, pe care îl aduci ca să motivezi ceva. Să motivezi că nu te duci într-un loc, pentru că ai avut nu știu ce de făcut. Dar de fapt n-ai avut nimic de făcut, sau în orice caz, nu ceva atât de important, încât să nu onorezi o îndatorire contractată mai dinainte”⁴.

Din analiza răspunsurilor celor poftiți la cină reiese clar că aceștia au invocat alte activități doar pentru a nu fi de față la

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, pp. 259-260.

² Părintele Placide Deseille, *Op. cit.*, p. 145.

³ Ellen G. White, *Parabolele...*, p. 162.

⁴ Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Op. cit.*, p. 400.

bucuria stăpânului casei. Astfel, „primul invitat a spus că și-a cumpărat o țarină și trebuie să meargă să o vadă. Când să meargă să o vadă, pentru că invitația lui a fost la o cină, și cina este seara? Ce putea el să mai vadă, seara, din țarina pe care și-a luat-o? Nimic! Așadar, un pretext. Al doilea invitat a spus că și-a cumpărat cinci perechi de boi și trebuie să meargă să-i încerce. Cum să-i încerce seara, când se lasă întunericul? Cum să lucreze cu ei noaptea? Sau cum de i-a cumpărat fără să știe dacă sunt buni de ceva, sau nu? Așadar, alt pretext. Al treilea a spus doar că și-a luat femeie. Și ce motiv este acesta să refuze invitația, doar cina nu dura o veșnicie? Găsim aici încă un pretext”¹.

Din justificările invitaților că nu pot lua parte la cina pregătită special pentru ei, „înțelegem că aceștia erau oameni cu dare de mână, mari latifundieri. Pentru agricultorii din Orientul Mijlociu, feddan-ul este cea mai comună unitate de măsură a pământului. De obicei, ea este considerată drept suprafața de pământ care poate fi arată într-o zi de o pereche de boi. Pe lângă aceasta, există feddan-ul legal, care corespunde muncii de un an de zile a unei perechi de boi, revenindu-i în medie, pentru un pământ bun, de la 9 până la 9,45 hectare. În general, un fermier posedă atât de mult teren cât pot să are una până la două perechi de boi, adică circa 10-20 hectare. Scrisoarea lui Aristee (circa 145-127 î.Hr.) situează întinderea medie a unei posesiuni de pământ la ceva mai mult și afirmă că, la așezarea sa în Palestina, fiecare israelit a primit câte 100 de arurae (27,56 hectare). Omul din parabolă tocmai își cumpărase cinci perechi de boi. El posedă, deci, cel puțin 45 de hectare, și probabil mult mai mult, fiind, prin urmare, un mare proprietar de pământ”².

Unii exegeți ai parabolei celor poftiți la cină afirmă că „prin invitatul care și-a cumpărat țarină trebuie să-i înțelegem

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, pp. 261-262.

² Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 216.

pe cei care s-au lăsat prinși în mrejele deșertăciunilor și slavei lumești, iar prin cel care și-a cumpărat cinci perechi de boi, trebuie să-i înțelegem pe cei căzuți în robia simțurilor, în număr de cinci”¹. „În antichitate, la ospețele orientalilor luau parte numai bărbații, iar invitatul proaspăt căsătorit nu a dorit să-și lase tânăra soție singură”². Prin acest gen de oameni „trebuie să-i înțelegem pe cei căzuți în patimi trupești”³. „Acolo nu mai există nimic din bunul simț al lui «*te rog, iartă-mă*»”⁴. „Astfel, cei invitați la cină încercau să se justifice înaintea stăpânului casei prin păcatele lor”⁵.

Mântuitorul Își continuă parabola: „*Și întorcându-se slujitorul i-a spus stăpânului său acestea. Atunci mâniindu-se stăpânul casei a zis: Ieși îndată în piețele și-n ulițele cetății și adu aici săracii și neputincioșii și orbii și șchiopii. Și i-a zis slujitorul: Doamne, ce-ai poruncit s-a făcut și încă mai este loc. Și a zis stăpânul către slujitor: Ieși la drumuri și la garduri și silește-i pe toți să între, ca să mi se umple casa*” (Luca 14,21-23).

Auzind omul din parabolă că niciunul dintre invitații săi nu va veni la cină, s-a aprins de mânie. „Care dintre noi nu s-ar supăra, când pregătește o cină, invită oaspeți, și ei nu vin? Întotdeauna o gazdă se simte jignită în astfel de împrejurări”⁶. „Gestul nepoliticos al unor astfel de oameni constituie o ofensă și o jignire pentru gazdă. N-are ea dreptul să se mânie și să se supere, mai ales atunci când musafirii n-au avut motive serioase pentru a lipsi?”⁷.

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., p. 400.**

² **Joachim Jeremias, Op. cit., p. 216.**

³ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., p. 400.**

⁴ **Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, Op. cit., p. 262.**

⁵ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., p. 400.**

⁶ **Ibidem, p. 398.**

⁷ **Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, Preoții..., p. 431.**

„Stăpânul casei nu s-a mâniat pe invitații săi pentru că unul s-a dus să-și vadă ogorul, unul să-și încerce boii, iar celălalt s-a căsătorit, ci pentru faptul că au întreprins aceste acțiuni tocmai în ziua în care trebuiau să vină la cina lui. Atunci și-au găsit să-și facă treburile pământești, tocmai când trebuiau să se îngrijească de cele cerești, de cele sufletești”¹.

„Invitații din parabolă trebuiau să-și subordoneze interesele pământești pentru a lua parte la ospățul din împărăția lui Dumnezeu”². Pentru astfel de oameni Domnul Hristos a afirmat: „*Cine iubește pe tată ori pe mamă, mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine; și cine iubește pe fiu ori pe fiică mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine*” (Matei 10,37).

„Stăpânul casei s-a îndepărtat de cei care i-au disprețuit mărinimia și i-a invitat la cina lui pe oamenii din categoria celor nevoiași, care nu aveau case și pământuri. El i-a invitat pe cei care erau săraci și flămânzi și urmau să aprecieze masa oferită. Oricât de nenorocite și de jalnice ar fi aceste ființe omenești, pe care ceilalți le disprețuiesc și le ocolesc, ele nu sunt atât de căzute și nici atât de respingătoare încât să nu fie observate și iubite de Dumnezeu”³.

„Șchiopul, orbul și schilodul sunt prin definiție cerșetori în Orient. În cazul de față, ei nu au fost invitați la cină din compasiune sau din vreun motiv religios, ci din ciudă”⁴.

Cu toate că cerșetorii și nevoiașii din cetate au venit la cina care inițial nu le fusese destinată lor, aceasta era atât de îmbelșugată, încât ei nu au putut mânca și bea tot ce li s-a pus în față, ceea ce l-a determinat pe stăpânul casei să-și trimită

¹ **Ierodiacon Visarion Iugulescu**, *Op. cit.*, p. 277.

² **Ellen G. White**, *Parabolele...*, p. 162.

³ **Ibidem**, p. 164.

⁴ **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, p. 216.

slujitorul pentru a-i aduce la masa lui pe toți călătorii pe care îi va întâlni pe drumuri.

„Pe lângă cerșetori, slujitorul a fost trimis să-i aducă la ospățul stăpânului pe cei «de pe lângă garduri», adică pe cei fără adăpost”¹ „și pe cei de pe drumuri, adică să se ducă dincolo de porțile cetății și să-i cheme la cină pe toți hoinarii”².

„«Cei de la drumuri și de la garduri» mai pot fi călători sau străini, din regiuni mai îndepărtate, care făceau popas pe lângă gardurile viilor și ale moșiilor. Deci invitația se întinde până la străini, la păgâni”³. „Prin aceste cuvinte, Domnul Hristos arată că lucrarea de răspândire a Evangheliei va avea loc și în afara granițelor iudaismului, pe drumurile și cărările lumii”⁴.

„Pe de altă parte, «cei de la drumuri și de la garduri» îi pot semnifica și pe cei care se găsesc încă pe drumurile căutării unui sens în viață și în credință. Încă nu și-au lămurit toate întrebările, încă nu au găsit drumul sigur al vieții, încă mai au îndoieli în planul credinței”⁵.

Prin expresia „*silește-i pe toți să intre*” trebuie să înțelegem „că și cel mai sărac dintre oameni se opune cu modestie unei invitații la o petrecere, cu acea politețe orientală, până când este luat de mână și forțat cu blândețe să intre în casă”⁶.

Mântuitorul își încheie parabola printr-un avertisment: „*Vă spun Eu vouă: Niciunul din bărbații aceia care au fost chemați nu va gusta din cina Mea*” (Luca 14,24).

„Despre ce fel de cină este vorba? De cea la care n-au venit? Evident că din aceea n-aveau cum să guste, de

¹ **Ibidem**, pp. 216-217.

² **Ibidem**, p. 70.

³ **Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană**, *Op. cit.*, p. 264.

⁴ **Ellen G. White**, *Parabolele...*, p. 165.

⁵ **Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană**, *Op. cit.*, p. 264.

⁶ **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, p. 217.

vreme ce nu veniseră! Amenințarea era gratuită, ca să nu-i spunem altcumva”¹.

„Nu trebuie să credem că Povestitorului i-a scăpat o asemenea inadvertență. A avut El în vedere altă cină? Nu. A avut-o în vedere, totuși, pe cea de care a vorbit la început. Numai că acum, așa cum obișnuia întotdeauna când bănuia că unii s-ar putea să nu pătrundă imediat înțelesul unei parabole, o explică. Ultimele cuvinte lămuresc ce a vrut să spună prin metafora cină. Cina este împărăția lui Dumnezeu. Un ospăț. Un prilej de bucurie, de desfătare, de petrecere, de comuniune. Toți sunt chemați la cină. Dar unii au fost chemați mai întâi, și în mod special. Poporul ales sau anumite categorii din poporul ales, fariseii, cărturarii, învățătorii de lege, mai marii templului. Dar aceștia au găsit diferite pretexte ca să nu vină, deși ar fi trebuit să vină, ca oameni înțelepți ce se pretindeau, căci cu ei, ca popor, se făcuse Legământul dintâi, iar categoriile pomenite mai sus erau cei care cunoșteau cel mai bine Scriptura și profețiile despre Mesia și venirea Lui. Și dacă n-au venit, au fost chemați alții, neamurile, deși aceștia nu fuseseră pregătiți anume și din vreme. Aceștia au primit totuși chemarea și au intrat. De aceea sunt *«mulți chemați, dar puțini aleși»* (Matei 22,14)”².

„Cina aceasta prefigura deci împărăția cerurilor, de aici și de dincolo, iar cei care n-au onorat invitația la ea, au rămas în afara ei. Cine n-a intrat în ea aici, nu va fi în ea nici dincolo. Căci aici, la această cină au fost invitați, deci la credința în Mântuitorul ca Fiu al lui Dumnezeu și Mesia, și la credința în împărăție. Aceasta le înveșnicea participarea, dacă veneau, sau le-o refuza pentru veșnicie, dacă nu veneau, pentru că și-o refuzau singuri, neprezentându-se”³.

¹ **Antonie Plămădeală**, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 398.

² **Ibidem**.

³ **Ibidem**, pp. 398-399.

„Finalul acestei parabole naște o întrebare: De ce invitații nu vor intra în împărăția lui Dumnezeu, din moment ce au prezentat totuși niște scuze, au arătat niște motive pentru care n-au putut veni? Verdictul Mântuitorului a fost foarte categoric: *«Niciunul din bărbații aceia care au fost chemați nu va gusta din cina Mea»*, adică nu va intra în împărăția cerurilor. Motivele lor au fost doar în aparență plauzibile. Unul își cumpărase țarină, altul își cumpărase animale pentru agricultură, altul tocmai se însurase. Trebuie să înțelegem, oare, din aceasta, că Mântuitorul condamnă bunurile materiale, munca și viața de familie? Fără îndoială, nu! Numai la o primă vedere s-ar putea tâlculi așa acest verdict al Domnului Hristos. Dar dacă îl coroborăm cu tot ceea ce mai știm din învățăturile Sfintei Scripturi, atunci ne dăm seama că nu din acest motiv a rostit Mântuitorul un verdict atât de aspru”¹. „Și atunci, de ce au fost condamnați cei care nu au venit la cină, închizându-li-se ușa pentru veșnicie? Ceea ce a condamnat Domnul Hristos n-au fost nici bunurile, nici munca, nici familia, ci pretextele celor care nu s-au dus la cină. Din perspectiva acestui răspuns vedem că a fost îndreptățit să-i condamne. Dar, de fapt, i-a condamnat Mântuitorul? Nu. S-au condamnat ei înșiși, rămânând în afara cinei”².

„Miza întregii noastre vieți pământești este să știm încotro se îndreaptă inima noastră. Ceea ce dă cu adevărat sens vieții noastre sunt valorile împărăției cerurilor. Domnul Hristos a venit în lume pentru a ne aduce unirea profundă și adevărată cu Dumnezeu. Nu cumva, oare, noi ne îngrijim mai mult de realitățile pământești, care nu sunt rele ca atare, dar care pot deveni atunci când reprezintă principalul nostru scop în viață, atunci când devin principala noastră preocupare, iar grija pentru împărăția lui Dumnezeu este exilată la periferia inimii noastre?

¹ *Ibidem*, p. 399.

² *Ibidem*, p. 400.

Noi, cei care frecventăm Biserica, împlinim niște ritualuri, o serie de obligații religioase, dar până la urmă nu cumva cel mai important lucru pentru noi rămâne tot o bună reușită a vieții noastre pământești? Nu cumva cele mai importante lucruri pentru noi rămân serviciul nostru, meseria și familia noastră? Nu cumva toate acestea trec înaintea preocupării pentru obținerea împărăției cerurilor, a vieții celei veșnice pe care Fiul lui Dumnezeu a venit în lume ca să ne-o dăruiască?”¹.

„Cu toții suntem chemați la viața în Hristos, la cina pregătită de Dumnezeu, numai că adeseori, și noi, ca și invitații din această parabolă, invocăm diferite pretexte pentru a nu cina împreună cu Dumnezeu. De unde vine cuvântul «țarină»? De la «țărănă», deci el desemnează materialitatea. Unii dintre noi ne atașăm prea mult de materie. Ne legăm prea mult de bunurile materiale: De case, de mașini, de bani, chiar și de oamenii din jurul nostru, și de toate celelalte ce nu ne mai lasă timp pentru a ne ocupa și de suflet, încât nu mai găsim timp să participăm duminica și în sărbători la cina Domnului. Ajungem să fim atât de obsedați de lucrurile materiale, încât până și în timpul rugăciunii, ori când vrem să uităm cu totul de cele pieritoare, până și atunci ne trezim că ne gândim tot la ele, lăsând tot mai puțin loc lui Dumnezeu în sufletul nostru”².

„Parabola celor poftiți la cină ne arată că noi nu trebuie să prețuim și să iubim nimic mai mult decât pe Dumnezeu: Nici bunurile materiale, nici poftele noastre, de orice fel ar fi ele, nici să nu ne lăsăm pradă simțurilor noastre, ci să ne deprindem a simți mai mult cu sufletul din noi, cu organul simțirii lui Dumnezeu, pentru că acesta este veșnic”³.

¹ **Părintele Placide Deseille**, *Op. cit.*, pp. 145-146.

² **Sebastian, Episcopul Slatinei și Romanaților**, *Op. cit.*, pp. 217-218.

³ **Ibidem**, p. 219.

Așadar, să nu ne lăsăm stăpâniți de lumea materială, uitând de suflet și de datoriile față de el, scuzându-ne, ca și invitații din parabolă, că datorită celor materiale nu mai avem timp de cele spirituale. Dumnezeu nu ne cere să renunțăm la toate cele materiale, dar vrea să dedicăm un pic de timp și celor spirituale, pentru că cina este doar o parte a zilei, nu ziua întreagă.

Drept aceea, să nu ne lăsăm sufocați spiritual de grijile materiale, ci să răspundem la apelul lui Dumnezeu, care a zis: *„Iată, Eu stau la ușă și bat; de-Mi va auzi cineva glasul și va deschide ușa, voi intra la el și voi cina cu el și el cu Mine”* (Apocalipsa 3,20).

Amin

Duminica a 29-a după Rusalii

(a celor 10 leproși)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

„În vremea aceea, intrând Iisus într-un sat, L-au întâmpinat zece bărbați leproși care stăteau departe, și ei și-au ridicat glasul și au zis: «Iisuse, Învățătorule, fie-Ți milă de noi!». Și văzându-i, El le-a zis: «Duceți-vă și vă arătați preoților». Dar, pe când ei se duceau, s-au curățit. Iar unul dintre ei, văzând că s-a vindecat, s-a întors slăvind-L cu glas mare pe Dumnezeu. Și a căzut cu fața la pământ la picioarele lui Iisus, mulțumindu-I. Și acela era samarinean. Și răspunzând, Iisus a zis: «Oare nu zece s-au curățit? Dar cei nouă unde sunt? Nu s-a găsit să se întoarcă să-I dea slavă lui Dumnezeu decât numai acesta, care este de alt neam?». Și i-a zis: «Scoală-te și du-te; credința ta te-a mântuit»” (Luca 17,12-19).

Pasajul evanghelic care s-a citit astăzi la Sfânta Liturghie ne înfățișează înaintea ochilor noștri duhovnicești vindecarea de către Domnul Hristos a zece leproși.

În Evanghelia după Luca se relatează faptul că „Domnul Hristos mergea spre Ierusalim. Era ultimul Lui drum spre Cetatea Sfântă înainte de Patima Sa. Era drumul Său spre moarte, dar și spre înviere”¹. „Se afla pe undeva la hotarul dintre Galileea și Samaria, îndreptându-Se, probabil, spre răsărit, către Perea, pentru a evita să treacă prin Samaria, căci samarinenii schismatici nu vedeau cu ochi buni pelerinajul la Ierusalim. Istoria consemnează că nu de puține ori s-au întâmplat lucruri grave,

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 266.

samarinenii atacând și chiar ucigând pelerini iudei din Galileea care o luau prin Samaria, spre a-și scurta astfel calea spre Ierusalim. Sfântul Evanghelist Luca notase mai înainte că, într-un sat de la marginea Samariei, cererea lui Iisus de a fi găzduit peste noapte a fost respinsă tocmai «*pentru că El Se îndrepta spre Ierusalim*» (Luca 9,53)¹.

Pericopa evanghelică de astăzi începe cu cuvintele: „*În vremea aceea, intrând Iisus într-un sat, L-au întâmpinat zece bărbați leproși care stăteau departe, și ei și-au ridicat glasul și au zis: «Iisuse, Învățătorule, fie-Ți milă de noi!»*”.

„Așadar, pe când Iisus se găsea undeva între hotarul dintre Samaria și Galileea, la intrarea într-un sat, L-au întâmpinat zece bărbați leproși”². „Cumplit lucru este să vezi și numai unul, dar zece”³.

Aceasta nu este prima dată când Mântuitorul s-a întâlnit și a vindecat un lepros. Astfel, în Evanghelia după Matei citim că pe când Domnul Hristos cobora din Muntele Fericirilor, „*a fost întâmpinat de un lepros, care, apropiindu-se, I s-a închinat, zicându-I: «Doamne, dacă vrei, Tu poți să mă curățești». Și Iisus, întinzându-Și mâna, S-a atins de el, zicând: «Vreau, curățește-te!». Și îndată i s-a curățit lepra. Și i-a zis Iisus: «Ia seama să nu spui la nimeni, ci mergi de te arată preotului și să duci darul pe care l-a rânduit Moise, să le fie lor mărturie»*” (Matei 8,2-4).

„De-a lungul istoriei lepra a fost și rămâne încă, din nefericire, una dintre cele mai grave maladii ale trupului. Ea este o boală agresivă, incurabilă și deosebit de molipsitoare. Deși este mai rară în zilele noastre, este de o brutalitate și agresivitate neobișnuită. Ne este, desigur, suficient dacă aruncăm o privire

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 307.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 267.

³ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 587.

în istoria omenirii și vom vedea că lepra a constituit de multe ori o maladie extraordinară care a secerat mii și mii de vieți. În Evul Mediu ea a făcut ravagii prin agresivitatea și imposibilitatea de a fi vindecată”¹. „Ea devora, pur și simplu, întreg trupul omului. Îl măcina, îl putrezea încetul cu încetul”².

„Lepra este o boală contagioasă, care îi cruță pe copii, dar nu și pe adolescenți. În vremea Mântuitorului această maladie era mult mai răspândită decât astăzi și nici nu i se cunoștea cauza. Abia în anul 1873 s-a descoperit bacteria care o cauzează. Bacilul a fost numit Hansen, după numele celui care l-a descoperit”³.

„Microbul leprei (boala Hansen) este devastator. El infectează pielea, acoperă tot corpul cu răni purulente, descompune țesuturile, macină vasele și desfigurează chipul. Lepra înseamnă practic o moarte zilnică, pe bucăți”⁴.

„Trupul leprosului este acoperit din cap până-n picioare cu pete albe și plăgi care ard ca focul. Este un trup care putrezește de viu, care duhnește și pe dinăuntru și pe dinafară. Iar când lepra ajunge la nas, la gură, la ochi, închipuți-vă ce aer respiră, ce mâncare mănâncă, ce lume vede unul ca acesta”⁵.

„În vremea Mântuitorului lepra era boala secolului, fiind incurabilă, căci doctorii nu-i găsiseră niciun leac. De altfel nici astăzi nu este printre bolile vindecabile”⁶.

Pe lângă faptul că lepra era o boală foarte grea, ea era și molipsitoare. De aceea Vechiul Testament prevedea ca „*leprosul să fie cu hainele sfâșiate, cu capul descoperit, învelit până la buze, și să strige mereu: necurat! necurat! Tot timpul cât va avea*

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Taina...*, p. 274.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 267.

³ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, pp. 211-212.

⁴ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 177.

⁵ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 587.

⁶ Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 403.

pe el boala, el va fi necurat; și va trăi deoparte, locuința lui va fi în afara cetății” (Levitic 13,45-46). „Leprosul trebuia să aibă hainele sfâșiate ca să se vadă plăgile produse de boală; capul descoperit, tot ca să se vadă că este lepros, pentru că celor afectați de această boală le cădea părul; cu gura acoperită, de asemenea în semn de recunoaștere; și mai presus de toate, leprosul trebuia să strige: necurat! necurat!”¹ atunci când cineva se apropia de el.

„Lepra era pentru evrei o necurăție nu numai în sens igienic, ci și în sens ritual, fiind socotită o boală nu numai trupească, ci și sufletească, ba chiar o manifestare flagrantă a păcatului (a păcatului bolnavului însuși sau a celui al părinților lui, cf. Ioan 9,1-2)”². „De aceea era obiceiul în Răsărit, iar în Ierusalim era legiferat, ca leproșii să fie scoși afară din cetate. Pentru ei nu existau spitale. Trebuiau să locuiască în locuri izolate, părăsite, în morminte goale, în peșteri, în văi ascunse, unde nu pătrundea nimeni, ca să nu intre în contact cu cineva. Orice atingere de ei însemna molipsire și intrarea imediată în aceeași soartă blestemată”³.

„Leproșii erau alungați din cetăți și sate și duceau o viață mai prejos decât a fiarelor; pretutindeni fiind goniți, disprețuiți. Ei erau ca și morți pentru oameni, deși starea lor era mai rea decât moartea”⁴.

„Legea lui Moise îi oprea cu strășnicie pe leproși să aibă legături cu ceilalți oameni”⁵. „Cei afectați de această boală nu puteau locui decât împreună cu alți leproși. Se alcătuiau mici colonii și acolo li se aducea hrană din mila rudelor, a

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 587.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 308.

³ Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Op. cit.*, p. 403.

⁴ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 587.

⁵ *Ibidem*.

cunoscuților, a oamenilor cu inimă bună, în vase care nu se mai dădeau înapoi și care nu erau oferite în mână, ci erau lăsate la distanță, de unde leproșii veneau să le ia. Ei erau ajutați să trăiască până când boala îi devora cu totul. Când nu mai aveau mâncare, plecau să cerșească, intrau și în sate, dar erau nevoiți să stea la distanță și să ceară”¹.

„Aceste colonii ale leproșilor nu erau decât antecamere ale morții, unde nimeni nu putea merge la ei, vorbi cu ei, să îi asculte, deoarece toți care se apropiau de ei, cei care încercau să calce acest hotar al morții erau avertizați de cei cuprinși de această maladie prin strigătul: «necurat! necurat!»”².

„Izolarea producea și o suferință sufletească cumplită. Era îngrozitor pentru ei să-i vadă pe cei dragi, pe părinți, pe copii, pe cei din casa lor, și să nu se poată apropia de ei”³.

Dintre cei zece leproși, nouă erau evrei și unul samarinean. „În neagra lor decădere, cei nouă care erau iudei uitaseră până și ura tradițională a evreilor față de samarineni. Suferința îi înfrățise”⁴. Nenorocirea comună a dăruit barierele etnice și religioase. În tragedia lor, ei uitaseră de prejudecăți, fiind conștienți doar de faptul că erau oameni aflați în suferință.

În urmă cu aproape 30 de ani, pe când mă aflam în misiune creștină în India, am avut ocazia să întâlnesc câțiva leproși. În 10 iulie 1994 m-am dus împreună cu un tânăr grec în centrul Calcuttei. Experiența pe care am trăit-o am consemnat-o în romanul autobiografic „Tinere, dă-mi inima ta!”: „Într-un părculeț aflat în apropierea unei stații de metrou din centrul orașului Calcutta există o colonie de leproși. Câțiva dintre ei se apropie de noi să îi miluim cu un bănuț. Unii au urechile sau

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit., p. 403.**

² **Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, Taina..., p. 275.**

³ **Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, Op. cit., p. 267.**

⁴ **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, Op. cit., p. 308.**

nasul mâncate de boală, în timp ce alții nu mai au degete la mâini și la picioare. Înfrătoare privești. Le spun că le ofer niște bani, dar îi rog să nu mă atingă. Le zic să țină mâna întinsă, pentru că eu voi lăsa să le cadă în palma deschisă o monedă, de la mică înălțime, pentru a nu intra în contact fizic cu ei”¹.

În toamna anului 2008, în calitate de reprezentant al Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, am participat în insula Creta, din Grecia, la o întâlnire a Comisiei Mixte Internaționale de Dialog Teologic Ortodox - Catolic. Cu acel prilej, într-o după amiază, am vizitat insulița Spinalonga, de lângă Creta, o fostă leprozerie abandonată și m-am cutremurat gândind la câtă suferință au putut îndura bolnavii trimiși acolo în decursul anilor, mai ales pentru faptul că ei știau că nu vor părăsi niciodată acel loc în viață.

În anul 1903 au fost transportați la Spinalonga primii 250 de leproși. Este greu de imaginat ce sentimente îi încercau, mai ales pentru că viața lor în insula Creta însemnase stigmatizare socială și izolare în peșterile din zonă.

Deși societatea i-a alungat din mijlocul ei pe acești oameni afectați de o boală necruțătoare, Biserica le-a purtat în permanență de grijă. Părintele Hrisant Katsoulogiannakis a fost ultimul preot al leproșilor din Spinalonga. Acest călugăr a plecat voluntar la Spinalonga în anul 1947, unde a slujit până la închiderea leprozeriei, în anul 1957. După aceea a mai rămas pe insulă, singur, vreme de încă cinci ani, ca să îngrijească mormintele leproșilor și să săvârșească slujbe de pomenire pentru odihna sufletelor lor. Viața acestui preot de excepție este relatată de Maria Pastourmadzi în cartea intitulată: „Iubește-mă!” (Sfântul leproșilor).

În anul 1939 a fost tradusă și publicată în limba română cartea „Damian leprosul”, scrisă de John Farrow, care prezintă

¹ Petroniu Florea, *Op. cit.*, p. 130.

viața părintelui Damian. Tânărul belgian Joseph De Veuster s-a călugărit în țara lui, sub numele de Damian. În anul 1864 acesta a călătorit la Honolulu, în Hawaii, unde a fost hirotonit preot în ziua de 21 mai a aceleiași an.

Întrucât la vremea respectivă lepra era destul de frecventă în zonă, insula Molokai din Arhipelagul Hawaii a fost destinată celor afectați de această boală cumplită, unde au fost adunați toți leproșii din regiune. „Lipsa lor de mângâiere consta în faptul că nu aveau biserică și preot. Niciun slujitor al altarului nu se încumeta să meargă acolo, pentru că era foarte probabil să se contamineze. În anul 1873, la cererea lui, părintele Damian a călătorit la Kalaupapa, în Molokai, unde a desfășurat o misiune de excepție, ridicând capele, săvârșind Sfânta Liturghie, spovedindu-i și împărtășindu-i pe cei suferinzi. Preotul era conștient că, în câțiva ani de zile, se va îmbolnăvi și el, ceea ce s-a și întâmplat în 1884. Cu toate acestea, el și-a continuat misiunea până în 15 aprilie 1889, când, la vârsta de doar 49 de ani, a încetat din viață. A murit însă cu conștiința împăcată, pentru că pe acei oameni, osândiți de soartă, i-a apropiat de Dumnezeu, le-a făcut chinul mai ușor și le-a deschis perspectiva împărăției cerurilor”¹.

„Sfântul Evanghelist Luca îi prezintă pe cei zece leproși. Pericopa evanghelică nu ne spune prea multe despre ei, dar îi înfățișează în deznădejdea lor ca pe niște epave omenesti, fiind aruncați cu brutalitate la periferia vieții. Ei nu puteau face altceva decât să aștepte într-o imobilitate existențială totală venirea morții, pentru a fi izbăviți de această durere fizică și psihică, o durere probabil la cea mai înaltă cotă. Ei nu mai aveau nădejde de viață, ci ea era numai un fel de nădejde a morții”².

¹ Andrei, Arhiepiscopul Alba Iuliei, *Op. cit.*, pp. 42-43.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Taina...*, p. 274.

Din moment ce leproșii L-au strigat pe Domnul Hristos pe nume cu siguranță că „unii auziseră despre El sau chiar Îl cunoșteau și de aceea El constituia singura speranță pentru ei”¹.

Suferinzii au cerut milă, milostenie, poate hrană sau bani, nu neapărat vindecare.

„Mântuitorul știa că orice efort ar fi fost făcut din partea leproșilor, condiția lor nu le-ar fi permis să-L întâlnească în altă parte decât în locul în care se aflau și, de aceea, El S-a grăbit să răspundă așteptărilor lor”², zicându-le: „*«Duceți-vă și vă arătați preoților»*. Dar, pe când ei se duceau, s-au curățit”.

„Cât de mare I-a fost mila pentru acei oameni se vede din faptul că n-a amânat nicidecum răspunsul Său de iubire, nu le-a pus nicio întrebare, nicio condiție - nici măcar aceea de a-și mărturisi credința, cum a făcut în alte cazuri”³.

„Curățând altădată lepra, Mântuitorul *«Și-a întins mâna și l-a atins pe lepros, spunându-i: Fii curățat! Și îndată s-a dus lepra de pe el»* (Luca 5,13). În împrejurarea de față însă, nu numai că nu S-a atins de leproși, dar nici măcar nu era aproape de ei, pentru că, ni se spune, că ei stăteau departe. Iisus, așadar, le-a vorbit de departe”⁴.

„Când Domnul Hristos I-a întâlnit pe cei zece oameni bolnavi de lepră, care mai mult așteptau să moară decât să fie reintegrați în societate, El a înțeles suferința, izolarea și umilirea lor, S-a milostivit de ei și i-a trimis să se arate preoților. Îndată, cei zece leproși s-au umplut de speranța că se vor vindeca și vor fi din nou printre oamenii sănătoși”⁵.

¹ Ibidem, p. 275.

² Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 212-213.

³ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 309.

⁴ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 588.

⁵ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 322.

„De ce i-a trimis Mântuitorul să se arate preoților? De ce nu i-a trimis la doctori? Pentru că preoții, pe vremea aceea, țineau într-un fel loc și de doctori și ei puteau să dea mărturie despre vindecarea celor care se tămăduiau”¹.

„În vremurile străvechi, în Israel, preoții erau cei care constatau și apariția leprei și tămăduirea ei. Leproșii erau izgoniți afară din cetate, și, doar foarte rar, câte unul se vindeca și atunci se ducea la preot ca să constate tămăduirea lui, pentru a putea intra în cetate. În Vechiul Testament, în Cartea Leviticului, ni se spune că Dumnezeu, prin Moise, a dat această poruncă, prin care leproșii erau izolați de comunitate pentru a petrece în loc pustiu și părăsiți. Dar dacă se tămăduia vreunul, iată ce se întâmpla: *«Și a grăit Domnul către Moise, zicând: Iată legea pentru cel lepros în ziua curățirii lui: el va fi dus la preot, iar preotul va ieși afară din tabără; de va vedea preotul că pata de lepră s-a vindecat de pe cel lepros, atunci preotul va porunci să fie luate pentru cel curățit două păsări vii, curate, lemn de cedru, ață roșie răsucită și isop. Preotul va porunci ca una din păsări să fie înjunghiată într-un vas de lut, deasupra unei ape curgătoare. Apoi va lua pasărea cea vie, lemnul de cedru, ața cea roșie și isopul, și le va muia, împreună cu pasărea cea vie, în sângele păsării înjunghiate deasupra apei curgătoare; va stropi de șapte ori pe cel ce s-a curățit de lepră și-l va declara curat, iar păsării celei vii îi va da drumul în câmp. Iar cel curățit să-și spele hainele, să-și tundă tot părul, să se îmbăieze în apă, și va fi curat. Apoi să intre în tabără, dar timp de șapte zile va locui în afara casei sale»* (Levitic 14,1-8). Așadar, era un adevărat ritual prin care celui tămăduit de lepră i se acorda permisiunea să intre în comunitate, să stea împreună cu oamenii sănătoși”².

¹ Arhim. Teofil Părăian, *Credința...*, p. 300.

² Andrei, Arhiepiscopul Alba Iuliei, *Op. cit.*, pp. 39-40.

„Domnul Hristos a respectat Legea, cu atât mai mult cu cât ea nu-I stingherea lucrarea, ci dimpotrivă, în împrejurarea de față o înlesnea, pentru că preoții vor vedea cu ochii lor și vor mărturisi că cei zece leproși s-au curățat cu adevărat”¹.

„Desigur, ne întrebăm, ce sens a avut pentru cei zece leproși trimiterea lor la preoți, de vreme ce aceștia urmau doar să constate îmbolnăvirea de lepră sau vindecarea de ea? Îmbolnăvirea a fost deja constatată, de asta se găseau izolați, iar vindecarea nu exista. Trebuie să le fi dat de gândit cuvintele lui Iisus! Cu siguranță, în toată această ne-logică a trimiterii, ceea ce era de verificat era credința lor în cuvântul Domnului Hristos”². „Leproșii L-au ascultat, ceea ce, de altfel, a fost un semn de credință din partea lor”³.

„Auzind deci ce le spune Mântuitorul și încotro îi trimite, cei zece leproși au plecat să facă ceea ce li se ceruse. Dar, pe când mergeau, iată că lepra a dispărut”⁴.

„În Evanghelia de astăzi este semnificativ faptul că Iisus nu le-a spus leproșilor: «Vindecați-vă» sau «Fiți vindecați», nici nu i-a întrebat: «Aveți credință?». El nu le-a cerut să-și mărturisească în public credința, nici nu le-a spus: «Fiți curați de lepră», cum i-a zis altă dată unui alt lepros (Luca 5,12-14), ci doar i-a trimis să împlinească o poruncă a Legii Vechi, obligatorie pentru toți cei care erau bolnavi de lepră. De ce a procedat El în acest mod neobișnuit? Domnul Hristos Și-a arătat în acest mod atât smerenia, împlinind Legea lui Moise, cât și respectul Său pentru libertatea oamenilor de a fi sau de a nu fi

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 588.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 267.

³ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 253.

⁴ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 588.

recunoscători față de Dumnezeu și față de semenii lor care îi ajută în situații dificile”¹.

„Desigur, Mântuitorul putea să-i vindece imediat pe cei zece leproși, să le spună: «Fiți curați de lepră», ca ei să primească vindecarea. Dar i-a trimis la preoți, ca aceștia, care nu-L iubeau pe Iisus, să recunoască vindecarea leproșilor și să-i integreze în comunitate, după cum cerea Legea lui Moise”².

„Dar pe când se duceau - și, desigur, înainte de a fi ajuns la preoții la care au fost trimiși -, toți cei zece s-au curățit de lepră. Constatând minunea, nouă dintre ei și-au continuat drumul, fiind grăbiți să-i vadă cât mai repede preoții, să recunoască vindecarea, să-i reintegreze în familie și în societate. Parcă L-au și uitat de tot pe Vindecătorul lor”³. „Unul dintre ei însă s-a întors. S-a gândit că este bine mai întâi să-I mulțumească Celui care l-a vindecat”⁴.

„Cine ar putea să spună că această minune n-a fost mai mare decât o înviere din morți? La un singur cuvânt puternic, zece trupuri leproase, roase de boală, s-au făcut deodată sănătoase și curate. Cu cât te gândești mai mult, cu atât îți dai seama că acest cuvânt n-ar fi putut să vină de la un muritor, că trebuie să fi fost rostit de Dumnezeu printr-o gură omenească”⁵.

„De altfel se știe că vindecarea de lepră era întocmai cu învierea din morți. Or, o astfel de boală incurabilă nu o putea vindeca decât Dumnezeu. Mai mult, în a IV-a Carte a Regilor (5,7) se spune că vindecarea leprei aparține în exclusivitate lui Dumnezeu”⁶.

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evangelhia...*, p. 322.

² Ibidem.

³ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 310.

⁴ Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 404.

⁵ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 589.

⁶ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, pp. 215-216.

„Iar unul dintre ei, văzând că s-a vindecat, s-a întors slăvindu-L cu glas mare pe Dumnezeu. Și a căzut cu fața la pământ la picioarele lui Iisus, mulțumindu-I. Și acela era samarinean”.

„Relatarea evanghelică de astăzi este exemplară și din perspectiva relativizării, în situații limită, a tuturor barierelor sociale, etnice sau religioase. Evanghelia ne-o arată limpede, a fost nevoie de lepră, așadar de o mare suferință pentru a-i face pe evrei și pe samarineni, acești frați-dușmani, să stea împreună. Dacă nu ar fi împărțit aceeași soartă dramatică probabil că oamenii cu pricina nici măcar nu și-ar fi vorbit. Boala i-a pus însă laolaltă: împreună au suferit, împreună s-au rugat, împreună au fost vindecați. Adeseori putem constata că privațiunile îndurate în comun și suferința împărțită constituie cel mai puternic liant al unei comunități”¹.

„Samarinenii erau considerați mult inferiori față de evrei, cu toate acestea, Mântuitorul îl vindecă și pe samarineanul lepros, arătând că minunile Sale sunt pentru toată lumea”².

„Imediat după ce a fost vindecat, samarineanul a înțeles că de fapt tămăduirea lui este darul milostivirii lui Dumnezeu, Care a lucrat prin omul Iisus. Indirect, acest lepros vindecat și recunoscător a mărturisit că Iisus Hristos este Dătătorul vieții și Doctorul sufletelor și al trupurilor oamenilor”³. „Văzând că s-a vindecat, el nu s-a mai dus să se arate preoților, ci s-a întors la Domnul Hristos”⁴. „El a considerat că mai important era ce va spune Dumnezeu despre el decât ce va spune omul după vindecare. A socotit că ceea ce urma să spună preotul putea să mai întârzie, dar nu și ce va spune Dumnezeu despre el, după

¹ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 178.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Taina...*, p. 276.

³ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 323.

⁴ Arhim. Teofil Păvălean, *Credința...*, pp. 42-43.

marea Sa milostivire arătată lui. Așadar, instanța supremă pentru cel vindecat a devenit Dumnezeu și nu omul”¹.

„După ce I-a dat slavă lui Dumnezeu, samarineanul vindecat a venit la Iisus, a căzut cu fața la pământ lângă picioarele Lui și I-a mulțumit, recunoscând, de fapt, că prin Iisus i-a venit tămăduirea”².

„Samarineanul a alergat înapoi la Binefăcătorul său ca să-I mulțumească. Și când a ajuns la Domnul Hristos, a căzut în genunchi, în genunchii săi care acum nu mai erau tot o rană, ci teferi și puternici, și I-a mulțumit. Și precum, doar cu puțin timp mai înainte, strigase cu buzele roase de lepră: «*Iisuse, Învățătorule, fie-Ți milă de noi!*», așa și acum și-a ridicat glasul și a strigat cu putere, din buze sănătoase și din rărunchi teferi, mulțumindu-I lui Dumnezeu. Acum el avea un trup sănătos, o inimă plină de bucurie și ochii scăldați în lacrimi. Iată omul întreg. Adineauri un morman de carne putredă, iar acum iarăși om viguros. Adineauri alungat dintre oameni, acum iarăși deopotrivă cu semenii săi. Adineauri trâmbiță răgușită, care nu striga decât: «Necurat! Necurat!», acum trâmbiță limpede de mulțumire și slavă Lui Dumnezeu, Binefăcătorul său”³.

„Samarineanul era conștient că nu avea niciun drept să se împărtășească de vreun lucru care aparținea de drept lui Israel, dar i s-a dat. Iar recunoștința lui a fost înflăcărată. Oare nu am putea învăța și noi ceva de la El?”⁴.

„Și răspunzând, Iisus a zis: «Oare nu zece s-au curățit? Dar cei nouă unde sunt? Nu s-a găsit să se întoarcă să-I dea slavă lui Dumnezeu decât numai acesta, care este de alt neam?»”.

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 268.

² Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 324.

³ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 590.

⁴ Mitropolitul Antonie de Suroj, *Op. cit.*, p. 139.

„Nu poți să nu vii înapoi la Cel ce te-a izbăvit, când de atâta vreme ai așteptat izbăvirile Lui. Dar numai unul din zece! Unde erau ceilalți nouă? Au nu zece se curățiseră? Lumina de-a pururea este însoțită de umbre. Și recunoștința este pândită de uitare. Cei nouă, când s-au văzut curățiți, nu și-au mai adus aminte de Cel ce le dăruise sănătate și și-au văzut de ale lor. Cât de aproape ar fi fost de moarte de n-ar fi venit Hristos cu puterea Lui către ei. A venit doar unul singur și acela era samarinean. A venit tocmai cel pe care nimeni nu l-ar fi crezut în stare să găsească în sufletul lui atâta virtute. Un abătut de la credința cea adevărată, pe care iudeii îl ocoleau pentru răstăcirea lui”¹.

„Desigur, constatarea lui Iisus conține și o nuanță de reproș, de mahnire, transmițând, astfel, spre datoria arătării recunoștinței față de cel ce ți-a făcut un bine. Dar, dincolo de acest fapt, de ordin moral, Mântuitorul voia să transmită și un alt mesaj: Mila lui Dumnezeu nu este circumscrisă la un singur popor. Ea îi cuprinde și pe cei de alte neamuri, și pe care iudeii îi disprețuiau. Samarineanul întors, și căzut la picioarele lui Iisus, mulțumindu-I, reprezenta acolo toate neamurile, pe toți aceia pe care Dumnezeu îi va milui, indiferent de neam și de credință, și care se vor întoarce spre El, recunoscându-L ca Dumnezeu Atotputernic și arătându-I că I-au înțeles mesajul. Domnul Hristos Își universaliza astfel iubirea”².

„Domnul Hristos nu ni-l recomandă direct pe acest samarinean, cum îl recomandă pe samarineanul milostiv, ci îl recomandă indirect, în sensul că ar fi vrut ca și ceilalți nouă vindecați să facă ceea ce a făcut el, să se întoarcă să dea slavă lui Dumnezeu, să fie recunoscători”³.

¹ Pr. Prof. Grigore Cristescu, *Op. cit.*, pp. 134-135.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 269.

³ Arhimandritul Teofil Părăian, *Gânduri...*, p. 43.

„Totuși, prin întrebarea sau atitudinea Sa de mustrare a celor nerecunoscători, Domnul Hristos ne învață că omul nerecunoscător se află într-o stare spirituală nefirească, nedemnă și nesănătoasă. De ce? Pentru că recunoștința trebuie să fie sentimentul cel mai firesc al omului demn în fața binefacerii primite de la cineva. Prin urmare, leproșii care s-au vindecat trebuiau mai întâi să-L preamărească pe Dumnezeu - Izvorul vieții și al vindecării, și să-I mulțumească Mântuitorului, Care i-a ajutat să se vindece, și apoi să se întoarcă în comunitatea lor. Cei nouă leproși care nu mulțumesc pentru vindecare L-au uitat prea repede pe Binefăcătorul lor, au uitat prea repede că sănătatea pe care au primit-o în mod minunat este un dar al lui Dumnezeu, nu un drept sau un merit al lor”¹.

„Samarineanul avea în comun cu ceilalți nouă leproși suferința bolii, dar se deosebea de ei prin virtutea recunoștinței. Întrebarea Domnului Hristos: «*Dar cei nouă unde sunt?*» a rămas fără răspuns, deoarece aceștia erau absenți. De ce? Pentru că cei nouă, când au dat de bine, au uitat de Dumnezeu! Așa se întâmplă, foarte adesea, și astăzi. Numai când trecem prin necazuri, prin boli sau ispite, atunci cerem în mod stăruitor ajutorul lui Dumnezeu, dar îndată ce am scăpat de suferință, de sărăcie, de necaz, uităm de Dumnezeu. Însă Domnul Hristos nu-i ferește pe cei nerecunoscători, ci pe cei recunoscători și mulțumitori lui Dumnezeu pentru binefacerile primite de la El”².

„Potrivit Evangheliei de astăzi, nerecunoștința față de Dumnezeu-Creatorul, indiferent cum este ea motivată sau scuzată, este o stare nefirească. Cu alte cuvinte, nu este firesc sau uman, nu este drept și nici nu este demn să nu mulțumim lui Dumnezeu și oamenilor când ni se face un bine”³.

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 324.

² *Ibidem*, pp. 324-325.

³ *Ibidem*, p. 325.

„Prin urmare, samarineanul vindecat de lepră, care îi mulțumește lui Dumnezeu preamărindu-L cu glas mare, iar apoi îi mulțumește lui Iisus, cu multă smerenie și recunoștință, devine și el un dascăl sau învățător al Bisericii. De fapt, o mulțime de oameni vindecați prin milostivirea lui Hristos și o mulțime de oameni păcătoși care au fost iertați devin dascăli sau învățători ai noștri. Învățăm deci de la acest samarinean recunoscător că fiecare om care cultivă întru smerenie simțul recunoștinței poate deveni un învățător pentru semenii lui când aceștia au pierdut simțul recunoștinței, indiferent de vârstă, stare socială sau etnie”¹.

„Din Evanghelia de astăzi, învățăm că, deși Domnul Hristos nu caută slavă sau laudă de la oameni, totuși cere de la noi să-I dăm slavă lui Dumnezeu, să-I mulțumim Lui și oamenilor, ca să creștem duhovnicește în relația noastră cu Dumnezeu și cu semenii. Nu Dumnezeu are nevoie de mulțumirea noastră, ci noi avem nevoie să mulțumim lui Dumnezeu și oamenilor, pentru a crește în comuniune de iubire smerită și sfântă și a ne îmbogăți duhovnicește. Iar dacă nu mulțumim lui Dumnezeu și oamenilor, întrerupem sau slăbim comunicarea și comuniunea noastră cu Dumnezeu și cu semenii, sărăcim duhovnicește, ne închidem în mulțumire de sine, în autosuficiență egoistă și posesivă. Întrucât omul a fost creat după chipul Preasfintei Treimi, adică al comuniunii veșnice de viață și iubire, el crește spiritual numai în starea de rugăciune fierbinte, de iubire milostivă și recunoștință smerită”².

„Să știti că Dumnezeu nu are nevoie de recunoștința noastră. Nu vrea pentru El mulțumirea. O vrea doar ca să constate că în noi s-a schimbat ceva și că bunăvoința Lui, pe care am primit-o, ne-a făcut mai buni, mai milostivi, mai

¹ Ibidem, pp. 326-327.

² Ibidem, p. 327.

înțelegători, mai conștienți de insuficiența noastră și de dependența noastră de cer”¹.

„Dumnezeu cere recunoștința noastră nu fiindcă are El trebuință de ea, ci pentru ca să ne facă vrednici de mai mari daruri din partea Lui. Cine Îi este recunoscător lui Dumnezeu acela câștigă mila Domnului înzecit și însutit”².

„Pericopa evanghelică de astăzi ne arată că nouă leproși s-au vindecat de lepra trupului, dar nu s-au vindecat și de «lepra sufletului» care este nerecunoștința sau uitarea binefăcătorului. Cu alte cuvinte, numai unul dintre cei zece leproși vindecați de lepra trupului avea și sufletul sănătos, sensibil și capabil să arate recunoștință sau să aducă mulțumire cu bucurie. De fapt, doar unul din zece oameni este recunoscător și în zilele noastre”³.

„Plecând de la constatarea tristă că numai puțini oameni nutresc sentimentul acesta nobil, al recunoștinței față de binefăcătorii lor, filosofii și pedagogii spun, în general, că recunoștința este o floare rară, considerând-o ca pe o simplă formă a politeții, a bunei creșteri sau a bunelor maniere menite să-l împodobească pe omul cu fire nobilă și să înfrumusețeze relațiile sociale dintre oameni. Dar pentru noi, creștinii, recunoștința este ceva mai mult: este o virtute morală cu bază religioasă, o trăsătură a caracterului creștin și una dintre manifestările cele mai nobile ale personalității umane. De aceea, Mântuitorul, condamnând ingratitudinea celor nouă și lăudând gestul de recunoștință al leprosului îngenunchiat în fața Lui pentru a-I mulțumi, îi spune: «*Scoală-te și du-te; credința ta te-a mântuit*». Prin aceasta El voia să spună că cei nouă nerecunoscători se vindecaseră de boala lor trupească, dar cel de-al zecelea, mânat înapoi de virtutea recunoștinței,

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 269.

² Ierodiacon Visarion Iugulescu, *Op. cit.*, pp. 285-286.

³ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 328.

dobândise prin gestul său nu numai sănătatea trupului, ci și mântuirea sufletului”¹.

„Virtutea recunoștinței este deci o datorie religioasă recomandată de Dumnezeu Însuși, o virtute morală care nu este indiferentă pentru destinul religios al credinciosului. Și cel dintâi Căruia avem obligația de a-I mulțumi pentru binefacerile Sale către lume este Dumnezeu Însuși, pentru că El este Ziditorul și Stăpânul nostru; de la El avem viața, sănătatea, puterile sufletești și trupești de lucru, agoniseala noastră, toate frumusețile lumii și bucuriile vieții, după cum a scris Sfântul Apostol Pavel: *«Ce ai tu pe care să nu-I fi primit (de la Dumnezeu)? Iar dacă l-ai primit, de ce te fălești ca și cum nu l-ai fi primit?»* (I Corinteni 4,7)”².

„De aceea, adevăratul creștin nu uită niciodată îndemnul psalmistului: *«Binecuvintează, suflete al meu, pe Domnul și nu uita toate binefacerile Lui»* (Psalmul 102,2). El face din întreaga lui viață un imn de mulțumire și de slavă adus lui Dumnezeu pentru toate câte Îi datorăm, *«mulțumind întotdeauna pentru toate lui Dumnezeu și Tatăl în numele Domnului nostru Iisus Hristos»* (Efeseni 5,20). În altă parte Apostolul neamurilor ne îndeamnă: *«Dați mulțumită pentru toate, căci aceasta este voia lui Dumnezeu pentru voi, în Iisus Hristos»* (I Tesaloniceni 5,18)”³.

„Încă de la început oamenii și-au îndeplinit această datorie. Abel a adus, de exemplu, jertfă de mulțumire lui Dumnezeu din turmele sale și Dumnezeu, bucurându-Se pentru aceasta, *«a căutat cu bunăvoință spre Abel și spre darurile lui»* (Facere 4,4). De asemenea, Noe, după potop, a înălțat jertfelnice, pe care I-a adus lui Dumnezeu jertfă din toate animalele curate pe care le

¹ Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, *Preoții...*, pp. 435-436.

² Ibidem, p. 436.

³ Ibidem.

salvase de la potop, iar Dumnezeu a făcut atunci legământ față de Noe că nu va mai pedepsi pământul și oamenii cu urgia potopului pentru păcatele lor (Facere 8,20 și urm.). Dumnezeu nu avea nevoie nici de jertfa lui Abel, nici de cea a lui Noe. Dar prin aceasta, atât unul, cât și celălalt, mărturiseau și recunoșteau că Dumnezeu este Stăpânul de fapt al tuturor bogățiilor lor, că de la El aveau toate și că ei erau numai chivernisitori vremelnici ai acestora. Darurile lor erau deci o formă a închinării cuvenite lui Dumnezeu, a cultului pe care i-L datorăm toți oamenii, ca fapte ale Lui”¹.

„Domnul Hristos Însuși ne-a dat pildă de împlinire a acestei datorii, căci El, ca om, la săvârșirea minunilor, Își înălța ochii către Dumnezeu-Tatăl și Îi mulțumea, cum a făcut, de exemplu, la învierea prietenului său Lazăr, zicând: «*Părinte, Îți mulțumesc că M-ai ascultat!*» (Ioan 11,41)”².

„Sfântul Ioan Gură de Aur spunea, în celebrele sale predici, că nimic nu este mai bineplăcut lui Dumnezeu decât un suflet recunoscător, care aduce prinos de mulțumire. Iar când acest mare predicator creștin se stinge din viață în exil, la Comane, ultimele sale cuvinte au fost: «Slavă lui Dumnezeu pentru toate!»”³.

„Dar nu numai față de Dumnezeu trebuie să fim recunoscători, ci și față de oameni; în primul rând față de părinții care ne-au dat viață și care ne-au crescut, adesea cu jertfe și greutăți foarte mari; apoi suntem datori educatorilor și dascălilor noștri, care ne-au deschis ochii minții, învățându-ne carte și ajutându-ne să ne formăm ca oameni vrednici și ca membri activi și folositori ai societății, ai țării și ai omenirii. În sfârșit, suntem datori cu recunoștința tuturor celor ce ne-au făcut bine, ne-au dat

¹ **Ibidem**, pp. 436-437.

² **Ibidem**, p. 437.

³ **Ibidem**, p. 438.

o mână de ajutor la nevoie. Ingratitudinea, adică uitarea sau nerecunoașterea binelui care ni s-a făcut, este, de fapt, o sfidare a binefacerii, o disprețuire a ei, care înseamnă, de fapt, o lipsă a iubirii creștine”¹.

„Virtutea recunoștinței are deci ecouri largi în viața socială; ea întinde punți de legătură între oameni, înfrumusețează și înobilează viața noastră, promovând săvârșirea binelui. Recunoștința față de oameni este, de fapt, un reflex al recunoștinței față de Dumnezeu. Cine este recunoscător față de Dumnezeu, acela este și față de oameni și invers. Exprimarea recunoștinței față de binefăcătorii noștri este un semn de delicatețe și noblețe sufletească; dimpotrivă, nerecunoștința este o boală sau infirmitate a sufletului. Omul de caracter este întotdeauna recunoscător”².

„Virtutea recunoștinței este rară și crește numai în sufletele alese, tot așa cum floarea de colț o poți culege numai de pe vârfurile cele mai înalte”³.

„Recunoștința poate fi asemănată cu o floare aleasă și minunată care răsare pe cele mai aride soluri și în câmpuri de suferință. Acolo oamenii se întâlnesc unii cu alții și sunt recunoscători unul altuia, dar în același timp ea este atât de sensibilă și de fragilă încât orice boare de răutate și de brutalitate ar putea-o ofili imediat”⁴.

„Se spune în popor, în vorbirea de toate zilele: «Recunoștința - floare rară!» - deși n-ar trebui să fie tocmai rară. Ar trebui să fie, dimpotrivă, foarte deasă. Să se găsească peste tot, pentru că recunoștința ar trebui să fie cel mai firesc sentiment în inimile tuturor, ale celor care, într-un fel sau altul, primesc de la

¹ Ibidem.

² Ibidem.

³ Preot Octavian Popescu, *Op. cit.*, p. 102.

⁴ Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Taina...*, p. 276.

Dumnezeu sau de la oameni, de la oricine, un bine, un dar, o vindecare, o atenție. Se vede că totuși nu se află pe toate drumurile, de vreme ce poporul a ajuns la constatarea că este floare rară! Dezolantă constatare despre fratele om”¹.

„Minunea prezentată în pericopa evanghelică de astăzi ne dă prilejul să ne întrebăm dacă și în practică, în viața de toate zilele, în viața noastră, suntem dintre cei nouă leproși vindecați, sau ca cel recunoscător? Cred că este cazul ca fiecare din noi, în forul său interior, acolo unde se judecă drept, nefățarnic și nemincinos, dacă forul nu este pervertit, să-și pună acum această întrebare, și să-și facă în taină, cu luciditate, cu sinceritate și cu onestitate acest examen personal. Vă las să vă răspundeți fiecare, și odată cu dumneavoastră să-mi răspund și eu”².

„Încercând să ne răspundem, să stăm și să recapitulăm împrejurări de viață în care am fost în situații asemănătoare. Nu leproși, dar în mari nevoi, când ne-a ajutat cineva. Oare nu ni s-a întâmplat să ni se facă un bine pe care l-am cerut cu insistență, fie de la Dumnezeu, fie de la oameni? Ne-am rugat stăruitor să ni se facă acel bine. Și ni s-a făcut. Și ce s-a întâmplat îndată după aceea? Oare nu s-a întâmplat că am uitat și noi, ca și cei nouă, să mergem să mulțumim sau să ne arătăm cumva recunoștința?”³.

„Recunoștința este obligatorie. Nerecunoscătorul nu are simțul valorilor, nici al echității, nici al bunătății. El doar primește, dar nu întoarce niciodată. În adânc, el nu prețuiește binele pe care l-a primit. Profită de el ca un hoț, ca de ceva găsit în drum, nu ca darul unei inimi bune, a altuia. El nu știe nici de

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 404.**

² **Ibidem, p. 405.**

³ **Ibidem.**

bine, nici de răsplata binelui. Nu știe de «mulțumesc». Este un egoist lipsit de cea mai elementară sensibilitate și omenie”¹.

„Dacă am încerca o tipologie a nerecunoscătorilor și a nerecunoștinței, i-am pune pe prima treaptă pe cei cărora li se face bine și uită. Dar oare uită cu adevărat? Nu. Nu uită niciodată. Memorie au. Doar se prefac că uită. Este comod să uite, fiindcă nu vor să fie recunoscători. Și este cu atât mai ciudat, cu cât recunoștința nu cere sacrificii materiale. Nici Dumnezeu, nici oamenii nu sunt pretențioși. Adesea sunt mulțumiți cu un singur cuvânt. Cuvântul le confirmă calitatea actului pe care l-au făcut. Un singur cuvânt de mulțumire încurajează spre alte fapte bune, caritabile. El confirmă și faptul că ai dat unde trebuia să dai, unde era nevoie. Aceasta ar fi prima categorie, într-o tipologie a nerecunoscătorilor, a celor care uită sau, cum este mai adevărat, se prefac că uită”².

„Există și o a doua categorie. Ajunge omul la necaz. Fie că are niște examene grele, fie că are un proces greu, fie că a ajuns cumva la închisoare, fie că are de făcut undeva un demers care pare fără șanse de izbândă, ajunge la o greutate, la un necaz, are de plătit niște datorii, și atunci face în gând o promisiune. Care din noi n-a făcut așa? Spune: «Doamne, dacă-mi reușește, dacă scap, am să fac cutare și cutare lucru!». Este gata să promită marea cu sarea. Și în momentul când promite, este aproape sigur că va și îndeplini”³.

„Și iată că i s-a împlinit cererea. Își mai aduce aminte? Foarte rar. Câți dintre aceia care fac o astfel de promisiune își mai aduc aminte și îndeplinesc ceea ce au promis? Prea puțini. Cei mai mulți încep să se liniștească în conștiința lor și să zică: La urma urmei mi-a reușit cutare lucru fiindcă mi s-a convenit;

¹ **Ibidem**, p. 406.

² **Ibidem**.

³ **Ibidem**, pp. 406-407.

mi-a reușit angajarea în cutare loc pentru că am fost cel mai bun; am câștigat concursul pentru că i-am întrecut pe toți etc. Poate că este chiar așa. Dar pe toate acestea le-a știut dinainte. De ce nu s-a bizuit numai pe ele? De ce a făcut o promisiune de conștiință? Iar dacă a făcut-o, de ce nu o ține?”¹.

„Iată de ce unii ca aceștia devin mincinoși și călcători de promisiune, chiar dacă nu-i știe nimeni, îi știe conștiința lor. Și ea îi va judeca, mai devreme sau mai târziu. Și se mai miră după aceea că, la o nouă cerere, și la o nouă promisiune de acest fel - fiindcă ocazii de acestea, de a cere ajutorul lui Dumnezeu, se ivesc mereu - nu le mai reușește ceea ce întreprind. Este pentru că n-au fost recunoscători”².

„Există și o a treia categorie în această tipologie a nerecunoștinței. Este vorba de cei care nu numai că nu au recunoștință, dar pe care chiar îi deranjează faptul de a ști că cineva le-a făcut un bine și, în loc să fie mulțumitori pentru binele care li s-a făcut, devin aproape dușmanii celor care le-au făcut bine. Îmi spunea cineva: Știi, mi-am pierdut trei prieteni. - Cum? - Le-am împrumutat câte o mie de lei! - Și cum ți i-ai pierdut? - De atunci nu i-am mai văzut. Până atunci mai veneau, mai dădeau câte un telefon, mă mai felicitau la o sărbătoare. De atunci nu i-am mai văzut și nu i-am mai auzit. De atunci mă ocolesc pur și simplu”³.

„Poporul mai cunoaște și alte categorii de nerecunoscători. Cine n-a auzit de «șarpele încălzit la sân?». Expresia este atât de obișnuită, încât mulți, deși știu ce înseamnă, i-au uitat originea. Ea descrie tot un tip de nerecunoscător, anume acela căruia tu i-ai făcut bine, iar el îți răsplătește binele cu răul. O și mai abjectă categorie de nerecunoscător. Cum l-a găsit poporul! Și

¹ Ibidem, p. 407.

² Ibidem.

³ Ibidem.

cum l-a identificat cu reptila cea mai vicleană, care te mușcă pe ascuns, și te mușcă chiar și atunci când îi faci binele, pentru că n-are rațiune, cum n-are nici cel care răsplătește binele cu răul. Acela este căzut în rândul reptilelor celor necuvântătoare”¹.

„Se zice că cineva a găsit pe câmp un șarpe aproape mort. L-a văzut rece de tot și s-a gândit să-l pună în sân pentru ca, încălzindu-se, să-și revină la viață. Așa a și făcut. Șarpele și-a revenit încetul cu încetul, a început să miște, și omul s-a bucurat că a făcut o faptă bună. Dar, în clipa următoare, a simțit o mușcătură înțepătoare și abia a avut timpul să se scuture de șarpe și să zică: «Iată cum și-a arătat recunoștința!». Și a căzut mort. În urma lui a rămas zicala: A încălzit șarpele la sân!”².

„Nerecunoscătorul este ca șarpele încălzit la sân. Un întreit răufăcător: nu răspunde cu recunoștință pentru binele primit; nu face bine în schimbul binelui primit; face rău în schimbul binelui primit. Ba, uneori, nerecunoscătorul uman este chiar mai rău decât șarpele și decât alte necuvântătoare. Dacă primii uită, dacă cei de-al doilea răstălmăcesc binele ce li s-a făcut, sau nu-l recunosc, punându-l pe seama puterii lor, ca să nu mai fie recunoscători, cei din celelalte categorii pervertesc pur și simplu raporturile dintre binefacere și recunoștință. Dintre aceștia se aleg trădătorii, lașii. Dintre aceștia se aleg cei în care nu poți avea niciun fel de încredere. Pe aceștia mai ales îi definește poporul prin urâtul cuvânt de: «Lepre!»”³.

„Dar mai există și o altă categorie. Cea a suficienților de sine. A celor care cred că nu au nevoie de niciun ajutor de la nimeni. Sunt cei care cred că mintea lor este suficientă ca să le dezlege toate problemele, cei care cred că au totul bine pus la punct și spun: N-am nevoie de nimeni; trăiesc prin forțele minții

¹ Ibidem.

² Ibidem.

³ Ibidem, pp. 407-408.

mele, prin puterea trupului meu, prin sănătatea mea ș.a.m.d. N-am nevoie de nimeni. Aceștia nu știu de câte lucruri beneficiază totuși, și câtor situații și persoane ar trebui să le fie recunoscători și, în primul rând, lui Dumnezeu”¹.

„Toți trebuie să fim mulțumitori pentru multe lucruri pe care le fac alții pentru noi. Noi suntem în biserica aceasta pentru că au ridicat-o alții înaintea noastră. Dacă n-ar fi făcut-o, imaginați-vă ce sarcină materială grea ar fi fost pentru noi azi, ca s-o zidim. Dar ea a fost o sarcină materială grea și pentru cei care au construit-o la vremea respectivă. Noi suntem beneficiarii”².

„Recunoștința se exprimă însă nu numai prin facerea de bine celui care ne-a făcut nouă un bine, sau printr-un cuvânt de mulțumire. Recunoștința devine lucrătoare când ne transformă - până la măsura de a fi și noi buni cu alții, repetând fapta care s-a făcut cu noi”³.

„Prin recunoștință noi ieșim dintr-o oarecare izolare și alienare în întâmpinarea celui care ne-a făcut bine cu un bine din ființa noastră, arătându-i în acest fel iubirea și prețuirea noastră într-un mod personal. Există o proliferare în acest sens al binelui. Binele pe care cineva ni l-a făcut se cere ca și noi să-l săvârșim altora, chiar să-l înmulțim și să-l arătăm celui care ne-a făcut un bine. În acest sens se înmulțește binele, fiindcă el este darul binefăcătorului nostru, iar noi prin recunoștință dăruim din nou darul nostru din darul lui, ceea ce face să existe o comunicare de iubire între oameni”⁴.

„Să dovedim cu smerenie că am înțeles binele, bunăvoința care ni s-a arătat. Numai un suflet orgolios, mândru, plin de sine,

¹ **Ibidem**, p. 408.

² **Ibidem**, p. 409.

³ **Ibidem**, p. 410.

⁴ **Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan**, *Taina...*, pp. 277-278.

pervertit, numai acela uită bunăvoința care i s-a arătat de către cineva, și de faptul că trebuie să fie recunoscător”¹.

„Vindecarea de către Domnul Hristos a celor zece leproși ne învață să ne rugăm. Ne învață că Dumnezeu ascultă rugăciunea noastră. Dar ne mai învață și faptul că din cele trei feluri de rugăciuni, nu trebuie să folosim numai unul”².

„Există rugăciuni de cerere, când zicem: «Doamne auzi rugăciunea mea, ascultă cererea mea, ia aminte la rugăciunea mea!». Sau «Domnului să ne rugăm», «la Domnul să cerem». Există apoi rugăciuni de laudă: «Binecuvintează suflete al meu pe Domnul»; «Laudă suflete al meu pe Domnul»; «Dimineața te voi lăuda» ș.a.m.d. Există și al treilea fel de rugăciune, de mulțumire: «Mulțumescu-ți Ție, Doamne, pentru cutare și cutare»; «Mulțumesc pentru bunătățile Tale cele pământești», după-masă ș.a.m.d.”³.

„Dar noi, de obicei facem numai rugăciuni de cerere. Noi credem că trebuie să-I comunicăm lui Dumnezeu numai cele de care avem nevoie. Prin aceasta ne înscriem printre cei nouă leproși vindecați. Ca să fim asemenea samarineanului, care s-a întors, trebuie să facem și rugăciuni de slavă lui Dumnezeu pentru tot ce ne dă, trebuie să facem și rugăciuni de mulțumire. Să-L binecuvântăm pe Dumnezeu, și să-i binecuvântăm și pe cei care ne fac bine. Ce înseamnă a binecuvânta? A vorbi de bine. A cere harul lui Dumnezeu, fiindcă Dumnezeu este Cuvântul. A vorbi de bine înseamnă a chema Cuvântul lui Dumnezeu, pe Fiul lui Dumnezeu în viața oamenilor”⁴.

„Să fim deci și noi, nu ca cei nouă, ci să fim ca acel unul care s-a întors. Și să nu fie în viața noastră recunoștința o

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 410.**

² **Ibidem, p. 411.**

³ **Ibidem.**

⁴ **Ibidem.**

floare rară, ci să fie cât mai deasă. Și așa, să fim siguri că se va reînnoi față de noi și bunăvoința lui Dumnezeu, și bunăvoința oamenilor”¹.

„La alții, lucrurile au mers mult mai departe: au fost sfinți care au avut recunoștință și față de cei care le-au făcut rău. De ce? Pentru că aceia, facându-le rău, își împlineau o patimă, dar cei care au știut cum să folosească patima și împrejurarea, au câștigat pentru binele lor sufletesc. De aceea Sfântul Marcu Ascetul a scris: Câștigul pe care-l aruncă el, adună-ți-l tu, ție. Cum vine asta? Adică, atunci când cineva îți face ție rău el renunță la răsplata pe care ar avea-o dacă ar fi bun. Tu să primești împrejurarea aceasta, pentru a te verifica pe tine însuși dacă ești pătimăș sau nepătimăș, și în cazul în care ești pătimăș, să te silești să treci de la pătimire la nepătimire. Atunci acela, în loc să-ți facă rău, îți face bine”².

„Am citit odată într-o carte că dacă cineva îți zice ceva neplăcut sau un cuvânt pe care nu-l poți suporta, să nu te gândești că omul acela vrea să te necăjească, ci să zici: Omul acela vrea să mă sfințească, vrea să mă ajute, să mă vad, să mă cunosc, să mă verific, să mă raportez, să mă silesc, să depășesc situația - vrea să mă sfințească, fără să știe el, fără să vrea el. Așa a gândit un părinte din Pateric, despre care se spune că un vecin de-al lui îi fura mereu din lucrul mâinilor lui. La sfârșitul vieții, când a fost aproape de clipa morții și s-au adunat părinții în jurul lui, s-a aflat acolo și acela care-i fura, care-l necăjea. Părintele l-a chemat aproape și, fără ca acela să se știe despre ce este vorba, i-a sărutat mâinile și i-a zis: «Mâinile acestea mă bagă pe mine în împărăția lui Dumnezeu»”³.

¹ Ibidem.

² Arhim. Teofil Păraian, *Credința...*, pp. 304-305.

³ Ibidem, p. 305.

„Recunoștința pe care o arăți cuiva nu-i este de folos numai lui, ci și ție; fiindcă binele pe care îl săvârșești este asemenea mirului bine mirositor cu care ungi pe cineva. Despre Domnul Hristos citim că o femeie, în semn de recunoștință, I-a turnat mir pe cap (Matei 26,6-7). În acel moment toată casa s-a umplut de mirosul mirului. Tot așa, și din recunoștința noastră, sufletul ni se umple de mir”¹.

„În Sinaxarul din Sâmbăta lăsatului sec de carne este un cuvânt al Sfântului Atanasie cel Mare, care zice așa: Cel ce unge cu miresme pe altul, el mai întâi miroase frumos, adică mai întâi el se împărtășește de mirosul cel frumos. Orice bine pe care-l facem în lumea aceasta, orice recunoștință, orice mulțumire pe care o aducem lui Dumnezeu și oamenilor, înmulțește mirosul cel bun, sporește mirul, ne face să ne bucurăm noi înșine de ceea ce putem oferi altora. Dacă s-ar înmulți recunoștința în lumea aceasta ar spori și bucuria”².

„Noi numai când suntem tulburați sau încercați de Bunul Dumnezeu privim în sus și ne dăm seama că suntem în mâna Lui și că El singur ne poate ajuta și mângâia. În acest sens voi relata o istorioară despre un om care a fost întemnițat într-un turn, pentru a lua aminte la binefacerile lui Dumnezeu pe care le revarsă asupra noastră, iar noi nu știm să-I fim recunoscători. Omul întemnițat voia să atragă atenția trecătorilor. La început, a aruncat monede pe fereastră, dar fiecare trecător le-a adunat repede în buzunar și și-a continuat drumul grăbit, fără să privească în sus. În sfârșit, prizonierul a aruncat o piatră, care l-a lovit puternic pe un om. Acesta a privit imediat în sus ca să vadă cine a aruncat piatra. Când Bunul Dumnezeu ne inundă cu binecuvântările Sale cerești, noi rareori privim în sus să-I mulțumim, dar când piatra necazurilor cade peste noi, atunci

¹ **Ibidem**, pp. 305-306.

² **Ibidem**, p. 306.

trebuie să înțelegem că Dumnezeu ne încearcă pentru a ne trezi din somnul păcatului, ca să privim mereu în sus, conștienți că fără El nu putem face nimic (cf. Ioan 15,5)”¹.

În continuare voi prezenta două exemple de fiare sălbatice care și-au arătat recunoștința față de omul care le-a făcut bine.

„Într-o zi, pe când avva Gherasim mergea pe malul râului Iordan, a întâlnit un leu care răgea foarte tare, pentru că îl dureau piciorul, în care îi intrase un spin și, de aceea, era umflat și plin de puroi. Când leul l-a văzut pe călugăr, a venit la el și i-a arătat piciorul rănit. Leul parcă plângea și îl ruga pe călugăr să-l ajute. Văzând suferința leului, călugărul i-a luat piciorul în mâini și deschizând umflătura, i-a scos spinul și a curs de acolo o mulțime de puroi. După ce a curățat bine rana leului, i-a legat piciorul cu o bucată de pânză și i-a dat drumul. Leul însă nu a vrut să-l mai părăsească pe bătrân, ci, ca un adevărat ucenic, îl însoțea oriunde se ducea, încât se minuna avva de o recunoștință atât de mare din partea unei fiare, iar călugărul l-a numit Iordan și a început să-l hrănească cu pâine și boabe muiate”².

„Când Sfântul Gherasim s-a stins din viață și a fost îngropat, leul care îl sluja nu se afla în mănăstire. După ce s-a întors, îl căuta pe bătrân, dar Savatie, ucenicul lui Gherasim, i-a spus: «Iordane, bătrânul ne-a lăsat orfani și s-a mutat la Domnul, dar vino de mănâncă!». Leul însă nu a vrut să mănânce, ci neconținut își întorcea ochii înapoi și înapoi, ca să-l vadă pe Sfânt, răgind tare, căci nu suferea să nu-i simtă prezența. Savatie și ceilalți călugări văzându-l atât de îndurerat, l-au mângâiat pe spate și i-au spus: «Avva a plecat la Domnul și ne-a lăsat». Deși i-au spus aceste cuvinte, nu au putut să-l facă pe leu să înceteze

¹ Dr. Irineu Pop Bistrițeanul, *Episcop Vicar*, *Op. cit.*, pp. 102-103.

² Ioan Moshu, *Limonariu sau livada duhovnicească*, traducere și comentarii de Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogae și Dumitru Fecioru, Alba Iulia, 1991, pp. 107-108.

din urlat, ba chiar, cu cât păreau că-l mângâie prin cuvinte, cu atât mai mult leul își întetea răgetele, arătând prin glas, prin chip și prin ochi, jalea pe care o simțea pentru că nu-l vede pe bătrân. Atunci Savatie i-a spus: «Dacă nu crezi, vino cu mine și-ți voi arăta unde l-am îngropat pe bătrân». Și luând leul, l-a dus la locul unde era mormântul avvei Gherasim. Savatie s-a oprit deasupra mormântului Sfântului și i-a zis leului: «Iată bătrânul nostru!» și a făcut o metanie. Văzând leul aceasta, și-a izbit capul cu putere de pământ și răcnind tare, îndată a murit deasupra mormântului”¹.

„Grămaticul latin Aulus Gellius, în lucrarea sa «Noptile atice», ne povestește despre Androcle, un sclav roman care, refugiat în Africa, a întâlnit în pădure un leu rănit la un picior. Sclavul i-a scos ghimpele din picior și în scurt timp rana s-a vindecat. Leul s-a atașat de el și l-a însoțit un timp. Reîntors în țară, Androcle a fost prins și aruncat să lupte cu fiarele în arena din Roma. Dar, spre uimirea tuturor, leul care trebuia să-l sfâșie l-a recunoscut pe binefăcătorul său și s-a așezat cuminte la picioarele lui. Impresionat, împăratul l-a eliberat pe sclav și i-a dăruit și leul, care l-a însoțit tot restul vieții. De atunci, leul lui Androcle a devenit simbolul recunoștinței”².

„Într-o legendă consemnată de marele scriitor rus Ivan Sergheievici Turgheniev”³, „se spune că Dumnezeu a oferit odată un banchet tuturor virtuților. Și s-au adunat toate: sinceritatea, bunătatea, dreptatea, mila, buna-cuviință, modestia, speranța, dragostea etc. Toate, bucuroase că s-au întâlnit, stăteau de vorbă una cu alta. Se cunoșteau. Două însă, deși stăteau alături, nu vorbeau între ele. Erau facerea de bine și recunoștința. Dumnezeu, observând aceasta, le-a întrebat: Voi de ce nu vă

¹ Ibidem, pp. 108-109.

² Dr. Irineu Pop Bistrițeanul, *Episcop Vicar, Op. cit.*, p. 245.

³ Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, *Preoții...*, p. 440.

vorbiți? De ce tăceți? Și ele au răspuns: Nu ne cunoaștem. Nu ne-am întâlnit niciodată”¹.

În încheierea pericopei evanghelice de astăzi, Domnul Hristos i-a zis samarineanului care fusese leproș: „*Scoală-te și du-te; credința ta te-a mântuit*”.

„Astfel, la darul vindecării trupești, Binefăcătorul dumnezeiesc a adăugat darul infinit mai mare și de neprețuit al mântuirii”².

Dacă am citi printre rânduri, Mântuitorul i-a spus de fapt fostului leproș: credința ta te-a vindecat și recunoștința te-a mântuit.

Pe lângă necruțătoarea boală a leprei trupești „mai există și o lepră spirituală, care vine pe fondul păcatului, al cârtelii, al cleветirii, al mândriei, al împotrivirii, al lăcomiei, al tuturor răutăților. Sfânta Scriptură are nenumărate exemple în acest sens. Astfel, Mariam a fost lovită de lepră pentru că a cârtit împotriva fratelui ei, Moise (Numeri 12,1-10), Neeman Sirianul pentru mândrie (IV Regi 5,1-27), Ghehazi, sluga lui Elisei, pentru minciună și lăcomie (IV Regi 5,20-27), iar regele Ozia pentru că a tămâiat în templul din Ierusalim (II Paralipomena 26,19)”³.

„Din nefericire, păcatul este o lepră mai rea decât cea trupească și roade la temelia ființei omenești”⁴.

Din fericire, în zilele noastre, foarte puțini oameni mai au trupurile afectate de lepră, însă păcatele (lepra sufletească) se răspândesc tot mai mult, drept aceea, să fim recunoscători față de Bunul Dumnezeu pentru toate binefacerile, cunoscute și necunoscute, pe care le revarsă din belșug asupra noastră, să-I

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 270.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 310.

³ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 212.

⁴ Andrei, Arhiepiscopul Alba Iuliei, *Op. cit.*, p. 40.

cerem ajutorul în lupta noastră cu păcatul, dar să ne străduim și noi, pe cât ne stă în putință, să împlinim poruncile lui Dumnezeu, ferindu-ne de păcat și săvârșind cât mai multe fapte bune, fiindcă doar în acest caz Domnul Hristos ne va spune și nouă cuvintele pe care le-a adresat samarineanului care fusese lepros: „*credința ta te-a mântuit*”, dar și cele rostite slugii care și-a înmulțit talanții: „*Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră în rai întru bucuria Domnului tău*” (Matei 25,21).

Amin

Duminica a 30-a după Rusalii
(dregătorul bogat - păzirea poruncilor)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

„În vremea aceea, un dregător s-a apropiat de Iisus și L-a întrebat, zicând: «Învățătorule bun, ce să fac ca să moștenesc viața de veci?». Iar Iisus i-a zis: «De ce Mă numești bun? Nimeni nu este bun, decât numai unul Dumnezeu. Cunoști poruncile: Să nu desfrânezi, să nu ucizi, să nu furi, să nu mărturisești strâmb, cinstește pe tatăl tău și pe mama ta». Iar el a zis: «Pe toate acestea le-am păzit din tinerețea mea». Și auzind Iisus, i-a zis: «Încă una îți lipsește: Vinde tot ce ai și împarte-le săracilor și vei avea comoară în cer; și vino, urmează-Mi Mie». Iar el, auzind acestea, s-a întristat, fiindcă era foarte bogat. Și văzându-l Iisus că s-a întristat, a zis: «Cât de greu vor intra cei ce au bogății în împărăția lui Dumnezeu! Că mai lesne este să treacă o cămilă prin urechile acului decât să intre bogatul în împărăția lui Dumnezeu». Iar cei ce ascultau au zis: «Și cine poate să se mântuiască?». Iar El a zis: «Cele ce sunt cu neputință la oameni sunt cu putință la Dumnezeu»” (Luca 18,18-27).

Pasajul evanghelic care s-a citit astăzi la Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie a fost explicat în duminica a 12-a după Rusalii, însă din Evanghelia după Matei, a tânărului bogat, de aceea nu voi repeta ceea ce am lămurit deja, ci voi face câteva considerații generale legate de patru pericope evanghelice cu un conținut relativ asemănător, care se citesc în această perioadă a anului bisericesc.

„Duminica a 30-a după Rusalii încheie șirul celor patru duminici care aduc în atenția noastră pasaje evanghelice ce zugrăvesc în diferite ipostaze oameni bogați puși în situația de a ajuta, de a face milostenie, de a renunța la o parte din ceea ce au primit de la Dumnezeu, izvorul tuturor darurilor: pilda bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr (duminica a 22-a după Rusalii), parabola samarineanului milostiv (duminica a 25-a după Rusalii), pilda bogatului căruia i-a rodit țarina (duminica a 26-a după Rusalii), precum și exemplul dregătorului bogat care a venit la Domnul Hristos (duminica de astăzi). Nu este deloc întâmplătoare această așezare calendaristică a pericopelor evanghelice în lunile din an când roadele bogate adunate la sfârșit de toamnă umplu cămărilor creștinilor gospodari, când, de regulă, oamenii se aprovizionează pentru perioada rece din an, asigurându-și un confort care să le ofere un trai decent și o supraviețuire fără griji”¹.

„În această alergare de a-și asigura ziua de mâine sau strictul necesar, omul uită să se gândească și la cei care nu își pot permite lucruri care de cele mai multe ori reprezintă un minim necesar traiului zilnic și care pentru a supraviețui au nevoie tocmai de o parte din ceea ce prisosește unora sau este risipit de alții. Totodată, aceste pericope evanghelice sunt așezate înaintea și la începutul Postului Crăciunului pentru a atrage atenția celor care se pregătesc pentru întâmpinarea sărbătorilor de iarnă că nu abundența culinară sau spectacolul luminilor, nu nenumăratele decorațiuni interioare și nici competiția inovatoare a cadourilor sunt cele care dau savoare evenimentului atât de așteptat, ci tocmai simplitatea trăirii spirituale, renunțarea duhovnicească, solidaritatea față de cei lipsiți sau aflați în suferință. O masă de Crăciun nicicând nu este mai bogată decât atunci când ai umplut și alte mese în fața cărora, datorită ție, pot

¹ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 258.

simți și cei flămânzi savoarea bucatelor, iar o haină niciodată nu este mai călduroasă decât atunci când știi că ai îmbrăcat și pe cei goi, lipsiți și oropsiți”¹.

„Aceste pericope evanghelice sunt așezate la începutul postului ca o invitație la a reflecta tocmai la starea de smerenie a Celui pe Care ne pregătim să-L cinstim, la Dumnezeu Care Se face om, Care Se naște ca cel mai sărac dintre oameni, într-o peșteră, neprimit de semenii Săi pentru care a venit să moară pe cruce. Nu ne putem apropia de Fiul lui Dumnezeu făcut om decât fiind asemenea Lui, imitându-I viața și împlinindu-I poruncile, smerindu-ne, dăruindu-ne, jertfindu-ne pentru cei care nu pot trăi decât prin noi”².

„Dacă cerințele Evangheliei sunt atât de grele, cine se poate mântui? Aceasta este întrebarea pe care Sfinții Apostoli I-au adresat-o Domnului Hristos în pericopa evanghelică de astăzi, iar răspunsul Lui a fost în același timp încurajator, dar și descurajator pentru cei care doresc să dobândească lucrurile prin propria lor putere. Mântuitorul a spus că acest lucru este imposibil pentru oameni, dar toate sunt cu puțință la Dumnezeu”³.

„Aici există o breșă în continuitate, precum cea dintre lucrurile cerești și cele pământești. Lucrurile pământești niciodată nu se dezvoltă și devin cerești. Cerul trebuie să coboare pentru ca noi să ne umplem de ceea ce este cerul. Duhul Sfânt nu este cel mai înalt punct al sufletului nostru, viața veșnică nu este deplinătatea vieții trăite pe pământ. Lucrurile lui Dumnezeu sunt dumnezeiești și le putem primi doar ca pe un dar, nu putem să ajungem la ele și nu le putem cuceri crescând spre cer. Când

¹ **Ibidem**, pp. 258-259.

² **Ibidem**, p. 259.

³ **Mitropolitul Antonie de Suroj**, *Op. cit.*, p. 141.

încercăm să facem aceasta, construim un nou turn Babel și rătăcim și nu ajungem în cer”¹.

„Dar cum putem deveni capabili să primim ceea ce Dumnezeu este gata să ne ofere? Într-o epistolă a Sfântului Apostol Petru ni se spune că harul dumnezeiesc a transmis tot ceea ce au scris Sfinții Apostoli, că el este puterea și lucrarea lui Dumnezeu Însuși, iar nu înțelepciunea, puterea și inteligența omenească, și de aceea singurul mod în care ne putem împlini vocația și putem deveni ceea ce suntem creați să fim, cetățeni ai raiului, fii ai lui Dumnezeu prin înfiere, este să devenim capabili să primim harul pe care Dumnezeu îl dă în mod gratuit, cu atâta generozitate, dar pe care noi îl primim cu atâta zgârcenie, deoarece inimile noastre sunt strâmte, iar noi suntem închiși. Este nevoie să învățăm să ne deschidem, să devenim receptivi. La acest lucru s-a referit Sfântul Apostol Pavel când a rostit cuvintele Domnului Însuși: *«Puterea Mea se desăvârșește în slăbiciune»* (II Corinteni 12,9). Doar atunci când devenim receptivi, puterea dumnezeiască poate să devină activă. Altfel ne blocăm calea spre lucrările lui Dumnezeu. Dar nu ni se cere doar slăbiciune. Cu toții suntem slabi, dar nu toți suntem receptivi. Este un mod special în care trebuie să devenim slabi pentru a fi receptivi și voi încerca să exprim aceasta prin trei exemple”².

„Primul exemplu nu este atât de departe de realitatea concretă pe cât ar părea. Dacă ne amintim că în Sfânta Scriptură cuvântul «duh» înseamnă «lucrarea lui Dumnezeu», «suflarea lui Dumnezeu», «suflare de vânt», poate că acest exemplu va avea sens: când navigăm cu barca, suntem capabili să o cârmuim datorită vântului care suflă. Dacă ridicăm o pânză, ea poate să prindă vântul, deoarece este subțire, flexibilă, deoarece poate fi

¹ Ibidem.

² Ibidem, pp. 141-142.

îndreptată în orice direcție de către vântul care bate. Trebuie doar să învățăm cum să o așezăm pentru a prinde vântul. Acesta este primul mod de slăbiciune care ne este folositor atunci când Îl căutăm pe Dumnezeu: să fim flexibili și, în același timp, să învățăm să simțim unde suflă vântul, unde adie Duhul, și să ne deschidem larg pentru a fi umpluți de El, pentru a permite să fim umpluți de El, pentru a permite Duhului Însuși să direcționeze cursul bărcii noastre. Dar foarte des suntem slabi, însă încercăm să fim puternici, înțelepți și activi, iar acest lucru îl împiedică pe Dumnezeu să facă ceea ce ar putea face cu ușurință, dacă noi nu ne-am împotrivi atât de tare. Cu siguranță ați văzut cum primește un copil primele lecții de scriere: mama îi pune un stilou în mână, cuprinde mânuța lui în mâna ei și o mișcă. Și atât timp cât copilul nu știe ce vrea mama lui să facă, atât timp cât mâna lui este moale în mâna mamei, liniile sunt atât de minunate! Sunt drepte, libere. Dar vine un moment în care copilul își imaginează că știe ceea ce vrea mama lui să facă și începe și el să ajute, împinge și trage, iar liniile ies strâmbe. Acest lucru îl facem noi constant: Dumnezeu încearcă să ne călăuzească mâna, să ne facă să scriem povestea potrivită a vieții noastre în cartea vieții, dar noi ne imaginăm că știm mai bine ce avem de făcut, că știm exact ceea ce dorește El și de aceea ne bazăm pe propriile puteri! Și atât de urât este scrisul din această carte a vieții”¹.

„Ce bine ar fi dacă am învăța să ne lăsăm mâna călăuzită până când vom înțelege cu adevărat ceea ce vrea Dumnezeu să facă, până când vom înțelege cu adevărat care sunt liniile și ce trebuie să scriem! Dar nu facem aceasta, și imaginația noastră, puterea noastră foarte slabă ni se pare că este destul de mare pentru a mângăli ceea ce scrie Dumnezeu cu mâna Lui. Aceste două exemple arată că trebuie să fim slabi cu înțelepciune, slabi cu mintea deschisă, slabi cu toată flexibilitatea de care suntem

¹ Ibidem, pp. 142-143.

capabili, veghetori. Astfel vom învăța mai întâi și vom deveni creativi mai pe urmă. Puterea și limitarea, puterea și mortalitatea întotdeauna merg împreună. Viața și slăbiciunea sunt tot timpul împreună”¹.

„Un scriitor bătrân a dat un exemplu în legătură cu aceasta atunci când a spus: «Priviți la un stejar, cât este de puternic și de mareț, însă cât de puțină viață este în trunchi și cât de mult protejează și întemnițează trunchiul această viață. Și priviți la vița de vie: cât de fragile sunt mlădițele și lăstarii, dar sunt plini de viață». Acest aspect trebuie să-l învățăm, să dobândim această înțelegere cuprinzătoare, înțeleaptă, această slăbiciune pentru a discerne tiparul scrierii dumnezeiești și apoi va veni și mântuirea, deoarece mântuirea se bazează pe armonia desăvârșită dintre voia lui Dumnezeu și voia omului, armonia deplină dintre Cel care este totul și noi, care suntem chemați să devenim părtași ai dumnezeieștii firi, părtași ai vieții dumnezeiești”².

„Fie ca Bunul Dumnezeu să ne ajute să ne depășim slăbiciunea și puterea noastră iluzorie, să ne dezvățăm de falsă creativitate care a făcut lumea în care trăim atât de înfricoșătoare, și să învățăm flexibilitatea alertă, trează, și slăbiciunea prin care Dumnezeu poate să lucreze liber și să construiască împărăția Lui, împreună cu omul și în interiorul lui”³.

Amin

¹ *Ibidem*, pp. 143-144.

² *Ibidem*, p. 144.

³ *Ibidem*.

Duminica a 31-a după Rusalii
(vindecarea orbului din Ierihon)

Preacucernici Părinți, iubiți credincioși,

„În vremea aceea, pe când se apropia Iisus de Ierihon, un orb ședea cerșind la marginea drumului. Și, auzind el mulțimea care trecea, întreba ce este aceasta. Și i-au spus că trece Iisus Nazarineanul. Și el a strigat, zicând: «Iisuse, Fiul lui David, fie-Ți milă de mine!». Și cei care mergeau înainte îl certau ca să tacă, dar el cu atât mai mult striga: «Fiule al lui David, fie-Ți milă de mine!». Și oprindu-Se, Iisus a poruncit să-l aducă la El; și apropiindu-se, l-a întrebat: «Ce voiești să-ți fac?». Iar el a zis: «Doamne, să văd!». Și Iisus i-a zis: «Vezi! Credința ta te-a mântuit». Și îndată a văzut și mergea după El, slăvind pe Dumnezeu. Și tot poporul, văzând aceasta, a dat laudă lui Dumnezeu» (Luca 18,35-43).

Pasajul evanghelic care s-a citit astăzi la Sfânta Liturghie ne înfățișează tămăduirea de către Domnul Hristos a unui orb din Ierihon.

„La sfârșitul activității Sale publice, încărcat de păcatele oamenilor, Domnul Hristos trecea din Galileea în Ierihon, urmând să parcurgă apoi drumul crucii. El ducea în spate orbirea sufletească a celor care nu reușiseră să-L vadă ca Fiu al lui Dumnezeu, deși a stat în mijlocul lor trei ani și jumătate, dând mărturie despre dumnezeirea Sa prin faptă și cuvânt”¹.

¹ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 267.

Sfântul Evanghelist Luca relatează faptul că: „În vremea aceea, pe când se apropia Iisus de Ierihon, un orb ședea cerșind la marginea drumului”.

„Ierihonul, primul oraș cucerit de evrei în Țara Sfântă, se află la o distanță de 45 de kilometri de Ierusalim. În vechime acesta mai era numit «Cetatea Palmierilor» (Deuteronom 34,3)”¹, dar și „Orașul miresmelor”.

„Domnul Hristos parcurgea ultimul Său drum spre Ierusalim, înainte de sfintele Sale patimi. De această dată a trebuit să ocolească Samaria, întrucât locuitorii de aici n-au vrut să-L primească în teritoriul lor (Luca 9,53), de aceea, din Galileea a luat-o pe valea Iordanului, până la Ierihon, de unde Se va sui la Ierusalim”².

„Ca de obicei, Iisus era înconjurat de o mare mulțime. Urmându-L, oamenii vorbeau, se înghesuiau și fiecare voia să fie cât mai aproape de El, ca să-L vadă, să-I audă cuvintele, să se atingă de El pentru a se vindeca de vreo boală sau pur și simplu din curiozitate”³.

Pe când Domnul Hristos se apropia de Ierihon, un orb stătea la marginea drumului și cerșea. Sfântul Evanghelist Marcu spune că acesta se numea Bartimeu, adică „fiul lui Timeu” (Marcu 10,46).

„Ochii sunt un mare dar pentru noi, oamenii. Cu ei, noi vedem slava lui Dumnezeu în lucrurile Sale, citim Sfânta Scriptură și cărți folositoare de suflet. Ei sunt păzitorii trupului și oglinda sufletului. Sfântul Ioan Gură de Aur a scris: Ceea ce este soarele pentru lume, aceea este ochiul pentru trup”⁴.

¹ Calinic Botoșăneanu, *Duminicile...*, p. 227.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 324.

³ Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Op. cit.*, p. 421.

⁴ Pr. Prof. Andrei Buzdug, *Predică la Duminica a 31-a după Rusalii*, publicată în volumul: „Cuvântul Tău este adevărul”. *Predici ale teologilor clujeni la Duminicile Octoiului*, vol. I, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014, p. 220.

„Sfântul Asterie al Amasiei a afirmat și el: „Dacă nu existau ochii, zidirea ar fi îmbătrânit fără să aibă martori, de vreme ce nimeni n-ar fi privit în natură înțelepciunea și puterea lui Dumnezeu”¹.

În Dicționarul Explicativ al Limbii Române citim că „văzul este unul dintre cele cinci simțuri, cu ajutorul căruia se percep imaginile, se înregistrează direct forma, culoarea, dimensiunea și luminozitatea obiectelor, precum și distanța și mișcarea acestora”².

„Unul din cele mai alese daruri pe care Dumnezeu le-a pus în ființa omului este și acela al vederii. Printr-o lucrare deosebită și pârghii alese și minunate, printr-o inginerie genială și în același timp tainică, Dumnezeu a lăsat ca imaginile din creația Sa să se reflecte în ochii omului și de acolo să ajungă în mintea acestuia, creând cele mai deosebite tablouri de frumuseți din câte sunt. Desigur, acest proces este un mister care nu a fost descoperit întru totul de om. Vederea este foarte prețioasă pentru om, deoarece îl ajută să înțeleagă tainele universului, iar lipsa vederii îl coboară într-o situație deprimantă. Ochii constituie unul din organele cele mai de preț ale trupului uman. Ei sunt o fereastră deschisă spre lumea aceasta. Ochiul este frumusețea ființei umane, organul în care se oglindește minunăția creației și întreaga ei măreție dumnezeiască. Pentru acest lucru vederea este regina simțurilor omului, iar lipsa vederii este coborârea într-un infern din care poți ieși numai dobândindu-ți o vedere interioară”³.

¹ **Asterie, Episcopul Amasiei**, *Omilie la orbul din naștere*, publicată în volumul: „Predici ale Sfinților Părinți la duminicile de peste an”, Editura Egumenița, Editura Cartea Ortodoxă, 2009, p. 68.

² *Dicționarul Explicativ al Limbii Române*, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, Editura Univers Enciclopedic, București, 1996, Ediția a II-a, p. 1151.

³ **Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan**, *Taina...*, p. 281.

„Dumnezeu vrea ca omul să vadă, de aceea i-a dăruit acest minunat simț al văzului, dar El vrea ca omul să se înalțe de la vederea celor pământești la cunoașterea și înțelegerea celor cerești; de la făptură la Creator. Cel ce stă la poalele muntelui poate vedea numai în jurul său, pe când cel ce se ridică pe vârful muntelui, acela vede incomparabil mai mult. Așa este și omul. Rămânând numai la vederea celor pământești, trăiește într-un cerc restrâns de viață; pe când cel ce-și ridică ochii minții la cer Îl «vede» pe Dumnezeu pe măsura credinței și a inimii lui curate (Matei 5,8). Dumnezeu ne pregătește mereu pentru a-L cunoaște, nu în adâncul nepătruns al Ființei Sale, ci în lucrările Lui sfinte, aici, Îl vedem ca în oglindă, în ghicitorie, dincolo, în ziua cea neînserată a împărăției Sale, de bună seamă «față către față» (I Corinteni 13,12)”¹.

Omul percepe lumea exterioară prin ochii săi, însă semenii pot citi în ochii aproapelui lor, de aceea latinii au afirmat că „in oculus animus habitat” (sufletul locuiește în ochi), în sensul că sentimentele și intențiile omului sunt vizibile în ochii acestuia.

„Vederea încununează toate celelalte simțuri: dacă simțul tactil, cel al gustului și cel al mirosului implică o apropiere imediată, cel al auzului permite o distanță mai mare, în schimb cel al văzului poate ajunge cu privirea la mari depărțări, prin această capacitate arătându-i-se puterea”².

„Ochii sunt fereastra trupului, fereastra prin care omul primește lumina și se cunoaște a fi în lumină. Dacă fereastra este astupată, în ce întuneric se află trupul? Ochii sunt călăuza trupului; câtă vreme călăuza este în față, trupul înaintează și nu alunecă din cale: picioarele merg încotro trebuie, mâinile fac ce este necesar, la fel fiecare mădular. Dar când călăuza rămâne în întuneric, în ce întuneric se vor afla cei ce vin după ea? Dacă

¹ Pr. Dr. Gheorghe Lițiu, *Op. cit.*, p. 123.

² Arhimandritul Melchisedec Ungureanu, *Op. cit.*, p. 116.

ochii își pierd vederea și nu mai luminează trupul, ce grămadă monstroasă de întuneric va fi acel trup. Toate cărările i se închid; picioarele ori stau în loc, ori o iau aiurea; mâinile ori nu fac nimic ori lucrează anapoda; la fel toate mădularele. Picioarele se târăsc anevoie, încercând prin încetineală să țină locul luminii care lipsește; mâinile se întind, căutând să atingă și atingerea să țină loc văzului care lipsește; urechea se ciulește, căutând să înlocuiască vederea. Dar în zadar: cei conduși nu pot ține loc de călăuză. Se iscă zăpăceală, haos. Fără vedere, trupul este o adevărată temniță”¹.

„Vederea, ca și celelalte simțuri cu care Dumnezeu a binecuvântat existența omului, este o fereastră prin care universul se revarsă în noi, iar noi, bucurându-ne de frumusețea lui, ne înălțăm mintea către Cel ce l-a creat. Însă, atunci când *«ochiul nostru este rău, tot trupul este întunecat»* (Luca 11,34), iar universul nu mai reprezintă reflexul strălucirii slavei Creatorului, ci mediul în care ne împlinim hedonist setea de absolut. Prin organul vederii nu Îl mai contemplăm pe Dumnezeu, natura nu mai reprezintă o treaptă a cunoașterii, ci labirintul în care alegem să ne exilăm”².

„Dumnezeu i-a dat omului ochi nu pentru altceva decât pentru ca, privind lumea aceasta, să vadă ogindindu-se în ea cealaltă lume, cea fără de moarte. Dar, întocmai ca un om care se uită la umbra unui pom uitând de pomul însuși de care ține acea umbră, mulți se uită țintă doar la lumea cea după simțuri, fiind orbi cu totul pentru Dumnezeu și pentru lumea cerească. De ce mai au ochi? Nu ochii i-au făcut să piardă duhovnicescul? Nu ochii, în loc să le fie de ajutor pe calea adevărului veșnic, pe cărările dintâi, cele bune, pe care așează Dumnezeu toate sufletele tinere, i-au rătăcit între spinii și hățișurile lumii acesteia, din care

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 347.

² Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 272.

nu-i scăpare și care le astupă vederea a orice altceva? O, câte fapte omenești - nu mii, ci milioane - și-au pricinuit prin ochi ruina sufletească! Putem oare să numărăm toți regii care și-au pierdut împărățiile pentru pofta ochilor? Toți înțelepții care și-au pierdut mințile? Toți bărbații și femeile de treabă care și-au pierdut firea? Câte case cu stare n-au ajuns la sapă de lemn pentru zorzoanele femeiești, pentru lucrurile de nimic de care orbii nici nu au nevoie? Gem spitalele de cei care, păcătuind întâi cu ochii, și-au plătit în urmă cu întunecarea minții și decăderea trupească, păcatul. Într-adevăr, de-ar putea cineva socoti toate victimele ochilor lacomi, nu s-ar putea împiedica să nu strige: «Ce bine este de orbi»”¹.

Orbirea era o boală destul de frecventă în Palestina. Ea era produsă parțial de strălucirea soarelui puternic, dar și din cauza igienei precare de acum două mii de ani, când roiurile de muște purtau tot felul de microbi, dintre care unii duceau la pierderea vederii.

„A nu avea vedere este, desigur, una dintre cele mai mari nenorociri care-l poate lovi pe un om. Să bâjbâi într-un veșnic întuneric, să nu vezi soarele, să nu știi ce înseamnă lumina sau culorile, să nu poți vedea chipurile celor dragi sau ale interlocutorilor, să nu fi în stare să admiri frumusețea unei flori, să nu știi ce înseamnă cerul înstelat și luna în nopțile de vară, să nu poți vedea calea pe care trebuie să mergi, este, fără îndoială, o mare nenorocire”². „Nu spunem noi, oare, despre ceva care ne este deosebit de scump, că ne este drag «ca ochii din cap» sau «ca lumina ochilor»? Ei bine, această lumină a ochilor, la care noi ținem așa de mult, îi lipsește orbului. În ființa și în jurul lui este o noapte veșnică; nicio rază de lumină nu străbate în

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 596.

² Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Op. cit.*, p. 425.

bezna nepătrunsă și fără de sfârșit care îi împresoară pe astfel de nefericiți”¹.

„Ați încercat vreodată să mergeți zece metri cu ochii închiși? Încercați și atunci veți înțelege ce dar mare de la Dumnezeu este vederea”².

„Noi nu cunoaștem din experiență ce este orbirea fizică, dar ne putem imagina că acest orb era îngrădit în interiorul său, că toată lumea din jurul lui exista doar ca un sunet distant, ca ceva pe care imaginația lui nu o putea concepe. El era prizonier în trupul său. Putea trăi doar prin închipuiri, putea să inventeze o lume în jurul său, putea să aproximeze prin atingere și prin auz ce era în jurul lui. Dar realitatea deplină îi scăpa”³.

„Dumnezeu a lăsat ca omul întreg, în desăvârșirea lui, să se poată bucura de întreaga creație, și a lăsat cele cinci porți prin care percepem lumea din afară, cele cinci simțuri: vederea, auzul, pipăitul, gustul și mirosul. Dacă am sta să analizăm bine, am vedea că fiecare din ele este absolut indispensabil. Lipsa unuia înseamnă dintr-o dată o infirmitate. Strică ceva din ordinea ființei și din ordinea lumii. Dacă unul din aceste simțuri îți lipsește strică ceva din substanța ta. Dar parcă mai grav decât toate este să nu ai vedere”⁴.

„Dintre toți nevăzătorii care au venit la Domnul Hristos, El n-a numit pe niciunul «orb», dar despre bătrânii poporului și despre cărturari a spus că sunt orbi, având ochi dar nevăzând nimic (Matei 15,14). Nevăzătorul trupesc este orb doar o vreme, în lumea aceasta, pe când nevăzătorul duhovnicesc este orb și în timp și în veșnicie. Orbirea trupestă este un chip palid al orbirii

¹ Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, *Preoții...*, p. 449.

² Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Cuvinte la zile mari*, Sibiu, 1989, p. 319.

³ Mitropolitul Antonie de Suroj, *Op. cit.*, p. 49.

⁴ Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri...*, p. 425.

cu duhul, este un avertisment orbilor cu duhul, care nu-L văd pe Dumnezeu, ca aceștia să-și vină în fire și să se vindece cât mai au vreme. Prin orbirea trupească Dumnezeu vrea să dezvăluie orbirea celor nevăzători duhovnicește. Ochii sunt orbi nu de la Dumnezeu ci, la fel ca toate bolile, de la păcat. Dacă în om n-ar fi orbirea duhului, toți orbii cu trupul și-ar dobândi dintr-o dată vederea. Atâta vreme însă cât mai sunt din cei orbi cu duhul, care nu-L văd pe Dumnezeu, Dumnezeu va da un chip orbirii lor, și anume ochii închiși ai orbilor cu trupul”¹.

„Atâta vreme cât este orbire duhovnicească, va fi și umbra ei, orbirea trupească”².

Primul orb pe care-l întâlnim în paginile Sfintei Scripturi a fost patriarhul Isaac, despre care citim că după ce „a îmbătrânit, ochii lui au slăbit într-atât, încât nu mai puteau să vadă” (Facere 27,1).

În anul 1809 s-a născut la Coupvray, nu departe de Paris, Louis Braille. La vârsta de trei ani, în urma unui accident, acesta a rămas orb. După pierderea vederii, el și-a dedicat viața găsirii unei metode de a reprezenta tactil literele și numerele, ceea ce a reușit în anul 1824, la vârsta de doar cincisprezece ani, când a creat alfabetul pentru nevăzători care-i poartă numele.

„Bartimeu stătea la marginea drumului și cerșea, asemenea altor oropsiți, plini de metehne, care, așteptând să-și câștige existența din mila trecătorilor, erau marginalizați, într-un soi de selecție socială în care ei ocupau cel din urmă loc. Orbii, ologii, paralizicii, leproșii își aveau locul lor bine stabilit, la marginea societății sau, cum se relatează în pilda despre Cina cea mare, la răspântia drumurilor (Luca 14,21), ca un lucru netrebuincios, un rebut pe care, neavând ce să mai faci cu el, îl arunci”³.

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, pp. 596-597.

² *Ibidem*, p. 598.

³ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 268.

„Bietul orb era și cerșetor. La nenorocirea lui trupească se adaugă și mizeria morală: durerea și umilința de a cerși, de a întinde mâna la mila trecătorilor. V-ați închipuit vreodată cât de dureros și de umilitor este pentru un om, care se respectă, să fie nevoit să cerșească? Este, într-adevăr, mare nefericire să fii orb; dar este una și mai mare să fii nevăzător și să trebuiască să cerșești. Puneți-vă în locul cerșetorilor pe care-i miluiți la ușa bisericii și poate numai așa vă veți putea da seama, măcar pe departe, cât de umilitor și de dureros este să întinzi mâna. Căci, să o spunem deschis, cine oare simte stimă sau considerație pentru cerșetorii de la marginea drumurilor? Pentru astfel de nefericiți oamenii nu au decât cel mult milă, compasiune, dar niciodată respect sau considerație. Un astfel de om a trebuit să renunțe, voit sau silit, la demnitatea lui de om, s-a coborât atât în ochii lui, cât și ai altora, a decăzut din rândul semenilor vrednici de prețuirea și de cinstirea noastră”¹.

„Bartimeu se chinuia să supraviețuiască, pentru că era în același timp infirm și sărac. Evanghelia nu ne spune dacă orbul avea familie sau rude, dar spune că el cerșea la marginea drumului. Probabil, cineva îl aducea acolo și-l lăsa ca să cerșească, întrucât el nu se putea deplasa singur, fiind nevăzător. Măhnirea acestui om nevăzător era sporită de singurătatea lui, deși pe lângă el trecea multă lume. Dar orbul din Ierihon se simțea singur și neajutorat mai ales pentru că, oricât de mulți erau cei care îi dădeau o bucată de pâine sau un ban, nimeni nu-i putea dărui ceea ce îi lipsea ființei sale, și anume vederea ochilor”².

„Și, auzind el mulțimea care trecea, întreba ce este aceasta. Și i-au spus că trece Iisus Nazarineanul. Și el a strigat, zicând: «Iisuse, Fiul lui David, fie-Ți milă de mine!». Și cei care mergeau

¹ Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, *Preoții...*, p. 449.

² Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 338.

înainte îl certau ca să tacă, dar el cu atât mai mult striga: «Fiule al lui David, fie-Ți milă de mine!»”.

„A fost destul să audă rostindu-se numele lui Iisus, că Bartimeu a și început să strige, apelând la mila Lui. Înseamnă că avea cunoștință nu numai de numele lui Hristos, ci și de faptele Lui. Trebuie să fi aflat că Iisus mai vindecase nefericiți ca și el. Multă vreme nădăjduse poate că acest Tămăduitor va trece odată și odată și pe drumul unde-și petrecea el zilele”¹.

„De la rugăciunea orbului din Ierihon: *«Iisuse, Fiul lui David, fie-Ți milă de mine!»* și a vameșului din templu: *«Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!»* (Luca 18,13) s-a format rugăciunea lui Iisus sau rugăciunea inimii: *«Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!»*. Aceasta se compune din două elemente: chemarea numelui lui Iisus și cererea milostivirii. Primele ei cuvinte exprimă credința în Domnul Hristos, și sunt o mărturisire a Mântuitorului, iar ultimele cuvinte exprimă relația dintre Dumnezeu și făptura Sa”².

„În timp ce orbul striga cerând mila lui Iisus Hristos, o parte dintre oamenii care mergeau înaintea Mântuitorului îl certau să tacă. Aceștia umblau împreună cu Iisus Hristos și Îl știau ca pe un făcător de minuni. Ei l-au ascultat învățătura cea dumnezeiască și au văzut cum i-a vindecat pe cei aflați în suferință. Lor ar fi trebuit să le fi fost milă de acest nenorocit orb, ei ar fi trebuit să îl ducă la Iisus și să-L roage să-l vindece. Cu toate acestea, ei îl ceartă și îi spun să tacă. De ce? Pentru că duhul lor era orb, ei erau întunecați și nu vedeau lumina, deși ea strălucea ca în miezul zilei. De ce umblau acești oameni totuși cu Iisus? Pentru diverse interese lumești: unii din curiozitate, ca să-L vadă pe El și minunile Lui, pentru a avea apoi despre ce să vorbească. Alții

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 599.

² Dr. Irineu Pop Bistrițeanul, *Episcop Vicar, Op. cit.*, p. 257.

căutând să mănânce, pentru că auziseră că El a înmulțit câteva pâini și niște pești cu care a săturat mii de oameni. Unii ca să se arate învățați prin întrebările lor cele încurcate. Alții ca să-I urmărească faptele și să-L învinovățească. Alții ca să audă de la El vreun cuvânt cu care să meargă apoi să-L pârsască la căpeteniile iudeilor. Alții nădăjduind că El va deveni rege și atunci Îi vor cere vreo funcție. În concluzie, toți aceștia erau orbi, mai nevăzători decât orbul. Din acest motiv strigătul nevăzătorului era supărător pentru ei. Poate printre ei se afla și Iuda Iscarioteanul care îl certa să tacă, pentru ca nu cumva lui Iisus să I se facă milă de orb și să-i poruncească să-l miluiască cu vreun ban. Și pentru a înțelege mai bine orbirea lor, să ne aducem aminte că, nu peste multă vreme, ei și mulțimea aveau să-L schimbe pe Iisus cu Baraba, pe Mântuitorul lumii cu un ucigaș de oameni”¹.

„Cei ce mergeau împreună cu Iisus i-au cerut orbului să tacă. El însă striga mai tare. De ce? Pentru a nu pierde șansa unică a vindecării sale. Deci orbul acesta avea o credință puternică în sufletul său, și anume credința că numai Iisus din Nazaret îi poate dăruia lumina ochilor. Credința sa insistentă sau stăruitoare creștea în timp ce Domnul Hristos se apropia de el. Cu cât Iisus înainta mai mult spre locul unde se afla orbul, cu atât acesta sporea în rugăciunea sa simplă, dar arzătoare”².

„Se vede că Bartimeu țipa ca din gură de șarpe, de vreme ce a fost certat. Glasul lui deznădăjduit, acoperind zarva mulțimii, era supărător pentru cei din jur. Dar el știa una și bună: că acum ori niciodată bate ceasul lui; acum ori niciodată are să fie vindecat de Hristos, iar de nu, va rămâne pentru totdeauna ferecat în noaptea lui cea neagră. De aceea el nu i-a luat în seamă pe cei care-i cereau să tacă, pe cei care, în fața nenorocirii lui, nu-i

¹ **Episcop Melchisedec Ștefănescu**, *Cuvinte vii*, Editura Filocalia, Roman, 2014, p. 79.

² **Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române**, *Evanghelia...*, p. 339.

puteau da nimic altceva decât un bănuț, ci a strigat mai departe la Cel care putea să-i dea ceea ce numai Dumnezeu putea să-i dea: vederea”¹.

„Bartimeu nu era orb cu duhul. Credința lui tare în Domnul Hristos îi dădea duhului său vedere. Cu duhul Îl vedea pe Dumnezeu, chiar nevăzând zidirea Lui. Asculta și auzea ceea ce este mai de preț, ceea ce este puternic, fără de moarte, dăinuiitor, nesticăcios, veșnic viu și plin de bucurie. Iar cei care voiau să-l facă să tacă erau orbi de nevindecat. În zadar alergau în preajma Mântuitorului. Ei erau mai orbi decât Bartimeu și nu știau în preajma cui aleargă, nu știau lângă cine se găseau”².

„În ciuda tuturor admonestărilor, orbul striga cu și mai multă îndrăzneală și speranță: «*Fiule al lui David, fie-Ți milă de mine!*». Era strigătul unui om în suferință, care avea neapărată nevoie de mila lui Dumnezeu. Avea nevoie de intervenția lui Dumnezeu. De El depindea lumina ochilor săi”³.

„În strigătul nefericitului Bartimeu se regăsea disperarea umanității căzute în propria orbire născută din autosuficiență, neascultare și autoexilare”⁴.

„De la orbul vindecat în pericopa evanghelică de astăzi învățăm că suntem datori să Îl mărturisim pe Domnul Hristos chiar și atunci când cei din jur ne îndeamnă la tăcere, sau poate mai ales atunci. Însă, trebuie să fim conștienți că nu știm dacă sau când această mărturisire publică a credinței noastre în Iisus nu va însemna pierderea avantajelor sociale pe care le avem sau chiar martirajul”⁵.

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 600.

² *Ibidem*, p. 601.

³ Calinic Botoșăneanu, *Duminicile...*, pp. 224-225.

⁴ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, pp. 268-269.

⁵ *Ibidem*, p. 274.

„Și oprindu-Se, Iisus a poruncit să-l aducă la El; și apropiindu-se, l-a întrebat: «Ce voiești să-ți fac?». Iar el a zis: «Doamne, să văd!». Și Iisus i-a zis: «Vezi! Crediința ta te-a mântuit». Și îndată a văzut și mergea după El, slăvind pe Dumnezeu”.

„Atât de tare a fost glasul orbului, încât Mântuitorul Însuși l-a auzit, deși era înconjurat de o mulțime tumultuoasă de oameni”¹. „Iisus s-a oprit o clipă pentru a asculta strigătul disperat al lui Bartimeu, simțind credința celui care era îndemnat de către conaționali lui să tacă. Oprindu-Se, Domnul Hristos arată că S-a întrupat pentru a recupera pe tot omul care vine în lume, căci omul, oricât de păcătos sau de neînsemnat ar fi din punct de vedere social, înaintea lui Dumnezeu are valoarea celui dintâi Adam”².

„Sfântul Evanghelist Marcu ne spune că, poruncind Mântuitorul să-I fie adus Bartimeu, cineva din mulțime s-a dus la orb și l-a chemat: «Îndrăznește, scoală-te; te cheamă. Iar orbul, lepădându-și haina de pe el și sărind în picioare, a venit la Iisus» (Marcu 10,49-50). De aici se vede că până atunci Bartimeu șezuse în drum, strigând cât îl țineau puterile, ca să fie auzit de Domnul Hristos”³.

„De ce și-a lepădat Bartimeu haina înainte de a veni la Mântuitorul? Această haină simbolizează țesătura de păcat și stricăciune în care este îmbrăcat sufletul păcătosului, grea ca și plumbul, care îl împiedică să stea drept și să vină la Domnul Hristos. Omul păcătos trebuie să arunce de pe sufletul său zdreanța murdară, grea, apăsătoare, să azvârle departe tot păcatul, ca să fie în stare să se ridice și să se apropie de Dumnezeu”⁴.

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, p. 339.

² Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 268.

³ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 602.

⁴ *Ibidem*, p. 603.

Apropiindu-se orbul, Mântuitorul l-a întrebat: „*Ce voiești să-ți fac?*”. „Adesea, Iisus, înainte de vindecarea unor bolnavi, vrea să constate cât de mare este credința lor. De ce? Pentru ca ei să conlucreze cu El în vindecare, adică să participe cu toată voința și dorința lor la primirea darului sănătății depline. Cu alte cuvinte, Iisus voiește ca, odată cu refacerea sănătății oamenilor, să se refacă și legătura personală a acestora cu Dumnezeu, Izvorul vieții și al tuturor darurilor benefice pentru om. De aceea, Iisus l-a întrebat pe orbul: «*Ce voiești să-ți fac?*», nu «ce vrei să-ți dau?»¹.

„Domnul Hristos n-a întrebat aceasta pentru că n-ar fi știut ce voia orbul, ci în folosul lui Bartimeu și al celor de față. În folosul lui Bartimeu, pentru ca el să arate limpede ce dorește, să-și toarne în cuvânt simțirea inimii. Astfel Mântuitorul ne învață ca, în orice rugăciune, să cuvântăm limpede. Rugăciunea cuprinsă în cuvinte limpezește, curăță și întărește rugăciunea inimii. Iisus a mai întrebat și pentru popor, ca toți să audă ce-i cere Lui orbul: să audă că nevăzătorul nu-i cere de pomană bani, ci îi cere de pomană ceea ce muritorii nu-i pot da, ci numai Dumnezeu, adică vederea. Până atunci Bartimeu nu spusese ce vrea; doar strigase: «*Fie-Ți milă de mine!*». Dar tot așa strigase și la ceilalți trecători, de la care aștepta un ban. Se poate să fi strigat oricui trecea pe acolo: «*Fie-Ți milă de mine!*». Iată de ce a cerut Domnul Hristos să-I spună Lui, în fața tuturor, ce vrea².

„Orbul a răspuns «*Doamne, să văd!*». Observați că, venind la Mântuitorul, Bartimeu nu i-a mai spus: «*Iisuse*», nici: «*Fiul lui David*», ci: «*Doamne*». Așadar, venind la Hristos, orbul a ajuns la cunoștința că Iisus este Domnul³.

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evangelia...*, p. 340.

² Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, pp. 603-604.

³ *Ibidem*, p. 604.

„Nevăzătorul I-a spus Mântuitorului ce dorință avea: «Doamne, să văd!» (ἴνα ἀναβλέψω-ina anavlepso). Întrucât verbul din textul original grecesc «ἀναβλέπω» (anavlepo) are sensul de «a vedea din nou», «a recăpăta vederea», tragem concluzia că Bartimeu nu s-a născut orb, ci și-a pierdut vederea cândva, pe parcursul vieții”¹.

„Orbul din Evanghelia de azi se dovedește a fi întru totul vrednic de minunea pe care Domnul Hristos o săvârșește cu el. Când Iisus trece pe lângă el, orbul încetează de a mai cerși, ca de obicei; nu-I cere de pomană, ca oricărui trecător. El nu vrea de la Mântuitorul nici bănuțul, nici bucățica de pâine cu care îl miluia alții, ci Îl roagă să-i dea altceva, mult mai de preț, ceva ce niciunul dintre ceilalți trecători nu putea să-i ofere: Îi cere lumina ochilor; Îl roagă să-i dea puțința de a vedea și - prin urmare - de a-și agonisi, prin muncă cinstită, pâinea cea de toate zilele. El vrea să reintre în rândul oamenilor și să recapete prețuirea semenilor săi; vrea să scape de umilința de a cerși”².

„Orbul nu vedea fizic, dar simțea prezența lui Dumnezeu cu inima. În zgomotul lumii avea abilitatea de a-L vedea pe Cel venit să aducă lumina lumii. Ochii cei din afară îi erau închiși, dar îl avea larg deschis pe cel lăuntric, ochiul credinței, ochiul minții capabil să vadă ceea ce în mod firesc ochiul fizic nu poate percepe. L-a văzut în Cel care trecea pe cale pe Iisus, Fiul lui David, dar L-a recunoscut în El pe Dumnezeu, dovedind în felul acesta că vedea mai bine decât toți ceilalți martori la această întâlnire. În felul acesta, cuvintele «*Isuse, Fiul lui David, fie-Ți milă de mine!*» devin pentru orbul din Evanghelie, «*Isuse, Fiul lui Dumnezeu, fie-Ți milă de mine!*», fiind mărturia dumnezeirii Domnului Hristos”³.

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 280.

² Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, *Preoții...*, p. 450.

³ Arhiepiscop Ioachim Giosanu, *Op. cit.*, p. 270.

„Organele vederii lăuntrice sunt așadar, credința, inima și mintea, prin care omul are acces la o vedere înțelegătoare, cunoscatoare, care transcende timpul și spațiul și este dincolo de moștenirea intelectual-culturală a omului, transcende lumea și lumescul. În felul acesta pot fi lesne înțelese cuvintele Mântuitorului pe care Sfinții Apostoli la acea vreme nu le puteau desluși: *«Cel ce M-a văzut pe Mine L-a văzut pe Tatăl»* (Ioan 14,9). Doar astfel înțelegem că pe Dumnezeu Îl putem vedea, după cum se relatează în textul Ferișirilor, cu inima: *«Feriști cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu»* (Matei 5,8). Organul în care Dumnezeu locuiește și Se lasă contemplat de cel care înțelege să rămână în dialog interior cu sine însuși în căutarea omului celui tainic al inimii. Ochiul interior se deschide în lăuntru ființei omului pentru a vedea abisul prezenței lui Dumnezeu în inima sa care bate în ritmul secundelor existenței împreună cu Cel care a creat timpul, care este trecutul, prezentul și viitorul viețuirii noastre. Cu acest ochi neatins de gândirea și experiența seculară L-a văzut orbul pe Iisus, Fiul lui David”¹.

„Iisus îl aude pe orb, se oprește, poruncește ca acesta să fie adus la El, după care îl întreabă ce dorește să-i facă. Deși întrebarea poate părea nepotrivită (ce altceva și-ar putea dori un orb?), trebuie știut că în Israelul acelor vremuri orbii aveau dreptul legal să cerșească. Această îndeletnicire putea asigura subzistența și, uneori, probabil că aducea chiar un mic câștig celui lipsit de darul vederii, ținând cont că acest tip de infirmitate stârnește întotdeauna o vie compasiune. Și atunci când un orb era așezat într-un loc «strategic» cum era intrarea în Ierihon, oraș traversat de pelerini dar mai ales căutat de cei bogați pentru clima blândă și apele sale cu proprietăți curative (aici se aflase și reședința de iarnă a regelui Irod cel Mare), ne putem imagina că

¹ Ibidem, pp. 270-271.

cerșitul putea fi o «îndeletnicire lucrativă» relativ profitabilă și, mai ales, scutită de efort”¹.

„Pe de altă parte, recăpătarea vederii, așa cum o solicită orbul din Evanghelie, va aduce cu sine obligația de a munci din greu pentru asigurarea traiului zilnic. Înțeleasă în acest context, întrebarea Domnului Hristos îl pune așadar pe orb să aleagă între vedere și trudă pe de o parte, și nevedere, dar lipsă de efort, pe de alta”².

„Orbul alege vederea: «Doamne, să văd!». Iar Mântuitorul îi spune: «*Vezi! Credința ta te-a mântuit*». Oare despre ce credință este vorba? Cu siguranță, nu alta decât cea exprimată în apelativul «Fiul lui David». Prin aceste cuvinte orbul Îl recunoaște public pe Iisus, Îl identifică drept Mesia”³. Domnul Hristos „a luat act de credința lui Bartimeu în El. Mila lui Dumnezeu a trebuit să fie însoțită de credința orbului. Puterea lui Dumnezeu s-a manifestat în funcție de credința celui în suferință, care și-a redobândit vederea. Și când i s-au deschis ochii, primul pe care L-a văzut a fost Iisus”⁴ și, „fericit a fost să aibă în fața ochilor de abia deschiși Ființa Cea mai vrednică de a fi privită. De acum nu-și mai putea lua ochii de la atâta frumusețe și slavă”⁵. „Cât de fericiți au putut fi ochii lui Bartimeu, văzând nu numai lumina zilei, ci pe Cel ce este însăși Lumina lumii! Cât de puternic se va fi imprimat chipul lui Iisus pe retina acestor ochi creați din nou prin puterea credinței în Hristos. Fostul orb nici n-a mai avut ochi pentru altceva și pentru altcineva”⁶. „La ce altceva să se fi uitat? La Ierihonul cel murdar, unde se chinuise atâta amar de vreme? La iarba gata să se ofilească? La norii

¹ Radu Dorin Micu, *Op. cit.*, p. 184.

² Ibidem, pp. 184-185.

³ Ibidem, p. 185.

⁴ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, pp. 225-226.

⁵ Sebastian, Episcopul Slatinei și Romanaților, *Op. cit.*, p. 269.

⁶ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 328.

în risipire? Sau la vitele duse la tăiere? Sau la oamenii ce se îndreaptă spre mormânt? Sau la felurimea făpturilor născute în durere, viețuind în durere și murind în durere? Nu! Bartimeu privea la Domnul Cel fără de moarte, la Cel mai tare decât lumea, mai tare decât mormântul și mai tare decât toate puterile întunericului; și privirea lui Bartimeu a rămas ațintită asupra Lui. Tot ce poate omul vedea pe lume îi îndreaptă privirea spre cea mai dulce vedere: vederea lui Dumnezeu. Dacă ochii nu-i slujesc omului întru această vedere, atunci îi arată o cu totul alta: priveliștea hățișurilor întunecate, a spinilor, a beznei duhovnicești și a pierzării celei de pe urmă. Bartimeu, de cum și-a recăpătat vederea, L-a văzut pe Dumnezeu fără mijlocirea naturii, și nici nu mai dorea să vadă altceva. De ce să privească chipul morții când are în față Viața? De ce să se uite la cele trecătoare când are în față Statornicia? De ce să se țină de lucrurile slabe ale lumii când s-a lipit de Cel Atotputernic? Văzându-L pe Hristos, a înțeles la ce este bun graiul: la a-L slăvi pe Dumnezeu. Și a început să-L slăvească și să-L laude pe Dumnezeu. Astfel Bartimeu nu și-a folosit ochii spre pierzare, ci spre ceea ce i-a făcut Dumnezeu să fie: spre a privi slava lui Dumnezeu”¹.

„Miracolul formelor, în varietatea lor infinită, năvălind de pretutindeni în ochii lui deschiși, este cu totul altceva decât contactul mărginit de până atunci, al degetelor, cu reliefuri percepute cu bucăți, niciodată în ansamblu. Miracolul spațiului, al perspectivei și al dimensiunilor, al lui sus și jos, aproape și departe, al zenitului și nadirului, toate îl scot dintr-o dată din el însuși și îl proiectează în afară, într-o libertate fără limite, într-o dăruire, într-un extaz, într-o imensă fericire a stăpânirii acestei stihii care până atunci îl strângea în toate părțile, îl primejduia, îl dușmănea, îl domina și îl înfricoșa”².

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, pp. 605-606.

² Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri...*, p. 50.

„Miracolul culorilor i se deslușește în sfârșit și vederii. Până atunci doar auzise despre culori, și ne putem ușor imagina cum poate arăta un trandafir auzit, sau un albastru de cer înstelat redus la cuvânt. Acum văzând, învață culorile cu aviditate, cu lăcomie de flămând fără sațiu. Află cum este roșul roșu, verdele verde și albastrul albastru. Și află mai ales cum este albul. Descoperă că nu știuse decât cum era negrul. Copleșitor miracolul albului, al luminii. Descoperă acum că nu știuse decât cum era întunericul. Pentru nimic altceva nu avusese niciun termen de comparație”¹.

„Fostul orb vede cum este un om, un copac întreg, o pădure, o casă, un copil, un chip frumos. Abia acum înțelege sensul acestui cuvânt: «frumos», și se simte învăluit de magia frumosului, căci dintr-o dată simțăminte nemaiîncercate se nasc în el, copleșindu-i inima până atunci rece, la fel de oarbă ca și ochii, redusă doar la rolul de pompă biologică”².

„Prin comportamentul său, Bartimeu a dovedit o credință pilduitoare, pe care atâția dintre noi n-o avem. El are neclintita încredere că Iisus Nazarineanul, despre ale Cărui minuni va fi auzit poate mai de mult, este «Fiul lui David», adică Mesia cel așteptat și că are puterea să-l vindece și de nefericirea orbirii și de umilința cerșetoriei. Din această credință puternică izvorăște și stăruința lui în rugăciune, încăpățânarea cu care imploră mila lui Iisus și cu care el înfrânge chiar împotrivirea celor ce voiau să-l facă să tacă. Rugăciunea aceea stăruitoare pătrunde printre cei ce puneau barieră între el și Mântuitorul, ajunge până la urechile Acestuia și Îl face să se aplece cu interes și dragoste asupra lui, și să-i spună cuvintele izbăvitoare: «*Vezi! Credința ta te-a mântuit*»”³.

¹ Ibidem.

² Ibidem.

³ Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, *Preoții...*, p. 450.

„Credința lui Bartimeu a fost răsplătită nu doar cu dobândirea vederii, ci chiar cu mântuirea. Domnul Hristos nu s-a limitat doar la cererea orbului, ci El i-a dat mai mult decât a cerut”¹.

„Ajuns în fața lui Iisus, orbul a înțeles că ceea ce dă El este cu mult mai mult decât vindecarea unei infirmități trupești. Credința sa l-a făcut să presimtă că se află în fața Celui care este Mântuitorul oamenilor. Și credința i s-a făcut pe măsura darului fără seamăn pe care îl aduce Hristos oamenilor. De aceea, a primit vederea, dar a primit și mântuirea”².

„Domnul Hristos nu l-a vindecat numai trupește, într-un mod simplu, și automat, ci l-a vindecat și sufletește, arătând prin aceasta că întotdeauna sănătatea nu este numai o însușire exclusivă a trupului, ci și a sufletului. Mântuitorul vorbește cu el, vrea să-i transmită ceva și sufletului său care probabil era atât de marcat de suferința trupească. Dacă l-ar fi vindecat doar într-un mod automat, fără să încerce să-l vindece și sufletește, desigur ar fi minimalizat acest eveniment minunat. Dar Mântuitorul încearcă să pătrundă și în interiorul său. Se apropie de el. Evanghelia ne arată, pe de o parte, că vederea este bunul cel mai de preț al omului, iar pe de altă parte ne arată că aceasta, pe lângă faptul că este un bun trupesc al omului, ea este și ținta sau scopul acestuia, fiindcă el este chemat să ajungă la o vedere specială. Nu numai vederea fizică este prețioasă, ci important este să învățăm să vedem mai presus de aceasta”³.

„Din nefericire nu toți oamenii care au ochi ce funcționează în parametrii medicali normali văd cu adevărat. A învăța să vezi nu este o disciplină știută ce o poți încadra într-un program oarecare, ci mai mult, a învăța să vezi este a învăța să treci peste

¹ Calinic Botoșăneanul, *Duminicile...*, p. 226.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 327.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Taina...*, p. 282.

micimile lumii și a materiei acesteia. Pentru acest deziderat se cere să învățăm a vedea încă din copilăria noastră, apoi la maturitate și așa procesul acesta nu trebuie să se încheie niciodată. Cu pași mărunți și tenace ajungem la concluzia că cel mai important lucru este să vedem peste vederea simplă, cea de toate zilele. În scopul realizării acestei dorințe avem nevoie de seriozitate, răbdare și perseverență, însă ceea ce reușim să vedem atunci ne oferă de fapt o priveliște extraordinară, care nu este o vedere simplă, ci mai mult una interioară și mult mai panoramică decât ne-o poate oferi o cunoaștere simplă, rațională și științifică. Din nefericire, omul modern vede atât de puțin, vede doar foarte limitat, el nu are o privire mai largă, fiindcă nu își face timp. Omul își petrece o mare parte din viața sa în fața calculatorului, la bordul autoturismului, ori la biroul său, autoizolându-se de ceilalți și trăindu-și singur drama existențială, ca o ființă alienată. Timpul pare să fie unul din dușmanii lui de seamă. În schimb adevărata vedere este aceea care transcende vederea trupească. O vedere prin care sesizăm frumusețile și semenii pe lângă care trecem ani și decenii de-a rândul. Această vedere ne aduce, cu siguranță, beneficii spirituale de neimaginat. Dacă prin cunoașterea științifică omul primește informații multiple, prin cunoașterea unită cu credința, sub forma unei metacunoașteri, sau o cunoaștere mai presus de vederea aceasta trupească, îi deschid acestuia priveliști uluitoare. Aceasta, deoarece cunoașterea potențată de credință constă tocmai în această supervedere, care atinge înălțimi de vultur, distilate în focul iubirii de Dumnezeu și de semenii și, în același timp, coboară în cele mai adânci tainițe ale sufletului uman”¹.

„Așa, putem vorbi despre o teologie a vederii, care ne sugerează imagini de nebănuir. Aceasta ne arată că vederea în perfecțiunea ei trebuie înțeleasă pe trei nivele: La primul nivel noi învățăm să vedem, văzându-ne pe noi înșine. De aici

¹ Ibidem, pp. 282-283.

trebuie să pornim cu toată seriozitatea, așa cum o apucăm pe un drum pe care vrem să-l parcurgem. Acesta este un drum existențial. Domnul Hristos, iată ne dăruiește nouă, ca și orbului din Ierihon, acest dar minunat ca să ne putem vedea pe noi înșine. Este un îndemn pe care El ni-l adresează: «*Fățarnicule, scoate mai întâi bârna din ochiul tău și numai atunci vei vedea să scoți paiul din ochiul fratelui tău*» (Matei 7,5). Aceasta înseamnă să ne vedem pe noi înșine așa cum ne văd cei din preajma noastră, așa cum ne socotesc și ne califică rău voitorii și cei mai îndârjiți critici ai noștri”¹.

„A doua treaptă este și ea deosebit de importantă. Este vederea a ceea ce ne înconjoară și cum îi vedem noi pe cei din jurul nostru. Din nefericire, de cele mai multe ori vedem doar paiele din ochii lor până la firicelul pe care ar fi fost firesc ca, dimensiunea lui cea mică, să-l fi apărat de furia noastră detectoare. Urmărim necruțători, neobosiți și nesățioși toate gesturile semenilor în nădejdea că vom surprinde greșeli sau păcate, ori ceea ce ne așteptăm să găsim, obiceiuri, tabieturi și, cu o precizie contabilă, le catalogăm toate abaterile și le depozităm în niște cutiuțe, pe care apoi, la vremea cuvenită, cu siguranță că le vom scoate la lumină pentru a le arăta lor și celorlalți. Aceasta este o vedere greșită, o perspectivă care de fapt ne face numai rău, o vedere care ne încorsetează într-o răutate egoistă. Dar, în același timp, vedem splendorile acestei lumi, admirăm creația lui Dumnezeu și Îi cerem Domnului Hristos să-i vedem pe semenii noștri într-un alt context, mai buni. Pentru aceasta este necesar să fim mai toleranți cu ei. Toată problema este legată aici de așa numiții ochelari pe care îi purtăm, ochelari de diferite nuanțe, unii mai închiși, alții mai deschiși, unii cu un scop meschin, alții cu alt scop, depinde cum este inima noastră, care dă culoare ochelarilor menționați. Dacă ochelarii noștri sunt fumurii, desigur

¹ Ibidem, p. 284.

că și lumea aceasta va fi văzută mai întunecată, dacă ei sunt luminoși, atunci și semenii și lumea vor fi văzuți luminoși. Toate acestea depind de inima noastră. De fapt trebuie să știm că nu vedem întotdeauna numai cu ochii noștri trupești, ci mai mult vedem cu sufletele noastre. Ne proiectăm lumina sau întunericul asupra celor din afara noastră, asupra semenilor noștri, asupra firii care ne înconjoară. Vedem, așadar, cum ne dictează sufletele noastre. Primii oameni au văzut creația cu ochi luminoși, dar atunci când ochii li s-au întunecat prin căderea în păcat, ei au văzut creația cu ochii acoperiți de păcat. Pentru aceasta este necesar să ne rugăm lui Dumnezeu, zicând: Doamne, învață-ne să putem vedea cu ochii luminați de lumina Ta lumea aceasta și mai ales pe semenii noștri”¹.

„A treia treaptă este aceea a vederii lui Dumnezeu, care este o vedere mai presus de vedere, iar vederea lui Dumnezeu se realizează prin oameni. În fiecare om Îl întâlnim pe Dumnezeu, în fiecare voce stinsă care cere un ajutor este vocea lui Hristos. Deci a-L vedea pe Dumnezeu înseamnă a ne curăți ochii noștri, a vedea peste lucrurile acestea banale, peste lucrurile ce ne întunecă mintea. Vederea lui Dumnezeu ne conștientizează că sensul existenței noastre este de a-L descoperi pe El în lumea aceasta, în semenii noștri și de a ne arăta în fapte credința pe care o avem. Aceasta este cea mai aleasă treaptă a devenirii noastre existențial-duhovnicești”².

După ce și-a redobândit vederea, Bartimeu I-a dat slavă lui Dumnezeu „și *Îi urma lui Iisus pe cale*” (Marcu 10,52), fiindcă acum „ochii îi cârmuiau picioarele”³.

„Cu acest orb, de două ori nefericit, s-a întâmplat o minune pe care numai Domnul Hristos o putea face: el a devenit dintr-

¹ **Ibidem**, pp. 285-286.

² **Ibidem**, pp. 286-287.

³ **Sfântul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, p. 606.

odată un om nou, cu totul altul decât cel de până acum. Un om de două ori fericit și vrednic de prețuirea și de admirația noastră: pe de o parte pentru că de acum înainte vedea, și pe de alta pentru că, dintr-un fost cerșetor de la marginea drumului, a devenit un închinător și un următor al lui Iisus”¹.

„Vrednică de admirația noastră este ușurința cu care orbul devine un adorator al Mântuitorului. Îndată ce el leapădă de pe ochii lui cei trupești solzii care-i acopereau vederea, i se deschid și ochii cei sufletești: plin de admirație și de recunoștință față de Dumnezeuiescul său Binefăcător, în loc să se ducă într-ale sale - cum au făcut atâția alții din cei vindecați de Iisus, el I se alătură și-L urmează împreună cu ceilalți, dând slavă lui Dumnezeu. Prin aceasta, fostul orb devine un om de două ori fericit. Căci dacă este scumpă, într-adevăr, lumina ochilor, apoi cu mult mai de preț este lumina credinței în Dumnezeu, turnată de Domnul în sufletul orbului odată cu lumina ochilor; cu ochii vedem numai până la hotarele lumii văzute, dar cu credința vedem, prin descoperire de sus, dincolo de aceste hotare și pătrundem în tainele cele mai presus de fire. Lumina ochilor ne călăuzește pașii numai pe cărările acestei vieți, stingându-se la poarta ei; dar lumina credinței ne luminează, de departe, ca un reflector uriaș, drumurile care duc dincolo de pragul mormântului, în împărăția cea veșnică a lui Dumnezeu”².

„Din cerșetor de la marginea drumului ajutat de alții din milă, orbul de la Ierihon devine un misionar-mărturisitor, preamărindu-L pe Dumnezeu Care l-a vindecat prin omul Iisus din Nazaret, prin Fiul lui Dumnezeu devenit Om pentru mântuirea oamenilor. Orbul acesta, care mai înainte era ajutat de alții să meargă pe drum, acum merge singur, fără ajutor, vede lumina soarelui și fețele oamenilor, dar mai ales vede că viața sa este

¹ Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, *Preoții...*, p. 449.

² *Ibidem*, pp. 450-451.

o viață nouă, izvorâtă din iubirea milostivă a lui Dumnezeu pentru oameni. Ca atare, el Îl preamărește pe Dumnezeu Cel Multmilostiv”¹ și Îi urmează Domnului Hristos.

„În cazul de față, Mântuitorul nu i-a spus fostului orb pe care l-a vindecat: „rămâi unde te afli acum sau mergi la casa ta”, ci l-a lăsat să-L urmeze, să meargă cu El în cetatea Ierihonului. De ce? Ca orbul vindecat să vadă cetatea cu ochii săi sănătoși, iar cei din cetate să-l vadă tămăduit pe cel care mai înainte, orb fiind, stătea în afara cetății pentru a cerși mâncare sau bani la marginea drumului”².

„Din atitudinea fostului orb din Ierihon învățăm că îndată ce simțim ajutorul lui Dumnezeu în viața noastră trebuie să-I mulțumim cu recunoștință și să-I urmăm, adică să ascultăm ceea ce El ne învață și să cultivăm ceea ce El ne transmite prin iubirea și sfințenia Lui”³.

Pasajul evanghelic de astăzi se încheie prin cuvintele: „Și tot poporul, văzând aceasta, a dat laudă lui Dumnezeu”.

„Toată mulțimea care era acolo și a văzut această minune L-a lăudat pe Dumnezeu. Darul făcut de Domnul Hristos lui Bartimeu a trecut repede și la alții, încât mulți din cei ce se îndoiau și erau necredincioși, care fuseseră mai înainte orbiți de îndoială și necredință, și-au deschis ochii duhovnicești și au început să-L laude pe Dumnezeu”⁴.

„Plecând din Ierihon, Mântuitorul S-a dus la Ierusalim, unde a fost ucis de orbii cu duhul: Irod, Pilat și Caiafa, laolaltă cu șleahța oarbă a cărturarilor și fariseilor. Mormântul însă de-abia L-a ținut trei zile, apoi I-a dat drumul. Domnul Hristos

¹ Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia...*, pp. 340-341.

² *Ibidem*, p. 341.

³ *Ibidem*, p. 343.

⁴ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 606.

putea porunci pământului să-I dea drumul așa cum a poruncit orbirii lui Bartimeu să se ducă de la ochii acestuia. Mormântul lui Iisus s-a făcut ochiul strălucitor al întregii lumi. Domnul Hristos a înviat din morți și este viu, nevăzut vederii trupești, dar văzut de ochii duhovnicești. El umblă și acum prin pulberea drumurilor acestei lumi și așteaptă ca vreun orb să-L strige; «Doamne Iisuse, miluiește-mă!». Este gata să miluiască pe oricine Îi cere ajutorul, așa cum l-a miluit pe orbul Bartimeu”¹.

„Odinioară Bartimeu, un orb cu ochii trupești, s-a ridicat din mijlocul mulțimii de nevăzători duhovnicești, însă, la fel este și astăzi, fiindcă numărul celor orbi trupește este mic față de uriașa mulțime a nevăzătorilor cu duhul, cărora cei dintâi le stau înaintea ca un semn viu, o zugrăveală vie, un diagnostic viu. Și cum numărul orbilor duhovnicești este în creștere, și orbii trupești sunt tot mai mulți”².

„În aceste săptămâni de pregătire pentru post, pericopa evanghelică de astăzi ne-a relatat istorisirea despre Bartimeu, pentru a ne atrage atenția asupra orbirii noastre proprii, asupra orbirii duhovnicești de care nu suntem conștienți, deși orbirea fizică este percepută atât de clar. Dar ne atrage atenția și asupra faptului că, dacă vrem să ne recăpătăm vederea spirituală, înțelegerea sinelui, a lui Dumnezeu, a aproapelui nostru, a vieții, există o singură Persoană la care putem să apelăm, la Domnul nostru Iisus Hristos. Bartimeu încercase toate mijloacele pentru a-și recăpăta vederea, dar a reprimat-o abia atunci când a apelat la Domnul Hristos”³.

Amin

¹ *Ibidem*, p. 607.

² *Ibidem*, p. 606.

³ **Mitropolitul Antonie de Suroj**, *Op. cit.*, p. 151.

Cuprins

Duminica a 13-a după Rusalii (<i>Pilda lucrătorilor celor răi</i>) ...	3
Duminica a 14-a după Rusalii (<i>Pilda nunții fiului de împărat</i>)	19
Duminica a 15-a după Rusalii (<i>cea mai mare poruncă din Lege</i>)	31
Duminica a 16-a după Rusalii (<i>Pilda talanților</i>)	45
Duminica a 16-a după Rusalii (<i>altă cuvântare</i>)	70
Duminica a 17-a după Rusalii (<i>a cananeencei</i>)	77
Duminica a 17-a după Rusalii (<i>altă cuvântare</i>)	99
Duminica a 18-a după Rusalii (<i>pescuirea minunată</i>).....	108
Duminica a 19-a după Rusalii (<i>predica de pe munte - iubirea vrăjmașilor</i>)	124
Duminica a 19-a după Rusalii (<i>altă cuvântare</i>)	159
Duminica a 19-a după Rusalii (<i>încă o cuvântare</i>)	166
Duminica a 20-a după Rusalii (<i>învierea fiului văduvei din Nain</i>)	173
Duminica a 20-a după Rusalii (<i>a Sfinților Părinți de la Sinodul al VII-lea Ecumenic</i>).....	197
Duminica a 21-a după Rusalii (<i>Pilda semănătorului</i>)	210
Duminica a 22-a după Rusalii (<i>Pilda bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr</i>)	229
Duminica a 23-a după Rusalii (<i>vindecarea demonizatului din ținutul gherghesenilor</i>).....	248
Duminica a 24-a după Rusalii (<i>învierea fiicei lui Iair</i>)	270
Duminica a 25-a după Rusalii (<i>Pilda samarineanului milostiv</i>).....	288

Duminica a 26-a după Rusalii (<i>Pilda bogatului căruia i-a rodit țarina</i>)	303
Duminica a 26-a după Rusalii (<i>altă cuvântare</i>)	328
Duminica a 27-a după Rusalii (<i>tămăduirea femeii gârbove</i>)	337
Duminica a 28-a după Rusalii (<i>Pilda celor poștiți la cină</i>)...	354
Duminica a 29-a după Rusalii (<i>a celor 10 leproși</i>)	367
Duminica a 30-a după Rusalii (<i>dregătorul bogat - păzirea poruncilor</i>)	399
Duminica a 31-a după Rusalii (<i>vindecarea orbului din Ierihon</i>)	405